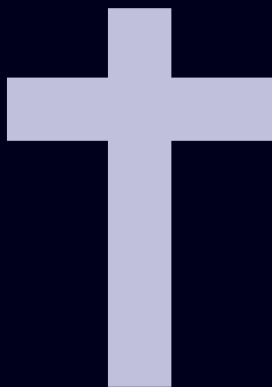

Yennu Gbouŋ Mɔɔr

Bimoba: Yennu Gbouŋ Mɔɔr Bible

Yennu Gbouŋ Mɔɔr
Bimoba: Yennu Gbouŋ Mɔɔr Bible

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bimoba

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

00d89ba0-4677-52d9-9bc5-aa3d7c5c966d

Contents

Matiu	1
Mak	67
Luk	108
Jõonn	176
Toona	224
Rom Teeb	287
1 Korint teeb	313
2 Korint teeb	337
Galasia teeb	354
Efesus teeb	363
Filipi teeb	371
Kolosa teeb	378
1 Tesalonika teeb	384
2 Tesalonika teeb	389
1 Timoti	393
2 Timoti	400
Taitus	405
Filemonn	408
Hiibru teeb	410
Jeems	430
1 Piita	437
2 Piita	444
1 Jõonn	449
2 Jõonn	456
3 Jõonn	458
Juud	460
Fiitu	462

Barɲanii nba ki MATIU din sob nae na

Ki jiin Matiu gbouŋ na po

Yennu maan nba ki Matiu sob na want barɲaniie nan Yiisa-e tee tinntɔɔ nba ki Yennu din senn mɔsonn ki jiin u po na. U niŋe ki Yennu gbeen mɔsonn nba ki u din tur u niib gbouŋkperuk ni na. Barɲanii na ki tee Juu teeb nba ki bi din mar Yiisa, ki u bia kpaat bi sinsuuk ni na kuukɔɔ yar kaa, ɲaan li tee durinya kur yare.

*Ki jiin Yiisa yeejamm po
(Luk 3.23-38)*

¹ Yiisa Masia yeejamm piinue na: u din tee Defid yaaboonne, ki Defid mun tee Abraham yaaboonn.

² Abraham din mar Aisak, ki Aisak mar Jakɔb, ki Jakɔb mun mar Juda nan u waarii.

³ Juda din mar Peres nan Sera, ki bi naa tee Tamar; ki Peres din mar Hesronn, ki Hesronn mar Ram.

⁴ Ram din mar Aminadab, ki Aminadab mar Nasonn, ki Nasonn mun mar Salmonn.

⁵ Salmonn din mar Boas, wunba naa din tee Rahab na; ki Boas mar Obed, wunba naa din tee Ruf na; ki Obed mun mar Jese.

⁶ Jese din mar Kpanbar Defid; ki Defid mun mar Solomonn, ki u naa din tee Yuria pakɔɔk.

⁷ Solomonn din mar Rehoboam, ki Rehoboam mar Abia, ki Abia mun mar Asa.

⁸ Asa din mar Jehosafat, ki Jehosafat mar Joram, ki Joram mun mar Yusia.

⁹ Yusia din mar Jotam, ki Jotam mar Ahas, ki Ahas mun mar Hesehia.

¹⁰ Hesehia din mar Manase, ki Manase mar Amonn, ki Amonn mun mar Josaya,

¹¹ ki Josaya mar Jekonaya nan u waarii,

baa din soor Israel teeb ki saan namm Babilonn yoo nba na.

¹² Baa din soorib ki saan namm Babilonn na poorpo, ki Jekonaya mar Salatiel, ki Salatiel mun mar Serubabel.

¹³ Serubabel din mar Abiud, ki Abiud mar Elayakim, ki Elayakim mun mar Asor.

¹⁴ Asor din mar Sadok, ki Sadok mar Akim, ki Akim mun mar Eliud.

¹⁵ Eliud din mar Eleasar, ki Eleasar mar Matann

ki Matann mun mar Jakɔb.

¹⁶ Jakɔb din mar Joosef, ki Joosef mun tee Meeri sɔrɔ, ki Meeri mar Yiisa nba ki bi yiu Yennu Niganntɔɔ Masia na.

¹⁷ Laa din nyii Abraham yoo ki tan tuu Defid yoo din tee yeejamm piik nan bannae. Ki Defid yoo ki tan tuu yoo nba ki bi din soor niib maŋ ki saan namm Babilonn na, din tee yeejamm piik nan banna. Laa din nyii li yoo ki tan tuu Masia maaru yoo, mun din tee yeejamm piik nan bannae.

Baa mar Yiisa Masia bianjinba
(Luk 2.1-7)

¹⁸ Baa din mar Yiisa Masia bianjinbae na: u naa Meeri din tee Joosef sarkpeŋe, ki bi daa ki kɔɔn leeb, ŋaan ki bi din tan la ki u mɔk poor. Yennu Seyeen paŋ nie ki u soor poor maŋ. ¹⁹ Joosef nba ki u din yaa wun kunɔ na din tee Yennu nipeemɔe. Li paak, u din ki loon wun nyinnir paanu ki lin dinn Meeri fei, ŋaan u din lor u par nie nan u ji kan kɔɔnɔ. ²⁰ Waa ji din dukii linba na po nae, ki Yennu malaka baar u boor, damiit ni, ki tan betɔ a “Fin Joosef nba tee Defid yaabonn na, daa yêen a sarkpeŋ Meeri kɔɔnu, kimaan waa mɔk poor nba na, Yennu Seyeen paŋe te ki u soor poor maŋ. ²¹ U tan saa mar bonjake, ki a saa purɔ Yiisa,* kimaan u tan saa nyinn u niib bi biit ni.”

²² Linba na kur din tun, a lin gbeen linba ki Yennu din te ki u sɔkiniisɔɔ pak li po nae a, ²³ “Sapaanmunn tan saa soor poor ki mar bonjak, ki bi saa purɔ Imanuel.” Li paak tee a “Yennu be nant.”

²⁴ Joosef nba din tan fiir gɔɔn ni yoo nba, ki u tun nan Yennu malaka na nba betɔ bianjinba na, ki ji sak ki gaar u sarkpeŋ Meeri, ²⁵ ŋaan u din ki kɔɔnɔ nan waa din tan mar u sapaanmar, bonjak na. Ki Joosef pur u sann Yiisa.

2

Bannteeb nba din nyii yondopo na labaar

¹ Bi din mar Yiisa Betlehem doo nie, ki li be Judea yent ni. Bi din marɔ Bat Herod yooe. Li yoo na ki banntesiab nyii yondopo ki baar Jerusalem ki tan boi niib a ² “Juu teeb* kpanbar saakɔɔ nba ki bi marɔ na, u be lee? Ti daan la u ŋmaabire yondopo ki baar a ti tan jiantɔ.” ³ Bat Herod nba din gbat nna maŋ, ki li biir ŋɔɔ nan Jerusalem teeb kur para, ki bi ji ki fit kari. ⁴ Ki u yiin mannteeb yudamm nan sennu wannteeb ki tan boib a “Lee ki bi saa mar Yennu Niganntɔɔ Masia na?”

* **1:21** 1.21 Yiisa paak tee “Yennu tint.” * **2:2** 2.2 Israel teeb sanleere tee Juu teeb.

⁵ Ki bi jiinɔ a “Betlehem, doo nba be Judea yent ni na; kimaan Yennu sɔkiiii na din sɔb ki yaa Yennu yet a:

⁶ ‘Fin Betlehem nba be Juda yent ni na, a ki tee tinbik kaa Juda yiar ni, kimaan batsɔɔ tan saa nyi a nie, ki ɲɔɔe tan sii yen n niib Israel† teeb.’ ”

⁷ Linba na poorpoe ki Bat Herod yiin bannteeb maɲ woonin ni, ki tan boib, ki fiitib fanu a wun bann yoo nba ki ɲmaabir na daan nyii; ⁸ ki yetib a, “Ii saa man Betlehem ki saa lon bik maɲ fanu; yoo nba ki i lau, yin jenna ki tan betin ki n mun saan ki jianto.” ⁹⁻¹⁰ Bat na nba din pak nna ki gbenn yoo nba, ki bi nyii soor sonu; baa saa maɲ, ki bi la ɲmaabir nba daan nyii yondopo na. Baa la ɲmaabir maɲ na ki bi para penn bonchiann. Ki li gar bi tɔɔnn, ki saan set bik maɲ nba be ɲaak nba ni na, sanpaapo. ¹¹ Ki bi kɔɔ ɲaak maɲ ni, ki la bik na nan u naa Meeri; ɲanne ki bi gbaan ki jiant bik maɲ, ɲaan biit bi paka ki nyinn piinii ki turɔ; piinii maɲ din tee salima nan tulaarii nba ki bi yir frankinsens nan tulaar-leer nba ki bi yir mir.

¹² Tɔn, ki Yennu pak ki turib damiit ni, a bi ji daa ɲmat Bat Herod boor; li paak, ki bi ji din tɔkin sɔnjogaun ki ɲmat kun bi doo ni.

Joosef nba din chiar saan Ijpt bianjinba

¹³ Bannteeb na nba din kun na poorpoe ki Yennu malaka baar Joosef boor damiit ni, ki betɔ a “Fiit ki jii sanpantik maɲ nan u naa kii tiin kii saa Ijpt tingboun ni, ki saa kar lej nan yoo nba ki n tan saa tura mɔb, kimaan Bat Herod saa lon bik na boore a wun kpiu.”

¹⁴ Ki u din fiir nyiɔk ki jii bik na nan u naa ki chiar saan namm Ijpt tingboun ni. ¹⁵ U din be leje nan yoo nba ki Bat Herod tan kpo. Linba na kur din tun ki gbeen linba ki Yennu te ki u sɔkiniisɔɔ pak li po nae a “N din yiin n bija maɲ ki u nyii Ijpt tingboun nie.”

Bonjabis kpinu labaar

¹⁶ Herod nba din tan bann nan bannteeb maɲ kparɔe na, ki li gbato bonchiann, ki u tun kunkɔnkɔnna a bin saan Betlehem nan li digbanbis ni ki saa kpi bonjabis kur; ki bi kpai sanpantii nan binba tee bina ɲanlelee, nan waa daan boi bannteeb maɲ ki bann yoo nba ki ɲmaabir na nyii na.

¹⁷ Waa kpai waas na bianjinba na ki li din gbeen linba ki Yennu sɔkiiii Jeremaya din pak na a:

¹⁸ “Fuur fu Rama doo ni, fuur nba tee kpemɔnii nan fabinii,

† 2:6 2.6 Juu teeb sanleere tee Israel teeb.

ki Rachel mo u waas paak,
ki bi barimo ki tan goo, kimaan u waas kpowa.”

Jooséf nba jen nan Yiisa nan u naa bianjinba

¹⁹ Tɔn, ki Bat Herod tan kpo; ki u kuun poorpo ki Yennu malaka bia saan Jooséf boor damiit ni, Ijpt tingbouŋ ni, ²⁰ ki yeto a, “Fiit ki jii bik maŋ nan u naa, ki ŋmat saan Israel‡ tingbouŋ ni, kimaan binba din lor a bin kpi bik maŋ na kpowa.” ²¹ Ki Jooséf fiir ki jii bik maŋ nan u naa ki ŋmat saan Israel tingbouŋ ni.

²² Waa din tan gbat a Akelaus dii naan ki kar u baa Herod naangbant paak Judea yent ni na, ki jaŋmaanii sooro nan wun kun leŋ; ki Yennu bia wannɔ damiit ni a wun ŋmat saan Galilii yent ni. ²³ Ki u din saan ki saa kar doo nba ki bi yi Nasaref na ni, ki li gbeen maan nba ki Yennu sokiniinba din sob ki jiin Masia maŋ po na a, “Bi tan sii yiu Nasaref nirɔe.”

3

Jɔɔnn nba din wuur niib Yennu nyunwuru na labaar
(Mak 1.1-8; Luk 3.1-18; Jɔɔnn 1.19-28)

¹ Li poor poe, ki Jɔɔnn nba wuur niib Yennu nyunwuru na be muuk ni, Judea yent ni, ki moontir Yennu barŋanii ki yeen a ² “Nyikin man i biit, kimaan Yennu ŋaanaan dinu per na.” ³ Yennu sokinii Aisaya din poŋ sob ŋɔɔ Jɔɔnn poewa a: “Nisɔɔ tan sii be muuk ni ki hoot ki yaa ‘Ŋammit man ti Yomdaano baaru sonu ki turo, ki bia ŋamm u sonii ki lii took.’ ”

⁴ Jɔɔnn din lia laagumii kobit liatire, ki bia boob gbann u siak ni, ki u jeet tee naasuut nan siat. ⁵ Li yoo ki Jerusalem doo ni teeb, nan Judea yent ni kur teeb, nan Jɔɔdann mɔkir tingbouŋ ni kur teeb, saan u boor, ⁶ ki fiit bi toonbiit, ki u wurib Yennu nyunwuru Jɔɔdann mɔkir na ni.

⁷ Waa din tan la ki Farisiinba nan Sajusiinba* bonchiann mun baat u boor ni a wun wurib Yennu nyunwuru na, ki u yetib a, “Yimm waalabirii na! Ŋmee kpaani a yin tin nyi Yennu wutoor nba yaa lin baar i paak na ni? ⁸ Ii tuun linba saa wann nan i set nyik i biita. ⁹ I daa mɔk parbifaant nan Abraham tee i yeeja. N beerie nan Yennu saa fit fiin tana nba na ki lin kpant Abraham yaaboonawa. ¹⁰ Pajar poŋ teen siira a wun choo tiinii; ki tiik nba kur ki loon loonŋana, bi saa choore ki lur muu ni. ¹¹ Min ŋarin wuuri nyun ki li

‡ 2:20 2.20 Juu teeb sanleere tee Israel teeb. * 3:7 3.7 Farisiinba nan Sajusiinba din tuu tee nisiab nba nunii mon nan Moses sennu dianu, ŋaan ki mɔk ninbatinu nan niibe, bi mɔk dont-n-moŋ kooe.

want nan i nyik i biita, n̄aan wunba yaa wun baar n poor po na cheen; ki n poŋ ki jaŋ nan ki n jii u taasaati; n̄ooe saa jii Yennu Seyeen nan muu ki wuur i para. ¹² U dia u dilenn n̄maniiie ki yaa wun lenn fanu, ki nyinn dibin ki wuun u boor ni, n̄aan joo fouŋ na muu nba kan mi kpeen ni.”

*Jooonn nba din wur Yiisa Yennu nyunwuru bianjinba
(Mak 1.9-11; Luk 3.21-22)*

¹³ Li yoo maŋ ki Yiisa nyii Galilii ki saan Joodann moikir po, ki baar Jooonn boor a wun wurɔ Yennu nyunwuru. ¹⁴ Ki Jooonn ki saki, ki yeto a “Mine bo saa baar a boor ki a wurin, n̄aan ki a mun tan baat n boor ni-i?”

¹⁵ N̄aan ki Yiisa yeto a “N̄aant ki lin tun nna motana, kimaan nnae n̄an nan tin tun toonjana kura.” Li yoo na ki Jooonn sak.

¹⁶ Waa wur Yiisa Yennu nyunwuru ki gbenn yoo nba, ki Yiisa nyii nyun na ni; li taakpaak ni ki sanpagbouŋ loot, ki u la ki Yennu Seyeen siik ki tee nan n̄mann, ki tan jakin u paak. ¹⁷ Ki kunkor nyii sanpaapo ki yet a “N Bilonkake na, n̄ooe ki n numm gboou.”

4

*Bianjinba ki Sintaanii jamm Yiisa
(Mak 1.12-13; Luk 4.1-13)*

¹ Ki Yennu Seyeen te ki Yiisa koo muuk ni a Sintaanii n saa jammɔ. ² U din be leŋ ki ki dii siar dapiinna, yonnu ni nan nyioŋk, ki kon tan sooro. ³ Ki Sintaanii baar u boor ki yeto a “Li-i tee ki a set tee Yennu Bijaie, fan yet tana na ki lin kpant jeet.”

⁴ Ki Yiisa jiiin a, “Li sob Yennu gbouŋ ni a ‘Jeet kuukoo paak kaa te ki nirɔ be, n̄aan maan nba kur ki Yennu pak na paake.’ ”

⁵ Li tonton na ki Sintaanii jiiu ki saan nano Jerusalem, ki saa donno Yenjiantu n̄asaakak mo-pin-yerik paak, n̄aan beto a ⁶ “Li-i tee ki a set tee Yennu Bijaie, fan yukir ki saa mob, kimaan li sob Yennu gbouŋ ni a ‘U saa te ki u malakanba-ii guua; bi sii dia-a nan bi nii, ki a taar kan gbiat tann gbaa.’ ”

⁷ Ki Yiisa yeto a, “Li bia sob Yennu gbouŋ ni a ‘Soo daa bikii u Yomdaano Yennu.’ ”

⁸ Ki Sintaanii bia jiiu ki saan nano kunkonn nba fok bonchiann paak, ki saa wannɔ tingbouŋ na yent kur nan li mo-kint, ⁹ n̄aan beto a, “Li-i tee ki a bo saa gbaan ki jiantin, n bo saa tura yent maŋ kura.”

¹⁰ Ki Yiisa beto a, “Seetir nna Sintaanii. Li sob Yennu gbouŋ ni a ‘Nirɔ-ii jiantir u Yomdaano Yennu kuukoo, kii bia kii waa ŋoo kuukooe.’ ”

¹¹ Nanne ki Sintaanii ji yaat ŋaan nyiko, ki Yennu malakanba sik ki tan teeno saauŋ.

Yiisa nba din piin u toonn Galilii yent ni bianjinba
(Mak 1.14-15; Luk 4.14-15)

¹² Yiisa nba din tan gbat nan bi koon Joonn dansarik na, ki u saan Galilii. ¹³ Waa din baar Nasaref na u din ki yukir leni, ŋaan gar saan Kapenaum doo nba be mok-kpiŋ, Sebulunn nan Naftali tiŋ ni na. ¹⁴ Linba na din tun a lin gbeen Yennu sokinii Aisaya nba din pak linba nae a,

¹⁵ “Sebulunn tiŋ nan Naftali tiŋ nba be

Joodann mok-pootir po,
ki bia be mɔkgbenjir boor:

Galilii yent nba ki binba ki tee Juu teeb kar na;

¹⁶ yimm nba be bunbonn ni na la yentjaann;

binba kar kuun bunbonn yent ni na la

ki yentu na yentir ki baatib.”

¹⁷ Li yoo maŋ ki Yiisa piin ki moontir a, “Nyikin i toonbiit man, kimaan Yennu ŋaanaan dinu per na.”

Yiisa nba din yiin jansoorae banna bianjinba
(Mak 1.16-20; Luk 5.1-11)

¹⁸ Yiisa nba din somm Galilii mɔkgbenjir kpiŋ na, ki u tan la wunba ki bi yiu Simonn ki bia yiu Piita na, nan u waaro Andru, ki bi lubin janlaauŋ mɔkgbion, kimaan bi din tee jansoorae. ¹⁹ Ki u yetib a “Ii waan man, ki n saa te ki yii daak niib kii teenin.” ²⁰ Ki bi set nyik bi janlaant yama ŋaan waau.

²¹ Waa din nyii lenj ki saan toonn waaminna, ki u la Sebedii nan u waas banlee, Jeems nan u waaro Joonn, ki bi be burgbetir ni, ki lik bi janlaant; ki u yimm. ²² Li taakpaak ni, ki bi nyik burgbetir na nan bi baa, ŋaan waa Yiisa.

Bianjinba ki Yiisa te ki baatib la laafia
(Luk 6.17-19)

²³ Yiisa din lin Galilii yent kur po, ki want niib Yennu maan, jiantu diit ni, ki moontir Yennu naan barnanii moontii ki teemm, ki te ki yiarboorii kur damm nan binba mok dani na kur laat laafia. ²⁴ Ki bi din lin moont u sann Siria tingbouŋ kur po. Ki bi din jikit baatbooru booru kur, ki baat namm u boor: binba din yiar yiarbooru nba kur, li gbanantont, nan binba din gbee nan narinbiit, nan binba baa gbitchiia, nan gbanankpeena damm, ki u te ki bi la

laafia. ²⁵ Ki nibur nyii Galilii, nan Doi-piik, nan Jerusalem, nan Judea, nan Joodann mək-pootir ki bit waau.

5

Parpeenn labaar (Luk 6.20-23)

¹ Yiisa nba din la nibur man na, ki u doo kunkonn paak ki kar; ki u poorpoweiteeb lakin u boor. ² Ki u piin ki wantib Yennu maan ki yeen a,

³ “Binba mi nan Yennu-e teemm bont kur na, parpeenn tee bi yare, njamme tee Yennu naan ni yab.

⁴ “Binba mɔ ki fabin, parpeenn tee bi yare, kimaan Yennu saa maan bi parawa.

⁵ “Binba sikin bi mɔŋ, parpeenn tee bi yare, kimaan njamme tan sii yen tingbouŋ na.

⁶ “Binba ninbina mɔn ki bi para lakib nan Yennu toona, parpeenn tee bi yare, kimaan Yennu saa gboom bi para nba lakib linba paaka.

⁷ “Binba mək ninbatinu nan bi leeb, parpeenn tee bi yare, njamme ki Yennu mun saa timm ninbaauk.

⁸ “Binba para yeen, parpeenn tee bi yare, kimaan njamme saa la Yennu.

⁹ “Binba tee sindantinna nan kunkɔnpat-teeb, parpeenn tee bi yare, kimaan njamme ki Yennu yib u waas.

¹⁰ “Binba jiantir Yennu ki bi mukisib na, parpeenn tee bi yare, njamme tee Yennu naan yab.

¹¹ “Niib-i sukii-i, ki mukisi, ki fa fabooru kur ki biiri, kimaan yaa tee n poorpoweiteeb na paak, parpeenn tee bi yare. ¹² Bi-i taji tei nna, ii mək parpeenn bonchiann man, kimaan i nyoot tan sii yab Yendɔuŋ ni; nnae ki bi din mukis Yennu sɔkiniinba nba din be yaayoo ni na.

Ki jiin yaarin nan yentu po (Mak 9.50; Luk 14.34-35)

¹³ “I tee nan yaarin nae tingbouŋ na ni. Yaarin-i taji biir ki ji ki mani, a saa teen nlee ki lin manji? Li ji kaa nyooti; see ki bi kpaar mɔon tin ni, ki niib somm li paak.

¹⁴ “Yimme tee tingbouŋ na yentu; doo nba ki bi maa ki senn kunkonn paak kan fit bɔri. ¹⁵ Sɔɔ mun kan joo fitir njaan jii nman ki chibini; see ki u jiir ki tɔon linba dɔkii paak ki lin tur njaak na niib kur yentu. ¹⁶ Ii muni be nna; njaant ki i yentu n yent tur nisaarii, ki bii laat i toonjana kii dont i Baa Yennu nba be sanpaapo na.

Ki jiin sennu na po

¹⁷ “I daa dukii nan n baar maa n tan kpeen Yennu sennu nan u sokiniinba maan na; n ki baar maa n tan kpeenn kaa, njaan n baar maa n sakir nan barmõniie; ¹⁸ kimaan barmõniie ki n beeri na, sanpaak nan tingbouŋ na tan saa gbenn, njaan Yennu sennu na nan li bonmintika kan mi bot, see ki li kur tan tun gbenn. ¹⁹ Li paak, wunba yêt Yennu sennu maŋ yennkɔɔ gbaa, ki bia wann leeb nna maŋ, u tan sii tee tarike Yennu naan ni; njaan wunba waa sennu maŋ fanu, ki bia want u leeb fanu, nɔɔe tan sii tee nijaann Yennu naan na ni. ²⁰ Kimaan mine beeri nan see ki i toonjana yab ki gar sennu wanteeb nan Farisiinba* yar, li-i kii tee nnai kaa, i kan mi kɔɔ Yennu naan ni.

Ki jiin wutoor po

²¹ “I poŋ gbat ki bi din yeen yaayoo ni niib a ‘Daa kpi nirɔ, kimaan wunba kp̄ii nirɔ tan sii be barii ni barbudaar;’ ²² njaan min narin beerie nan wunba dont wutoor u naa bik paak ((yann yann, ki li kaa paaki,)) u tan sii be barii ni barbudaar; ki wunba sukir u naa bik a ‘Bon-yann na,’ u tan sii be barii ni; ki wunba bia sukir u naa bik a ‘Bonjatir na,’ u tan sii be barii ni ki kɔɔ muu nba kan mi kpeen na ni. ²³ Li paak, wunba kɔɔ Yennu diiuk ni a wun pi Yennu piinii, njaan tiar nan u mɔk biit nan u naa bik, ²⁴ wun nyik u piinii maŋ leŋ, njaan nmat saan u naa bik na boor ki bin saa namm bi barii ki gbenna, ki wun jen ki jii u piinii maŋ ki tur Yennu.

²⁵ “Fin nan sɔɔ-i mɔk maan, ki saa barii maŋ buut, fan njaan ki yin taan mɔb ki namm i barii maŋ, yoo nba ki i daa be sɔnu ni na; li-i kii tee nnai kaa, daanɔ maŋ saa jiia ki saan nana barbuurɔ boor, ki barbuurɔ na n mun jiia ki teena dansarguurɔ nuu ni, ki wun kɔɔna dansarik. ²⁶ Barmõniie ki n beera na, a kan mi nyi leŋi, see ki a tan pa pann nba ki bi jiara na kur, ki jinjema kan tenni.

Ki jiin chonchonsin po

²⁷ “I poŋ din gbia ki bi yeen a ‘Daa chommi,’ ²⁸ njaan min narin beerie nan wunba got poo ki u niɔŋ kɔɔu, u chomm nanɔ u par niwa. ²⁹ Li-i tee ki a diitu po ninbinnie te ki a yaa tun toonbiit, fan kpakirɔ lu, kimaan li-i tee ki a kɔŋ a ninbinn yennkɔɔ, li chee nan Yennu n tan kɔɔn a gbanant kur muu nba kan mi kpeen na ni. ³⁰ Li-i tee ki a niidiitue te ki a yaa tun toonbiit, fan potɔ lu, kimaan li-i tee ki a kɔŋ a nuu yennkɔɔ, li chee nan a gbanant kur n tan kɔɔ muu ni.

* **5:20** 5.20 Farisiinba din tee Juu nisiab nba nunii mɔn nan Moses sennu dianu, njaan ki mɔk ninbatinu nan niib, bi mɔk dont-n-mɔŋ kɔɔe.

*Pooyêtu labaar**(Matiu 19.9; Mak 10.11-12; Luk 16.18)*

³¹ “Bi bia din yeen a ‘Wunba loon ki wun yêt u ŋaapoo, wun turɔ pooyêtu gbouŋ;’ ³² ŋaan min ŋarin beerie nan wunba kur yêt u ŋaapoo, ki li ki tee u tun bonchonchontoonn kaa, ŋɔɔe saa te ki u poo maŋ n tun bonchonchontoonn, li-i tee ki u kun jɔɔ, ki wunba kɔɔn poo nba ki bi yêtɔ maŋ mun bia tun bonchonchontoonna.

Ki jiin mɔpor po

³³ “I poŋ gbia ki bi yeen yaayoo ni niib a ‘Ti mi ki a por faak mɔpor, ŋaan li-i tee ki a por mɔpor Yennu sann ni, li ŋan ki a tun gbeen a mɔpor maŋ;’ ³⁴ ŋaan min ŋarin beerie, nan ii mi ki a por mɔpor gbaa; daa yeen a ‘N por sanpaak,’ kimaan li tee Yennu naangbouŋo; ³⁵ daa yeen a ‘N por tingbouŋ,’ kimaan li tee Yennu taanmaatire; a bia daa yeen a ‘N por Jerusalem-i,’ kimaan li tee Yabint Yennu dooe; ³⁶ a bia daa yeen a ‘N por n yuri,’ kimaan a kan fit te ki a yukobuk yennkɔɔ n penn koo ki bɔnni; ³⁷ ŋaan ŋaant man ki i jiinu-ii tee, ‘Nn,’ koo ‘Aaii.’ Li-i tee ki a yet siar ki pukin linba na paak, li ji nyii Sintaanii boore.

*Daa jiint leeb pana man**(Luk 6.29-30)*

³⁸ “I poŋ din gbia ki bi yeen a ‘Sɔɔ-i kpakir a ninbinn, fan mun kpakir u yar ki jiin pann; sɔɔ-i faa-a ki fokit a nyann, fan mun faau ki fokit u yar ki jiin pann;’ ³⁹ ŋaan min ŋarin beerie nan i daa jiint leeb pana; sɔɔ-i peba tanpak a niidiitu po kpianu, fan ŋmant a gaŋ po biak ki wun peb; ⁴⁰ sɔɔ-i saa nana buut boor a wun gaar a soot, fan sak ki wun tont a liatgbakitir kii saa; ⁴¹ sɔɔ-i mia-a a fan jii u jik-kpiatir ki saan nann maar yennkɔɔ, fan jii ki saan nann maar ŋanlee. ⁴² Wunba miara siar, fan turɔ; ki wunba mun bia loon ki a kpentɔ siar, fan kpentɔ ki daa miinɔ.

*Ii mɔk lomm nan i datai man**(Luk 6.27-28, 32-36)*

⁴³ “I poŋ din gbia ki bi yeen a, ‘Ti loon a naa waas ŋaan kii nan a datai;’ ⁴⁴ ŋaan min ŋarin beerie nan yii loon i datai man, kii yeen wunba sukii-i na a ‘Yennu piisin-ii be a paak;’ kii tuun linba ŋan kii teen binba nami; kii mei Yennu kii teen binba dinti biak na. ⁴⁵ ŋanne saa te ki i set tee i Baa Yennu nba be sanpaapo na waas, kimaan ŋɔɔe te ki yonnu do nibiit nan niŋamm paak, ki bia te saak baa nibiit nan niŋamm doi ni. ⁴⁶ Li-i tee ki i loon binba looni na kɔɔie, nyɔlannpoe ki i saa la Yennu boori? Li ki tee nna kaa ki nibiit na mun tuumi-i? ⁴⁷ Ki li-i tee ki i foont i naa waas

kooie, toonjanlannpoe ki i tun ki gar leebi? Nna kaa ki binba ki waa Yennu sonu na mun tuumi-i? ⁴⁸ Li paak, ii be man fanu nan i Baa Yennu nba be sanpaapo na.

6

Ki jiin burchint po

¹ "I daa tuun toonjana a niib n la ki paki kaa, kimaan i-i tuun nna, i kan la nyoot i Baa Yennu nba be sanpaapo na boori.

² "Li-i tee ki a yaa a tur talasdaano piiniie, faa daa moontir nan kpinkpanni damm nba tuun bianjinba Yenjiantu diit ni, nan doi ni, a niib n la bi toonjana ki pakib na. Barmoniie ki n beeri na, bi poŋ gaar bi nyoota. ³ Nnaan li-i tee ki a yaa a pi talasdaano, fan piu, ki daa te ki a yonanmɔŋ gbaa mi li po. ⁴ Tumin woonin ni, ki a Baa Yennu nba laat woonin ni na saa pa-a ((paanu ni.))

Ki jiin Yenmiaru po

(Luk 11.2-4)

⁵ "Li-i tee ki a yaa a miar Yennu, faa daa tuun nan kpinkpanni damm nba tuun bianjinba na, kimaan bi loon bii see Yenjiantu diit nie, nan sonpaata nba be doi ni, kii mei Yennu a niib-ii laatib. Barmoniie ki n beeri na, bi poŋ gaar bi nyoota. ⁶ Nnaan li-i tee ki a yaa a miar Yennu-ie, fan koo a diiuk ni ki loon gann, nnaan miar a Baa Yennu nba be woonin ni na, ki a Baa Yennu nba laat linba ki a tuun woonin ni na saa pa-a ((paanu ni.))

⁷ "Li-i tee ki a mei Yennu-ie, faa daa mantik mei mɔbona nba yab nan patmannteeb nba mei bianjinba na; bi dukii nan bi miaru bonchiann na paake ki bi pata saa gbat. ⁸ I daa tee nan namm na, kimaan i Baa Yennu poŋ mi linba ki i loon ki i daa ki miarɔ. ⁹ Yaa sii mei Yennu bianjinbae na:

'Ti Baa Yennu nba be sanpaapo,

ŋaant ki a sann n la baakir;

¹⁰ ŋaant ki a naan n baar;

ŋaant ki a loomm n tun tingbouŋ nna,

nan laa tuun Yendouŋ ni bianjinba na.

¹¹ Luunt dinna mann.

¹² Nyikin chab ti toonbiit

nan taa mun nyikit ki chabit binba tuumit biit bianjinba na.

¹³ A daa te ki ti koo jinjammii ni,

ŋaan a nyinnit bonbiir* ni.

((Kimaan fine yen naan nan yiikoo nan baakir

mɔkmɔk nan mɔkmɔk.))'

* 6:13 6.13 Bonbiir ni, koo Sintaanii nuu ni.

¹⁴ “Li-i tee ki i nyikit i leeb biit ki chabitibi, i Baa Yennu nba be sanpaapo na mun saa nyik chabiwa; ¹⁵ ḡaan i-i kii nyikit chabit i leeb biiti, i Baa Yennu mun kan nyik chab i biiti.

Mɔloru labaar

¹⁶ “Li-i tee ki i yaa i lor mɔi, yaa daa biir i nunii po nan kpinkpanii damm na, kimaan bi tuu biir bi nunii po, a sɔɔ kur n la ki bann nan bi lor mɔie. Barmɔniie ki n beeri na, bi pon gaar bi nyɔɔta. ¹⁷ Li-i tee ki a lor mɔb, fan yibir a numm po ki saat a yut fanu; ¹⁸ linba nae saa te ki leeb kan bann nan a lor mɔbi, ḡaan a Baa Yennu nba be woonin ni na kuukɔɔe sii mi; ki a Baa Yennu nba laat linba ki a tuun woonin ni ki teenɔ na saa pa-a ((paanu ni.))

Yendɔuŋ ni mɔkint labaar

(Luk 12.33-34)

¹⁹ “Daa bɔrii a mɔkint tingboun na ni, siaminba ki bonḡminḡmabit nan tintanii saa biirir; ki nanyukib bia saa kɔɔ ki jami; ²⁰ ḡaan bɔrin a mɔkint Yendɔuŋ ni, siaminba ki bonḡminḡmabit nan tintanii kan fit biirir, ki nanyukib bia kan fit kɔɔ jami; ²¹ siaminba ki a mɔkint be na, a dudukit mun be leŋe.

Gbanant yentu labaar

(Luk 11.34-36)

²² “A ninbinae tee a gbanant fitir. Li paak, a ninbina-i ḡani, a gbanant kur po sii mɔk yentue; ²³ ḡaan a ninbina-i kii ḡani, a gbanant kur sii bɔne. Li paak, li-i tee ki yentu nba be a ni na tan bɔni, li sii tee bunbɔnchiɔŋɔ.

Tingboun na binben labaar

(Luk 16.13; 12.22-31)

²⁴ “Sɔɔ kan fit tun ki tur yomdamm banlee; u sii nan yenɔe ḡaan loon lɔɔ; koo u sii baakit yenɔe, ḡaan sian lɔɔ na. I kan fit kii waa Yennu ki bia waa mɔkinti.

²⁵ “Li paake ki n beeri a i daa te ki li mukisi i binben po nan yaa saa di linba koo ki nyu linba; ki bia daa te ki li mukisi i gbanant po nan yaa saa lia linba. Manfoor ki gar jeeti-i? ki gbanant mun bia ki gar tiati-i? ²⁶ Gotir nɔɔnii nba yuuk ki lin na; bi ki buuri; bi bia ki jaan ki wuu suka nan naapaat ni, ḡaan ki i Baa Yennu nba be sanpaapo na dintib. I ki mɔk nyɔɔt ki gar nɔɔnii-i? ²⁷ I manfoor paak daamii kan fit fɔkin i manfoor.

²⁸ “Bee ki i mukis i mɔŋ liant paaki? Gotir man mɔɔt puuk nan li fant; ḡaan bi ki tuun koo ki luu bi mɔŋ tiati, ²⁹ ḡaan n beerie, Kpanbar Solomonn nba lek din mɔk tanant bianḡnba, ḡaan u din ki mi lia liant ki li fan nan mɔɔt puuk

na gbaa. ³⁰ Yennu-i fanjit moot nba be dinna, njaan wonn ki bi joo muuwa na, u kan lannini-i? Yimm yadkanpoona damm na!

³¹ “Li paak, i daa te ki li mukisi ki i dukii a ‘N saa di bee?’ koo ‘N saa nyu bee?’ koo ‘N saa lia bee?’ ³² Binba ki mi Yennu na tuu mukis bi dudukit linba na kur paake; njaan i Baa Yennu nba be sanpaapo na set mi nan i loon linba na kura. ³³ Njaant man ki i baka-ii be Yennu naan ni nan yentinu labaar ni, ki u saa jii bona nba na kur ki turi. ³⁴ Li paak, daa te ki wonn barii mukisini, kimaan wonne saa dukin u moŋ po; daar kur mok daamii nba janitoe.

7

Leeb buut bunu labaar (Luk 6.37-38, 41-42)

¹ “I daa bu leeb buuti, ki Yennu mun kan bu i buuti, ² kimaan yaa bu leeb buut bianjinba na, nnae ki Yennu mun tan saa bu i buut; bianjinba ki i bikii teen i leeb na, nnae ki Yennu mun saa bikin turi. ³ Bee ki a laat moonu nba be a loo ninbinn ni, njaan ki la dajinn nba be a moŋ moŋ ninbinn ni na? ⁴ Nlee ki a saa bet a loo a, ‘N yook, njaant ki n nyinn moonu nba be a ninbinn ni na,’ njaan ki ki laat dajinn nba be a moŋ ninbinn ni na. ⁵ Fin kpinkpannii daano na, nyint dajinn nba be a ninbinn ni na sinsinn, ki ji fit la fanu ki nyinn moonu nba be a loo ninbinn ni na.

⁶ “I daa jikit linba tee Yennu yar ki teen boi, kimaan bi saa nmat juntie; i daa jikit linba mok nyoot ki teen doorii, kimaan bi saa nmatir nan tante.

Ki jiin Yenmiaru po (Luk 11.9-13)

⁷ “Miat Yennu, ki u saa turi; lomin man, ki i saa la; kpaan gann, ki u saa loot ki turiwa, ⁸ kimaan wunba kur mei Yennu gaane; ki wunba mun loon, u laate; ki wunba kpaan gann, ki bi lootir teeno. ⁹ Yimm baanba, i nmeee ki u bik saa miarɔ jeet ki wun jii tann ki turo? ¹⁰ koo nmeee ki u bik saa miarɔ jan ki wun turo waauku? ¹¹ Ki li-i tee yimm nba tee biitdamm na mi bianjinba ki i saa tur i waas bonjana, i Baa Yennu nba be sanpaapo nae mantik saa tur binba meio na bonjana.

¹² “Bianjinba ki a loon soo-ii tuun kii teena na, ii muni tuun nna kii teen leeb; kimaan Yennu sennu nan u sokiniinba wannu na ni want nnae.

Tammoyebik koonu labaar (Luk 13.24)

13 “Kɔɔn man tammɔyebik na ni; kimaan tammɔb nba kɔɔ muu nba kan mi kpeen na ni na yarin hei, ki li sɔnu bia man nan sommir; ki niib bonchianne kɔɔ tammɔb maŋ ni. 14 Manfoor tammɔb na ŋarin tee bonyebike, ki li sɔnu bia paar nan tɔkinu; ki niib waaminnae kɔɔ tammɔb maŋ ni.

Ki jiin tiik nan u lɔɔna po
(Luk 6.43-44)

15 “Li mi man faak sɔkiniinba na po, binba baat i boor ki naan pei, ŋaan tee kinkata nan barmɔnii na. 16 Bi toona nie ki i saa bann baa tee binba; kunkoŋ ki loon gaa; ki jagotuk mun ki loon kinkana-a. 17 Tiŋaŋ kur loon lɔɔnɔanae; ki tikpeeuj kur loon lɔɔnbiit. 18 Tiŋaŋ kan lon lɔɔnbiiti; tikpeeuj mun kan lon lɔɔnɔana. 19 Tiik kur nba ki loon lɔɔnɔana, bi saa chɔɔre ki lu muu ni. 20 Li paak, faak sɔkiniinba toona nie ki i saa bannib.

Yennu naan ni kɔɔnu labaar
(Luk 13.25-27)

21 “Li ki tee binba yin ‘N Yomdaano, n Yomdaano’ na kur kaa tan saa kɔɔ Yennu naan ni, see binba sak n Baa Yennu nba be sanpaapo na mɔb. 22 Daar maŋ-i taŋi baar, niib bonchianne tan sii yin ki yeen a ‘Ti Yomdaano, ti Yomdaano, ti din ki sɔkint Yennu maan a sann ni-i? A sann nie ki ti din nyint narinbiit niib ni, a sann nie ki ti bia tun bakitnauj toonjaana.’ 23 Li yoo ki n mun tan saa yetib a, ‘N ki miini, yimm toonbiit damm na, seetir nna man!’

Ŋamaara banlee labaar
(Luk 6.47-49)

24 “Li paak, wunba kur gbia n maan na ki waa-r fanu, n saa nanno nan yandaansɔɔ nba din maa u ŋaak tanpiiuk paak nae; 25 ki saak tan baa, ki nyun gbee ki yat nan doo, ki wouŋ da, ki nyunpana koon ki liat ŋaak maŋ dikpina, ŋaan ki li lek see kenken ki ki baa, kimaan u maar tanpiiuk paake.

26 “Wunba kur gbia n maan na, ŋaan yêl li weiu, n saa nanno nan jajatuk nba din maa u ŋaak tanbiinii ni nae; 27 ki saak tan baa, ki nyun gbee yat nan doo, ki wouŋ da, ki nyunpana koon ki liat ŋaak maŋ dikpina, ki li bet baa wamm, ho, baa biuk jiaakii!”

Ki jiin Yiisa Masia yikoo wannu po

28 Yiisa nba din pak mɔbona na ki gbenn yoo nba, ki u wannu maŋ bakit nibur na bonchiann, 29 kimaan u wannib nan daano nba yen yikoo nae, ki li ki tee nan sennu wanteeb nba wantib bianjinba na.

8

*Yiisa nba din te ki gbaatir la laafia bianjinba
(Mak 1.40-45; Luk 5.12-16)*

¹ Yiisa nba din nyii kunkonn maɲ paak ki sik yoo nba, ki niib bonchiann wei u poor. ² Njanne ki gbaatsɔɔ baar ki tan gbaan u tɔɔnn ki yeen a “N Yomdaano, li-i tee ki a loon, a saa fit te ki n ɲaauk na n gbenna.” ³ Ki Yiisa tant nuu ki siuu ki yetɔ a “N loon nna. A ɲaauk maɲ n gbenn!” Li taakpaak ni ki u ɲaauk na set gbenn. ⁴ Njaan ki Yiisa kpaano a “Ti mi ki a bet sɔɔ barii na, ɲaan ii saa Yennu manntɔɔ boor ki jii a mɔɲ ki wannɔ, ki bia mann maruɲ nba ki Moses din senn ki jiin gbaata paaku po na, ki sɔɔ kur n bann nan a ɲaauk maɲ set gbenna.”

*Ki jiin Rom tinj kunkonkonna yudaano yada po
(Luk 7.1-10)*

⁵ Yiisa nba din kɔɔ Kapenaum yoo nba, ki Rom* tinj kunkonkonna yudaansɔɔ chetɔ sɔnu ni ki barimo ki yeen a ⁶ “N Yomdaano, n toontunno yiare, ki u gbanant kpowa, ki li mukiso bonchiann, ki u dɔɔ diiuk ni.”

⁷ Ki Yiisa betɔ a “N saa saan ki te wun la laafiawa.”

⁸ Ki u jiin a “N Yomdaano, daa bakint a mɔɲ ki baati; kimaan, n ki ɲan nan fan kɔɔ n ɲaak ni; ɲaan pakin mɔbonne, ki n toontunno na n la laafia. ⁹ Kimaan n mɔk binba garin ki yenin, ki n mun dia kunkonkonna ki yemm, ki fit tian yeno paak a ‘Baat,’ ki u baat; ki tian lɔɔ paak a ‘Saant,’ ki u saa; ki bia te ki n daabir tuun maa loon bianjinba.”

¹⁰ Yiisa nba din gbat linba na, ki li yaar lito; ki u jiant got niib nba waa u poor po na ki betib a “Barmɔniie ki n beeri na, n daa ki mi la sɔɔ ki u teenin yada na booru yimm Israel† teeb ni gbaa. ¹¹ N beerie, niib bonchiann tan saa nyi yondo po nan yonbaa po, ki ɲamm nan Abraham, nan Aisak, nan Jakob n lakin kar ki di jeet, Yennu naan ni; ¹² ɲaan ki yimm nba tee naan maɲ niib na, bin jii-i ki lu-i nanyer po, bunbɔnn ni; lej mane ki i tan sii fabin mɔ ki ɲman nyana.” ¹³ Ki Yiisa ɲmant ki yet kunkonkonna yudaano maɲ a “Ti kun! Faa teen yada bianjinba na, lin tun nna ki tura.” Ki u toontunno na set din la laafia li yoo na.

*Bianjinba ki Yiisa te ki baatib bonchiann la laafia
(Mak 1.29-34; Luk 4.38-41)*

* **8:5** 8.5 Rom teeb din nyann Juu teeb ki diab. † **8:10** 8.10 Juu teeb sanleere tee Israel teeb.

¹⁴ Tɔn, ki Yiisa saan koo Piita njaak, ki la Piita dianpook doo yiar ki u gbanu ton. ¹⁵ Ki Yiisa sii u nuu; ki u gbanantouŋ na gbenn, ki u fiir ki teemm saauŋ.

¹⁶ Li daar maŋ daajoouk, bi din jii niib bonchiann nba ki narinbiit be bi ni na, ki baar namm Yiisa boor; ki u kpan pak mɔbonn ki nyinn narinbiit na; ki bia tur binba yiar na kur laafia. ¹⁷ Waa din tuun bianŋinba na tee nan Yennu sokinii Aisaya nba din pak nae a, “U moŋ moŋe gaar ti gbanantouŋ nan ti yiarbooru booru ki yaat nann.”

Binba loon bin wei Yiisa na labaar
(Luk 9.57-62)

¹⁸ Yiisa nba din la ki nibur linto yoo nba, ki u yet u poorpoweiteeb na a bin fiir ki bin saan mɔkgbenŋir na pootir po. ¹⁹ Ki Yennu sennu wanttooo baar ki tan yeto a, “Wanttooo, n saa weia siaminba kur ki a saa.”

²⁰ Ki Yiisa yeto a, “Lunlona mɔk forii, ki noonii mun bia mɔk tiat, njaan min nisaarik Bik ki mɔk dindooboori.”

²¹ Tɔn, ki u poorpoweiteeb yeno mun tan yeto a, “N Yomdaano, njaan ki n pii n baawa.”

²² Ki Yiisa jiino a, “Ii waan, njaan nyik ki kpeemm-ii‡ pii bi leeb.”

Wouŋ nan nyun nba sak Yiisa mɔb bianŋinba
(Mak 4.35-41; Luk 8.22-25)

²³ Yiisa nba din koo burgbetir ni yoo nba, ki u poorpoweiteeb na mun wei koo. ²⁴ Ki wonpaaruk fikit ki da mɔkgbenŋir maŋ paak, ki nyunpana pir koo burgbetir na ni ki tan yaa lin gbee; njaan ki Yiisa doo goont. ²⁵ Ki u poorpoweiteeb na baar ki fiino, ki yeto a “Ti Yomdaano, tintit, ti be kuun nie.”

²⁶ Ki Yiisa yetib a “Yimm yadkanpoona damm na, bee ki i tiin jaŋmaanii?” njaan fiir ki tian wouŋ nan nyunpana na paak a bin nmin, ki bi set nmin soon.

²⁷ Ki li yaar litib, ki bi ji boi leeb a “Niro na tee niboorbee? ki wouŋ nan nyunpana saak u mɔb gbaa.”

Ki jiin jab banlee nba ki narinbiit din be bi ni na po
(Mak 5.1-20; Luk 8.26-39)

²⁸ Yiisa nba din poot Galilii mɔkgbenŋir ki koo Gerasa tin ni na, ki jab banlee nba gbee nan narinbiit na nyii kaat ni ki cheto; bi din mɔk jaŋmaansooruk hei, ki soo ki fit gaar baa be siami. ²⁹ Ki bi din yikin sanpaapowa ki yeen a, “Fin Yennu Bija, timm nan fin, nlee mantiki? A baar nna a fan dinnit farae-e? njaan ki li yoo daa ki baari.”

³⁰ Tɔn, doorii bonchiann din see kpiŋ po nna, ki di, ki ki fok nammi. ³¹ Ki narinbiit maŋ din barin Yiisa bonchiann

‡ 8:22 8.22 Kpeemm tee binba ki waa Yiisa nae.

ki yeto a, "Li-i tee ki a nyinnit, fan chabit ki tin saan koo doorii na ni." ³² Ki Yiisa betib a "Ti saa man." Ki bi nyii jab man ni, ki saan koo doorii na ni; ki doorii na kur tin birrr, ki sik kunkonn na ki saan baa mokgbenjir na ni ki dii nyun.

³³ Ki binba guu doorii man fiir ki chiar saan doo ni, ki saa moont linba kur teen, nan bianjinba ki narinbiit nyii jab na ni. ³⁴ Ki doo na niib kur bit ki saan ki saa took Yiisa. Baa din lau yoo nba, ki bi barimo a wun nyi bi tin ni.

9

Yiisa nba din te ki gbanankpeenn daano la laafia bianjinba (Mak 2.1-12; Luk 5.17-26)

¹ Nanne ki Yiisa nmat koo burgbetir na ni, ki poot mokgbenjir na gbingbanleer, ki kun u doo ni. ² Nisiab din tan jii jasoo ki u gbanant kpowa; ki bi paano lian paak ki baar nanao Yiisa boor. Yiisa nba la baa teeno yada bianjinba na, ki u yet baato na a "N bik, ii mok parcheenn; n nyik chab a biita."

³ Ki sennu wantesiab ji dukii bi para ni a "Joo na yekint u moɲ nan Yennu-e."

⁴ Yiisa narin din bann bi dudukit mana, ki boib a "Bee teen ki i dukii dudukbiit na i para ni? ⁵ Maa yet baato na a 'N nyik chab a biit' koo maa saa yeto a 'Fiit kii somm na,' maan munlee na lannpoe paari? ⁶ N ji saa wanni nan min nisaarik Bik mok yikoo tingbouɲ na ni ki saa nyik chab niib bi biit," naan jiant bet joo nba ki u gbanant kpo na a "Fiit ki jii a lian kii kun."

⁷ Ki joo man fiir ki kun. ⁸ Nibur na nba la nna man, ki janmaanii soorib; ki bi piak dont Yennu nan waa tur nisaarik yikoo na booru na.

Yiisa nba din yiin Matiu bianjinba (Mak 2.13-17; Luk 5.27-32)

⁹ Ki Yiisa nyii leɲ ki saa, ki saa la jasoo, ki bi yiu Matiu, ki u kar u toonn paak lampogaar-diiuk ni; ki Yiisa beto a "Fiit kii waan." Ki u fiir ki waau.

¹⁰ Yiisa nba din saan Matiu man njaak ki saa kar di jeet yoo nba, ki lampogaarteleeɲ nan biitdamm bonchiann koo ki tan kar pukin Yiisa nan u poorpoweiteeb po ki di namm. ¹¹ Farisiinba na nba din la nna man, ki bi boi u poorpoweiteeb na a "Bee ki i wantto man di nan ni booru na?"

¹² Ki Yiisa gbat bi pinpauk man ki yetib a "Binba mok laafia ki loon tebtoo; binba yiar, njamme loon tebtoo. ¹³ Li sob Yennu gbouɲ ni a 'Yennu loon ninbatinue ki gar maruɲ.' Ii saa man ki saa tumii ki bann linba na paak. N ki baar a

n yiin popeendamm kaa; ñaan n baar a n yiin biitdamme, ki bin nyik bi biit.”

Mɔloru labaar

(Mak 2.18-22; Luk 5.33-39)

¹⁴ Ki Jɔɔnn nba wuur niib Yennu nyunwuru na poorpoweiteeb tan baar Yiisa boor ki boio a “Timm nan Farisiinba lorin moi yoo kura; bee teen ki a poorpoweiteeb ki lorimi?”

¹⁵ Ki Yiisa jiin ki boib a “Poochiann-i be, saamm sii mok parbiir, yoo nba ki pooyookir soro daa be bi boor ni nawa-a? Aaii. Njaan yoo baat, ki bi tan saa nyinn pooyookir soro na bi boor; li yooe ki bi saa lor moi.

¹⁶ “Soɔ kan jii chabpaann ki lik takperi; li-i tee ki u teen nna, chabpaann na saa pat takper nae, ki li patimin saa ñamm pukin. ¹⁷ Soɔ bia kan sak liak dapaanin wajakorkper ni; wunba tun nna, dapaanin na-i tani mo, li saa put koruk nae, ki daan na n moɔn, ki koruk na n mun biir. Njaan bi tuu jii dapaanin ki liak korpaann nie, a li kura daa biiri.”

Yudaansɔɔ bonpobik kuun labaar

(Mak 5.21-43; Luk 8.40-56)

¹⁸ Yiisa nba din daa piak ki teemm yoo nba na, ki yudaansɔɔ baar ki tan gbaan u toonn, ki yeto a “N bipoo doɔ ki kpowa; li paak, baat ki tan jii a nuu ki yii u paak, ki wun la manfoor.”

¹⁹ Ki Yiisa nan u poorpoweiteeb weio, ki bi saa.

Poosɔɔ nba sii Yiisa liatir ki la laafia bianjinba

(Mak 5.25-34; Luk 8.42-47)

²⁰ Poosɔɔ mun din be, ki siik fabouŋ ki tan jan bina piik nan ñanlee; ki din tan baar ki bar lint Yiisa poorpo ki sii u liatir mogbann; ²¹ kimaan u poŋ din dakin u par niewa a, “Mi-i lekii sii u liatir gbaa, n saa la laafiawa.”

²² Ki Yiisa jiant ki la poo na, ki beto a, “N niipoo, ii mok parcheenn. Faa teenin yada na paake te ki a la laafia.” Li taakpaak ni, ki u set la laafia.

Yiisa nba fin bonpobik na kuun ni bianjinba

(Mak 5.35-43; Luk 8.49-56)

²³ Yiisa nba din saa baar yudaano man ñaak ni yoo nba, ki u la yerpebira peeb yerii, ki nibur bia bui kpemonii ki fabin. ²⁴ Ki u betib a “Ii nyi man; bonpobik na ki kpo kaa, ñaan u goonte.” Ki bi laau. ²⁵ Nanne ki bi ber niib man ki nyinnib; li yoo na ki Yiisa koɔ ki soor bonpobik na nuu, ki u yeent ki fiir. ²⁶ Ki bi din moont li labaar tingbouŋ man kur po.

Yiisa nba nyooŋt jooŋni banlee bianjinba

27 Yiisa nba din nyii leŋ ki gaar saa tɔɔnn po na, ki jab nna banlee tee jɔɔnii ki waa u poorpo, ki yikin yeen a “Fin Defid yaaboonn, a tint ninbaauk.”

28 Yiisa nba din saan ki saa kɔɔ ɲasiak nna ni yoo nba, ki jɔɔnii na baar ki kɔɔ leŋ. ɲanne ki u boib a “I teen yada nan n saa fit turi laafiawa-a?”

Ki bi jiin a “Ti Yomdaano, nn.”

29 ɲanne ki u jii u nuu ki sii bi ninbina, ki betib a “Yaa teen yada bianjinba na, lin tun nna ki turi.” 30 Ki bi ninbina maŋ nyɔɔnt; ki u kpaamm fanu a bii mi ki bin bet sɔɔ li po.

31 ɲaan ki bi nyii ki mɔɔnt u labaar tiŋ maŋ ni kura.

Bianjinba ki Yiisa te muuk pak

32 Baa din fiir ki nyii yoo nba, ki siab mun baar nan jasɔɔ, wunba ki narinbimuuk be u ni na, Yiisa boor. 33 Ki Yiisa nyinn narinbimuuk na jɔɔ na ni, ki u ji piin ki piak li yoo. Li din yaar lit nibur maŋ, ki bi ji yeen a “Ti daa ki mi la bonbooru na, timm Israel teeb* tiŋ ni na.”

34 ɲaan ki Farisiinba na daan nyatuk a “Narinbiit bate teenɔ yiikoo a wuu nyint narinbiit niib ni.”

Bianjinba ki Yiisa mɔk ninbatinu nan niib

35 Tɔn, Yiisa din kak lin doi nan digbanbis kur ni, ki kɔɔ Yenjiantu diit ni, ki mɔɔntir Yennu naan barjanii ki want niib, ki te binba yiar yiarboorii boorii kur la laafia. 36 Waa din la nibur maŋ, ki ninbaauk sooro, kimaan bi din tee tatimme ki kaa sommtɔɔ, ki naan pei nba kaa pekpaarik. 37 ɲanne ki u bet u poorpoweiteeb a “Dii na beer ki bia yaba, ɲaan ki dijaara waar. 38 Li paak, ii mei man kpaab maŋ daano ki wun ɲamm pukin dijaara, ki te ki bin saan jaan u dii maŋ.”

10

Ki jiin toomiinba piik nan banlee na po

(Mak 3.13-19; Luk 6.12-16)

1 Yiisa din yiin u poorpoweiteeb piik nan banlee na, ki turib yiikoo a bii nyint narinbiit niib ni; ki te ki binba yiar yiarboorii boorii kur n la laafia. 2 U toomiinba* piik nan banlee maŋ sanae na: Sinsinn yɔɔe tee Simonn, wunba sann bia tee Piita na; nan u waarɔ Andru; nan Jeems nan u waarɔ Jɔɔnn, binba din tee Sebedii waas na; 3 nan Filip nan Batolomiu; nan Tomas, nan Matiu, wunba din tee lampogaartɔɔ na; nan Jeems nba din tee Alfeus bija na, nan Tadeus; 4 nan Simonn nba din loon ɲamm Juu teeb-ii yen bi

* **9:33** 9.33 Juu teeb sanleere tee Israel teeb. * **10:2** 10.2 Bi yi u poorpoweiteeb piik nan banlee maŋe toomiinba.

mɔŋ na, nan Judas Iskariot wunba din tan nyii Yiisa poor na.

*Yiisa nba din tun u poorpoweiteeb maŋ bianjinba
(Mak 6.7-13; Luk 9.1-6)*

⁵ Ki Yiisa tun u poorpoweiteeb piik nan banlee maŋ, ŋaan kpaamm a bii mi ki bin saan binba ki tee ŋamm Israel teeb† na boor, a bii mi ki bin koo Samaria teeb doi ni, ⁶ a ŋaan bin saan Israel teeb nba tee nan pei nba bot na boor kuukoo. ⁷ U din yetib a, “Yaa saa na, yii mɔontir Yennu naan barnanii na, kii yeen a ‘Yennu naan dinu per na,’ ⁸ ki te ki baatib-ii laat laafia, kii fiint kpeemm, ki bia te ki gbaata-ii laat laafia, kii bia kii nyint narinbiit niib ni. I gaar yanne, ii muni teen man yann. ⁹ I daa jikit likirii. Ii mi man ki yin jii kobu gbaa ki teen i likbɔorii ni. ¹⁰ Ii mi man ki yin jii paka ki saan i sonu maŋ, koo liata ŋanlelee, koo taasaati, koo kii dia patii; kimaan li ŋan ki toontunnɔ n di u toona ni.

¹¹ “Ŋaan digbangbeŋa koo digbanbis nba ni ki i saa koo, yin boi ki la popeendaanɔ ŋaaka, ki koo kii be leŋ nan i fiiru daar. ¹² Ki yoo nba ki i yaa i koo ŋaak nba ni, yin foont ŋaak maŋ ni teeb fanu. ¹³ Ŋaak maŋ teeb-i tee burchimm, i parmaasir n biar bi paak; ŋaan burchimm-i kaa leŋi, i parmaasir maŋ n jen i boor. ¹⁴ Wunba saa yêť i gaaru, ki bia yêť wun gbat i barnanii mɔontii maŋ, yoo nba ki i nyi ŋaak maŋ ni, koo doo maŋ ni, yin pit pit i taapant ni tant ki lu leŋ maŋ. ¹⁵ Barmɔniie ki n beeri na, daar nba ki Yennu tan saa bu niib buut na, doo maŋ niib tubdatu tan saa gar Sodom nan Gomora teeb yara.

*Biak baaru labaar
(Mak 13.9-13; Luk 21.12-17)*

¹⁶ “Gotir man, n tuumie, ki i sii tee nan pei nba be kinkata sinsuuk ni na. Ii sub man nan wai‡ na, ŋaan kii be soon nna nan ŋmana na. ¹⁷ Ii mi man niib po, kimaan bi tan saa soori ki saan nani barbuteeb boor, ki bia booi Yenjiantu diit ni. ¹⁸ Bi tan saa saan nani tiŋ yudamm nan kpanbara boor ki bin bu i buut, kimaan yaa waan na paak; ŋaan i tan saa bet ŋamm nan binba ki tee Juu teeb na n barnanii. ¹⁹ Ŋaan bi-i tanji saan nani buut damm boor, i daa te ki li daamii-i nan yaa saa pak linba, nan bianjinba ki i saa pak, kimaan li yooe ki Yennu Seyeen saa turi mɔbona nba ki i saa pak jiiñib, ²⁰ kimaan li ki tee yimm kaa tan saa paki, ŋaan i Baa Yennu Seyeenje tan sii be i ni ki piak.

²¹ “Li yoo maŋ, nirɔ tuu tan saa fikis u mɔŋ mɔŋ ninja ki bin kpiu; ki baanba mun tan saa fikis bi waas ki bin kpib;

† **10:5** 10.5 Juu teeb sanleere tee Israel teeb. ‡ **10:16** 10.16 Bi yaa waauko mantik sub.

ki waas mun bia tan saa kɔn nan bi damm ki chabib nan kuun. ²² Ki sɔɔ kur tan sii nami kimaan yaa waan na paak; ɲaan wunba tan gubin nan biak yoo na joontu tan saa la tinnuwa. ²³ Bi-i tanɲi mukisi digban-yenn ni, yin nyi lej ki lɔɔr digbanleer ni; ɲaan barmɔniie ki n beeri na, i kan fit lin ki gbenn Juu teeb digbana kur kaawa, ki min nisaarik Bik jenna.

²⁴ “Tɔn, tumiitɔɔ ki gar u wanttɔɔ; daabir mun bia ki gar u yomdaano. ²⁵ Li ɲan ki tumiitɔɔ binbeɲ-ii tee nan u wanttɔɔ binbeɲ na; ki daabir binbeɲ-ii munii tee nan u yomdaano binbeɲ na. Bi-i tanɲi pur ɲaadaano narinbiit bat Beelsebul-i, bi ji sii yi u ɲaateeb bia?

Ti saa tin ɲmee jaɲmaanii?

(Luk 12.2-7)

²⁶ “I daa tiin niib jaɲmaanii, kimaan barsai kaa ki be woonin ni ki tan kan wooti, koo ki bɔr ki tan kan nyi paanu. ²⁷ Linba ki n beeri bunbɔnn ni na, ɲaan nyintir man yeenin ni; ki linba ki n lɔkinii na, nyintir man paanu ni. ²⁸ I daa tiin binba saa fit kpi i gbanant, ɲaan kan fit kpi i sei; ii tiin man Yennu, wunba saa fit biir i gbanant nan i sei kura muu ni na. ²⁹ Bi kɔi jinjera banlee jinjen kuukɔɔe, ɲaan li-i kii tee i Baa Yennu loommi, bi yenɔkɔɔ gbaa kan baa tirɲ ni. ³⁰ Yimm ɲarin, Yennu mi i yut kann gbaa. ³¹ Li paak, i daa tiin jaɲmaanii, kimaan i mɔk nyɔɔt ki gar jinjera bonchiann.

Ii nyint a mɔɲ paanu nan a tee Yiisaweirɔe

(Luk 12.8-9)

³² “Wunba nyint u mɔɲ paanu nan u tee n weirɔe, nnae ki n mun tan saa nyinno paanu n Baa Yennu nba be sanpaapo na boor. ³³ Wunba yaa u ki tee n weirɔ, niib ni, nnae ki n mun tan saa yet a n ki miu, n Baa nba be sanpaapo na boor.

Bɔkitu labaar

(Luk 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ “I daa dukii nan n baar nan parmaasire tingboun na teeb paak; n ki baar nan parmaasir kaa, ɲaan n baar nan bɔkitue. ³⁵ N baar maa n tan tukin bonjake nan u baa, bonpook nan u naa, poo nan u siponaa. ³⁶ Nirɔ mɔɲ mɔɲ ɲaateebe tan sii tee u datai.

³⁷ “Wunba loon u naa koo u baa ki garin, u ki ɲan nan wun teen n poorpoweitɔɔ; wunba mun bia loon u bija koo u bipoo ki garin, u ki ɲan nan wun teen n poorpoweitɔɔ. ³⁸ Wunba ki jii u kuun dapunpunn ki waami, u ki ɲan nan wun teen n poorpoweitɔɔ. ³⁹ Wunba dekii u manfoor tan

saa kɔŋira, ŋaan wunba likin u saanman n paak, u tan saa la u manfoor man.

Binba tan saa la paaok labaar

(Mak 9.41)

⁴⁰ “Wunba gaari saauŋ, u gaar mine; ki wunba mun gaarin saauŋ, u gaar Yennu nba tumin nae. ⁴¹ Wunba gaar Yennu sɔkinii saauŋ nan waa tee Yennu sɔkinii na paaki, u tan saa gaar Yennu sɔkinii nyɔɔte. Wunba gaar popeendaano saauŋ nan waa tee popeendaano na paaki, u tan saa gaar popeendaano nyɔɔte. ⁴² Wunba finn nyunmaasin waaminna ki tur n poorpoweitɔɔ yeno nba po i ni gbaa, nan waa tee n poorpoweitɔɔ na paak, barmɔniie ki n beeri na, u kan mi kɔŋ li nyɔɔti.”

11

Jɔɔnn nba din wuur niib Yennu nyunwuru na labaar

(Luk 7.18-35)

¹ Yiisa nba din wann u poorpoweiteeb piik nan banlee na ki gbenn yoo nba, ki u nyii leŋ ki saan bi doi ni ki mɔɔntir Yennu maan ki want niib.

² Tɔn, Jɔɔnn nba din wuur niib Yennu nyunwuru na din be dansarik ni, ki tan gbat Yiisa Masia toona po, ki tun u poorpoweiteeb Yiisa boor ³ a bin saa boio a “Fine tee wunba yaa wun tan baar na, koo tii daa kii guu sɔɔ?”

⁴ Ki Yiisa bet Jɔɔnn toomiinba man a “Ii ŋmat man ki saa bet Jɔɔnn linba ki i gbat ki bia la na, ⁵ a i la ki jɔɔnii nyɔɔntir, ki wɔbii taa naatir ki bi somm, ki gbaata ŋaat gbent, ki tuukpaa ji gbia, ki kpeemm fi kuun ni, ki talasdamm gbiintir barŋanii na mɔɔntii. ⁶ Parpeenn be wunba ki birisin na paak.”

⁷ Tɔn, Jɔɔnn toomiinba na nba nyii leŋ ki ŋmat kun yoo nba, ki Yiisa ji piin ki boi niib man bubaot ki jiin Jɔɔnn po a “Yaa daan saan Jɔɔnn peŋ muuk ni na, i daan dukii a i saa la bee? I daan mi a i saa la muuk nba ki wouŋ damm nae-e? ⁸ I mantik jia daan saan a i la bee? Niro ki u lia tanŋant amii? Binba lia tanŋant be kpanbara ŋei nie. ⁹ ŋaan i mantik jia daan saan a i la bee? I daan dukii a i saa la Yennu sɔkinii-e? Barmɔniie ki n beeri na, Jɔɔnn ŋarin gar sɔkiniiwa. ¹⁰ U poe ki Yennu gbouŋ poŋ din sɔb ki want na a, ‘N saa tun toomu ki wun liit ki ŋamm a baaru sɔnu.’ ” ¹¹ Ki Yiisa bia yetib a “Barmɔniie ki n beeri na, bi daa ki mi mar sɔɔ ki u chee Jɔɔnn nba daan wuur niib Yennu nyunwuru na, ŋaan wunba joont tarik Yennu naan ni chee Jɔɔnn. ¹² Laa nyii Jɔɔnn man yoo ki tan tuu mɔtana, binba ninbina mɔn nan bin tan kɔɔ Yennu naan ni na, dia nan ninmɔnne a bin tan

koo nan paŋ. ¹³ Yennu sennu nan u sokiniinba maan na poŋ din pak ŋoo Yennu naan poewa, ki Joonn tan baar. ¹⁴ Li-i tee ki i loon yin teen linba na yadaie, ŋoo Joonn-e tee Yennu sokinii Elaija, wunba yaa wun tan baar na. ¹⁵ Wunba mok tuba, wun gbiint.”

¹⁶ Ki Yiisa bia yet a “Yimm, motana nigbouŋ na, n saa bikini nan bee na? I naan nan waas nba tuu tikir kar daak ni ki tian leeb paak nae a ¹⁷ ‘Ti peeb yerii ki teeni, ŋaan ki i ki waa. Ti mo kpemonii ki teeni, ŋaan ki i ki fabini.’ ¹⁸ Yimm motana nigbouŋ na naan waas maŋe, kimaan Joonn din baar ki lorin mob, ki bia ki nyu daami, ki i yaa u waate; ¹⁹ ki min nisaarik Bik mun tan baar ki di ki nyu, ki i bia yaa ‘Gotir man, a u tee podaano nan danyuuruko, ki bia tee lampogaarteeb nan biitdamm yook.’ Ton, Yennu toona nie want nan u bannu na tee barmonii.”

*Ki jiin binba ki nyik bi toonbiit na po
(Luk 10.13-15)*

²⁰ Li yooe ki Yiisa piin ki piak biir doi nba daan la u bakitnaun toonjaana nba ki u tun len, ŋaan yet bin nyik bi toonbiit na. ²¹ Ki u yet a, “Li tan sii bi yimm Korasinn teeb paak; li tan sii bi yimm Bef-saida teeb paak mun; kimaan mi-i bonni tun bakitnaun toonjaana Taya nan Sidonn doi ni nan maa daan tun i doi ni na, bi daan bo saa nyik bi toonbiite yiama, ki puk bi moŋ tanpent ki ŋak faauk ki lin wann nan bi dii sindanta. ²² Ŋaan n beerie, daar nba ki Yennu tan saa bu niib buut na, i tubdatu tan saa gar Taya nan Sidonn teeb yarawa. ²³ Ki yimm Kapenaum teeb, Yennu tan saa donni sanpaapowa-a? Aaii. U tan saa sikini kpeentiŋe, kimaan mi-i bonni tun bakitnaun toonjaana Sodom doo ni nan maa daan tun i doo ni na, Sodom doo maŋ bo daa be man. ²⁴ Ŋaan n beerie, barbuut daar maŋ, i tubdatu tan saa gar Sodom teeb yarawa.”

*Baat n boor ki tan gaar foon man
(Luk 10.21-22)*

²⁵ Li yoo maŋ ki Yiisa yet a “N Baa Yennu nba tee sanpaapo nan tingbouŋ na Yomdaano, n piaka, kimaan a bor a maan na subindamm nan bannteebe, ŋaan fiit wann waas; ²⁶ kimaan nnae ki a tuun a toona ki li mana.

²⁷ “Ton, n Baa Yennu-e wannin barii na kura; ki soo ki mi maa tee wunba, see n Baa maŋ; ki soo mun bia ki mi n Baa maŋi, see min, u Bija na, nan binba ki n loon ki n fiit wannib na.

²⁸ “Yimm nba tun toona ki jii jik-kpiata ki bak na, baat n boor man, ki n turi foon. ²⁹ Ii sak n weiu man, kii tumii n

wannu, ki i saa la foon, kimaan n tee sikin-n-moŋ daano, ki n par mei. ³⁰ N weiu ki paar, ki n jikir bia ki kpai.”

12

Ki jiin foon daar na po
(Mak 2.23-28; Luk 6.1-5)

¹ Li poor po ki Yiisa nan u poorpoweiteeb tan gaar dii kpaab ni foon daar; ki kon moŋ u poorpoweiteeb na, ki bi konii dikara ki pinii nman. ² Farisiinba na nba la nna man, ki bi bet Yiisa a “Gotir, a poorpoweiteeb na tuun linba ki ti sennu ki chab nan tii tuun foon daari.”

³ Ki Yiisa boib a “I ki karin Yennu gbouŋ ni Defid nba din tun bianjinba-a? Kon nba din soor hoŋ nan u joomu, ⁴ ki u koŋ Yennu nasaakak ni ki saa jii Yennu boroboro, ki hoŋ nan u joomu na nman; njan ki sennu na din ki chab nan bi soŋ n di Yennu boroboro manj, see Yennu mannteeb kuukoŋ. ⁵ Koo i ki karin Yennu sennu gbouŋ ni, mannteeb nba din tuun bianjinba-a? Bi din tuu yoŋ tuun toona Yenjiantu nasaakak ni foon daar kur, ki biir sennu na, njan kaa biiti. ⁶ Njan n beerie, wunba chee Yenjiantu nasaakak na be nna. ⁷ Li sob Yennu gbouŋ ni a ‘Yennu loon ninbatinue ki gar maruŋ.’ Li-i tee ki i bo bann linba na paaki, i bo kii piak ki biir binba kaa biiti; ⁸ kimaan min nisaarik Bike yen foon daar.”

Yiisa nba din te ki nuukpeenn daano paak bianjinba
(Mak 3.1-6; Luk 6.6-11)

⁹ Ki Yiisa nyii leŋ ki saan koŋ bi jiantu diiuk ni. ¹⁰ Ki jasoo mun din be leŋ, ki u nuu kpo. Ki siab din loon bin la Yiisa biit ki biiro; li paak, ki bi boio a “Ti sennu sak a niro n te ki baatoŋ n la laafia foon daari-i?”

¹¹ Ki u mun nmant boib a “I yeno-i moŋ peyenokoŋ, ki peeuk man tan baa bunbunn ni foon daar, u kan donno foon daar na-a? ¹² I ki mi nan nisaarik moŋ nyoot ki gar peeuku-u? Li paak, sennu na chab a tii tuun toonjana foon daar.” ¹³ Nanne ki u nmant bet nuukpeenn daano na a “Tantir a nuu na.” Ki u tant, ki li la paŋ ki tee nan leer na.

¹⁴ Ki Farisiinba na nyii nanyer, ki lor nan leeb baa saa teen bianjinba ki kpi Yiisa.

Ki jiin Yennu bigannkak na po

¹⁵ Ki Yiisa bann bi lor man po, ki nyii leŋ. Ki niib bonchiann waa u poor. Ki u te ki baatib kura la laafia, ¹⁶ njan kpaamm nan ninmonn a bi daa moontiro. ¹⁷ U din tun nae a linba ki Yennu sokinii Aisaya din sokin na n gbee a, ¹⁸ “N toontunnoe na, hoŋe ki n gann, ki mantik loono.

N par mei u paak.

N saa jii n Seeke ki teen u ni.

U tan saa mōont buut nba took
ki tur binba ki tee Juu teeb.

¹⁹ U tan kii mōk mōniok,
ki bia tan kii tee kpayok daano,
koo ki pak nan kunkosaakar sōnii ni.

²⁰ U tan kan kōnn lanbankōonn ki tonti,
ki bia tan kan kpeen fitir nba ki di fanu.

U tan saa te ki barbuut nba took n la nyannu.

²¹ U sann paake, ki binba ki tee Juu teeb na
tan sii mōk dindann.”

Yiisa nan narinbiit bat Beelsebul labaar
(Mak 3.20-30; Luk 11.14-23)

²² Li yoo na ki nisiab baar nan jasoo ki narinbiit be u ni,
ki teeno muuk, ki bia teeno jooj; ki Yiisa te ki u la laafia, ki
u ninbina nyooont, ki u ji laat, ki bia muut ki ji piak. ²³ Ki li
yaar lit niib na kur bonchiann, ki bi boi bi leeb Yiisa po a
“Joo nae nok tee Defid yaaboonn na-a?”

²⁴ Naan Farisiinba na nba gbat nna man, ki bi yet a
“Narinbiit bat Beelsebul-e* teen joo man yikoo, a wuu nyint
narinbiit niib ni.”

²⁵ Ki Yiisa bann baa dukii linba, ki betib a “Naan niib-
i nmat kon ki tookit bi leeb, bi naan man saa biira. Ki
doyennkoo niib koo nayaneko niib-i nmat kon nan leeb, li
kan seti. ²⁶ Li-i tee ki Sintaanii nyint Sintaanii, li want nan
u kon ki bokitir u mone; nlee ki u naan na saa seti? ²⁷ Ki
li-i tee Beelsebul teenin yikoo a mii nyint narinbiit niib ni,
ki yimm muni, nme chab i niib a bii nyint narinbiiti? I
mone niib man toonae want nan i ki mōk mōnii. ²⁸ Naan
min narin, Yennu Seyeen paake ki n nyint narinbiit niib ni;
nanne mun bia want nan Yennu naan be i boor ni.

Yiisa fit lor Sintaanii

²⁹ “Soo kan fit koo jawakitir† njaak ni ki bakir u bona ki
nyi nann, li-i kii tee li yoo donj lora nmiiti kaawa, naan fit
koo ki bakir u bona manj.

³⁰ “Wunba ki see n poor, u kon nanime; ki wunba mun
ki tikii niib ki teenimi, u yatibe. ³¹ Li paake ki n beeri
na, Yennu saa nyik chab nisaarik u biit nan barbiit kura;
naan wunba sukii Yennu Seyeen, Yennu kan mi nyik chab
li daano. ³² Wunba piak barbiit ki teen min nisaarik Bik,
Yennu saa nyik chabo; naan wunba piak barbiit ki teen

* **12:24** 12.24 Sintaanii sanleere tee Beelsebul. † **12:29** 12.29 Jawakitir manje
tee Sintaanii, naan Yiisa mōk panj ki garo, ki lora nmiit.

Yennu Seyeenji, Yennu kan mi nyik chab li daano durinya na ni, koo durinya nba tan saa baar na ni.”

Tiik nan u loona barjouk

(Luk 6.43-45)

³³ Ki Yiisa bia yet a “Li-i tee ki tiik nan, u loon loonjanae; naan li-i tee ki tiik ki nani, u loon loonbiite, kimaan tiik loona nie ki bi banto. ³⁴ Yimm waalabirii booru na, yaa tee nifobiit bianjinba na, nlee ki barnanii saa nyi i mo'i ni? Kimaan linba ki nisaarik dukii u par ni, nanne bia nyi u mob ni. ³⁵ Ninjanoe tuun toonjana, kimaan u par ni nan; ki nibiiuk mun tuun toonbiit, kimaan u par ni bi.

³⁶ “N beerie, barbuut daar Yennu tan saa bu niib buut nan baa pak baryana kur nba paak, ³⁷ kimaan so'o kur pinpako tan saa nyinno koo ki koono daar man ni.”

Ki jiin binba loon bin la nyina na po

(Mak 8.11-12; Luk 11.29-32)

³⁸ Nanne ki sennu wantteeb nan Farisiinba na bet Yiisa a “Wantto'o, ti loon ki a tun bakitnaun nyinne ki wannit.” ³⁹ Ki u jiin a, “Motana nighboun nba tee biitdamm ki bia ki waa Yennu na loon bin la bakitnaun nyinae; naan n kan mi tun nyinsiar ki turibi; Yennu sokinii Jona nyinbooru na kooe ki n saa wannib: ⁴⁰ Jona nba din be jangbenjir poor ni yonnu nan nyiok ki saan jan daa nantaa na, nnae ki min nisaarik Bik mun tan sii be tin ni yonnu nan nyiok ki saa jan daa nantaa. ⁴¹ Buut daar, Ninefe teeb tan saa set wann nan motana nighboun na mok biit; kimaan Jona nba din moont Yennu maan ki turib na, bi din nyik bi biite; gotir man, wunba chee Jona be nna. ⁴² Buut daar, poobat nba din nyii niidiitu po na mun bia tan saa set wann nan motana nighboun na mok biit, kimaan u din nyii digbann banfokirewa ki tan baar a wun gbiint Bat Solomonn yanfoon na pinpauk; gotir man, wunba chee Solomonn be nna.

Narinbiiuk nba tuu jen koo niro ni bianjinba

(Luk 11.24-26)

⁴³ “Li-i tee narinbiiuk tan nyii niro ni, u tuu yeeke ki lin kunkoouk paak, ki loon foon boor; naan ki ki laati; ⁴⁴ li paak, u tuu tan yet u mo'je a ‘N saa nmat saan naak nba ki n daan nyii na nie;’ wu-u ji kii nmat baar, ki la ki li do'o yann, ki bi piar namma, ⁴⁵ u ji saa nmat nyie ki saa yiin narinbilee banlore, binba bi ki chee u, ki baar namm, ki bin koo ki lakin be; niro man binbenjii bi bonchiann ki gar waa daan tuu be sinsinn bianjinba na. Linba nae tan saa baar motana nighboun nba tee biitdamm na paak.”

Ki jiin Yiisa waarii nan u naa po

(Mak 3.31-35; Luk 8.19-21)

⁴⁶ Yiisa nba din daa piak ki teen niib na yoo nba, ki u naa nan u waarii baar ki see nanyer po, ki tun soo a wun yiino ki bin pak nana. ⁴⁷ Nanne ki soo beto a "Gotir, a naa nan a waarii see nanyer po ki loon bin pak nana."

⁴⁸ Nanne ki Yiisa boi niro nba beto na a "Nmee tee n naa? ki lamme tee n waarii?" ⁴⁹ naan tant u nuu ki wann u poorpoweiteeb ki yet a "Gotirii, n naa nan n waariie na. ⁵⁰ Wunba kur tuun n Baa Yennu nba be sanpaapo na loommu, njooe tee n ninja, nan n niipoo, nan n naa."

13

Tanburtoo barjouk

(Mak 4.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Li daar man ki Yiisa nyii njaak na ni ki saan kar mokgbenjir kpinj. ² Ki nibur lakin u boor; li paak, ki u saan koo kar burgbetir ni, naan ki nibur na see gbingbann. ³ Ki u yimm barjokit bonchiann ki yet a "Jasoo din doo kpaab a wun saa bur tan. ⁴ Waa din buur na ki bonboorii na yenn nba yat baa sonjouk ni, ki noonii baar ki dii. ⁵ Ki leer mun baa tanpuut paak, siaminba ki tant ki yabi, ki pia ki kpaat yama, kimaan tant ki yab lenj, ⁶ naan yonnu nba din tan tonj yoo nba, ki li jook. Laa din ki fit sikin jiina na paak, li kur din kpoe. ⁷ Ki leer mun bia baa kunkonii jiina ni, ki tan lakin pia ki kpaat nan kunkonii na, naan ki kunkonii na njabirir. ⁸ Ki leer mun baa tinjanj ni, ki nan naanjaun; ki siab nan kobik kobik, siab piinloob-loob, ki siab mun piintaa-taa.

⁹ "Wunba mok tuba, wun gbiint."

Barjokit na yinu paak

(Mak 4.10-12; Luk 8.9-10)

¹⁰ Nanne ki Yiisa poorpoweiteeb na baar u boor ki tan boio a "Bee ki a piak barjokit kuukoo ki teen niib na?"

¹¹ Ki u betib a "Yimm narin, Yennu chabi a yin bann woonin ni barii ki jiin u naan po, naan njamm narin, u ki chabibi. ¹² Ton, wunba mok Yennu bannu, njooe sii laat pukii ki mok bonchiann, naan wunba ki moki, u saa konj linba ki u mok na gbaa. ¹³ Li paake te ki n yiimm barjokit, kimaan bi goriie, naan ki ki laati, ki bia gbia, naan ki ki bant li paaki. ¹⁴ Bi binberj na paake te ki Yennu sokinii Aisaya nba din sokin linba na set tan gbee nan monii. U din yaa Yennu yet a:

'Niib manj set saa gbat,
naan bi kan bann li paaki.

Bi set saa la,

ɲaan bi kan bann baa la linba maɲ paaki.

15 Kimaan niib na yan dɔkine,
 bi tuba mun paar,
 bi bia mun bi ninbinae,
 kimaan bi ki loon bin la siari,
 ki bia ki loon bin gbati,
 ki bia ki loon bi yan n dɔkiti,
 ki bia ki loon bin nyik bi toonbiit,
 ki n te ki bin la laafia.'

16 "Tɔn, yimm ɲarin, parpeenn tee i yare, kimaan i ninbina laat; ki i tuba bia gbia. 17 ɲaan barmɔniie ki n beeri, Yennu sɔkiniinba nan yentinna bonchiann din loon bin la linba ki i laat na, ɲaan ki la, ki bia din loon bin gbat labaar nba ki i gbia na, ɲaan ki gbati."

Tanburtɔɔ barjouk na paak

(Mak 4.13-20; Luk 8.11-15)

18 Ki Yiisa yet u poorpoweiteeb a "Gbiintir man ki bann tanburtɔɔ barjouk na paak. 19 Nirɔ-i gbat Yennu naan barnjanii, ɲaan ki bann li paaki, Sintaanii tuu baare ki tan nyinn linba bo kɔɔ li daanɔ par ni na; ɲanne tee bonboorii nba baa sɔnjouk paak na. 20 Bonboorii nba mun baa tanpuut paak na tee nan wunba gbat Yennu maan ki gaar yiama nan parpeenn; 21 ɲaan ki li daa ki sik u par ni fanu, u tuu yabir waaminna; ɲaan biak koo mukisuk-u baarɔ Yennu maan na paak, u tuu foke lu yiama. 22 Bonboorii nba baa kunkonii jiina ni na mun tee nan wunba gbat Yennu maan na, ɲaan ki tingbouɲ na daamii nan mɔkint lomm nyakin maan maɲ u par ni nae, li kan nami. 23 Ki bonboorii nba baa tinɲan ni na tee nan wunba gbat Yennu maan na, ki bann li paak, ki li tan kpaat ki nan; ki siab nan kobik kobik, siab mun nan piinloob-loob, ki siab mun bia nan piintaa-taa nae."

Dinatimii barjouk

24 Ki Yiisa bia yimm barjouk na ki pukin a "Yennu naan tee nan jasɔɔ nba din doo u kpaab ni ki saa bur diboornanii, ɲaan ɲmat kun. 25 Ki niib tan dɔɔr, ki u dataak saan bur dinatimii ki kɔɔn diboornanii na ni, ɲaan yaat. 26 Dii na nba din tan puk ki ji maar yoo nba, ki bi ji bann nan dinatimii be lej. 27 ɲanne ki u ɲaatoontunna baar ki boio a 'Chanbaa, diboornanii kuukɔɔ kaa ki a daan bur a kpaab na ni-i? ɲaan li teen nlee ki dinatimii tan be lej?' 28 Ki u betib a, 'Datasɔɔe tun nna.' Ki bi boio a, 'Ki a loon tin saan ki ɲabir dinatimii maɲi-i?' 29 ɲanne ki u jiin a 'Aaii, kimaan i-i yaa yin ɲabirir, i tan saa kpet ɲabir diɲaniiie. 30 Li paak, nyikin man ki lii be nan dijaan-yoo; ki dijaan-yooe ki n tan

saa bet dijaanteeb na ki bin chɔɔ dinatimii na sinsinn ki poon ki joo muu; n̄aan kpen nan dijanii na ki tan wuun, n dii sinsonj ni.' "

Bonboorik barjouk

(Mak 4.30-32; Luk 13.18-19)

³¹ Ki Yiisa bia yimm barjouk na ki pukin a "Yennu naan tee nan kanperik binn nba ki nirɔ din jii ki bur u kpaab ni, ³² ki li waar ki gar bonboorii kur, n̄aan ki li tan pia ki kpaat, ki tan teen tiik, ki yab bonchiann, ki n̄oonii baat ki jak li yiinii paak nae."

Datinj barjouk

(Luk 13.20-21)

³³ Ki Yiisa bia yimm barjouk na ki pukin a "Yennu naan tee nan datinj nba ki poo tuu jii ki n̄mat nan boroboro yon nba yab, ki lin tan miik ki ji fuut do nae."

Barjokit maŋ yinu paak

(Mak 4.33-34)

³⁴ Yiisa din yiin barjokite ki piak linba na kur ki teen nibur na. U din ki pak siar ki turib ki li ki tee barjouk ni kaa. ³⁵ U tun nnae a linba ki Yennu sɔkiniisɔɔ din sɔkin na n gbee a, "N tan saa yaat n mɔb ki yet barjokite, ki pak fiit wann woonin ni bona nba din woon ki ki nyii paanu durinya piinu niwa ki tan tuu motana na."

Dinatimii barjouk na paak

³⁶ N̄anne ki Yiisa nyik nibur maŋ leŋ, n̄aan saan kɔɔ u n̄adɔɔtik ni. Ki u poorpoweiteeb baar u boor ki tan yetɔ a "Betirit dinatimii barjouk na paak."

³⁷ Ki u betib a "Min nisaarik Bike tee wunba bur di-boornjanii na. ³⁸ Tingbounj nae tee kpaab na; ki diboornjanii na tee Yennu naan ni niib; n̄aan ki dinatimii na mun tee Sintaanii niib. ³⁹ Dataak nba bur dinatimii na mun tee Sintaanii; ki dijaan-yoo na tee durinya na gbennu; ki dijaanteeb na mun tee Yennu malakanba. ⁴⁰ Bianjinba ki bi tikir dinatimii ki joo muu na, nnae ki li tan sii tee durinya na gbennu daar. ⁴¹ Min nisaarik Bik tan saa tun n malakanba ki bin gann nibiit kur nba te ki leeb tuun toonbiit, nan biiddamm kur nba be n yent ni, ⁴² ki lub musaakau ni; leje ki bi tan sii mɔ fabin ki n̄man bi nyana. ⁴³ N̄aan li yoo maŋ, yentinna kur tan sii be bi Baa Yennu n̄aanaan niewa, ki nyirii nan yonnu nba nyirii na. Wunba mɔk tuba, wun gbiint.

Barjouk nba jiin mɔkint nba bɔr na po

⁴⁴ “Yennu naan tee nan məkint nba din bər tij ni sɔɔ kpaab ni nae; ki jasɔɔ tan baar ki la ki ɲamm gbiir tant piinir, ɲaan saan nan parpeenn ki saa kɔi waa mək linba kura, ki jen tan daa kpaab maɲ.

Tuliat barjouk

⁴⁵ “Tɔn, Yennu naan bia tee nan daakɔɔɔ nba din kak lin ki loon tuliat nba ɲan, a wun daa nae. ⁴⁶ U din saa la yenn ki li daauk paar bonchiann; ki u ɲmat saa kɔi waa mək linba kur, ki saan daa tuliat maɲ.

Janlaauɲ barjouk

⁴⁷ “Yennu naan bia tee nan janlaauɲ nba ki bi lu ki soor janbooru booru nae. ⁴⁸ Laa din gbee yoo nba, ki bi dat donn gbingbann, ki kar gann janɲanii ki teen chibit ni, ɲaan lu janbiit na. ⁴⁹ Li tan sii tee nnae durinya na gbennu daar; Yennu malakanba tan saa baare ki gann niɲamm, ɲaan nyik nibiit. ⁵⁰ Bi tan saa jii nibiit maɲ ki lub musaakau ni. Leɲewa, ki niib tan sii mɔ fabin ki ɲman bi nyana.”

Ki jiin barkperii nan barpaanii po

⁵¹ Nanne ki Yiisa boib a “I bann barjokit maɲ kur paaka-a?”

Ki bi sak a “Nn.”

⁵² Ki u betib a “Li paak, Yennu sennu wantɔɔ nba kur tumii n wannu, ki jiin Yennu naan po ki bann li paak fanu, u tee nan ɲaadaano nba nyint bonkpera nan bonpaana u məkint ni nae.”

Bianinba ki Nasaref doo ni teeb yêt Yiisa

(Mak 6.1-6; Luk 4.16-30)

⁵³ Yiisa nba din yin barjokit na ki gbenn yoo nba, ki u nyii leɲ, ⁵⁴ ki kun u mɔɲ mɔɲ doo ni, ki saa want niib Yennu maan, jiantu diiuk ni. U wannu maɲ din teen niib na bakitnaunɲ bonchiann, ki bi boi bi leeb a “Lee ki jɔɔ na la yanbooru na? Lee ki u la paɲ ki tuun bakitnaunɲ toonjaana na? ⁵⁵ Waa! Kanpinta bik na kaa na-a? U naa kaa tee Meeri na-a? U waarii kaa tee Jeems nan Joosef nan Simonn nan Judas na-a? ⁵⁶ U niipoob kaa ki timm nan ɲamm lakin be doo na na-a? U la bannu na kur lee?” ⁵⁷ Li paak, bi din ki teenɔ yada.

Nanne ki u betib a “Yennu sokinii ki kɔɲit baakiri, see u mɔɲ mɔɲ doo ni, nan u ɲaateeb boor.” ⁵⁸ Li paak, u din ki tun bakitnaunɲ toonjaana bonchiann leɲi, kimaan niib maɲ nba ki teenɔ yada na paak.

14

*Jɔɔnn nba din wuur niib Yennu nyunwuru na kpinu labaar
(Mak 6.14-29; Luk 9.7-9)*

¹ Li yoo maŋ ki Galilii batsaako Herod gbat Yiisa bakitnaun toonjaana na po, ² ki yet u jiamm a “Jɔɔnn nba daan wuur niib Yennu nyunwuru na fiir kuun nie na, li paak te ki u mɔk paŋ ki tuun bakitnaun toonjaana na.” ³⁻⁴ Nnaan soɔ Herod maŋ poŋ kpɛi Jɔɔnn na.

Linba paak ki u daan kpɛiu na tee nnae: Herod din fat u mɔŋ mɔŋ waarɔ Filip ŋaapoo Herodias-e ki kɔɔnɔ. Ki Jɔɔnn din tuu beerɔ a “Yennu sennu ki chaba nan fan fat a waarɔ ŋaapoo ki kɔɔni.” Li paak, ki Herod soor Jɔɔnn ki kɔɔnɔ dansarik, ki baanɔ bant, ⁵ ki loon wun kpɛiu, ŋaan tiin niib janmaanii, kimaan soɔ kur mantik din teen Jɔɔnn yada nan u tee Yennu sokiniie.

⁶ Ki Bat Herod maaru jaamm daar tan baar; ki Herodias maŋ bipoo baar ki waa siak bi tɔɔnn, ki li maŋ Bat Herod bonchiann. ⁷ Li paak, ki u por mɔpor a u saa tur bonpobik na linba kur ki u saa yet a u loon. ⁸ Nnanne ki u naa Herodias wannɔ waa saa boi linba po, ki bonpobik maŋ yet Bat Herod a wun pot Jɔɔnn, wunba wuur niib Yennu nyunwuru na yur, ki kpeen tatilaauk ni ki turo.

⁹ Linba na din biir bat na par hei; ŋaan waa dɔŋ por mɔpor saamm na tɔɔnn na paak, u ji ki fit yɛti; ki chab a bin tun nna, ¹⁰ ki tun siab a bin saan dansarik ni ki saa pot Jɔɔnn yur. ¹¹ Ki bi saan ki saa pot u yur ki kpeen tatilaauk ni, ki tan tur bonpobik maŋ; ki u mun gaar saan tur u naa. ¹² Nnanne ki Jɔɔnn poorpoweiteeb baar ki tan jii u gbanant ki pii; ŋaan ji saan ki saa bet Yiisa.

*Bianjinba ki Yiisa dinn jab tusaa ŋanŋmu
(Mak 6.30-44; Luk 9.10-17; Jɔɔnn 6.1-14)*

¹³ Yiisa nba gbat Jɔɔnn kpinu po yoo nba, ki u fiir lej ki kɔɔ burgbetir, a wun poot kɔɔ muuk. Nibur na nba la nna maŋ, ki bi somm taatin ki kokin mɔkir na ki saa chetɔ mɔk-pootir maŋ. ¹⁴ Yiisa nba nyii burgbetir ni ki la nibur maŋ na, ki ninbaauk sooro bonchiann, ki u te binba yiar ki be lej na kura la laafia.

¹⁵ Yonnu nba tan maakit yoo nba, ki u poorpoweiteeb baar u boor ni, ki yetɔ a “Nna na tee muuk nie, ki yonnu mun yaa lin baae; li paak, ŋaant ki niib na n saan digbanbis nba kpia na ki la jeet ki daa.”

¹⁶ Nnanne ki u betib a “Bi daa saa. I mɔŋ n turib jeet ki bin di.”

¹⁷ Ki bi betɔ a “Boroboro kuna ŋanŋmu nan janbis ŋanlee kuukoɔe be ti boor ni.”

18 Nanne ki u betib a “Jiin turin man,” 19 nnaan bet nibur na a bin kar moot paak. Ki u jii boroboro kuna nnaanmu nan janbis nnaanlee na, ki gokit got sanpaapo, ki tur Yennu niipoouk jeet na paak, ki ji nmit nmit boroboro na ki tur u poorpoweiteeb, ki bi tor nibur na. 20 Ki bi kur dii gboo ki tenn. Ki u poorpoweiteeb tikir jeet nba tenn na, ki li gbee kpanchibit piik nan nnaanlee. 21 Jab nba din dii jeet man teen nan tusaa nnaanmu nawa, nnaan ki poob nan waas kann ki pukin lenji.

*Yiisa nba din somm nyun paak bianjinba
(Mak 6.45-52; Joonn 6.15-21)*

22 Li poorpo ki Yiisa te ki u poorpoweiteeb koo burgbetir ni ki tok nyunpaanu saa u toonn po pootir, nnaan ki u biar a wun chab nibur na. 23 Waa chab nibur na ki gbenn yoo nba, ki u doo kunkonn paak a wun miar Yennu. Ki nyiok tan baar ki u bia daa be lenj u koo. 24 Li yoo ki u poorpoweiteeb narin ji be burgbetir na nie nyun ni, ki fok nan gbingbanawa, ki nyunpana dia ki labimm, kimaan bi din tookit wounjo.

25 Li poorpoe ki Yiisa tan nyii kunkonn na paak kojomook ki sik somm nyun paak, ki saa bi boor. 26 U poorpoweiteeb nba tan lau ki u somm nyun paak ki baat na, ki janmaanii soorib bonchiann, ki bi yaa “Gotir man, kpeemmoe,” nnaan yikin janmaanwuyikinii.

27 Li taakpaak ni ki u betib a “Cheen i para man, li tee mine; i daa tiin janmaanii.”

28 Ki Piita yeto a “N Yomdaano, li-i setiki tee finie, fan te ki n somm nyun na paak ki cheta.”

29 Ki u jiin Piita a “Baat na.” Ki Piita nyii burgbetir na ni ki sik nyun na paak, ki piin somm ki che Yiisa. 30 Waa la ki wounj pir nyunpana ki baat yoo nba, ki janmaanii sooro, ki u piint kpil li yoo, nnaan yikin a “N Yomdaano, tintin!”

31 Ki Yiisa tant nuu yama ki sooro, nnaan boio a “Fin yadkanpooonn na, bee ki a birisimi?”

32 Baa nmat saan koo burgbetir na ni yoo nba, ki wounj na nyik danu. 33 Ki binba be burgbetir na ni baar ki tan gbaan jiantir Yiisa nnaan yeen a “Barmoniie, a set tee Yennu Bijae.”

*Yiisa nba te ki baatib la laafia bianjinba
(Mak 6.53-56)*

34 Baa saa baar mokgbenjir na pootir yoo nba, ki bi nyii doo Genesaret. 35 Doo manj teeb nba bann Yiisa na paak, ki bi moont tur lenj niib kura, ki bi tikir bi baatib kur ki baar namm u boor ni, 36 ki tan barimo a wun sak ki baatib man n sii u liatir mogbann. Ki binba siir na kura la laafia.

15

Juu teeb yeejamm kaar labaar (Mak 7.1-13)

¹ Li yoo na ki Farisiinba nan sennu wantteeb nyii Jerusalem ki baar tan boi Yiisa a ² “Bee ki a poorpoweiteeb ki waa ti yeejamm kaari? Kimaan bi ki waa ti kaar nba yaa ti tuu nit ti niiwa ki di na.”

³ Ki u mun boib a “Bee ki yimm ki sak Yennu sennu weiu njaan waa i yeejamm kaari? ⁴ Yennu-e senn u sennu a ‘Turin a baa nan a naa baakir; ki wunba tan sukir u naa koo u baa, bin kpiu;’ ⁵ njaan yimm njarin yaa ‘Niro-i bet u naa koo u baa a, Maa bo saa tura linba na, li kpant Yennu yara, li ki tee miar kaa nan wun tur u damm siari.’ ⁶ Yaa tuun bianjinba na, i ki dia Yennu sennu na, kimaan i yeejamm kaar weiu na paak. ⁷ Yimm kpinkpanni damm na, Yennu sokinii Aisaya nba din pak i po bianjinba na set tee barmoniie. U din yet a Yennu yaa,

⁸ ‘Niib na teenin baakir bi moi ni kuukooe, njaan bi para fok nanin bonchiann.

⁹ Bi jiantirin yanne, kimaan bi dia nisaarii kaare ki want niib, li ki tee min Yennu sennu kaa.’ ”

Linba be nisaarik par ni labaar (Mak 7.14-23)

¹⁰ Nanne ki Yiisa yiin nibur na ki tan yetib a “Gbiintir man, ki bann linba ki n yaa n yeti na paak: ¹¹ Linba koo nisaarik mob ni ki fit tee jakint u par ni; njaan linba be nisaarik par ni ki nyi u mob nie teeno jakint.”

¹² Nanne ki u poorpoweiteeb na baar u boor ki tan boio a “A mi nan Farisiinba na nba gbat a maan man, bi wutoa doo a paaka-a?”

¹³ Ki u jiin a “Tiik nba kur ki n Baa Yennu nba be sanpaapo na ki bur, see ki bi tan njabire ki lu. ¹⁴ Li paak, njaantib man ki bii saa, kimaan bi tee nan joonii nae ki daar bi joonlei; ki li-i tee ki jooj daar u loo, see ki bi kur baa bootuk ni.”

¹⁵ Nanne ki Piita beto a, “Wantit barjouk na paak.”

¹⁶ Ki Yiisa jiin a “I mun bia lek daa ki bant n maan na paaki-i? ¹⁷ I ki mi nan linba koo mob ni, li yaa lin sik poor nie, ki kpant bint ki nyii-i? ¹⁸ Njaan barbiit nba ki nisaarik piak u mob ni, li nyii u par nie, njann mune teeno jakint. ¹⁹ Niro par nie ki dudukbiit na nyi: nikpinu, nan bonchonchontoona, nan nanyukin, nan faak siara, nan sanjaauj. ²⁰ Linba na nbae teen nisaarik jakint, njaan nijakina dinu kan fit teen niro jakinti.”

Poosɔɔ nba din teen Yiisa yada bianjinba

(Mak 7.24-30)

²¹ Tɔn, ki Yiisa nyii leŋ ki saan Taya nan Sidonn bɔkir po. ²² Nanne ki Keenann tiŋ ni poosɔɔ nna mun be bɔkir maŋ po, ki tan baar Yiisa boor ki yet a “N Yomdaano, Defid yaabonn, tinimin ninbaauk. Narinbiiuk be n bipoo ni, ki mukisɔ bonchiann.” ²³ Ki Yiisa ki jiin siari; ŋaan ki u poorpoweiteeb betɔ a, “Berin poo na, kimaan u waa ti poor ki mɔk fuut.”

²⁴ Nanne ki Yiisa jiin a, “Israel teeb* nba tee nan pei nba bot na, ŋamm kuukɔɔe ki Yennu tumin a man saan bi boor.”

²⁵ Ki poo maŋ baar ki tan gbaan Yiisa tɔɔnn ŋaan yetɔ a “N Yomdaano, sommitin.”

²⁶ Ki Yiisa jiinɔ a “Li ki ŋan ki nirɔ n jii waas jeet ki tur boi.”

²⁷ Nanne ki poo na jiin a “N Yomdaano, li set tee mɔniie; ŋaan boi nba dɔɔ bi daamm saanmanii boor ki kɔŋit jebura nba baa ki tɔkii di.”

²⁸ Nanne ki Yiisa ji yetɔ a “Poo, a teenin yada bonchiann. Linba ki a loon na, lin tun nna ki tura.” Li taakpaak ni ki u bipoo maŋ la laafia.

Yiisa nba din te baatib bonchiann la laafia bianjinba

²⁹ Li poorpoe ki Yiisa nyii leŋ ki gar Galilii mɔkgbenjir kpɪŋ, ki saan doo kunkonn paak ki kar. ³⁰ Ki nibur baar u boor ki dia wɔbii, nan jɔɔnii, nan mui, nan dianii, nan binba yiar yiarbooru booru kur, ki tan birib u tɔɔnn; ki u te ki bi kura la laafia. ³¹ Nibur na nba la ki mui piak, ki dianii somm fanu, ki wɔbii somm, ki jɔɔnii laat na, ki li yaar litib, ki bi piak dont ŋamm Israel teeb Yabint Yennu na sann.

Yiisa nba dinn jab tusaa ŋanna bianjinba

(Mak 8.1-10)

³² Ki Yiisa yiin u poorpoweiteeb ki tan yetib a “Ninbaauk mɔkin nan niib na, kimaan daa ŋantaae na ki bi be n boor nna, ki ki mɔk jeet ki di. N ki loon man kunnib komi, ki bi tan saa mann fib.”

³³ Ki u poorpoweiteeb boiɔ a “Lee ki ti saa la jeet muuk na ni ki tur nichioŋ na ki bin di gboo?”

³⁴ Ki u boib a “I mɔk boroboro kuna ŋanŋae?”

Ki bi jiin a “Nanlore, nan janbis waaminna.”

³⁵ Ki u bet niib na a bin kar tiŋ ni; ³⁶ ŋaan jii boroboro kuna ŋanlore nan janbis na, ki tur Yennu niipoouk li paak, ŋaan ŋmit ŋmit tur u poorpoweiteeb, ki bi jii tor niib maŋ. ³⁷ Ki niib na kur dii ki gboo ŋaan ki li tenn; ki u poorpoweiteeb tikir jeet nba tenn na, ki li gbee kpanchibit

* 15:24 15.24 Juu teeb sanleere tee Israel teeb.

ɲanlore. ³⁸ Jab nba dii jeet na din tee tusaa ɲanna, ki poob nan waas kann ki pukin lenji. ³⁹ Li poorpo ki Yiisa chab niib maɲ, ɲaan koo burgbetir ki poot koo Magadann tingboun ni.

16

Baa loon bakitnaun nyinn bianɲinba

(Mak 8.11-13; Luk 12.54-56)

¹ ɲanne ki Farisiinba nan Sajusiinba baar Yiisa boor. Baa loon ki bin jammɔ na paak, ki bi yetɔ a wun tun bakitnaun nyinn ki lin wann nan Yennu set mi u po. ² Ki u jiin a “Li-i tee ki sanpagbant mɔn daajoouk, i tuu yet a ‘Wonn ɲarin, daar won sii yeen.’ ³ ɲaan li-i tee ki sanyioɔk ni sanpagbant mɔn ɲaan tan bɔnt, i tuu yet a ‘Dinna ɲarin, saak saa baawa.’ I fit buntir sanpagbant nyina, ɲaan ji kan fit bukit mɔtana yoo na. ⁴ Mɔtana niib, biitdamm nba ki waa Yennu na loon bin la bakitnaun nyina; ɲaan n kan mi tun nyinsiar ki turibi; Yennu sɔkiniɲ jona nyinbooru na kooe ki n saa wannib.” U yet nnae, ɲaan seet ki nyikib.

Ki jiin Farisiinba nan Sajusiinba wannu na po

(Mak 8.14-21)

⁵ Tɔn, Yiisa nan u poorpoweiteeb nba din saa poot mɔkgbenɲir na pootir yoo nba, ki u poorpoweiteeb na ji tiar nan bi ki jii boroboro. ⁶ U din betib a “Ii mi man Farisiinba nan Sajusiinba datinii na po.”

⁷ Ki bi ji piin ki beer bi leeb a “Taa ki baar nan boroboro na paake te ki u yeen nna.”

⁸ ɲanne ki u bann baa yeen linba maɲ, ki boib a “Yimm yadkanpoona damm na, bee ki i beer i leeb nan yaa ki baar nan boroboro na paake? ⁹ I bia lek daa ki bann li paaki-i? I ki tian maa daan jii boroboro kuna ɲanɲmu ki dinn jab tusaa ɲanɲmu na-a? Kpanchibit ɲanɲae ki i daan tikir jeet nba tenn na? ¹⁰ Ki i bia ki tian jab tusaa ɲanna nba ki n daan jii boroboro kuna ɲanlore ki dinnib na-a? I daan tikir jeet nba tenn na ki gbeen chibit ɲanɲae? ¹¹ Bee ki i ki bann nan li ki tee boroboro po kaa ki n piaki? Ii mi man Farisiinba nan Sajusiinba datinii na po.”

¹² ɲanne ki u poorpoweiteeb ji bann nan li ki tee datinmɔɲ po kaa ki u piak a bii guu bi mɔɲi; ɲaan Farisiinba nan Sajusiinba wannu na poe.

Piita nba din pak barjaann nba ki jiin Yiisa po

(Mak 8.27-30; Luk 9.18-21)

¹³ Yiisa nba tan baar Siisarea Filipi tiɲ ni yoo nba, ki u boi u poorpoweiteeb a “Niib yaa min nisaarik Bik tee ɲmee?”

¹⁴ Nanne ki bi jiin a “Siab yaa a tee Joonn nba daan wuur niib Yennu nyunwuru nae, ki siab yaa a tee Elaija-e, ki siab mun yaa a tee Jeremaya-e, koo Yennu sokiniisoo nba din be yaayoo niwa nae.”

¹⁵ Ki u ji boib a “Ki yimm muni, i yaa n tee nmee?”

¹⁶ Nanne ki Simonn Piita yeto a “Fine tee Yennu nba fo na Bija Masia, wunba ki u ganno na.”

¹⁷ Ki Yiisa beto a “Fin Simonn, wunba tee Jona bija na, parpeenn be a paak, kimaan nisaarik kaa fiit barrii na ki wannani, njaan n Baa Yennu nba be sanpaapo nae fiit ki wanna. ¹⁸ Fin Piita, min njarin beerae, a tee tanne; ki tanpiiuk* na paake ki n saa jii n niib ki senn; ki kuun kan fit nyannibi. ¹⁹ N saa tura Yennu naan gann peenii; li paak, linba ki a tan lor ki yaa li koo tingbouj na ni, nanne mun bia poj koo Yendouj ni; ki linba ki a bia yaa li ki koo, nanne mun bia poj ki koo Yendouj ni.”

²⁰ Nanne ki Yiisa kpaan u poorpoweiteeb na nan ninmonn a bii mi ki bin bet soo nan njooe tee Yennu Niganntoo Masia na.

*Yiisa nba pak u biakdinu po bianjinba
(Mak 8.31-9.1; Luk 9.22-27)*

²¹ Laa din nyii li yoo manj ki jii saa, ki Yiisa piin ki beer u poorpoweiteeb linba tan saa teeno. U din yeen a “See ki n fabir saan Jerusalem, njaan ti tinj saakab, nan Yennu mannteeb yudamm, nan sennu wannteeb saa dinnin biak bonchiann, ki bia tan saa kpima; njaan daa nantaa daar, Yennu saa fiinin kuun ni.”

²² Ki Piita yiino kpinj po, ki kpaano a “N Yomdaano, Yennu n bor bonbiir na ki li daa baat a paaki.”

²³ Nanne ki Yiisa jiant bet Piita a “Sintaanii na, seetir nna na. A tee tangbiatkare n sonu ni, kimaan a ki dukii linba tee Yennu yar po, njaan dukii linba tee nisaarik yar,”

²⁴ njaan bet u poorpoweiteeb a “Wunba-i loon wun wein, see ki u likin u saanmanj ki jii u kuun dapunpunn kii waan,

²⁵ kimaan wunba ki sak wun jii u manfoor ki turin, njooe tan saa konjir, njaan wunba likin u saanmanj n paak, njooe tan saa la u manfoor nan barmonii. ²⁶ Li-i tee ki niro yen tingbouj na mokint kura, njaan tan konj u manfoor, nyolannpoe ki u la? Soo kan fit jii siar ki daa u manfoori. ²⁷ Min nisaarik Bik tan saa jen nan n Baa Yennu panj, nan n malakanba, li yoo manj, n tan saa pa soo kur nan u toona nba tee bianjinba.

²⁸ Barmoonie ki n beeri na, siab be nna, ki kan kpo see ki bi tan la min nisaarik Bik naan dinu.”

* **16:18** 16.18 Bi maan ni, baa yi tanpiiuk bianjinba nan baa yi Piita bianjinba, li naane.

17

Yiisa gbanant lebitu labaar
(Mak 9.2-13; Luk 9.28-36)

¹ Li daa ŋanloob daar, ki Yiisa jii Piita, nan Jeems nan u naa bik Jɔɔnn, ki doo namm kunkonfoouk paak, bi kuukɔɔ.

² Li yoo na ki bi la ki u lebit; ki u numm po kpint nyirii nan yonnu na; ki u liant penn ki nyirii bonchiann. ³ Ki bi la Moses nan Elaija lekit yomm, ki see piak nanɔ. ⁴ Nanne ki Piita yetɔ a, “N Yomdaanɔ, li ŋan nan taa be nna na. Li-i tee ki a bo saa saki, n bo saa faa lanbont ŋantaae, ki yenn-ii tee a yar, ki leer-ii tee Moses yar, ki leer-ii munii tee Elaija yar.”

⁵ Piita mɔb daa ki baa tinj kaawa, ki sanpagbounpeeun sik bakin bi paak; ki bi gbat kunkɔsiar nyii sanpagboun na ni, ki yet a “N Bilonkake na, wunba ki n numm gboou, gbiintir u mɔb man.”

⁶ Yiisa poorpoweiteeb na nba gbat kunkɔr manj, ki janmaanii soorib, ki bi baa fabin tinj ni. ⁷ Ki Yiisa baar ki tan yii yiiib, ŋaan betib a “Fiit man. I daa tiin janmaanii.”

⁸ Ki bi gokit got, ŋaan ji ki la sɔɔ bi boor, see Yiisa kuukɔɔ.

⁹ Baa nyii kunkonn na paak ki siik yoo nba, ki Yiisa kpaamm a “I daa beer sɔɔ linba ki i la na, ki saa tuu yoo nba ki min nisaarik Bik tan saa fiir kuun ni.”

¹⁰ Nanne ki u poorpoweiteeb manj boio a “Bee ki sennu wantteeb yaa see ki Yennu sokinii Elaija baar Masia sinsinni?”

¹¹ Ki u jiin a “Li set tee mɔniie nan see ki Elaija manj baar sinsinn ki tan ŋamm bonsiar kur ki sennir li sɔnu ni.

¹² Nnaan mine beeri na, Elaija poŋ din baara, ŋaan bi din ki bannɔ, ki diau gbaka gbaka nna, baa loon bianjinba. Nnae ki bi mun bia saa teen min nisaarik Bik na, ki dinnin biak.”

¹³ Nanne ki u poorpoweiteeb na ji bann nan u piak Jɔɔnn, wunba din wuur niib Yennu nyunwuru na poe.

Yiisa nba nyinn narinbiuk naasinbik ni bianjinba
(Mak 9.14-29; Luk 9.37-43a)

¹⁴ Ki Yiisa nan u poorpoweiteeb bantaa manj tan baar nibur na boor; ki jasɔɔ baar ki tan gbaan Yiisa tɔɔnn, ŋaan yetɔ a ¹⁵ “N Yomdaanɔ, tinin n bija na ninbaauk, kimaan u baa gbitgbiiire; li daamɔ bonchiann ki u baa muu ni, ki bia baa nyun ni yoo kur. ¹⁶ Ki n baar nanɔ a poorpoweiteeb boor ni, ki bi gbar u tebu.”

¹⁷ Ki Yiisa jiin boib a “Yimm mɔtana niib nba mantik kaa yada, ki bia ki waa Yennu fanu na, n saa yukir nani nlee? Yoo nlee ki n saa di sukuru nani mantiki? Baat nan bik manj

nna.” Ki bi baar nano. ¹⁸ Ki Yiisa tian narinbiiuk na paak, ki u nyii yiama, ki nyik bik na. Li taakpaak ni ki u la laafia.

¹⁹ Li poorpo, ki Yiisa poorpoweiteeb baar u boor, bi kuukoo, ki tan boio a “Bee ki timm narin bo ki fit nyinn narinbiiuk manji?”

²⁰ Ki u jiin a, “I yada kaarin paake. Barmoniie ki n beeri na, li-i tee ki i teen Yennu yada ki li yab nan kanpotik binn na, i saa fit yet jojaann na a ‘Fiit ki saa baa nawa,’ ki li set saa fiire; i bo saa fit tun bonsiar kura. ²¹ Nnaan narinbiiuk na booru njarimi, i kan fit nyinn see ki i lor moi ki mei Yennu.”

Yiisa nba namm pak u kuun po bianjinba
(Mak 9.30-32; Luk 9.43b-45)

²² Ton, Yiisa poorpoweiteeb nba tan lakin leeb Galilii yent ni yoo nba, ki u betib a “Bi tan saa jii min nisaarik Bik ki kubin niib nuu ni ²³ ki bin kpin, nnaan daa nantaa daar ki n saa fiir kuun ni.”

Li din biir u poorpoweiteeb para bonchiann.

Yenjiantu nasaakak likgaaru labaar

²⁴ Yiisa nan u poorpoweiteeb nba baar Kapenaum yoo nba, ki Yenjiantu nasaakak likgaarteeb baar ki tan boi Simonn Piita a “A wantoo ki pa likirii manji-i?”

²⁵ Ki Piita jiin a “U pa,” nnaan koo njaak ni. Li yoo na ki Yiisa doŋ piin li barii ki boio a “Simonn, a dukii nlee? Lamme tuu pa lampo ki teen tingbouŋ na kpanbara? Bi moŋ booru ni niib amii saamme?”

²⁶ Ki u jiin a “Saamme.”

Ki Yiisa yeto a “Ton, li-i tee nnaie, li want nan bi moŋ booru nuu kaa li ni. ²⁷ Nnaan taa ki loon ki tin biir bi para na paak, ii saa mokgbenjir na ni, ki saa lu janpeenu. Jan nba ki a sooro sinsinn ki donno na, fan yaat u mob; a saa la likirii nba saa fit pa min nan fin paak, ki fan jii pa.”

18

Nmee tee nijaanni?

(Mak 9.33-37; Luk 9.46-48)

¹ Li yoo na ki u poorpoweiteeb baar u boor ki tan boio a “Nmee tee nijaann Yennu naan ni?”

² Ki u yiin bik nna ki tan sennoo bi sinsuuk ni, ³ nnaan betib a “Barmoniie ki n beeri na, wunba ki lebit u binbenj ki li tee nan bik binbenj na, u kan koo Yennu naan ni kaawa.

⁴ Wunba sikint u moŋ ki u binbenj tee nan bik na binbenj na, njoce tan sii tee nijaann Yennu naan ni. ⁵ Wunba gaar bik na booru n paak, u gaar mine.”

*Jinjammii labaar**(Mak 9.42-48; Luk 17.1-2)*

⁶ “Waas nba teenin yada na narin, wunba te ki bi yenokoo tun toonbiit, bi-i bonni lann naar li daano turu ni ki tut lu-u mokgbenjir ni ki u dii nyun gbaa, li bo sii so ki turu. ⁷ Bonbiir sii be tingbouj na teeb nba kpann bi leeb ki bi tuun toonbiit na paak. Jinjammii set saa baara, njan li sii bi ki tur wunba te ki jinjammii man baat niib paak.

⁸ “Li-i tee ki a niipaun koo a taapaun te ki a yaa a tun toonbiit, fan potir lu. Li-i tee ki a mok niipaun yennkoo, koo taapan-yennkoo, ki la manfoor nba kaa gbennu, li chee fii mok a niipant kur nan a taapant kur njan Yennu n tan koonna muu nba kan mi kpeen na ni. ⁹ A ninbinn-i te ki a yaa tun toonbiit, fan kpakiro lu. Li-i tee ki a mok ninbin-yenn ki la manfoor man, li chee fii mok ninbina njanlee njan Yennu n tan koonna muu man ni.

*Pebotikauk barjouk**(Luk 15.3-7)*

¹⁰ “Ii mi man ki soo n sian waas man yenokoo; kimaan li tee barmoniie, bi malakanba nba be sanpaapo na be Yennu toonne yoo kur. ¹¹ Ton, min nisaarik Bik baar a n tan tinn binba bote.

¹² “Li-i tee ki niro mok pei kobik, njan ki yenokoo tan boti, i dukii u saa teen nlee? See ki u nyik pei piinyia nan banyia na kunkona paak, njan saan ki saa lon pebotikauk na. ¹³ U lau yoo nba, barmoniie ki n beeri na, u sii mok parpeenn nan monii pebotikauk nba ki u lau na paak, ki gar pei piinyia nan banyia nba ki bot na. ¹⁴ Nnae mun ki i Baa Yennu nba be sanpaapo na ki loon waas na ni yeno n boti.

Ti leeb biit nyikinhab labaar

¹⁵ “A naa bik-i tun siar ki biira, fan saan u boor, yoo nba ki u be u kuukoo na, ki pak wannu u biit; ki li-i tee ki u bann u biiti, i bia namm teen naa waase na. ¹⁶ Njan li-i tee ki u ki sak wun gbat turani, fan yiin niyeno, koo niib banlee, ki pukin a paak, ki yin saan u boor, ki niib banlee koo bantaa man n gbat barii man ki teen a siara damm. ¹⁷ Li-i tee ki u bia ki sak wun gbat ki turibi, fan wann Yennu niib kura; ki li-i tee ki u bia ki sak wun gbat ki tur Yennu niibi, yin ji njan ki wuu tee nan wunba ki tee Yenweiro na, koo lampogaartoo na.

Yiisa nba tur u weira yiikoo bianjinba

18 “Barmōniie ki n beeri na, linba ki i tan lor ki yaa li koo tingboun na ni, ḡanne mun pon koo Yendoun ni; ki linba ki i bia yaa li ki koo, ḡanne mun pon ki koo Yendoun ni.

19 “N bia beerie, i ni banlee-i taan mōb tingboun na ni ki mei n Baa Yennu nba be sanpaapo na siar paak, u saa tun yaa loon bianjinba ki turiwa. 20 Kimaan siaminba ki niib banlee koo bantaa taan leeb n sann ni, leje ki n mun be bi sinsuuk ni.”

Daabir nba kaa nyikinhab barjouk

21 Ḥanne ki Piita baar Yiisa boor ki tan boio a “N Yomdaano, li-i tee ki n naa bik tuumin biit, taar munḡaae ki n saa nyik chabo? Taar munlore-e?”

22 Ki Yiisa jiin a “Aaii, taar munlore kuukoo kaa, ḡaan taar piinlore ki saa jan taar munlore. 23 Li paak, Yennu naan tee nan batsoo nba din tan yiin u ḡaadaaba a wun kan bi likirii pana nae. 24 Waa piin kanu yoo nba, ki bi koo nan jasoo nna, ki u dia bat na pann bōtoouk tusbam-bamm. 25 Ki u kan fit la pa; ki bat na tur mōb a bin koi ḡoo nan u ḡaapoo nan u waas, nan waa mōk linba kur, ki tan pa pann maḡ. 26 Ḥanne ki joo maḡ gbaan bat na tōonn nan baruḡ, ki yeen a ‘Chanbaa, n saa pa li kura; lek din sukuru.’ 27 Ki ninbaauk soor bat na bonchiann, ki u chabo pann maḡ, a wuu saa.

28 “Joo maḡ nba ḡarin nyii yoo nba, ki u chet u daabiloo, ki u mun dia u pann likirii waaminna; ki u soor u turu ni, ki faa birinto, ḡaan beero a ‘Pan n pann na mōtana.’ 29 Ki u loo na mun gbaan u tōonn nan baruḡ, ki yeen a ‘Din sukuru, ki n saa paawa.’ 30 Ki ḡoo ḡarin ji ki sak u loo na baruḡ na, ḡaan te ki bi jiu ki kōono dansarik, a see ki u tan pa pann na, ki wun nyinno. 31 Ki u daabileeb na nba la nna yoo nba, ki li biir bi para bonchiann, ki bi ḡmat ki saa yet bat na linba kur tun. 32 Ki bat na tun a bin yiin joo maḡ na; ki piin u sukut a ‘Fin bonyoonn na, faa bo barimin na paak, ki n chaba faa dia n pann nba kur. 33 Li mun bo ḡan nan fan chab a loo na ki tino ninbaauk, nan maa bo chaba bianjinba na.’ 34 Bat na wutoor nba doo bonchiann bianjinba na, ki u jii joo maḡ ki saan kōono dansarik a wuu be lej ki saa tuu daar nba ki u tan saa pa pann na kur.”

35 Barjouk na poorpo ki Yiisa ji yet a “Li-i tee ki i ki nyikit chabit i leeb nan i para kuri, nnae ki n Baa Yennu nba be sanpaapo na saa teen i mun.”

19

Pooyētu labaar
(Mak 10.1-12)

¹ Yiisa nba pak mɔbona na ki gbenn yoo nba, ki u nyii Galilii ki saan Judea yent nba be Jɔɔdann mɔk-pootir po na. ² Ki nibur wei u poorpo, ki u te binba yiar na kura la laafia lej.

³ Ki Farisiinba siab baar u boor ki loon bin jammɔ, ki boio a “Yennu sennu chabit nan jɔɔ n yêtu u ŋaapoo waa loon bianjinba-a?”

⁴ Ki u jiin a “I ki karin Yennu gbouŋ nba yet bianjinba na-a? a ‘Piinu niwa, Yennu din nan jɔɔ nan pooe, ⁵ ki yet a, Li paak, ki jɔɔ saa nyik u baa nan u naa, ŋaan kɔɔn u poo, ki bi niib banlee n taan ki teen gbananyennkɔɔ.’ ⁶ Tɔn, li-i tee nna, bi ji ki tee niib banlee kaa, ŋaan ji tee niyenɔkɔɔe. Li paak, binba ki Yennu taamm, nisaarik-ii mi ki wun bokitib.”

⁷ Ki Farisiinba na boio a “Bee ki Moses ŋarin din tur yaak u sennu na ni, nan jɔɔ saa fit tur u ŋaapoo yêtu gbouŋ ŋaan yêtu?”

⁸ Ki Yiisa jiin betib a “I tubkangbatin paake ki Moses din tur yaak a yii yêen i ŋaapoob, ŋaan piinu ni li din ki tee nna kaa. ⁹ Barmɔniie ki n beeri, wunba yêtu u ŋaapoo, ki li ki tee poo na tun bonchonchontoonni, ŋaan kɔɔn pooganɔ, jɔɔ maŋ tun bonchonchontoonna; ((ki wunba mun kɔɔn poo nba ki u sɔɔ yêtu na, u mun tun bonchonchontoonna.))”

¹⁰ Ki Yiisa poorpoweiteeb na yetɔ a “Li-i tee nnaie jɔɔ nan u ŋaapoo sinsuuk ni, ŋann ŋarin jɔɔ-i kii kɔɔn poo, li sɔ.”

¹¹ Ki u yetib a “Sɔɔ kur kan fit dia wannu maŋi; binba ki Yennu turib li yaak na, ŋamm kɔɔe saa fit diar. ¹² Kimaan bona bonchianne te ki jasiab ki kɔɔnt poobi; bi tuu mar siab, ki bi ki tee jabi; siab mun, niibe tuu teemm jatɔka; ki siab mun, Yennu naan paake tuu te bin yêtu poo kɔɔnu; ŋaan wunba saa fit dia wannu maŋ, wun diar.”

*Yiisa nba din gaar waas bianjinba
(Mak 10.13-16; Luk 18.15-17)*

¹³ Tɔn, ki nisiab tan baar nan bi waas Yiisa boor, a wun yii u nii bi paak ki miar Yennu ki turib; ŋaan ki u poorpoweiteeb tian niib maŋ paak. ¹⁴ Ki Yiisa yet a “Ŋaant man ki waas maŋ-ii baat n boor na, ki daa tiammi, kimaan bi boorue yen Yennu ŋaanaan,” ¹⁵ ŋaan jii u nii ki yii yii bi paak, ŋaan ji seet saan.

*Naasin-mɔkitsɔɔ labaar
(Mak 10.17-31; Luk 18.18-30)*

¹⁶ Tɔn, ki naasimɔ nna baar Yiisa boor ki tan boio a “Wanntɔɔ, toonŋanlannpoe ki n saa tun, ki la manfoor nba kaa gbennu?”

17 Ki Yiisa jiinɔ a “Bee ki a boin toonɔann po? Niyenɔ kooɔ tee niɔanɔ; ɔaan li-i tee ki a loon manfoor nba kaa gbennu, fii dia Yennu sennu na.”

18 Ki naasimɔ na boi Yiisa a “Sennlanupoe?”

Ki u betɔ a “Daa kpi niro; daa tuun bonchonchonsin; daa jaami; daa tee faak siara; 19 ii teen a baa nan a naa baakir; kii loon a loo nan faa loon a moɔɔ bianɔinba na.”

20 Ki naasimɔ na betɔ a “N poɔ waa sennu na kura. Lannpoe ki n bia saa tun pukin linba na paaki?”

21 Ki Yiisa betɔ a “Li-i tee ki a loon a binberɔ-i tee fanu nan barmɔnii, fii saa ki saa koi faa mɔk linba kur; ki jii li likirii ki tur talasdamm, kii mɔk mɔkint Yendouɔ ni, ki ji kii waan.”

22 Naasimɔ na nba gbat nna yoo nba, ki u seet nan parbiir, kimaan u mɔkint yab bonchiann.

23 Nanne ki Yiisa ji yet u poorpoweiteeb a “Barmɔniie ki n beeri na, li sii paar bonchiann nan mɔkitoo n tan koo Yennu naan ni. 24 N ɔammit beerie nan li paar nan mɔkitoo n koo Yennu naan ni ki gar laagumii n kuut kparpeenu miar ni nae.”

25 Ki u poorpoweiteeb nba gbat nna maɔ, ki li yaar litib bonchiann, ki bi piin ki boi bi leeb a “Li-i tee nnaie, ɔmee ji saa fit la tinnu?”

26 Nanne ki Yiisa gokit gotib ɔaan yet a “Nisaarike kan fit tun linba na, ɔaan Yennu ɔarin saa fit tun bont kura.”

27 Li yoo na ki Piita yetɔ a “Gotir, timm ɔarin nyik ti bonsiar kure ɔaan waa-a. Ti nyoot tan sii tee bee?”

28 Nanne ki Yiisa betib a “Barmɔniie ki n beeri na, yoo nba ki min nisaarik Bik na tan kar n naangbant paak nan paɔ bonchiann, durinya paann na ni, yimm nba tee n poorpoweiteeb na mun tan saa kar naangbant piik nan ɔanlee paake, kii bu Israel teeb* booru piik nan ɔanlee na buut. 29 Ki wunba kur nyik u ɔaak, koo u yoorib, koo u waarii, koo u baa, koo u naa, koo u waas, koo u kpaant, n sann paak, u tan saa la li booru kobik, ki bia la manfoor nba kaa gbennu. 30 Naan niib bonchiann nba doɔɔ toon motana, bi tan saa joont poora; ki bonchiann nba mun bia joont poor tan saa gar toonna.”

20

Toontunna barjouk

1 “Kimaan Yennu naan tee nan ɔaadaano nba din nyii sanyapob ni ki loon niib a wun jiib ki bin ko u kpaab nae.

2 Ki bi dii daauk ki u sak ki saa pab daar paauk, ɔanne ki bi

* 19:28 19.28 Juu teeb sanleere tee Israel teeb.

doo ki saa jak konu. ³ Laa tan baar kut munyia yoo nba, ki ŋaadaano maŋ fiir saan daak ni, ki saa la siab ki bi see ki ki tuun siari. ⁴ Ki u betib a 'Ii do man n kpaab ni kii saki ko, ki n pai linba jaŋ.' ⁵ Ki bi doo. Ki li tan baar kut piik nan munlee yoo, ki u bia ŋmat teen nna; ki kut muntaa yoo, ki u bia ŋmat ki teen nna. ⁶ Ki li baar kut munŋmu, ki u bia ŋmat saan ki la siab ki bi lakin see, ki u boib a 'Bee ki i see nna yann damunn ki ki tuun siari?' ⁷ Ki bi jiin a 'Soo ki jiit toonni.' Ŋanne ki u betib a 'Ii muni do man n kpaab ni kii sakii ko.'

⁸ "Laa tan bont yoo nba, ki ŋaadaano na bet u toontunna saako a 'Ii saa ki yiin kpaara maŋ na, ki tan pab. Fi-i yaa a pab yoo nba, fan piin kii pa binba bo joont baar na, ki tan joont binba bo doŋ baar na.' ⁹ Ki u toontunna saako maŋ piin ki pa binba bo joont baar na daar paauk. ¹⁰ Ton, laa tan baar binba bo baar sanyapob niwa na paak yoo nba, ki bi dukii a bi yar sii yabe, ŋaan ki u pab daar paauk mun biak. ¹¹ Baa gaar bi likirii gbenn yoo nba, ki bi piin ki burin sukii ŋaadaano na, ¹² ki yeen a 'Gotir, binba joont ki doo kut munŋmu na koo yoo waaminnae, ŋaan ki timm nba ŋarin la fara sanyiok niwa, ki yonnu faat bonchiann na, ŋaan ki timm nan ŋamm tan lakin gaar payouŋ kuuko.'"

¹³ "Ŋanne ki ŋaadaano na yet bi yeno a 'N yook, gbiintir, n ki ŋmabani, kimaan ti bo dii daauko ki a sak daar paauk. ¹⁴ Li paak, jiin a yar kii saa. Li tee n lomme nan ki n pa fin nan binba bo joont baar maŋ yomm. ¹⁵ N ki mok yaak ki saa jii n likirii ki tun maa loon bianjinba-a? Koo a mok funfunn nan maa ki wuun na paake-e?' "

¹⁶ Yiisa nba din yin barjouk na ki gbenn na poorpoe, ki u ji betib a "Li paak, binba joont poor tan saa doŋ toonn, ki binba doŋ toonn tan saa joont."

Yiisa nba pak u kuun po taar muntaa ni bianjinba

(Mak 10.32-34; Luk 18.31-34)

¹⁷ Yiisa nba din tan do Jerusalem na, ki u yiin u poor-poweiteeb piik nan banlee na ki tan bor betib a ¹⁸ "Gotir man, ti do Jerusalem-e na; ki bi sa saa jii min nisaarik Bik ki teen mannteeb yudamm nan sennu wantteeb nuu ni, ki bi saa bu n buut ki yet a n ŋan nan kuume. ¹⁹ Bi tan saa jiin ki tur binba ki tee Juu teeb ki bin fiakin, ki boon kpaasir,* ki kpaas tabinin dapunpunn paak ki man kpo, ŋaan li daa ŋantaa daar, n saa fiir kuun niwa."

Ki jiin Jeems nan Joonn naa miatuk po

(Mak 10.35-45)

* **20:19** 20.19 Bi kpaasa din mok kut koo tanae li moi paak.

²⁰ Li yoo na ki Sebedii ɲaapoo jii u waas banlee Jeems nan Jɔɔnn ki baar namm Yiisa boor ki tan gbaan u tɔɔnn, ki miarɔ sommir po. ²¹ Ki Yiisa boiɔ a “A loon bee?”

Ki u jiin a “Turimin mɔsonn nan n waas na yenɔ tan saa kar a diitu po, ki loɔ na mun n kar a ganj po, yoo nba ki a tan dii a naan na.”

²² Yiisa din bet Jeems nan Jɔɔnn a, “I ki mi yaa mei linba. I saa fit jii jik-kpiatir nba ki n yaa n jii nawa-a?”

Ki bi jiin a “Ti saa fita.”

²³ Ki Yiisa betib a, “Tɔn, i set saa jii n jik-kpiatir nawa; ɲaan n ki mɔk yaak, li ki tee min kaa saa gann wunba tan saa kar n diitu po koo n ganj po, kimaan n Baa Yennu mɔɲ mɔɲe gann binba tan saa kar li kinkaanii paak.”

²⁴ Yiisa poorpoweiteleb na nba gbat nna maɲ yoo nba, ki bi wutoa doo banlee maɲ paak. ²⁵ Ki Yiisa lakin bi kura u boor ni, ki betib a “I mɔɲ mi nan tingbounj na ɲaateeb yudamm dont bi mɔɲe; ki nijaana bia dia bi niib nan ninmɔnne; ²⁶ ɲaan yimm ɲarin, li daa tee nna i sinsuuk ni. Li-i tee ki sɔɔ loon yudant i ni, li ɲan wun kpant tarik kii tuun kii teen i kura. ²⁷ Ki li-i bia tee ki sɔɔ loon wun tan gar sinsinni, wun kpant i daabir, ²⁸ nan min nisaarik Bik nba tee bianjinba na, kimaan n ki baar maa niib n tun turin kaa, ɲaan n baar maa n tun ki tur niibe, ki bia kpo ki lin te niib bonchiann n la tinnu.”

*Yiisa nba din nyɔɔnt jɔɔnii banlee bianjinba
(Mak 10.46-52; Luk 18.35-43)*

²⁹ Tɔn, baa din tan nyi Jeriko yoo nba, ki nibur waa Yiisa poorpo. ³⁰ Ki jɔɔnii banlee kar sɔnjokpiɲ ki gbat a Yiisa baat a wun gar leɲ. Ki bi piin ki yikin sanpaapowa a “Ti Yomdaanɔ nba tee Defid yaaboonn, tinimit ninbaauk.”

³¹ ɲanne ki nibur na tian bi paak a bin ɲmin. ɲaan ki bi ɲamm yikin sanpaapowa a “Ti Yomdaanɔ nba tee Defid yaaboonn, tinimit ninbaauk.”

³² Ki Yiisa set ɲaan yiimm ki tan boib a “I loon ki n tun bee ki turini?”

³³ Ki bi jiinɔ a “Ti Yomdaanɔ, ti loon ki a nyɔɔnt ti ninbinae.”

³⁴ Ki ninbaauk soorɔ, ki u sii sii bi ninbina maɲ, ki li nyɔɔnt, ki bi ji waau.

21

*Yiisa nba baat Jerusalem ki bi dontirɔ bianjinba
(Mak 11.1-11; Luk 19.28-40; Jɔɔnn 12.12-19)*

¹ Baa din tan per Jerusalem ki baar Bef-fej doo nba biak kunkonn nba ki bi yir Olif Tiinii kunkonn na, ki Yiisa tun

u poorpoweiteeb na banlee u tɔɔnn po, ² ki betib a “Ii saa man digbanbik nba be i tɔɔnn po na ni. I saa la ki bi lor bonnaan̄ nan u bik; ki yin lotib ki baar namm n boor ni na. ³ Li-i tee ki sɔɔ boi-i siarie, yin betɔ a i Yomdaanɔe loomm, ki u saa chabi ki yin baar namm.”

⁴ Linba na din tun a lin gbeen linba ki Yennu sɔkinii Aisaya din sɔkin nae, a

⁵ “Yetir Sayɔnn doo teeb a, ‘Gotir man, i kpanbar nae baat i boor na. U tee wunba sikint u mɔje ki jak boɔ nba set tee bonpaan̄.’ ”

⁶ Ki Yiisa poorpoweiteeb na set saan ki saa tun nan waa betib bian̄inba na, ⁷ ki baar nan bonnaan̄ na nan u bik, ki tan jii bi liata ki paan bi bɔɔna paak a Yiisa n jak. ⁸ Ki niib na siab lat bi tiat sɔnjouk ni, ki leeb mun chɔɔn tiinii yiinii nan tutuut ki lat sɔnjouk na ni. ⁹ Ki nibur nba gar u tɔɔnn po nan binba din waa u poorpo ji yikin ki yeen a

“Hosaana,* ii piak man Defid yaaboonn man̄. Piisin-ii be wunba baat Yennu sann ni na paak. Yimm nba be sanpaapo, ii hoot man a ‘Hosaana.’ ”

¹⁰ Waa din tan kɔɔ Jerusalem yoo nba, ki doo man̄ niib kur fiir, ki boi leeb a “N̄mee na?”

¹¹ Ki nibur na jiin a “Yiisa, wunba tee Yennu sɔkinii ki nyii Nasaref nba be Galilii yent ni nae.”

*Yiisa nba n̄amm Yenjiantu n̄asaakak bian̄inba
(Mak 11.15-19; Luk 19.45-48; Jɔɔnn 2.13-22)*

¹² Yiisa din kɔɔ Yenjiantu n̄asaakak ni ki ber nyinn binba kɔi nan binba daa na kura, ki labir chibin lik-kpenta teebula nan n̄mankɔi teeb kokii na ¹³ ki betib a “Li sɔb Yennu gbouɔ ni a n̄ɔɔ Yennu yet a ‘N n̄aak na sii tee Yenmiaru n̄aake,’ n̄aan yimme kpintir ki teen fat-teeb kinkarboor.”

¹⁴ Ki jɔɔnii nan wɔbii baar u boor Yenjiantu n̄asaakak na ni, ki u te ki bi kura la laafia. ¹⁵ N̄aan mannteeb yudamm nan sennu wannteeb nba la baktinauɔ toona nba ki u tun na, ki bia gbat ki waas yikin Yenjiantu n̄asaakak ni ki yeen a “Hosaana! Ii piak man Defid yaaboonn na,” ki li donn bi wutoa. ¹⁶ Ki bi boiɔ a “A gbat baa yeen linba na wa-a?”

Ki u jiin a “Nn, n̄aan li sɔb Yennu gbouɔ ni a ‘A te ki waas nan sanpantii piaka fanu;’ i ki mi karimi-i?”

¹⁷ N̄anne ki u nyikib n̄aan nyii Jerusalem ki saan Betani doo ki saa dɔɔ.

*Yiisa nba tun kinkan̄ bian̄inba
(Mak 11.12-14, 20-24)*

* 21:9 21.9 Hosaana paak tee “tintit.”

¹⁸ Laa din yent ki Yiisa nyii lej ki ηmat Jerusalem. Ki kon moko; ¹⁹ ki u la kinkan see sonjokpin. Ki u saan a wun poor kinkana, ki soo siar kaa kinkan na paaki see faat kuukoo. Nanne ki u yet tiik na a “Laa nyii dinna ki saa, a kan mi lon lona.” Li taakpaak ni, ki tiik na koor.

²⁰ U poorpoweiteeb na nba la nna yoo nba, ki li bakitib, ki bi boi bi leeb a “Li teen nlee ki kinkan na taan koor yama na?”

²¹ Nanne ki u betib a “Barmōniie ki n beeri na, li-i tee ki i teen Yennu yada nan barmōnii ki ki biriso, i mun sii tuun nan maa tun tiik na bianjinba nae; ηaan li ki tee nna kuukoo kaa ki i saa tumi, ηaan li-i tee ki i bet jojaann na gbaa a wun fikit ki saa baa mōkgbenjir na ni, u saa fikita. ²² Linba kur ki i saa miar Yennu li po, li-i tee ki i teen yada a i saa la, i set saa lawa.”

*Nisiab nba boi Yiisa u yīikoo po bianjinba
(Mak 11.27-33; Luk 20.1-8)*

²³ Yiisa nba din saan koo Yenjiantu ηasaakak ni ki want niib Yennu maan yoo nba na, ki mannteeb yudamm nan tin maη ni saakab baar u boor ki tan boio a “yīikolannpoe ki a mōk ki tuun linba na kuri? Ki ηmee chaba li yīikoo?”

²⁴ Ki Yiisa jiin a “N mun mōk buboit ki saa boi-i; li-i tee ki i fit jiini, n mun saa wannu yīikoo booru nba ki n dia ki tuun linba na: ²⁵ Joonn nba din tuu wuur niib Yennu nyunwuru na, Yennu-e chabo li yīikoo amii nisaarike?”

Ki bi ηmant faa leeb baann ki yeen a “Ti-i yet a Yennu-e chabo li yīikoo, u saa boit a ki bee teen ki ti ki teeno yada; ²⁶ ki ti mun bia tiin nibur na janmaanii nan tin yet a ‘Niibe chabo li yīikoo,’ kimaan soo kur teen yada nan Joonn set din tee Yennu sokiniie.” ²⁷ Nanne ki bi bet Yiisa a “Ti ki mi.” Ki Yiisa mun betib a “Ton, n mun kan beti wunba chabin li yīikoo ki n tuun linba na.”

Ki jiin jasoo waas banlee po

²⁸ Li poorpoe ki Yiisa boib a “I dukii nlee linba na po? Jasoo nna din mōk waas banlee, ki tan yet wunba tee saakoo po na a ‘N bik, don kpaab ni ki saa ko dinna.’ ²⁹⁻³⁰ ηaan ki u bet u baa a u kan do. Nanne ki u baa nyiko ki ji yet bonbik po nan waa bo bet u yooro bianjinba na. Ki ηoo ηarin sak ki jiin a ‘N baa, min saa dowa,’ ηaan ki ki doo. Li poorpoe ki saakoo na ji tan lebit u dudukit ki doo.” ³¹ Yiisa nba din yimm barjouk maη ki gbenn na, ki u ji boi niib na a “Waas banlee na ni, ηmee tun u baa loommu?”

Ki bi jiin a “Saakoo po na.”

Ki Yiisa betib a “Barmōniie ki n beeri na, lampogaarteeb nan bonchonchona tan saa doηi Yennu naan ni koonuwa,

³² kimaan Joonn nba daan wuur niib Yennu nyunwuru na daan baar i boor ki wanni yentinu binbeja, njaan ki i ki teeno yada, njaan ki lampogaarteeb nan bonchonchona teeno yada. Yaa lek la linba na nba kur poorpo, i ki lebit i dudukit ki teeno yada.”

Toontunna barjouk

(Mak 12.1-12; Luk 20.9-19)

³³ Ki Yiisa bia betib a “Gbiintir man barjouk leer. Naadaansoo nnae din be ki koo tilontii kpaab, ki chaan gungouŋ ki lintir, ki bia gbiir gbiouk nba ki bi tuu sii nmakii tiinii maŋ loona nyun leŋ, ki maa difoouk a wuu guu tiinii na; ki jii kpaab na ki teen toontunna nii ni a bii gorii. A li-i tani jaŋ nan pooru, bin poor ki turo, njaan mun poor bi yar. Li poorpo ki u yaat saan digbansiar. ³⁴ Ki tiloona maŋ punpoor yoo tan baar, ki njaadaano na tun u daaba a bin saan toontunna na boor ki saa gaar u tiloona na. ³⁵ Njaan toontunna na din soor u daaba mane, ki boo yeno bonchiann, ki kpiloo, njaan jaat loo na mun tana. ³⁶ Njanne ki u bia njamm tun daabileeb, ki bi yab ki gar sinsinn yab na, ki toontunna na bia teemm nna. ³⁷ Linba na poorpo ki u ji tun u moŋ moŋ bija, njaan yeen a ‘N mi nan bi saa baak n bija nawa.’ ³⁸ Njaan toontunna na nba din tun ninbinn ki la u bija na baat, ki bi bet bi leeb a ‘U fadiiroe na; njaant tin kpiu, njaan ki faar na n kpant ti yar.’ ³⁹ Bi din sooro ki nyii nanao kpaab na kpiŋ ki saa kpiiu.”

⁴⁰ Yiisa nba yin barjouk na ki gbenn na ki u boib a “Ton, kpadaano maŋ-i tani baari, u saa teen toontunna maŋ nlee?”

⁴¹ Ki bi jiin a, “U saa kpi toonbiit damm maŋ gbenna, njaan jii u kpaab maŋ ki tur toontunsiab nba saa sak kii yoo kii teeno li loona, punpoor yoo.”

⁴² Ki Yiisa boib a “I daa ki mi karin laa sob Yennu gboun ni bianinba-a? Li sob a:

‘Tann nba ki tanmaara yetir na,

njanne tan tee lotik ni tanjann,

Yennu-e teen nna, ki li teent bakitnauŋ.’ ”

⁴³ Ki Yiisa ji betib a “Barmoniie ki n beeri na, Yennu tan saa gaar u naan i boor ki tur nibooru nba saa te ki wun di u naan nyoot. ⁴⁴ Njaan wunba tan baa tann maŋ paak, u saa but bute, njaan tann maŋ-i baa wunba paak, bimm, see ki li nanna buk buk nan yon na.”

⁴⁵ Mannteeb yudamm nan Farisiinba na nba din gbat barjokit na ki gbenn, ki bi bann nan Yiisa yin barjokit na ki denn njamme. ⁴⁶ Ki bi ji din loon bin sooro, njaan tiin

nibur na janmaanii, kimaan soo kur teen yada nan u set tee Yennu sokiniie.

22

Poochiann jaamm barjouk (Luk 14.15-24)

¹ Ki Yiisa bia piin ki yiin barjokit ki teen niib man a:
² “Yennu naan tee nan batsoo nba din teen siir a wun teen poochiann jaamm ki tur u bija nae. ³ U din tan tun u daaba a bin saan bet niib nba ki u daan poib na a bin baar; njan ki bi ki loon bin baari. ⁴ Ki u namm tun daabileeb ki betib a ‘Ti saa man ki bet niib nba ki n daan poib na, a jaamm jeet teen siira; n pon kpil naajai nan bonkob-kpamma, ki li kur teen siira; li paak, bii saana ki tan di jaamm man.’
⁵ Njan waa daan poi binba man ki gbiint ki tur u daaba, njan yaat yaat ki saan bi toona ni: ki yeno doo u kpaab, ki loo mun saan bont koiu daak ni. ⁶ Njan ki siab mun soor u daaba na ki boob ki saa kpil. ⁷ Nanne ki bat na wutoor doo bonchiann; ki u tun u kunkonkonna, ki bi saan ki saa kpil nikpiira man, njan joo bi doo muu. ⁸ Li poorpo bat na ji din yiin u daaba ki tan betib a ‘Poochiann jeet na teen siira, njan niib nba ki n daan don poib na ji ki njan nanni. ⁹ Li paak, ii saa man sonjara ni, ki yiin binba kur ki i lab, ki bin baar na ki tan di jaamm man.’ ¹⁰ Ki u daaba na nyii ki saan sonjara ni, ki saa yiin binba kur ki bi lab, li nibiit nan ninamm; ki bi baar tan gbee poochiann njaak na kenken.

¹¹ “Ton, ki bat na tan koo a wun gon poochiann niib man, ki la joo nna ki u foo bi sinsuuk ni ki ki lia poochiann jaamm tiati. ¹² Ki bat na boio a ‘N yook, a teen nlee ki tan koo nna njan ki ki lia poochiann jaamm na tiati?’ Ki joo na ki jiin siari. ¹³ Ki bat na bet u njaajab na a, ‘Lorimo man, u nii nan u taa, ki nyi saa lu-u nanyer po bunbonn ni. Lenewa ki u sii mo fabin ki njan nyana.’ ”

¹⁴ Ki Yiisa joont, ki yet a “Yennu yiin niib bonchianne, njan u tan saa gann waaminnae.”

Ki jiin lampo panu po (Mak 12.13-17; Luk 20.20-26)

¹⁵ Ki Farisiinba na saan ki saa lor baa saa teen bianjinba ki la Yiisa mabonkpetir. ¹⁶ Nanne ki bi tun bi poorpoweiteeb nan Bat Herod poorpojoomu Yiisa boor, ki bi saa boio a “Wanttoo, ti mi nan a tee barmonpakiroe, ki want niib Yennu sonu nan barmonii, ki ki fiin niib po, kimaan a baka kaa nan nisaarik nba tee wunba. ¹⁷ Li paak, betirit, a dukii nlee ki jiin lampo panu po? Ti sennu chabit nan tii pa lampo kii teen Rom tin kpanbar Siisa, amii ti daa pa?”

18 Yiisa din mi bi dudukbiit maŋ. Li paak, ki u jiin betib a “Yimm kpinkpanni damm na, bee ki i loon yin koonin jinjammii ni? 19 Wantin man likirib nba ki ti saa jii pa lampo maŋ.” Ki bi jii likirib ki turo. 20 Ki u boib a “Nmee naun nan sanne be likirib na paaki?” 21 Ki bi jiin a “Siisa yare.” Ki Yiisa betib a “Ton, ii yenn-ii pa man kii teen Siisa linba tee u yar, n̄aan mun bia kii pa kii teen Yennu linba tee Yennu yar.” 22 Baa gbat linba na ki li ji bakitib, ki bi seet nyii, n̄aan nyiko.

Ki jiin kpeemm fiiru po
(Mak 12.18-27; Luk 20.27-40)

23 Li daar maŋ ki Sajusiinba siab baar Yiisa boor. (N̄amme din tuu yaa kpeemm tan kan fiir kuun ni na.) 24 Bi din bet Yiisa a “Wanntoo, Moses din wann nan li-i tee ki joo koon u poo n̄aan kpo ki ki mar biki, a u naa bik n faar u pakook maŋ ki mar waas tur kpeemmoo na. 25 Jab banlore nba tee naanook din be doo na ni, ki saakoo po tan koon poo ki ki mar biki, n̄aan kpo, ki u naa bik faaro. 26 Ki li tun nna ki tur wunba pukin banlee, nan wunba pukin bantaa ni, ki saa gbenn jab banlore maŋ. 27 Li poorpo ki poo na tan joont kpo. 28 Li paak, li-i tee ki kpeemm fiiru daar baari, bi n̄mee tan sii yen poo maŋi? Kimaan bi kur din koonowa.”

29 Ki Yiisa betib a “I bota, kimaan i ki mi Yennu gboun, ki bia ki mi waa mok paŋ bianjinba. 30 Kpeemm-i taŋi fiir kuun ni, bi sii tee nan malakanba nba be Yendoun ni nae. Pookoont nan jakunt tan sii kaa. 31 Ton, ki jiin kpeemm fiiru po, i ki mi karin linba ki Yennu piaki u gboun ni na-a? 32 a, ‘Mine tee Abraham Yennu, nan Aisak Yennu, nan Jakob Yennu.’ Niib na nba din poŋ kpo sianyooowa na, n̄aan bi bia lek daa fo, kimaan Yennu ki tee kpeemm Yennu kaa, u tee footib Yennu-e.”

33 Niib na nba din gbat u wannu maŋ, ki li bakitib.

Sennu nba gar leer labaar
(Mak 12.28-34; Luk 10.25-28)

34 Farisiinba na nba din gbat a Yiisa momaan na nyann Sajusiinba na, ki bi taan leeb ki baar. 35 Ki bi ni yeno nba tee sennu wantoo na boi Yiisa buboit, a wun jammoo, a 36 “Wanntoo, sennlanupoe tee sennjaann ki gar sennii na kuri?”

37 Ki Yiisa jiino a “ ‘Ti loon a Yomdaano Yennu, kii mantik-ii loono nan a par kura, nan a seek kura, nan a dudukit kura.’ 38 Sennu na tee sennjaanne ki bia tee sinsinn sennu. 39 Linba pukin n̄anlee ni ki tee barkpann mun bia tee nnae, ‘Ti loon a loo nan faa loon a moŋ bianjinba na.’ 40 Moses

sennu na kura, nan Yennu sokiniinba wannu na kura gaa sennii njanlee na paake.”

Ki jiin Masia nba tee wunba po
(Mak 12.35-37; Luk 20.41-44)

⁴¹ Farisiinba na nba din lakin leeb yoo nba, ki Yiisa boib a ⁴² “I dakin nlee ki jiin Yennu Niganntoo Masia na po? U tee nmeee yaaboonne?”

Ki bi jiin a “U tee Defid yaaboonne.”

⁴³ Ki u ji boib a “Ki bee ki Defid din yiino a ‘Yomdaano?’ Yennu Seyeen nba din gbee Defid na ki u yet a

⁴⁴ ‘Yennu din yet n Yomdaano a,

Karin n niidiitu po

mokmok nan maa tan saa te fan nmaa a datai a taapaun ni.’

⁴⁵ Li paak, Defid nba din yiin Masia a ‘Yomdaano’ na, nlee ki Masia tee njo Defid yaaboonni?”

⁴⁶ Soo din ki fit jiin u buboit manji; li paak, laa nyii li daar manji ki saa, soo ji din ki mok par ki saa boi Yiisa buboisiati.

23

Ki jiin sennu wantteeb nan Farisiinba binben po
(Mak 12.38-39; Luk 11.43, 46; 20.45-46)

¹ Nanne ki Yiisa piin ki piak teen nibur na nan u poorpoweiteeb a, ² “Sennu wantteeb nan Farisiinba nae ki bi turib yaak nan bii sokint Moses sennu na. ³ Li paak, li njan ki yii saak kii waa baa wanti linba na kura, njan kii mi man ki yin gaar bi binben, kimaan bi ki tuun baa want linba manji. ⁴ Bi jint niib jik-kpiata nba paar nan jiinu, njan kan sak jii bi niibir gbaa ki babir soo ki wun jii. ⁵ Linba kur ki bi tuun na, bi tuun a niib n la ki pakibe. Gotir baa jii Yennu sennu na waan nba sob gbanbis paak, ki lor lor bi yugbia nan bi nii paak, ki li yarin bianinba; bia gotir bi liatbaant mogbana nba fok ki bia yarin bianinba. ⁶ Bi-i saan jaamm ni, bi tuu loon bin kar yudamm kinkaanii paake; bi-i koo Yenjiantu diit ni, bi bia loon nijaana kaanii boae. ⁷ Bi bia tuu loon ki niib-ii foontib burchinfoontii dai ni, kii yib a ‘Wannteeb.’ ⁸ Njan yimm njan, i daa te ki bi yi-i ‘Wannteebi,’ kimaan i kura tee naa waase nan leeb, ki mok Wanttoo yenokoo. ⁹ I daa yi soo ‘Baa’ tingboun na ni, kimaan i mok Baa yenokoo; njo tee Yennu nba be sanpaapo na. ¹⁰ I bia daa te ki niib yi-i ‘Yomdammi,’ kimaan i mok Yomdaano yenokoo; njo tee min Yiisa Masia. ¹¹ Wunba tee nijaann i ni, wun teen u moji i kura toontunno. ¹² Wunba dont u moji, Yennu tan saa sikiowa; njan wunba sikint u moji, Yennu-e tan saa donno.”

Kpinkpannii damm labaar
(Mak 12.40; Luk 11.39-42, 44, 52; 20.47)

¹³ Yiisa bia yet a “Yimm sennu wannteeb nan Farisiinba nba tee kpinkpannii damm na, li sii bi turi, kimaan yimme loo Yennu naan tammob a niib daa koo. I moŋ moŋ ki koo, ŋaan dok binba loon bin koo tammob maŋ na. ((¹⁴ Yimm sennu wannteeb nan Farisiinba nba tee kpinkpannii damm na, li sii bi turi, kimaan i gaan pakoi ŋei, ki mei Yennu ki yukii ki kpann a i tee yentinnae, i tubdatu tan sii bi bonchiann.))

¹⁵ “Yimm sennu wannteeb nan Farisiinba nba tee kpinkpannii damm na, li sii bi turi, kimaan i pootir moka ki gaar digbana ki loon wunba saa kpint u binbeŋ kii waa i poorpoe, ki li-i tee ki i tan la soo ki u waaini, i tuu te ki u biit nba jikitoo saa Sintaanii muu ni na n ŋamm pukin taar munlee-e ki gar i yara.

¹⁶ “Yimm joonii nba daar i leeb na, li sii bi turi. I want niib na a ‘Soo-i por Yenjiantu ŋasaakak na, li ki kpaa talasi, ŋaan li-i tee ki soo por likirii nba be ŋasaakak maŋ ni na, a see ki u gbeen u mopor na.’ ¹⁷ Yimm joonii nba daar i leeb na, bona ŋanlee na ni, lannpoe tee barkpanni, likirii na amii Yenjiantu ŋasaakak nba te ki likirii na tee Yennu yar na? ¹⁸ Ki i bia yet a ‘Li-i tee ki soo por maruŋ binbintiri, li ki kpaa talasi, ŋaan li-i tee ki soo por maruŋ bonkobuk nba paa binbintir na paak na, see ki u gbeen u mopor maŋ.’ ¹⁹ I set tee jooniie nan barmoonii. Bona ŋanlee na ni, lannpoe tee barkpanni, maruŋ bonkobuk na koo binbintir nba te ki li tee Yennu yar na? ²⁰ Li paak, li-i tee ki soo por maruŋ binbintiri, li want nan u por binbintir na nan linba kur paa li paak nae. ²¹ Li-i tee ki soo bia por Yenjiantu ŋasaakak na, li want nan u por ŋaak maŋ nan Yennu nba be leŋ nae. ²² Li-i bia tee ki soo por Yendouŋ, u por Yennu naangboun nan ŋoo nba kar li paak maŋe.

²³ “Yimm sennu wannteeb nan Farisiinba nba tee kpinkpannii damm na, li sii bi turi. I jikit baarii nan bukuŋ nan narii nan li bonlia piik nook ni yennkoo ki teen Yennu, ŋaan nyik linba tee barkpana u sennu ni; ŋanne tee barbunu nba took, nan ninbatinu, nan yada teenu. Linba na nbae bo ŋan nan yii tuun, ki daa nyikit li yenn nba tumu. ²⁴ Yimm joonii nba daar i leeb na, i tuu lot kpajuuke nyun ni ki lu, ŋaan nak laagumii nan nyun.

²⁵ “Yimm sennu wannteeb nan Farisiinba nba tee kpinkpannii damm na, li sii bi turi, kimaan i sokii nyun-nyunmanii nan senii poorpoe, ŋaan ki nook ni gbee nan fatuk nan jawuuk. ²⁶ Yimm Farisiinba nba tee joonii na,

sokit man nyunnyunmanii nan senii noi ni sinsinn, ki li poorpo saa nyiwa.

²⁷ “Yimm sennu wannteeb nan Farisiinba nba tee kpinkpanii damm na, li sii bi turi. I tee nan kaat nba ki bi maa ki pent nae, ki li poorpo fan, naan ki li nook ni gbee nan kpaba nan poi. ²⁸ Nnae ki niib gorii i nanyer po ki i nan, naan ki i para gbee nan kpinkpanii nan toonbiit.

Yiisa nba piak bi tubdatu po bianjinba

(Luk 11.47-51)

²⁹ “Yimm sennu wannteeb nan Farisiinba nba tee kpinkpanii damm na, li sii bi turi. I maa Yennu sokiniinba kaat, ki jabib, ki sent, ki li tee linba saa tiar niib yentinna kuun po, ³⁰ naan yeen a ‘Ti-i diji bonni be ti yeejamm yoo, ti din bo kan tun baa din tun linba ki kpai Yennu sokiniinba na.’ ³¹ Linba na want nan i set sak nan i tee binba din kpai Yennu sokiniinba na yaaboonae. ³² Li paak, i yeejamm nba din piin ki tuun toonbiit nba na, tontir man. ³³ Yimm wai! Yimm waalabirii waas na, nlee ki i tan saa nyi tubdatu nba tee muu nba kan mi kpeen na ni? ³⁴ Li paake ki n beeri na, n tan saa tun Yennu sokiniinba nan yandamm nan wannteeb i boor ni, naan i tan saa kpi bi siabe, ki kpaa siab dapunpuna paak, ki boo siab Yenjiantu diit ni, ki bia wei tokii bi taa ki nyi doyenu ni ki tootir doleu ni. ³⁵ Li paak, baa din kpai yentinna nba na kura tubdatu be i paak, laa nyii nipeemo Abel ki saa tuu Berekia bija Sekaria, wunba ki bi din kpai Yenjiantu nasaakak nan maruj binbintir sinsuuk ni na. ³⁶ Barmoniie ki n beeri na, motana nigbouj na tan saa la tubdatu, toonbiit man kur paake.

Yiisa nba loon Jerusalem teeb bianjinba

(Luk 13.34-35)

³⁷ “Nbaayoo-o, Jerusalem teeb, yimm nba kpi Yennu sokiniinba, ki bia jaat u toomiinba nba ki u tumm i boor na tana, bikinu taar munjaae ki n gbaa maa n lakini yomm nan korik nba tuu lakin u waas u kpinkpant ni na, ki i ki saki. ³⁸ Gotir man, Yennu nyik i jiantu naak nae, ki li doo yann. ³⁹ N beerie, laa nyii motana ki saa, i kan mi lan ki saa tuu daar nba ki i tan saa yet a ‘Piisin be wunba baat Yennu sann ni na paak.’ ”

24

Yenjiantu nasaakak biiru po

(Mak 13.1-2; Luk 21.5-6)

¹ Yiisa nba din nyii Yenjiantu nasaakak ni ki saa na, ki u poorpoweiteeb baar u boor ki tan wanto jiantu naak man diit. ² Nanne ki u boib a “I la linba na nba kura-a?

Barmõniie ki n beeri na, bi tan saa tut li kur ki lu tinj niwa, ki li tann yennkoo tan kan biar ki paa leer paaki.”

Mukisuk nan biak labaar
(Mak 13.3-13; Luk 21.7-19)

³ Yiisa nba din tan saan kar kunkonn nba ki bi yir Olif Tiinii kunkonn paak na, ki u poorpoweiteeb baar u boor, bi kuukoo, ki boio a “Bia yooe ki linba na kur tan sii tee? Bee tan sii tee a baaru nyinn, nan durinya na gbennu nyinni?”

⁴ Ki u betib a “Ii mi man ki soo n tan kpanni, ⁵ kimaan niib bonchiann tan saa jii n sanne ki baar ki yeen a njamme tee min Masia na, ki kpann niib bonchiann. ⁶ I tan saa gbat tob fuut i koonn ni, nan li labaar banfoka, nãan i daa jee, kimaan li kpaa talase nan linba na kur n tun, nãan li ki want nan durinya gbennu baare na. ⁷ Nibooru nan nibooru tan saa kon nan leeb, ki kpanbar nan kpanbar mun tan saa took leeb ki kon. Ki kon nan tinj jekiruk tan sii be loka kur po. ⁸ Linba na nba kur tan sii tee nan matyiaru pinpiik nae.

⁹ “Li yoo man bi tan saa soori ki dinni biak, ki kpi-i, ki booru kur tan sii nami kimaan yaa waan na paak. ¹⁰ Li yoo man, niib bonchiann tan saa yet n weiu, ki fikisir leeb, ki bia nan leeb. ¹¹ Ki faak sokiniinba tan saa nyi ki kpann niib bonchiann. ¹² Biit nba tan saa mantik yabit tingbouj na ni na paak, niib bonchiann lomm tan saa maak. ¹³ Nãan wunba tan gubin nan biak yoo man joontu tan saa la tinnuwa. ¹⁴ Ki bi tan saa moont Yennu naan barnanii moontii na tingbouj na kur po, a nibooru kur n gbata, ki durinya gbennu n yen fit baar.

Janmaanbiiuk labaar
(Mak 13.14-23; Luk 21.20-24)

¹⁵ “I tan saa la bonbiir nba ki Yennu sokinii Daniel din yet li po na, linba ki Yennu koo na, ki li see Yenjiantu nãasaakak ni.” (Wunba kur tan karin sobu na, wun bann laa want linba.) ¹⁶ “Li yoo man, binba tan be Judea yent ni, bin chiar kii do kunkona, ¹⁷ ki wunba tan be u nãak yur paak,* waa daa gbaa koo u diiuk ni a wun jii u siari, ¹⁸ ki wunba tan be u kpaab ni, u daa nãmat a wun jii u liatiri. ¹⁹ Yoo man ni, podamm nan binba dia walai tan saa di biak bonchiann. ²⁰ Ii mei Yennu man ki u daa te ki biak na baat sabouj, koo foon daari. ²¹ Kimaan li yoo man, biak sii be; Yennu nba nan durinyawa nan dinna, li biak booru daa ki mi baari; li booru mun bia ji kan mi baar linba na poor po. ²² Yennu-i tanj kii wat daa man yabinti, soo tan kan tinni; nãan u nigannkab paak ki u tan saa wat daa man yabint.

* 24:17 24.17 Bi nei yura paak, bi din tuu sere.

²³ “Li yoo maŋ, soo-i taŋi beti a ‘Gotir man, Masia be nna,’ amii ‘U be nawa,’ i daa tee li daano yada, ²⁴ kimaan li yoo maŋ, faak Masia-nba nan faak sokiniinba tan saa nyi ki tuun nyina nan bakiŋnaun toonjaana a bin kpann niib; ki li-i taŋi fit gbaa, bi tan saa kpann Yennu nigannkab tɔŋa. ²⁵ Gbiintir man, n doŋ betiewa, ki yoo maŋ daa ki baari.

²⁶ “Li paak, bi-i taŋi beti a ‘Gotir man, u be muuk ni,’ i daa saa; koo bi-i beti a ‘Gotir man, u be diiuk ni,’ i daa tee yada, ²⁷ kimaan min nisaarik Bik baaru tan sii tee nan sanyikintii nba tuu nyi yondo po ki saan sik yonbaa po nae.

²⁸ “Siaminba ki bonkpeenn be, leŋe ki juut tikii.

Yiisa jenu labaar

(Mak 13.24-27; Luk 21.25-28)

²⁹ “Biak na poorpo ki yonnu tan saa bonn, ki nmaarik ji kan yenti; ki nmaabira tan saa nyi sanpaapo ki baa, ki linba kur be sanpaapo tan saa damm ki nmat nmat. ³⁰ Li yoo maŋ, niib tan saa la min nisaarik Bik jenu nyinn sanpaapo, ki nibooru booru nba be tingboun na ni kur tan sii fabin, ki la min nisaarik Bik, ki n be sanpagboun ni, ki siik nan paŋ nan yentsaakar. ³¹ Naatunn tan saa mo, ki n tun n malakanba ki bin saan ki tikir n nigannkab nba be tingboun na kur po, ki baar namm.

Sinsabik nyinn labaar

(Mak 13.28-31; Luk 21.29-33)

³² “Ii jii sinsabik ki tumii yan man; yaa tuu la ki tiik maŋ bintir yoo nba, i ji tuu mi nan siok pere na. ³³ Nnae mun, yoo nba ki i tan laat ki linba na nba kur tuun, yin bann nan n jenu maŋ pere na, li ji kan yukiri. ³⁴ Barmoniie ki n beeri na, motana nigboun na kan kpo ki gbenn kaawa ki linba na kur n tumi. ³⁵ Sanpaak nan tin tan saa gara, njaan n maan narin kan mi gari.

Soo ki mi Yiisa jenu daar

(Mak 13.32-37; Luk 17.26-30, 34-36)

³⁶ “Naaŋ soo ki mi daar maŋ koo yoo nba ki n saa jeni; li sanpaapo malakanba, koo min Yennu Bija moŋ ki mi, see n Baa Yennu kooe mi. ³⁷ Laa din tee bianinba Nowa yoo na, li mun bia tan sii tee nnae min nisaarik Bik jenu yoo. ³⁸ Nowa yoo maŋ, yoo nba ki nyunchioŋ din daa ki baar na, niib din di ki nyu, ki kooŋt poob, ki jikit bi waas ki teemm jab, ki tan tuu daar nba ki Nowa koo naringbenjir ni na. ³⁹ Niib maŋ din bia daa ki bann linba tuumi, ki tan tuu daa nba ki nyungbeeuk baar ki dii bi kur na. Li bia tan sii tee nnae, yoo nba ki min nisaarik Bik tan saa jen. ⁴⁰ Daar maŋ ni, jab banlee tan sii boo kpaab ni ki ko, ki n tan saa jii yeno njaan

nyik loo. ⁴¹ Poob banlee tan sii lakin boo naan dii, ki n tan saa jii yeno njaan nyik loo.

⁴² "Li paak, ii chek i moŋ paak man, kimaan i ki mi daar nba ki min i Yomdaano saa jeni. ⁴³ Njaan bant nan li-i tee ki njaadaano poŋ mi yoo nba ki nanyuko yaa wun baar u njaak ni nyioku, u sii kare guu; u kan sak ki nanyuko na n tan koo ki jamo. ⁴⁴ Li paak, li njan ki i mun teen siir yoo kura, kimaan min nisaarik Bik mun bia tan saa jen, yoo nba ki i ki dukii n jenu poe.

Daabir nba saa sak u yomdaano mab bianjinba
(Luk 12.41-48)

⁴⁵ "Daabilanoe tee yandaano ki tuun u chanbaa nba wanto bianjinba? Nooe tee wunba ki u chanbaa teeno daabiyudaano a wuu gorii u daabileeb, kii teemm mann nan li sonu. ⁴⁶ Li-i tee ki u chanbaa tan kpen ki la ki u tuun nna, parpeenn sii tee daabir maŋ yare. ⁴⁷ Barmoniie ki n beeri na, u chanbaa maŋ saa jii u mokint kur ki teen daabir maŋ nuu ni, a wuu gorii. ⁴⁸ Njaan li-i tee ki daabir maŋ tee daabiyoonn ki dukin a u chanbaa kan kpen yiami, ⁴⁹ ki piin ki boo u daabileeb, ki noo nan danyuurit bia lakin ki nyu ki di, ⁵⁰ u chanbaa maŋ tan saa kpen daar nba ki u nja u kpenu tamae, nan yoo nba ki u ki mi. ⁵¹ U chanbaa na saa dat u tubir bonbiir, ki teeno nan baa tuu teen kpinkpanniidamm bianjinba na. Leŋ mane ki u ji sii mo fabin ki nman nyana.

25

Ki jiin sapaamm piik po

¹ "Yennu naan labaar tee nan sapaamm piik nba din jii bi fita ki saa a bin took pooyookir soroo nae. ² Sapaamm maŋ ni banŋmu din tee jatite, ki banŋmu mun tee subindamm. ³ Sapaanjata na din jii bi fita, njaan ki tenn kpan ki guun bi moŋi, ⁴ ki sapaansubindamm na njarin jii kpan ki liak salena ni, ki dia pukin bi fita po. ⁵ Pooyookir soroo maŋ din ki baar yiami, ki goon tan soor sapaamm na kura, ki bi goon.

⁶ "Ki tansuunii ki bi tan gbat kunkor a 'Gotir, pooyookir soroo nae baat na. Nyin man ki tooko.' ⁷ Ki sapaamm piik na kur fiir ki njaak bi fita na. ⁸ Nanne ki sapaanjata na miar subindamm na a 'I kan turit i kpan na waami-i? Kimaan ti fita na loon lin kpeene.' ⁹ Ki subindamm na jiin a 'Aaii, li kan jaŋ timm nan yimmi. Ii saa man binba koi kpan boor ki saa daa i yara.' ¹⁰ Sapaanjata na nba din yaat ki saan a bin daa kpan yoo nba, ki pooyookir soroo na dokit. Subindamm banŋmu nba teen siir na din wei pooyookir soroo mane, ki

saan poochiann njaak na ni ki koo diiuk ni, ki bi loon gann ki kpar.

¹¹ “Li poorpo, sapaanjata na nba tan jen yoo nba, ki bi baar see tammob na boor ki yi a ‘Chanbaa, chanbaa, lootir gann ki tin koo.’ ¹² Ki pooyookir soro na jiin a, ‘Barmoniie ki n beeri na, n ki miini.’ ”

¹³ Yiisa bia din betib a “Ti mi man, kimaan i ki mi daar nba koo yoo nba ki min i Yomdaano tan saa jeni.”

Ki jiin daaba bantaa po

(Luk 19.11-27)

¹⁴ “Yennu naan labaar bia tee nan njaadaansoo nba din lor a wun saan sonu, njaan yiin u daaba ki tan chentib likirii a bin gaar kii kpentir nae. ¹⁵ U din tur sinsinn yoo na botoot tusbamm njanjmu, ki tur wunba paa na tusbamm njanlee, ki tur wunba joont na tusbamm yennkoo. U din tur soo kur nan waa mi li yoo kotir nba tee bianjinbae, njaan yaat saan. ¹⁶ Wunba din gaar tusbamm njanjmu na din nyiie nan u likirii yiama ki piin kpinkpoun, ki la nyoot tusbamm njanjmu ki pukin li paak. ¹⁷ Nnae ki wunba din gaar tusbamm njanlee na mun nyii ki kpentir ki la nyoot tusbamm njanlee ki pukin li paak. ¹⁸ Njaan wunba gaar tusbamm yenn na njarin din nyiie, ki gbiir bootuk, ki pii u yomdaano likirii na.

¹⁹ “Li din yukir bonchiann, ki njaadaano man tan jen, ki yiin u daaba na, a wun kan bi likirii man, ki la baa la nyoot bianjinba. ²⁰ Wunba din gaar tusbamm njanjmu na nba koo yoo nba, ki u jii tusbamm njanjmu leer ki pukin tur u yomdaano, njaan yet a ‘N yomdaano, a din turin tusbamm njanjmue, njaan gotir, n mun bia la nyoot tusbamm njanjmu.’ ²¹ Ki u yomdaano na beto a ‘N faan, a tee daabinjane, ki bia tuun fanu; faa dia waaminna fanu bianjinba na, li paak, n saa jii saamewa ki teen a nuu ni. Parpeenn nba ki n mok na, li ji tee min nan fin yare.’

²² “Ki wunba mun din gaar tusbamm njanlee na koo ki baar u yomdaano na boor, ki yeto a ‘N yomdaano, gotir, a din turin tusbamm njanlee-e, njaan n kpent ki la nyoot tusbamm njanlee pukin.’ ²³ Ki u yomdaano yeto a ‘N faan, a tee daabinjane, ki bia tuun fanu; faa dia waaminna fanu bianjinba na, li paak, n saa jii saamewa ki teen a nuu ni. Parpeenn nba ki n mok na, li ji tee min nan fin yare.’

²⁴ “Ki wunba mun din gaar tusbamm yenn na njarin koo ki baar u yomdaano boor ki yeto a ‘N yomdaano, n mi nan a tuu tee wunba di fobite, kimaan linba ki a ki dii fara li paak na, fin njarin loon njaninbae ki fii di; siaminba ki a lek ki buri njaan fin njarin jaan leje. ²⁵ Li paak, n daan tiina

janmaaniie, ki jii a tusbamm yenn na ki gbiir pii tinj ni. Li paak, nanne na. Gaat a bont.'

²⁶ "Nanne ki u yomdaano na beto a 'Fin daabiyoonn na, a tee gbannyakdaano; a pon mi nan n tee wunba di linba ki n ki dii fara li paake, ki bia mi nan n jaan siaminba ki n ki bure, ²⁷ ki bee ki a ki kpent niib n likirii manj ki bin tan paanin nyooti? Maa bo tan jen na n bo saa la n bont ki nyoot paa li paake. ²⁸ Li paak, gaat likirii manj u boor man, ki pukin wunba mok tusbamm piik na; ²⁹ kimaan wunba kur mok bona, bi saa pukino ki wun mokit bonchiann; njan wunba kon bont, bi bia saa tont bonmintik nba ki u mok nae. ³⁰ Njan jayann na njan, jimo man kii nyi ki saa lu-u nanyer po, bunbonn ni. Lenewa ki u sii mo fabin ki nman nyana.'

Yiisa nba saa bu niib buut bianjinba

³¹ "Ton, min nisaarik Bik-i taji jen nan n pan nan malakanba kur yoo nba, n saa kar n naangbouj paak, ki la baakchion, ³² ki lakin tingbouj na nibooru kur n tonn, ki bokitib nan pekpaarik nba tuu bokit pei nan buunii bianjinba na. ³³ N tan saa jii pei ki sennib n niidiitu po, njan jii buunii na mun ki sennib n niiganj po. ³⁴ Ki min Bat saa yet binba see n niidiitu po na a 'Yimm nba ki n Baa Yennu teen piisin i paak na, ii saana man ki tan kon naan nba ki Yennu namm ki guuni durinya piinu niwa na, ³⁵ kimaan kon din mokin, ki i dinnin; ki nyunnyukuru mokin ki i turin nyun. N din tee saamo, ki i gaarin saanj i jei ni. ³⁶ N din somm yanne, ki i turin tiat; ki n yiar, ki i sommin; bi din konnin dansarik, ki i yoo gonin.'

³⁷ "Ki yentinna na tan saa jiin ki boin a 'Ti Yomdaano, bee yooe ki ti din la-a ki kon moka ki ti dinnani? koo bee yooe ki nyunnyukuru din moka ki ti tura nyumi? ³⁸ koo bee yooe ki ti din la-a ki a tee saamo ki ti gaara saanj ti jei ni? koo ki a somm yann ki ti tura tiati? ³⁹ koo bee daare ki ti din la ki a yiar ki ti sommani? koo ki a kon dansarik, ki ti baar ki gonani?' ⁴⁰ Ki min Bat mun tan saa jiin a 'Barmoniie ki n beeri na, yaa din tun linba ki tur wunba tee tatimoo n naa waas sinsuuk ni na, i din tuun ki teen mine.'

⁴¹ "Li poorpo, n tan saa jiant ki bet binba see n niiganj po na a 'Yimm nibiit nba njan nan tubdatu na, seetir nna. Ii saa man ki saa kon muu nba di ki kaa kpeenu, ki Yennu namm ki guun Sintaani nan u niib na ni, ⁴² kimaan kon din mokin, njan ki i minnin jeet; ki nyunnyukuru mokin, njan ki i minnin nyun. ⁴³ N din tee saamo, ki i ki sak gaarin i jei ni; ki n tan somm yann, njan ki i minnin tiat; ki n tan yiar, ki i ki sommin, ki n bia tan kon dansarik, ki i ki gonin.'

44 “Li yoo ki bi mun tan saa ηmat ki boin a “Ti Yomdaano, bee yooe ki ti din la-a ki kon moka, koo nyunnyukuru moka, koo ki a tee saamo, koo ki a somm yann, koo ki a yiar, koo ki a koo dansarik, ηaan ki ti yēt a sommiri?” 45 Li yoo maηe ki n saa jiin a, ‘Barmōniie ki n beeri na, yaa din yēt yin tun linba ki tur wunba tee tatimoo n naa waas sinsuuk ni na, i din yēt yin tun ki tur mine.’ 46 Binba na tan saa saan ki saa la tubdatu nba kaa gbennu na, ηaan ki yentinna na n mun saan ki saa be manfoor nba kaa gbennu na ni.”

26

Yudamm nba lor a bin kpi Yiisa bianjinba
(Mak 14.1-2; Luk 22.1-2; Jooonn 11.45-53)

1 Yiisa nba din pak maan na kur ki gbenn yoo nba, ki u bet u poorpoweiteeb a, 2 “I mi nan daarpoee tee yukitgar* tiaru jaamm. Bi daan saa jii min nisaarik Bik ki tur niib ki bin kpaan dapunpunn paak.”

3 Li yoo maη ki mannteeb yudamm nan Juu teeb saakab tikir leeb Kayafas ηaak ni, wunba tee mannteeb yudamm saakoo na. 4 Bi din lor baa saa teen bianjinba ki bor soor Yiisa-e ki kpiu. 5 ηaan bi din lor nan bi kan sooro jaamm daa na ni, kimaan bi-i teen nna, see ki kpikpiruk baar.

Poosoo nba din but tulaarii Yiisa yur paak bianjinba
(Mak 14.3-9; Jooonn 12.1-8)

6-7 Ton, Yiisa nba din be Betani doo ni, Simonn nba din tee gbaatir na ηaak, ki kar di jeet, ki poosoo koo ki dia salenηann,† ki li gbee nan tulaarii nba daauk paar bonchiann, ki u baar tan but Yiisa yur paak. 8 Yiisa poorpoweiteeb na nba la nna yoo nba, ki bi burin nan leeb nan wutoor ki yeen a “Bee ki poo na biir tulaarii na nna mani? 9 Bi bo saa fit koir ki gaar likirii bonchiann ki somm talasdamm.”

10 Ki Yiisa bann bi bunburimii maη paak, ki boib a “Bee teen ki i burin ki daamii poo na? Bonηanne ki u tun ki turin maη. 11 Talasdamm ηarin sii yoo be i boore, ηaan min ηarin kii yoo be nani kaa. 12 Tulaarii nba ki u but n paak na, u teen n piinu siire. 13 Barmōniie ki n beeri na, siaminba kur ki bi saa moont barnaniii na tingbouη na ni, bi bia saa moont poo maη nba tun linba na, ki li sii tee tiarin ki jiin u po.”

Judas nba sak nyii Yiisa poor bianjinba
(Mak 14.10-11; Luk 22.3-6)

* 26:2 26.2 Yennu malaka din kpii Ijipt teeb bijakpera, ηaan nyik Israel yab. (Nyinu 12.29) † 26:6-7 26.6-7 Bi din jii tanηann nba ki bi yir “alabaster” nae ki nan salenn maη.

¹⁴ Li yoo na ki Yiisa poorpoweiteeb na ni yeno, wunba ki bi yiu Judas Iskariot na, nyii ki saan mannteeb yudamm boor, ¹⁵ ki saa boib a "I saa turin bee njaan ki n lon sonii ki Yiisa n koo i nuu ni?" Ki bi kan salimpeena likbina piintaa ki turu. ¹⁶ Laa din nyii li yoo man ki u lon sonii nba ki u saa jii Yiisa ki kubin bi nuu ni.

Yiisa nan u poorpoweiteeb nba din dii yukitgar tiaru jaamm bianjinba

(Mak 14.12-21; Luk 22.7-13, 21-23; Joohn 13.21-30)

¹⁷ Boroboro nba ki bi din ki tee datin na jaamm piinu daar, ki Yiisa poorpoweiteeb baar u boor, ki tan boio a "A loon ki tin saan lee ki teen siir ki guuna yukitgar tiaru jaamm na dinu?"

¹⁸ Ki u betib a "Ti saa man doo na ni, jasoo nna njaak, ki saa beto a 'Ti Wanttoe tunt a ti tan beta a u yoo pera, ki u loon njo nan u poorpoweiteeb n di yukitgar tiaru jaamm na a njaak na ni.' "

¹⁹ Ki u poorpoweiteeb na set tun nan waa wannib bianjinba na, ki teen jaamm man jeet siir.

²⁰ Daajoouk nba din tan baar, ki Yiisa nan u poorpoweiteeb piik nan banlee na koo ki kar a bin di. ²¹ Baa di yoo nba, ki Yiisa yetib a "Barmoniiie ki n beeri na, i ni yeno saa nyi n poora."

²² Ki u poorpoweiteeb na para biir bonchiann, ki bi piin ki boio yeno yeno a "N Yomdaano, barmonii, a yeen mine-e?"

²³ Ki u jiin a, "Wunba ki min nan njo lakin sukii kpinsenyen nie saa nyi n poor. ²⁴ Min nisaarik Bik set saa kpo nan Yennu gbouj nba wann bianjinba nae, njaan bonbiir sii be wunba yaa wun nyi n poor na paak. Bi-i bonni kii mar li daano gbaa, li bo so."

²⁵ Nanne ki Judas nba yaa wun nyi u poor na mun boio a "Wantto, a yeen mine-e?"

Ki Yiisa jiin a "Nan faa yaa na."

Ki jiin ti Yomdaano jeet dinu po

(Mak 14.22-26; Luk 22.14-20; 1 Korint teeb 11.23-25)

²⁶ Baa di jeet man yoo nba na, ki Yiisa jii boroboro, ki tur Yennu niipoouk, njaan nmit nmit, ki tur u poorpoweiteeb na, ki betib a "Gaat man ki di. Linba nae tee n gbanant," ²⁷ ki bia jii nyunyunman nan tiloona nyun, ki tur Yennu niipoouk ki jii turib, ki betib a, "Gaat man, ki i kura n nyu. ²⁸ Linba nae tee n son nba gbeen Yennu molor na, son nba tan saa nyi n gbanant ni, nisaarii bonchiann paak, ki Yennu n nyik chab bi biite na. ²⁹ N beerie, n ji kan mi nyu tiloona

nyun na, see daar nba ki min nan yimm tan saa lakin nyu li bonpaann, n Baa Yennu naan ni."

³⁰ Nanne ki bi yin Yenjianu yanii, nnaan nyii ki saan Olif Tiinii kunkonn paak.

*Yiisa nba yet a Piita saa nɔi a u ki miu bianjinba
(Mak 14.27-31; Luk 22.31-34; Jɔɔnn 13.36-38)*

³¹ Li yoo na ki Yiisa betib a "Nyiɔk na, i kura saa tin nnaan nyikima, kimaan li sɔb Yennu gbouɲ ni a 'Yennu tan saa kpi pekpaarik na, ki pei nba ki u tuu kpaarib na saa yat.'

³² Nnaan mi-i tanji fiir kuun ni, li poorpo, n saa liit i tɔɔnn ki saan Galilii."

³³ Ki Piita jiin a, "N Yomdaano, sɔɔ kur-i lekii tanji tin nyika, nnaan min narin kan mi tin ki nyikaani."

³⁴ Ki Yiisa betɔ a "Barmɔniie ki n beera na, dinna nyiɔk na, nan kojossinsinn n tan bui na, ki a nɔi taar muntaawa a a ki mimi."

³⁵ Ki Piita jiin a, "Li-i lekii baar nan min nan fin n lakin kpo gbaa, n kan mi nɔi nan n ki miani."

Ki Yiisa poorpoweiteeb na kura mun bia yet nna.

*Yiisa nba miar Yennu nan ninmɔnn bianjinba
(Mak 14.32-42; Luk 22.39-46)*

³⁶ Nanne ki Yiisa nan u poorpoweiteeb saan siaminba ki bi yi Gefsemene na; ki u saa betib a "Ii be nna man, nnaan ki n saan i tɔɔnn po ki saa miar Yennu." ³⁷ Ki u jii Piita nan Sebedii waas banlee na ki pukin u mɔɲ po, ki bi saan. Ki u saa la parbiir nan yanyɛtuk, ³⁸ ki betib a "Parbibooru nba soorin na per lin kpima. Biat nna man kii nyɔi ki pukin n po."

³⁹ Nanne ki u chat saan waaminna bi tɔɔnn, ki baa fabin, ki u yugbiar siit tin, nnaan mei Yennu ki yeen a "N Baa, li-i bonni saa fiti, fan nnaan ki biak nba baat n paak na n yakirin. Nnaan nnaant ki a loommo n tun, ki li daa tee n loommu."

⁴⁰ Ki u tan nmat u poorpoweiteeb bantaa na boor, ki baar sɔɔ ki bi gɔɔnt; ki u boi Piita a "I lek kan fit kii nyɔi ki pukin n po yoo waami-i? ⁴¹ Ii nyɔi man nnaan kii mei Yennu, ki i tan daa kɔɔ jinjammii ni, kimaan i sei narin loon lin tun linba nna, nnaan ki i gbanant kaa panji."

⁴² Ki u din nmat taar munlee ni ki saa mei Yennu ki yeen a "N Baa, li-i tee ki biak nba baat n paak na kan fit yakirin nnaan ki n saa dirie, nnaan ki a loomm n tun." ⁴³ Ki u nmat ki saa baar sɔɔ ki u poorpoweiteeb na bia gɔɔna, kimaan gɔɔn din mɔkib bonchiann.

⁴⁴ Ki u bia nmat taar muntaa ni, ki saa mei Yennu ki yeen li bian nan waa bo miar sinsinn na, ⁴⁵ ki tan nmat baar u poorpoweiteeb man boor ki boib a "I bia lek daa gɔɔnt ki

foi-i? Gotir man, yoo maŋ pera. Bi jii min nisaarik Bik na, ki teen biitdamm nuu niwa. ⁴⁶ Fiit man, ki tin saan. Gotir man, wunba nyii n poor na pera.”

Baa soor Yiisa bianjinba

(Mak 14.43-50; Luk 22.47-53; Jɔɔnn 18.3-12)

⁴⁷ U mɔb daa ki baa tiŋ kaawa, ki Judas, wunba tee u poorpoweiteeb na yeno, ɔokit nan nibur, ki siab dia jukbanjai, ki siab mun dia gbajara, ki nyii mannteeb yudamm nan saakab boor. ⁴⁸ Judas, wunba nyii u poor na poŋ daan wann niib maŋ nyinsiare a “Mi-i saki foont wunba ki mɔot u tankpinn,[‡] yii mi nan ŋɔɔe na, ki yin sooro kenken man.”

⁴⁹ Judas nba tan baar yoo nba, li taakpaak ni ki u saan ki saa set Yiisa peŋ ki yeto a “Wannto, a nyioƙ po,” ŋaan mɔot u tankpinn.

⁵⁰ Ki Yiisa jiant beto a “N yooƙ, toonbooru nba ki a tun na paaki-i?”

Li yoo na ki niib na ji wuur baar ki tan bib Yiisa. ⁵¹ Nanne ki u poorpoweiteeb na ni yeno kakit noot jukbanjiak ki choo pot mannteeb yudaano daabir tubir. ⁵² Nanne ki Yiisa beto a “Jiint a jukbanjiak maŋ ki noon li took ni, kimaan wunba kon nan juk, u kpenn juk kuume. ⁵³ A ki mi nan n bo saa fit miar n Baa Yennu sommir po, ki u bo saa tun malakanba yama, ki bin gar tusaa piik nan ŋanlee-e? ⁵⁴ Naan mi-i teen nna, nlee ki li saa tun ki gbeen linba sob Yennu gbouŋ ni ki yet a see ki n dii biak nba baat na?”

⁵⁵ Nanne ki u boi nibur na a, “I baar nan jukii nan gbajara a i tan soorin nan n tee fat-toe na-a? N daan tuu be Yenjiantu nasaakak ni daar kura ki want niib Yennu maan, ŋaan ki i tuu ki somi. ⁵⁶ Naan linba na kur tun a lin gbeen Yennu sokiniinba nba din sob linba Yennu gbouŋ ni nae.”

Li yoo ki u poorpoweiteeb na kur chiar ŋaan nyiko.

Bianjinba ki bi jii Yiisa ki baar nana buut boor

(Mak 14.53-65; Luk 22.54-55, 63-71; Jɔɔnn 18.13-14, 19-24)

⁵⁷ Ki binba soor Yiisa na jiiu ki saan nana mannteeb yudaano Kayafas ŋaak, siaminba ki sennu wantteeb nan tiŋ na ni saakab kar ki guu na. ⁵⁸ Baa saa nan Yiisa na, ki Piita waa u poorpo banfoƙira, ki saa baar see mannteeb yudaano maŋ ŋaananyer po, ki tan koo dindouŋ ni, ki saan kar toontunna na boor, a wun la li joontu. ⁵⁹ Ki mannteeb yudamm nan saakab maŋ kur yabir bi moŋ paak a bin gbat faak siara damm moi ni ki la Yiisa biit ki kpiu. ⁶⁰ Ki niib bonchiann set dii faak siara u paak, ŋaan koŋ u biit. Li

[‡] 26:48 26.48 Bi binbeŋ ni, bi din tee nnae ki want lomm.

poorpo ki jab banlee nyii set ki yet a ⁶¹ “Joo na daan yet a u mok yikoo ki saa fit bet Yenjiantu nasaakak na, naan bia jii daa nantaa ki maar.”

⁶² Nanne ki mannteeb yudaano manj fiir set, ki boi Yiisa a, “Linba ki jab na piak ki jiin a po na paak tee bee? A ki mok li jiinu-u?” ⁶³ Nnaan ki Yiisa ki jiin siari. Ki mannteeb yudaano manj namm boio a, “Betirit Yennu nba fo na paak, fine set tee u Niganntoo Masia ki bia tee u Bija na-a?”

⁶⁴ Ki Yiisa jiin a “Nan faa yaa na. Nnaan n beerie, laa nyii motana ki saa, i tan saa la min nisaarik Bik kar Yabint Yennu niidiitu po, ki bia tan lan ki n be sanpagbana ni ki siik.”

⁶⁵ Nanne ki mannteeb yudaano manj fob u moŋ liatir ki pat, naan tian a “U yekint u moŋ nan Yennu-e. Ki ti ponj ji loon siaradamm a ti teen bia? I kura na gbat waa yekint§ u moŋ nan Yennu bianjinbawa. ⁶⁶ Ki i la nlee?”

Ki bi jiin a “Li tee wun kpoe.”

⁶⁷ Li yoo na, ki bi ji siin mosant u paak, ki boou, ki siab pebito tanpakii, ⁶⁸ naan yeen a “Fin Masia, buntir wunba pebita na.”

Piita nba din noi a u ki mi Yiisa bianjinba

(Mak 14.66-72; Luk 22.56-62; Joonn 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Piita nba kar mannteeb yudaano naadindouŋ ni na, ki naak manj ni bonposiak baar u boor ki tan beto a “A mun tuu yoo be nan Yiisa nba nyii Galilii na.”

⁷⁰ Ki Piita yet niib manj kur boor a “N ki mi faa piak linba na paaki;” ⁷¹ naan fiir nyii ki saa be tammob boor. Ki naak manj ni bonpoleek bia nyii lau, ki yet binba be leŋ na a “Joo na mun tuu yoo be nan Yiisa nba nyii Nasaref na.”

⁷² Ki Piita noi ki por a noo taan ki mi joo manj. ⁷³ Ki li yann waaminna ki jab nba see leŋ na nakin ki yet Piita a “A set tee bi ni yenoe, kimaan a maame want.”

⁷⁴ Ki Piita por mob a li-i tee ki u faar faakie, Yennu n dat u tubir, a noo ki mi joo manj.

Li yoo manj ki kojouk bui. ⁷⁵ Ki Piita ji tiar Yiisa nba bo beto linba na a “Kojouk kan bui kaawa ki a saa noi taar muntaa a a ki mimi.” Ki Piita nyii nanyer po ki saa bui fabin bonchiann.

27

Baa jii Yiisa ki saan Pailat boor bianjinba

(Mak 15.1; Luk 23.1-2; Joonn 18.28-32)

§ 26:65 26.65 Bi sennu ni, soo-i yekint u moŋ nan Yennu, li tee bin kpiue.

¹ Laa yent sanyapob ni, ki Yennu mannteeb yudamm nan saakab lor baa saa kpi Yiisa bianjinba. ² Ki bi baano bant ki saan nanao tin yudaano nba ki bi yiu Pailat* na boor.

*Bianjinba ki Judas kpo
(Toona 1.18-19)*

³ Judas, wunba koi Yiisa na nba gbat a bi bu joont ki yaa bi saa kpi Yiisa na, ki u par biir bonchiann; ki u jii salimpeena likbina piintaa na ki nmat saa jiiin tur Yennu mannteeb yudamm nan saakab man, ⁴ naan yet a “N tun biita, kimaan n koi wunba kaa biita.”

Nanne ki bi jiiin a “Ti baka mun ji be linba na ni-i? Li tee a maame.”

⁵ Ki Judas jii likirii na ki lu Yenjiantu nasaakak na ni, naan nyii ki saan jonu u man.

⁶ Nanne ki mannteeb yudamm tokir likirii man naan yet a “Linba na ji tee son likirii, ki ti sennu nba tee bianjinba na, ti kan fit jii pukin Yenjiantu nasaakak likirii ni.” ⁷ Li paak, ki bi kar dukin likirii man po, ki tan jii ki saan daa yokmaaro tin, a bii pii saamm len. ⁸ Li paake ki bi yi tin man a “Son Tin” ki tan tuu dinna.

⁹ Ki li gbeen Yennu sokinii Jeremaya nba din pak linba na a, “Bi jii salimpeena piintaa nba ki Israel tesiab din pa ki li tee u daauk na, ¹⁰ ki daa yokmaaro tin, nan Yennu nba wannib bianjinba na.”

*Pailat nba bu Yiisa buut bianjinba
(Mak 15.2-5; Luk 23.3-5; Joonn 18.33-38)*

¹¹ Ki Yiisa see tin yudaano Pailat toon; ki Pailat boio a “Fine set tee Juu teeb kpanbar na-a?”

Ki u jiino a “Nan faa yaa na.” ¹² Naan mannteeb yudamm nan saakab nba fikisiro na narin, u ki jimm siari.

¹³ Ki Pailat bia boio a “A ki gbia baa piak biira bianjinba man-i?”

¹⁴ Naan Yiisa ki pak siar jiino, ki li ji bakit Pailat bonchiann.

*Pailat nba chab a bin kpi Yiisa bianjinba
(Mak 15.6-15; Luk 23.13-25; Joonn 18.39-19.16)*

¹⁵ Ton, yukitgar tiaru jaamm dinu kur yoo, tin man yudaano tuu nyinn niyenokoe dansarik ni, wunba ki niib na loono, ki naau. ¹⁶ So din be dansarik ni li yoo, ki u sann yi Barabas, ki niib na miu fanu nan u toona nba tee bianjinba. ¹⁷ Baa tan lakin yoo nba, ki Pailat boib a “Nmee ki i loon ki n nyinno dansarik ni ki naau? Barabas koo Yiisa

* 27:2 27.2 Pailat din tee Rom teeb nba nyann Juu teeb na saakayeno.

nba ki bi yiu Masia na?" ¹⁸ kimaan Pailat mi nan nan paake ki bi soor Yiisa ki teen u nuu ni.

¹⁹ Pailat nba daa kar buut kok paak na, ki u njaapoo tun toomii ki tan beto a "Nyint a nuu Yennu nipeemo na maan ni, kimaan nyiook n won la daamuk bonchiann n daamiit ni u paak."

²⁰ Ki mannteeb yudamm nan saakab man biir niib na a bin yet Pailat a wun nyinn Barabas njaan kpi Yiisa. ²¹ Ki Pailat bia namm boib a "Niib banlee na ni, i loon ki n nyinn nmees ki njaau?"

Ki bi jiin a "Barabas."

²² Ki Pailat bia namm boib a "Ki Yiisa nba ki bi yiu Masia na njarimi, i loon ki n teeno nlee?"

Ki bi kura jiin a "Kpaamo ki tabino dapunpunn paak."

²³ Ki Pailat boib a "Bee paake? U biit mantik tee lannpoe?"

Ki bi namm teen fuur sanpaapowa a "Kpaamo tabin dapunpunn paak."

²⁴ Pailat nba bann nan wuu piak saa, li kaa nyoot, ki bia saa baar nan dataar nan moyetuk na, ki u jii nyun ki wuur wuur u nii, niib na numm ni, njaan yet a "N nuu kaa joo nba kaa biit na son nyinnu ni. Li tee i maame."

²⁵ Ki niib na jiin a "Nn, u son n jii timm nan ti waas yura paak."

²⁶ Nanne ki Pailat nyinn Barabas ki njaau, njaan te ki bi boo Yiisa kpaasir, ki jiiu tur kunkonkonna a bin saan kpaau dapunpunn paak.

*Kunkonkonna na nba din sarikit Yiisa bianinba
(Mak 15.16-20; Joonn 19.2-3)*

²⁷ Ki tin yudaano Pailat kunkonkonna na jii Yiisa ki koo nana dindouj ni, ki bi kunkonkoneeb na kur tikir ki linto.

²⁸ Bi din liat u liant nae, njaan jii liatmu nna ki lanno, ²⁹ ki luu kunkonii fokirik ki yirimo, ki jii patu[†] ki kubin u niidiitu ni, ki gbaan u toonn ki sarikito ki yeen a "Juu teeb bat, ti foonta," ³⁰ ki piin ki siin mosant u paak, njaan gaar patu nba ki bi bo kubino na ki faa u yur paak. ³¹ Baa tan sariko gbenn yoo nba, ki bi liat liatmu na, njaan jii u moy liant na ki lanno, a bin ji saan ki saa kpa tabino dapunpunn paak.

*Baa din kpa Yiisa ki tabino dapunpunn paak bianinba
(Mak 15.21-32; Luk 23.26-43; Joonn 19.17-27)*

³² Baa din saa na, ki bi chet Sairene tin ni jasoo nba ki u sann tee Simonn, ki sooro, ki miau jinno Yiisa kuun dapunpunn na. ³³ Baa saa baar siaminba ki bi yi Golgota, ki li paak tee "Yukpabuk boor na" ³⁴ ki bi jii daan nba nmat

[†] **27:29** 27.29 Patu man din see dammir taar niye.

nan bonkobuk yan‡ ki turɔ a wun nyu; ɲaan waa lemm yoo nba, ki u yêt nyunu.

35 Baa kpaau ki tabinɔ dapunpunn paak gbenn yoo nba, ki bi tɔ naatɔɔt ki chent u tiat na, 36 ɲaan ji kar leɲ ki guu-u. 37 Bi din sɔb baa yaa u tun biit nba na, ki tabin u dapunpunn na yur paake. Baa din sɔb linba na want a “Yiisa nba tee Juu teeb Kpanbar nae na.” 38 Bi mun bia din kpaafat-tee banlee dapunpuna paak leɲ, ki pukin Yiisa po, ki yeno be u niidiitu po, ki loɔ mun be u niigan po.

39 Ki binba somm gaar leɲ na gumii bi yura ki sukiiɔ, 40 ki yeen a “Fin nba yaa a saa fit bet Yenjiantu ɲasaakak na ɲaan bia jii daa ɲantaa ki maar na, fine na, tint a mɔɲ. Li-i tee ki a set tee Yennu Bijaie, fan nyi dapunpunn na paak ki sik.”

41 Nnae biak ki mannteeb yudamm nan sennu wanteeb nan saakab kura mun din sarikito 42 ki yeen a “U tuu tint leebe, ɲaan kan fit tinn u mɔɲi. Tɔn, u yaa u tee Israel teebS bate, wun sakin u mɔɲ dapunpunn na paak ki tin mantik teenɔ yada. 43 U teen Yennu yadawa, ki yaa u tee Yennu Bijae. Tɔn, li-i tee ki Yennu set loonɔ, ɲaant wun tinnɔ mɔtana.”

44 Ki baa kpaafat-teeb nba banlee ki pukin u po na mun bia sarikito nna.

Yiisa kuun labaar

(Mak 15.33-41; Luk 23.44-49; Jɔɔnn 19.28-30)

45 Laa tan baar yonsuuk ni, ki digbann na kur ji bɔnn ki saa tuu yenlekir kut muntaa. 46 Kut muntaa maɲ yooe, ki Yiisa yikin sanpaapowa a “Eli, Eli, lema sabaktani?” Li paak tee a “N Yennu, n Yennu, bee ki a nyikimi?”

47 Binba see leɲ na nba gbat u yiini maɲ, ki bi siab beer leeb a, “U yi Elaija-e na.” 48 Ki bi ni yeno tin saa jii saapo ki suunt damiituk nna ni, ki jii sakin daauk paak, ki donn turɔ a wun nyu.

49 Ki u leeb na beerɔ a wun nyiko, ki laan Elaija saa baar ki tan tinnɔwa-a?

50 Ki Yiisa ɲamm yikin sanpaapowa ɲaan ji kpo.

51 Li yoo na ki chinchenn nba tuu jɔon ki puun Yenjiantu ɲasaakak sinsuuk ni na bokit li yur paak ki tan sik tin ni; tin din damme, ki tanpiit bokit, 52 ki kaat bia loot, ki kpeemm nba din kpo ki tee Yennu niib na bonchiann fiir kuun ni, 53 ki nyii bi kaat ni. Ki Yiisa kuun fiiru poorpo ki bi kɔɔ Jerusalem, ki niib bonchiann lab nan bi ninbina.

‡ 27:34 27.34 Li pasiar yan diɲit tonte, li pasiar poosiabe din tur linba na.

S 27:42 27.42 Juu teeb sanleere tee Israel teeb.

⁵⁴ Ki kunkonkonna saakoo nan kunkonkonna nba pukin u po ki guu Yiisa na nba la tinj dammu nan linba kur tun na yoo nba, ki janmaanii soorib bonchiann, ki bi yeen bi leeb a “Barmonii, joo na set tee Yennu Bijae.”

⁵⁵ Ki poob nba din tuu waa Yiisa ki nyii Galilii ki sommito na ji wokir see banfokira njaan gorii linba tuun manj. ⁵⁶ Bi yemme din tee Meeri Magdaliinn, nan Sebedii waas naa, nan Meeri nba din tee Jeems nan Joses naa na.

Yiisa gbanant piinu labaar

(Mak 15.42-47; Luk 23.50-56; Joonn 19.38-42)

⁵⁷ Ki daajook nba tan baar yoo nba, ki Arimatea doo ni mokitsoo baar, ki u sann tee Joosef. U mun bia din tee wunba waa Yiisa-e. ⁵⁸ Ki u saan yudaano Pailat boor, ki saa miaro a wun chaboo ki wun kpaat Yiisa gbanant ki pii. Ki Pailat tur yaak a bin saan jii Yiisa ki turo. ⁵⁹ Ki Joosef saan ki jii Yiisa gbanant ki pabin katin-yeen ni, ⁶⁰ ki jiiu saan ki saa piuu u monj monj kapaaun nba ki u din gbiir tanpiuk lokir ni na, njaan birint katangbenjir ki biin kamob, njaan ji nmat kun. ⁶¹ Ki Meeri Magdaliinn nan Meeri loo na kar kpia lenj, ki took kaauk manj.

Kunkonkonna nba guu kaauk manj bianjinba

⁶² Laa yent sanyiook, daar nba tee njamm Juu teeb foon daar na, ki mannteeb yudamm nan Farisiinba saan Pailat boor ki saa betoo a ⁶³ “Chanbaa, ti tian nan faak daano man nba daan be na, u daan yet a li-i tee ki u tan kpo, a njaan daa njantaa daar u bia saa fiir kuun niwa. ⁶⁴ Li paak, turin kunkonkonna na mob ki bin saan kii guu u kaauk manj bonjann ki saa tuu daa njantaa manj daar; li-i kii tee nnai kaa, u poorpoweiteeb tan saa baar ki piitoe, njaan yet niib a u fiir kuun nie. Ki kpinkpannii manj tan saa gar sinsinn yar na paaka.”

⁶⁵ Ki Pailat betib a “Jiin guuteeb man ki bin saan kii guu kaauk manj yaa loon bianjinba.”

⁶⁶ Ki bi jii guuteeb ki bi saan saa guu kaauk na, njaan buun tant ki por kaauk na fanu.

28

Yiisa kuunfiiru labaar

(Mak 16.1-10; Luk 24.1-12; Joonn 20.1-10)

¹ Ki Juu teeb foon daar na gar, ki lasir daar sanyafaar ki Meeri Magdaliinn nan Meeri loo na nyii saan a bin gon kaauk na. ² Ton, tinj din damm bonchiann, kimaan Yennu malakae nyii sanpaapo sik, ki tan bikit katangbenjir na ki loot kamob, ki njmant kar li paak. ³ Ki u gbanant nyirii nan

sanyikintii na, ki u liant peen nan sanpagbounpeeun na. ⁴ Ki janmaanii soor guuteeb na bonchiann, ki bi ji jekir ki tan baa ki dɔɔ dɔɔ nan kpeemm na.

⁵ Ki malaka na bet poob maŋ a “Yimm daa tiin janmaanii. N mi nan i loon Yiisa nba ki bi daan kpaau dapunpunn paak nae. ⁶ U kaa nna, u fiir kuun niwa nan waa daan yet bianjinba na. Ii saana man ki tan got waa daan dɔɔ siaminba. ⁷ Ii saa man yian yian, ki saa yet u poorpoweiteeb a u fiir kuun ni ki gar saan Galilii-wa. Leŋewa ki i saa lau. Barmɔniie ki n beeri na.”

⁸ Ki poob na nyii kaauk maŋ boor ki chiar saan a bin saa bet u poorpoweiteeb; ki janmaanii lek mɔkib, ŋaan ki bi bia mɔk parpeenn bonchiann.

⁹ Baa din saa na, ki Yiisa chetib sonu ni ki foontib; ki bi gbaan, ki soor u taapant ki jiantɔ. ¹⁰ Ki u betib a “I daa tiin janmaanii; ii saa man ki saa bet n naa waas maŋ a bin saan Galilii; leŋewa ki bi saa lan.”

Guuteeb na nba ŋmat ki saa pak bianjinba

¹¹ Poob maŋ nba din saa na, ki guuteeb nba guu kaauk na siab ŋmat saan doo ni, ki saa wann mannteeb yudamm na linba teen na kur. ¹² Ŋanne ki mannteeb yudamm maŋ nan saakab na lakin kar ki lor lor; ki tur guuteeb na likirii bonchiann, ¹³ ŋaan betib a “Ii yet a Yiisa poorpoweiteebe baar tansuunii, yoo nba ki i gɔɔnt na, ki tan jan piit u gbanant; ¹⁴ ŋaan li-i tee ki tij yudaano na gbat nnaie, timm saa dɔkin i paak u boor ki nyinni.”

¹⁵ Ki guuteeb maŋ gaar likirii na, ŋaan ŋmat ki saa mɔont, saakab maŋ nba wannib bianjinba na. Ki Juu teeb gaar maan na ki teen barmɔnii mɔkmɔk nan dinna.

Yiisa nba dɔkit u poorpoweiteeb paak bianjinba

(Mak 16.14-18; Luk 24.36-49; Jɔɔnn 20.19-23; Toona 1.6-8)

¹⁶ Ki Yiisa poorpoweiteeb piik nan yenɔkɔɔ na saan Galilii josiar paak, siaminba ki Yiisa din wannib a bin saan na. Ki bi din tan lau leŋ. ¹⁷ Baa lau yoo nba ki bi gbaan ki jiantɔ; ŋaan bi siab din birisɔwa. ¹⁸ Ŋanne ki u chat nakimm, ŋaan yet a “Yennu turin sanpaak nan tij yent kurawa. ¹⁹ Li paak, ii saa man tingbouŋ na ni, nibooru kura boor ki teemm n poorpoweiteeb, ki wurib Yennu nyunwuru, n Baa Yennu maŋ sann ni, nan min u Bija sann ni, nan Seyeen sann ni, ²⁰ ki wannib ki bin sak linba ki n wanni na kur. Ŋaan ii tian man nan n sii be i boor yoo kura mɔkmɔk nan durinya gbennu.”

Barŋanii nba ki MAK din sɔb nae na

Ki jiin Mak gbouŋ na po

Yennu maan nba ki Mak din sɔb na piin nan mɔmaan nba tee “Barŋanii nba jiin Yiisa Masia nba tee Yennu Bija na poe.” U wann nan Yiisa tee wunba kakiie ki bia mɔk yiikoo. U yiikoo na nyii paanu u wannu ni, nan waa nyann Sintaanii, nan waa nyikit chabit niib bi biit bianjinbae.

*Jɔɔnn nba din wuur niib Yennu nyunwuru na labaar
(Matiu 3.1-12; Luk 3.1-18; Jɔɔnn 1.19-28)*

¹ Barŋanii na jiin Yennu Bija Yiisa Masia poe. ² Li din piin nan Yennu Sɔkinii Aisaya nba din sɔb bianjinba nae a, “Yennu yet a

‘Nnara, n toomue na, ki n yaa n tumɔ
ki wun dɔŋ gar a tɔɔnn,
ki ŋamm a sɔnii ki tura.’

³ Sɔɔ be muuk ni ki hoot a,
‘Ŋammit man ti Yomdaano baaru sɔnii
ki lii took ki turo.’ ”

⁴ Jɔɔnn din be muuk ni, ki wuur niib Yennu nyunwuru, ki mɔɔntir a niib n nyik bi toonbiit ki wun wurib Yennu nyunwuru ki Yennu n nyik chabib. ⁵ Ki niib bonchiann nyii Judea yent ni nan Jerusalem doo ni, ki baar Jɔɔnn boor ki tan fiit bi toonbiit, ki Jɔɔnn wurib Yennu nyunwuru, Jɔɔdann mɔkir ni.

⁶ Jɔɔnn din lia laagumii kobit liatire, ki bia boob gbann u siak ni, ki u jeet tee naasuut nan siat. ⁷ Ki u mɔɔntir ki teen niib a “Niro nba yaa wun tan wei n poor ki baar na cheen, ki n ki jaŋ nan ki n gbaan u tɔɔnn ki lot u taasanmii gbaa. ⁸ Min ŋarin wuuri nan nyume, ŋaan ŋɔɔ tan saa jii Yennu Seyeenje ki wuur i para.”

*Jɔɔnn nba wur Yiisa bianjinba
(Matiu 3.13-4.11; Luk 3.21-22; 4.1-13)*

⁹ Li yoo na ki Yiisa nyii Nasaref doo nba be Galilii yent ni na, ki baar Jɔɔnn boor, ki Jɔɔnn wurɔ Yennu nyunwuru Jɔɔdann mɔkir ni. ¹⁰ Yiisa nba nyii nyun man ni ki doo yoo nba, li taakpaak ni ki u la ki sanpaak loot, ki Yennu Seyeenje sik tɔɔn u paak ki tee nan ŋmann; ¹¹ ki u gbat kunkɔr sanpaapo, ki kunkɔr na yet a “Fine tee n Bilonkak; fine ki n numm gboo.”

*Bianjinba ki Sintaanii jamm Yiisa
(Matiu 4.1-11; Luk 4.1-13)*

¹² Njanne ki Yennu Seyeen te ki Yiisa koo muuk ni; ki u din be muuk man ni ki saa jan dapiinna, ki Sintaanii tan jammoo. ¹³ Yiisa nan muuk ni bonkobite din be; ki Yennu malakanba sik ki teeno saauj.

*Yiisa nba din yin jansooro banna bianjinba
(Matiu 4.12-22; Luk 4.14-15; 5.1-11)*

¹⁴ Ton, ki bi tan soor Joonn, wunba wuur niib Yennu nyunwuru na, ki koono dansarik; ki li poorpo ki Yiisa saan Galilii yent ni, ki moontir Yennu barnanii ¹⁵ ki yeen a "Yoo baara, ki Yennu naanaan baaru per na; li paak, teent man barnanii man yada naan nyik i toonbiit."

¹⁶ Yiisa nba din somm Galilii mookgbenir kpij na, ki u tan la Simonn nan u waaroo Andru, ki bi lubin janlaauj mookgbenir na ni, kimaan bi din tee jansoorae. ¹⁷ Ki u yetib a "Ii waan man, ki n saa te ki yii daak niib kii teenin." ¹⁸ Li taakpaak ni ki bi nyik bi janlaant na, naan fiir ki waau.

¹⁹ Ki u bia saan toonn po waamina ki la Jeems nan u waaroo Joonn, binba din tee Sebedii waas na, ki bi be bi burgbetir ni ki lik bi janlaant. ²⁰ Li taakpaak ni ki u yimm; ki bi nyik bi baa Sebedii nan u toontunna burgbetir man ni, naan waau.

*Joo nba ki narinbiik be u ni na labaar
(Luk 4.31-37)*

²¹ Ki Yiisa nan u poorpoweiteeb na saan koo Kapenaum doo ni; ki Juu teeb foon daar tan baar, ki u koo Yenjiantu diiuk ni, ki piin ki want niib Yennu maan. ²² Ki u wannu man bakitib bonchiann, kimaan u wannib nan u tee daano nba yen yikoo nae, ki ki wannib nan sennu wanteeb nba tuu wantib bianjinba na.

²³ Ki li yoo na ki joo nba narinbiik be u ni na be Yenjiantu diiuk na ni, ki yikin sanpaapo ki yeen a ²⁴ "Fin Yiisa, Nasaref niroo na, timm nan fin nlee mantiki? A baar a a tan biirite-e? N mi faa tee wunba; a tee Yennu Popeendaano nae."

²⁵ Ki Yiisa tian u paak a, "Nminin fuut, naan nyi u ni."

²⁶ Ki narinbiik na fuun joo na ki tan lu-u, naan yikin sanpaapowa, ki ji nyii u ni. ²⁷ Li din teen bi kur jaarlituko, ki bi boi leeb a "Bee na? Wannsaann jiaki! U mook yikoo ki yeen narinbiit, ki bi saak u mook." ²⁸ Li taakpaak ni ki u sann moont ki lin Galilii yent ni kur.

*Yiisa nba din te ki baatib bonchiann la laafia bianjinba
(Matiu 8.14-17; Luk 4.38-41)*

29 Baa din nyii Yenjiantu diiuk maŋ ni na, ki ηoo nan Jeems nan Joonn saan koo Simonn nan Andru ηaak ni. 30 Ki Simonn dianpook doo nan gbanantouŋ, ki bi bet Yiisa u yiaru maŋ po. 31 Ki Yiisa saan soor u nuu ki fiino kaan, ki u gbanantouŋ maŋ gbenn, ki u fiir ki teenib saaŋ.

32 Li daar maŋ daajonyioŋ, ki niib jii baatib nan binba ki narinbiit be bi ni na, ki baar namm Yiisa boor. 33 Ki doo maŋ ni niib kura lakin ki tan be diiuk na tammob boor. 34 Ki u te ki niib bonchiann nba yiar yiarbooru kura la laafia, ki bia nyinn narinbiit niib bonchiann ni, ηaan ki ki sak narinbiit maŋ n yet siari, kimaan bi din mi waa tee wunba.

Yiisa nba din mɔontir barŋanii Galilii digbana ni bianjinba (Luk 4.42-44)

35 Ki Yiisa doŋ nyii ηaak na ni ki kojouk daa ki mo, ki koo muuk ni ki saa mei Yennu. 36 Ki Simonn nan u leeb na ji din lin ki loon u boor, 37 ki saa lau ki beto a "Soo kura loon bin la faa be siame."

38 Ki u yetib a "Naant man ki tin saan digbana nba be ti toonn po na, ki n saa mɔont barŋanii na len mun, kimaan li paake te ki n baar."

39 U din lin Galilii yent ni kura, ki mɔontir barŋanii maŋ, Yenjiantu diit ni, ki bia nyint narinbiit niib ni.

Yiisa nba din te ki gbaatir la laafia bianjinba (Matiu 8.1-4; Luk 5.12-16)

40 Ton, ki gbaatsoo baar Yiisa boor, ki tan gbaan u toonn ki barimo a "Li-i tee ki a loon, a saa fit te ki n ηaauk na n gbenna."

41 Ki ninbaauk soor Yiisa, ki u tant u nuu ki siiu, ηaan yeto a "N loon nna. A ηaauk maŋ n gbenn," 42 Li taakpaak ni ki joo maŋ ηaauk gbenn, ki u gbanant ji jen li bannu ni. 43 Ki Yiisa kpaano fanu, 44 ki yeto a, "Ti mi ki a bet soo li barii; ii saa jii a moŋ ki wann Yennu manntoo na, ki mann maruŋ nba ki Yennu sokinii Moses din senn ki jiin gbaata paaku po na, ki soo kur n bann nan a ηaauk maŋ set gbenna," ki ji nyiko ki u saan.

45 Nanne ki joo na saan ki mɔont u paaku maŋ labaar lokir kura po; ηanne din te ki Yiisa ki fit nyi paanu ki koo digbansiar ni, ηaan ji kpan be muuk ni; ki niib bonchiann nyi lokir kur po ki baat u boor.

2

Yiisa nba din te ki gbanankpeenn daano la laafia bianjinba (Matiu 9.1-8; Luk 5.17-26)

¹ Laa teen daa njanjaa nna, ki Yiisa bia nmat Kapenaum; ki bi moont nan u nmat njaak powa. ² Ki niib bonchiann tikir, ki nan yiar bonmintik nnawa tan kaa njaak man ni, ki soo saa fit baar tammob ni; ki u moontir Yennu maan ki teemm. ³ Niib banna din tan jii baatsoo ki u gbanant kpowa; ki bi paano lian paak a bin baar nanao Yiisa boor. ⁴ Bi din ki fit baar u boor, kimaan niib nba din yabit na paak, nanne ki bi choo loot diiuk na yur paak,* ki sikin baatoo na nan lian ki tan biro Yiisa toonn. ⁵ Yiisa nba din la baa teeno yada bianinba na, ki u yet baatoo na a "N bik, n nyik chab a biita."

⁶ Li yoo na ki Yennu sennu wantesiab kar len man ki boi bi para ni a, ⁷ "Bee teen ki joo na piak nna? U yekint u mon nan Yennu-e. Nmee saa fit nyik chab niro biiti, ki li ki tee Yennu kuukoo kaa?"

⁸ Dudukit na nba din be bi para ni yoo nba na, ki Yiisa bann ki boib a "Bee ki i dukii linba na? ⁹ Maa yet baatoo na a 'N nyik chab a biit,' koo maa saa yeto a 'Fiit ki jii a lian kii somm na,' maan munlee na lannpoe paari? ¹⁰ Nnaan n saa wanni nan min nisaarik Bik mok yikoo tingbouj na ni, ki saa fit nyik chab niro biit." Nanne ki u jiant bet wunba ki u gbanant kpo na a ¹¹ "N beerae, fiit, ki jii a lian kii kun a njaak ni."

¹² Li taakpaak ni ki u fiir jii u lian ki nyii bi kura ninbina ni. Ki li bakitib bonchiann; ki bi piak dont Yennu sann ki yeen a "Ti daa ki mi la bakitnaun toona na booru."

Bianinba ki Yiisa yiin soo ki u sann tee Liifai
(Matiu 9.9-13; Luk 5.27-32)

¹³ Li poorpoe ki Yiisa bia nmat Galilii mokgbenjir na kpin, ki niib bonchiann tikir u boor ki lintowa, ki u wantib Yennu maan. ¹⁴ Nanne ki u tan gar toonn po ki saa la jasoo nna ki u sann tee Liifai, wunba din tee Alfeus bik, ki u kar u toonn paak, lampogaar-diiuk ni. Ki Yiisa beto a "Fiit kii waan." Ki u fiir ki waau.

¹⁵ Ki Liifai man teen jaamm u njaak ni ki tur Yiisa; ki lampogaarteeb bonchiann nan biitdamm bonchiann lakin kar nan Yiisa nan u poorpoweiteeb ki di jeet. Bi din yab bonchiann ki waau. ¹⁶ Ki sennu wanteeb, binba din tee Farisiinba na, la ki Yiisa di jeet nan biitdamm nan lampogaarteeb na; ki bi boi u poorpoweiteeb na a "Bee ki u lakin di nan nibooru na?"

¹⁷ Yiisa nba gbat nna ki u betib a "Binba mok laafia ki loon tebtoo; nnaan binba yiar, njamme loon tebtoo. N ki baar a n yiin popeendamm kaa, nnaan n baar a n yiin biitdamme."

* 2:4 2.4 Bi diit yura paak, bi din tuu sere.

*Mɔloru labaar**(Matiu 9.14-17; Luk 5.33-39)*

¹⁸ Li yoo maŋ ki Jɔɔnn, wunba din wuur niib Yennu nyunwuru na poorpoweiteeb, nan Farisiinba din lor mɔi; ki nisiab baar ki boi Yiisa a “Jɔɔnn poorpoweiteeb nan Farisiinba poorpoweiteeb lorin mɔi; bee teen ki a poorpoweiteeb ki lorimi?”

¹⁹ Ki Yiisa boib a “Poochiann-i be, saamm saa lor mɔi, yoo nba ki pooyookir sɔɔ daa be bi boor ni nawa-a? Aaii. Pooyookir sɔɔ nba daa be bi boor ni na, bi kan lor mɔi.

²⁰ Naan yoo baat ki bi tan saa nyinn pooyookir sɔɔ na bi boor; li yooe ki bi saa lor mɔi.

²¹ “Sɔɔ kan sak jii chabpaann ki lik takperi; li-i tee ki u teen nnaie, chabpaann na saa pat takper nae, ki li patimin saa ŋamm pukin. ²² Nnae mun ki sɔɔ kan jii dapaanin ki liak kɔrkper ni; li-i tee ki u teen nnaie, ki dapaanin na tan mɔ yoo nba, li saa put kɔruk nae, ki daan maŋ n mɔɔn yann, ki kɔruk na n mun biir. Li paak, bi jikit dapaanin ki liakit kɔrpaann nie.”

*Juu teeb foon daar labaar**(Matiu 12.1-8; Luk 6.1-5)*

²³ Tɔn, Juu teeb foon dasiar, ki Yiisa nan u poorpoweiteeb gaar dii kpaab ni. Baa saa maŋ ki u poorpoweiteeb na toktir dikara ki pinii ŋman. ²⁴ Nanne ki Farisiinba na boio a “Bee ki bi tuun linba ki ti sennu ki chab a tii tuun foon daari?”

²⁵ Ki u yetib a “I ki mi karin Yennu gbouŋ ni Defid nba din tun bianjinba-a? Yoo nba ki kon din gbat ŋɔɔ nan u jɔɔmu, ki bi ki mɔk jeet na, ²⁶ ki u din kɔɔ Yennu ŋaak ni, ki saa jii boroboro nba ki bi tur Yennu na ki ŋman, yoo nba ki Abiatar din tee mannteeb yudaano na. Sennu na din ki chab nan sɔɔ n di boroboro maŋ see Yennu mannteeb kuukɔɔ; naan Defid maŋ din ŋmame, ki bia tur u jɔɔmu na gbaa ki bi mun ŋman.”

²⁷ Ki Yiisa ŋamm yetib a “Nisaarik sommir paake ki Yennu senn foon daar; li ki tee foon daar paak kaa ki u din nan nisaariki. ²⁸ Li paak, min nisaarik Bike tee foon daar na Yomdaano.”

3*Ki jiin nuukpeenn daano po**(Matiu 12.9-14; Luk 6.6-11)*

¹ Nanne ki Yiisa ŋmat kɔɔ Yenjiantu diiuk ni, ki jasɔɔ be lej ki tee nuukpeenn. ² Ki nisiab be lej ki gorii Yiisa, a bin laan u saa te ki nuukpeenn daano maŋ n la laafia foon daari, ki bin pak biirɔ. ³ Nanne ki Yiisa yiin nuukpeenn

daano na a “Baat nna,” ⁴ njaan boi niib na a “Ti sennu chab a tii sommit niib foon daar koo ti biiribe? Ti tinn niib koo ti kpibi?”

Njaan ki bi nmina. ⁵ Ki u gotib ki lint nan wutoor, kimaan u par din biir bonchiann bi ninkoonii na paak; ki u nmant ki bet joo man a “Tantir a nuu man.” Ki u tant, ki li la laafia. ⁶ Li yoo na ki Farisiinba na nmat nyii, ki namm nan Bat Herod poorpojoomu lor soor nan leeb baa saa teen bianjinba ki kpi Yiisa.

Niib bonchiann nba din waa Yiisa poor bianjinba

⁷ Ki Yiisa nan u poorpoweiteeb fiir ki sik Galilii mokgbenjir na kpin, ki nibur wei u poor. Bi din nyii Galilii nan Judea ⁸ nan Jerusalem nan Idumea nan Joodann mok-pootir, nan Taya nan Sidonn tingboun nie, ki yab bonchiann, ki tikir u boor; baa gbat nan u tuun toongbenja na paak, ki bi baar u boor mokgbenjir na kpin. ⁹ Ki u bet u poorpoweiteeb a bin la burgbetir ki turo, ki wun koo kar ki wann niib man Yennu maan, ki nibur na tan daa tuto, ¹⁰ kimaan waa din te ki baatib bonchiann la laafia na paake ki binba kur yiar ji nakii a bin siiu. ¹¹ Narinbiit nba be binba ni na nba din tuu lau yoo nba kur, bi din tuu baa u toonne ki faa wuyikin ki yeen a “Fine tee Yennu Bija.”

¹² Ki u kpaamm nan ninmonn a bi daa moontiro ki teen niibi.

Yiisa nba din gann u toomiinba piik nan banlee bianjinba (Matiu 10.1-4; Luk 6.12-16)

¹³ Li poor po ki Yiisa doo kunkonn paak njaan yiin binba ki u loon na, ki bi baar u boor. ¹⁴ Ki u gann niib piik nan banlee, ki yib toomiinba, a bii be u boor ki wuu tuumm ki bii moontir u barnanii, ¹⁵ kii bia kii mok yikoo kii nyint narinbiit niib ni.

¹⁶ Waa din gann niib nba piik nan banlee na, bi sanae na: Simonn, wunba ki Yiisa din puro Piita na; ¹⁷ nan Jeems nan u naa bik Joonn, binba din tee Sebedii waas na, ki Yiisa purib Boanejes, ki li paak tee satianii waas; ¹⁸ nan Andru nan Filip, nan Batolomiu, nan Matiu, nan Tomas, nan Jeems wunba tee Alfeus bija na, nan Tadeus, nan Simonn, wunba din loon namm Juu teeb-ii yen bi moŋ na, ¹⁹ nan Judas, wunba din tan nyii Yiisa poor na.

Narinbiit bat Beelsebul labaar (Matiu 12.22-32; Luk 11.14-23; 12.10)

²⁰ Li poor po ki Yiisa kun; ki nibur tikir njo nan u poorpoweiteeb boor, ki bi tan koŋ yaak nan jeet dinu. ²¹ U naateeb nba din gbat nna, ki bi mi a u waate, ki bi baar a bin sooro.

²² Ki Yennu sennu wanntesiab nba nyii Jerusalem na mun din yet a “Narinbiit bat Beelsebul nae be u yur ni, ki u nyint narinbiit niib ni ꞗꞗ Beelsebul yiikoo ni.”

²³ Ki Yiisa yiin wannteeb maŋ a bii baat na, ŋaan yimm barjokit ki boib a “Sintaanii saa sak nyinn u mɔŋa-a? ²⁴ Naan niib-i ŋmat kɔn ki tookit bi leeb, bi naan maŋ kan fit seti. ²⁵ Ki ŋaak niib-i ŋmat kɔn nan leeb, bi ŋaak maŋ kan fit seti. ²⁶ Ki Sintaanii-i ŋmat kɔn nan u mɔŋi, u kan fit seti, u joontue na.

Yiisa nba fit biir Sintaanii paŋ bianŋinba

²⁷ “Sɔɔ kan fit kɔɔ paŋ daanɔ ŋaak ni ki saa jan u mɔkinti, see ki u dɔŋ lorɔ ŋaan yen ji fat u ŋaak maŋ.”

²⁸ Ki Yiisa tukin ki yetib a “Barmɔniie ki n beeri na, Yennu saa nyik chab nisaarii bi biit nan bi barbiit kura; ²⁹ ŋaan wunba kur piak barbiit ki teen Yennu Seyeen, Yennu kan mi nyik chab li daanɔ faba.” ³⁰ Linba din te ki Yiisa pak nna maŋ tee nnae, baa din yet a “Narinbiiuko be u yur ni na.”

*Yiisa naa nan u waarii labaar
(Matiu 12.46-50; Luk 8.19-21)*

³¹ Li yoo na ki Yiisa naa nan u waarii baar ki see nanyer po, ŋaan tun sɔɔ a wun yiinɔ na. ³² Ki nibur kar ki lintɔwa, ki u be sinsuuk ni; ki bi yetɔ a “A naa nan a waarii be nanyer po ki loona.”

³³ Ki u boib a “Ŋmee ji tee n naa, ki lamme mun tee n waarii?” ³⁴ ŋaan got binba kar u boor na ki yet a, “N naa nan n waarii be nna na. ³⁵ Wunba kur tuun Yennu loomm, ꞗꞗɔɔ tee n ninja nan n niipoo nan n naa.”

4

*Tanburtɔɔ barjouk
(Matiu 13.1-9; Luk 8.4-8)*

¹ Ŋanne ki Yiisa yaan piin ki want niib Yennu maan, Galilii mɔkgbenjir kpɪŋ, ki nibur baar u boor. Waa la ki nigbanu na yabit na, ki u kɔɔ burgbetsiar ni, ki sik nyun ni, ŋaan ki niib na biar see gbingbann. ² U din yiimm barjokite ki wantib barii bonchiann.

³ U din yin a, “Jasɔɔ din doo u kpaab a wun saa bur tan. ⁴ Waa din buur na, ki bonboorii na yenn-nba yat baa sɔnjouk ni, ki nɔɔnii wei tɔkir. ⁵ Ki leer mun baa tanpuut paak, siaminba ki tant ki yabi. Tant nba ki yab na, ki li pia ki kpaat yiama, ⁶ ŋaan yonnu nba tan faar yoo nba, ki li jɔɔk. Laa din ki fit sikin jiina na paak, li kur din kpoe. ⁷ Ki leer mun baa kunkonii jiina ni, ki tan lakin pia ki kpaat nan kunkonii na, ŋaan ki kunkonii na ŋmabirir ki li ki fit nan.

⁸ Njaan ki leer mun baa tinŋaŋ ni, ki pia, ki kpaat fanu, ki nan naanŋaun, ki yenn nba nan bin piintaa-taa, ki leer nba mun nan piinloob-loob, ki siab mun nan kobik kobik.”

⁹ Yiisa nba yin barjouk na ki gbenn yoo nba, ki u yet a “Wunba mək tuba ki saa gbat, wun gbiint.”

Barjokit maŋ yinu paak

(Matiu 13.10-17; Luk 8.9-10)

¹⁰ Li poorpoe ki nisiab nba din tuu be Yiisa peŋ, ŋamm nan u poorpoweiteeb piik nan banlee na baar u boor, yoo nba ki u be u kuukoo na, ki tan boio barjokit na paak. ¹¹ Ki u yetib a “Yimm ŋarin, Yennu fiit woonin ni barii nba jiin u naan po na ki wannawa, ŋaan binba ki be nani na ŋarin gbia bonsiar kura barjokit nie,

¹² a ‘Bin got ŋaan daa laat,

ki bia gbiint ŋaan daa bant li paaki;

kimaan bi-i la ki bann,

bi saa jen ki baar Yennu boore

ki wun nyik chab bi biit.’ ”

Tanburtoo barjouk na paak

(Matiu 13.18-23; Luk 8.11-15)

¹³ Njanne ki Yiisa boib a, “I ki bann barjouk na paaki-i? Nlee ki i ji saa mi bann barjoklia paaki? ¹⁴ Tanburtoo na tee nan wunba piak Yennu maan nae. ¹⁵ Ki nisiab naan bonboorii nba baa sonjouk paak na; bi-i gbat Yennu maan yoo nba, ŋaan Sintaanii tuu baar ki nyinnir bi para nie yama. ¹⁶ Nisiab mun naan bonboorii nba baa tanpuut paak nae; bi tuu gbat ki gaar maan maŋ nan parpeenue, ¹⁷ ŋaan maan maŋ ki fit siik baa jiina bi para ni fanu, li paak bi ki diar ki yukii; yoo nba ki niib dintib fara, koo mukisuk tan baarib maan maŋ paak, bi tuu lue yama. ¹⁸ Ki nisiab mun bia naan bonboorii nba baa kunkonii jiina ni na. Bi-i gbat maan maŋ, ¹⁹ ŋaan tingbouŋ na daamii, nan məkint loomm, nan bonbooru booru lomm tuu koo nyakin maan maŋe ki li kan nami. ²⁰ Njaan nisiab ŋarin tee nan bonboorii nba tuu baa tinŋaŋ ni nae. Bi gbia maan maŋ ki gaan, ki li naan. Siab naan piintaa-taa, ki siab naan piinloob-loob, ki siab mun bia naan kobik kobik.”

Ki jiin fitir po

(Luk 8.16-18)

²¹ Ki u bia boib a, “Soo mi ki koo nan fitir ŋaak ni, ki chibin ŋmaŋ li paak, koo ki gurir gado loŋ ni-i? Aaii. See ki u jiir ki tooŋ bonsiar nba dokii paak. ²² Barii nba kur woo, see ki li tan woot nyii paanu, ki linba kur mun liik, see ki li likit. ²³ Wunba mək tuba ki saa gbat, wun gbiint.”

²⁴ Ki u bia yetib a, “Gbiintir man yaa gbia linba na fanu. Yaa bikii bianjinba ki teen, nnae ki Yennu saa bikin ki turi, ki lin gar nna. ²⁵ Wunba gbat ki gaar bonɲann, ɲɔɔe saa ɲamm gaar ki pukin, ɲaan wunba ki gbiintir, u saa kɔɲ waan nba ki u mɔk nawa.”

Bonbuburit barjouk

²⁶ Ki Yiisa bia ɲamm yet a, “Yennu naan tee nan nirɔ nba tuu bur tan u kpaab ni, ²⁷ ki kɔɔ gɔɔn nyiɔk, ki tan fiir sanyiɔk ni, ki sɔɔ bonboorii na kura pia ki kpaata; ɲaan ki u ki mi laa tee bianjinba ki pia kpaatiri. ²⁸ Tin nae tuu te ki bonboorii maɲ pia ki kpaatir ki bia naan bin. Nyakire tuu nyi sinsinn, li poor po ki fouɲ n wei, ki ji teen bin. ²⁹ Dii maɲ-i beer yoo nba, kpaarɔ na ji tuu piin li jaamue nan u dijaanjuk, kimaan jaanu yoo ji baare na.”

Bonboorik barjouk

(Matiu 13.31-32, 34; Luk 13.18-19)

³⁰ Linba na poor po ki Yiisa boib a “Ti daa saa bikin Yennu naan nan lannpoe? Ti saa yin barjouk lanne ki lin yent niib nunii po? ³¹ Li tee nan kanperik binn nba ki sɔɔ jii ki bur kpaab ni, ki li waar ki gar tingbouɲ na bonboorii kur, ³² ki li tan pia ki kpaat ki ji yab bonchiann, ki mɔk yiingbeɲa; ki nɔɔnii ji tia tiat li yiinii na paak.”

³³ Yiisa din yin barjokit bonchiann nan linba na na, ki nyint Yennu maan ki teen niib, baa saa fit bann bianjinba. ³⁴ U din ki mi pak namm maan ki li ki tee barjokiti. ɲaan u din tuu tan ɲamm wann u poorpoweiteeb barjokit maɲ kur paak, yoo nba ki bi tuu biar be bi kuukɔɔ na.

Wouɲ nan nyun nba sak Yiisa mɔb bianjinba

(Matiu 8.23-27; Luk 8.22-25)

³⁵ Li daar daajoouk ki Yiisa bet u poorpoweiteeb a, “ɲaant man ki tin poot mɔkɲenir na pootir.” ³⁶ Li yooe ki bi nyik nibur na, ki kɔɔ waa kar burgbetir nba na ni; ki ɲamm nan ɲɔɔ lakin saan. ɲaan burgbetlia bia din be leɲ. ³⁷ Baa be burgbetir maɲ ni ki ki mi yiitian, ɲamm tan sɔɔ wonpaaruk fikite, ki nyunpana piin liat ki kɔɔ burgbetir maɲ ni, ki li tan yaa lin gbee. ³⁸ Li yoo Yiisa din dɔɔ burgbetir maɲ poor po ki kpaak yukpakitir ki gɔɔnt. ɲanne ki u poorpoweiteeb fiinɔ ki yaa, “Chanbaa, taa yaa ti kpo na, a baka kaa ti po-o?”

³⁹ Ki u fiir set ki tian wonpaaruk na paak, ki bia bet nyunpana na mun a “Dɔɔt soon nna.” Ki wonpaaruk maɲ nyik, ki nyun na mun ji dɔɔ ki muu dik dik. ⁴⁰ ɲanne ki u boi u poorpoweiteeb maɲ a “Bee ki i tiin janmaanii? I daa ki teen Yennu yada-a?” ⁴¹ Ki janmaanii soorib bonchiann,

ki bi boi bi leeb a “Niboor bee na? Wouŋ nan nyunpana gbaa saak u mɔbe.”

5

Yiisa nba nyinn narinbiit jasɔɔ ni bianjinba
(*Matiu 8.28-34; Luk 8.26-39*)

¹ Yiisa nan u poorpoweiteeb din poot Galilii mɔkgbenjir na gbingbanleer po, Gerasa yent ni. ² Yiisa nba nyii burgbetir na ni yoo nba, li taakpaak ni ki jasɔɔ nyii kaat ni ki chetɔ. Narinbiiuk din be jɔɔ na ni, ³ ki u dɔɔ kaat na ni. Sɔɔ din kaa ki saa fit baanɔ banti, ki bia kan fit lorɔ jarit gbaa; ⁴ kimaan bi-i baan u nii nan u taa bant, ŋaan u din tuu yabit bant na kure, ki bia biir kut nba be u taa ni na. U din mɔk paŋ bonchiann, ki sɔɔ ki fit gɔi-ɔ. ⁵ Nyiɔk nan yonnu ni kur ki u lin kaat nan kunkona ni ki yikin ŋaan dia tana ki ŋma u mɔŋ.

⁶ Waa din daa be banfɔkira ŋaan la Yiisa na, ki u tin ki tan gbaan Yiisa tɔɔnn, ⁷ ŋaan yikin sanpaapowa ki yet a “Yiisa, Yabint Yennu Bija, min nan fin nlee mantiki? Yennu paak ki n barima, a daa mukisimi.” ⁸ U yet nna, kimaan Yiisa poŋ yakii nan narinbiiuk na a “Fin narinbiiuk na, nyimin jɔɔ na ni.”

⁹ Li poorpo ki Yiisa boiɔ a, “A sanni?”

Ki u jiin a “N sann tee Bure, kimaan ti yab bonchiann.”

¹⁰ Ki narinbiit na te ki jɔɔ na barin Yiisa a u daa nyintib ki bi saa tingaŋ ni.

¹¹ Doorii bonchiann din see kunkonn na paak ki kpia ki di. ¹² Ki narinbiit na barin Yiisa a, “Chabint ki tin saan kɔɔ doorii na ni.” ¹³ Ki Yiisa chabib sɔnu, ki bi nyii jɔɔ na ni, ki kɔɔ doorii na ni. Ki doorii na kur tin sik mɔkgbenjir na ni, ki dii nyun. Doorii na kann din teen nan tusaa ŋanlee nawa.

¹⁴ Ki binba guu doorii na fiir chier ki saa mɔɔnt li labaar doo ni nan kpaant ni. Ki niib baar a bin la linba kur tun maŋ. ¹⁵ Baa baar Yiisa boor yoo nba, ki la jɔɔ nba ki narinbibur tuu be u ni na kar lej nan laafia nan u dudukit kura fanu, ki ji lia tiat, ki jaŋmaanii soorib. ¹⁶ Ki binba lar na betib linba tun ki tur jɔɔ na, ki bia betib doorii na labaar.

¹⁷ Nanne ki niib na ji barin Yiisa a wun nyi bi tiŋ ni.

¹⁸ Yiisa nba din tee siir a wun kɔɔ burgbetir na yoo nba, ki jɔɔ nba ki Yiisa nyinn narinbiit u ni na barimɔ a, “Ŋaant min nan fin n lakin saan.”

¹⁹ Ŋaan ki Yiisa ki saki, ki betɔ a, “Ii ŋmat kii kun a niib boor ki saa betib Yennu nba tina ninbaauk ki bia tun toonjaann ki tura bianjinba.”

²⁰ Nanne ki joo na ji lin yent nba ki bi yir Doi-piik na ni, ki moontir linba kur ki Yiisa tun turo man, ki li teen soo kur yaarlituk.

Jairus bonpobik baatuk labaar
(Matiu 9.18-26; Luk 8.40-56)

²¹ Li poorpo ki Yiisa bia nmat poot mokgbenjir na gbingbanleer. Waa saa baar mok-pootir na, ki nibur tikir ki linto. ²² Ki jasoo baar len, ki u sann yi Jairus; u din tee Yenjiantu diiuk ni saakosooe. Joo na nba la Yiisa yoo nba, ki u gbaan Yiisa toonn, ²³ ki barimo nan u par kur a “N bonpobike yiar ki per kuuma. A kan baar na ki tan yii a nii u paak ki wun lek la laafia ki tinni-i?”

²⁴ Nanne ki joo nan Yiisa ji saa u njaak ni. Ki nibur mun bia waa ki muk ki tut Yiisa.

Poosoo nba sii Yiisa liatir ki la laafia bianjinba
(Matiu 9.20-22; Luk 8.42-47)

²⁵ Poosoo nna mun din be ki siik fabouj ki tan jan bina piik nan njanlee, ²⁶ ki lin tebteeb bonchiann boor a wun teb u mon, ki tan gbenn u faar, njan ki yiaru na bia pukii. ²⁷ Ki u tan gbat Yiisa po; li paak, ki u baar nibur na ni, ki waa u poorpo, njan bikii u par ni a ²⁸ “Mi-i lekii sii u liatir kuukoo gbaa, n saa la laafiawa;” ²⁹ ki set tan sii u liatir. Li taakpaak ni ki u fabouj na jit; ki u bann u gbanant ni nan u la laafiawa. ³⁰ Li yoo ki Yiisa bann u par ni nan pan nyii u niwa. Ki u jiant boi niib na a “Nmee sii n liatiri?”

³¹ Ki u poorpoweiteeb na mun nmat boio a, “Fin la nibur na muk nna, njan ki a boit a nmee siiani?”

³² Njan ki u lek bia gorii lintir, a wun la niro nbae siiu. ³³ Poo na nba bann linba tun u gbanant ni na paak, ki janmaanii sooro, ki u jekir yor yor, ki baar tan gbaan Yiisa toonn, ki beto barmonii kur. ³⁴ Nanne ki Yiisa beto a “N niipoo, faa teenin yada na paake te ki a la laafia. Ii saa nan parmaasir. A yiaru kur gbenna.”

Yiisa nba fin bonpobik na kuun ni bianjinba
(Matiu 9.23-26; Luk 8.49-56)

³⁵ Yiisa nba daa piak linba na ki siab nyii Jairus na njaak ki baar yet Jairus man a, “A bonpobik na taan kpowa. Bee ki a ji daamii Wantoo na?”

³⁶ Ki Yiisa lek teen nan u ki gbat na, njan bet Jairus man a, “Daa tiin janmaanii. Teentin yada.” ³⁷ Nanne ki Yiisa ki sak ki soo n weio saan njaak na ni, see Piita nan Jeems nan u waaro Joonn. ³⁸ Baa din baar njaak na ni yoo nba, ki Yiisa gbat fuut nan kpemonii. ³⁹ Nanne ki u koo boib a “Bee fuute mani? Bee ki i bui? Bik na ki kpo kaa, u goonte.” ⁴⁰ Baa gbat

u barii na ki bi laau. Nanne ki u ber nyinnib, n̄aan jii bik na baa nan u naa ki pukin u poorpoweiteeb bantaa na po, ki bi koo diiuk nba ki bik na doo na ni. ⁴¹ Baa koo yoo nba, ki u soor bik na nuu n̄aan yeto a “Talita kum.” Li paak tee, “Bonpobik, n yeen fine, fiit.”

⁴² Li taakpaak ni ki bonpobik na fiir set kakibii, ki somm lin. Ki li yaar litib bonchiann. (U din tee bina piik nan n̄anlee bike.) ⁴³ N̄aan ki Yiisa kpaamm a bii mi bin yet soo, ki bia betib a bin tur bik na jeet ki wun di.

6

Bianjinba ki Nasaref doo ni teeb yêl Yiisa (Matiu 13.53-58; Luk 4.16-30)

¹ Li poorpoe ki Yiisa nan u poorpoweiteeb nyii lej ki n̄mat kun u moŋ doo ni. ² Ki foon daar ki u tan koo Yenjiantu diiuk ni a wun wann nibur nba be lej na Yennu maan. Niib na nba gbat u wannu na ki li yaar lit bi kura, ki bi boi leeb a, “Yanboor lannpoe ki u moŋ mani? U teen nlee ki tuun bakitnaun̄ toonjaana na? U la linba na kur lee? ³ Kanpinta na kaa na-a? Meeri bija na kaa-a? N̄oo kaa tee Jeems nan Joosef nan Judas nan Simonn yooŋo na-a? U niipooob kaa be nna na-a?” Li paak ki bi yêto.

⁴ Nanne ki u betib a “Yennu soŋinii ki koŋit baakir see u moŋ moŋ doo ni nan u tiŋŋ niib boor, nan u moŋ moŋ n̄aak ni.”

⁵ U din ki tun bakitnaun̄ toonjaana leji, see baatib ban̄a nnae ki u din yii u nii bi paak, ki bi la laafia, ⁶ kimaan niib maŋ nba ki teeno yada na; ki li yaar lito bonchiann.

Bianjinba ki Yiisa tun u poorpoweiteeb piik nan banlee na (Matiu 10.5-15; Luk 9.1-6)

Nanne ki Yiisa lin digbanbis ni ki want niib Yennu maan, ⁷ ki din tan lakin u poorpoweiteeb piik nan banlee na ki turib paŋ a bii nyint narinbiit niib ni, ki tumm banlee-lee; ⁸ ki betib a “Yoo nba ki i saa, i daa jikit siar ki saa, see patii kuuko. I daa dia jeeti, i bia daa dia paka, i bia daa wuu likirii. ⁹ Ii pir taasaat, n̄aan i daa jikit liata ki pukii.” ¹⁰ Ki u bia betib a “Li-i tee ki i baar n̄aak nba ni, ki bi gaari, ii be lej nan i nyinu daar. ¹¹ Li-i tee ki i baar doo nba ni, ki niib na ki gaari, ki bia ki gbiintir i moŋmaan, yin nyi doo maŋ ni, ki pit i taapant ni tant bir li doo ni, ki lin teen siarbiiuk ki turib.”

¹² Ki u poorpoweiteeb na fiir saan ki moŋontir a niib n nyik bi toonbiit, ¹³ ki bi bia nyint narinbiit niib bonchiann ni, ki bia jii kpan ki soor baatib bonchiann ki bi la laafia.

Jɔɔnn nba din wuur niib Yennu nyunwuru na kpinu labaar (Matiu 14.1-12; Luk 9.7-9)

¹⁴ Tɔn, Bat Herod din gbat Yiisa labaar, kimaan u sann din doo bonchiann. Ki nisiab yeen a “Jɔɔnn nba daan wuur niib Yennu nyunwuru nae fiir kuun ni. Njanne te ki u mɔk paŋ ki tuun bakiŋna u toona na.”

¹⁵ Ki siab mun yaa, “U tee Yennu sokinii Elaija-e;” ki leeb mun bia yaa, “U tee Yennu sokinii, nan yaayoo ni sokiniiŋna yeno na.”

¹⁶ Bat Herod ŋarin nba gbat nna yoo nba, ki u yet a “U tee Jɔɔnn, wunba ki n daan te ki bi pot u yur nae, ŋaan ki u jen be u manfoor ni.” ¹⁷ Kimaan Herod-e daan te ki bi soor Jɔɔnn ki baano bant ki kɔɔno dansarik, ŋɔɔ Herod waaro Filip ŋaapoo paak. Bi din yi poo maŋ Herodias-e, ki Herod fato ki kɔɔn. ¹⁸ Jɔɔnn din tuu beer Herod a Yennu sennu ki chabo nan wun fat u waaro ŋaapoo ki kɔɔni. ¹⁹ Linba na paake Herodias ji din nan Jɔɔnn, ki loon wun kpiu, ŋaan ki ki fiti, kimaan Herod mɔŋ mɔŋ din ki saki. ²⁰ Herod din tiin Jɔɔnn, kimaan u mi nan Jɔɔnn tee popeendaano nba tiin Yennu-e. Li paak ki u tinn Jɔɔnn. Ki Jɔɔnn nba mɔontir Yennu maan na, ki li ŋmat Herod yan bonchiann, ŋaan ki u lek gubin ki gbiintir u maan maŋ.

²¹ Li poorpo ki Herodias lora din tan soor Jɔɔnn. Herod maaru jaamm daar nba tan baar, ki u yiin u naan kpaaka, nan kunkɔnkɔnna yudamm, nan Galilii yent ni saakab kur. ²² Njanne ki Herodias bipoo baar ki waa siak, ki Bat Herod nan u saamm para penn, ki u boi bonpobik maŋ a “Bee ki a loon ki n turani? N saa tura linba kur ki a loon,” ²³ ki tur bonpobik na mɔsonn a, “N saa tura linba kur ki a loon, hali li-i lekii baar ki n tura n naan yent na bokir gbaa.”

²⁴ Njanne ki bonpobik na nyii, ki saa boi u naa a “N taan saa yeto a n loon bee na?” Ki u naa jiin a “Betiro a a loon Jɔɔnn nba tuu wuur niib Yennu nyunwuru na yure.” ²⁵ Li yoo na ki bonpobik na ŋmat yiama ki saan Bat Herod boor ki beto a “N loon Jɔɔnn nba tuu wuur niib Yennu nyunwuru na yure, ki a kpeen tatilaauk ni ki turin motana.”

²⁶ Ki linba na tur bat na parbiir bonchiann, ŋaan u ji din kan fit yet bik maŋ nba loon linba na, kimaan u doŋ senn mɔsonn saamm na boora. ²⁷ Njanne ki u tun kunkɔnkɔnno li taakpaak ni, ki beto a wun jen nan Jɔɔnn yur ki turo. Ki kunkɔnkɔnno na saan dansarik ni ki saa pot Jɔɔnn yur, ²⁸ ki kpeenn tatilaauk ni, ki jen nann ki tan tur bonpobik maŋ, ki u mun jiir ki tur u naa. ²⁹ Jɔɔnn poorpoweiteeb nba gbat nna yoo nba, ki bi baar ki tan jii u gbanant ki pii.

Yiisa nba dinn jab tusaa ḡanḡmu bianḡinba
(*Matiu 14.13-21; Luk 9.10-17; Jɔɔnn 6.1-14*)

³⁰ Li poorpoe ki Yiisa toomiinba maḡ ḡmat jen u boor ki tan yetɔ linba kur ki bi tun ki bia wann niib. ³¹ Nigbouḡ din tute, ki siab baat ki siab ḡmat, ki Yiisa nan u poorpoweiteeb tan koḡ yaak nan bin di jeet. Li paak ki u betib a “ḡaant ki ti yaat saan muuk ni, ti kuukɔɔ, ki foi waan.” ³² ḡanne ki bi kɔɔ burgbetir na ni, bi kuukɔɔ, ki poot saan muuk ni.

³³ Baa din saa yoo nba, ki niib bonchiann lab ki bannib, ki nyii bi doi ni ki tin kokin mɔkḡbenḡir na ki doḡ chetib. ³⁴ Yiisa nba tan nyii burgbetir na ni, ki u la ki nigbanu na poḡ tikir ki muk, ki ninbaauk sooro bonchiann, kimaan bi binbenḡ din tee nan pei nba ki mɔk pekpaarik nae. Ki u piin li yoo ki wantib maan bonchiann. ³⁵ Yoo nba tan gar, ki u poorpoweiteeb baar u boor ni ki yetɔ a “Yoo gara, ki nna na mun tee muuk nie. ³⁶ Nyikin niib maḡ ki bin saan doo ni, nan digbanbis nba kpia na ni, ki la jeet ki daa ki di.”

³⁷ ḡanne ki u mun yetib a “I mɔḡ n turib jeet ki bin di.”

Ki bi ḡmat boio a, “A loon ki ti jii salimpeena* kobii ḡanleewa ki saan daa jeet ki tan turib ki bin di-i?”

³⁸ Ki u boib a “I mɔk boroboro kuna ḡanḡae? Ii saa got man.”

Baa saan got ki bann yoo nba, ki bi jen ki tan betɔ a “Li tee boroboro kuna ḡanḡmue nan janbis ḡanlee.”

³⁹ ḡanne ki u bet nibur na a bin bɔkit kar mɔpaauḡ paak wora wora. ⁴⁰ Ki bi bɔkit koonn kobik ki kar paabu piinḡmuḡmu. ⁴¹ Ki u jii boroboro na, nan janii ḡanlee na, ki yaat got sanpaapo, ki tur Yennu niipoouk, ḡaan ḡmit ḡmit boroboro kuna na ki tur u poorpoweiteeb a bin tor niib maḡ; ki u bia ḡmit ḡmit janii ḡanlee na, ki bi tor soɔ kur. ⁴² Ki soɔ kur dii ki tan tenn. ⁴³ Ki u poorpoweiteeb tikir jeet nba tenn na, ki li gbee kpanchibit piik nan ḡanlee. ⁴⁴ Jab nba din dii jeet maḡ din tee tusaa ḡanḡmue.

Yiisa nba somm nyun paak bianḡinba
(*Matiu 14.22-33; Jɔɔnn 6.15-21*)

⁴⁵ Linba na poorpoe ki Yiisa te ki u poorpoweiteeb na kɔɔ burgbetir ki gar u tɔonn ki poot mɔk-pootleer po, ki saa Bef-saida; ḡaan ki ḡɔɔ biar a wun chab nibur na. ⁴⁶ Waa chab niib maḡ gbenn yoo nba, ki u doo jɔsiar paak ki mei Yennu. ⁴⁷ Li din tan baar nyioḡ, ki burgbetir na daa be nyunsinsuuk ni, ḡaan ki u mun daa be jɔɔr maḡ paak u kuukɔɔ, ⁴⁸ ki tan la ki u poorpoweiteeb gbaa nan burgbetir kanu, kimaan bi din kan tookit wouḡo. ḡanne ki u tan fiir somm nyun paak

* **6:37** 6.37 Salimpeena kobii ḡanlee din tee daa kobii ḡanlee paauko.

ki saa bi boor sanyafaar. Waa tan baat yoo nba, ki u teen nan u yaa wun garibe na. ⁴⁹ Ki bi lau ki u somm nyun paak, ki bi mi a kpeemmœ, ki yikin sanpaapowa, ⁵⁰ kimaan bi kur lauwa, ki janmaanii soorib bonchiann. Li taakpaak ni ki u yetib a “Cheen i para man. Li tee mine; i daa tiin janmaanii,” ⁵¹ ŋaan koo ki pukimm burgbetir maŋ ni; ki wouŋ na ji ŋmin soon. Ki li bakitib bonchiann, ⁵² kimaan bi daa din ki bann waa won jii boroboro ki tun bakitnaun toonn bianjinba na paaki. Bi dudukit daa din ki soorir fanu.

Yiisa nba te ki baatib la laafia bianjinba
(*Matiu 14.34-36*)

⁵³ Baa tan nyii mœkgbenir na ni ki doo kunkonn paak, Genesaret tin ni na, ki bi lor bi burgbetir ki senn. ⁵⁴ Ki len niib na nba la Yiisa, ki bi banno yama, ⁵⁵ ki tiin saa yent maŋ loka kur po ki jikit bi baatib ki baat u boor. Baa tuu gbat ki u be siaminba kur, bi din tuu jii bi baatib lianii paake ki saan namm u boor. ⁵⁶ Wuu dokit doi nan digbanbis nba kur ni, ki niib bonchiann dia bi baatib ki tookito nan dai niwa, ki barimo a wun te ki bi baatib n lek sii u liant mœgbana, ki binba din siir na kur la laafia.

7

Juu teeb yeejamm kaar labaar
(*Matiu 15.1-9*)

¹ Tɔn, ki Farisiinba nan sennu wantteeb din tan nyii Jerusalem ki baar Yiisa boor. ² Nanne ki bi la ki u poorpoweitesiab ki waa bi yeejamm kaar, kimaan bi di jeet, ŋaan ki nit bi nii.

³ (Kimaan Farisiinba nan Juu teleeb kur din tuu ki gbia bi di jeet, see ki bi nit bi nii fanu nan bi yeejamm kaar nba din want bianjinba na. ⁴ Li-i tee ki bi daa siar daak ni, bi ki di see ki bi tan wuur sinsinna ki fit lian di. Bi bia din tuu dia kaar bonchiann ki pukin linba na po. Bi din tuu dia kaar nba jiin nyunnyunmanii sokiru, nan bi boba sokiru, nan bi dindɔɔnii wuuru po.)

⁵ Ki Farisiinba nan sennu wantteeb maŋ boi Yiisa a “Bee ki a poorpoweiteeb na ki dia ti damm kaar nba ki ti yeejamm din wannit na, ŋaan kpan di jeet ki ki nit bi nii?”

⁶ Ki Yiisa jiin a “Yennu sokinii Aisaya nba din yet linba po na set tee mœniie. I tee kpinkpanni damme nan waa din sob bianjinba na a,

‘Yennu yet a:

Niib na teenin baakir bi mœi ni kuukœœ,
ŋaan bi para fok nanin bonchiann.

⁷ Bi jiantirin yanne,

kimaan bi dia nisaarii kaare ki want niib,
li ki tee min Yennu sennu kaa.' "

⁸ Ki Yiisa tukin yet a "I bakin Yennu sennue ki bir siar powa, ñaan sak nisaarii kaar nba want linba. ⁹ Yimm, i lek yêt Yennu sennu weiu, a yin dia i mɔŋ mɔŋ kaare; ¹⁰ kimaan Moses din senn a, "Turin a baa nan a naa baakir; ki wunba sukir u baa koo u naa, bin kpan kpiu.' ¹¹ Ñaan yimm ñarin yaa niro-i bet u baa koo u naa a 'Maa bo saa tura linba na kphant Yennu yara;' ¹² a u ji mɔk yaak ki kan somm u baa koo u naa. ¹³ Yaa want niib kaar maŋ bianjinba na, ñaan i yêen Yennu bariie na. I bia tee bonlia bonchiann ki li tee linba na booru."

Linba be nisaarik par ni labaar
(Matiu 15.10-20)

¹⁴ Ñanne ki Yiisa ñamm yiin nibur na u boor ki tan betib a "Yimm nba kur be nna na, gbiintir man ki bann maa yaa n pak linba na paak. ¹⁵ Bonsiar kaa ki saa koo nisaarik mɔb ni ki teen jakint u par ni. Ñaan linba nyi nisaarik par nie fit teenɔ jakint. ¹⁶ Wunba kur mɔk tuba, wun gbiint."

¹⁷ Waa betib nna gbenn yoo nba, ki u nyikib, ñaan saan koo ñasiak nna ni. Ki u poorpoweiteeb boio a wun wannib barii maŋ paak. ¹⁸ Ñanne ki u boib a, "I mun bia lek daa tee yankpeena-e? I ki mi a linba kur ki nisaarik di, li ki teenɔ jakinti-i? ¹⁹ kimaan li ki koo u par ni kaa, ñaan u poor nie ki li koo, ki bia kphant bint ki nyi." (Waa yet bianjinba na want nan jeet kura ñan nan dinu.)

²⁰ Ki u yet pukin a, "Linba set nyi nisaarik par nie teenɔ jakint, ²¹ kimaan u par nie ki dudukbiit baat nan poo weiu nan jab weiu, nan nanyukin, nan nikpinu, ²² nan bonchonchontoona, nan nianchiɔŋ, nan biitbooru booru, nan faak, nan toon-yana, nan funfunn, nan sanjaaŋ, nan karinbaanii, nan jat toona. ²³ Linba na kur nyi niro par nie ki teenɔ jakint."

Poosɔɔ yada labaar
(Matiu 15.21-28)

²⁴ Linba na poorpo ki Yiisa nyii lenj ki saan Taya nan Sidonn yent ni, ki koo ñasiak nna ni, ki ki loon soɔ n bann nan u be lenj; ñaan u din ki fit bɔr u mɔŋi. ²⁵ Ki poosɔɔ nba ki narinbiiuk be u bonpobik ni na gbat u po, ki baar u boor ki tan gbaan u tɔɔnn. ²⁶ Poo maŋ din ki tee Juu niro kaa; bi din marɔ Fonisia tinj nie, Siria tingbouŋ ni. Ki u barin Yiisa a wun nyinn narinbiiuk na u bonpobik maŋ ni. ²⁷ Ñanne ki Yiisa betɔ a, "Ñaant ki ti dinn waas bi jeet sinsinn, kimaan li ki ñan ki niro n jii waas jeet ki tur boi."

²⁸ Ki poo na jiin a “N Yomdaano, li set tee moniie, n̄aan boi nba tuu d̄oo teebul loṅṅ ni na mun tokii waas jebura nba baa na.”

²⁹ Ki Yiisa beto a “A jiinu nba na paak, ii kun; a saa baar soṅ ki narinbiiuk na nyii a bonpobik na niwa.”

³⁰ Ki poo maṅ fiir kun ki saa baar la ki u bik na d̄oo u dind̄oṅnu paak, ki narinbiiuk na set nyiwa.

Yiisa nba din te ki muuk muut bianjinba

³¹ T̄on, Yiisa ji din nyik Taya yakir nae, n̄aan tokin nyii Sidonn yakir, nan tin nba ki bi din yi Doi-piik na m̄okm̄ok ki saa baar Galilii m̄okgbenjir na. ³² Ki nisiab baar nan jas̄oo ki u tee muuk; ki bi barin Yiisa maṅ a wun yii u nuu j̄oo maṅ paak. ³³ Ki Yiisa j̄iu ki bi nyii kpin̄ po, bi kuuk̄oo, ki j̄ii u niibira ki tun j̄oo maṅ tuba ni, ki siir m̄osant n̄aan sii j̄oo maṅ jerinn, ³⁴ ki got sanpaapo n̄aan kurint sikin, ki bet j̄oo maṅ a “Efata,” ki li paak tee “Lootir.”

³⁵ Li taakpaak ni ki j̄oo na ji gbia, ki bia fit piak fanu. ³⁶ N̄anne ki Yiisa kpaan niib na a bii mi ki bin bet soṅ linba ki u tun maṅ po; n̄aan ki bi lek n̄amii yarin barii maṅ.

³⁷ Ki binba kur gbat labaar maṅ, ki li teemm baktinaṅ bonchiann; ki bi boi bi leeb a “Toon̄anboorbee ki j̄oo na tuun na mani? ki tuukpaa gbaa tan fit gbia, ki mui bia fit piak.”

8

Yiisa nba dinn niib tusaa n̄anna bianjinba (Matiu 15.32-39)

¹ Linba na poorpo, li din ki yukiri ki nibur yaan lakin leeb Yiisa boor ki ki m̄ok jeet; ki Yiisa yiin u poorpoweiteeb na ki tan betib a ² “Ninbaauk soorin bonchiann nibur na paak, kimaan daa n̄antaae na ki bi be nanin, n̄aan ki ki m̄ok jeet ki di. ³ Mi-i kunnib komi, bi saa fib sonu niwa, kimaan bi siab doi f̄oka.”

⁴ Ki u poorpoweiteeb na boio a “Ti saa la jeet lee muuk na ni ki lin jaṅ nibur na kuri?” ⁵ Ki u boib a “Boroboro kuna n̄an̄nae be i boor ni?” Ki bi beto a “N̄anlore.”

⁶ Li yoee ki u te ki nibur na kur kar tin̄ ni. N̄anne ki u j̄ii boroboro kuna n̄anlore na, ki tur Yennu niipoouk, n̄aan n̄mit n̄mit ki tur u poorpoweiteeb na a bin tor nibur maṅ.

⁷ Bi bia din m̄ok janbis waan bi boor; ki u bia tur Yennu niipoouk li paak, n̄aan bet u poorpoweiteeb maṅ a bin j̄ii torib. ⁸⁻⁹ Ki soṅ kur dii waa loon bianjinba. Bi din teen nan niib tusaa n̄anna nawa. Ki u poorpoweiteeb tikir jeet nba tenn na, ki li gbee kpanchibit n̄anlore. U ji din chab

niib maŋe, ¹⁰ ŋaan ki ŋɔɔ nan u poorpoweiteeb kakit ki kɔɔ burgbetir, ki saan Dalmanuta tiŋ ni.

Farisiinba nba loon bakitnaun nyinn bianjinba

(Matiu 16.1-4)

¹¹ Li poorpoe ki Farisiinba siab baar Yiisa boor ki tan tee serimii, a bin bikinɔ ki la u mɔbonkpetir, ki yetɔ a wun tun nyinn ki lin wann nan Yennu set mi u po. ¹² Li yoo ki u kurint, ŋaan boib a “Bee teen ki mɔtana nibooru na loon nyinni? Barmɔniie ki n beeri, n kan tun nyinn ki tur mɔtana niib na.”

¹³ Li poorpo ki u nyikib, ŋaan ŋmat kɔɔ burgbetir na ni, ki pootir mɔkɓenir na.

Ki jiin Farisiinba nan Bat Herod wannu po

(Matiu 16.5-12)

¹⁴ Tɔn, Yiisa poorpoweiteeb din tamm ki ki dia boroboro ki li yabi. Bi din dia boroboro kun-yennkɔɔe burgbetir na ni. ¹⁵ Ki Yiisa kpaanib a “Ii mi man, kii guu i mɔŋ nan Farisiinba nan Herod datin na po.” ¹⁶ Ŋanne ki bi ji piak bi leeb sinsuuk ni a “Taa ki dia boroboro nae ki u piak linba na.”

¹⁷ Ŋaan ki u bann baa piak linba na, ki boib a “Bee ki i piak ki yaa i ki dia boroboro? I daa ki bann siar biaki-i? I dudukit ni bia daa ki yenti-i? ¹⁸ I mɔk ninbina, ŋaan bee ki i ki laati? I bia mɔk tuba, ŋaan bee ki i ki gbia? ¹⁹ I tian yoo nba ki n ŋmit boroboro kuna ŋanŋmu ki dinn niib tusaa ŋanŋmu na-a? Kpanchibit ŋanŋae ki i tikir boroboro nba tenni?”

Ki bi jiin a “Piik nan ŋanlee.”

²⁰ Ki u bia boib a, “Ki yoo nba ki n ŋmit boroboro kuna ŋanlore ki dinn niib tusaa ŋanna na, kpanchibit ŋanŋae ki i tikiri?”

Ki bi jiin a “Ŋanlore.”

²¹ Ŋanne ki u boib a “Ŋaan ki i bia lek daa ki bann siari-i?”

Yiisa nba te ki jɔɔŋ nyɔɔnt bianjinba

²² Ki bi din tan baar Bef-saida; ki nisiab jii jajɔɔŋ nna ki baar nano Yiisa boor ki tan barimɔ a wun siiu. ²³ Ki Yiisa soor u nuu ki nyii nano doo kpin, ki siir mɔsant jɔɔ na ninbina ni, ki jii u nii ki yii u paak, ŋaan boib a “A laati-i?”

²⁴ Ŋanne ki jɔɔ maŋ gokit got, ŋaan yet a, “Nn, n laat niib, ŋaan bi naan tiiniie ki somm.”

²⁵ Ki Yiisa bia jii u nii ki yii jɔɔ maŋ ninbina paak; li yoo na ki jɔɔ maŋ ji got sirrr, ki sɔɔ ki u ninbina mɔk laafia, ki u ji laat bonsiar kur pur pur. ²⁶ Ki Yiisa kpaano a wuu mi ki wun ŋmat doo maŋ ni jik, ŋaan te ki u kun u ŋaak ni.

*Piita nba din pak barjaann nba ki jiin Yiisa po
(Matiu 16.13-20; Luk 9.18-21)*

²⁷ Nanne ki Yiisa nan u poorpoweiteeb yaat ki saa Siisarea Filipi digbanbis ni. Baa daa be sonu paak ki saa na ki u boib a “Betirin man, niib na yaa n tee nnee?”

²⁸ Ki bi beto a “Nisiab yeen a a tee Joonn nba daan wuur niib Yennu nyunwuru nae, ki siab mun yaa a tee Elaija-e, ki siab mun bia yaa a tee Yennu sokiniinba na yeno.”

²⁹ Nanne ki u boib a, “Ki yimm muni, i yaa n tee nnee?”

Ki Piita yeto a “Fine tee Yennu Niganntoo Masia na.”

³⁰ Nanne ki Yiisa kpaamm a bii mi ki bin bet soo labaar man.

*Yiisa nba pak u biakdinu po bianinba
(Matiu 16.21-28; Luk 9.22-27)*

³¹ Ki Yiisa ji want u poorpoweiteeb a “See ki min nisaarik Bik dii biak, ki tin saakab, nan mannteeb yudamm, nan sennu wanteeb n tan yetin, ki bia kpin; naan li daa nantaa daar ki n saa fiir kuun ni.” ³² U din pak linba na ki yent bi kura numpoe fanu. Nanne ki Piita yiino ki nyii nanao kpin po, ki saa yakii nanao a u ji daa mi yeen nna. ³³ Ki Yiisa jiant got u poorpoweiteeb na, ki mun yakii nan Piita a “Sintanii na, seetir nna na. A ki dukii linba tee Yennu yar po kaa, naan dukii linba tee nisaarik yar.”

³⁴ Nanne ki Yiisa yet u poorpoweiteeb nan nibur nba wau na a bin nakinoo, ki betib a “Wunba-i loon wun wein, see ki u likin u saanman, ki jii u kuun dapunpunn kii waan, ³⁵ kimaan wunba ki sak wun jii u manfoor ki turin, nooe tan saa kono, naan wunba likin u saanman, min nan barjanii na paak, nooe tan saa la u manfoor nan barmonii.

³⁶ Niro-i la tingbouj na mokint kura naan kono u manfoor, nyolannpoe ki u la? ³⁷ koo niro saa fit jii bee ki daa manfoori? ³⁸ Ki wunba-i tiin fei ki jiin min nan n wannu na po tingbouj na biitdamm nan tubkangbata damm paak, min nisaarik Bik-i tani jen nan n Baa Yennu pan nan u malakanba, n tan saa tin fei nan man jiu ki pukin n niib niwa.”

9

¹ Ton, linba na poorpo ki Yiisa bia yet a, “Barmoniiie ki n yaa n beti na, siab be nna ki kan kpo see ki bi tan la Yennu naan baaru nan li pan.”

*Yiisa gbanant lebitu labaar
(Matiu 17.1-13; Luk 9.28-36)*

² Li daa nanloob daar, ki Yiisa jii Piita nan Jeems nan Joonn ki doo namm kunkonfoouk paak, bi kuukoo. Li yoo

ki bi la ki u lebit, ³ ki u tiat nyirik ki peen par par. Ki soɔ kaa tingboun na ni ki saa fit penn tiat nan n̄ann na. ⁴ Ki bi la ki Elaija nan Moses lekit yomm ki piak nano. ⁵ Nanne Piita yet Yiisa a “Wanntɔɔ, li n̄an nan taa be nna na. Ti saa faa lanbont n̄antaae, ki yenn-ii tee a yar, ki leer-ii tee Moses yar, ki leer mun-ii tee Elaija yar.” ⁶ Janmaanii nba din soor Piita nan u leeb maŋ bonchiann na paake ki u din ki mi waa yeen linba.

⁷ Li yoo ki sanpagboun dokit ki piimm; ki bi gbat kunkor sanpagboun na ni, ki li yet a “N Bilonkake na; gbiintir u mob man.” ⁸ Ki bi jiant got, n̄aan ji ki la soɔ bi boor, see Yiisa kuukoo.

⁹ Baa nyii kunkonn maŋ paak ki siik, ki Yiisa kpaamm a bi daa beer soɔ linba ki bi la na ki saa tuu yoo nba ki n̄oo nisaarik Bik saa fiir kuun ni.

¹⁰ Ki bi sak u kpaanii na, ki dia labaar maŋ bi sinsuuk ni. Ki bi bia boi bi leeb a “ ‘Kuun fiiru’ na paak tee bee?” ¹¹ Ki bi tan boio a “Bee teen ki sennu wantteeb yaa see ki Yennu sokinii Elaija baar Masia sinsinni?”

¹² Ki Yiisa betib a “Elaija set baate sinsinn a wun tan n̄amm bonsiar kur fanu. N̄aan li bia sob nlee Yennu gboun ni? Li sob a see min nisaarik Bik lek tan dii biak, ki niib bia tan saa sianin. ¹³ N beerie, Elaija poŋ baara, ki niib diau gbaka gbaka nna baa loon bianjinba, nan laa sob Yennu gboun ni bianjinba na.”

*Yiisa nba nyinn narinbiiuk naasinbik ni bianjinba
(Matiu 17.14-21; Luk 9.37-43a)*

¹⁴ Tɔn, Yiisa nan Piita nan Jeems nan Jɔonn nba din tan baar u poorpoweiteeb boor yoo nba, ki bi la nibur lakin; ki sennu wantteeb noi namm moniok. ¹⁵ Nibur maŋ nba la Yiisa yoo nba, ki li teemm bakitnaun, ki bi tin baar ki foonto. ¹⁶ Nanne ki u boi u poorpoweiteeb na a “I noi namm lann paake?”

¹⁷ Ki jasoo nyii nibur maŋ ni ki jiiin a “Wanntɔɔ, mine baar nan n bija a boor, kimaan narinbiiuk be u ni ki te ki u ki fit piaki. ¹⁸ Siaminba kur ki narinbiiuk maŋ fiir, li tuu lu-u tij nie, ki mosankunkoun nyi, ki u nyana n sar nan leer, ki u gbanant kur n wakir kenken; ki n barin a poorpoweiteeb na a bin nyinn narinbiiuk maŋ, n̄aan ki bi gbar.”

¹⁹ Li yoo ki Yiisa ji yakii ki yeen a “Yimm motana niib yada mantik po hei; n saa yukir nani nlee? Yoo nlee ki n saa di sukuru nanini? Baat nan bik maŋ nna.” ²⁰ Ki bi baar nano Yiisa boor. Narinbiiuk na nba la Yiisa yoo nba, ki li fiir bik na ni ki lu-u tij ni, ki u doo birin, ki mosankunkoun nyi. ²¹ Ki Yiisa boi u baa a “Nlee yooe ki li piin ki teeu nna?”

Ki u jiin a “Li piinɔ u bisin niewa. ²² Yoo bonchianne ki narinbiiuk na tuu te ki u baa muu ni, nan nyun ni, a wun lek kpiu. Li-i tee ki a saa fit teen siari, fan lek tint ninbaauk ki sommit.”

²³ Ki Yiisa jiin a, “Nn, a mɔŋ-i saa fit teenin yadaie, bonsiar ki paar wunba teen yada boori.”

²⁴ Ki joo na yikin sanpaapowa a “N teena yadawa, ŋaan sommitin ki n teena yada ki pukin.”

²⁵ Yiisa nba la ki nibur na ŋammit tut baat bi boor na, ki u tian narinbiiuk na paak a “Fin narinbimutuukpaar na, mine tura mɔb, nyimin u ni ki ji daa mi jent u ni.”

²⁶ Ki narinbiiuk na yikin ki tɔkir bik maŋ ki lu-u tiŋ ni gbab, ŋaan nyii u ni; ki bik maŋ ji naan nan u kpoe na, ki niib na bonchiann fabin a “U kpowa.” ²⁷ Ŋaan ki Yiisa soor bik maŋ nuu ki sommɔ ki u fiir set.

²⁸ Yiisa nba din tan koo ŋaak na ni yoo nba, ki u poorpoweiteeb boio, bi kuukoo, a “Bee ki timm ŋarin bo ki fit nyinn narinbiiuk na?”

²⁹ Ki u betib a, “I kan fit nyinn narinbiiuk na booru see ki i ((lor mɔi ki)) mei Yennu.”

*Yiisa nba ŋamm pak u kuun po bianjinba
(Matiu 17.22-23; Luk 9.43b-45)*

³⁰ Ki Yiisa nan u poorpoweiteeb maŋ nyii leŋ ki tɔkin Galilli yent po. Ŋaan u din ki loon soo n bann waa be siaminba, ³¹ kimaan u din beer u poorpoweiteeb na a “Bi tan saa jii min nisaarik Bik ki teenin niib nuu ni ki bin kpin, ŋaan li daa ŋantaa daar, n tan saa fiir kuun niwa.”

³² Ki u poorpoweiteeb maŋ ki bann barii maŋ paaki, ŋaan bia tiin jaŋmaanii nan bin boio.

*Ŋmee tee nijaanni?
(Matiu 18.1-5; Luk 9.46-48)*

³³ Tɔn, ki Yiisa nan u poorpoweiteeb nba baar Kapenaum ki tan koo ŋaak ni yoo nba, ki u boib a “I bo dia labalannpoe sonu ni na?”

³⁴ Ŋaan ki bi ŋmina, kimaan sonu ni bi noi nan bi leeb, yudantuk paaka. ³⁵ Ŋanne ki u ŋmant kar, ŋaan te ki u poorpoweiteeb piik nan banlee na nakinɔ, ki betib a “Wunba kur loon wun teen yudaanɔ, see ki u kpint u mɔŋ ki teen tarik i kur ni, ki bia teen i kur yommik.” ³⁶ Ki u jii bik nna ki sennɔ bi sinsuuk ni, ki puur wɔb bik maŋ, ŋaan betib a ³⁷ “Wunba kur gaar bik na booru n sann paak, mine ki u gaarin; ki wunba gaarin, u ki gaar n kuukoo kaa, ŋaan u gaar wunba tumin nae mun biak.”

Wunba ki kɔn nan Yiisa, u see u poore
(Luk 9.49-50)

³⁸ Tɔn, ki Jɔonn bet Yiisa a “Wanntɔɔ, ti la ki jasɔɔ nna mun taan a sann ki nyint narinbiit niib ni, ki ti yakii nana a wun nyik, kimaan u ki tee ti ni yeno.”

³⁹ Ki Yiisa betib a “I daa beerɔ mani, kimaan wunba saa taa n sann ki tun bakitnaun toonn, li poorpo u ji kan fit pak siar ki biirimi. ⁴⁰ Wunba kur ki kɔn nant, u see ti poore. ⁴¹ Barmɔniie ki n beeri na, wunba kur turi nyun, yaa tee n yab na paak, li daano tan kan mi kɔn u paauku.”

Jinjamii labaar

(Matiu 18.6-9; Luk 17.1-2)

⁴² Ki Yiisa bia namm yet a “Wunba te ki waas nba teenin yada na yenoƙɔɔ tun toonbiit, bi-i bonni lann naar li daano turu ni ki tut lu-u mɔkgbenir ni gbaa, li bo sii sɔ ki turɔ. ⁴³⁻⁴⁴ Li paak, a niipaun-u te ki a yaa a tun toonbiit, fan potir lu. Li sɔ ki niro-ii mɔk niipaun yennkɔɔ ki la manfoor nba kaa gbennu, ki gar wuu mɔk niipant kur n̄aan Yennu n tan kɔɔnɔ muu nba kan mi kpeen na ni. ⁴⁵⁻⁴⁶ A taapaun-u te ki a yaa a tun toonbiit, fan potir lu. Li sɔ ki niro-ii mɔk taapan-yenn ki la manfoor nba kaa gbennu, ki gar wuu mɔk taapant n̄anlee n̄aan Yennu n tan kɔɔnɔ muu maŋ ni. ⁴⁷ A ninbinn-i te ki a yaa a tun toonbiit, fan kpakir lu. Li sɔ ki niro-ii mɔk ninbinn yennkɔɔ ki tan kɔɔ Yennu naan ni, ki gar wuu mɔk ninbina n̄anlee n̄aan Yennu n tan kɔɔnɔ muu maŋ ni. ⁴⁸ Leje ki ‘nanwuba nba dib kan kpo, ki muu na bia ki kpeent.’

⁴⁹ “Yennu tan saa jii muue ki namm sɔɔ kur nan baa tuu jii yaarin ki namm marun nant bianjinba na.

⁵⁰ “Yaarin man; n̄aan yaarin manu-i tanj saat, nlee ki a ji saa te lin maŋi?

“Ii n̄aan ki i binberj-ii tee nan yaarin na, ki manu-ii be yimm nan i leeb sinsuuk ni.”

10

Pooyɛtu labaar

(Matiu 19.1-12; Luk 16.18)

¹ Ki Yiisa nyii lej ki saan Judea yent ni ki poot Jɔodann mɔkir. Ki niib bonchiann lakin u boor ni, ki u yaan wantib Yennu maan nan waa poŋ tuu want bianjinba na.

² Ki Farisiinba baar u boor ki loon bin bikino, ki boio a “Sennu na chabit nan jɔɔ n yɛt u n̄aapoo-o?”

³ Nanne ki u mun boib a “Moses din turi sennu nlee ki jiin li po?”

⁴ Ki bi jiin a “Moses din chab yaak a joo saa fit sob pooyêtu gbouj ki yêt u njaapoo.”

⁵ Ki Yiisa betib a “I tubkangbatin paake din te ki Moses sob sennu manj ki turi. ⁶ Njaan Yennu nba din nan durinya pinpiik ni, ‘U din nan joo nan pooe.’ ⁷ Li paak, ki joo saa nyik u baa nan u naa njaan koon u poo, ⁸ ki bi niib banlee n taan ki teen gbanan-yennkoo, bi ji ki tee niib banlee kaa, njaan bi ji tee niyenokoo. ⁹ Li paak, binba ki Yennu taamm, nisaarik-ii mi ki wun bokitib.”

¹⁰ Baa din tan jen njaak ni yoo nba, ki u poorpoweiteeb na boio barii manj paak. ¹¹ Ki u jiin a, “Joo nba yêt u njaapoo njaan koon poogan, u tun bonchonchontoonne, waa koon loo na paak. ¹² Nnae mun biak, poo-i yêt u soroo njaan saan kun jagan, u mun tun bonchonchontoonne na.”

Yiisa nba din gaar waas bianjinba

(Matiu 19.13-15; Luk 18.15-17)

¹³ Ton, ki nisiab tan baat nan bi waas Yiisa boor, a wun yii u nii bi paak; njaan ki u poorpoweiteeb tian bi paak. ¹⁴ Waa tan la ki bi tian bi paak na, ki u wutoor doo, ki u betib a “Njaant man ki waas man-ii baat n boor ni na, ki daa tiammi, kimaan bi boorue yen Yennu naan. ¹⁵ Barmoniie ki n beeri na, wunba ki gaar Yennu naan nan u tee bik na, u kan mi koo li ni faba.” ¹⁶ Ki u gaar waas manj, ki yii yii u nii bi paak, ki teen piisin bi paak.

Ki jiin mokitsoo po

(Matiu 19.16-30; Luk 18.18-30)

¹⁷ Yiisa nba din nyii lej ki saa manj, ki jasoo tin cheto ki gbaan u toonn, njaan boio a, “Wanntoan, n saa teen nlee ki tan la manfoor nba kaa gbennu?”

¹⁸ Ki Yiisa jiino a “Bee ki a yin nijanoo? Soo kaa ki tee nijanoo see Yennu kuukoo. ¹⁹ A poij mi Yennu sennii nba want bianjinba, a ‘Daa kpi nir; daa chommi; daa jaami; daa di faaksiara ki biir a loo; daa njaab; turin a baa nan a naa baakir.’ ”

²⁰ Ki joo na yeto a “Wanntoo, n poij sak linba na kur n bisin niewa.”

²¹ Ki Yiisa goto sirrr nan lomm, njaan beto a “Bonyennkooe pota; ii kun ki saa koi linba kur ki a mok, ki jii li likirii ki tur talasdamm, ki a saa la mokint Yendouj ni, ki ji kii waan.”

²² Joo na nba din gbat linba na, ki u par biir bonchiann, ki u nmat kun nan parbiir, kimaan u mok mokint bonchiann.

²³ Ki Yiisa nmat got u poorpoweiteeb na ki lint, njaan yetib a “Li sii paar bonchiann nan mokita n tan koo Yennu naan ni.”

²⁴ Ki u barii man jaar litib; ki u bia namm yetib a “N waas, li set paar nan niro n koo Yennu naan ni. ²⁵ Li paar nan mokitoo n koo Yennu naan ni ki gar laagumii n kuut kparpeenu miar niwa.”

²⁶ Ki barii man jaar litib bonchiann, ki bi boi bi leeb a “Li-i tee nnaie, nmee ji saa fit la tinnu?”

²⁷ Ki u kpa a u nunii bi paak, njan tan betib a “Nisaarike kan fit tun linba na, njan li ki tee Yennu kaa, kimaan Yennu saa fit tun bont kura.”

²⁸ Nanne ki Piita tor yeto a “Gotirii, timm narin nyik bonsiar kure njan waa-a.” ²⁹ Ki Yiisa betib a “Barmoniie ki n beeri na, wunba kur nyik u njaak, koo u ninjamm, koo u niipoob, koo u naanba, koo u baanba, koo u waas, koo u kpaant, n sann paak nan barnanii na paak, ³⁰ u tan saa la bona ki lin gar waa nyik linba nawa. U tan saa la nei, nan ninjamm, nan niipoob, nan naanba, nan waas, nan kpaant, kobii-kobiie tingboun na ni, ki bia gaar mukisuk ki pukin; ki yoo nba baat na ki u tan saa la manfoor nba kaa gbennu. ³¹ Njan niib bonchiann nba doŋ tooonn motana na, bi tan saa joont poora, ki bonchiann nba mun bia joont poor motana tan saa gar tooonna.”

*Yiisa nba pak u kuun po taar muntaa ni bianjinba
(Matiu 20.17-19; Luk 18.31-34)*

³² Li yoo na ki Yiisa nan u poorpoweiteeb na nyii sonu ni ki do Jerusalem, ki u gar bi tooon; ki li jaar litib, ki janmaanii bia mok nibur nba waa na. Nanne ki u yaan nyii nan u poorpoweiteeb piik nan banlee na kpin po, ki betib linba saa teeno, ³³ a “Nnara, ti do Jerusalem-e, siaminba ki bi saa jii min nisaarik Bik ki koon mannteeb yudamm nan sennu wantteeb nii ni ki bin bu n buut a bin kpin, ki jiin tur binba ki tee Juu teeb na; ³⁴ ki bi saa sarikin, ki siin mosant n paak, ki boon kpaasir, ki bia tan kpin, njan li daa nantaa daar ki n saa fiir kuun ni.”

*Jeems nan Joonn nba miar Yiisa yudantuk bianjinba
(Matiu 20.20-28)*

³⁵ Li yoo ki Jeems nan Joonn, binba din tee Sebedii waas na, baar Yiisa boor ki tan yeto a “Wanttoo, ti loon ki a tun siare ki turit.”

³⁶ Ki u boib a “I loon ki n tun bee ki turini?”

³⁷ Ki bi jiin a “Yoo nba ki a tan saa di a naan nan baakir na, a tan njan ki ti yeno n kar a niidiitu po, ki loo mun n kar a niigan po.”

³⁸ Ki u jiin betib a “I ki mi yaa mei linba po. I saa fit jii jik-kpiatir nba ki n yaa n jii nawa-a? koo i saa fit di biak nan maa saa di bianjinba nawa-a?”

³⁹ Ki bi jiin a “Ti saa fita.”

Ki u betib a “I set saa jii n jik-kpiatir nawa, ki bia di biak nan maa saa di bianjinba nawa. ⁴⁰ Nnaan li ki tee min kaa saa gann wunba tan saa kar n niidiitu po nan n niiganj po. Yennu-e gann binba tan saa kar li kinkaani paak.”

⁴¹ Ki Yiisa poorpoweiteeb piik na nba gbat nna yoo nba, ki bi wutoa doo Jeems nan Joonn paak. ⁴² Ki Yiisa yiin bi kura ki lakimm u boor, ki betib a, “I mən mi nan binba yi bi mən tingbouj na yudamm na dont bi mənje; ki nijaana mun bia dia bi niib nan ninmən; ⁴³ nnaan yimm narin, li daa tee nna i sinsuuk ni. I soo-i loon wun teen nijaann, see ki u teen u mən soo kura yommik; ⁴⁴ ki wunba mun loon wun teen yudaanə, see ki u teen soo kura daabir; ⁴⁵ kimaan min nisaarik Bik ki baar a niib n tun turin kaa, nnaan n baar maa n tun ki tur niibe, ki bia kpo a niib bonchiann n la tinnu.”

*Yiisa nba nyooont jooj bianjinba
(Matiu 20.29-34; Luk 18.35-43)*

⁴⁶ Tən, ki Yiisa nan u poorpoweiteeb baar Jeriko, ki tan nyi, ki namm nan niib bonchiann tok; ki jooonsoo be ki tee miato, ki kar sonjokpij, ki u sann tee Bartimeus, wunba tee Timeus bija na. ⁴⁷ Waa tan gbat a Yiisa nba tee Nasaref niro na be yoo nba, ki u yikin sanpaapowa a “Yiisa, Defid yaaboonn, tinimin ninbaauk.”

⁴⁸ Ki niib na bonchiann tian u paak a wun nmin. Nnaan ki u bia namm yikin sanpaapowa a “Defid yaaboonn, tinimin ninbaauk.”

⁴⁹ Ki Yiisa set ki yet a “Yiinto na man.”

Ki bi yiino, ki beto a “Cheen a par. U yiia. Fiit ki set.”

⁵⁰ Nnane ki jooj manj liat u liatir ki bir, nnaan fiir set, ki baar Yiisa boor. Ki Yiisa boio a “A loon ki n tun bee ki turani?”

⁵¹ Ki u jiin a “Chanbaa, n loon ki a nyooont n ninbinae.”

⁵² Ki Yiisa beto a “Tən, ii saa. Faa teenin yada nae te ki a nyooont.”

Li taakpaak ni ki u ninbina nyooont, ki u ji laat, ki waa Yiisa, ki bi saa.

11

*Yiisa nba baat Jerusalem ki bi dontiro bianjinba
(Matiu 21.1-11; Luk 19.28-40; Joonn 12.12-19)*

¹ Yiisa nan u poorpoweiteeb nba din tan per Jerusalem, ki baar doi nba ki bi yi Bef-fej nan Betani, ki li biak kunkonn nba ki bi yir Olif Tiinii kunkonn na, ki u tun u poorpoweiteeb na banlee, ki yetib a: ² “Ii saa doo nba be

tɔɔnn po na ni man. I-i saki baar, i saa la boŋ nba ki sɔɔ daa ki mi jakɔ, ki u lor nanyer po. Ii lotɔ ki baar nano n boor nna. ³ Sɔɔ-i boi-i, a bee ki i lot boŋ maŋi, yin betɔ a i Yomdaanoɛ loonɔ, ŋaan u saa jiino yiama.”

⁴ Ŋanne ki bi set saan la boŋ lor ŋasiak nna nanyer po. Baa set lotɔ yoo nba, ⁵ ki nisiab nna see leŋ ki boib a “Bee ki i lot boŋ maŋi?”

⁶ Ki bi betib nan Yiisa nba bo yaa bin yet bianŋinba na; ki niib maŋ biar ŋmin, ki bi lotɔ ki saan. ⁷ Baa din baar nan boŋ maŋ Yiisa boor yoo nba, ki bi jii bi tiat ki paan boŋ maŋ bɔɔnn paak, ki Yiisa jak. ⁸ Ki niib bonchiann jikit bi chinchena ki lat sɔnu ni, ki siab mun ŋat faamaasa ki lat sɔnu ni. ⁹ Binba din gar Yiisa tɔɔnn nan binba waa u poor po kura din yikin ki yeen a

“Hosaana,* piisin be wunba baat Yennu sann ni na paak.

¹⁰ Yennu piisim-ii bia kii be ti yeeja Defid naan nba baat na paak.

Yimm nba be sanpaapo, ii hoot man a ‘Hosaana.’ ”

¹¹ Ki Yiisa baar Jerusalem ki kɔɔ Yenjiantu ŋasaakak ni, ki lin got bonsiar kur; ŋaan laa din yaa lin bɔnn na paak, ki ŋɔɔ nan u poorpoweiteeb piik nan banlee na nyii ki ŋmat saan Betani doo.

*Yiisa nba tun kinkanŋ bianŋinba
(Matiu 21.18-19)*

¹² Li sanyafannuko ki Yiisa nan u poorpoweiteeb nyii Betani ki jent Jerusalem; ki kon mɔkɔ. ¹³ Ki u la kinkanŋ nba mɔk faamaasa see banfɔkira. Ki u saan tiik maŋ nyakir a wun saa la siar li paak ki di; ŋaan waa baar leŋ ki u ki la siari, see faat kuukɔɔ, kimaan kinkana yoo daa ki baari. ¹⁴ Ŋanne ki u yet tiik na a “Sɔɔ ji kan mi di a loona, laa nyii dinna ki saa.” U poorpoweiteeb na din gbat u mɔmaan maŋa.

*Yiisa nba ŋamm Yenjiantu ŋasaakak bianŋinba
(Matiu 21.12-17; Luk 19.45-48; Jɔɔnn 2.13-22)*

¹⁵ Tɔn, ki bi tan baar Jerusalem; ki Yiisa saan kɔɔ Yenjiantu ŋasaakak ni, ki beer kɔiteeb nan daateeb kur ki nyintib, ki tut lik-kpenta teebula ki lubin, ki tabit binba kɔi ŋmana na kokii ki lubin, ¹⁶ ki lek ki sak ki sɔɔ n jii bonsiar gar nann Yenjiantu ŋasaakak na barintir ni, ¹⁷ ki ji want niib na a, “Li sɔb Yennu gbouŋ ni a ŋɔɔ Yennu yet a ‘Bi sii yi n ŋaak na ni booru kur Yenmiaru ŋaake,’ ŋaan yimme kpintir ki teen fat-teeb kinkarboor.”

* 11:9 11.9 Hosaana paak tee “tintit.”

18 Ki mannteeb yudamm nan sennu wantteeb gbat waa tun bianjinba na; ki bi ji loon sonu nba saa kpiu, n̄aan tiinɔ janmaanii, kimaan u wannu din teen nibur na kura yaarlituk bonchiann.

19 Daajoouk nba tan baar yoo nba, ki n̄oo nan u poor-poweiteeb nyii Jerusalem.

Kinkan̄ na kooru labaar
(Matiu 21.20-22)

20 Li sanyafannuko biak ki bi somm sonu ni ki gaar, ki la ki kinkan̄ na koor nan jiina niwa ki see. 21 Piita nba tiar Yiisa nba won yet linba na, ki u beto a “Wanttoɔ, gotir, faa won yet kinkan̄ nba mɔb na koor.”

22 Ki Yiisa betib a, “Teent Yennu yada man. 23 Barmɔniie ki n beeri na, wunba kur yet jojaann na a lin fikit ki saa baa mɔkgbenjir ni, ki ki mɔk birsuk u par ni, n̄aan teen yada nan waa yet linba man̄ saa tuma, li set saa tun turɔwa. 24 Li paake ki n beeri, li-i tee ki i mei Yennu ki boio siar po, yii mɔk yada i para ni nan i poŋ gaar bont man̄a, ki i set saa lawa. 25 Li-i tee ki i yaa yin miar Yennu, n̄aan tiar nan soɔ tun ki biiri, yin nyik chabo, ki i Baa Yennu nba be sanpaapo na mun saa nyik i toonbiit nba ki i tun ki chabi. 26 N̄aan li-i tee ki i ki nyikit chabit i leeb bi biit, i Baa Yennu nba be sanpaapo na mun kan nyik chab i biiti.”

Nisiab nba boi Yiisa u yiikoo po bianjinba
(Matiu 21.23-27; Luk 20.1-8)

27 Tɔn, ki Yiisa nan u poorpoweiteeb man̄ yaan tan jen Jerusalem, ki u koɔ Yenjiantu n̄asaakak ni ki somm lin. Ki mannteeb, nan sennu wantteeb, nan tin̄ man̄ ni saakab, baar u boor, 28 ki tan boio a “yiikolannpoe ki a mɔk ki tuun linba na kuri? N̄mee chaba li yiikooe?”

29 Ki u yetib a “N̄aant ki n boi-i buboit yennkoɔ sinsinn. Li-i tee ki i saa fit turin li gatu, n̄ann n saa wannu yiikoo booru nba ki n mɔk ki tuun linba na kura. 30 Joɔonn nba din tuu wuur niib Yennu nyunwuru na, Yennu-e chabo li yiikoo koo nisaarike? Betirin man!”

31 Ki bi n̄mant faa leeb baann, ki yeen a “Ti-i yet a Yennu-e chabo li yiikoo, u saa boit a ki bee te ki ti ki teeno yada; 32 ki ti saa fit yet a nisaariie chabo-ɔ?” (Bi din tiin niib na, kimaan soɔ kur sak nan Joɔonn man̄ din tee Yennu sokiniie nan barmɔniie.) 33 Li paak, ki bi jiin Yiisa a “Ti ki mi.”

Ki u mun betib a “Tɔn, n mun kan beti wunba chabin yiikoo ki n tuun linba na.”

12

Toontunna barjouk

(*Matiu 21.33-46; Luk 20.9-19*)

¹ Li yoo ki Yiisa yimm barjouk a “Jasoo din koo tilontii kpaab, ki chaan gungouŋ lintir, ki gbiir gbiouk nba ki bi tuu sii ŋmakii tiinii maŋ loona nyun len; ki bia maa difoouk a wuu guu tiinii na; ki jii kpaab na ki teen toontunna nii ni a bii gorii. Li-i taŋi jaŋ nan pɔɔru, bin pɔɔr ki turɔ, ŋaan mun pɔɔr bi yar. Li poorpoe, ki u din yaat saan digbansiar. ² Loona na punpɔɔr yoo nba tan baar, ki u tun daabir a wun saan gaar tiloona u toontunna na boor; ki u saan. ³ Ki toontunna na saa sooro ki boou fanu, ŋaan berɔ, ki u kun yann. ⁴ Ki kpadaanɔ maŋ bia tun daabiloo, ki toontunna na bia saa faa u yur ki pat, ki dinnɔ fei. ⁵ Ki kpadaanɔ na bia ŋamm tun daabileeb bonchiann bi boor, ki bi bia saa tun nna, ki boo siab, ŋaan kpoo leeb. ⁶ Kpadaanɔ maŋ tiɔŋ bilonkake din tan biar, ki u tumo toontunna maŋ boor, ki yet a ‘Bi saa baak n tiɔŋ bija nawa.’ ⁷ ŋaan ki toontunna maŋ yet bi leeb a ‘U fadiiroe na, ŋaant tin kpiu, ŋaan ki faar na n kpant ti yar.’ ⁸ ŋanne ki bi sooro ki kpiiu ki nyii nanao kpakpiŋ ki lu.”

⁹ Yiisa nba pak nna gbenn ki u boib a “I dukin ki kpadaanɔ na saa teen nlee? U saa baar ki tan kpi toontunna maŋe, ŋaan jii kpaab na ki teen toontunsiab nii ni. ¹⁰⁻¹¹ I daa ki mi karin laa sob Yennu gbouŋ ni bianjinba-a? Li sob a, ‘Tann nba ki tanmaara yetir na, ŋanne tan tee lotik ni tanŋann, Yennu-e teen nna, ki li teent bakitnauf.’ ”

¹² Yiisa nba pak nna gbenn yoo nba, ki Juu teeb yudamm na bann nan waa yin barjouk nba na, saan gaan bi poe, ki bi loon bin sooro, ŋaan tiin nibur na jaŋmaanii; li paak ki bi nyiko ŋaan yaat.

Ki jiin lampo panu po

(*Matiu 22.15-22; Luk 20.20-26*)

¹³ ŋanne ki bi tun Farisiinba siab nan Bat Herod poorpojomu na siab Yiisa boor a bin tan boio buboit ki la u mɔbonkpetir. ¹⁴ Ki bi tan baar ki yeto a “Wanntoo, ti mi nan a piak barmonii, ki ki mok jaŋmaanii nan niib nba saa dukin li po bianjinba. A bia want niib Yennu sonu nan barmonii, ki a baka bia kaa nan niro nba tee wunba. Li paak, betirit, ti sennu chabit nan tii pa lampo kii teen Rom tiŋ kpanbar Siisa, koo ti daa pa?”

¹⁵ Ki Yiisa bann ser nba ki bi tee na, ki jiimm a “Bee ki i loon yin koonin jinjammii ni? Baat nan likirib na ki n got.”

¹⁶ Ki bi baar nann. Nanne ki u boib a “Nmee naauj nan sanne be li paak na?”

Ki bi yeto a “Siisa yare.”

¹⁷ Ki Yiisa yetib a “Tɔn, ii yenn-ii pa kii teen Siisa linba tee u yar, naan kii mun-ii pa kii teen Yennu linba tee Yennu yar.”

Ki li yaar litib bonchiann nan u jiinu manj.

Ki jiin kpeemm fiiru po

(*Matiu 22.23-33; Luk 20.27-40*)

¹⁸ Nanne ki Sajusiinba, binba din tuu yaa niib tan kan fiir kuun ni na, baar Yiisa boor ki tan yeto a ¹⁹ “Wanntoɔ, Moses din sob sennu ki yet a ‘Joo-i kpo ki nyik u naapoo nba ki maro bik, li nan ki u naa bik n faar pakook na ki mar waas ki tur kpeemmɔ na.’ ²⁰ Tɔn, jab banlore din be ki tee naanook, ki saakoo po tan koon poo, naan kpo ki ki mar waasi. ²¹ Nanne ki wunba waa u paak na faar poo manj, naan mun tan kpo, ki waas kaa; ki wunba waa bantaa na ni mun faar poo manj biak, naan mun tan kpo, ki ki mar waas nana. ²² Nnae ki binba waa na kura koon poo manj, naan tan kpo, ki bi soo ki mar bik nana. Li poorpo, ki poo manj mun tan kpo joont. ²³ Tɔn, ki kpeemm fiiru daar, bi nnee tan sii yen poo manj? Kimaan bi banlore manj kura koonowa.”

²⁴ Ki Yiisa yetib a “I ki mi siari. Linba teen ki i ki mi na tee nnae: i ki mi Yennu gbouj, ki bia ki mi waa mok pan bianinba; ²⁵ kpeemm-i tanj fiir kuun ni, bi tan sii tee nan malakanba nba be Yendouj ni nae; pookoont nan jakunt tan sii kaa. ²⁶ Tɔn, ki jiin kpeemm fiiru po, i ki mi karin Yennu sokinii Moses sobu ni, siaminba yeen jagotuk po na-a? Li sob a Yennu din bet Moses a noo Yennu-e tee Abraham Yennu, nan Aisak Yennu, nan Jakob Yennu. ²⁷ Niib na nba din ponj kpo li yoowa na, naan bi bia lek daa fo, kimaan Yennu ki tee kpeemm Yennu kaa, u tee footib Yennu-e. Yaa want nan niib tan kan fiir kuun ni na, li ki tooki.”

Sennu nba gar leer labaar

(*Matiu 22.34-40; Luk 10.25-28*)

²⁸ Tɔn, sennu wantsooɔ din be lej ki gbat Yiisa nan Sajusiinba na labafaanu manj, ki la Yiisa nba gat bi buboit manj fanu bianinba. Li paak ki u baar Yiisa boor, ki mun tan boio a “Ki sennlanupoe kpan tee sennjaanni?”

²⁹ Ki u jiino a “Linba tee sennjaann tee nnae: ‘Israel teeb, gbiintir man, ti Yomdaano Yennu tee Yen-yenokooe. ³⁰ Ii loono nan a par kur, nan a seek kur, nan a dudukit kur, nan

a paŋ kura.’ ³¹ Sennjaann nba pukin ŋanlee tee nnae: ‘Ii loon a loo nan faa loon a moŋ bianjinba na.’ Sennsau ji kaa ki gar sennii ŋanlee nba na.”

³² Ki sennu wanttoŋ maŋ yet Yiisa a “Wanttoŋ, niipoouk. A pak barmōniie, a ti Yomdaano Yennu tee Yen-yenokooe, ki yensau ji kaa ki pukin u po; ³³ a nisaarik-ii loon Yennu-e nan u par kur, nan u dudukit kur, nan u paŋ kura, kii biaki loon u loo nan waa loon u moŋ bianjinba na. Li kpaas talas bonchiann nan nirō n sak sennii nba ŋanlee na, ki gar wun jii bonkobit ki mann mannsau ki tur Yennu.”

³⁴ Yiisa nba la ki u gat nan yan na, ki u beto a “A ki fok nan Yennu ŋaanaami.”

Linba na poorpo soŋ ji din ki mōk par nan wun boi Yiisa buboisiati.

Ki jiin Masia nba tee wunba po
(*Matiu 22.41-46; Luk 20.41-44*)

³⁵ Yiisa nba din tumii niib, Yennu diiuk ni na, ki u tan boib buboit a “Bee ki sennu wantteeb yaa Yennu Niganntoŋ Masia tee Defid yaaboonni? ³⁶ kimaan Yennu Seyeenje din gbee Defid ki u yet a,

‘Yennu din yet n Yomdaano a,
Karin n niidiitu po

mōkmōk nan maa tan saa te fan ŋmaa a datai
a taapaun ni.’

³⁷ Defid moŋ moŋ nba din yiin Masia a, ‘Yomdaano’ na, ki nlee ki Masia tee ŋoo Defid yaaboonni?”

Ki jiin sennu wantteeb binbeŋ po
(*Matiu 23.1-36; Luk 20.45-47*)

Niib bonchiann din gbiint Yiisa wannu maŋ nan parpeenn. ³⁸ Waa wantib na, ki u yetib a, “Ii mi sennu wantteeb binbeŋ na po man; ŋamme loon bii lia baant kii lin, kii biaki gaan burchinfoontii dai ni na; ³⁹ bi-i koo Yenjiantu diit ni, bi loon bii kaar nijaana kaanii nie; bi-i saan jaamm ni, bi bia loon yudamm kinkaani boae; ⁴⁰ ŋamme bia di pakoi fobit, ŋaan ji tuu jenna ki mei Yennu ki yukii, a bin kpann niib nan bi tee yentinnae. Bi tubdatu tan sii bi bonchiann.”

Ki jiin pakook piinii po
(*Luk 21.1-4*)

⁴¹ Ton, ki Yiisa kar Yenjiantu ŋasaakak na ni ki kpia Yennu piinii lakir na, ki gorii niib nba kpee likirii bianjinba. Ki mōkita bonchiann kpee likyura, ⁴² ŋaan ki pakotalasdaansoo mun tan baar kpeen likbina ŋanlee;

ɲanne tee kobu* na. ⁴³ Ki Yiisa yiin u poorpoweiteeb na ki betib a “Barmɔniie ki n beeri na, pakɔtalasdaano na kpeen piinii nba yab lakir na ni ki gar soɔ kura, ⁴⁴ kimaan bi kur nyinn bi piinii bi mɔkinchiɔɲ nie, ɲaan pakɔtalasdaano na ɲarin tur waa mɔk linba kure.”

13

Yenjiantu ɲasaakak na biiru po
(*Matiu 24.1-2; Luk 21.5-6*)

¹ Yiisa nba nyii Yenjiantu ɲasaakak ni yoo nba, ki u poorpoweiteeb na yeno yeto a “Wanntɔɔ, gotir digbeɲa na, nan tangbeɲa nba ki bi jii ki maa diit maɲ.”

² Ki u jiin a “I la digbeɲa maɲa-a? ɲaan bi tan saa tut li kur ki lu tiɲ niwa, ki li tanyennkɔɔ tan kan biar ki paa leer paaki.”

Mukisuk nan biak labaar
(*Matiu 24.3-14; Luk 21.7-19*)

³ Ki Yiisa tan saan kar Olif Tiinii kunkonn na paak, ki li be Yenjiantu ɲasaakak tɔɔnn po; ki Piita nan Jeems nan Joɔnn nan Andru tan baar u boor; bi kuukɔɔ, ki boio a ⁴ “Betirit, bee yooe ki linba na kur tan sii tee? ki bee tan saa tun ki wann nan yoo maɲ pera ki li kura n teeni?”

⁵ Ki u betib a “Ii chek i mɔɲ paak man, ki daa te ki soɔ kpanni. ⁶ Niib bonchiann tan saa baar ki jii n sann, ki kpann a ɲamme tee min Masia, ki kpann niib bonchiann. ⁷ I tan sii gbia tɔbii dammir nna, nan banfɔka; ɲaan i daa tiin jaɲmaanii. Li bonbooru tan saa fabir a li tun, ɲaan durinya joontu kaa na.

⁸ “Nibooru nan nibooru tan saa kɔn nan leeb; ki kpanbar nan kpanbar mun tan saa took leeb ki kɔn. Tiɲ jekiruk tan sii be tingbouɲ na kur po. Ki kon tan sii be. Linba na tan sii tee nan matyiaru pinpiik nae.

⁹ “Ii chek i mɔɲ paak man. Bi tan saa soori ki saan nani buutdamm boor ki booi Yenjiantu diit ni. I tan saa set tiniu yudamm nan kpanbara tɔɔnn, n sann paak, ki betib n barɲanii na. ¹⁰ Bi tan saa mɔɔnt barɲanii na tur nibooru kurewa, ki yoo maɲ n baar. ¹¹ Bi-i taɲi soori ki saan nani buut boor yoo nba, yaa daa te ki li daamii-i nan yaa saa pak linba; li yoo-i taɲi baar, yin pak linba ki Yennu saa wannii li yoo maɲ, kimaan barii nba ki i tan saa pak na kii tee i mɔɲ mɔɲ barii kaa, li tan saa nyi Yennu Seyeɲ boore. ¹² Li yoo maɲ, nirɔ tuu tan saa fikis u mɔɲ mɔɲ naa bik ki bin kpiu; baanba mun tan saa tun nnae ki tur bi mɔɲ mɔɲ waas;

* 12:42 12.42 Kobu: li kobik din tee daar paauko.

ki waas mun bia tan saa kɔn nan bi damm, ki te bin kpib.
 13 Ki sɔɔ kura tan sii nami kimaan yaa waan na paak, ɲaan
 wunba tan gubin nan biak maɲ joontu tan saa tinna.

Janmaanbiiuk labaar

(*Matiu 24.15-28; Luk 21.20-24*)

14 “I tan saa la ki bonbiir see laa bo ki ɲan nan lii see
 siaminba.” (Wunba tan karin sɔbu na, wun bann laa want
 linba.) “Li yoo maɲ, binba tan be Judea yent ni, bin chiar ki
 do kunkona. 15 Wunba tan be u ɲaak yur paak,* u tan daa
 siik ki kɔɔ diiuk ni a wun jii siari. 16 Wunba tan be kpaab ni,
 u daa ɲmat a wun jii u liatiri. 17 Li yoo maɲ, podamm nan
 binba dia walai tan saa di biak bonchiann. 18 Ii mei Yennu
 man ki u daa te ki biak na baat sabouɲ, 19 kimaan Yennu
 nba din nan durinya na pinpiik niwa ki tan tuu mɔtana, sɔɔ
 daa ki mi la biak ki li bi ki baar biak nba tan sii be daa maɲ
 ni na. Ki biaksiar mun ji kan mi baar nan ɲann na. 20 ɲaan
 ti Yomdaano wat daa maɲ yabinta. Li-i tee ki u bo ki watiri,
 sɔɔ bo tan kan tinni, ɲaan u nigannkab paak ki u wat daa
 maɲ yabint.

21 “Li yoo maɲ, sɔɔ-i tanɲi beti a ‘Gotir man, Masia be nna;’
 koo ‘U be leɲe,’ i daa teeu yada, 22 kimaan faak Masia-
 nba nan faak sɔkiniinba tan saa baar ki tuun nyina nan
 bakitnaun toona, a bin kpann niib. Ki li-i tanɲi fit gbaa, bi
 saa kpann binba tee Yennu nigannkab tiɔɲɔ. 23 N poɲ beti
 bonsiar kurewa, ki yoo maɲ daa ki baari. Ii chek man fanu.

Yiisa jenu labaar

(*Matiu 24.29-31; Luk 21.25-28*)

24 “Daamii na poorpoe, ki yonnu tan saa bɔnn, ki ɲmaarik
 ji kan yenti, 25 ki ɲmaabira tan saa nyi sanpaapo ki baa,
 ki linba kur be sanpaapo tan saa damm ki ɲmat ɲmat.
 26 Li yoo maɲ min nisaarik Bik tan saa dɔkit sanpagbana ni
 nan panchioɲ nan yentsaakar. 27 N tan saa tun malakanba
 tingbouɲ na kur po, ki bin tikir Yennu nigannkab ki lakimm.

Sinsabik nyinn labaar

(*Matiu 24.32-35; Luk 21.29-33*)

28 “Ii jii sinsabik ki tumii yan maɲ; yaa tuu la ki tiik maɲ
 bintir yoo nba, i ji tuu mi nan siɔk pere na. 29 Nnae mun,
 yoo nba ki i tan laat linba na nba kur tuun, yin bann nan
 n jenu maɲ pera, li ji kan yukiri. 30 Barmoniie ki n beeri
 na, mɔtana nigbouɲ na kan kpo gbenn kaawa ki linba na n
 tumii. 31 Sanpaak nan tinɲ tan saa gara, ɲaan n maan ɲarin
 kan mi gar faba.

* 13:15 13.15 Bi ɲei yura paak, bi din tuu sere.

Soo ki mi Yiisa jenu daar
(*Matiu 24.36-44*)

³² “Soo ki mi daar manj koo yoo nba ki n saa jeni; malakanba nba be Yendounj ni ki mi; min Yennu Bija bia ki mi; n Baa Yennu kooe mi. ³³ Ii mi man, kii chek, kimaan i ki mi yoo nba ki n saa jeni. ³⁴ Li tan sii tee nan jasoo nba yaa wun nyi u njaak ni ki yaat saan sɔnbanfɔkir, ki chab u njaajab yaak a bii dia u njaak, ki bia chent bi kura toona, njaan bet u njaaguuro a wuu guu, njaan saan nae. ³⁵ Ii muni guu man, kimaan i ki mi yoo nba ki min i Yomdaano saa jeni; li pasiar daajoouko, koo tansuuniie, koo sanyafaare, koo sanyiok nie. ³⁶ Li-i tee ki n tan jen yiama, li ki njan man lai ki i goonti. ³⁷ Li paak, maa yeeni linba na, njanne ki n yeen soo kur, ii guu man.”

14

Yudamm nba lor a bin kpi Yiisa bianjinba
(*Matiu 26.1-5; Luk 22.1-2; Joonn 11.45-53*)

¹ Tɔn, daa njanlee din biar nan yukitgar* tiaru jaamm, nan daa nba ki bi di boroboro nba ki bi tuu ki tee datinj na n piin, ki Yennu mannteeb nan sennu wannteeb loon sɔnu a bin bɔr soor Yiisa ki kpiu, ki yeen a ² “Ti daa sou jaamm daa na ni, li pasiar ki kpikpiruk n tan fiir.”

Poosoo nba din but tulaarii Yiisa yur paak bianjinba
(*Matiu 26.6-13; Joonn 12.1-8*)

³ Tɔn, Yiisa din be Betani, joo nba din tuu tee gbaatir, ki bi yiu Simonn na njaak ni, ki di jeet. Li yoo ki poosoo tan koo nan salennann,† ki li gbee nan tulaarii nba mɔk nubiru bonchiann, ki li daauk bia paar bonchiann, ki bi yir naad na. Ki poo manj biit salenn na ki but tulaarii manj Yiisa yur paak. ⁴ Ki niib nba be lej na siab piak nan wutoa ki yeen a “Bee teen ki u biir tulaarii na nna? ⁵ Bi bo saa fit kɔir ki la likirii ki lin gar salimpeena‡ kobii nantaawa, ki jii somm talasdamm.” Ki bi jii poo manj nan dunj.

⁶ Ki Yiisa yetib a, “Nyikin poo manj. Bonjanne ki u tun ki turin, ki bee ki i kpirimɔ nna? ⁷ Talasdamm sii yoo be i boor ni yoo kura, ki i saa fit sommib yoo nba kur ki i loon; njaan min njarin kii yoo be nani kaa. ⁸ Poo manj tun waa saa fit tun linbae ki turin. Waa but tulaarii nba n gbanant paak na, u teen n kuun piinu siire. ⁹ Barmɔniie ki n beeri na, siaminba kur ki bi saa mɔont n barnjanii na tingboun

* **14:1** 14.1 Yennu malaka din kpil Ijpt teeb bijakpera, njaan nyik Israel yab. (Nyinu 12.29) † **14:3** 14.3 Bi din jii tanjann nba ki bi yir “alabaster” nae ki nan salenn manj. ‡ **14:5** 14.5 Salimpeenn din tee daar paauko.

na ni, bi bia saa moont poo maŋ nba tun linba na, ki li sii tee tiarin ki jiin u po.”

Judas nba sak nyii Yiisa poor bianjinba

(Matiu 26.14-16; Luk 22.3-6)

¹⁰ Nanne ki Yiisa poorpoweiteeb piik nan banlee na yeno, wunba ki bi yiu Judas Iskariot na, saan mannteeb yudamm boor a wun koi Yiisa. ¹¹ Ki bi para penn, waa yetib linba Yiisa po na, ki bi senn moonn a bi saa pau likirii li paak. Ki u ji piin loon sonu nba ki u saa jii Yiisa ki kubin bi nuu ni.

Yiisa nan u poorpoweiteeb nba dii yukitgar tiaru jaamm bianjinba

(Matiu 26.17-25; Luk 22.7-14, 21-23; Joonn 13.21-30)

¹² Ton, sinsinn daar nba ki bi tuu di boroboro nba ki bi ki tee datin na, ki din tuu kpi pegana li yoo ki tee yukitgar tiaru jaamm jeet nae, ki Yiisa poorpoweiteeb boio a “A loon ki tin saan lee ki teen jaamm maŋ jeet siir ki turani?”

¹³ Ki u tun bi ni banlee ki betib a “Ii saa doo na ni man. I saa la jasoo ki u jii nyunsoor. Ii waau man ¹⁴ nan njaak nba ki u saa koo na ni, ki yin bet li njaadaan a ‘Wanntoo na yaa ti boia a saamm diiuk nba ki hoo nan u poorpoweiteeb saa di yukitgar tiaru jaamm jeet na be lee?’ ¹⁵ Ki u saa wanni ditootuk nba yab ki bi poŋ teen bonsiar kur siira; ki yin teen jeet maŋ leŋ.”

¹⁶ Ki Yiisa poorpoweiteeb banlee maŋ saan doo maŋ ni, ki set saa la ki siar kura tun nan waa betib bianjinba na. Ki bi teen jaamm maŋ jeet.

¹⁷ Ki Yiisa nan u poorpoweiteeb piik nan banlee na tan baar daajoouk. ¹⁸ Baa kar ki di jeet yoo nba, ki u tan betib a, “Barmoniie ki n beeri na, min nan yimm nba di jeet na, i yence yaa wun nyi n poor.”

¹⁹ Ki li biir bi para; ki bi boio yeno yeno a “A yeen mine-e?”

²⁰ Ki u jiin a, “Li lek tee i piik nan banlee na ni yeno nba ki min nan hoo lakii tuun sen-yeŋ ni ki di nae. ²¹ Min nisaarik Bik set saa kpo nan laa sob Yennu gboun ni bianjinba nae, njaan bonbiir sii be daano nba yaa wun nyi n poor na paak. Bi-i bonni kii mar li daano gbaa, li bo so u po.”

Ki jiin ti Yomdaano jeet dinu po

(Matiu 26.26-30; Luk 22.14-20; 1 Korint teeb 11.23-25)

²² Baa di jeet maŋ yoo nba na, ki Yiisa jii boroboro ki tur Yennu niipoouk, njaan nmit nmit ki tur u poorpoweiteeb, ki betib a “Gaat man. Linba nae tee n gbanant.”

²³ Nanne ki u bia jii nyunnyunmaŋ nan tiloona nyun ki tur Yennu niipoouk, ki jii turib. Ki bi kura nyuu. ²⁴ Ki u yetib a

“Linba nae tee n sɔn, ki n sɔn saa nyi n gbanant ni, nisaarii bonchiann paak, ki wann nan Yennu senn mɔsonpaann na. ²⁵ Barmɔniie ki n beeri na, n ji kan mi nyu tilɔɔna nyun na see daar nba ki n tan saa nyu li bonpaann Yennu naan ni.”

²⁶ Nanne ki bi yin Yenjiantu yanii, n̄aan nyii ki saan Olif Tiinii kunkonn na paak.

*Yiisa nba yet a Piita saa nɔi a u ki miu bianjinba
(Matiu 26.31-35; Luk 22.31-34; Jɔɔnn 13.36-38)*

²⁷ Ki Yiisa betib a “I kura na tan saa tin ki nyikima, kimaan li sɔb Yennu gbouŋ ni a ‘Yennu tan saa kpi pekpaarik na, ki pei na n tin yat.’ ²⁸ N̄aan mi-i taji fiir kuun ni, n saa dɔŋ gar i tɔɔnn ki saan Galilii.”

²⁹ Ki Piita yet a, “N leeb na kur-i lekii nyika, n̄aan min narin kan nyikani.”

³⁰ Ki Yiisa beto a “Barmɔniie ki n beera na, nyiok na, a saa nɔi nan a ki min taar muntaaewa ki kojouk n bui leer.”

³¹ Ki Piita n̄amm yet nan ninmɔnn a “Li-i lekii tee min nan fin n lakin kpo gbaa, n̄aan n kan mi nɔi nan n ki miani.”

Ki u leeb na mun bia yet nna.

*Yiisa nba miar Yennu nan ninmɔnn bianjinba
(Matiu 26.36-46; Luk 22.39-46)*

³² Li poorpo ki bi saan siaminba bi yi Gefsemene na. Leje ki Yiisa bet u poorpoweiteeb a “Karin nna man n̄aan ki n saan ki saa miar Yennu.” ³³ U din jii Piita-e nan Jeems nan Jɔɔnn, ki bi saan. Ki u par biir ki li tee nan u yaa wun kpoe na; ³⁴ ki u yetib a “Parbibooru nba soorin na per lin kpima. Biat nna man kii nyɔi.”

³⁵ Nanne ki u chat saan tɔɔnn waaminna, ki baa fabin, ki u yugbiar siit tinj, ki mei Yennu, a li-i bonni saa fiti, Yennu n n̄aan ki biak nba baat u paak na n yakirɔ, ki yet a ³⁶ “N Baa, n Baa, siar kaa ki a kan fit tumi. Daa n̄aant ki n kɔɔ bonbiir nba baat n paak na ni; n̄aan daa te ki li tee maa loon bianjinba kaa, n̄aan lin teen faa loon bianjinbae.”

³⁷ Nanne ki u jen u poorpoweiteeb bantaa na boor, ki sɔɔ ki bi gɔɔna. Ki u boi Piita a “Simonn, a gɔɔnte-e? A kan fit kii nyɔi waami-i?” ³⁸ n̄aan betib a, “Ii nyɔi man n̄aan kii mei Yennu ki i tan daa kɔɔ jinjammii ni. I sei narin loon lin tun linba n̄an, n̄aan ki i gbanant kaa panji.”

³⁹ Ki u bia n̄mat Yenmiaru ki saa mei nan waa bo miar sinsinn bianjinba na, ⁴⁰ ki bia jen sɔɔ ki u poorpoweiteeb na gɔɔna, kimaan gɔɔn din mɔkib bonchiann. Ki bi ki mi baa saa yeto linba li yoo na.

⁴¹ Waa tan jen taapaun muntaa ni, ki u boib a “I bia lek daa dɔɔ gɔɔnt ki foi-i? Li jaŋa man. Yoo maŋ baara. Bi jii

min nisaarik Bik ki teen biitdamm nuu niwa. ⁴² Fiit man ki tin saan. Gotir, wunba nyii n poor na pera.”

Baa soor Yiisa bianjinba

(*Matiu 26.47-56; Luk 22.47-53; Jɔɔnn 18.3-12*)

⁴³ Yiisa nba daa piak na, ki u poorpoweiteeb piik nan banlee na ni yeno, wunba ki bi din yiu Judas na, baar nan nibur nba ki mannteeb yudamm nan sennu wannteeb nan saakab tumm na, ki bi siab dia jukbanjai, ki siab mun dia gbajara. ⁴⁴ Ki Judas wunba nyii u poor man porj wannib nyinsiara a “Mi-i saki foont wunba ki moot u tankpinn, yii mi nan nɔɔe na. Yin sooro kii diau fanu kii saa nano.”

⁴⁵ Judas nba baar yoo nba, li taakpaak ni ki u saan Yiisa boor ki yiin a, “Wanntoo” njaan moot u tankpinn. ⁴⁶ Ki niib na ji soor Yiisa ki diau kenken. ⁴⁷ Njaan ki u poorpoweiteeb na ni yeno nba see lej na noot u jukbanjiak ki choo mannteeb yudaano daabir tubir ki pot. ⁴⁸ Nanne ki Yiisa boib a “I baar nan jukbanjai nan gbajara na a yin tan soorin nan n tee fat-tooe na-a? ⁴⁹ N daan tuu be i boor Yenjiantu nasaakak ni daar kura ki want niib Yennu maan, ki i tuu ki somi; njaan li kpaa talas nan Yennu gbouj ni maan man n gbee.”

⁵⁰ Ki u poorpoweiteeb na kur ji chiar njaan nyiko.

⁵¹ Ki naasimo nna gbab chinchenn kuukoo ki waa Yiisa poorpo. Ki bi tan bibo ki soor u chinchenn, ⁵² ki u nyik chinchenn man bi nuu ni, njaan chiar yann.

Baa jii Yiisa ki saan nano buut boor bianjinba

(*Matiu 26.57-68; Luk 22.54-55, 63-71; Jɔɔnn 18.13-14, 19-24*)

⁵³ Ki bi jii Yiisa ki saan nano mannteeb yudaano njaak, siaminba ki mannteeb yudamm, nan tin na ni saakab, nan sennu wannteeb lakin na. ⁵⁴ Njaan ki Piita be Yiisa poorpo, ki waa banfokira mokmok nan baa tan koo mannteeb yudaano man njaak. Ki Piita saan kar ki pukin toontunna na po, ki bi nanii muu. ⁵⁵ Nanne ki mannteeb yudamm nan saakab man kur yabir bi moj paak a bin gbat siaradamm moi ni, ki la Yiisa biit ki kpiu, njaan koj u biit. ⁵⁶ Siaradamm bonchiann din fa fai ki teeno, njaan ki bi fai man ki waa leeri.

⁵⁷ Nanne ki jasiab fiir set ki faar faak paano a, ⁵⁸ “Ti gbat ki u yet a u saa bet Yenjiantu nasaakak nba ki niib din maa na, njaan jii daa nantaa ki maar, ki li ji kii tee niro kaa maari.” ⁵⁹ Njaan li kur yann; bi fai man lek bia din ki wei leeri.

⁶⁰ Njanne ki mannteeb yudaano na fiir ki boi Yiisa a “Barii nba ki jab na piak ki jiin a po na paak tee bee? A ki mok li jiinu-u?”

⁶¹ Naan ki Yiisa lek nmina, ki ki jiin siari. Ki u bia namm boio a “Fine set tee Yennu Niganntoo Masia wunba tee njo Yennu Bija na-a?”

⁶² Ki Yiisa jiin a “Nn, mine na. I tan saa la min nisaarik Bik kar Yabint Yennu niidiitu po, ki bia tan saa lan ki n be sanpagbant ni ki siik.”

⁶³ Njanne ki mannteeb yudaano man soor u moŋ tiat ki pat, njan yet a “Ti poŋ ji ki loon siara damm. ⁶⁴ I moŋ gbat waa yekint u moŋ nan Yennu bianjinba. I dukii nlee?”

Ki bi kur sak a u biira, ki kpan nan kuume.

⁶⁵ Ki bi siab siin mosant u paak; ki pii u numm po, njan pebito ki yeen a “Buntir wunba peba na.” Ki toontunna na gaaro, ki jako nan tanpakii.

Bianjinba ki Piita noi a u ki mi Yiisa

(Matiu 26.69-75; Luk 22.56-62; Joonn 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Ton, Piita lek daa din be nanyer po ki nanii muu, ki mannteeb yudaano nasapaantoontunyeno tan baar lau, ⁶⁷ ki goto sirrr, ki tan yeto a, “A mun tuu waa Nasaref niro Yiisa man.”

⁶⁸ Ki Piita noi a, “Min ki miu, min ki mi barbooru nba ki a piak na paaki;” njan fiir nyii. Li taakpaak ni ki kojouk bui.

⁶⁹ Ki sapaamo na bia lau lej ki njammit beer nisiab nba see lej na a “Joo na mun tee u poorpoweiteeb na yeno.”

⁷⁰ Ki Piita bia namm noi.

Ki li bia yann waamina ki binba see lej man namm jak Piita a “A set tee niib na ni yeno, kimaan a mun tee Galilii niro.”

⁷¹ Njanne ki Piita por a, “Li-i tee ki n faar faakie, Yennu n dat n tubir, min ki mi yaa yeen joo nba na po.”

⁷² Li yoo man ki kojouk bui pukin taapaun munlee; ki Piita ji tiar bianjinba ki Yiisa bo beto na a, “A saa yet a a ki min taar muntaewa, ki kojouk n lian bui leer.” Li yoo na ki Piita libit nan monii.

15

Baa jii Yiisa ki saan Pailat boor bianjinba

(Matiu 27.1-2, 11-14; Luk 23.1-5; Joonn 18.28-38)

¹ Mannteeb yudamm, nan tin na ni saakab, nan sennu wanteeb, nan Juu teeb saakab kur din lakin sanyapob ni, ki lor lora, ki baan Yiisa bant ki jii saan nano tin yudaano

nba ki bi yiu Pailat* na boor. ² Ki Pailat boio a “Fine set tee Juu teeb kpanbar na-a?”

Ki Yiisa jiin a “Nan faa yaa na.”

³ Ki mannteeb yudamm maŋ lek bia dia sonii bonchiann ki piak biir Yiisa. ⁴ Ki Pailat bia boio a “A kan jiin siari-i? Gbiintir baa piak ki biira bianjinba.”

⁵ Naan ki Yiisa lek yêť jiinu; ki li ji bakit Pailat.

*Pailat nba din chab a bin kpi Yiisa bianjinba
(Matiu 27.15-26; Luk 23.13-25; Jɔɔnn 18.39-19.16)*

⁶ Tɔn, yukitgar tiaru jaamm dinu yoo kur, Pailat tuu nyinn niyenokooe dansarik ni, wunba ki niib na loonɔ, ki ŋaau. ⁷ Li yoo maŋ jasoo din be dansarik ni, ki u sann tee Barabas. Ŋoo nan nisiab din be dansarik ni, kimaan bi moyêťuk nba ki bi tuu mok doo na ni ki kpi niib na paak. ⁸ Ŋanne ki nibur maŋ din lakin ki mei Pailat a wun yaan tun burchint. ⁹ Ki u boib a, “I loon ki n nyinn Juu teeb bat nae-e?” ¹⁰ Kimaan u mi fanu nan naŋ paake ki mannteeb yudamm jii Yiisa ki teen u nuu ni.

¹¹ Ŋanne ki mannteeb yudamm maŋ ŋamm pak tur nibur na a bin betɔ ki wun nyinn Barabas-e ki turib. ¹² Ki Pailat bia ŋamm boib a, “Ki wunba ki i yiu Juu teeb kpanbar na, i loon ki n teenɔ nlee?”

¹³ Ki bi tian jiin sanpaapowa a “Kpaamɔ dapunpunn paak.”

¹⁴ Ki Pailat boib a “Bee paake? U biit mantik tee lannpoe?”

Ki bi bia ŋamm tian sanpaapowa a “Kpaamɔ dapunpunn paak.”

¹⁵ Ki Pailat loon wun penn nibur maŋ para, li paak ki u nyinn Barabas ki turib, ŋaan te ki u kunkɔnkɔnna na boo Yiisa, ki u jiiu turib a bin kpaau dapunpunn paak.

*Kunkɔnkɔnna na nba din sukii Yiisa bianjinba
(Matiu 27.27-31; Jɔɔnn 19.2-3)*

¹⁶ Ki kunkɔnkɔnna na jii Yiisa ki koo nano tiŋ na yudaano Pailat ŋaadindouŋ ni, ki yiin bi leeb kur. ¹⁷ Ki bi jii baanmuŋ nna ki lanno, ŋaan jii kunkonii ki luu naan fokirik ki yirimɔ, ¹⁸ ŋaan ji foontɔ nan baa foont bat bianjinba na, ki yeen a “Juu teeb Bat, naa-a naa-a,” ¹⁹ ŋaan jii lanbann ki faa u yur paak, ki siin mosant u paak, ki gbaa bi duna paak u tɔɔnn. ²⁰ Baa daano nyatuk ki gbenn yoo nba, ki bi liat baanmuŋ na, ŋaan jii u moŋ moŋ tiat na ki lanno, ki jiiu ki nyii nano a bin saan kpaau dapunpunn paak.

* 15:1 15.1 Pailat-e din tee Rom teeb nba nyann Juu teeb na yudaano.

*Baa din kpaɔ Yiisa ki tabinɔ dapunpunn paak bianjinba
(Matiu 27.32-44; Luk 23.26-43; Jɔɔnn 19.17-27)*

²¹ Baa be sonu ni ki saa yoo nba, ki bi chet jasɔɔ nna ki u sann tee Simonn. Ki kunkɔnkɔnna man miao a wun gaar Yiisa kuun dapunpunn na. (Li jɔɔ din tee Sairene jɔɔe, ki nyii digbanbik ni ki baat Jerusalem. U din tee Aleksander nan Rufus baae.) ²² Ki bi jii Yiisa ki saa nanɔ siaminba ki bi yir Golgota, ki li paak tee “Yukpabuk Boor na.” ²³ Leje ki nisiab din turo daan nba nmat nan nyoku nba ki bi yir mir na, njan ki u yet li nyunu. ²⁴ Ki bi ji kpaau dapunpunn na paak, ki ji to naatɔt ki chent u tiat. ²⁵ Bi din kpaau sanyiok nie, kut munyia yoo. ²⁶ Bi din sob baa yaa bi la u biit nba na, ki tabin u dapunpunn na paak a, “Juu teeb Kpanbar mane na.” ²⁷ Bi bia din kpaau fat-teeb banlee dapunpuna paak ki pukin u po, ki yeno be u niidiitu po, ki loo na mun be u niigan po. ²⁸ Ki li gbeen linba sob Yennu gbouj ni a “Bi teeno nan baa tee toonbiitdamm bianjinba nae.”

²⁹ Ton, ki binba somm gaar lej na gumii bi yura ki sukiiɔ, ki yeen a “Fine yaa a saa fit bet Yenjiantu diiuk na njan bia jii daa nantaa ki maar. ³⁰ Nann, nyimin dapunpunn na paak ki sik ki tinn a moj.”

³¹ Nnae ki mannteeb yudamm nan sennu wantteeb mun bia sukiiɔ, njan yeen bi leeb a “U tuu tint leeb, njan tan kan fit tinn u moji. ³² Juu teeb bat nba tee Yennu Niganntoo Masia na n nyi dapunpunn na paak ki sik motana, ki tin la ki teeno yada.”

Ki binba ki bi pukimm u po ki kpaab na mun bia sukiiɔ.

*Yiisa kuun labaar
(Matiu 27.45-56; Luk 23.44-49; Jɔɔnn 19.28-30)*

³³ Laa din tan baar yonsuuk ni, ki digbann na kur ji bonn ki saa tuu yenlekir kut muntaa. ³⁴ Kut muntaa man yooe, ki Yiisa yikin nan kunkɔsaakar a, “Eloi, Eloi, lema sabaktani?” ki li paak tee a “N Yennu, n Yennu, bee ki a nyikimi?”

³⁵ Ki binba see lej na gbat u yiini man, ki bi siab yet a “Gbiintir man, u yi Elaija-e.” ³⁶ Nanne ki bi ni yeno tin ki saan jii saapo ki suunt damiituk nna ni, ki jii sakin daauk paak, njan donn ki turo a wun nyu, ki bia yet a “Njan ki ti laan Elaija saa baar ki sikinɔ dapunpunn na paaka.”

³⁷ Ki Yiisa namm yikin nan kunkɔsaakar, njan ji kpo li yoo.

³⁸ Li yoo na ki chinchenn nba tuu jɔɔn ki puun Yennu diiuk sinsuuk ni na bokit yur paak ki tan sik tin ni. ³⁹ Ki kunkɔnkɔnna yudaano nba din see dapunpunn man boor na nba la bianjinba ki Yiisa kpo na, ki u ji yet a “Barmonii, joo na set tee Yennu Bijae.”

⁴⁰ Tɔn, Meeri Magdaliinn nan Meeri nba din tee Joses nan Jeemsbik naa na, nan Salome, din pukin poosiab po ki see banfɔkira n̄aan gorii. ⁴¹ Bi poŋ din waa Yiisa, yoo nba ki u din be Galilii naewa, ki sommitɔ. Pooleeb bonchiann nba wei Yiisa ki baar Jerusalem na mun bia din be leŋ.

Yiisa gbanant piinu labaar

(Matiu 27.57-61; Luk 23.50-56; Jɔɔnn 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Li daar daajook ki Arimatea doo ni jɔɔ nba sann tee Joosef na din baar. U din tee Juu teeb barbuura saakayenɔe, ki tee burchimɔ nan barmɔnii, ki din guu Yennu naan baaru. Li daar sanyafannuk din sii tee foon daare; li paak, ki u din saan nan parcheenn ki yet Pailat a wun chabɔ Yiisa gbanant. ⁴⁴ Pailat nba gbat a Yiisa poŋ kpowa na, ki li ji yaar litɔ; ki u yiin kunkɔnkɔnna yudaanɔ na ki tan boiɔ a, “Yiisa nba kpo, li yukira-a?” ⁴⁵ Yoo nba ki u gbat yudaanɔ maŋ mɔb ni na, ki u yiin Joosef maŋ ki tan chabɔ a wun jii Yiisa gbanant na. ⁴⁶ Joosef poŋ din daa katiŋewa, ki kpaat Yiisa gbanant dapunpunn na paak, ki pɔbino leŋ, ki jiiu pii kaauk nba ki bi poŋ din jiar tanpiiuk ni na, ki bikit katangbenjir, ki biin li mɔb. ⁴⁷ Ki Meeri Magdaliinn nan Meeri, wunba din tee Joses naa na la siaminba ki bi pii Yiisa gbanant na.

16

Yiisa kuun firu labaar

(Matiu 28.1-8; Luk 24.1-12; Jɔɔnn 20.1-10)

¹ Foon daar nba din tan gar, ki Meeri Magdaliinn, nan Salome, nan Meeri, wunba tee Jeems naa na, din saan ki saa daa bonnunubit a bin saan but Yiisa gbanant paak. ² Lasir daar sanyapob ni, ki bi saan kaauk maŋ boor ni. ³⁻⁴ Baa daa din be sɔnu ni yoo nba, ki bi boi bi leeb a, “N̄mee sa saa birint katanu, kaauk maŋ mɔb paak ki turiti?” (Li katanu din gbenj bonchiann.) N̄anne ki bi tan per leŋ, ki got la ki katanu maŋ poŋ birinta ki dɔɔ li kɔɔ. ⁵ Ki bi kɔɔ kaauk maŋ ni, ki saa la naasimɔ nna lia baanpiounj ki kar niidiitu po. Ki li teemm jijeet bonchiann.

⁶ Ki naasimɔ maŋ yetib a “I daa jee siar mani. N mi nan i loon Nasaref niro Yiisa nba ki bi kpii u dapunpunn paak nae. U kaa nna; u fiir kuun niwa. Gotir man, baa daan biro siaminbae na. ⁷ Ii n̄mat ki saa bet u poorpoweiteeb nan Piita a u gar bi tɔɔnn ki saan Galiliwa; leje ki bi saa lau nan waa poŋ daan betib bianjiba na.”

⁸ Ki li yaar lit poob maŋ, ki bi gbanant jek bonchiann, ki bi nyii kaauk na ni, ki chyar, n̄aan lek ki faa sɔɔ li labaaari, kimaan janmaanii soorib bonchiann.

*Yiisa nba din dokit Meeri Magdaliinn paak bianjinba
(Matiu 28.9-10; Jɔɔnn 20.11-18)*

⁹ Tɔn, Yiisa nba din fiir kuun ni, lasir daar sanyiɔk ni na, u din dɔŋ dokit Meeri Magdaliinn paake, wunba ki u din nyinn narinbiit banlore u ni na. ¹⁰ Ki poo maŋ saan saa bet Yiisa weinanleeb nba mɔ ki fabin na. ¹¹ Baa gbat ki u yaa Yiisa jen u manfoor ni ki u lau na, ŋaan bi din ki teenɔ yada.

*Yiisa nba din dokit u poorpoweiteeb banlee paak bianjinba
(Luk 24.13-35)*

¹² Linba na poorpoe ki Yiisa poorpoweiteeb banlee din nyii doo na ni ki somm sɔnu ni. Ki u lebit u mɔŋ ki dokit bi paak. ¹³ Ki bi ŋmat jen doo na ni ki tan yet bi leeb, ŋaan ki bi lek ki teemm yada.

*Yiisa nba din dokit u poorpoweiteeb piik nan yenɔkɔɔ na
paak bianjinba*

(Matiu 28.16-20; Luk 24.36-49; Jɔɔnn 20.19-23; Toona 1.6-8)

¹⁴ Li poorpo biak ki Yiisa poorpoweiteeb piik nan yenɔkɔɔ na din kar ki di jeet, ki u tan dokit bi paak, ki yakii namm bi yada pɔɔrin, nan bi tuba nba kpaa bianjinba, nan baa ki teen binba lau ki u fiir kuun ni yada na paak. ¹⁵ Ki u bia yetib a “Ii saa kii mɔɔntir barŋanii na ki tur sɔɔ kur, tingboun na kur po. ¹⁶ Wunba kur teenin yada, ki bi wurɔ Yennu nyunwuru, u saa la tinnu; ŋaan wunba ki teenin yada, Yennu saa bu u buut ki biirɔwa. ¹⁷ ŋaan binba teenin yada saa tun jaarlituk toona nae: bi sii taan n sann ki nyint narinbiit niib ni; ki bia pak maboorganii nba ki bi ki mi paki; ¹⁸ bi-i tanji soor wai, koo bi-i tanji nyuu nyɔkbiuk, li kan teemm siari; bi bia saa yii bi nii baatib paak, ki bin la laafia.”

*Yiisa nba doo Yendoun ni bianjinba
(Luk 24.50-53; Toona 1.9-11)*

¹⁹ Tɔn, Yiisa nba pak barii na ki gbenn yoo nba, ki Yennu te ki u doo Yendoun ni ki saa kar ŋɔɔ Yennu niidiitu po. ²⁰ ŋanne ki u poorpoweiteeb na saan ki saa mɔɔntir u barŋanii na lokir kur po, ki ti Yomdaano maŋ be namm, ki te ki bi tuun jaarlituk toona, ki li toona wann siara nan bi mɔɔntii maŋ set tee barmɔniie.

Barŋanii nba ki LUK din sob nae na

Ki jiin Luk gbouŋ na po

Yennu maan nba ki Luk din sob na want a Yiisa-e tee Israel teeb* tinntoo nba ki Yennu din tur moosonn ki jiin u po, ki bia tee nisaarii kur tinntoo.

¹⁻⁴ Chanbaa Teofilus:

N loon ki a bann nan maan nba ki bi poŋ daan wanna na, li tee barmoonii moniie.

Li piinu ni, nislabb din la linba tun ti leeb sinsuuk ni na, nan bi ninbina. Namme tee binba din moontir maan maŋ, ki niib bonchiann kot bi moŋ paak ki sob linba ki bi wannib na. Li paak, n moŋ moŋ boi ki fiitir bonŋann ki la nan li bonsiar kur nba tee bianjinba li piinu ni, nan laa saa bianjinba, ki n dakin nan li ŋan nan ki n sob ki lii tooƙ sonu, ki tura.

Malaka nba pak baa saa mar Joonn bianjinba

⁵ Yoo nba ki Herod din tee Judea yent batsaakoo na, ki Yennu manntoo be ki u sann tee Sekaria, ki u tee manntoo Abija paabu ni niro, ki u ŋaapoo tee manntoo Aaronn yaaboonn, ki u sann tee Elisabef. ⁶ Bi banlee maŋ binben din ŋan Yennu boor, ki bi sak u wannu nan sennu kur nyiknyik; ⁷ ŋaan bi din ki mok biki, kimaan Elisabef din tee pookanmatire, ki bi kur bia poŋ gar nan matuko.

⁸ Nanne dasiar ki Sekaria paabu ni toontun-yoo tan baar, ki u din tan yaa wun tun u toonn ki tur Yennu, nan waa tuu tuun ki teeno bianjinba na. ⁹ Li yoo na ki bi to naatoot nan bi mannteeb kaar nba tee bianjinba, a bin gann wunba sii koo Yennu ŋasaakak na ni kii wubint bonnunubit. Baa to, Sekaria din dii. Li paak ki u tan saan koo ŋaak maŋ ni, ¹⁰ ŋaan ki nibur na kur biar see nanyer ki mei Yennu, yoo nba ki u wubint bonnunubit na.

¹¹ Li yooe ki Yennu malaka dokit Sekaria paak, ki set bonnunubit binbintir na diitu po. ¹² Sekaria nba din tan lau yoo nba, ki u yan put ŋmat, ki janmaanii sooro. ¹³ Ki malaka maŋ beto a, "Sekaria, daa tiin janmaanii. Yennu poŋ gbat a miaruwa, ki a ŋaapoo Elisabef tan saa mar bonjak ki tura, ki a saa pur u sann Joonn. ¹⁴ Ki li tan saa maŋa ki a par n penn, ki niib bonchiann para mun tan saa penn u maaru maŋ paak. ¹⁵ U tan sii tee nijaanne Yennu tooonn, ki bia tan kii

* : 1.0 Juu teeb sanleere tee Israel teeb.

nyu dabooru kur. U tan saa gbee nan Yennu Seyeen u matuk yooewa. ¹⁶ U tan saa te ki Israel teeb† bonchiann n jen bi Yomdaano Yennu boor. ¹⁷ U sii mək Yennu Seyeen nan paŋ, nan Yennu sokinii Elaija nba din mək bianjinba na, ki tan saa doŋ liit ti Yomdaano, ki tunn motana nigbouŋ na yan, ki te ki waas nan bibaanba n ŋamm taan kii mək dudukŋant, ki bia tunn moyêtdamm yan ki bin bann yentinbinbeŋ, ki u bia tan saa te ki niib n teen siir kii guu bi Yomdaano.”

¹⁸ Ki Sekaria bet malaka maŋ a, “N saa teen nlee ki bann nan linba na tee monii? Kimaan n kpeta, ki n ŋaapoo mun bia kpeta.” ¹⁹ Ki malaka maŋ jiino a, “Mine tee Gabriel wunba be Yennu tɔonn na; ki u tumin a boor, a n tan pak nana ki wanna barŋanii na. ²⁰ Naan a saa muu nan li yoo nba tan saa baar ki lin teen monii, kimaan a ki teen n maan nba saa teen monii na yada.” ²¹ Tɔn, niib nba biar see nanyer ki guu Sekaria na, li din bakitib kimaan waa yukir Yenjiantu ŋasaakak ni bianjinba na. ²² Waa ji din tan nyii yoo nba, u din ki fit piaki, ki bi ji bann nan u la yirintue Yenjiantu ŋasaakak na ni; ki u ji piak muutir ki labin nii ki teemm. ²³ Yoo nba ki u toona din tan gbenn Yenjiantu ŋasaakak ni na, ki u kun ŋaak ni.

²⁴ Li poorpoe ki u ŋaapoo Elisabef din soor poor, ŋaan bɔrii u moŋ ŋaak ni tatata nan ŋmaarii ŋanŋmu, ²⁵ ki din tan yet u moŋ a, “Linba nae ki Yennu tun turin ki tinin ninbaauk ki nyinnin fei ni.”

Malaka nba pak baa saa mar Yiisa bianjinba

²⁶ Tɔn, Elisabef poor sooru ŋmaarii ŋanloob nie, ki Yennu tun u malaka Gabriel a wun saan doo nba be Galilii yent ni, ki bi yi doo maŋ Nasaref na, ²⁷ ki saa pak tur sapaanmunn nba ki u sann tee Meeri na. Sapaamo maŋ din tee jasoo sarkpeŋe, ki u sann tee Joosef. Joosef din tee kpanbar Defid yaaboonne. ²⁸ Ki malaka na tan baar Meeri boor ki yeto a, “N foonta. Yennu par mei a paak, ki u bia be nana.” ²⁹ Waa yet bianjinba na, ki Meeri yan ji put ki saa baa nook ni, ki u ji dukii maan maŋ paak. ³⁰ Ki malaka na bia beto a, “Meeri, daa tiin janmaanii, kimaan Yennu par mei a paak. ³¹ A tan saa soor poor ki mar bonjak, ki tan saa pur u sann Yiisa. ³² U tan sii tee nijaanne, ki bi yiu Yabint Yennu Bija. Ti Yomdaano Yennu saa te ki wun di u yeeja Defid naan, ³³ ki u sii tee Jakob yaaboona ni kpanbar mək mək nan mək mək, ki u naan bia kan mi gbenni.”

³⁴ Nanne ki Meeri boi malaka maŋ a, “N tee sapaanmunne, ki nlee ki n saa soor poori?” ³⁵ Ki malaka na yeto

† 1:16 1.16 Juu teeb sanleere tee Israel teeb.

a, "Yennu Seyeenj saa sik a ni, ki Yabint Yennu manj panj n bakin a paak; li paak, bik nba ki a tan saa maro manj sii tee popeendaano, ki bi yiu Yennu Bija. ³⁶ Nnaan bant nan a niipoo Elisabef, wunba kpeta na, motana u soor poora ki saa mar bonjak. U nmaarii njanloobu na, njo nba ki bi din yiu pookanmatir na; ³⁷ kimaan siar kaa ki Yennu kan fit tumi." ³⁸ Ki Meeri beto a, "Ton, n tee Yennu daabire. Nnaant ki lin teen nan faa betin bianjinba na." Ki malaka na ji yaat nyiko.

Bianjinba ki Meeri saan gon Elisabef

³⁹ Li poorpo ki Meeri fiir yiama ki saan Juda yent nba mok kunkona na dosau ni, ⁴⁰ ki koo Sekaria njaak ki foont Elisabef. ⁴¹ Yoo nba ki Elisabef gbat Meeri foontii na, ki bik nba daa be Elisabef poor ni na ji kpir kutib. Li yoo na ki Yennu Seyeenj gbee Elisabef, ⁴² ki u yikin sanpaapowa a, "Wuya, wuya, Yennu piisin be a paak ki gar pooleeb kura, ki u piisin bia be bik nba be a poor ni na paak. ⁴³ Bee ki li teenin nna ki n Yomdaano naa tan baar n boori? ⁴⁴ Maa gbat a foontii yoo nba, ki bik nba be n poor ni na ji kutib nan parpeenn. ⁴⁵ Faa teen yada nan Yennu maan nba ki u pak tura na tan saa teen monii na, parpeenn tee a yare."

Meeri nba din pak Yennu bianjinba

⁴⁶ Nanne ki Meeri ji din yet a
 "N piak Yennu n par ni,
⁴⁷ ki mok parpeenn, Yennu nba tee n Tinntoo na paak,
⁴⁸ kimaan u tin min nba tee u sapaandaabir na ninbaauk,
 nnaan ki n poij ki tee siari.
 Laa jii dinna ki saa, nighbouj kur tan sii yeen
 a n tee parpeenn daano,
⁴⁹ kimaan panj daano Yennu tun toonjaana ki turin,
 ki u sann tee kasii.
⁵⁰ U bia mok ninbatinu nan nighbouj kur nba tiino.
⁵¹ U tant u nuu ki tun panj toona,
 ki yat karinbaandamm ki biir bi lora,
⁵² ki liat kpanbara, nnaan donn tatimm,
⁵³ ki gboon komma jejant, nnaan te ki mokita nmat
 niikoonii.
⁵⁴ Waa din senn masonn ki tur ti yeejamm Israel teeb
 nba tee u toontunna na,
 u tian li po ki sommitib.
⁵⁵ U bia tian ki tiin Abraham nan u yaaboona ninbaauk
 mokmok nan mokmok."
⁵⁶ Ton, li din teen nan nmaarii nantaa na ki Meeri daa be
 Elisabef boor, ki tan nmat kun.

Baa mar Jōonn nba din wuur niib Yennu nyunwuru na bianjinba

⁵⁷ Li poorpoe ki Elisabef matuk yoo tan baar, ki u mar bonjak. ⁵⁸ Ki bi ḡakpiasnba nan u ninjamm din gbat bianjinba ki Yennu tinō ninbaauk bonchiann na, ki bi kur ji mōk parpeenn nano.

⁵⁹ Tōn, ki li daa ḡanniin daare ki bi baar a bin pot bik maḡ punn, ki loon bin jii u baa sann ki purō; ⁶⁰ ḡaan ki u naa gatib a, "Aaii, u sanne tee Jōonn." ⁶¹ Ki bi yetō a, "ḡaak na ni, sōō sann ki yi Jōonn-i." ⁶² ḡanne ki bi pak muutir nan bik maḡ baa, a bin boi ki laan u loon bii yi u bik maḡ bee; ⁶³ ki u wann muutir ni a bin jii dapōuk turō. Baa jii ki turō ki u sōb a, "Bik maḡ sanne tee Jōonn." Ki li ji bakit bi kura.

⁶⁴ Li taakpaak ni ki Sekaria muut, ki ji piin maan paku ki piak Yennu. ⁶⁵ Ki janmaanii soor bi doo niib kura. Ki labaar na mōont yat Juda yent nba mōk kunkona na kur po, ⁶⁶ ki li tur binba kur gbat nna maḡ dudukit, ki bi boi bi leeb a, "Bik na tan sii tee niboorbee?" kimaan bi poḡ la nan Yennu paḡ be nano.

Bianjinba ki Sekaria din sōkint Yennu maan

⁶⁷ Li yoo na ki Yennu Seyeenḡ din gbee Jōonn baa Sekaria, ki u sōkint Yennu maan ki yet a:

⁶⁸ "ḡaant man ki tin pak timm Israel teeb Yomdaano Yennu, kimaan u baar a wun somm u niib ki fat ḡaabe.

⁶⁹ U turit Tinntōō nba mōk paḡ ki tee Yennu toontunno Defid yaaboonn.

⁷⁰ Yaayoo ni, Yennu din pak nan u popeenn sōkiniinba ki turit,

⁷¹ ki yet a u tan saa nyinnit ti datai nii ni,

ki bia tan saa nyinnit binba kur namit na nii ni.

⁷² U bia yet a u sii mōk ninbatinu nan ti yeejamm,

ki kan mi tamm u popeenn mōsonn

⁷³ nba ki u din senn ki tur ti yeeja Abraham na.

⁷⁴ U din senn a u saa nyinnit ti datai nii ni,

ki tin fit jiantō ki janmaanii daa mōkiti,

⁷⁵ ki ti sii tee popeendamm nan burchimm u boor nan ti manfoa gbennu.

⁷⁶ N bik, bi tan sii yia, 'Yabint Yennu sōkiniie.'

A saa gar ti Yomdaano tōonne ki ḡamm u sōnii ki turō,

⁷⁷ ki wann u niib ki bin bann nan u tan saa tinnib yoo nba ki u nyik chab bi biit na.

⁷⁸ Barmōniie, Yennu mōk ninbatinu nan burchint,

ki ti tinnu daar maḡ tan sii tee nan yondoore nae,

⁷⁹ ki li tan saa yent sanpaapo

ki tur binba be kuun bunbōnn ni na;

ki bia yent ti taa ni ki tin tōkin parmaasir sōnjouk na.”

⁸⁰ Bik maŋ din kpaatire ki pukii nan Yennu bannu, ki koo muuk ki saa be tatata nan yoo nba tan baar nan wun dokit Israel teeb‡ paak.

2

Baa mar Yiisa bianjinba (Matuu 1.18-25)

¹ Li yoo na ki kpanbara yudaano Ōgustus tur mōb u yent ni a bin sōb sōo kur sann nikant ni. ² Nanne tee sinsinn nikant sōbu, ki Kirinius tee Siria tin yudaano li yoo. ³ Li paak, sōo kur din kun u doo ni a bin saa sōb u sann, ⁴ ki Joosef mun din nyii Nasaref nba be Galilii yent ni na, ki saan Judea yent ni, ki kun kpanbar Defid doo Betlehem, kimaan u din tee Defid yaaboonne. ⁵ Tōn, ki u kpen a bin sōb ŋoo nan u sarkpen Meeri sana; li yoo, ki Meeri mōk poor.

⁶ Baa din daa be Betlehem na, ki Meeri maaru yoo tan jaŋ, ⁷ ki u mar u sapaanmar bonjak, ki jii tana ki bobino, ki biro bonkobit burgbetir ni, kimaan saamm diiuk na ji din ki mōk yiar nba ki bi saa doori.

Ki jiin pekpaarii nan malakanba po

⁸ Pekpaarii mun din be doo maŋ ni ki kpaar pei nyiok, muuk ni. ⁹ Ki Yennu malaka tan dokit bi paak, ki Yennu maŋ yentsaakar yent lintib. Ki jaŋmaanii soorib bonchiann. ¹⁰ Naan ki malaka na betib a, “Daa tiin jaŋmaanii man, kimaan n baar nan barŋaniie maa n wanni, linba saa tur niib kur parpeenn. ¹¹ Dinna nyiok na bi mar i Tinntoo, wunba tee Yennu Niganntoo Masia na. Bi maro Defid doo nie. ¹² I saa la sanpantik na boob tana ki doo bonkobit burgbetir ni; linba nae sii tee nyinn ki turi.”

¹³ Li yoo na ki Yendouŋ ni malakanba bonchiann dokit ki pukin malaka na po, ki yiin piak Yennu a:

¹⁴ “Dont Yennu sann sanpaapo man; parmaasir-ii be u nigannkab paak, tingbouŋ na ni.”

¹⁵ Ki malakanba na tan nyik pekpaarii na, naan ŋmat doo Yendouŋ ni. Ki bi yet bi leeb a, “Naant man ki tin saan Betlehem ki saa got linba tun, ki ti Yomdaano Yennu betit na.”

¹⁶ Nanne ki bi fiir saan yian yian ki saa baar ki la Meeri nan Joosef; ki sanpantik maŋ doo bonkobit burgbetir ni. ¹⁷ Baa baar lau yoo nba, ki bi moont linba ki malaka na betib ki jiin bik maŋ po. ¹⁸ Ki binba gbat pekpaarii na nba moont linba na, ki li bakit bi kur. ¹⁹ Naan Meeri din tian

‡ 1:80 1.80 Juu teeb sanleere tee Israel teeb.

linba tun na kur, ki dukii li po u par ni bonchiann. ²⁰ Li poorpoe ki pekpaarii na ŋmat bi pei boor muuk ni. Baa saa na, ki bi piak dont Yennu sann, linba kur ki bi gbat ki la na paak; ki li set tee nan malaka nba betib bianjinba na.

Yiisa sanpuru labaar

²¹ U maaru daa ŋanniin nie ki bi din pot u punn ki pur u sann Yiisa, sann nba ki malaka din pur ŋaan ki u poor daa ki soor na.

Baa din jii Yiisa ki tur Yennu bianjinbae na

²² Tɔn, li din tan jaŋ nan Joosef nan Meeri n tun nan Moses sennu nba wann bianjinba, ki mann maruŋ ki ŋamm bi mɔŋ Yennu boor na. Ŋanne ki bi ji din jii bik na ki saan nano Jerusalem, a bin saa jiiu ki tur Yennu, ²³ nan laa sob Yennu sennu ni na a, “Bikperik kur nba tee bonjak sii tee Yennu yooe.” ²⁴ Ki bi bia mann maruŋ nan Yennu nba din senn bianjinba na a, “Bin lon lanjerii banlee koo ŋmanbira banlee ki mann.”

²⁵ Li yoo na ki jasoo nna be Jerusalem, ki u sann tee Simeonn. U din tee burchimo nan yentinnoe, ki Yennu Seyeen be u ni, ki u guu yoo nba ki Yennu tan saa tinn Israel* teeb. ²⁶ Yennu Seyeen maŋ poŋ din fiit ki wannɔ a u kan kpo see ki u tan la Yennu Niganntoo Masia, wunba ki u din senn mɔsonn a u saa tumo na. ²⁷ Li yoo na ki Yennu Seyeen maŋ te ki Simeonn koo Yenjiantu ŋasaakak ni, ki saa la Yiisa baa nan u naa ki bi baar nano a bin teeno nan sennu nba wann bianjinba na. ²⁸ Ki Simeonn gaar bik maŋ ŋaan pak Yennu ki yet a:

²⁹ “N Yomdaano, min nba tee a daabir na,
ŋaant ki n saan nan parmaasir
nan faa poŋ din betin bianjinba na,

³⁰ kimaan n mɔŋ mɔŋ ninbinn la Tinntoo nba ki a tumo
nawa,

³¹ wunba ki a gann ki sennɔ ki tur nibooru kura.

³² U sii tee yentu ki fiit a sonu ki wann binba ki tee Israel
teeb na,

ki bia baar nan dontir ki tur a niib Israel teeb.”

³³ Tɔn, Simeonn nba pakib ki jiin bik maŋ po bianjinba na, ki li bakit bik na baa nan u naa bonchiann. ³⁴ Ki Simeonn sat Yennu piisin bi paak, ŋaan bet bik na naa Meeri a, “Nnara, Yennu nyinn bik na ki sennɔ a Israel teeb bonchiann n baa yann u paak; ki leeb bonchiann mun bia tan saa tinn u paake. Nɔoe tan sii tee nyinn nba ki niib bonchiann saa pak ki biir na; ³⁵ linba na saa te ki bi woonin ni dudukit n

* 2:25 2.25 Juu teeb sanleere tee Israel teeb.

nyi paanu. Naa**n** bonsiar tan saa tun ki biir a mɔŋ mɔŋ par bonchiann.”

³⁶ Tɔn, ki Yennu sɔkiniilɔɔ mun be leŋ ki tee poo, ki u sann tee Anna, wunba tee Fanuel bik, ki bia tee Aser booru ni nirɔ, ki din tee pookperchianwoŋ, wunba din yoo bina ŋanlore, ³⁷ ki u sɔrɔ kpo ŋaan nyikɔ pakɔɔk ki u ji tee binpiinniin nan ŋanna; ŋaan u din tuu ki nak Yenjiantu ŋasaakak na ni yonnu nan nyikɔ, ki jiantir Yennu ki lorin mɔb ki meio. ³⁸ Li yoo na ki u baar ki lab ki teen Yennu niipoouk, ki din piak bik na po ki teen binba kur din guu yoo nba ki Yennu yaa wun tinn Jerusalem teeb na.

Baa ŋmat kun Nasaref bianjinba

³⁹ Ki Joosef nan Meeri nba din tun gbenn Yennu sennu nba wann bianjinba na, li yoo ki bi ŋmat kun Nasaref nba be Galilii yent ni na. ⁴⁰ Ki bik na tan kpaat nan paŋ nan subinii bonchiann, ki Yennu par mei u paak.

Yiisa nba tun bianjinba u bisin ni

⁴¹ Tɔn, binn kur ki Yiisa baa nan u naa tuu saan Jerusalem ki saa di yukitgar† tiaru jaamm. ⁴² Yoo nba ki Yiisa din tan baar binpiik nan ŋanlee na, ki bi saan a bin saa di jaamm maŋ nan bianjinba ki bi tuu tee na. ⁴³ Jaamm daa maŋ nba din tan gbenn yoo nba, ki bi ji piin kunu, ŋaan Yiisa biar be Jerusalem, ki u damm ki mi nan u biari. ⁴⁴ Bi din dukii a u be nibur na nie, ki bi somm daar maŋ kur; ŋanne ki bi ji loonɔ bi niib ni nan bi leeb ni, ⁴⁵ ŋaan ki ki lau. Ki bi din ŋmat saan Jerusalem ki saa loonɔ leŋ. ⁴⁶ Daa ŋantaa daar ki bi tan lau Yenjiantu ŋasaakak ni, ki u lakin kar nan wantteeb yudamm ki gbiintir bi maan ŋaan bia boib buboit. ⁴⁷ Ki li bakit binba kur gbiintirɔ na, nan waa teen bianjinba ki mɔk bannu ki piak ki jiiintib na. ⁴⁸ Ki u baa nan u naa nba lau leŋ na, ki li bakitib bonchiann; ki u naa ji boio a, “N bik, bee ki a teent nna? A ki mi a min nan a baa la parbiir hei ki loomani-i?”

⁴⁹ Ki u jiin ki boib a, “Bee ki i loonimi? I ki mi nan n saa fabir kii be n Baa toona nie-e?” ⁵⁰ Naa**n** bi din ki bann u maan maŋ paaki.

⁵¹ Naa**n**ne ki bi din ŋmat nan Yiisa ki sik Nasaref, ki u saak bi mɔb. Ki u naa tian linba tun na kur u par ni. ⁵² Ki Yiisa kpaatir ki pukii nan subinii, ki Yennu nan nisaarii para mei u paak.

† **2:41** 2.41 Yennu malaka din kpui Ijipt teeb bijakpera, ŋaan nyik Israel yab. (Nyinu 12.29)

3

*Jɔɔnn nba din wuur niib Yennu nyunwuru bianjinba
(Matiu 3.1-12; Mak 1.1-8; Jɔɔnn 1.19-28)*

¹ Kpanbara yudaano Taiberias nba din dii naan bina piik nan njanjmu ni, ki Ponsius Pailat mun tee Judea yudaano, ki Herod mun tee Galilii batsaako, ki u waaro Filip mun tee Iturea nan Trakonitis batsaako, ki Laisanias tee Abilene batsaako, ² ki Annas nan Kayafas mun tee mannteeb yudamm, li yoo na ki Yennu jii u maan ki tur Jɔɔnn nba tee Sekaria bija na; ki u din be muuk ni. ³ Nanne ki Jɔɔnn din lin Jɔɔdann mɔkir po kur, ki mɔontir ki teen niib a bin nyik bi toonbiit ki wun wurib Yennu nyunwuru, ki Yennu n nyik chabib. ⁴ Linba na tee nan Yennu sokinii Aisaya nba din sob Yennu gbouj ni bianjinba nae a:

“Nisoo be muuk ni ki hoot a:

‘Nammitt man ti Yomdaano baaru sonu ki turo,
ki njamm u sonii ki lii took.

⁵ Baat kur saa gbee ki naa;

ki joot nan kunkona kur saa bit ki naa.

Sonu nba njmar siaminba kur, li saa sont fanu;

sonboota saa piin ki lat naa,

⁶ ki tingbouj niib kur saa la bianjinba ki Yennu saa tinnib.’

⁷ Nann mane ki niib bonchiann din baar Jɔɔnn boor a wun wurib Yennu nyunwuru; ki u betib a, “Yimm waalabirii na. Nmee kpaani a yin tin nyi Yennu wutoor nba yaa lin baar i paak na ni? ⁸ Ii tuun man linba saa wann nan i set nyik i toonbiita. I daa daan i para ni nan Abraham tee i yeeja. N beerie, Yennu saa fit fiin tana nba na ki lin kpant Abraham yaaboona. ⁹ Pajar ponj teen siira a wun choo tiinii; ki tiik nba kur ki loon loonjana, bi saa choore ki lu muu ni.” ¹⁰ Ki nibur manj din boio a, “Ki ti ji saa teen nlee?” ¹¹ Ki u jiin a, “Wunba mɔk liata njanlee, see ki u paat yenn ki tur wunba ki moki, ki wunba mɔk jeet, wun wat tur wunba ki moki.” ¹² Nanne ki lampogaartesiab mun baar a wun wurib Yennu nyunwuru, njan boio a, “Chanbaa, timm saa teen nlee?” ¹³ Ki u betib a, “I daa gaan likirii ki gaar baa senni bianjinba na.” ¹⁴ Ki kunkonkonna mun baar ki tan boio a, “Ki timm muni, ti saa teen nlee?” Ki u betib a, “I daa mukisir soo ki gaan siari, koo ki fa faak ki paa niib; i numm n gboo i paauk nba ki i gaan na.”

¹⁵ Ton, ki niib ji piin ki dukii dudukit bi para ni ki mɔk dindann Jɔɔnn po, a li pasiar u sii tee Yennu Niganntoo Masia-e. ¹⁶ Li yoo manj ki Jɔɔnn bet bi kur a, “Min njarin wuuri nyume, njan wunba cheen baat. N ki njan nan ki

n lot u taasanmii. Njooe saa jii Yennu Seyeen nan muu ki wuur i para. ¹⁷ U dia dilenn nmanii a wun lenn bonnann, ki nyinn dibin ki wuun u boor ni, njaan lu foun na muu nba kan mi kpeen ni.”

¹⁸ Joonn nba din mcoontir barnanii manj ki teen niib na, u din pak pinpakbooru booru ki kpaamm. ¹⁹ U bia din kpaan batsaakoo Herod, kimaan u din fat u moŋ waaroo njaapoo Herodias ki koon, ki bia tun toonbiit bonchiann ki pukin. ²⁰ Li poorpoe ki u tan koon Joonn dansarik, ki li mantik tee bonbiir.

*Joonn nba din wur Yiisa Yennu nyunwuru bianjinba
(Matiu 3.13-17; Mak 1.9-11)*

²¹ Yoo nba ki Joonn din wur niib na kur Yennu nyunwuru na, ki Yiisa tan baar u boor, ki u wur u mun Yennu nyunwuru. Lenj mane ki Yiisa mei Yennu, ki sanpaapo tan loot, ²² ki Yennu Seyeen sik u paak ki tee nan nmann na, ki kunkor nyii sanpaapo ki yet a, “Fine tee n Bilonkak; fine ki n numm gboo.”

*Ki jiin Yiisa yeejamm po
(Matiu 1.1-17)*

²³ Yoo nba ki Yiisa din piin Yennu toonn na, ki u tee nan bina piintaa na.

Niib din mi a u tee Joosef bijae.

Joosef baa din tee Heli-e,

²⁴ ki Heli baa tee Matat, ki Matat baa tee Liifai,

ki Liifai baa tee Melki, ki Melki baa tee Janai,

ki Janai baa tee Joosef,

²⁵ ki Joosef baa tee Matatias, ki Matatias baa tee Amos,

ki Amos baa tee Nahum, ki Nahum baa tee Esli,

ki Esli baa tee Nagai,

²⁶ ki Nagai baa tee Maat, ki Maat baa tee Matatias,

ki Matatias baa tee Semeinn, ki Semeinn baa tee Josek,

ki Josek baa tee Joda,

²⁷ ki Joda baa tee Joanann, ki Joanann baa tee Resa,

ki Resa baa tee Serubabel, ki Serubabel baa tee Sealtiel,

ki Sealtiel baa tee Neri,

²⁸ ki Neri baa tee Melki, ki Melki baa tee Adi,

ki Adi baa tee Kosam, ki Kosam baa tee El-madam,

ki El-madam baa tee Er,

²⁹ ki Er baa tee Joosua, ki Joosua baa tee Elieser,

ki Elieser baa tee Jorim, ki Jorim baa tee Matat,

ki Matat baa tee Liifai,

³⁰ ki Liifai baa tee Simeonn, ki Simeonn baa tee Juda,

ki Juda baa tee Joosef, ki Joosef baa tee Joonam,

ki Joonam baa tee Elayakim,

31 ki Elayakim baa tee Melea, ki Melea baa tee Menna,
 ki Menna baa tee Matata, ki Matata baa tee Natann,
 ki Natann baa tee Defid,
 32 ki Defid baa tee Jese, ki Jese baa tee Obed,
 ki Obed baa tee Boas, ki Boas baa tee Salmonn,
 ki Salmonn baa tee Nasonn,
 33 ki Nasonn baa tee Aminadab, ki Aminadab baa tee
 Adminn,
 ki Adminn baa tee Arni, ki Arni baa tee Hesronn,
 ki Hesronn baa tee Peres, ki Peres baa tee Juda,
 34 ki Juda baa tee Jakob, ki Jakob baa tee Aisak,
 ki Aisak baa tee Abraham, ki Abraham baa tee Tera,
 ki Tera baa tee Nahor,
 35 ki Nahor baa tee Serug, ki Serug baa tee Reu,
 ki Reu baa tee Peleg, ki Peleg baa tee Eber,
 ki Eber baa tee Sela,
 36 ki Sela baa tee Kainann, ki Kainann baa tee Afaksad,
 ki Afaksad baa tee Sem, ki Sem baa tee Nowa,
 ki Nowa baa tee Lamek,
 37 ki Lamek baa tee Metusela, ki Metusela baa tee Enok,
 ki Enok baa tee Jared, ki Jared baa tee Mahalaleel,
 ki Mahalaleel baa tee Kainann
 38 ki Kainann baa tee Enos, ki Enos baa tee Sef,
 ki Sef baa tee Adam, ki Adam baa tee Yennu.

4

Bianjinba ki Sintaanii jamm Yiisa

(Matiu 4.1-11; Mak 1.12-13)

1 Li yoo na ki Yiisa nyii Joodann mōkir po, ki gbee nan
 Yennu Seyeen, ki Seyeen man te ki u koo muuk ni, 2 ki be
 lej daa piinna, ki Sintaanii jammō. Ki u ki dii siar daa man
 ni; ki kon ji din tan sooro.

3 Ki Sintaanii yeto a, “Li-i tee ki a set tee Yennu Bijaie,
 fan yet tann na ki lin kpant jeet.” 4 Ki Yiisa yeto a, “Li sob
 Yennu gboun ni a, ‘Jeet kuukoo kaa te ki niro be.’ ” 5 Li
 poorpoe ki Sintaanii ji jiiu ki doo nano sanpaapo, ki saa
 wannō tingboun na yent kur yiama, 6-7 ŋaan beto a, “N bo
 saa tura pan nan mōkint na kur. Bi din tur mine pan nan
 mōkint man, ki n mun saa fit tur wunba ki n loon. Li-i tee ki
 a bo saa gbaan ki jiantin, li kur bo sii tee a yare.” 8 Ki Yiisa
 beto a, “Li sob Yennu gboun ni a, ‘Niro-ii jiantir u Yomdaano
 Yennu kuukooe, kii bia kii waa ŋoo kuukoo.’ ”

9 Ŋanne ki Sintaanii bia jiiu ki saan nano Jerusalem, ki
 saa doo nano Yenjiantu nasaakak mōpin-yerik paak, ŋaan
 beto a, “Li-i tee ki a set tee Yennu Bijaie, fan yukir ki sik,

¹⁰ kimaan li sob Yennu gbouj ni a, 'U saa te ki u malakanba-ii guua fanu.' ¹¹ Li bia sob a, 'Bi sii dia-a nan bi nii ki a taar kan gbiat tann gbaa.' "

¹² Ki Yiisa yeto a, "Yennu gbouj bia yet a, 'Soo daa bikii u Yomdaano Yennu.' "

¹³ Sintaanii nba jamm Yiisa ki tan goo na, ki u daa nyiko.

Yiisa nba din piin u toonn Galilii yent ni bianjinba
(Matiu 4.12-17; Mak 1.14-15)

¹⁴ Yiisa din gbee nan Yennu Seyeen pan, ki tan nmat saan Galilii. Ki bi moont u labaar ki li yat tinj man kur po. ¹⁵ U din wantib Yennu maan, bi Yenjiantu diit ni; ki niib kur piako.

Bianjinba ki Nasaref doo ni teeb yet Yiisa
(Matiu 13.53-58; Mak 6.1-6)

¹⁶ Li poorpoe ki Yiisa din saan Nasaref, siaminba ki u din tan nmant niru na. Ki foon daar ki u tan koo Yenjiantu diiuk ni, nan waa ponj din tuu koo bianjinba na, ki tan fiir a wun karin Yennu gbouj. ¹⁷ Ki bi jii gbouj nba ki Yennu sokinii Aisaya din sob na ki turo; ki u pint gbouj na ki la siaminba ki li sob a:

¹⁸ "Yennu Seek be n ni,

ki u gannin a n moont barjanii ki tur tatimm.

U tumin a n tan bet yommii a n saa nyinnib yann,

ki bia bet joonii ki bin nyoont,

ki bia fat binba be biak ni ki lub yann,

¹⁹ ki bia moont a li jan nan Yennu n tinn u niiba."

²⁰ Yiisa nba karin gbenn yoo nba, ki u pin gbouj na ki jiin tur Yenjiantu diiuk toontunno, naan kar. Ki niib kur nba be diiuk na ni ji gorio. ²¹ Ki u piin piak ki teemm a, "Maan nba ki n karin Yennu gbouj ni na, li teen barmonii dinna, laa baa i tuba ni na." ²² Ki bi kur ji piako; ki li bakitib nan mamamm nba ki u pak na, ki bi ji boi bi leeb a, "Joosef bija na kaa na-a?"

²³ Li yoo na ki u betib a, "N kan biris nan i tan saa betin barjouk nae a, 'Fin tebtu, tebin a moj moj,' ki bia tan saa betin a n tun bakitnaun toonjaana n moj doo ni, nan bianjinba ki i gbat ki n tun Kapenaum na. ²⁴ Barmoniie ki n beeri na, niib kan gaar Yennu sokinii u moj moj doo ni.

²⁵ Barmoniie, pakoi bonchiann din be Israel tinj ni, yoo nba ki Elaija daa din be na. Yoo manj ni, saak din ki baa bina nantaa nan nmaarii njanloob, ki kon din tan baa bonchiann tinj manj kur po, ²⁶ naan Yennu din ki tun Elaija soo boor faba tinj manj ni; u din tumo pakook nba din be Sarefaf doo nba be Sidonn tinj ni na boore. ²⁷ Yoo nba ki Elaisa daa din be na, gbaata bonchiann din be Israel tinj ni, naan bi soo din ki

la laafia tinj manj ni; Naamann nba din tee Siria joo na, hoo kuukooe din la laafia.”

²⁸ Ki niib kur nba be Yenjiantu diiuk manj ni nba gbat Yiisa maan manj na, ki bi ji donn wutoa u paak, ²⁹ ki fiir ber nyinnoo doo na ni, ki saa nanno kunkonn nba ki bi maa bi doo na kpinj, a bin lu-u baauk ni, ³⁰ naan ki u buut bi ni ki yaat.

*Joo nba ki narinbiik din be u ni na labaar
(Mak 1.21-28)*

³¹ Li poorpo ki Yiisa sik Kapenaum nba be Galilii yent ni na. Foon daar ki u koo Yenjiantu diiuk ni ki want niib Yennu maan; ³² ki u wannu manj bakitib bonchiann, kimaan u maan na din mok panj. ³³ Ki jasoo nba ki narinbiik be u ni na din be Yenjiantu diiuk na ni ki tian sanpaapo a ³⁴ “Fin Yiisa nba tee Nasaref niroo na, timm nan fin, nlee mantiki? A baar a a tan biirite-e? N mi faa tee wunba; a tee Yennu popeendaano nae.” ³⁵ Ki Yiisa yakii nan narinbiik manj a, “Nminin fuut, naan nyi joo na ni.” Ki narinbiik na lu joo na tinj ni, bi sinsuuk ni, naan nyii u ni; waa lek lu-u tinj ni na, naan u ki paano danj. ³⁶ Ki li teen soo kur jaarlituk, ki bi boi bi leeb a “Mooonboor-bee na? U mok yiikoo nan panj ki teen narinbiit moo, ki bi nyi niib ni.” ³⁷ Li paak, ki bi din moont Yiisa sann tinj manj kur po.

*Bianjinba ki Yiisa te ki baatib bonchiann la laafia
(Matiu 8.14-17; Mak 1.29-34)*

³⁸ Li yoo na ki Yiisa nyii Yenjiantu diiuk na ni ki saan Simonn naak, ki saa la Simonn dianpook yiar yiaru nba paar, ki bi fabin tur Yiisa ki jiin poo na po. ³⁹ Ki Yiisa baar ki set waa doo siaminba na, naan tur yiaru na moo, ki li gbenn; ki poo na fiir yama ki teemm saauj. ⁴⁰ Yonnu nba tan baa yoo nba, ki binba kur mok baatib bi nei ni na jiib ki baar namm Yiisa boor; ki bi yiar yiarbooru booru. Ki u yii yii u nii baatib na kur paak ki te ki bi la laafia. ⁴¹ U bia din te ki narinbiit nyii niib bonchiann ni. Baa nyi yoo nba, ki bi tian sanpaapo a, “A tee Yennu Bijae.” Naan ki u din ki sak ki bi pak jikii, kimaan bi mi nan u tee Yennu Niganntoo Masia-e.

*Yiisa nba din moontir barnanii Judea digbana ni bianjinba
(Mak 1.35-39)*

⁴² Laa din yent ki Yiisa nyii doo na ni ki saan muuk ni; ki niib na din tan lin loono ki saa lau. Baa lau yoo nba, ki bi ji gooro a u daa yaatir naan nyikitibi. ⁴³ Ki u betib a “See ki n saan digbanlia biak kii sakii moontir barnanii nba jiin Yennu naan po, kimaan li paake ki Yennu tumin.” ⁴⁴ Nanne

ki u lin Judea digbana ki ƙɔɔ Yenjiantu diit ni ki want niib barii maɲ.

5

*Bianjinba ki Yiisa din gann u sinsinn poorpoweiteeb
(Matiu 4.18-22; Mak 1.16-20)*

¹ Dasiar ki Yiisa din see Genesaret mɔkgbenjir* boor ki want niib Yennu maan; ki nibur tut baat a bin gbiint u maan maɲ. ² Ki burgbeta ɲanlee be mɔkgbenjir maɲ gbingbann, ki jansoorreeb nyikir ɲaan chat saan a bin wuur bi janlaant. Yiisa nba din la burgbeta maɲ yoo nba, ³ ki u ƙɔɔ Simonn yar ni, ɲaan betɔ a wun chatir waan ki sikin nyun ni. Waa chat sikin na, ki Yiisa kar burgbetir maɲ ni, ɲaan want nibur na Yennu maan.

⁴ Waa din wann niib na ki gbenn yoo nba, ki u bet Simonn a “Jirin nyunsunsun po ki lu i janlaant ki soor janii.” ⁵ ɲaan ki Simonn jiin a, “Chanbaa, wonn nyiok munna ti won yabir a ti soor janii, ɲaan ki fit soor siari. Tɔn, faa pak linba na, ɲann n saa lu ki got.” ⁶ Ki Simonn nan u leeb na ji lu bi janlaant na ki soor janii bonchiann; ki bi janlaant ji yaa lin pat. ⁷ Li paak, ki bi kabint bi leeb nba be burgbetleer na ni a bin baar ki sommib. Baa baar yoo nba, ki bi donn janii na ki tan gbeen bi burgbeta ɲanlee na kur, ki li din kpiak ki ji yaa lin kpai nyun ni.

⁸ Ki Simonn Piita nba la linba tun na, ki u gbaan Yiisa tɔonn ɲaan yetɔ a “N Yomdaano, n tee biitdaano. N ki ɲan nan ki n nakinani. Nyikimin ɲaan kii saa,” ⁹ kimaan baa soor janii bonchiann bianjinba na, ki li bakit Simonn Piita nan u naasinyɔɔsnba na kur, ¹⁰ nan u leeb, Jeems nan Jɔonn nba din tee Sebedii waas na. Ki Yiisa bet Simonn a “Daa tiin janmaanii. Laa jii dinna ki saa, a saa saan kii daak niib kii baat namm n boor.”

¹¹ ɲanne ki bi ji din tut bi burgbeta maɲ ki donn gbingbann, ki nyik bi bont kur len ɲaan waa Yiisa.

*Yiisa nba din te ki gbaatir la laafia bianjinba
(Matiu 8.1-4; Mak 1.40-45)*

¹² Sianyoo ki Yiisa be dosau nna ni, ki gbaatir† be len, ki yiaru na be u paak bonchiann. Waa din tan la Yiisa yoo nba, ki u baar ki fabin u tɔonn ki miarɔ a “N Yomdaano, li-i tee ki a loon, a saa fit te ki n ɲaauk na n gbenna.”

¹³ Ki Yiisa tant nuu ki siiu, ki yetɔ a “N loon nna. A ɲaauk maɲ n gbenn.” Li taakpaak ni ki u ɲaauk na set gbenn.

¹⁴ ɲaan ki Yiisa kpaano a “Daa piak soɔ barii na. Ii saa

* 5:1 5.1 ɲanne bia din tee Galilii mɔkgbenjir. † 5:12 5.12 Bi maan ni, ɲaauk paak tee gbanant paak yiar yoonne.

Yennu manntɔɔ boor ki jii a mɔŋ ki wannɔ, ki bia mann maruŋ ki tur Yennu, nan Moses nba din senn ki jiin gbaata laafia lanu po na, ki sɔɔ kur n bann nan a ŋaauk maŋ set gbenna.”

¹⁵ Barmɔnii, Yiisa sann set din doo bonchiann ki gar sinsinn yoo na, ki nibur din lakin u boor a bin gbiint u maan, ki baatib nba be leŋ na bia loon bii laat laafia. ¹⁶ U din tuu nyie ki saa muuk ni ki mei Yennu.

Yiisa nba din te ki gbanankpeenn daanɔ la laafia bianjinba (Matiu 9.1-8; Mak 2.1-12)

¹⁷ Sianyoo ki Farisiinba nan sennu wannteeb mun din nyii Galilii doi kur ni, nan Judea doi kur ni, nan Jerusalem doo ni, ki baar Yiisa boor. Li daar ki Yiisa want niib Yennu maan ŋasiak nna diiuk ni, ki Farisiinba nan sennu wannteeb maŋ kar leŋ, ki Yennu paŋ din be Yiisa ni a wun te ki niib n la laafia. ¹⁸ Ki nisiab tan baat ki jii baatɔɔ lian paak, wunba ki u gbanant kpowa, ki bi koor a bin kɔɔ nanɔ diiuk maŋ ni ki birɔ Yiisa tɔɔnn, ¹⁹ ŋaan bi din ki la yiar nba saa kɔɔ, kimaan niib din yab bonchiann. Li paak ki bi jiuu ki doo nanɔ diiuk na yur paak,‡ ki chɔɔ loot, ki sikinɔ nan lian na ki tan birɔ Yiisa tɔɔnn, niib na sinsuuk ni. ²⁰ Yiisa nba la baa teenɔ yada bianjinba na, ki u bet jɔɔ na a “N yɔɔk, n nyik chab a biita.” ²¹ Ki sennu wannteeb nan Farisiinba na ji dukii bi para ni a “Nilanɔpoe mun piak nna ki yekint u mɔŋ nan Yennu? Nmee saa fit nyik chab niro biiti, ki li ki tee Yennu kuukɔɔ kaa?”

²² Yiisa ŋarin din mi baa dukii bianjinba, ki u boib a “Bee ki i dukii nna? ²³ Maa yet baatɔɔ na a ‘N nyik chab a biit,’ koo maa saa yetɔ a ‘Fiit kii somm na,’ maan munlee na lannpoe paari? ²⁴ N ji saa wannu nan min nisaarik Bik mɔk yiikoo tingbouŋ na ni ki saa nyik chab niib bi biit.” Nanne ki u bet jɔɔ nba ki u gbanant kpo na a “Fini, fiit ki jii a lian kii kun a ŋaak ni.” ²⁵ Li taakpaak ni ki jɔɔ maŋ fiir set bi numm po, ki jii u lian maŋ, ki kun. Waa saa na ki u piak dontir Yennu. ²⁶ Ki li bakit bi kura, ki janmaanii bia soorib; ki bi piak dont Yennu ki yeen a “Dinna ti jia la durinya-a.”

Yiisa din yiin sɔɔ ki u sann tee Liifai (Matiu 9.9-13; Mak 2.13-17)

²⁷ Li poorpoe ki Yiisa din nyii ŋaak maŋ ni ki saa, ki saa la lampogaartɔɔ, ki u sann tee Liifai, ki u kar u toonn paak, lampogaar-diiuk ni; ki Yiisa betɔ a “Fiit kii waan.” ²⁸ Ki u nyik bont kur ŋaan fiir ki waau.

‡ 5:19 5.19 Bi diit yura paak, bi din tuu sere.

²⁹ Nanne ki u tan teen jaangbenjir u njaak ni ki tur Yiisa; ki lampogaarteeb nan niib bonchiann din baar ki lakin dii namm. ³⁰ Ki Farisiinba siab nan sennu wantteeb nba tee Farisiinba na baar ki burin nan Yiisa poorpoweiteeb a, "Bee ki i di ki nyu nan lampogaarteeb nan biitdammi?" §

³¹ Ki Yiisa gatib a "Binba mək laafia ki loon tebtō; binba yiar, namme loon. ³² N ki baar a n yiin popeenn damm kaa, njan n baar maa n bet biitdamme a bin nyik bi toonbiit."

Moloru labaar

(Matiu 9.14-17; Mak 2.18-22)

³³ Nanne ki nisiab din yet Yiisa a "Jōonn poorpoweiteeb yōō lorin mōi ki mei Yennu, ki Farisiinba poorpoweiteeb mun bia tee nna, njan a poorpoweiteeb narin di ki nyu."

³⁴ Ki u boib a, "Poochiann-i be, sōō saa fit ki te ki saamm n lor mōi, yoo nba ki pooyookir sōō daa be bi boor ni nawa-a? Aaii. ³⁵ Njan yoo baat, ki bi tan saa nyinn pooyookir sōō na bi boor; li yoōe ki bi saa lor mōi."

³⁶ Yiisa din yimm barjouk biak a "Sōō kan pat tapaann chabir ki lik takperi. Li-i tee ki u teen nnaie, u saa biir tapaann maṅe, njan chabpaann nan takper maṅ bia lek kii jami. ³⁷ Nnae mun ki sōō kan jii dapaanin ki liak kōrkper ni. Li-i tee ki u teen nnaie, dapaanin na-i mō yoo nba, li saa put kōruk nae, ki daan maṅ n mōōn yann, ki kōruk na n mun biir. ³⁸ See ki a jii dapaanin ki liak kōrpaann ni. ³⁹ Wunba nyu dakper, u-i la dapaanin, u ki loonir. U saa yet a 'Dakper nae man.' "

6

Ki jiin foon daar po

(Matiu 12.1-8; Mak 2.23-28)

¹ Tōn, foon dasiar ki Yiisa nan u poorpoweiteeb din gaar dii kpaab ni, ki u poorpoweiteeb na din somm kōnii dikara ki pinii nman. ² Ki Farisiinba siab boib a "Bee ki i tuun linba ki ti sennu want nan ti daa tuun foon daari?"

³ Ki Yiisa jiin boib a "I ki mi karin Yennu gbouj ni, Defid nba din tun bianjiba na-a? Kon nba din mək nōō nan u jōōmu na, ⁴ ki u din kōō Yenjiantu njaak ni ki saa jii Yennu boroboro ki nman, ki bia tur u jōōmu na, njan sennu na din ki chab nan sōō n di boroboro maṅ see mannteeb kuukōō."

⁵ Ki Yiisa bia betib a "Min nisaarik Bike yen foon daar."

Yiisa nba din te ki nuukpeenn daanō la laafia bianjiba

(Matiu 12.9-14; Mak 3.1-6)

⁶ Foon daleer ki Yiisa koo Yenjiantu diiuk ni ki wann niib Yennu maan, ki jasoo be lej ki u niidiitu kpo. ⁷ Ki sennu wantteeb nan Farisiinba siab mun din be lej, ki gorii Yiisa a bin laan u saa turoo laafia foon daari,* kimaan bi din loon bin la linba ki bi saa biiroe. ⁸ Nnaan Yiisa din mi linba be bi dudukit ni, ki bet joo nba ki u nuu kpo na a "Fiit ki set toonn po." Ki joo manj fiir set. ⁹ Ki Yiisa yetib a "N yaa n boi-ie ki laan ti sennu sak nan ti somm niib foon daar koo ti biiribi? Ti tinn niib koo ti kpibi?" ¹⁰ Nnanne ki u got lint niib manj kura nnaan bet nuukpeenn daano na a, "Tantir a nuu manj." Ki u tant, ki li la panj.

¹¹ Ki sennu wantteeb nan Farisiinba na ji din yaa bin put nan wutoa, ki ji piin beer leeb baa saa teen Yiisa bianjinba.

Yiisa nba din gann u toomiinba piik nan banlee bianjinba (Matiu 10.1-4; Mak 3.13-19)

¹² Li daa nba tan gar ki Yiisa doo kunkonn paak a wun saa miar Yennu, ki din saa mei Yennu nyiook nan laa tan yent. ¹³ Ki sanyiook ni ki u yiin u poorpoweiteeb ki tan gann piik nan banlee ki yib toomiinba.† ¹⁴ U din gann Simonn (wunba ki u din puroo Piita na) nan Simonn waaroo Andru, nan Jeems nan Joonn, nan Filip nan Batolomiu, ¹⁵ nan Mati u nan Tomas, nan Jeems nba din tee Alfeus bija na, nan Simonn (wunba ki bi din yiu Nikakitik na), ¹⁶ nan Judas nba din tee Jeems bija na, nan Judas Iskariot (wunba din tan nyii Yiisa poor na).

Yiisa nba din want niib ki bia te baatib laat laafia bianjinba (Matiu 4.23-25)

¹⁷ Yiisa nba din nyii kunkonn na paak ki sik namm yoo nba, ki u saan set paanu ni; ki u poorpojoomu lakin bonchiann; ki niib bonchiann mun dooj nyii Judea nan Jerusalem ki pukin Taya nan Sidonn doi kur nba kpia mokgbenjir na, ¹⁸ ki baar a bin gbiint u maan, ki bia loon wun te ki bin la laafia. Binba ki narinbiit daamiib na mun din baar, ki u te ki bi la laafia. ¹⁹ Ki soo kur nba yiar loon wun sii Yiisa, kimaan panj din nyi u nie ki te ki bi kur laat laafia.

Parpeenn nan parbiir labaar (Matiu 5.1-12)

²⁰ Li yoo na ki Yiisa got u poorpoweiteeb na nnaan yet a "Yimm tatimm, parpeenn tee i yare, kimaan Yennu naan tee i yare. ²¹ Yimm nba ki kon moki motana, parpeenn tee i yare,

* **6:7** 6.7 Wunba tun toonn foon daar, bi din tuu kpiue. † **6:13** 6.13 Nnamme din tuu saa moontir Yennu maan.

kimaan i tan saa gboowa.

Yimm nba mɔ mɔtana, parpeenn tee i yare,

kimaan i tan sii laae.

²² “Niib-i nami ki bokitiri, ki sukii-i ki biir i sana, kimaan yaa waa min nisaarik Bik na paak, parpeenn tee i yare.

²³ Ii mɔk parpeenn kii kpamm, kimaan i nyɔɔt tan sii yab Yendɔwɔŋ ni; bi yeejamm mun din tee Yennu sɔkiniinba na nnae.

²⁴ “Yimm mɔkita, li sii bi i paak,

kimaan i dɔŋ la i yanboota.

²⁵ “Yimm nba gboo mɔtana, li sii bi i paak,

kimaan kon tan saa gbatiwa.

“Yimm nba laa mɔtana, li sii bi i paak,

kimaan i tan sii fabin ki mɔ.

²⁶ “Yimm nba ki niib kur piaki, li sii bi i paak; bi yeejamm mun din piak faak sɔkiniinba na nnae.

*Ii mɔk lomm nan i datai man
(Matiu 5.38-48; 7.12a)*

²⁷ “Yimm nba gbiintir n maan na, n beerie, ii mɔk lomm nan i datai, kii tuun linba ŋan kii teen binba nami na.

²⁸ Binba porintiri mɔpora, yin jiimm a ‘Yennu piisin-ii be i paak.’ Binba sarikiti, ii mei Yennu kii teemm. ²⁹ Wunba peba tanpak, fan ŋmant leer po ki wun peb. Wunba jii a liatir, fan ŋaan ki wun gaar a soot pukin. ³⁰ Wunba kur miara siar, fan turɔ. Wunba fat a bona, a ji daa waa gaani.

³¹ Bianɔnba ki i loon niib-ii tuun kii teeni na, ii muni tuun nna kii teemm.

³² “Li-i tee ki i loon binba looni na kuukɔɔie, nlee ki Yennu saa pukinini? Biitdamm mun loon binba loomm na gbaa.

³³ Li-i tee ki i tuun linba ŋan ki teen binba tuun linba ŋan ki teeni na, nlee ki Yennu saa pukinini? Biitdamm mun tuun linba na gbaa. ³⁴ Li-i tee ki i kpentir ki teen binba ki i daan nan i tan saa gaar, nlee ki Yennu saa pukinini? Biitdamm mun kpentir nnae, ki teen bi leeb, ki bia tuu tan gaar bi bont bian.

³⁵ “Li paak, ii mɔk lomm nan i datai man, kii tuun linba ŋan kii teemm. Li-i tee ki i kpent niro ki li yukir, yaa daa biir i para li paaki, kimaan i nyɔɔt tan sii yab, ki i bia tan sii tee Yabint Yennu waas, kimaan ŋɔɔe tuun linba ŋan ki teen binba ki teenɔ niipoouk, nan binba tee biitdamm na. ³⁶ Ii mɔk ninbatinu man nan i Baa Yennu nba mɔk ninbatinu bianɔnba na.

*Leeb buut bunu labaar
(Matiu 7.1-5)*

³⁷ “I daa bu leeb buuti, ki Yennu kan bu i buuti. Daa piak biir niro ki gbentɔ, ki Yennu kan biir ki gbenniini. Nyikin

chab niib, ki Yennu saa nyik chab i mun. ³⁸ Ii teen niib, ki Yennu mun sii teeni. Li sii tee nan Yennu nba saa jii u nmanbanj ki chaat dii, ki lin tan gbee nan mɔgbana, ki wun ji dinn ki lin tan gbee ki saa mɔ, ki jii turi bianjinba ki i saa fit dia nae. Yaa jikit nmanbanj ki chaatir bont bianjinba ki teen niib na, Yennu mun saa chaat nnae ki turi.”

³⁹ Li poorpo ki Yiisa yimm barjouk na a, “Jɔɔɔ ki fit daar u ɔɔ. Bi kur saa baa bootuk nie. ⁴⁰ Tumiitɔɔ ki gar u wanttɔɔ; ki tumiitɔɔ-i bann gbenn, n̄aan n̄ɔɔ nan u wanttɔɔ sii jame.

⁴¹ “Bee ki a laat mɔɔnu nba be a ɔɔ ninbinn ni, n̄aan ki ki la dajinn nba be a mɔɔ mɔɔ ninbinn ni na? ⁴² Nlee ki a saa bet a ɔɔ a ‘N yɔɔk, n̄aan ki n nyinn mɔɔnu nba be a ninbinn ni na,’ n̄aan ki ki laat dajinn nba be a mɔɔ ninbinn ni na? Fin kpinkpanni daanɔ na, nyint dajinn nba be a ninbinn ni na sinsinn, ki ji fit la fanu ki nyinn mɔɔnu nba be a ɔɔ ninbinn ni na.

Ki j̄in tiik nan u ɔɔna po
(Matiu 7.16-20; 12.33-35)

⁴³ “Tinj̄an kan lon ɔɔnbiiti, ki tikpeeun̄ mun kan lon ɔɔn̄ana. ⁴⁴ Tiik ɔɔna nie ki bi bantɔ. Bi ki pɔ kinkana kunkon̄ paak ki bia ki pɔ gaa jagotuk paaki. ⁴⁵ Nin̄anɔ tuun toon̄ana, kimaan u par ni n̄an; ki nibiuk mun tuun toon̄biit, kimaan u par ni bi. Linba be niro par ni, n̄anne ki u piak.

Namaara banlee labaar
(Matiu 7.24-27)

⁴⁶ “Bee ki i yin i Yomdaanɔ n̄aan ki tuun maa loon bianjinba? ⁴⁷ Wunba kur baat n boor ki gbiintir n maan ki saak ki tuun li bianj, n saa wanni waa naan wunba; ⁴⁸ u naan jɔɔ nba din maa u n̄aak nae. Sinsinn u din gbiir fiakir ki li sun̄, ki saa tuu tanpiiuk, ki u ji fokin fiakir man̄ li paak. Li poorpo ki saak tan baa bonchiann, ki kpenu gbee, ki nyunmɔnn doo ki yir n̄aak man̄, n̄aan ki li ki baa, kimaan u din maar bon̄anne. ⁴⁹ N̄aan wunba gbiintir n maan n̄aan yê li weiu, u naan nan jɔɔ nba mun din maa u n̄aak tanbiinii ni, n̄aan ki ki gbiir fiakir nae, ki nyunmɔnn din tan gbee ki saa doo ki yir n̄aak man̄, ki li baa yiama. Bia ninbɔne na jiaki.”

7

Ki j̄in Rom tin̄ kunkɔnkɔnna yudaanɔ yada po
(Matiu 8.5-13)

¹ Yiisa nba din niib bont na kur ki gbenn yoo nba, ki u ji gar saan Kapenaum. ² Ki Rom tin̄ kunkɔnkɔnna

yudaansoo be lej ki mok u daabilonkak, ki yiaru sooro, ki u per kuuma. ³ Li yoo manj ki kunkonkonna yudaano na gbat Yiisa po, ki tun Juu teeb saakab u boor, a bin saan ki saa barimo ki wun baar ki tan te ki u daabir na n la laafia. ⁴ Ki bi saan Yiisa boor ki saa barimo bonchiann ki yeto a, "Joo manj jan nan fan sommowa, ⁵ kimaan u loon ti niib. U bia maa Yenjiantu diiuk ki turita gbaa."

⁶ Nanne ki Yiisa weib saan. Waa saa per njaak manj yoo nba, ki kunkonkonna yudaano manj tun u yoonsnba ki betib a bin yet Yiisa a, "N Yomdaano, daa bakint a moŋ ki baati, kimaan n ki njan nan fan baar koo n njaak ni. ⁷ N bia ki njan nan ki n nakin a boori. Njan pakin mabonne, ki n daabir n la laafia, ⁸ kimaan n mok binba garin ki yenin, ki n mun dia kunkonkonna ki yemm, ki fit tian yeno paak a 'Baat,' ki u baat; ki tian loo paak a 'Saant,' ki u saa; ki bia te ki n daabir tuun maa loon bianjiba."

⁹ Yiisa nba din gbat linba na, ki li yaar lito, ki u jiant ki got nibur nba waa u poorpo na ki betib a "N beerie, n daa ki mi la soo ki u teenin yada na booru, yimm Israel teeb* booru ni gbaa."

¹⁰ Li yoo mane ki kunkonkonna yudaano manj yoonsnba na nmat saan u njaak ni, ki saa baar soo daabir manj la laafiawa.

Yiisa nba din fin pakook bija kuun ni bianjiba

¹¹ Li poor po ki Yiisa saa doo nba ki bi yi Neenn na, ki u poorpoweiteeb nan nibur waau. ¹² Waa din saa baar doo manj tammob ni yoo nba, ki u la ki niib bonchiann nyii doo manj ni ki jii kuun a bin saan pii. Kpeemmoo manj naa din tee pakooke; njooe tee u bijayemmir. ¹³ Yiisa nba la pakook na, ki ninbaauk sooro, ki u yeto a "Daa mo," ¹⁴ njan saan sii kuun na lian, ki binba jiiu na set. Ki Yiisa yet a "Naasimo, fiit." ¹⁵ Ki kpeemmoo manj manfoor jen, ki u fiir kar, ki piin piak. Ki Yiisa jiiu ki kubin u naa.

¹⁶ Ki janmaanii ji soor niib nba be lej na kur, ki bi dont Yennu sann. Bi din yeen leeb a "Yennu sokiniijaann be ti sinsuuk ni. Yennu-e sik a wun somm u niib." ¹⁷ Yiisa labaar na din yat Judea yent nan digbankpinii nba kpia lej manj kur.

*Joonn nba din wuur niib Yennu nyunwuru na labaar
(Matiu 11.2-19)*

¹⁸ Li poorpoe ki Joonn nba wuur niib Yennu nyunwuru na poorpoweiteeb din saan ki saa beto li labaar kur; ki u tan yiin u poorpoweiteeb banlee, ¹⁹ ki tumm Yiisa boor, a bin saa boio a "Fine tee wunba yaa wun tan baar na, koo

* 7:9 7.9 Juu teeb sanleere tee Israel teeb.

tii daa kii guu sɔɔ?" ²⁰ Ki bi din saan Yiisa peŋ ki saa beto a "Jɔɔnn nba wuur niib Yennu nyunwuru nae tunt a peŋ a ti tan boia ki laan fine fine tee wunba yaa wun tan baar na koo tii daa kii guu sɔɔ?"

²¹ Li yoo mane ki Yiisa din te ki baatib nan baatpaaruk damm bonchiann la laafia, ki u bia nyinn narinbiit siab ni, ki nyɔɔnt jɔɔnii bonchiann. ²² Ki u ji bet Jɔɔnn toonii na a, "Ii ŋmat man ki saa bet Jɔɔnn linba ki i la ki bia gbat na; a i la ki jɔɔnii nyɔɔntir, ki wɔbii taa naatir ki bi somm, ki gbaata ŋaat gbent, ki tuukpaa ji gbia, ki kpeemm fi kuun ni, ki talasdamm gbiintir barŋanii na mɔɔntii. ²³ Parpeenn be wunba ki birisin na paak."

²⁴ Jɔɔnn toomiinba na nba din ŋmat na poorpoe ki Yiisa ji piin ki boi niib buboit ki jiin Jɔɔnn maŋ po a "Yaa daan saan Jɔɔnn peŋ muuk ni na, i daan dukii a i saa la bee? I daan mi a i saa la muuk nba ki wouŋ damm nae-e? ²⁵ I mantik jia daan saan a i saa la bee? Niro ki u lia taŋanti-i? Niib nba lia taŋant ki be bi yamani na be kpanbara ŋei nie. ²⁶ Tɔn, wantin man nibooru nba ki i daan saan muuk na ni a i saa la. I daan dukii a i saa la Yennu sokiniie-e? Barmɔniie ki n beeri na, Jɔɔnn ŋarin gar sokiniwa. ²⁷ U poe ki li sob Yennu gbouŋ ni a, 'N saa tun n toomu ki wun liit a tɔɔnn, ki ŋamm a baaru sɔnu.' " ²⁸ Ki Yiisa bia yetib a "N beerie, bi daa ki mi mar sɔɔ ki u chee Jɔɔnn-i, ŋaan wunba joont tarik Yennu naan ni chee Jɔɔnn."

²⁹ Ki niib kur nan lampogaarteeb din sak a Yennu ŋan, kimaan bi din gbat Jɔɔnn mɔɔntii, ki te ki u wurib Yennu nyunwuru, ³⁰ ŋaan ki Farisiinba nan sennu wanteeb na ki gaar linba ki Yennu lor turib na, kimaan bi din ki sak Jɔɔnn n wurib Yennu nyunwuru.

³¹ Ki Yiisa bia yetib a "Yimm mɔtana nigbouŋ na, n saa bikini nan bee na? N mi i taan tee niboorbee na? ³² I naan nan waas nba tuu tikir kar daak ni ki tian leeb paak nae a 'Ti peeb yerii ki teeni, ŋaan ki i ki waa. Ti mɔ kpemɔnii ki teeni, ŋaan ki i ki fabini.' ³³ Yimm mɔtana nigbouŋ na naan waas mane, kimaan Jɔɔnn din baar ki ki di jemɔnti, ki bia ki nyu daami, ki i yaa u waate; ³⁴ ki min nisaarik Bik mun tan baar ki di ki nyu, ki i bia yaa 'Gotir man, u tee podaano nan danyuuruko; ki bia tee lampogaarteeb nan biitdamm yɔɔk.' ³⁵ Tɔn, binba gaar Yennu bannu nae want nan bannu maŋ tee barmɔnii."

Yiisa nba din be Farisiisɔɔ ŋaak bianinba

³⁶ Farisiisɔɔ din be, ki tan yiin Yiisa a wun baar ki di jeet u ŋaak ni; ki Yiisa saan jɔɔ maŋ ŋaak, ki bi saa lakin kar ki dii. ³⁷ Poosɔɔ mun din be doo maŋ ni ki tee bonchonchonn.

Waa tan gbat a Yiisa di jeet ŋaak maŋ ni na, ki u baar nan salenŋann nba gbee nan tulaarii,³⁸ ki din set Yiisa poor po, u taapant boor, ŋaan mɔ; ki u ninnyuut baa Yiisa taapant paak ki tan matik; ki u jii u yut ki fiar Yiisa taapant, ki mɔɔtir u taapant maŋ,[†] ki tan but tulaarii na li paak.³⁹ Ki Farisii nirɔ nba yiin Yiisa na nba la linba na, ki u dukin u par ni a “Jɔɔ na-i tee Yennu sɔkiniie nan barmɔnii, u bo saa bann poo nba siinɔ na nba tee wunbawa. U bo saa bann nan u tee biitdaane.”

⁴⁰ Ŋanne ki Yiisa yet Farisii maŋ a “Simonn, n mɔk mɔbonsiar ki yaa n beta.”

Ki Simonn jiin a, “Wanntɔɔ, betirin.”

⁴¹ Ki Yiisa yetɔ a “Jab banlee din be ki mɔk lik-kpentitɔɔ pann. Yenɔ din mɔk u pann salimpeena kobii ŋanŋmu, ki loɔ na mun mɔk u pann salimpeena‡ piinŋmu.⁴² Bi banlee maŋ sɔɔ din ki fit pa. Ŋanne ki u chab bi kura a bii saa. Tɔn, a dukii nan ŋmee mantik sii loon lik-kpentitɔɔ maŋi?”

⁴³ Ki Simonn jiin a, “N dukin nan li sii tee wunba pann yab ki u chabɔ nae.”

Ki Yiisa yetɔ a “A mɔk mɔnii,”⁴⁴ ki din jiant got poo na, ŋaan bet Simonn a, “A la poo na-a? N kɔɔ a ŋaak nna, ki a ki turin nyun ki n wuur n taapant, ŋaan poo na ŋarin wuur n taapant nan u ninnyuut, ki bia jii u yut ki fiarin.

⁴⁵ Fin ŋarin ki mɔɔt n tankpinii,[§] ŋaan ŋɔɔ ŋarin ki nyik n taapantmɔɔtu, maa baar yoo nbawa nan mɔtana.⁴⁶ A bia ki sɔɔr n yut kpami,^{*} ŋaan poo maŋ bia jii tulaarii ki sɔɔr n taapanta.⁴⁷ N beerae, n nyik u biit nba yab ki chabɔwa, li paake ki u mantik loonin. Ŋaan wunba ki n nyik chab u biit waaminna, u mun loonin waaminnae.”

⁴⁸ Ŋanne Yiisa jiant ki yet poo na a “N nyik a biit ki chabawa.”⁴⁹ Ki niib nba kar ki di na ji piin boi bi leeb a “Wuya, ŋmapoe saa fit nyik chab nirɔ biiti?”

⁵⁰ Ki Yiisa bet poo na a, “Faa teenin yada na, a la tinnuwa. Li paak, ii saa nan parmaasir.”

8

Poob nba din waa Yiisa na labaar

¹ Li poorpoe ki Yiisa din lin digbansaakara ni nan digbanbis ni, ki mɔɔntir Yennu naan baaru po, ki u poorpoweiteeb piik nan banlee na waau.² Poob nba ki u din nyinn narinbiit bi ni, ki bia te ki bi yiarii gbenn na mun din be leŋ maŋ ki

[†] **7:38** 7.38 Bi binbeŋ ni, waa mɔɔtir u taapant na, li want lomm bonchiann.

[‡] **7:41** 7.41 Salimpeenn din tee daar paauko. [§] **7:45** 7.45 Bi binbeŋ ni, bi din

tee nnae ki want lomm. ^{*} **7:46** 7.46 Bi din tuu mɔɔn kpame saamo yur paak, ki turɔ nyun wun wuur u taapant.

waau. Yenɔ din tee Meeri (wunba ki bi din yiu Magdaliinn na). Nɔɔe tee wunba ki Yiisa din nyinn narinbiit banlore u ni na; ³ ki leeb mun tee Chusa ɲaapoo Joana (Chusa din tee Herod ɲaatoontunna saakɔɔe), nan Susaana, nan pooleeb bonchiann. Ki bi kur din jikit bi mɔɲ mɔɲ bona ki teen Yiisa, ki sommit ɲɔɔ nan u poorpoweiteeb na.

Tanburtɔɔ barjouk

(*Matiu 13.1-9; Mak 4.1-9*)

⁴ Niib din nyi digbana ki baat Yiisa boor. Baa tan yabit yoo nba, ki Yiisa yimm barjouk a:

⁵ “Jasɔɔ din doo kpaab a wun bur tan. Waa din buur yoo nba, ki bonboorii na yenn-nba yat baa sɔɲjouk ni; ki niib gaar ɲmaat li paak, ki nɔɔnii bia tɔkii ki di. ⁶ Ki leer mun baa tanpuut paak. Bonboorii maɲ nba din tan pia yoo nba, ki li kpo, kimaan li din ki baa maatuk ni. ⁷ Ki leer mun baa kunkonii jiina ni, ki tan lakin pia ki kpaat namm, ki kunkonii na ɲmabirir. ⁸ ɲaan ki leer mun baa tinɲaɲ ni, ki pia kpaat bonɲann, ki tan nan nyik nyik nyik.”

Yiisa nba yimm barjouk maɲ ki gbenn yoo nba, ki u yet a “Wunba mɔk tuba ki saa gbat, wun gbiint.”

Barjokit yinu paak

(*Matiu 13.10-17; Mak 4.10-12*)

⁹ Li poorpoe ki u poorpoweiteeb na boio a “Barjouk na paaki-i?” ¹⁰ Ki u jiin a “Yimm ɲarin, Yennu chab a yin bann woonin ni barii ki jiin u naan po, ɲaan nileeb ɲarin, u yiimm barjokite, a bin got ɲaan daa laati, ki bia gbiint, ɲaan daa bant li paaki.”

Tanburtɔɔ barjouk na paak

(*Matiu 13.18-23; Mak 4.13-20*)

¹¹ “Barjouk na paak tee nnae: Bonboorii nae tee Yennu maan. ¹² Ki linba baa sɔɲjouk ni na naan niib nba ki n maan kɔɔ bi tuba ni, ɲaan ki Sintaanii baar ki nyinnir bi para ni, a bi ji daa tee-n yada ki laat tinnu na. ¹³ Ki linba mun baa tanpuut paak na naan binba gbat n maan nan parpeenn, ɲaan ki li daa ki sik bi para ni fanu, ki bi tuu teenin yada yoo waaminna, ɲaan yoo nba ki jinjammii baarib, bi tuu yêt n weie. ¹⁴ Ki linba mun baa kunkonii ni na naan binba gbat n maan maɲ, ɲaan binbeɲ na daamii nan mɔkint lomm nan nianbiiuk nba be tingbouɲ na ni tuu nyakin maan maɲ bi para ni, ki lin ɲakit. ¹⁵ Ki linba mun baa tinɲaɲ ni na ɲarin naan nan popeendamm nba gbat n maan maɲ, ki bi para ni be fanu, ki bi dia maan na kenken, ki bia mɔk sukuru, ki nan bonɲann nae.

*Ki jiin fitir po**(Mak 4.21-25)*

¹⁶ “Soo kan joo fitir njaan likin nman li paaki, koo ki gurir gado louj ni. See ki u jiir toun bont nba dokii paak, ki niib-i jiki koo yoo nba, bii laat yentu na. ¹⁷ Bariii nba kur woo, see ki li tan nyii paanu; ki linba mun liik, see ki li likit.

¹⁸ “Li paak, ii mi man yaa gbiintir Yennu maan bianjinba. Ton, wunba gbat ki gaar bonnann, u saa namm gaar ki pukin, njaan wunba ki gbiintir, u saa koj linba ki u dukii a u mok nawa gbaa.”

*Yiisa waarii nan u naa labaar**(Matiu 12.46-50; Mak 3.31-35)*

¹⁹ Li yoo na ki Yiisa waarii nan u naa baar, njaan ki ki fit la sonu nba ki bi saa nakin, kimaan niib din yabita. ²⁰ Ki soo tan beto a “A naa nan a waarii be nanyer po ki loon bin la-a.”

²¹ Nanne ki u yetib a “Binba gbia Yennu maan ki saak ki bia tuun li bian, namme tee n naa nan n waarii.”

*Wouj nan nyun nba sak Yiisa mob bianjinba**(Matiu 8.23-27; Mak 4.35-41)*

²² Dasiar ki Yiisa nan u poorpoweiteeb din koo burgbetir ni; ki u betib a, “Njaant man ki tin poot mokgbenjir na gbingbanleer po.” Ki bi piin saanu. ²³ Baa saa yoo nba, ki Yiisa door goon. Ki wonpaaruk tan fikit ki da mokgbenjir man paak, ki nyunpana pir ki koo burgbetir na ni ki tan yaa lin gbee, ki bi ji koo ninboj ni. ²⁴ Ki u poorpoweiteeb na baar ki fiinto ki yi a “Chanbaa, chanbaa, ti be kuun nie.” Ki u fiir ki tian wouj nan nyunpana na paak a bin nmin, ki li ji din maak ki nmin soon. ²⁵ Ki u jiant boi u poorpoweiteeb na a, “I ki teenin yada-a?”

Ki janmaanii din soorib, ki li bia yaar litib, ki bi boi bi leeb a “Jaboer bee na? Ki u yeen ki wouj nan nyunpana saak u mobu.”

*Ki jiin joo nba ki narinbiit din be u ni na po**(Matiu 8.28-34; Mak 5.1-20)*

²⁶ Ki bi tan baar Gerasa tin ni, ki set, njaan ki Galilii yent biar pootir po. ²⁷ Yiisa nba nyii burgbetir ni na, ki Gerasa joo nba ki narinbiit be u ni na cheto. U din ki lia siar ki li yukir hei. U bia din ki saak kaar njaak ni, njaan doo kaat ni. ²⁸⁻²⁹ Yoo kur narinbiit man din tuu fiir u nie, ki u doo ni teeb tuu guu-u, ki baan u nii nan u taa jarit, njaan wun yan jarit na; ki narinbiit man beero ki koono muuk. Waa din la Yiisa yoo nba, ki u yikin sanpaapowa, njaan gbaan Yiisa tounn ki tian yet a “Yiisa, wunba tee Yabint Yennu Bija, min nan fin, nlee mantiki? N barimae, a daa mukisirimi.” U din yet nna

kimaan Yiisa poŋ yakii nan narinbiiuk naewa a wun nyi joo na ni. ³⁰ Ki Yiisa boio a, “A sann-i?”

Ki u jiin a “N sann tee bure;” li paak tee narinbiit bonchianne be u ni. ³¹ Li yoo na ki narinbiit maŋ ji barin Yiisa a u daa te ki bi saa bootsunsun na ni.

³² Doorii bonchiann din be kunkonn na paak ki di; ki narinbiit na barin Yiisa a wun chabib ki bin saan koo doorii maŋ ni; ki Yiisa chabib sonu. ³³ Nanne ki narinbiit na nyii joo na ni ki saan koo doorii na ni; ki doorii na kur tin burburbur, ki nyii kunkonn na paak, ki sik ki saa baa mokgbenjir na ni, ki dii nyun.

³⁴ Dookpaarii na nba din la linba teen maŋ, ki bi chiar li yoo na, ki saan moont li labaar, doo ni nan kpaant ni. ³⁵ Ki niib baar a bin la linba tun na, ki baar Yiisa boor, ki soo joo nba ki narinbiit poŋ nyii u ni na kar Yiisa boor, ki mok laafia nan u dudukit kura fanu, ki ji lia tiat; ki janmaanii soor niib na. ³⁶ Ki binba lar nan bi nunii na betib bianjiba ki Yiisa te ki joo na la laafia. ³⁷ Nanne ki Gerasa tin ni niib kur baar Yiisa boor ki barimo a wun seet kii saa, kimaan janmaanii soorib hei.

Ki Yiisa ji koo burgbetir na ni a wun nmat poot; ³⁸ nnaan waa din yaa wun nmat yoo nba na, ki joo nba ki narinbiit nyii u ni na barimo ki yeen a “Naant ki min nan fin n lakin saan.” Ki Yiisa te ki u nyik nnaan beto a, ³⁹ “Ii nmat kii kun a njaak ni ki saa moont toonjaann nba ki Yennu tun ki tura na.”

Ki u nmat ki lin doo na kur po, ki moontir toonjaann nba ki Yiisa tun ki turo na.

Jairus bonpobik baatuk labaar

(Matiu 9.18-26; Mak 5.21-43)

⁴⁰ Yoo nba ki Yiisa nmat ki saa poot mokgbenjir na, ki soo ki nibur tookito nan parpeenn, kimaan bi kur poŋ din guu u baarue. ⁴¹ Jasoo din be lej ki bi yiu Jairus; ki u tee Yenjiantu diiuk saakoo; ki u tan baar ki gbaan Yiisa toonn ki barimo a wun baar u njaak ni, ⁴² kimaan u bonpoyemmir nba tee bina piik nan njanlee nae yiar, ki per kuuma.

Poosoo nba sii Yiisa liatir ki la laafia bianjiba

(Matiu 9.20-22; Mak 5.25-34)

Njoo nan Yiisa nba tok saa na ki nibur na mun waau ki gbin muk ki tuto. ⁴³ Ki poosoo mun be lej, ki tee wunba siik fabouŋ ki tan jan bina piik nan njanlee, ki din yat u bont kur ki tur tebbeb, nnaan bi soo ki fit tebo ki u la laafia. ⁴⁴ Ki u tan baar Yiisa poor po ki sii u liatir mogbann. Li taakpaak ni, ki u fabouŋ na ji jit. ⁴⁵ Ki Yiisa boi a “Nmee

siimi?" Ki sɔɔ kur nba be leŋ na yeen a "Min kaa, min kaa." Ki Piita tan boio a "Chanbaa, a ki la niib nba muki-i?"

⁴⁶ N̄aan ki Yiisa yet a "Sɔɔ siima, kimaan n bann nan paŋ nyii n niwa." ⁴⁷ N̄anne ki poo na ji bann nan u kan fit bɔr u mɔŋ Yiisa boori, ki ji din nyii paanu ki jekir, ki tan gbaan Yiisa tɔɔnn, n̄aan yetɔ sɔɔ kur numm ni linba paak ki u siiu, nan bianjinba ki u la laafia yiama na. ⁴⁸ Ki Yiisa betɔ a, "N niipoo, faa teenin yada na paake ki a la laafia. Ii saa nan parmaasir."

*Yiisa nba fiin bonpobik na kuun ni bianjinba
(Matiu 9.23-26; Mak 5.35-43)*

⁴⁹ Yoo nba ki Yiisa daa din see ki piak na, ki toomu nyii saakɔɔ maŋ n̄aak ni ki baar yet a "A bonpobik na taan kpowa; ki a ji daa bakint Wanntɔɔ."

⁵⁰ N̄aan ki Yiisa gbat nna ki jiant bet saakɔɔ na a "Daa tiin jaŋmaanii; teent yada kuukɔɔ, ki u saa la laafia."

⁵¹⁻⁵³ Yiisa nba baar kɔɔ n̄aak maŋ ni yoo nba, ki u la nibur be leŋ ki bui kpemɔnii ki fabin bik maŋ kuun paak. Ki Yiisa betib a "I daa mɔ man; bik na ki kpo kaa, u gɔɔnte." N̄aan ki bi laau, kimaan bi mi nan bik na poŋ kpowa. Li yoo na ki u ki sak ki sɔɔ n weio ki kɔɔ kpediuk na ni, see Piita nan Joonn nan Jeems, ki pukin bik na baa nan u naa. ⁵⁴ Yiisa din soor bik na nuue n̄aan yiin a "N bik, fiit." ⁵⁵⁻⁵⁶ Ki u manfoor jen, ki u fiir yiama. Ki li ji bakit u baa nan u naa bonchiann. Ki Yiisa betib a bin tur bik na jeet ki wun di; n̄aan bia kpaamm a bii mi ki bin bet sɔɔ linba tun na.

9

*Bianjinba ki Yiisa tun u poorpoweiteeb piik nan banlee na
(Matiu 10.5-15; Mak 6.7-13)*

¹ Li poorpo ki Yiisa din tan yiin u poorpoweiteeb piik nan banlee na ki lakimm, ki turib yiikoo nan paŋ nba ki bi sii nyint narinbiit kur, ki bia te ki baatib-ii laat laafia. ² U din yetib a bin yat kii lin kii mɔɔntir Yennu naan po, ki bia te ki baatib-ii laat laafia, ³ ki bia betib a "I daa jikit siar ki saa nanni; i daa dia patii, koo miat-kɔra, koo jeet, koo likirii, koo liata n̄anlelee. ⁴ N̄aak nba ki i saa kɔɔ, yin biar leŋ nan yaa tan saa nyi doo maŋ ni. ⁵ Siaminba kur ki niib ki tooki nan parpeenni, ii nyii doo maŋ ni ki pit i taapant ni tant ki bir li doo ni, ki lin wannib nan bi mɔk biit."

⁶ N̄anne ki u poorpoweiteeb na nyii lin digbanbis kur ni, ki mɔɔntir Yennu barnanii, ki bia te ki baatib laat laafia.

*Ki jiin Herod yanŋmatuk po
(Matiu 14.1-12; Mak 6.14-29)*

⁷ Galilii batsaakoo Herod din tan gbat linba tun na kur, ki li nmat u yan, kimaan siab din yaa Joonn-e fiir kuun ni, ⁸ ki leeb yaa Yennu sokinii Elaija-e* dokit, ki leeb mun yaa yaayoo ni sokiniinba yence fiir kuun ni. ⁹ Ki Herod yet a “N daan te ki bi pot Joonn yura, nnaan nmee ki n gbia u po na muni?” Ki u ji din koor li yoo na a wun la Yiisa.

*Bianjinba ki Yiisa dinn jab tusaa nannmu
(Matiu 14.13-21; Mak 6.30-44; Joonn 6.1-14)*

¹⁰ Li poorpoe ki toomiinba† man tan jen ki bet Yiisa linba ki bi saan tun. Ki u ji jiiib ki bi saan dosau nba ki bi yi Bef-saida na, bi kuukoo. ¹¹ Nibur na nba din gbat nna man, ki bi wei Yiisa ki saan. Waa la ki bi baat yoo nba, ki u tookib nan parpeenn, ki wannib Yennu naan po, ki bia te binba yiar na la laafia.

¹² Yonnu nba din tan maakit yoo nba, ki u poorpoweiteeb piik nan banlee na baar u boor ki yeto a “Nnaant ki nibur na n saan digbanbis nan kpaant nba kpia na ni ki la jeet nan dindooboa, kimaan nna na tee muuk nie.” ¹³ Ki u jiin a, “I moŋ n turib jeet ki bin di.” Ki bi yeto a “Ti ki mok siar ki pukin boroboro kuna nannmu nan janii nandlee po, nokira ki ti saan saa daa jeet ki tan dinn nibur na.” ¹⁴ (Jab nba din be lej na teen nan tusaa nannmu nawa.)

Ki u bet u poorpoweiteeb na a, “Nnaant ki niib na n bokit kar piinnmuŋmu.”

¹⁵ Ki u poorpoweiteeb na te ki bi kur bokit kar paabu paabu. ¹⁶ Ki u jii boroboro kuna nannmu nan janii nandlee na, ki yaat got sanpaapo, ki tur Yennu niipoouk jeet na paak, ki ji nmit nmit ki tur u poorpoweiteeb na, a bii toor niib na. ¹⁷ Ki bi kur dii ki tan gboo. Ki u poorpoweiteeb na tikir jeet nba ki niib na dii ki tenn na, ki li gbee kpanchibit piik nan nandlee.

*Piita nba din pak barjaann nba ki jiin Yiisa po
(Matiu 16.13-19; Mak 8.27-29)*

¹⁸ Sianyoo Yiisa din mei Yennu u kuukoo, ki u poorpoweiteeb tan baar u boor li yoo na; ki u boib a “Niib yaa n tee nmee?”

¹⁹ Ki bi jiin a, “Siab yaa a tee Joonn nba din wuur niib Yennu nyunwuru nae, ki leeb yaa a tee Elaija-e,‡ ki siab mun yaa yaayoo ni sokiniinba yence fiir kuun ni.” ²⁰ Ki u boib a “Ki yimm narin yaa n tee nmee?”

Ki Piita jiino a, “Fine tee Masia, wunba ki Yennu gann na.”

* 9:8 9.8 Yennu din jii Elaija-e ki saan nanno Yendouŋ ni. (2 Kpanbara 2.11)

† 9:10 9.10 Toomiinba man din tee u poorpoweiteeb piik nan banlee na. ‡ 9:19 9.19 Elaija tee Yennu sokinii nba din be yaayoo ni.

*Yiisa nba din pak u biak dinu po bianjinba
(Matiu 16.20-28; Mak 8.30-9.1)*

²¹ Nanne ki Yiisa kpaamm nan ninmonn a bi daa beer soo labaar manj, ²² ki bia yetib a “Li kpaas talas nan min nisaarik Bik n di biak bonchiann; ki ti tinj ni saakab nan Yennu mannteeb yudamm nan sennu wantteeb saa yetin, ki bia kpima, njan li daa ntanta daa, Yennu saa fiinin kuun ni.”

²³ Nanne ki u yet bi kur a “Wunba-i loon wun wein, see ki u likin u saanmanj ki jii u kuun dapunpunn daa kur kii waan. ²⁴ Wunba ki sak wun jii u manfoor ki turin, njooe tan saa kooj u manfoor, njan wunba likin u saanmanj n paak, njooe tan saa la u manfoor nan barmonii. ²⁵ Niro-i la tingboun na mokint kur, njan biir u moj binberj ki kooj u manfoor, nyolanpoe ki u saa la? ²⁶ Wunba tiin fei ki jiin min nan n wannu na po, min nisaarik Bik-i tanj jen nan n yentsaakar, nan n Baa Yennu nan u malakanba yentsaakar, li yoo man n tan saa tin fei nan man jii li daano ki pukin n niib niwa. ²⁷ Barmoonie ki n beeri na, siab be nna ki kan kpo see ki bi tan la Yennu naan baaru yoo.”

*Yiisa gbanant lebitu labaar
(Matiu 17.1-8; Mak 9.2-8)*

²⁸ Waa din pak nna poorpoe, ki li teen nan daa njanniin na, ki u jii Piita nan Joonn nan Jeems, ki doo namm kunkonn paak a wun saa miar Yennu. ²⁹ Waa din mei Yennu na ki u numm po tan kpint, ki u tiat penn ki nyirik. ³⁰⁻³¹ Li yoo na ki jab banlee nna lekit lej, ki bi tiat nan bi gbanant nyirii. Jab manj din tee Moses nan Elaija-e, ki bi piak nan Yiisa ki jiin u kuun po, nan bianjinba ki u saa kpo Jerusalem ki gbeen Yennu loomm na. ³² Njan goon din soor Piita nan u leeb na bonchiann, ki bi goon ki tan yerik, ki la ki yentsaakar yent ki lint Yiisa, ki bia la jab banlee nba see u boor na. ³³ Jab manj nba din tan nyikit Yiisa na, ki Piita yeto a “Chanbaa, li njan nan taa be nna na. Ti saa faa lanbont ntantaee, ki yenn-ii tee a yar, ki leer-ii tee Moses yar, ki leer mun-ii tee Elaija yar.” Piita nba din pak linba manj, u kpan din gbia u pake.

³⁴ Waa din daa piak nna manj, ki sanpagboun dokit ki piimm, ki janmaanii soor njoo nan u leeb na nan sanpagboun nba dokit ki piimm na. ³⁵ Ki bi gbat kunkor sanpagboun na ni, ki li yet a “N Bija nba ki n gannoe na. Gbiintir u mob man.” ³⁶ Kunkor na nba din pak gbenn yoo nba, ki bi ji la Yiisa kooe biar see. Ki bi ji din biar njmin ki jiin baa la linba na po, ki ki kumii soo labaar manj, ki li yoo tan gar.

Yiisa nba nyinn narinbiiuk naasinbik ni bianjinba
(*Matiu 17.14-18; Mak 9.14-27*)

³⁷ Li din tan yent ki Yiisa nan u poorpoweiteeb bantaa na nyii kunkonn na paak ki sik, ki nibur tooko. ³⁸ Jasoo din be nibur na ni, ki tian yiin Yiisa a “Wanntoo, n barimae, tan gotir n bija na; kimaan nooe kpan tee n biyemmir, ³⁹ ki narinbiiuk tuu fiir u ni ki te wun yikin ki baa gbibgbiir ki tabit, ki mosankunkounj nyi u mob ni, ki li hammit fi u ni ki gbiau, ki tuu tan bariko waaminna, naan ki ki nyikito. ⁴⁰ Ki n barin a poorpoweiteeb a bin nyinn narinbiiuk na, naan ki bi gbar.”

⁴¹ Ki Yiisa yetib a “Yimm motana niib nba kaa yada, ki bia ki waa Yennu fanu na, n saa yukir nani nlee ki di sukuru nani mantiki?” U bia din bet joo manj a “Baat nan a bija manj.”

⁴² Ki bik na nba baat Yiisa boor yoo nba, ki narinbiiuk na libiro nan tinj gbakit, ki u doo tabit. Li yoo mane ki Yiisa tian narinbiiuk na paak, ki te ki bik na la laafia, ki u jiuu ki tur u baa. ⁴³ Nanne ki li yaar lit niib na kur nan Yennu pan nba yab bianjinba.

Yiisa nba ham pak u kuun po bianjinba
(*Matiu 17.22-23; Mak 9.30-32*)

Li daa din bakit nibur nae nan waa tuun linba kur na, ki Yiisa nmat bet u poorpoweiteeb na a, ⁴⁴ “Lootir i tuba man ki gbat linba ki n yaa n paki na fanu. Bi tan saa jii min nisaarik Bik ki kubin niib nuu ni.” ⁴⁵ Naan bi lek din ki bann li paaki, kimaan Yennu dookin bi yame a bi daa banti; ki bi bia tiin janmaanii nan bin boio li maan paak.

Nmee tee nijaanni?
(*Matiu 18.1-5; Mak 9.33-37*)

⁴⁶ Li poorpoe ki moniak tan baar u poorpoweiteeb na sinsuuk ni, ki bi noi ki yaa, “Nmee tee nijaann ti sinsuuk ni na?” ⁴⁷ Ki Yiisa bann baa dukii bianjinba. Nanne ki u jii bik nna ki senn u numm ni, ⁴⁸ naan betib a “Wunba gaar bik nba na n sann paak, u gaar mine; ki wunba mun sak ki gaarin, u gaar wunba tumin nae mun. Ki wunba mun tee tarik i ni, nooe tee nijaann ki gar i kura.”

Wunba ki kon nan Yiisa, u see u poore
(*Mak 9.38-40*)

⁴⁹ Nanne ki Joonn beto a “Chanbaa, ti daan la jasoo ki u taan a sann ki nyint narinbiit niib ni, ki ti beto a wun nyik, kimaan u ki tee ti ni yeno.”

⁵⁰ Ki Yiisa yet a, “I daa beero mani, kimaan wunba kur ki kon nani, u see i poore.”

Samaria digbanbik niib nba yê Yîisa bianjiba

⁵¹ Tɔn, yoo nba din tan per nan Yîisa n do Yendouŋ ni na, ki u faa par ki soor sonu a wun saan Jerusalem, ⁵² ŋaan tur mɔb a bin gar ki saa yet a u be sonu, ki bin teen siir ki sɔɔ ki u baar, ki bi dɔŋ gar ki saa baar Samaria teeb digbanbik nna ni; ⁵³ ki leŋ niib na ki sak u baaru maŋi, kimaan bi din mi nan u saa Jerusalem-e. ⁵⁴ Ki u poorpoweiteeb Jeems nan Joonn nba gbat nna maŋ, ki bi boio a “Ti Yomdaano, a loon ki ti te ki muu n nyi sanpaapo ki sik di biiribi-i?”

⁵⁵ Ki Yîisa jiant ki gaar jat bi paak. ⁵⁶ Ki ŋɔɔ nan u poorpoweiteeb saan digbanleer ni.

Binba loon bin wei Yîisa na labaar
(*Matiu 8.19-22*)

⁵⁷ Yoo nba ki bi din saa na ki jasɔɔ tan yet Yîisa a “N saa weia siaminba kur ki a saa.”

⁵⁸ Ki Yîisa yetɔ a “Lunlona mɔk forii, ki nɔɔnii mun bia mɔk tiat, ŋaan min nisaarik Bik ki mɔk dindɔɔboori.”

⁵⁹ Ki u tan yet jalɔɔ a “Ii waa-n.” Ki jɔɔ maŋ betɔ a “N Yomdaano, ŋaant ki n saan ki pii n baa sinsinna.”

⁶⁰ Ki Yîisa betɔ a, “Ŋaant ki kpeemm-ii* pii bi kpeenleeb. Fin, ii saawa kii sakii mɔɔntir Yennu naan po kii teen niib.”

⁶¹ Ki lɔɔ mun yetɔ a “N Yomdaano, n saa weiawa, ŋaan ŋaant ki n kun ki saa chab n ŋaateeb sinsinna ki lian weia.”

⁶² Ki Yîisa betɔ a “Sɔɔ kan fit dia naasok ki ko ŋaan gorii poor po. Li-i tee wunba gorii nna maŋ, u ki ŋan wun teen Yennu naan na toontunno.”

10

Yîisaweira piinlore nan banlee tumu labaar

¹ Li poorpoe ki ti Yomdaano ŋamm gann jaleeb piinlore nan banlee ki yaa wun tumm banlee-lee ki bin dɔŋ gar doi ni, siaminba po kur ki u saa baar. ² Ŋanne ki u betib a “Dii na beer yaba, ŋaan ki dijaara waar. Li paak, ii mei man dii na daano ki wun ŋamm pukin dijaara, ki te bin jaan dii* maŋ. ³ Ii saa man. N tuumiie, ki i sii tee nan pebis na kinkata sinsuuk ni. ⁴ Ŋaan i daa jikit likbɔɔrii koo miat-ŋmanii koo taasaati. I bia daa see sonu ni ki foont sɔɔ. ⁵ Ŋaan ŋaak nbae ni ki i saa kɔɔ, yin dɔŋ yet a ‘Parmaasir-ii be ŋaak na niib paak.’ ⁶ Ki ŋaadaano maŋ-i loon parmaasir, u saa gaarir. Li-i kii tee nna, parmaasir maŋ bia saa jen i paaka. ⁷ Li-i tee ki i kɔɔ ŋaak nbae ni, ii be leŋ kii di kii nyu linba ki bi teeni, kimaan toontunno ŋan ki wun gaar

§ 9:53 9.53 Samaria teeb din ki loon Jerusalem teebi. * 9:60 9.60 Kpeemm tee binba ki waa Yîisa nae. * 10:2 10.2 Dii na tee niib nba saa teen Yîisa yada, ŋaan daa ki miu nae.

u paauko. I daa lin loon ηei ki doo. ⁸ Li-i tee ki i baar doo nbae ni ki bi tooki nan parpeenn, ki turi jeet nba, yin di; ⁹ ηaan bia te ki baatib-ii laat laafia doo maη ni, kii beer niib maη a 'Yennu naan nakiniiwa.' ¹⁰ Li-i tee ki i baar doo nbae ni, ki niib na ki gaari, yin nyi set sonii ni ηaan kii yeen a ¹¹ 'Ti taapant nba tab i doo na tanbiinii nba na, ti pit ηanne ki lubin ki chabiti. Ii mi man nan Yennu naan poη baar ki nakiniiwa.' ¹² N beerie nan buut daar, doo maη niib tubdatu tan saa gar Sodom teeb yara."

*Ki jiin binba ki nyik bi toonbiit na po
(Matiu 11.20-24)*

¹³ "Li sii bi yimm Korasinn teeb paak; li sii bi yimm Bef-saida teeb mun yaa paak; kimaan mi-i bonni tun baktinaun toonjaana Taya nan Sidonn doi ni nan maa daan tun i doi ni na, bi bo saa nyik bi toonbiite yiama, ki lia soot nba tee bonsisiok, ki puk bi moη tanpent, a lin wann nan bi nyik bi toonbiit tumue. ¹⁴ Daar nba ki Yennu tan saa bu niib buut na, i tubdatu saa gar Taya nan Sidonn teeb yarawa. ¹⁵ Yimm Kapenaum teeb, Yennu saa donni sanpaapowa-a? Aaii, u tan saa sikini kpeen tiηe."

¹⁶ Li yoo na ki u bet u poorpoweiteeb a "Wunba gbia i maan, u gbia n maame; ηaan wunba yēti, u yēt mine; ki wunba yēt min, u yēt Yennu nba tumin nae mun biak."

Yiisaweira piinlore nan banlee na jenu

¹⁷ ηanne ki Yiisaweira piinlore nan banlee na din tan jen nan parpeenn ki beto a "Ti Yomdaano, a sann paη nie ki narinbiit gbaa saak ti moi."

¹⁸ Ki u betib a "N la Sintaanii nyii sanpaapo nan sanyikintii na ki tan baa. ¹⁹ Gbiintir man, n poη turi yiikoo nba ki i sii ηmaat wai nan nani, kii nyant i dataak Sintaanii paη kur; ki siar kan teeni. ²⁰ ηaan i daa mok parpeenn nan narinbiit nba saak i moi na kuukoo paak kaa, ηaan kii biaki mok parpeenn nan baa poη sob i sana Yendouη ni na."

*Yiisa nba la parpeenn bianinba
(Matiu 11.25-27; 13.16-17)*

²¹ Li yoo maη ki Yennu Seyeen te ki Yiisa mok parpeenn hei, ki ji yet a "N Baa Yennu, wunba tee sanpaapo nan tingbouη na Yomdaano, n piaka, kimaan a bor labaar maη subindamm nan bannteeb, ηaan fiit wann waase; nnae ki a loon ki tun." ²² Ki Yiisa ηamm yet a "N Baa Yennu-e wannin barii na kura; ki soo ki mi maa tee wunba see n Baa maη, ηaan soo mun bia ki mi n Baa maη nba tee wunba, see min u Bija na, nan binba ki n loon ki n fiit wannib na."

²³ Li yoo na ki Yiisa ji ηmat got u poorpoweiteeb ηaan bɔr betib a, “Parpeenn tee i yare nan yaa laat linba na. ²⁴ N beerie nan Yennu sokiniinba nan kpanbara bonchiann din loon bin la linba ki i laat na, ηaan ki la, ki bia din loon bin gbat labaar nba ki i gbia na, ηaan ki gbatii.”

Ki jiin Samaria burchimɔ na po

²⁵ Sennu wanttɔɔ din fiir set ki loon wun bikin Yiisa, ki boiɔ a “Wanttɔɔ, n saa teen nlee ki la manfoor nba kaa gbennu?” ²⁶ Ki Yiisa ηmat boiɔ a “Li sɔb nlee Yennu sennu gbouj ni? A karin ki laat nlee?”

²⁷ Ki jɔɔ na jiin a “Ii loon a Yomdaano Yennu; kii mantik kii loono nan a par kur, kii bia kii loono nan a seek kur, nan a paŋ kur, nan a dudukit kur, kii bia kii loon a lɔɔ nan faa loon a mɔŋ bianjinba na.”

²⁸ Ki Yiisa yetɔ a “A jiinu na ηan. Ii tuun nna ki tan la manfoor maŋ.”

²⁹ Naan ki sennu wanttɔɔ na lek loon wun wann nan u ki mɔk biit ki jiin sennu na po, ki boi Yiisa a “Tɔn, ki ηmee tee n lɔɔ?”

³⁰ Ki Yiisa jiino a, “Jasɔɔ din nyii Jerusalem ki siik Jeriko; ki fat-teeb tan pikino ki liat u tiat ki fat, ki boou bonchiann, ki tan tenn u kuun darik darik nna, ηaan nyiko. ³¹ Li poor po ki Yennu manntɔɔ nna mun tɔk li sɔnu ki siik, ki tan la jɔɔ na dɔɔ, ki u lɔk gar ηaan nyiko. ³² Nanne na biak, ki Liifai jasɔɔ mun baat ki tan la jɔɔ maŋ ki bia lɔk gar ηaan nyiko. ³³ Ki Samaria jasɔɔ mun tɔk li sɔnu ki baat, ki tan dɔkit jɔɔ maŋ paak. Waa lau yoo nba, ki ninbaauk sooro bonchiann, ³⁴ ki u baar ki jii kpan nan daan† ki baŋ u fiat na ηaan fin tana, ki jiiu paan u boŋ paak, ki saan nana saamm ηaak ni ki saa gotɔ. ³⁵ Laa tan yent yoo nba, ki u jii salimpeena‡ ηanlee ki tur wunba gorii saamm ηaak na, ηaan betɔ a, ‘Ii gorii jɔɔ na, ki mi-i tanj jen daar nba, n saa pa-a linba ki a dinno ki pukin na paak.’ ”

³⁶ Yiisa nba pak nna ki gbenn, ki u boi sennu wanttɔɔ na a “Jab bantaa na ni, ηmee want nan u tee wunba ki fat-teeb fatɔ na lɔɔ? A dukii nlee?”

³⁷ Ki u jiin a “Wunba tino ninbaauk na.”

Ki Yiisa yetɔ a “Tɔn, ii saa kii tuun li bian mun.”

Yiisa nba din gɔn Maata nan Meeri bianjinba

³⁸ Li poorpoe ki Yiisa nan u poorpoweiteeb din saa bi sɔnu, ki saa baar digbanbik nna ni; ki poosɔɔ be leŋ ki bi yiu Maata, ki u gaar Yiisa nan parpeenn u ηaak ni. ³⁹ U din mɔk u niipowaarik, ki u sann tee Meeri; ki Meeri maŋ baar

† **10:34** 10.34 Bi din dia tilɔnae ki tee daan. ‡ **10:35** 10.35 Salimpeena ηanlee din tee daa ηanlee paauko.

ki tan kar tinj ni, ki nakin Yiisa taa po ki gbiintir u maan.
⁴⁰ Naan ki Maata mun gbaa nan saauj kur kur, ki tan baar bet Yiisa a “N Yomdaano, maa gbaa nan saauj, n kuukoo, naan ki n naa bik na ki sommitin na, a baka kaa li po-o? Betiro ki wun baar ki tan sommin.”

⁴¹ Ki Yiisa jiino a “Maata, n mi nan a gbaa nan bona bonchiann, ki li mukisa ki biir a par, ⁴² naan bonyennkooe kpaa talas. Meeri narin gann linba nane, ki soo kan nyinnir u ni.”

11

*Ki jiin Yenmiaru po
 (Matiu 6.9-13; 7.7-11)*

¹ Yiisa din be siarpo ki mei Yennu. Waa miar gbenn yoo nba, ki u poorpoweiteeb yeno tan beto a, “Ti Yomdaano, wantit taa sii mei Yennu bianjinba, nan Joonn nba din wann u poorpoweiteeb na.”

² Ki Yiisa betib a “Yaa sii mei Yennu bianjinbae na: Ti Baa, naant ki a sann n la baakir. Naant ki a naan n baar.

³ Luunt dinna mann.

⁴ Nyikin chab ti biit nan taa mun nyikit ki chabit binba tuumit biit bianjinba na.

A daa te ki ti koo jinjammii ni.”

⁵⁻⁷ Li yoo manj ki Yiisa bia betib a “Li-i tee ki saamo baar a naak ni nyiook, ki a ki mook jeet ki saa turo, naan ki a mun mook a yook ki saan u naak ni tansuunii na, ki beto a wun kpenta boroboro kuna nantaa, a ki saamo baar a naak ni; a yook sii be u diiuk ni naan beta a ‘Daa mukisimi; n ponj kpar ganna; min nan n waas bia doora; n kan fit fiir turani.’

⁸ Barmonii, u kan sak fiir ki tura jeet manj, a faa tee u yook na paaki; naan li-i tee ki a ki tiin fei ki bia meio, see ki u tan tat fiir ki tura bianjinba ki a loon.

⁹ “Li paak, n beerie, miat Yennu man, ki u saa turi; lomin man, ki i saa lawa; kpaan gann man, ki u saa loot ki turi; ¹⁰ kimaan wunba kur mei Yennu, u gaane; ki wunba mun loon, u laate; ki wunba kpaan gann, bi lootir teeno. ¹¹ Yimm baanba, i nmee ki u bija saa miarj janj ki wun jii waauk ki turo? ¹² koo nmee ki u saa miarj jenn ki wun jii nanj ki turo? ¹³ Ki li-i tee yimm nba tee biitdamm na mi bianjinba ki i saa tur i waas bonjana, i Baa Yennu nba be sanpaapo na mantik kan jii u Seyeenj manj ki tur binba meio li po na-a?”

*Yiisa nan narinbiit bat Beelsebul labaar
 (Matiu 12.22-30; Mak 3.20-27)*

¹⁴ Tɔn, joo nba ki narinbiiuk teeno muuk na din be lej. Ki Yiisa nyinn narinbiiuk man joo na ni; ki u muut, ki ji fit piak. Ki li bakit nibur na bonchiann. ¹⁵ Naan ki yemm din yet a “Narinbiit bat Beelsebul-e* teen Yiisa yiikoo a wuu nyint narinbiit niib ni.”

¹⁶ Naan ki siab mun din loon bin bikin Yiisa, ki yaa wun tun nyinn ki lin wann nan Yennu set mi u po. ¹⁷ Ki Yiisa bann baa dukii linba, ki betib a “Naan niib-i nmat ki kon tookit bi leebi, bi naan man saa biira; ki njaak niib-i munii nmat kon nan leebi, li kan seti. ¹⁸ Nnae mun biak, li-i tee ki Sintaanii yent bokitir u moŋ ki kon nan leeb, nlee ki li saa seti? ¹⁹ I yaa Beelsebul-e teenin yiikoo a mii nyint narinbiit niib ni; ki yimm muni, nmee chab i niib a bii nyint narinbiiti? I moŋ niib man toonae want nan i ki mok monii. ²⁰ Tɔn, min narin, Yennu pan nie ki n nyint narinbiit niib ni; njanne mun bia want nan Yennu naan pon baar i boor niwa.

Yiisa pan nba gar Sintaanii yar bianinba

²¹ “Jawakitir† nba teen siir nan u jatiat ki guu u njaak, soo kan fit fat u siari, ²² njan u paarɔ mun-i tanj pikino ki paako, u saa fat u jatiat nba ki u maa li paak nae, ki bia jii u mokint na ki tor niib.

²³ “Wunba ki see n poor, u kon nanime; ki wunba mun ki tikii niib ki teenimi, u yatibe.

Narinbiiuk nba tuu jen koo niro ni bianinba

(Matiu 12.43-45)

²⁴ “Li-i tee ki narinbiiuk tan nyii niro ni, u tuu yeeke ki lin kunkoouk paak, ki loon foon boor, njan ki ki laati; li paak, u tuu tan yet u moŋe a ‘N saa nmat saan njaak nba ki n daan nyii na nie;’ ²⁵ wu ji kii nmat baar, wun la ki bi piar ki namma, ²⁶ u tuu nmat nyie ki saa yiin narinbileeb banlore nba bi ki cheeu, ki baar namm, ki bin koo ki lakin be; ki niro man binbenj sii bi bonchiann ki gar waa tuu be sinsinn bianinba na.”

Ki jiiin barmonii parpeenn po

²⁷ Yiisa nba pak nna man, ki poosoo be nibur na ni ki yet sanpaapowa a “Poo nba mara ki moonna na, parpeenn tee u yare.” ²⁸ Ki Yiisa jiino a, “Binba gbia Yennu maan ki saakir na, njamme ki parpeenn tee bi yar.”

Ki jiiin binba loon bin la nyinn na po

(Matiu 12.38-42)

* **11:15** 11.15 Sintaanii sanleere din tee Beelsebul. † **11:21** 11.21 Jawakitir na tee Sintaanii.

²⁹ Nibur nba din gbin Yiisa boor yoo nba na, ki u yetib a “Mɔtana nigbouŋ na tee biitdamme, kimaan bi loon bin la nyinn, ŋaan n kan mi wannib nyinsiari; Jona nyinbooru na kuukɔɔe ki n saa wannib. ³⁰ Bianjinba ki Jona din tee nyinn ki kpaan Ninfefe teeb na, li bianje mun ki min nisaarik Bik saa teen nyinn ki kpaan mɔtana nigbouŋ na. ³¹ Buut daar, poobat nba din nyii diitu po na tan saa set wann nan mɔtana nigbouŋ na mɔk biit, kimaan u din nyii digbanbanfɔkirewa ki tan baar a wun gbiint Bat Solomonn yanfoon na pinpauk; ki gotir mani, wunba chee Solomonn be nna. ³² Buut daar, Ninfefe teeb tan saa set wann nan mɔtana nigbouŋ na mɔk biit, kimaan Jona nba din mɔont Yennu maan ki turib na, bi din nyik bi biite; ki gotir mani, wunba chee Jona be nna.”

Gbanant yentu labaar
(Matiu 5.15; 6.22-23)

³³ “Soo kan joo fitir ŋaan jii ki teen woonin ni, koo ki likin ŋmanj li paaki. See ki u jii ki tɔon bont nba dokii paak ki lin yent, ki niib-i jiki kɔɔ yoo nba, bii laat yentu na. ³⁴ A ninbinae tee a gbanant fitir; a ninbina-i ŋani, a gbanant kur sii mɔk yentue; ŋaan a ninbina-i kii ŋani, a gbanant kur sii be bunbɔnn nie. ³⁵ Ii mi man ki yentu nba be i ni na daa tee bunbɔnni. ³⁶ Tɔn, a gbanant kur-i yeen bonŋann ki siar po ki bɔni, li sii yeene ki nyirii piri-piri, ki naan fitir nba yeen ki teena yeennanu na.”

Yiisa nba din pak biir Farisiinba nan sennu wantteeb bianjinba
(Matiu 23.1-36; Mak 12.38-40)

³⁷ Yoo nba ki Yiisa pak gbenn na, ki Farisiisɔɔ betɔ a wun weiɔ ki bin saa di jeet. Ki u din wei saan ki saa kɔɔ kar a wun di. ³⁸ Ki li teen Farisii nirɔ na bakitnaun nan Yiisa nba ki nit ŋaan yaa wun di manj. ³⁹ Ki ti Yomdaano manj yetɔ a “Yimm Farisiinba, i sokii ŋmanii nan senii poorpo kuukɔɔe; ŋaan ki i para ni gbee nan fatu nan bonbiir. ⁴⁰ Yimm jatit na! Yennu nba din nan nanyer po na, ŋɔɔ kaa din nan nɔɔk ni-i?‡ ⁴¹ Turin talasdamm linba be i ŋmanii ni nan i senii ni, ki i nanyer po nan i nɔɔk ni kur sii yeen.

⁴² “Yimm Farisiinba, li sii bi turi. I jikit baarii nan nanjoi nan li bonlia piik nɔɔk ni yennkɔɔ, ki teen Yennu, ŋaan bakin buut bunu nba took, ki bia ki loon Yennu. Linba na nbae ŋan ki yii tuun, ki daa nyikit li yenn-nba tumu.

⁴³ “Yimm Farisiinba, li sii bi turi, kimaan i loon nijaana kaanii boa Yenjiantu diit ni, ki bia loon niib-ii foonti baakir

‡ 11:40 11.40 Li paak tee: Yennu mi nirɔ nanyer po nan u nɔɔk ni biak.

foontii dai ni. ⁴⁴ Li sii bi turi. I tee nan kaat nba ki niib tuu somm li paak ḡaan ki laatir nae.”

⁴⁵ Ḥanne ki sennu wanntoyenḡ betḡ a, “Wanntḡḡ, faa yet nna na, ḡann a sukiite na mun.” ⁴⁶ Ki Yiisa yetḡ a “Yimm sennu wannteeb, li sii bi turi mun, kimaan i jint niib jik-kpiata nba paar nan bin jii, ḡaan i mḡḡ ki saak ki siin jika maḡ kii sommitibi. ⁴⁷ Li sii bi turi, kimaan i maa sḡkiniinba kaat ki sent bonḡann; ḡamm maḡe tee sḡkiniinba nba ki i yeejamm din kpiib na. § ⁴⁸ Yaa tuun nna na, ḡanne want niib nan i set sak i yeejamm nba din tun bianḡinba nawa. Ḥamme din kp̄ii sḡkiniinba maḡ, ḡaan ki i mun saan ki maa bi kaat na. ⁴⁹ Li paak, ki Yandaanḡ Yennu yet a ‘N saa tun sḡkiniinba nan toomiinba bi boor; ki bi saa kpi siab ḡaan mukis leeb,’ ⁵⁰ a mḡtana nigbounḡ n tan la tubdatu sḡkiniinba kur kpinu na paak. Kpinu maḡ din piin durinya namu yooewa, ⁵¹ baa din kp̄ii Abel yoo nba na, ki tan tuu Sekaria kpinu, wunba ki bi din kp̄iiu Yennu maruḡ binbintir nan jiantu ḡasaakak sinsuuk ni na. N beeri barmḡniie, mḡtana nigbounḡ na tan saa la tubdatu sḡkiniinba kur kpinu na paaka.

⁵² “Yimm sennu wannteeb, li sii bi turi, kimaan i dḡkin Yennu maan, a niib daa bant li paak. I mḡḡ yḡt li bannue, ki bia dḡk binba koor a bin bannir na.”

⁵³ Yiisa nba seet leḡ na, ki sennu wannteeb nan Farisiinba wutoa ji doo bonchiann, ki bi ji piin boiḡ buboit ki jiin labaar bonchiann po, ⁵⁴ ki lek koor a bin la u mḡbonkpetir ki fit biirḡ.

12

Kpinkpannii damm labaar

(Matiu 10.26-27)

¹ Li yoo maḡ ki niib tusaa tusaa din lakin leeb ki muk, ki tan ḡmaat leeb taagbina, ki Yiisa din pak nan u poorpoweiteeb sinsinn ki yaa, “Ii mi man Farisiinba binbenḡ po, kimaan bi tee kpinkpannii damme. ² Barsai kaa ki dḡḡk ki tan kan nyi paanu; siar mun ki be woonin ni ki bi tan kan banniri. ³ Li paak, labaar nba ki i pak woonin ni, ḡaan see ki li tan nyii paanu; linba ki i lek lḡkin diit ni gbaa, ḡaan li tan saa woot ki nyiwa.”

Ti saa tin ḡmee jaḡmaanii?

(Matiu 10.28-31)

⁴ “N yḡḡsnba, gbiintir, i daa tiin niib jaḡmaanii man, kimaan bi saa fit kpi i gbanant kuukḡḡe; ḡaan i kuun poorpo bi ji kan fit teeni siari. ⁵ N yaa n wannu wunba ki i sii tiinḡe.

§ 11:47 11.47 Bi mḡḡ din ki sak sḡkiniinba maḡ wannu.

Tinin Yennu, wunba saa fit kpi ki bia mək yiikoo nba saa lui muu nba kan mi kpeen na ni. N beerie, tinin η̄ōe man.”

⁶ “Bi k̄oi jinjera ban̄ηmu kobu kuuk̄ōe, η̄aan Yennu ki mi tamm bi yen̄ok̄ō po. ⁷ Yennu mi i yura paak yut kann gbaa. Li paak, i daa tiin jan̄maanii, kimaan i mək nȳōt ki gar jinjera bonchiann.

I nyint a m̄ōη paanu nan a tee Yiisaweir̄ōe
(*Matiu 10.32-33; 12.32; 10.19-20*)

⁸ “Wunba nyint u m̄ōη paanu niib boor nan u tee n weir̄ōe, min nisaarik Bik mun tan saa nyin̄nō paanu Yennu malakanba boor; ⁹ η̄aan wunba yaa u ki tee n weir̄ō, niib ni, min nisaarik Bik mun tan saa yet a n ki miu, Yennu malakanba boor.

¹⁰ “Wunba pak m̄obonn ki biir min nisaarik Bik, Yennu saa fit nyik chab̄ō; η̄aan wunba sukii Yennu Seyeen̄, Yennu kan nyik chab li daan̄o.

¹¹ “Bi-i soori ki baar nani Yen̄jiantu diit ni, koo kpanbara boor, koo tin̄ yudamm boor, i daa te ki li daamii-i nan yaa saa pak jiin bian̄inba, koo yaa saa pak linba, ¹² kimaan li yōoe ki Yennu Seyeen̄ saa wann̄i bian̄inba ki i saa pak.”

M̄okit̄ō nba din tee jatuk labaar

¹³ Li yoo māη ki jas̄ō be nibur na ni ki yet Yiisa a “Wannt̄ō, betir n ȳōōō na ki wun b̄okit ti baa faar ki turin.”

¹⁴ Ki Yiisa yet̄ō a “Li ki lami nan ki n teen i barbuur̄ō ki b̄okit i faar ki turi.” ¹⁵ Nanne ki Yiisa η̄amm pak nibur na a “Ii mi man m̄okint lonchīōη po. M̄okint bonchiann kaa saa te ki nirō-ii m̄ok manfoori.”

¹⁶ Nanne ki u yimm barjouk na a, “M̄okits̄ōō din be ki m̄ok kpaab, ki u kpaab na teen̄ō jeet bonchiann; ¹⁷ ki u tan dukin dudukit a ‘N saa teen nlee, kimaan n ki m̄ok yiar nba ki n ji saa teen n jeet na kur len̄i.’ ¹⁸ Li poor po ki u yet a, ‘N saa teen nnae; n saa yeer n b̄okpera nae η̄aan η̄amm maa b̄osaakara. Len̄e ki n ji saa teen n dii nan n bonkokoot kura. ¹⁹ N ji saa yet n m̄ōη a: N m̄ok jeet nba saa jan̄in bina bonchiann; n ji sii foie ki di ki nyu ki m̄ok parpeenn.’

²⁰ Nanne ki Yennu yet̄ō a, ‘Jajatuk na! Nyīok na, a manfoor saa kat. Ki laan a m̄okint nba ki a m̄ok na, η̄mee saa yenti?’

²¹ “T̄on, wunba kur tikii m̄okint ki teen u m̄ōη, η̄aan ki m̄ok m̄okint Yennu boori, u mun tee nan jajatuk na nae.”

Teent Yennu yada
(*Matiu 6.25-34*)

²² Nanne ki Yiisa yet u poorpoweiteeb a, “Li paak ki n beeri, i daa te ki li mukisi i binben̄ po nan yaa saa di linba, ki bia daa te ki li mukisi i gbanant po nan yaa saa

lia linba, ²³ kimaan manfoor gar jeeta, ki gbanant mun gar tiata. ²⁴ Gotir nɔɔnii: bi ki buur jeeti, ki bia ki jaami, ki bia ki mɔk dii naapaat koo suka, ɲaan Yennu dintib; i ki mɔk nyɔɔt bonchiann ki gar nɔɔnii-i? ²⁵ I ɲmee saa fit fɔkin u manfoor u dudukit nba mukisɔ na paaki? ²⁶ Yaa ki fit tun bonmintik na, bee ki li sii daamii-i nan bonlia maɲi? ²⁷ Gotir man puuk nan li ɲant. Bi ki tuun toona koo ki luu bi mɔɲ chinchena; ɲaan n beerie, kpanbar Solomonn nba lek din mɔk taɲant bianɲinba, u din ki mi lia tiat ki li ɲan nan puuk na gbaa. ²⁸ Mɔɔt nba be dinna, ɲaan wonn ki bi joo muuwa na, Yennu nba faɲitir bianɲinba na, u kan lannini-i? Yimm yadkanpɔɔna damm na!

²⁹ "I daa gbaa nan yaa saa di linba koo yaa saa nyu linba, ki bia daa mukis i dudukit, ³⁰ kimaan durinya na ɲaateeb tuu mukis bi dudukit linba na paake. ɲaan yimm ɲarin, i Baa Yennu poɲ mi nan i loon linba na. ³¹ Li paak, ɲaant ki i baka-ii be Yennu naan ni, ki u saa jii bona nba na ki turi.

Yendɔuɲ ni mɔkint labaar
(Matiu 6.19-21)

³² "Yimm n niib nba ki yab na, i daa tiin jaɲmaanii, kimaan i Baa Yennu-e yaa wun dinni naan, ki bia mɔk parpeenn nan waa saa dinni na paak. ³³ Li paak, koin i bona nba ki i mɔk, ki jii li likirii ki tur talasdamm, ki i tan saa la mɔkint nba ki mɔk gbennu. Mɔkint maɲ sii be Yendɔuɲ ni, ki kan wati, kimaan nanyuko kan kpian lenji, ki bonɲminɲmabit bia kan ɲmamiri. ³⁴ Siaminba ki a mɔkint be na, a dudukit mun be leɲe.

Daaba nba teen siir barjouk

³⁵ "Teent siir man ki daa yokitir i tiati, ki ɲaan ki i fita-ii di, ³⁶ kii tee nan niib nba tuu guu bi chanbaa nba saa nyi poochiann ki kpent, ki tan baar yiin, ki bin loot yama na. ³⁷ Daaba nba ki bi chanbaa kpen ki lab ki bi guu u kpenu, parpeenn tee bi yare. Barmɔniie ki n beeri na, bi chanbaa na saa te ki u daaba maɲ n kar ki wun baar nan jeet ki turib ki bin di. ³⁸ Li-i tee ki bi chanbaa tan kpen tansuunii koo kojomɔɔk, ki la ki bi guu-u, parpeenn sii tee daaba maɲ yare.

³⁹ "Nnara, li-i tee ki ɲaadaano poɲ mi yoo nba ki nanyuko saa baarie, u kan ɲaan ki wun kɔɔ; u sii guue. ⁴⁰ Yimm mun-ii teen siir kii guu, kimaan min nisaarik Bik tan saa jen yoo nba ki i ki daanime."

Daabir nba saa sak u chanbaa mɔb bianɲinba
(Matiu 24.45-51)

41 Njanne ki Piita boi Yiisa a “N Yomdaano, a yiin timme barjouk na amii soo kure?” 42 Ki Yiisa jiino a, “Daabilanoe tee yandaano ki tuun u chanbaa nba wanto bianjinba? Njooe tee wunba ki u chanbaa saa teeno daabiyudaano, ki wuu gorii daaba kur nba be u njaak ni, kii teemm mann yoo nba jan. 43 Li-i tee ki u chanbaa tan kpen ki la ki u tuun nna, parpeenn sii tee daabir man yare. 44 Barmoniie ki n beeri na, u chanbaa man saa jii u mokint kur ki teen daabir man nuu nie a wuu gorii. 45 Njan li-i tee ki daabir man yet u moŋ a u chanbaa kan jen yiami, ki ji piin boo daabilia na, li jab nan poob, ki bia di ki nyu daan ki yib, 46 u chanbaa tan saa jen daar nba nan yoo nba ki daabir man ki daan nan u saa jene. U chanbaa na saa dat u tubir bonbiir, ki teeno nan baa tuu teen moyetdamm bianjinba na.

47 “Daabir-i mi linba ki u chanbaa loon wun tun, njan ki teen u moŋ siiri, ki bia ki tumi, bi saa boou kpaasir bonchiann. 48 Daabir-i kii mi linba ki u chanbaa loon wun tun, ki kpet tun bonkpetir nba jan nan boot, bi saa boou waaminnae njan njaau.

“Wunba ki bi turo ki li yab, njooe ki bi tan saa boi gaar linba yab; njan wunba ki bi turo ki li yab bonchiann na, njooe ki bi tan saa boi ki gaar bonchiann mun.

Bokitu labaar
(Matiu 10.34-36)

49 “N baar maa n lu muue tingbouŋ na ni, njan n sunman ki li poŋ yinna. 50 Bi saa te ki n sik nyun yiaka. Li turin parbiir bonchiann mokmok nan laa tan saa tun ki gbenn. 51 I dukii nan n baar nan parmaasire tingbouŋ na ni-i? Aaii. N beerie, n baar nan bokitue. 52 Laa jii dinna ki saa, niib bannmu-i tanji be njaak ni, bi tan saa bokit; ki bantaa sii biir banlee, ki banlee na mun biir bantaa man. 53 Baanba tan sii biir bi waas, ki waas mun biir bi baanba; ki naanba tan sii biir bi bonpoi, ki bonpoi mun biir bi naanba; ki siponaanba tan sii biir bi sipoi, ki sipoi na mun biir bi siponaanba.”

Yoo bannu labaar
(Matiu 16.2-3)

54 Li yoo man ki Yiisa pak tur nibur na a, “Yoo nba ki i tuu tan la sanpagbant do yonbaa po na,* i tuu yete yama saak saa baawa, wun set tan baa. 55 Yoo nba ki i laat wouŋ nyi diitu po ki da na, i tuu yaa naauk sii be, ki lin set tan toŋ. 56 Yimm kpinkpanni damm na, i fit bukitir saak nan naauk baaru yoo, njan bee teen ki i kan fit bann motana yoo na paaki?

* 12:54 12.54 Bi tinj ni, saak nyi yonbaa poe.

Maan njammu labaar
(*Matiu 5.25-26*)

⁵⁷ "Bee teen ki i kan fit dukin ki bann linba tooki? ⁵⁸ Li-i tee ki fin nan soo mok maan kii saa nan maan man bat boor, yaa daa be sonu paak ki saa na, li bo nan ki i kot ki namm maan man. Li-i kii tee nnai kaa, u saa dat baar nana barbuuro boor, ki barbuuro na mun saa jiia ki teena dansarguutoo nuu ni, ki dansarguutoo na mun saa koonna dansarik. ⁵⁹ N beerie, bi kan mi nja-ani, see ki a tan pa likirii nba ki bi jiara na kur, nan jinjema kan tenni."

13

Niro-i kii nyik toonbiit tumu u saa kpo

¹ Li yoo na ki nisiab baar ki yet Yiisa ki jiin Galilii teeb kpinu po, binba ki Pailat* din kpiib, yoo nba ki bi mann maruŋ ki teen Yennu na. ² Ki Yiisa boib a, "Galilii teeb nba la biak man bianjinba na, i dukii a bi mantik din tee biitdamm ki gar bi leeb kure-e? ³ Aaii; njaan n beerie, li-i tee ki i ki nyik i toonbiit, i kur mun tan saa kpo nnae. ⁴ Donfoouk nba din be Siiloam ki tan baa ki nyak niib piik nan banniin ki kpiib na, i dukii a niib man din jia mantik tee biitdamm ki gar leeb nba kur be Jerusalem nae-e? ⁵ Aaii; njaan n beerie, li-i tee ki i ki nyik i toonbiit, i kur mun tan saa kpo nnae."

Tiik nba ki loon loona barjouk

⁶ Nanne ki Yiisa yimm barjouk a, "Jasoo din mok tilontik u kpaab ni, ki tan baar a wun poor loona, njaan ki la siari. ⁷ Nanne ki u bet u kpaguuro na a 'Nnara, bina nantaae na ki n yoo baat tiik na boor maa n poor loona, njaan ki ki laat siari. Choomo lu. Bee ki li sii see biir tin yanni?' ⁸ Ki u kpaguuro na yeto a, 'Chanbaa, daa nyikin binn na, ki n gbiir li nyakir ni ki pii lulin, ⁹ ki tin got laan li saa lon loona binn po-o? Li-i tee ki li ki lonie, fan ji njaan bin choou.' "

Yiisa nba te ki poowaagorik la laafia foon daar bianjinba

¹⁰ Foon dasiar ki Yiisa din want niib Yennu maan, Yen-jiantu diiuk ni; ¹¹ ki poosoo be diiuk man ni, ki narinbiiuk be u ni, ki teeno yiaru binpiik nan nanniin, ki ji tan teeno waagorik, ki u ki fit naatir faba. ¹² Yiisa nba tan lau, ki u yiino a wun baar, ki yeto a "A yiaru man njaawa," ¹³ njaan jii u nii ki yii poo man paak. Li taakpaak ni ki u naat u moŋ ki ji piak Yennu.

¹⁴ Nanne ki Yen-jiantu diiuk yudaano wutoor doo, kimaan Yiisa nba te ki niro la laafia foon daar na paak; ki u bet niib na a "Daa nanloobe bakoi nook ni ki ti tuu sii tuun toonn.

* 13:1 13.1 Pailat din tee Rom teeb yudaano.

Ii tuu baar li daa ni kii laat laafia, njaan i daa baat foon daar ki loon laafia.”

¹⁵ Ki Yiisa gato a “Yimm kpinkpanni damm na, i kur tuu lootir i nei nan bonii bonkob-loi ni ki saa namm ki nyuntib foon daa. ¹⁶ Ki poo nba tee Abraham yaaboonn na, njoɔe ki Sintaanii teenɔ yommik binpiik nan njanniin, li ki jan nan ki n nyinnɔ yommisin ni foon daari-i?” ¹⁷ Yiisa nba pak linba na yoo nba, ki u datai na kur ji dii fei; ki nibur na ji mɔk parpeenn nan waa tuun bakitnaun toona nba kur na.

Bonboorik barjouk

(*Matiu 13.31-32; Mak 4.30-32*)

¹⁸ Li poorpo ki Yiisa boi niib man a, “N saa bikin Yennu naan nan lannpoe? N saa nannir nan bee na? ¹⁹ Li naan nan kanperik binn nba ki nirɔ tuu jii ki bur u kpaab ni, ki lin kpaat ki teen tiik, ki nɔɔnii baat ki tia tiat li yiinii paak nae.”

Datiŋ barjouk

(*Matiu 13.33*)

²⁰ Ki Yiisa bia namm boib a, “N saa bikin Yennu naan nan lannpoe? ²¹ Yennu naan tee nan datin nba ki poo tuu jii ki nmat nan boroboro yon nba yab, ki lin tan miik ki ji fuut do nae.”

Tammɔyebik kɔɔnu labaar

(*Matiu 7.13-14, 21-23*)

²² Yoo nba ki Yiisa din be sɔnu paak ki saa Jerusalem na, u din gaar digbangbeja nan digbanbis ni, ki want niib Yennu maan; ²³ ki sɔɔ tan boio a, “Chanbaa, niib nba tan saa la tinnu na, bi tan sii tee waamina amii bi sii yaba?”

Ki Yiisa yetib a ²⁴ “See ki i yabir i mɔŋ ki kɔɔ tammɔyebik na ni. N beerie, niib bonchiann tan sii loon bin kɔɔ leŋ, njaan gbar kɔɔnu. ²⁵ Naadaano-i tanji fiir ki loon tammɔb na, njaan ki i biar see nanyer po, ki kpaan tammɔb ki yi ki yaa, ‘Chanbaa, lootir turit,’ njaan li yoo, u tan saa jiini a, ‘N ki miini; i nyii lee?’ ²⁶ Ki i tan saa jiino a, ‘Ti din tuu di ki nyu nana; ki a wantit Yennu maan ti doi ni.’ ²⁷ Ki u bia saa jiin ki beti a ‘N ki mi yaa nyii siami, yimm biitdamm na kur, seetir nna man.’ ²⁸ Ki u tan saa jii-i ki lui nanyer; njaan ki i gorii Abraham nan Aisak nan Jakob nan Yennu sɔkiniinba kura, ki bi be Yennu naan ni; njaan ki i mɔ fabin ki nman nyana. ²⁹ Niib tan saa nyi yondo po nan yonbaa po nan diitu po nan gan po, ki tan kɔɔ Yennu naan ni ki kar ki di jeet. ³⁰ Nisiab nba joont tan saa doŋ liik, ki siab nba mun doŋ liik na tan saa joont.”

*Yiisa nba din loon Jerusalem teeb bianjinba
(Matiu 23.37-39)*

³¹ Li yoo na ki Farisiinba siab baar Yiisa boor, ki yeto a, "See ki a nyii nna ki saan siar po, kimaan Herod loon wun kpiea."

³² Ki Yiisa betib a "N̄ɔɔ lunlonn,[†] ii saa man, ki saa yeto a 'Gotirii, dinna nan wonne ki n sii beer narinbiit niib ni n̄aan bia te ki niib-ii laat laafia, ki daa n̄antaa daar n saa gbenn n toonn.' ³³ Laa jii dinna nan wonn ki saa, see ki n lek fabir somm n somma. Bi kan kpi Yennu sokinii siar po, li-i kii tee Jerusalem-i kaa.

³⁴ "Jerusalem teeb, nbaayoo-o, yimm nba kpi Yennu sokiniinba, ki bia jaat u toomiinba nba ki u tumm i boor ni na tana, bikinu taar munjaae ki n gbaa maa n lakini yomm, nan korik nba tuu lakin u kobis u kpinkpant ni na, ki i ki saki. ³⁵ Gotir man, Yennu nyik i jiantu n̄asaakak nawa. N beerie, laa nyii dinna ki saa, i ji kan mi lan ki saa tuu daar nba ki i tan saa yet a 'Piisin be wunba baat Yennu sann ni na paak.' "

14

Yiisa nba din te ki baatɔɔ la laafia bianjinba

¹ Tɔn, foon dasiar ki Yiisa din tan kɔɔ Farisiinba yudaansɔɔ n̄aak, a wun di jeet; ki binba be leŋ maŋ diisiro.

² Li yoo na ki baatsɔɔ baar u tɔonn, wunba ki bonwuunkar wuunɔ. ³ N̄anne ki Yiisa boi sennu wantteeb nan Farisiinba a "Ti sennu sak a niro n te ki baatɔɔ n la laafia foon daari-i?"

⁴ Ki bi n̄mina. Ki Yiisa te ki baatɔɔ na baar u boor, ki u te ki u la laafia. Li poorpo ki u chabɔ a wuu saa, ⁵ n̄aan betib a "I yenɔ-i mɔk bik koo naab ki u tan kpet baa bunbunn ni foon daar, u kan donno foon daar maŋ-i?"

⁶ Ki bi ki fit jiino siari.

Ki jiin sikin-n-mɔŋ nan saamm gaaru po

⁷ Li yoo na ki Yiisa la binba tikir na loon bin gann yudamm kaanii boa ki kar. Li paak, ki u yimm barjouk na a: ⁸ "Bi-i yiina poochiann ki a baar, faa daa kaar yudamm kaanii boori, li pasiar bi poŋ bo yiin sɔɔewa, wunba cheea, ⁹ ki yiintɔɔ maŋ saa baar a boor ki tan yeta a, 'Fiit n̄aan turo kaanu.' Li yoo na, ki fan ji di fei ki fiir ki saan kar kpinj.

¹⁰ Tɔn, bi-i yiina poochiann ki a baar, fan kar kpinj; ki yiintɔɔ n tan fit baar ki yiina a, 'N yɔɔk, baat ki tan kar yudamm kaanii boor.' Li yoo na ki a saa la baakir a leeb boor.

[†] **13:32** 13.32 Bi boor, lunlonne tee bonkobit nba sub ki bia ton.

¹¹ Kimaan wunba kur dont u mɔŋ, Yennu tan saa sikino; ŋaan wunba sikint u mɔŋ, Yennu tan saa donno.”

¹² Nanne ki Yiisa bia yet wunba yiino na a “Li-i tee ki a yiin jaamm, faa daa yi a yɔɔsɔnba, koo a yɔɔrib, koo a ninjamm, koo a məkitleebi, kimaan ŋamm tan saa jiinawa, ki a gaar a pann. ¹³ Li-i tee ki a yiin jaamm, fan yiin talasdamm nan wɔbii nan dianii nan jɔɔnii, ¹⁴ ki Yennu saa pukina, kimaan bi kan fit jiina baa dii linba na. Yennu-e tan saa jiina, daar nba ki burchimm tan saa fiir kuun ni na.”

Jaangbenjir barjouk
(*Matiu 22.1-10*)

¹⁵ Binba din di nan Yiisa na yeno nba gbat linba ki u pak na, ki u yeto a “Binba tan saa di jaamm Yendouŋ naan ni na, parpeenn tee bi yare.”

¹⁶ Ki Yiisa yeto a “Jasɔɔ din be ki tan yaa wun di jaangbenjir, ki poi niib bonchiann. ¹⁷ Jaamm na yoo nba tan baar, ki u tun u daabir a wun yiin niib nba ki u daan poib na, ki jeet na kur teen siira. ¹⁸ Ki bi kur piin ki loon sonu nba ki bi saa yet saanu: Ki sinsinn yoo na bet daabir na a, ‘N daa kpapaan, li paak, chabimin ki n saan saa got;’ ¹⁹ ki loo beto a ‘N daa naakookii piik, li paak, chabimin ki n saan bikimm;’ ²⁰ ki loo na mun bia beto a ‘N daa yonn poopaane, li paake ki n kan fit baari.’ ²¹ Nanne ki daabir maŋ ŋmat ki saa bet u chanbaa linba na kur. Ki u chanbaa na wutoor doo bonchiann, ki u bet daabir na a, ‘Nyimin ki saan doo ni yian yian, ki saa got sonii ni, ki yiin talasdamm nan wɔbii nan dianii nan jɔɔnii ki jen namm na.’ ²² Li poorpoe ki u daabir na saan ki jen yet a ‘Chanbaa, n tun faa yet linba nawa, ŋaan ki yiar bia tenn.’ ²³ Nanne ki u chanbaa na yeto a, ‘Nyimin biak ki saan digbankpinii ki saa got pana paak nan sonjobis ni, ki te niib n baar, ki n ŋaak na n gbee. ²⁴ Naan binba ki n daan yiimm, ki bi yet baaru na, bi soo poŋ kan lemm n jaamm jeet na kaawa.’ ”

Yiisa weiu labaar
(*Matiu 10.37-38*)

²⁵ Sianyoo ki nibur waa Yiisa; ki u tan jiant yetib a ²⁶ “Wunba loon wuu be nanin, see ki u loonin ki gar waa loon u baa, nan u naa, nan u poo, nan u waas, nan u yɔɔrib, nan u waarii, nan u mɔŋ manfoor bianjinba na. Li-i kii tee nnai kaa, u kan fit teen n poorpoweitoo. ²⁷ Wunba ki likin u saanmaŋ ki jii u kuun dapunpunn ki waami, u kan fit teen n poorpoweitoo.

²⁸ “Wunba loon wun maa douŋ, see ki u kar sinsinn, ki dukin waa saa teen bianjinba ki soor li mɔb, ki laan u likirii saa jan koo li kan janji; ²⁹ kimaan li-i kii janji, ŋaan ki u fokin

fiakir ki tan ki fit kaar maaru manj, ki niib tan la nan u ki fit kaar doun manj, bi ji sii laaue ki sarikito. ³⁰ Bi ji sii yeen a 'Joo na daan fokin u doun njan tan gbar kaaruwa.'

³¹ "Kpanbar-i mok niib tusaa piinlee ki saan namm a wun kon nan kpanbar loo nan u niib tuspiik mun, nlee ki kpanbar nba mok niib tuspiik na saa teeni? See ki u kar sinsinn ki dukin ki bann baa saa jan nan baa kan jan nan u tooku. ³² Bi-i kii janje, see ki u tun toonii ki bi njak faauk, waa daa be banfokira na.

³³ "Ton, niro-i kii nyik u mokint kuri, u kan fit teen n poorpoweitoo.

Yaarin labaar
(*Matiu 5.13; Mak 9.50*)

³⁴ "Yaarin man; njan li manu-i tanj saat, nlee ki li ji sii mani? ³⁵ Li lek ki njan ki a jii ki pak kpaab ni, ki bia ki njan ki a pukin lulin po. See ki a lu. Wunba mok tuba, wun gbiint."

15

Pebotikauk barjouk
(*Matiu 18.12-14*)

¹ Sianyoo ki lampogaarteeb nan biitdamm bonchiann din baat Yiisa boor ki gbiintir u maan. ² Ki Farisiinba nan sennu wantteeb burin ki yeen a "Joo na gaan biitdamm ki bia di namm."

³ Li paak, ki Yiisa yimm barjouk na a ⁴ "I yeno-i mok pei kobik, ki yeno tan boti, u saa teen nlee? See ki u nyik pei piinyia nan banyia na muuk ni, njan saan lon peeuk nba bot na nan waa tan saa lau. ⁵ Wuu lau yoo nba, ki u ji mok parpeenn. Li yoo wun jiiu ki buko bopiat paak, ⁶ ki kun njak ni, ki yiin u yoonsnba nan njakpiasnba ki lakimm ki yet a, 'Ii mok parpeenn man, kimaan n la n pebotikauk nawa.' "

⁷ Ki Yiisa bia yet a, "Nanne mun ki n beeri, biitdaanyeno-i nyik u biit, parpeenn sii be Yendoun ni ki jiiin li daano po, ki gar laa sii be bianjinba niburchimm piinyia nan banyia nba li ji ki kpaal talas bin lebit na po.

Likbinn nba bot barjouk

⁸ "Ki poo mun-i mok likbina piik, ki yenn tan boti, u saa teen nlee? See ki u joo fitir ki piar u diiuk, ki lon fanu nan waa tan saa lar. ⁹ Wuu jiki lar yoo nba, wun yiin u yoonsnba nan njakpiasnba ki lakimm ki yet a 'Ii mok parpeenn man, kimaan n laa n likbinn nawa.' "

¹⁰ Ki Yiisa bia yet a, “Njanne mun ki n beeri, li-i tee ki biitdaanyenɔ nyik u biit tumu, Yennu malakanba sii mɔk parpeenn ki jiin u po.”

Barjouk nba jiin bibotikak po

¹¹ Njanne ki Yiisa namm yet a “Jasɔɔ din mɔk bonjai banlee, ¹² ki waarɔ po tan yet u baa a ‘N baa, n loon ki a jii faar nba ki n tan saa gaar nae ki turin.’ Njanne ki u baa bɔkit faar maŋ ki turɔ. ¹³ Li ki yukiri ki waarɔ po na jii u mɔkint kur ki yaat saan digbann banfɔkir. ¹⁴ Waa saa be doo na ni, ki u teen yana yana ki biir u likirii kur. Likirii na nba gbenn yoo nba, ki kon baa tin maŋ ni bonchiann, ki gbatɔ hei. ¹⁵ Njanne ki u ji saan be jasɔɔ nɔak, doo maŋ ni, ki u tuumɔ u kpaab ni ki u dint doorii. ¹⁶ Ki u tuu loon wun di doorii jeet na; njan ki sɔɔ ki teenɔ jesiati. ¹⁷ Li poorpo ki u subir, ki yet a ‘N baa toontunna kura laat jeet di ki li janjitib, ki bia tent, njan ki n tan kpenn kon nna na. ¹⁸ Laa ji be na, n saa kun n baa boore ki saa yetɔ a, Chanbaa, n tun bonbiir ki biir Yennu nanawa. ¹⁹ N ji ki njan nan ki a yiinin a bija. Teentin a toontunna na yenɔ.’ ²⁰ Njanne ki u ji fiir ki nmat kun u baa boor.

“Yoo nba ki u daa be banfɔkir ki kpent na, ki u baa lau; ki ninbaauk soorɔ bonchiann, ki u chiar ki baar puur wɔbɔ ki mɔɔt u tankpin.* ²¹ Njanne ki bik na yet a, ‘N baa, n tun bonbiir ki biir Yennu nanawa. N ji ki njan nan ki a yiinin a bija.’ ²² Njan ki u baa yet u daaba na a, ‘Teent yama ki jii taŋant, nan ban, nan taasaat, ki lannɔ, ki bia pirimɔ ban nan taasaat na, ²³ njan kii saa man ki saa soor naajakpammir na ki kpiu ki tin teen jaamm. ²⁴ N tuu mi a n bija na kpoe, njan ki u be; ki bia mi a u bote, njan ki u tan jenna.’ Njanne ki bi ji piin bi jaamm dinu ki mɔk parpeenn.

²⁵ “Li yoo na ki u bijakper na daa be kpaab ni, ki ji tan kpent ki per nɔak ki gbat fuut, ki jeruk jerin ki siak waa. ²⁶ Ki u yiin u baa toontun-yenɔ ki tan boio a, ‘Bee fuute fu nɔak ni na?’ ²⁷ Ki toontunna na yetɔ a ‘A waarɔ nae kpen, ki a baa te ki bi kpai naajakpammir, kimaan u jen nan laafiae.’ ²⁸ Njanne ki u yɔɔɔ maŋ wutoor ji doo hei, ki u yêt nɔak na ni kɔɔnu. Ki u baa nyii ki barimɔ a wun kɔɔ. ²⁹ Njan ki u yet u baa a, ‘Barmɔnii, mine tuuma bina bonchiann. N bia ki mi yêt a mɔbu, njan a poŋ taan ki mi turin buuk ki n kpai ki yiin n yɔɔsnba, ki ti dii ki mɔk parpeenni. ³⁰ A bija nae biir a faar kur, ki wei poochonchona. Waa tan jen yoo nba, ki a bia kpai naajakpammir ki turɔ.’ ³¹ Ki u baa yetɔ a ‘N bik, fin njan poŋ tuu be nanin yoo kure; ki linba kur ki

* 15:20 15.20 Bi din tee nna ki want lomme.

n mək, li tuu tee a yare. ³² Li ɲan nan tin teen jaamm kii mək parpeenn, kimaan n tuu mi a a waarɔ na kpoe, ɲaan ki u be; ki bia mi a u bote, ɲaan ki u tan jenna.' ”

16

Toona saakɔɔ barjouk

¹ Ki Yiisa yet u poorpoweiteeb a “Məkitsɔɔ din be ki mək u toona saakɔɔ, ki bi din tan kumii məkitsɔɔ na a u toona saakɔɔ na biir u likirii nan u bona. ² ɲanne ki məkitsɔɔ na yiino ki tan boio a, ‘Bee teen ki n gbia a po nna? A ji kan mi teen n toona saakɔɔ. Ii saa ki sɔb faa mək n bona nba ki tan turin.’ ³ Ki toona saakɔɔ maɲ ji dukin dudukit a ‘N chanbaa yaa wun berin u toonn nie na. N saa teen nlee? N ki mək paɲ nba saa ko, ki n bia tiin fei nan mii mei. ⁴ N mi maa saa teen bianɲinba ki niib n gaarin bi ɲei ni, yoo nba ki n chanbaa nyikin ki gbenn na.’ ⁵ ɲanne ki u yiin u chanbaa pandamm na kur yeno yeno; ki boi sinsinn yoo a, ‘A mək n chanbaa pann yinɲae?’ ⁶ Ki u jiin a, ‘Kpaboba kobike.’ Ki u betɔ a, ‘Jiin kadaauk ki saan kar yian ki sɔb kpaboba piinɲmu.’ ⁷ Ki u bia yiin loo ki tan boio a, ‘Fini, yinɲae ki a mək n chanbaa panni?’ Ki u jiino a ‘Dii bootii kobike.’ Ki u yetɔ a ‘Jiin kadaauk ki sɔb dii bootii piinniin.’ ⁸ Tɔn, yoo nba ki u chanbaa na gbat u toona saakɔɔ fobdiirɔ na nba tun bianɲinba na, ki u kpakitɔ, a u tun nan yame.” Ki Yiisa ɲamm yetib a “Binba waa tingboun na sɔnue mək yan bi mɔɲ niib sinsuuk ni ki gar binba waa yentu sɔnu na. ⁹ Mine beeri na, ii dia tingboun na likirii kii sommit niib; ki likirii na-i taɲi gbenn yoo nba, Yennu saa gaari Yendoun ni, ɲei nba sii yoo be na ni. ¹⁰ Wunba tuun toonbik fanu, u bia saa tun toongbenjir fanue. Wunba di fobit nan likmintik, u bia saa di fobit nnae nan likchiɔɲ. ¹¹ Li-i tee ki a di fobit tingboun na ni, Yennu saa jii sanpaapo məkint ki teen a nuu niwa-a? ¹² Li-i tee ki a di leeb yar fobit, ɲmee saa tura a yari?

¹³ “Tɔn, daabir kan fit tun ki tur chanbaanba banlee. U sii nan yeno ɲaan loon loo; koo u sii chorin yeno ɲaan sian loo na. A kan fit waa Yennu ki bia waa likirii.”

Ki jiin Yiisa mɔbonsia po

(Matiu 11.12-13; 5.31-32; Mak 10.11-12)

¹⁴ Yoo nba ki Farisiinba gbat linba na, ki bi ji daan Yiisa nyatuk, kimaan bi din tee liklonnae. ¹⁵ Ki Yiisa yetib a “Yimm nba want i mɔɲ nan i tee burchimme na, ɲaan Yennu mi i para ni. Linba ki niro dukii nan li tee bonjaanne, ɲaan li ki mək nyoot Yennu boor.

16 “Moses sennu nan Yennu sɔkiniinba sɔbu din mɔk paŋ mɔkmɔk nan Jɔɔnn nba din tan baar. Laa nyii Jɔɔnn baaru yoowa, ki bi mɔɔntir Yennu barŋanii ki jiin Yennu naan po, ki sɔɔ kur mukis u mɔŋ a wun kɔɔ Yennu naan maŋ ni. 17 Sanpaak nan tiŋ tan saa gbenn, ŋaan Yennu sennu nan bonmintika kan gbenni.

18 “Wunba yêtu u ŋaapoo ŋaan kɔɔn poogano, ŋanne tee bonchonchontoonn; ki wunba mun kɔɔn poo nba ki u sɔɔ yêtu na, u mun bia tee bonchonchonne.”

Ki jiin mɔkitɔɔ nan talasdaano Lasarus po

19 Yiisa bia din yetib a “Mɔkitɔɔ din be, ki daaryee-jajaakur ki u lia taŋant, ki be u yamani nan parpeenn. 20 Ki talasdaansɔɔ mun din be, ki u sann tee Lasarus, ki u mɔk fiat hei. Ki bi tuu baar nanao ki wun kar mɔkitɔɔ na ŋaatammɔb ni, 21 ki tuu loon wun di mɔkitɔɔ na jebura nba baa na; ki boi tuu baar gbaa ki lenii u fiat na.

22 “Li poorpoe ki talasdaano na tan kpo, ki Yennu malakanba jiiu ki saan nanao Abraham boor Yendɔuŋ ni. Ki mɔkitɔɔ na mun tan kpo, ki bi piiu; 23 ki u be kpeentiŋ biak boor, ki li mukisɔ bonchiann. Ki u tan yaat got ki la Abraham banfɔkira, ki Lasarus be u boor. 24 Ŋanne ki mɔkitɔɔ na yiin sanpaapo a, ‘Chanbaa Abraham, tinimin ninbaauk, ki tun Lasarus ki wun pak u niibir nyun, ki tan teen n jerinn paak ki lin maak, kimaan n di biake muu ni na.’ 25 Ŋaan ki Abraham yeto a ‘N bik, tiat faa tuu be a manfoor ni na, a tuu mɔk bonŋanae, ŋaan Lasarus mun mɔk bonbiit. Mɔtana u be u yamanie nna na, ŋaan fine ji be biak ni na. 26 Ki linba pukin, Yennu bir bootsunsuŋ timm nan fin sinsuuk ni, ki sɔɔ kan fit nyi ki loor saan a boor ni, ki sɔɔ mun kan fit nyi a boor ki loor ti boor ni na.’ 27 Ŋanne ki mɔkitɔɔ na yeto a ‘Chanbaa, li-i tee nnaie, n barimae, tumin Lasarus n baa ŋaak, 28 ki wun saan kpaan n waarii banŋmu nba biar na, ki bi ji tan daa baat biak boor na ni.’ 29 Ki Abraham yeto a ‘A waarii mɔk Moses nan Yennu sɔkiniinba gbouŋ. Bin gbiint bi maan.’ 30 Ki mɔkitɔɔ na yeto a ‘Chanbaa Abraham, aaii, nna kan saki; sɔɔ-i fiir kuun ni ki saan bi boori, ŋanne ki bi saa nyik bi toonbiit.’ 31 Ki Abraham yeto a ‘Bi-i kii gbiint Moses nan Yennu sɔkiniinba maan, niro-i lekii fiir kuun ni gbaa, ŋaan bi kan sak u mɔbi.’ ”

17

Toonbiit labaar
(Matiu 18.6-7, 21-22; Mak 9.42)

¹ Li yoo maŋ ki Yiisa yet u poorpoweiteeb a “I daa dukii nan jinjammii kan baari; ŋaan li sii bi ki teen wunba te niib tuun biit na. ² Bi-i bonni jii naar ki lanno, ki lu-u məkiri ni, li bo sii so nan wun te waas na yeno n tun toonbiit. ³ Soot i moŋ!

“A naa bik-i tuma bonbiir, fan kpaano; ki li-i tee ki u yaa u biira, fan nyik u biit ki chabo. ⁴ Li-i tee ki u tun ki biira taar munlore daar nook ni, ŋaan tuu baar a boor taar munlore ki yaa u biira, fan nyik chabo.”

Yada labaar

⁵ Li yoo maŋ ki Yiisa toomiinba yeto a “Pukint ti yada.”

⁶ Ki u yetib a, “Li-i tee ki i bo mək yada ki li yab ki baar nan kanperik binn na, i bo tuu saa fit yet kpiik na a, ‘Ŋabit ki saan wuu məkgenjir ni,’ ki kpiik maŋ saa sak i mɔb ki set ŋabir.

Ki jiin daabir toonn po

⁷ “Tɔn, i yeno-i mək daabir ki u ko tanmonn koo ki kpaar pei, ki daabir na-i nyii kpaab ki kpen, a kan yeto a ‘Baat yian ki tan kar ki di jeeti.’ ⁸ See ki a beto a ‘Liatir a kpakoliant, ŋaan lia tayeenii, ki teen jeet ki sennin ki n baar ki di ki nyu. Li poorpo ki a mun di ki nyu.’ ⁹ Chanbaa maŋ saa tur u daabir na niipoouk kimaan waa sak u mɔb na paaka-a? Aaii. ¹⁰ Li mun bia tee nnae i boor. Yoo nba ki i tun toonn nba ki Yennu turi na ki gbenn, yin yet a ‘Ti tee daabiyoona. Ti kpan tun linba tee tin tun na kooe.’ ”

Yiisa nba te ki gbaata piik la laafia bianjinba

¹¹ Yiisa nba din saa Jerusalem yoo nba na, ki u gar Samaria nan Galilii sinsuuk ni, ¹² ki tan baar digbansiar; ki gbaata piik cheto leŋ, ki set banfokira,* ¹³ ŋaan yiin sanpaapowa a “Chanbaa Yiisa, tinimit ninbaauk.”

¹⁴ Yiisa nba lab yoo nba, ki u yetib a, “Ii saa man Yennu mannteeb boor ki bin bikini got.”

Ki bi ŋmat saa Yennu mannteeb boor; ki bi ŋaat maŋ ji saa gbenn sonu ni. ¹⁵ Ki bi yeno jen Yiisa peŋ ki pak Yennu nan kunkosaakar, kimaan waa bann nan u ŋaauk gbenn na. ¹⁶ U din baa finfabir Yiisa tɔonn ki turɔ niipoouk. Joo maŋ din tee Samaria nirɔe. ¹⁷ Ki Yiisa boi a “Niib piik kaa bo la laafia-a? Ki banyia na be lia? ¹⁸ Bi soɔ ki jen a wun tur Yennu niipoouk see boorganu na kooe-e?” ¹⁹ ŋaan bet joo maŋ a “Fiit kii saa. Faa teenin yada na paake te ki a la laafia.”

* **17:12** 17.12 Bi binben ni, gbaatir din ki tee wun nakin nirɔ.

*Ki jiin Yennu naan baaru po
(Matiu 24.23-28, 37-41)*

²⁰ Tɔn, ki Farisiinba na boi Yiisa a, “Yennu naan saa baar nlee yooe?” Nanne ki u betib a “Li ki tee i saa got la Yennu naan nba saa baar bianjinba kaa. ²¹ Soɔ kan yet a ‘Gotir, njanne na,’ amii ‘Li be nawa,’ kimaan Yennu naan na be i ni.”

²² Nanne ki u bet u poorpoweiteeb na a, “Yoo baat ki i tan sii sunman ki i la min nisaarik Bik baaru, njan kan la. ²³ Bi tan saa beti a, ‘Gotir, u be leɲ,’ koo ‘Gotir, u be nna na.’ I daa saa gorii, ki bia daa waabi, ²⁴ kimaan min nisaarik Bik baaru tan sii tee nan sanyikintii nba tuu nyikint ki yent sanpaapo kur nae. ²⁵ Njan sinsinn n tan saa di biak bonchiann; ki motana nigbouɲ na bia tan saa yêtin. ²⁶ Nowa yoo nba din tee bianjinba na, li mun bia tan sii tee nnae min nisaarik Bik baaru yoo. ²⁷ Nowa yoo, bi din di jeet ki nyu, ki kɔont poob, ki jikit bi waas ki teemm jab, ki tan tuu daar nba ki Nowa kɔɔ njarinbenjir ni njan nyikib; ki nyunchionɲ baar ki dii bi kur na. ²⁸ Lot yoo mun bia din tee nnae; ki bi di ki nyu, ki daa bona ki kɔi bonkukoit, ki buur tan, ki maa njei; ²⁹ njan daar nba ki Lot din nyii Sodom, ki sarwuuta nan muu nyii sanpaapo ki tan baa ki dii bi kur. ³⁰ Daar nba ki min nisaarik Bik tan saa dokit, li mun tan sii tee nnae.

³¹ “Li daar man, jɔɔ nba be njaak yur paak,† u daa siik ki kɔɔ u diiuk ni a wun jii u bona; ki wunba mun bia be kpaab ni, u daa nmat jikin siari. ³² Tiat Lot njaapoo‡ labaar na po. ³³ Tɔn, wunba ki sak wun likin u saanman n paak, u tan saa kɔn u manfoor; njan wunba likin u saanman n paak, nɔɔe tan saa la barmonii manfoor. ³⁴ N beerie, yoo nba ki n saa baar na, niib banlee tan sii dɔɔ dɔɔnu ni, ki n tan saa jii yeno njan nyik lɔɔ. ³⁵ Poob banlee tan sii be ki naan dii, ki n tan saa jii yeno njan nyik lɔɔ. ³⁶ Jab banlee mun tan sii be kpaab ni, ki n tan saa jii yeno njan nyik lɔɔ.”

³⁷ Ki u poorpoweiteeb na boio a “Ti Yomdaano, lia ni?”
Ki u jiin a, “Siaminba ki bonkpeenn be, leɲe juut tikii.”

18

Ki jiin pakɔɔk nan barbuuro po

¹ Li yoo na ki Yiisa yimm barjouk a wun wannib nan li njan ki bii mei Yennu yoo kura, ki daa mɔk kpinkpangbatuku, ki betib a ² “Barbuuroɔ din be dosau nna ni, ki ki tiin Yennu ki boi wun baakit nirɔ. ³ Pakɔɔk mun din be doo man ni, ki yɔɔ baat u boor, ki yeeno a ‘Bumin n maan na ki turin, ki

† **17:31** 17.31 Bi njei yura paak, bi din tuu sere. ‡ **17:32** 17.32 Lot njaapoo din jiante ki kpant yaatann. (Pinpiik 19.26)

n nyi nirɔ nba mukisirin na nuu ni.’ ⁴ N̄aan ki barbuuro na tuu yêt. Li poorpo ki u tan dukin a, ‘N pon̄ taan ki tiin Yennu, ki bia ki baakit nirɔ gbaa, ⁵ n̄aan pakɔɔk na daamii paak, n saa tat bu u maan maɲe ki turɔ, nna-i kaa, u baaru saa turin bakinta.’ ”

⁶ Ki Yiisa n̄amm yetib a “Gotir barbubiiuk daanɔ na nba dukin bian̄inba. ⁷ Waa yaa u saa turɔ mɔnii na, ki Yennu nigannkab nba meio yonnu nan nyiōk na, n̄ɔɔ Yennu kan bu ki turibi-i? U saa taantira-a? ⁸ N beerie, u saa bu ki turibe yian. N̄aan min nisaarik Bik-i baar yoo nba, n saa la niib nba teenin yadawa-a?”

Ki jiin Farisii nirɔ nan lampogaartɔɔ po

⁹ N̄anne ki Yiisa yin barjouk na ki tur binba dukii bon̄ann bi mɔɲ po, n̄aan sian bi leeb na a: ¹⁰ “Jab banlee din saan kɔɔ Yen̄jiantu n̄asaakak ni a bin miar Yennu, ki yeno tee Farisii nirɔ, ki loɔ mun tee lampogaartɔɔ. ¹¹ Ki Farisii nirɔ na set n̄aan miar u mɔɲ dudukit ni ki yet a, ‘Yennu, n teena niipoouk, kimaan n ki tee biitdaanɔ nan leeb na. N ki tee ninfokdaanɔ, ki bia ki di fobiti, ki bia ki tee bonchonchonne. Niipoouk nan maa ki tee nan lampogaartɔɔ na na. ¹² N lorin mob taar munlee daa n̄anlore nɔɔk ni; maa tuu la linba, n bia teena yennkɔɔ piik nɔɔk ni.’ ¹³ Ki lampogaartɔɔ na n̄arin set dannuwa, ki ki loon wun yaat got sanpaapo, n̄aan pak yur ki yet a ‘Yennu, tinimin ninbaauk, kimaan n tee biitdaanɔe.’ ” ¹⁴ Ki Yiisa n̄amm yetib a “N beerie, lampogaartɔɔ nae, li ki tee Farisii nirɔ na kaa, ki Yennu din sak u miaru ki gaarɔ, ki u ji kun. Wunba kur dont u mɔɲ, Yennu saa sikinɔ; n̄aan wunba mun sikint u mɔɲ, Yennu tan saa donno.”

Yiisa nba din gaar waas bian̄inba

(Matiu 19.13-15; Mak 10.13-16)

¹⁵ Tɔn, nisiab din baat nan bi waas Yiisa boor, a wun yii u nii bi paak. Ki u poorpoweiteeb nba la ki bi baat nan waas maɲ na, ki bi tian bi paak. ¹⁶ N̄aan ki Yiisa yiin waas maɲ a bii baat u boor na, ki yet u poorpoweiteeb na a “N̄aant ki waas maɲ-ii baat n boor na man, ki daa tiammi, kimaan bi boorue yen Yennu naan. ¹⁷ Barmɔniie ki n beeri na, wunba ki gaar Yennu naan na, nan u tee bik na, u kan mi kɔɔ li ni faba.”

Mokitsɔɔ labaar

(Matiu 19.16-30; Mak 10.17-31)

¹⁸ Li yoo na ki yudaansɔɔ baar Yiisa boor ki tan boio a, “Wan̄ntɔnɔnɔ, n saa teen nlee ki la manfoor nba kaa gbennu?”

19 Ki Yiisa ηmat boio a, “Bee ki a yin ninjano? Ninjansoo kaa see Yennu kuukoo. 20 A ponj mi Yennu sennu. Nanne tee: Daa chommi, daa kpi niro, daa jaami, daa di faak siara ki biir a loo, turin a baa nan a naa baakir.” 21 Ki joo manjiinoo a, “N ponj sak linba na kur n bisin niewa.”

22 Yiisa nba gbat u jiinu na ki u beto a “Bonyennkooe pota; koin linba kur ki a mok ki jii li likirii ki tur talasdamm, kii mok mokint Yendouj ni, ki ji kii waan.” 23 Waa gbat linba na, ki u par ji biir, kimaan u din mok mokint bonchiann.

24 Yiisa nba bann nan u la parbiir na, ki u yet a “Li paar nan mokita n koo Yennu naan ni. 25 Li mantik paar nan mokitoo n koo Yennu naan ni ki gar laagumii n kuut kparpeenu miar ni.”

26 Niib na nba gbat waa piak bianjinba na ki bi boio a, “Li-tee nnaie, ηmee ji saa fit la tinnu?”

27 Ki u betib a, “Linba ki niro kan fit tumi, ηnaan Yennu saa fit tuma.”

28 Ki Piita yeto a, “Gotir, timm ηarin nyik linba ki ti mok nae ηnaan waa-a.”

29 Ki Yiisa betib a, “Barmoniie ki n beeri, wunba kur nyik u ηaak, koo u baa, koo u naa, koo u poo, koo u waas, koo u yoorib, koo u waarii, Yennu naan paaki, 30 u saa la li booru tingboun na ni, ki lin gar waa nyik linba na; ki yoo nba baat na, u bia tan saa la manfoor nba kaa gbennu.”

*Yiisa nba pak u kuun po taar muntaa ni bianjinba
(Matu 20.17-19; Mak 10.32-34)*

31 Li yoo na ki Yiisa yiin u poorpoweiteeb na ki nyii namm kpinj ki saa betib a “Gotir man, ti saa Jerusalem-e, leje ki bi saa teen min nisaarik Bik linba kur ki Yennu sokiniinba din sob ki jiin n po na, 32 kimaan bi tan saa soorin ki teenin binba ki tee Juu teeb na nuu ni, ki bi tan saa daanin nyatuk ki sukiin ki siin mosant n paak, 33 ki boon kpaasir, ki bia tan kpin; ηnaan daa ηntaa daar ki n saa fiir kuun ni.”

34 Naan u poorpoweiteeb na din ki bann barii na paaki, kimaan Yennu-e din dokin bi yan, ki bi ki bann linba ki Yiisa pak na paaki.

*Yiisa nba din nyooont jooη bianjinba
(Matu 20.29-34; Mak 10.46-52)*

35 Yiisa nba din tan per Jeriko na, ki jooonsoo kar sonjokpin, ki mei, 36 ki tan gbat ki nibur gaar, ki u boi a “Bee tee?”

37 Ki bi beto a “Yiisa nba tee Nasaref niro nae gaar.”

38 Ki u yiin sanpaapowa a “Yiisa, Defid yaaboonn, tinimin ninbaauk.” 39 Ki sonliita na tian u paak a wun ηmin; ηnaan ki u bia ηamii yi sanpaapo a “Defid yaaboonn, tinimin ninbaauk.”

⁴⁰ Ki Yiisa set, n̄aan betib a bin dat jooŋ maŋ ki baar nano u boor. Waa baar kpian Yiisa yoo nba, ki Yiisa boio a ⁴¹ “A loon ki n tun bee ki turani?”

Ki u jiin a, “N Yomdaano, n loon ki a nyooŋt n ninbinae.”

⁴² Ki Yiisa beto a “Nyooŋtir! Faa teenin yada nae te ki a ninbina na la laafia.”

⁴³ Li taakpaak ni ki u ninbina nyooŋt ki u ji laat, ki waa Yiisa ki saa, ki dontir Yennu sann. Niib na nba la nna maŋ, ki bi kura ji piak Yennu.

19

Ki jiin Yiisa nan lampogaarteeb yudaansoo po

¹ Li poorpoe ki Yiisa din baar Jeriko ki gaar. ² Ki jasoo be lej maŋ ki tee lampogaarteeb yudaano, ki u sann tee Sakeus; ki u mok mokint bonchiann. ³ U din koor a wun la Yiisa nba tee wunba, n̄aan ki fit lau. Niib din yabit nan wun lauwa, kimaan u din tee nijinjine. ⁴ Li paak ki u chiar ki gar tooŋn po ki saa doo sinsabik a wun la Yiisa, kimaan u yaa wun gar leje. ⁵ Yiisa nba tan baar sinsabik maŋ boor, ki u yaat goto ki yet a “Sakeus, kakitir sik na. See ki n dii a n̄aak ni dinna.”

⁶ Ki Sakeus kakit sik ki foonto nan parpeenn, ki bi tok saan u n̄aak ni. ⁷ Niib na nba din la linba na ki bi ji burin ki yeen a “Joo na saan koo biitdaano n̄aak nie.”

⁸ Li poorpo ki Sakeus fiir set ki yet Yiisa a, “N Yomdaano, gotir, n saa bokit n mokint kur ki tur talasdam, ki wunba ki n mi diiu fobit, n saa jiino taar munna.” ⁹ Ki Yiisa yeto a “Tinnu baar a n̄aak na niib paak dinnawa, kimaan a mun tee Abraham yaabonne. ¹⁰ Min nisaarik Bik baar a n lon binba bot nae ki lab ki tinnib.”

Ki jiin daaba po (*Matiu 25.14-30*)

¹¹ N̄anne ki Yiisa yin niib nba gbiintir maan maŋ na barjouk, kimaan bi dukii a Yiisa nba per Jerusalem na, li paak Yennu naan saa baar yiame. ¹² Ki u yetib a, “Nijaansoo din be ki tan nyii saan digbann banfokira, a bin dinno naan, li poorpo ki wun jen kpen n̄aak ni. ¹³ Waa daa din ki saan yoo nba na, ki u yiin u daaba piik ki turib salinkuna* yenn yenn, ki betib a, ‘Ii saa man kii kpentir kpinkpouŋ nan likirii maŋ nan maa tan saa jen.’ ¹⁴ N̄aan ki u doo ni niib na ki loon u maan. Waa saan yoo nba, ki bi tun toonii kpanbar na boor, a bi ki sak ki joo na n teen bi bati.

* **19:13** 19.13 Salinkunn din tee n̄maarii n̄antaa paauko.

15 “Tɔn, ki nijaann na saan ki saa dii naan maŋ ki jen. Waa jen yoo nba, ki u te ki bi yiin u daaba nba ki u daan turib likirii na, a u loon wun bann nyɔɔt nba ki bi la likirii nba ki u daan turib na ni. 16 Ki sinsinn yɔɔ na baar u boor ki tan yetɔ a ‘Chanbaa, salinkunn nba ki a daan turin na, n kpent kpinkpouŋ ki la salinkuna piik.’ 17 Ki u chanbaa maŋ yetɔ a ‘N faan, a tee daabiŋanɔe. Faa fit dia bonmintik fanu bianjinba na, li paak, n saa tura doi piik yudant.’ 18 Ki wunba mun paa u paak na baar u chanbaa na boor ki tan yetɔ a ‘Chanbaa, salinkunn nba ki a daan turin na, n kpent kpinkpouŋ ki la salinkuna ŋanŋmue.’ 19 Ki u chanbaa na yetɔ a ‘N saa tura doi ŋanŋmu yudante.’

20 “Ki loɔ mun bia baar ki tan yetɔ a ‘Chanbaa, gotir a salinkunn nae na. N daan gbin n ninfiŋaŋ nie ki bɔr, 21 kimaan n tiina, a tonu na paake. A tuu jikit linba ki tee a yar, ki bia jaan linba ki a ki buri.’ 22 Ki u chanbaa na yetɔ a ‘Fin daabibiiuk na, n saa jii a mɔŋ mɔŋ mɔmaame ki pak biira. A poŋ mi nan n tuu tee nitouŋo, ki tuu jikit linba ki tee n yar, ki bia jaan linba ki n ki buri. 23 Bee teen ki a ki kpent niib n likirii maŋ, ki bin tan paanin nyɔɔti? Maa bo tan jen na, n bo saa la n likirii nyɔɔta.’ 24 Ŋanne ki u yet binba see leŋ na a ‘Gaat salinkunn maŋ u nuu ni, ki tur wunba mɔk salinkuna piik na.’ 25 Ki bi betɔ a ‘Chanbaa, u poŋ mɔk salinkuna piik.’ 26 Ki u jiimm a ‘N beerie, wunba mɔk bona, bi saa pukino; ŋaan wunba kɔŋ bont, bi bia saa tont bonmintik nba ki u mɔk nae. 27 Tɔn, n datai na nba ki loon ki n teen bi bat na, ŋann baat namm nna na, ki tan kpib n numm ni na.’ ”

*Yiisa nba baat Jerusalem ki bi dontirɔ bianjinba
(Matiu 21.1-11; Mak 11.1-11; Jɔɔnn 12.12-19)*

28 Yiisa nba pak ki gbenn na ki u gar bi tɔɔnn, ki bi saa Jerusalem. 29 Ki bi tan per Bef-fej nan Betani doi nba kpia kunkonn nba ki bi yir Olif Tiinii kunkonn na; ki Yiisa tun u poorpoweiteeb na banlee, 30 ki betib a “Ii saa digbanbik nba be i tɔɔnn po na ni. I-i saki baar, i saa la bonjak lor, ki soɔ daa ki mi jakɔ. Yin lotɔ ki baar nanɔ; 31 ki wunba-i boi-i a ‘Bee teen ki i lotɔ?’ yin betɔ a ‘Ti Yomdaanɔe loonɔ.’ ”

32 Ki bi saan la bont kur nan Yiisa nba pakib bianjinba na. 33 Baa saan ki saa lot boŋ maŋ yoo nba, ki bondamm lab ki boib a “Bee ki i lot boŋ maŋi?”

34 Ki bi jiin a, “Ti Yomdaanɔe loonɔ,” 35 ŋaan dat boŋ maŋ ki baar nanɔ Yiisa boor. U poorpoweiteeb na din jii bi liant, ki paan boŋ na paak ki jakin Yiisa. 36 Waa jak boŋ na yoo nba, ki nisiab jikit bi chinchena nan bi liata ki lat sɔnu ni.

³⁷ Waa tan per Jerusalem ki baar sɔnsinsikir nba nyi Olif Tiinii kunkonn paak na, leje ki u poorpojɔɔmu na bonchiann piin ki piak Yennu nan kpianpaarii, ki mɔk parpeenn, kimaan baa din la bakitnaun toonjaana nba kur ki Yiisa tun na. Ki bi yeen a:

³⁸ “Piisin be kpanbar nba baat Yennu sann ni na paak. Parmaasir be Yendouŋ ni; ii dontir Yennu sann sanpaapo man.”

³⁹ Nanne ki Farisiinba siab nba be nibur na ni yet Yiisa a, “Wanntɔɔ, betir a poorpojɔɔmu na ki bin ŋmin.”

⁴⁰ Ki Yiisa yetib a “N beerie, niib maŋ-i ŋmin, ŋaan tana gbaa sii yikin piak Yennu-e.”

Yiisa nba mɔ Jerusalem teeb paak bianjinba

⁴¹ Waa din per Jerusalem na, ki u gotir ki mɔ doo na teeb paak, ⁴² ki yet a “Li-i bonni tee ki i bann parmaasir sɔnu dinna, li bo sii ŋan turi. ŋaan mɔtana li liir i yan, ki i ki fit banni. ⁴³ Yoo baat ki i datai tan saa baar, ki maa joonjouk ki lint i doo ki loon i paak lokir kur po, ⁴⁴ ki libit i kur nan tinj ki kpi-i perrr. Bi tan saa biir i ŋei maŋe chain, ki tangbiinn gbaa kan tenni. Mukisuk na kur tan saa tun, kimaan yaa ki bann Yennu tinnu yoo na paak.”

Yiisa nba ŋamm Yenjiantu ŋasaakak bianjinba (Matiu 21.12-17; Mak 11.15-19; Jɔɔnn 2.13-22)

⁴⁵ Li poorpoe ki Yiisa saan kɔɔ Yenjiantu ŋasaakak ni, ki ber binba kɔi bonkobit na, ki nyinnib, ⁴⁶ ŋaan yetib a “Li sɔb Yennu gbouŋ ni a ‘N ŋaak sii tee Yenmiaru ŋaake,’ ŋaan yimme kpintir ki teen fat-teeb kinkarboor.”

⁴⁷ Tɔn, daar kur ki Yiisa be Yenjiantu ŋasaakak ni ki want niib Yennu maan. Ki mannteeb yudamm nan sennu wantteeb nan tinj maŋ yudamm loon bin kpiu, ⁴⁸ ŋaan ki fit la sɔnu nba ki bi saa kpiu, kimaan niib na kur din chaa tubae ki gbiin u maan.

20

Nisiab nba boi Yiisa u yiikoo po bianjinba (Matiu 21.23-27; Mak 11.27-33)

¹ Dasiar Yiisa nba be Yenjiantu ŋasaakak ni ki mɔontir Yennu barŋanii ki want niib li paak na, ki mannteeb yudamm nan sennu wantteeb nan saakab baar u boor ² ki tan yetɔ a “Betirit, yiikolannpoe ki a mɔk ki tuun linba na? Nmee chaba yiikoo maŋi?”

³ Ki u jiin a “N mun mɔk buboit ki saa boi-i. Betirin man, ⁴ Jɔɔnn nba din tuu wuur niib Yennu nyunwuru na, Yennu-e chabɔ li yiikoo amii nisaarike?”

⁵ Ki bi ɲmant faa leeb baann ki yeen a “Ti-i yet a Yennu-e chabɔ li yiikoo, u saa boit a bee teen ki ti ki teenɔ yada. ⁶ Ki ti-i biaki yet a nisaariie chabɔ, niib na kur saa jaatit tanawa, kimaan bi teen yada nan Joɔnn din tee Yennu sokiniie.” ⁷ Li paak, ki bi yet Yiisa a bi ki mi u yiikoo nba nyii siami. ⁸ Ki Yiisa betib a “Tɔn, n mun kan beti wunba chabin yiikoo ki n tuun linba na.”

Toontunna barjouk

(*Matiu 21.33-46; Mak 12.1-12*)

⁹ Li yoo na ki Yiisa yin niib na barjouk a, “Jasɔɔ din koo tilontii kpaab, ki jii kpaab na ki teen toontunna nii ni a bii gorii, ki tan yaat saan siar po ki saa yukir. ¹⁰ Ki punpɔɔr yoo tan baar ki u tun u daabir a wun saan toontunna na boor ki bin turɔ tilɔɔna na waan. Ki toontunna na saa boo daabir na ki jiinɔ yann. ¹¹ Nanne ki u bia tun daabilɔɔ; ki toontunna na saa boo u mun, ki dinno fei, ki bia jiinɔ yann. ¹² Ki kpadaanɔ maɲ bia tun daabilɔɔ; ki bi saa paan ɲɔɔ dan ki jiiu lu. ¹³ Nanne ki kpadaanɔ na yet a ‘N saa teen nlee na? Laa ji be na, n saa tun n mɔɲ mɔɲ bilonkake. Nɔɔ ɲarin, li pasiar bi saa turɔ baakira.’ ¹⁴ Naaan toontunna na nba tun ninbinn ki la bik na baat na, ki bi bet bi leeb a ‘Kpadaanɔ maɲ fadiirɔe na. Naaan tin kpiu man, ki u faar maɲ n ji teen ti yar.’ ¹⁵ Ki bi soorɔ ki nyii nannɔ kpaab na kpinɲ ki saa kpiiu.

“Tɔn, toontunna maɲ nba tun bianɲinba na, kpadaanɔ na saa teemm nlee? ¹⁶ U saa baar ki kpibe, ɲaan bia jii kpaab maɲ ki tur siab.”

Niib maɲ nba gbat linba na, ki bi yet a “Yennu n bor ɲann.”

¹⁷ Ki Yiisa gotib ɲaan yet a “Li sob Yennu gbounɲ ni a ‘Tann nba ki tanmaara yɛtir na, ɲanne tan tee lotik ni tanɲann.’

Maan na paak tee bee? ¹⁸ Tɔn, wunba kur baa tann maɲ paak saa but bute; ɲaan tann maɲ-i baa wunba paak, see ki li nannɔ buk buk nan yon na.”

Ki jiin lampo panu po

(*Matiu 22.15-22; Mak 12.13-17*)

¹⁹ Ki sennu wantteeb nan mannteeb yudamm bann nan Yiisa nba yin barjouk nba na saan gaan bi poe; li paak, ki bi ji din koor a bin soorɔ li tonton na, ɲaan tiin niib na janmaanii. ²⁰ Li paak, ki bi ji waa pikiio, ɲaan bia tun pikiiteeb nba kpann a bi tee popeendamme, a bin la u mɔbonkpetir, ki fit soorɔ ki teenɔ tinɲ yudaanɔ nuu ni. ²¹ Ki pikiiteeb maɲ tan baar bet Yiisa a “Wanttɔɔ, ti mi nan faa yeen linba ki bia want na ɲan. A bia ki tee lukitindaanɔ,

ɲaan fine bia want Yennu sɔnu nan barmɔnii. ²² Tɔn, ti sennu chabit nan tii pa lampo kii teen Rom tiɲ kpanbar Siisa amii ti daa pa?”

²³ Ki Yiisa bann ser nba ki bi tee na, ki yetib a, ²⁴ “Wantin likirib. Tɔn, ki ɲmee naauɲ nan sanne be likirib na paaki?”

Ki bi yetɔ a “Kpanbar Siisa yare.” ²⁵ Ki Yiisa betib a “Tɔn, ii yenn-ii pa kii teen Siisa linba tee u yar, ɲaan mun-ii pa kii teen Yennu linba tee Yennu yar.”

²⁶ Ki pikiiteeb na lek ki la u mɔbonkpetir niib na tɔɔnni; Yiisa jiinu maɲ din teemm yaarlituko, ki bi ji ɲmin.

Ki jiin kpeemm fiiru po

(Matiu 22.23-33; Mak 12.18-27)

²⁷ Ki Sajusiinba siab baar Yiisa boor, ɲamme din tuu yaa niib tan kan fiir kuun ni na. Bi din betɔ a, ²⁸ “Wanntɔɔ, Moses din sɔb sennu ki yet a ‘Niro-i kɔɔn poo ki ki mar waas ɲaan kpo, li ɲan ki u naa bik n faar pakɔɔk na ki mar waas ki tur kpeemmɔ na.’ ²⁹ Tɔn, jab banlore din be ki tee naanɔɔk, ki saakɔɔ po tan kɔɔn poo, ki ki mar waasi, ɲaan kpo; ³⁰ ki wunba mun paa u paak na faar poo maɲ, ki mun bia ki mari, ɲaan kpo; ³¹ ki binba biar na kura tan faar poo na, ki ki mari, ɲaan mun tan kpo. ³² Li poor po ki poo maɲ mun tan kpo. ³³ Ki laa ji be na, kuun fiiru daari, bi ɲmee tan sii yen poo maɲi? kimaan bi banlore na kur kɔɔnɔwa.”

³⁴ Ki Yiisa yetib a “Tingbouɲ na niib kɔɔnt poob ki bia teen bi waas jab, ³⁵ ɲaan binba ɲan nan kuun fiiru ki tan saa fiir kii be durinya paann ni na, tan kii kɔɔnt poobi, bi bia kii teen bi waas jabi, ³⁶ kimaan bi ji kan mi kpo; bi sii tee nan malakanba nae, ki bia tee Yennu waas, kimaan bi fiir kuun niwa. ³⁷ Tɔn, Moses-e din wann nan kpeemm tan saa fiir kuun niwa. Moses nba din sɔb ki jiin tibik nba di muu po na, u din yi Yennu a, ‘Abraham Yennu, nan Aisak Yennu, nan Jakɔb Yennu.’ ³⁸ Niib maɲ nba din kpowa na, ɲaan bi bia lek daa fo, kimaan Yennu ki tee kpeemm Yennu kaa, u tee footib Yennu-e, kimaan u tɔɔnn, bi kur tee footibe.”

³⁹ ɲanne ki sennu wantesiab yet Yiisa a “Wanntɔɔ, a jiin bonɲanna.” ⁴⁰ Ki bi ji din jee nan bin boi Yiisa buboisiat.

Ki jiin Masia nba tee wunba po

(Matiu 22.41-46; Mak 12.35-37)

⁴¹ ɲanne ki Yiisa boib a “Nlee ki bi yeen a Yennu Niganntɔɔ Masia tee Defid yaaboɔnni? ⁴² Kimaan Defid mɔɲ mɔɲ sɔb Yaɲ gbouɲ na ni a ‘Yennu din yet n Yomdaanɔ a, Karin n niidiitu po

43 mɔkmɔk nan maa tan saa jii a datai ki teemm a taakpakta.’

44 Defid nba din yiin Masia a ‘Yomdaano’ na, nlee ki Masia tee ɲɔɔ Defid yaaboondi?”

Ki jiin sennu wantteeb binbeɲ po
(Matiu 23.1-36; Mak 12.38-40)

45 Niib na kur numm ni ki Yiisa din yet u poorpoweiteeb a
46 “Soot i mɔɲ man nan sennu wantteeb; ɲamme loon bii lia liatbaant, kii lin kii somm, kii bia kii gaan burchinfoontii dai ni; bi-i kɔɔ Yenjiantu diit ni, bi loon bii kaar nijaana kaanii nie; bi-i saan jaamm ni, bi bia loon yudamm kinkaani boae;
47 ɲamme bia di pakoi fobit; ɲaan ji tuu jenna ki mei Yennu ki yukii, a bin kpann niib nan bi tee yentinnae. Bi tubdatu tan sii bi bonchiann.”

21

Ki jiin pakɔɔk piinii po
(Mak 12.41-44)

1 ɲanne ki Yiisa got lint ki la mɔkita kpeent likirii Yennu piinii lakir ni; ² ki u bia la pakɔtalasdaano mun kpeen likbina ɲanlee* Yennu piinii lakir na ni. ³ Ki Yiisa yet a “Barmɔniie ki n beeri na, pakɔtalasdaano na kpeen ki gar soɔ kura, ⁴ kimaan bi kur paat bi likchiant na nie, ɲaan pakɔtalasdaano na kpan jii linba ki u yaa wun di na kure ki kpeen.”

Yenjiantu ɲasaakak na biiru po
(Matiu 24.1-2; Mak 13.1-2)

5 ɲanne ki siab din piak Yenjiantu ɲasaakak na po, ki yeen baa faɲir nan tanɲana nan piinii nba ki bi tur Yennu na bianɲinba. Ki Yiisa yetib a ⁶ “Yaa laat linba kur na, ɲaan yoo baat ki bi tan saa tut li kur ki lu tinɲ ni, ki li tanyennkɔɔ kan tenn ki paa leer paaki.”

Mukisuk nan biak labaar
(Matiu 24.3-14; Mak 13.3-13)

⁷ Waa pak nna maɲe, ki bi boio a “Wanntɔɔ, bee yooe ki linba na tan sii tee? ki li nyinn tan sii tee nlee, li-i yaa lin teeni?”

⁸ Ki u yetib a “Ii mi man ki bi tan saa kpanni. Niib bonchiann tan saa jii n sann ki yeen a ‘Mine tee Masia,’ koo ‘Masia yent yoo pera.’ Li nibooru, i daa waabi. ⁹ I saa gbat tobii nan kunkɔna po, ɲaan i daa te ki li moki janmaansooruku, kimaan li kpaa talas nan linba na kur

* 21:2 21.2 Likbina ɲanlee: li kobii ɲanlee din tee daar paauko.

n tun sinsinna, n̄aan li ki wann nan durinya gbennu baat li tonton nae.”

¹⁰ Ki u n̄amm yetib a “Nibooru nan nibooru tan saa k̄on nan leeb, ki kpanbar nan kpanbar mun tan saa took ki k̄on nan leeb. ¹¹ Tin̄ j̄ijek-jaana nan nikuuk nan kon tan saa baa tingbouŋ na lokir kur po. Niib bia tan sii laat nyinsaakara nan linba sii m̄okib jan̄maansooruk sanpaapo. ¹² N̄aan linba na kur kan teen daann kaawa, ki bi saa soori ki dinni biak, ki kubini Yen̄jiantu diit yudamm nii ni, ki k̄ōoni dansarii; ki bi tan saa saan nani kpanbara nan tin̄ yudamm boor ki bin bu i buut, kimaan yaa waan na paak. ¹³ N̄anne tan saa te ki i la yaak nba saa pak n po ki turib. ¹⁴ Li paak, ii tan soor i m̄oŋ man, ki daa te ki li daamii nan yaa saa pak jiin bian̄inba buut maŋ yoo, ¹⁵ kimaan li yooe ki n saa turi yan nan m̄obona nba ki i tan saa pak, ki i datai kan fit nyann i m̄obona koo ki n̄oini. ¹⁶ N̄aan i baanba nan i naanba, nan i ȳōorib, nan i waarii, nan i n̄aateeb, nan i ȳōosnba m̄oŋ tan saa nyi i poor ki fikisiri; ki bi tan saa kpi i siab. ¹⁷ Ki s̄ōo kur tan sii nami, kimaan yaa waa-n na paak. ¹⁸ N̄aan i yut yennk̄ōo gbaa kan guti. ¹⁹ I-i kii nyik n weiu, i tan saa la manfoor nba kaa gbennuwa.

Ki jiin Jerusalem biiru po

(Matiu 24.15-21; Mak 13.14-19)

²⁰ “N̄aan yoo nba ki i tan la kunk̄onk̄onna lint Jerusalem, yin bann nan li yaa lin biire na. ²¹ Li yoo maŋ, binba tan be Judea yent ni, bin chiar ki do kunkona; ki binba mun be Jerusalem, bin nyi ki yaat; ki binba mun be digbankpinii-kpinii na ji daa baat doo maŋ ni, ²² kimaan li yoo tan sii tee tubdatu yooe. Linba na kur tan saa teen nan laa s̄ob Yennu gbouŋ ni bian̄inba nae. ²³ Yoo maŋ ni, li tan sii bi ki teen podamm nan binba dia walai, kimaan biak bonchiann tan saa baar tin̄ na paak, ki Yennu wutoor tan saa do niib maŋ paak. ²⁴ Ki kunk̄onk̄onna tan saa baar ki kpi bi siab nan jukbanjai, ki bia tan saa soor siab ki saan namm tinii kur po, ki teemm yommii. Ki binba ki tee Juu teeb na tan saa yent Jerusalem m̄okm̄ok nan bi yoo nba tan saa gbenn.

Yiisa jenu labaar

(Matiu 24.29-31; Mak 13.24-27)

²⁵ “Nyina tan sii be yonnu ni nan n̄maarik ni nan n̄maabira ni. Ki tingbouŋ na ni mun, parbiir tan saa baar digbana ni, ki jan̄maanii bia tan sii be, kimaan m̄okgben̄jir nyunpana nba tan sii fu bonchiann na paak. ²⁶ Ki linba be sanpaapo kur tan saa damm ki n̄mat, li paak, ki jan̄maanii tan saa jek niib, yoo nba ki bi guu linba yaa lin tan baar

tingboun na ni na. ²⁷ Li yooe ki bi tan saa la ki min nisaarik Bik dokit sanpagboun ni ki baat nan panchion nan yentsaakar. ²⁸ Ki linba na nba-i tanj piin teenu, yii mok parcheenn, kimaan i tinnu yoo pera.”

Sinsabik nyinn labaar

(*Matiu 24.32-35; Mak 13.28-31*)

²⁹ Nanne ki Yiisa yimm barjouk a “Gotir sinsabik nan tiinii kur. ³⁰ Yaa tuu la ki tiinii manj faat bintir, i ji tuu bann nan siok pere na. ³¹ Nnae mun, yoo nba ki i tan laat ki linba na nba kur tuun, yin bann nan Yennu naan pera.

³² “Barmoniie ki n beeri na, motana nighboun na kan kpo ki gbenn kaawa ki linba na kur n tumi. ³³ Sanpaak nan tinj tan saa gara, njan n maan njanin kan mi gari.

Ii guu man kii mei Yennu

³⁴ “Ii mi man ki daa te binbenj na daamii-i, nan dayibu nan li yiaru boonti, ki n baaru daar tan saa kpir baar, ³⁵ ki daar manj tan saa nyak niib kur nba be tingboun na ni nan tanbar nae. ³⁶ Ii guu man kii mei Yennu yoo kur ki wun turi panj nba saa te ki i nyann bikinu kur nba tan saa baar, ki bia set min nisaarik Bik tounn.”

³⁷ Ton, daar kur Yiisa din be Yenjiantu nasaakak ni, ki want niib Yennu maan, ki din tuu tan saan nyiok ki saa be kunkonn nba ki bi yir Olif Tiinii kunkonn na paak; ³⁸ ki sanyiok ni ki niib kur baat u boor, Yenjiantu nasaakak ni, ki gbiintir u maan.

22

Yudamm nba lor a bin kpi Yiisa bianjinba

(*Matiu 26.1-5; Mak 14.1-2; Jounn 11.45-53*)

¹ Yoo nba din tan per nan bin teen jaamm ki nman boroboro nba kaa datinj, ki bi yi jaamm manj yukitgar* tiaru jaamm na, ² ki mannteeb yudamm nan sennu wantteeb din koor a bin la baa saa teen bianjinba ki kpi Yiisa, njan tiin niib na janmaanii.

Judas nba sak nyii Yiisa poor bianjinba

(*Matiu 26.14-16; Mak 14.10-11*)

³ Li yoo na ki Sintaanii koo Judas, wunba ki bi yiu Iskariot, ki u bia tee Yiisa poorpoweiteeb piik nan banlee na yeno. ⁴ Ki njo Judas saan ki saa pak nan mannteeb yudamm nan bi kunkonkonna yudamm bianjinba ki u saa wannib ki bin soor Yiisa. ⁵ Ki bi ji mok parpeenn ki sak nan bi saa pa Judas

* **22:1** 22.1 Yennu malaka din kpui Ijipt teeb bijakpera, njan yakir Israel yab. (Nyin 12.29)

likirii. ⁶ Ki u sak bi lor maŋ, ki ji piin loon sɔnu nba ki u saa jii Yiisa ki kubin bi nuu ni, yoo nba ki niib na kaa.

Yiisa nba tee siir a wun di yukitgar tiaru jaamm bianjinba (Matiu 26.17-25; Mak 14.12-21; Jɔɔnn 13.21-30)

⁷ Boroboro nba kaa datin na jaamm daar nba ki bi yaa bin kpi pegana ki teen yukitgar tiaru jaamm jeet na, ⁸ ki Yiisa tun Piita nan Jɔɔnn doo na ni, ki betib a, "Ii saa man ki saa teen yukitgar tiaru jeet na siir ki tin di."

⁹ Ki bi boio a "Lee ki a loon tin saan teen siiri?"

¹⁰ Ki u betib a "Yoo nba ki i baat doo na ni, i saa la jasoo ki u jii nyunsɔɔ. Ii waau nan ŋaak nba ki u saa koo; ¹¹ yin bet li ŋaak daano a 'Wanntoo na yaa ti boia a saamm diuk nba ki ŋoo nan u poorpoweiteeb yaa bin koo di yukitgar tiaru jaamm jeet na be lee?' ¹² Ki u saa wannɔ ditootuk nba yab ki poŋ teen siira; ki yin teen jeet maŋ leŋ." ¹³ Ki bi din saan ki set saa la bont kur nan Yiisa nba betib bianjinba na; ki bi ji teen jaamm maŋ jeet siir.

Ki jiiin ti Yomdaano jeet dinu po

(Matiu 26.26-30; Mak 14.22-26; 1 Korint teeb 11.23-25)

¹⁴ Jaamm na jeet dinu yoo nba tan baar, ki Yiisa kar a wun di; ki u toomiinba piik nan banlee na mun kar a bin di nano. ¹⁵ Ki u yetib a "Li mantik want n par ni nan min nan yimm n lakin di yukitgar tiaru jaamm jeet daannewa ki biak n lian baarin. ¹⁶ N beerie, n ji kan mi ki di jaamm na mɔkmɔk nan yoo nba ki barmɔnii jaamm na tan saa teen Yennu naan ni." ¹⁷ Nanne ki u jii nyunnyunmaŋ nan tilooŋa nyun, ki tur Yennu niipoouk, ŋaan yetib a "Gaat na man ki chent i leeb ki nyu. ¹⁸ N beerie nan laa jii dinna ki saa, n ji kan mi nyu tilooŋa nyun na, see ki Yennu naan tan baar."

¹⁹ Nanne ki u jii boroboro ki tur Yennu niipoouk, ki ŋmit ŋmit ki turib ŋaan yetib a "Linba nae tee n gbanant ki n yaa n jii chab, i paak. Ii yoo kii tee nna kii tian n po." ²⁰ Dinu na poorpoe ki u bia jii nyunnyunmaŋ na nan tilooŋa nyun na, ki yetib a "Tilooŋa nyun na tee Yennu molorpaanne, linba ki n lor nan n sɔn, ki li nyii i tinnu paak.

²¹ "Gotir man, wunba yaa wun nyi n poore na, ŋooe kar ki di nanin na. ²² Min nisaarik Bik set saa kpo nan Yennu nba senn bianjinba nae, ŋaan bonbiir sii be wunba yaa wun nyi n poor na paak."

²³ Ki bi ji din piin ki boi bi leeb a, "Ti ŋmapoe yaa wun tun linba na?"

Saakotuk paak mɔniok

²⁴ Li poorpoe ki mɔniok baar u poorpoweiteeb maŋ sinsuuk ni, ki bi noi ki yeen a ŋmee tee nijaanni. ²⁵ Ki

Yiisa yetib a “Tingboun na njaateeb kpanbara dia bi niib nan ninmonne, ki niib bia yi bi yudamm ‘bi sommteeb,’²⁶ njaan yimm njarin, li ki tee nna. Wunba tee nijaann i ni, see ki u teen nan tarik na; ki yudaano mun n teen nan daabir na. ²⁷ Ton, nmee tee nijaann ki gar loo, wunba di jeet, koo wunba teene? Li ki tee wunba di na kaa-a? Njaan min njarin be i sinsuuk ni nan toontunno nae.

²⁸ “Yimm pon be nanin n jinjammii ni yoo kur. ²⁹ N Baa Yennu nba dinnin naan bianjinba na, nnae mun ki n yaa n dinni naan, ³⁰ ki yin di ki nyu nanin n naan ni, ki bia tan kar naangbant paak ki bu Israel teeb† booru piik nan banlee na buut.”

*Yiisa nba yet a Piita saa noi a u ki miu bianjinba
(Matiu 26.31-35; Mak 14.27-31; Joonn 13.36-38)*

³¹ Ki Yiisa yet Simonn Piita a “Simon, Simon, gbiintir, Sintaanii barin a wun la yaak nba ki u saa bikini, ki lenni nan baa tuu lenn dii na, ki laan i tee dii amii foujo. ³² Njaan fin Simon, mine miar Yennu a paak, maa a yada daa baa; ki yoo nba ki a ji jen n boor ni, a tot a naa waas.”

³³ Ki Piita jiin a, “N Yomdaano, li-i lekii tee dansarik koo kuumie, n teen siira nan min nan fin n saan.”

³⁴ Ki Yiisa beto a “Piita, n beerae, nyiook na kojouk daa kan bui kaawa ki a saa noi taar muntaa a a ki mimi.”

Ki jiin binbenpaan po

³⁵ Nanne ki Yiisa boib a “Maa din tumi doi ni, ki i ki dia likboorii koo kaliit koo taasaat na, i din pot siari-i?”

Ki bi jiin a, “Aaii.”

³⁶ Ki u yetib a “Motana, wunba mok likboorik koo kaliuuk, wun jiir; ki wunba mun ki mok jukbanjiak, wun koi u liatir ki daa. ³⁷ Mine beeri na, li sob Yennu gboun ni a ‘Bi teeno nan baa tee toonbiitdamm bianjinba nae.’ Ki bi set saa teenin nnae, kimaan linba kur ki bi sob ki jiin n po Yennu gboun ni na, li set saa tuma.”

³⁸ Ki bi yeto a “Ti Yomdaano, gotir, jukbanjai njanlee-e na.”

Ki u yetib a “Njaant man.”

*Yiisa nba miar Yennu nan ninmonn bianjinba
(Matiu 26.36-46; Mak 14.32-42)*

³⁹ Nanne ki u nyii lej ki saan Olif Tiinii kunkonn paak, nan waa pon tuu tee bianjinba na, ki u poorpoweiteeb weio saan. ⁴⁰ Waa saa baar lej, ki u betib a “Ii mei Yennu man ki i tan daa koo jinjammii ni.”

⁴¹ Nanne ki u chat bi boor ki saan nan faa tuu jaa tann ki lin fokit bianjinba na, ki saa gbaan tin ni ki miar Yennu, ⁴² ki

† 22:30 22.30 Juu teeb sanleere tee Israel teeb.

yet a “N Baa, li-i tee a loomm, daa ŋaant ki n koo bonbiir nba baat n paak na ni; ŋaan ŋaant ki a loommo n tun, ki li daa tee n loommu.” ⁴³ Ki malaka nyii sanpaapo ki dokit u paak ki toto. ⁴⁴ U din dii biak bonchiann ki miar Yennu nan u yaak kur, ki naauk tan pu ki toot ki naan son.

⁴⁵ Ki u tan fiir Yenmiaru ni ki ŋmat u poorpoweiteeb na boor, ki saa la ki bi goont, kimaan parbiir nba banib na paak. ⁴⁶ Ki u boib a “Bee teen ki i goonti? Fiit kii mei Yennu man ki i tan daa koo jinjammii ni.”

Baa soor Yiisa bianjinba

(*Matiu 26.47-56; Mak 14.43-50; Joonn 18.3-11*)

⁴⁷ Waa din daa piak namm na, ki u la ki nibur baat. Ki Judas nba tee u poorpoweiteeb piik nan banlee na yeno, gar bi toonn, ki tan baar Yiisa boor a wun moot u tankpinn.‡

⁴⁸ Ki Yiisa boio a “Judas, a mootir min nisaarik Bik tankpin a a nyi n poori-i?”

⁴⁹ Li yoo na ki u poorpoweiteeb na la linba yaa lin teen na, ki boi Yiisa a “Ti Yomdaano, ti kon namm nan jukbanjai-i?” ⁵⁰ Ŋaan ki bi yeno taan kakit choo mannteeb yudaano daabir niidiitu po tubir ki pot.

⁵¹ Ki Yiisa betib a “Nyikin man,” ŋaan siin joo na tubir ki li jen li bian.

⁵² Ŋanne ki Yiisa boi mannteeb yudamm nan bi kunkonkonna yudamm nan saakab nba baar a bin sooro na a “N tee fat-tooe ki i baar nan jukbanjai nan gbajara-a? ⁵³ N poŋ tuu yoo be nani daar kur Yenjiantu ŋasaakak ni, ŋaan ki i ki somi. Ton, ŋaan yoo na lek tee yimm nan bunbonn paŋ daano Sintaanii yare.”

Piita nba din noi a u ki mi Yiisa bianjinba

(*Matiu 26.57-58, 69-75; Mak 14.53-54, 66-72; Joonn 18.12-18, 25-27*)

⁵⁴ Li yoo na ki bi ji din soor Yiisa ki saan nano mannteeb yudaano ŋaak ni; ki Piita ji saa waa u poorpo banfokira.

⁵⁵ Ŋaak maŋ ni, niib din joo muu dindonsinsuuk ni ki kar linta, ki Piita tan koo ki kar pukimm. ⁵⁶ Waa kar leŋ, ki bonpotoontunyeno lau muu yentu ni, ki goto sirr; ki tan yet a “Joo na tuu be nan Yiisa.”

⁵⁷ Ki Piita yeto a “Bonpobik, n ki miu.”

⁵⁸ Laa yann waamina, ki jasoo mun lau ki yeto a “Fini, a tee u poorpoweiteeb yeno.”

Ki Piita yeto a “Kai, joo na, li ki tee min kaa.”

‡ **22:47** 22.47 Bi din tuu moot bi yooŋbae ki foontib.

⁵⁹ Laa bia yann waamina, ki jaloo nna mun bia yet a “Yaunwa, barmoniie, joo na tuu be nanao, kimaan u mun bia tee Galilii nirœ.”

⁶⁰ Ki Piita jiino a, “Joo na, min taan ki mi linba ki a yeen na kaawa.”

Waa daa piak nae ki kojouk fan bui. ⁶¹ Ki Yiisa jiant got Piita; ki Piita ji tiar noo Yiisa mabona na, waa yet bianjinba a “Nyiook na, kojouk daa kan bui kaawa ki a saa noi taar muntaa a a ki mimi.” ⁶² Ki Piita ji nyii nanyer ki saa bui fabin bonchiann.

Baa woontir Yiisa ki boou bianjinba

(*Matiu 26.67-68; Mak 14.65*)

⁶³ Li poorpoe ki Yiisa guuteeb na daano nyatuk ki boou, ⁶⁴ ki jii chinchenn ki bobin u numm po naan faau ki bia yeen a, “Bukitir wunba faa-a na.” ⁶⁵ Ki bi pak biir u sann bonchiann ki sukiio.

Baa baar nan Yiisa buut boor bianjinba

(*Matiu 26.59-66; Mak 14.55-64; Joonn 18.19-24*)

⁶⁶ Laa yent sanyiook ni ki Juu teeb saakab nan mannteeb yudamm nan sennu wanteeb taan kar bi yudamm tituk kaanu; ki guuteeb na baar nan Yiisa bi boor. ⁶⁷ Ki bi beto a “Fi-i setiki tee Yennu Niganntoo Masia-ie, fan betit.”

Ki u jiin a, “Mi-i beti, naan i pon kan teenin yada gbaa, ⁶⁸ ki mi-i munii biaki boi-i buboit, i kan sak jiin n buboit manj. ⁶⁹ Li kan yukiri ki min nisaarik Bik sii kar Yabint Yennu niidiitu po.”

⁷⁰ Ki bi kura boio a, “Ki nann fine tee Yennu Bija-a?”

Ki u jiinib a, “Nan yaa kpan yaa na.”

⁷¹ Ki bi yet bi leeb a “Ti pon ji loon siaradamm bia poe na? kimaan ti gbat u moj momaama.”

23

Tij yudaano Pailat nba bu Yiisa buut bianjinba

(*Matiu 27.1-2, 11-14; Mak 15.1-5; Joonn 18.28-38*)

¹ Nanne ki niib na kura fiir jii Yiisa ki saan nanao Pailat* boor. ² Leje ki bi ji din piin ki want u biit ki yeen a “Ti la nirœ na ki u biir ti niib ki yaa bi daa pa lampo ki teen Kpanbar Siisa, ki yeen a nooe tee Yennu Niganntoo Masia, ki bia tee kpanbar.”

³ Ki Pailat boio a “Fine tee Juu teeb kpanbar na-a?”

Ki u jiin a “Nan faa yaa na.”

⁴ Ki Pailat yet mannteeb yudamm nan nibur na a, “N ki la joo na biit-i.”

* **23:1** 23.1 Pailat din tee Rom teeb kpanbar Siisa yudamm yenœ.

⁵ Ki niib na bia yakii nan Pailat ki yeen a “U want niib wannu nba te ki bi fiir jirjir. U din piin ki want Galilii niibe ki tan saan Judea doi ni kura, nan waa tan baar nna na.”

Bat Herod nba bu Yiisa buut bianjinba

⁶ Pailat nba gbat nna na ki u boib a “Jɔɔ na tee Galilii nirɔe-e?” ⁷ Waa bann nan Yiisa nyii Galilii yent nba ki Bat Herod yen na, ki u ɲaan ki bi saan nano Herod boor, kimaan ɲɔɔ Herod mun din be Jerusalem li yoo. ⁸ Herod ponɲ din tuu gbia Yiisa po, ki loon wun lau ki li yukira. Waa din tan la Yiisa yoo nba, ki u ji mɔk parpeenn bonchiann, ki loon Yiisa n tun baktinaunɲ toonn ki wun la. ⁹ Li paak, ki u boi Yiisa buboit bonchiann; ɲaan ki u ki jiinɔ siari. ¹⁰ Mannteeb yudamm nan sennu wannteeb mun din see leɲ ki piak nan ninmɔnii ki biir Yiisa. ¹¹ Ki Herod nan u kunkɔnkɔnna ji sian Yiisa ki daanɔ nyatuk, ki tan gbabinɔ chinchennɲann ki jiinɔ Pailat boor. ¹² Li daar maɲe ki Pailat nan Herod soor leeb yɔɔs, ɲaan bi din tuu tee dataie.

Pailat nba chab a bin kpi Yiisa bianjinba

(Matiu 27.15-26; Mak 15.6-15; Jɔɔnn 18.39-19.16)

¹³ Ki Pailat yiin mannteeb yudamm nan Juu teeb yudamm nan nileeb ¹⁴ ki tan yetib a “I baar nan nirɔ na ki yaa u kpann niibe. Gotir, n bu u buut i numm nie, ki ki la u biit nba ki i yaa u tun maɲi. ¹⁵ Herod mun bia ki la u biiti. Li paake ki u jiintɔ ki teent na. I lawa-a? Jɔɔ na ki tun bisiat ki li jaɲ nan kuumi. ¹⁶ ɲann amii n saa boou kpaasire, ki ɲaau ki wu saa.”

((¹⁷ Binn kur, yukitgar tiaru jaamm yoo, Pailat din tuu fabir ki nyinn dansarkɔɔrɔe, ki ɲaan ki wun saan yann.)) ¹⁸ Ki nibur na tian sanpaapo ki yeen a “Kpin jɔɔ na. Nyint Barabas ki ɲaau.” ¹⁹ (Barabas mɔyɛtuk nba ki u din mɔk doo na ni nan u nikpinu na paake, ki bi din kɔɔnɔ dansarik.) ²⁰ ɲaan ki Pailat bia lek loon wun nyinn Yiisa ki ɲaau, li paak ki u bia ɲamm pak nan nibur na; ²¹ ki niib na mun bia tian sanpaapo ki jiint Pailat a “Kpaamɔ dapunpunn paak! Kpaamɔ dapunpunn paak!”

²² Ki Pailat boib taar muntaa ni a, “Bee paake? U biit mantik tee lannpoe? N ki la linba ki u tun ki li jaɲ nan kuumi. ɲann amii, n saa boou kpaasire, ki ɲaau ki wuu saa.”

²³ ɲaan ki niib na bia lek tian tintianii a wun kpaai Yiisa ki tabinɔ dapunpunn paak; ki bi tintianii maɲ tan nyann Pailat. ²⁴ Ki Pailat ji chab a baa loon bianjinba na, lin tun nna, ²⁵ ki nyinn jɔɔ nba ki bi loon wun ɲaau na, wunba ki bi din kɔɔnɔ dansarik, kimaan u mɔyɛtuk nan u nikpinu

paak na, njaan chabib Yiisa nan baa loon lin teen bianjinba maŋ.

*Baa kpaas Yiisa ki tabinɔ dapunpunn paak bianjinba
(Matiu 27.32-44; Mak 15.21-32; Jɔɔnn 19.17-27)*

²⁶ Li yoo na ki kunkɔnkɔnna jii Yiisa ki saa nano, ki saa took jasɔɔ ki u sann tee Simonn, wunba din tee Sairene joo, ki u nyii digbankpin nna ni ki baat Jerusalem; ki bi sooro ki jii Yiisa dapunpunn na ki bukinɔ, ki u waa Yiisa poor.

²⁷ Ki nibur waa Yiisa ki bi saa. Bi ni maŋ poosiab din waa ki bui fabin u paak. ²⁸ Ki Yiisa tan jiant bi paak ki yetib a "Jerusalem poob, i daa bui n paaki, njaan kii bui i moŋ nan i waas paak. ²⁹ Gbiintir, yoo baat ki niib tan sii yeen a 'Pookanmata nba ki mar waas ki moomm biiri, njamme mok parpeenn.' ³⁰ Li yoo maŋe ki niib tan sii yeen joot nan kunkona a 'Baan ti paak ki piint.' ³¹ Muu-i di tana, ki dagbira jiki-i?"

³² Nanne ki bi ji din jii doyeerteeb banlee ki pukin Yiisa paak a bin kpib. ³³ Baa din baar siaminba ki bi yi Yukpabuk na, leŋe ki bi kpaas Yiisa ki tabinɔ dapunpunn paak, ki bia kpaas doyeerteeb banlee na dapunpuna paak, ki yeno be Yiisa diitu po, ki loo na mun be u gaŋ po. ³⁴ Ki Yiisa yet a, "N Baa Yennu, nyikin chab niib na, kimaan bi ki bann baa tuun linba na paaki."

Bi din to naatɔɔte ki chent u tiat. ³⁵ Ki niib na see ki gorii; njaan ki Juu teeb yudamm na daano nyatuk ki yeen a "U tuu tint leeb; li-i tee ki u set tee Yennu Niganntoo Masia naie, wun tinn u moŋ."

³⁶ Ki kunkɔnkɔnna na bia daano nyatuk, ki tan baar nan damiituk ki teeno, ³⁷ njaan yaa, "Li-i tee ki a set tee Juu teeb kpanbarie, fan tinn a moŋ."

³⁸ Bi bia din sob sobinii ki tabin dapunpunn na yur paak, ki li yet a "Juu teeb kpanbare na." ³⁹ Ki doyeerteeb nba taab na yeno sukii Yiisa ki yaa, "A ki tee Masia kaa-a? Tint a moŋ njaan mun tinnit."

⁴⁰ Ki loo na tiau ki yet a "A ki tiin Yennu-u? kimaan fin nan njo be tubdatyennkoo nie na. ⁴¹ Timm narin njan nan li tubdatu, kimaan bi jiiintit pankpera nba ki ti tuu tuun nae; njaan joo na narin ki tun bisiatu," ⁴² njaan bet Yiisa a "Yiisa, yoo nba ki a dii a naan, a tan tiar n po."

⁴³ Ki Yiisa beto a "Barmoniie ki n beera na, dinna, min nan fin sii be Paradais† ni."

*Yiisa kuun labaar
(Matiu 27.45-56; Mak 15.33-41; Jɔɔnn 19.28-30)*

† 23:43 23.43 Bi bia yi Yendoun "Paradais-e," ki li paak tee siaminba ki parpeenn bonchiann be.

⁴⁴ Li din tee yonsuuk nie, ki yonnu ji dōkin, ki digbann na kur ji bōnn mōkmōk nan yenlekir, kut muntaa yoo. ⁴⁵ Ki chinchenn nba din tuu jōon ki puun Yenjiantu diiuk sinsuuk ni na ji soor bōkit. ⁴⁶ Ki Yiisa tan yikin sanpaapo ki yet a “N Baa Yennu, n jikit n seek ki kubint a nuu ni.” U yet nnae njaan ji kpo.

⁴⁷ Ki kunkōnkōnna yudaano nba la linba teen na, ki u pak Yennu ki yet a “Barmōniie, jōo na set tee popeendaano.”

⁴⁸ Ki nibur nba lakin lej a bin la linba tee na, din la linba tun na, ki ji nmat kun nan parbiir ki pakin yura. ⁴⁹ Ki u yōosnba kur nan poob nba nyii Galilii nanao din be lej ki see banfōkira njaan gorii linba tuun.

Yiisa gbanant piinu labaar

(Matiu 27.57-61; Mak 15.42-47; Jōōnn 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Jasōō din be ki u sann tee Joosef, ki u nyii Juu teeb doo nba ki bi yir Arimatea na, ki din tee ninano nba ki bi chōrimo, ki u guu Yennu naan baaru. U din tee Juu teeb yudaan-yeno, njaan u din ki sak nan Juu teeb yudaanleeb lora, nan bi toona nba ki bi tuun teen Yiisa na. ⁵² Ki jōō man saan Pailat boor ki saa miaro a wun turo Yiisa gbanant; ki u chabo. ⁵³ Nanne ki u saan kpaat gbanant na dapunpunn na paak, ki jiiu pōbin katiņ ni, ki piu kapaauņ ni, linba ki bi poņ din jiar tanpiiuk lokir ni na, ki bi din daa ki pii soō kaauk man ni. ⁵⁴ Li din tee daar nba ki bi tee siir ki jiin foon daar na poe, ki foon daar ji yaa lin piin.‡

⁵⁵ Ki poob nba nyii Galilii ki waa Yiisa na din wei Joosef, ki saa la Yiisa kaauk nan baa piuu bianinba. ⁵⁶ Nanne ki bi ji din nmat kun njaak ni, ki saa teen siir ki namm kpanunubit nan tulaarii.

Ki foon daar§ ki bi din foi nan Yennu sennu nba want bianinba na.

24

Yiisa kuun fiiru labaar

(Matiu 28.1-10; Mak 16.1-8; Jōōnn 20.1-10)

¹ Lasir daar sanyafaar, ki poob man nyii saan kaauk na boor nan bi kpanunubit nan tulaarii nba ki bi poņ namm na. ² Baa baar lej ki bi la ki katangbenjir na nyakit kaauk na mōb paaka, ki birint ki saa dōo. ³ Ki bi kōō kaauk man ni ki ki la Yiisa gbanant, ⁴ ki ji biar see jiaa. Li taakpaak ni ki jab banlee dōkit set, ki lia liatnyinyira; ⁵ ki li teen poob na janmaansooruk, ki bi gbaan ki tibin, ki bi yugbia siit tin

‡ **23:54** 23.54 Bi foon daar tuu piin yoo nba ki yonnu siike. § **23:56** 23.56 Foon daar din tuu piin Asuma daajoouko ki saa tuu Sibit daajoouk.

ni. Ki jab na boib a “Bee ki i loon footoo kpeemm ni? ⁶ U kaa nna. U fiira. Tiat man waa daan yeti bianjinba, yoo nba ki u daan be Galili na, ⁷ a bi tan saa soor ηoo nisaarik Bik ki jiiu teen biitdamm nuu ni ki bin kpaau tabin dapunpunn paak, ηaan u tan saa fiir kuun ni daa ηantaa daar.”

⁸ Nanne ki poob na ji tiar u maan maη, ⁹ ki ji seet kaauk na boor ki ηmat kun, ki saa yet linba kur tun, ki tur u poorpoweiteeb piik nan yenokoo na, nan binba be leη na kura. ¹⁰ Poob maη sanae din tee Meeri Magdaliinn, nan Joana, nan Meeri nba din tee Jeems naa na; ki pooleeb pukin bi po ki be namm. ¹¹ Namme din bet Yiisa toomiinba barii maη; ki toomiinba na ηarin dukii nan li tee poob maame, ki bi ki teemm yada. ¹² Naan ki Piita lek fiir chiar saan kaauk na boor, ki saa tibin got ki la katiη na doo li kuukoo; ki u ji ηmat kun ηaak ni nan jaarlituk, linba tun maη paak.

Emaus sonu paak labaar

(Mak 16.12-13)

¹³ Li daar maηe ki bi ni banlee din saa digbanbik nba ki bi yi Emaus na. Leη nan Jerusalem din tee nan maar ηanlore nae. ¹⁴ Ki bi din somm piak nan leeb ki jiin linba kur tun na po. ¹⁵ Baa piak ki faa labaar nan leeb yoo nba na, ki Yiisa moη nakimm ki lakin tok namm; ¹⁶ ηaan ki li liirib ki bi ki banno. ¹⁷ Ki u boib a “I somm piak bee?”

Ki bi set nan ninbiik. ¹⁸ Nanne ki bi yeno, wunba sann yi Kleopas na boio a “A kuukooe tee saamo nba be Jerusalem, ki tan ki gbat linba tun leη daa ηanlelee na-a?”

¹⁹ Ki u boib a “Lannpoe?”

Ki bi yeto a “Ki jiin Nasaref niro Yiisa na po; joo na daan tee Yennu sokiniie, ki tun toonjaana; ki u maan bia daan mok paη; ki u pent Yennu nan niib kur para. ²⁰ Ki ti yudamm nan mannteeb yudamm jiiu ki teeno barbuuro nuu ni a wun bu u buut, ki yet a u ηan nan kuume; ki bi tan kpaau dapunpunn paak. ²¹ Ti tuu daan nan ηooe tan saa nyinn timm Israel teeb* ti datai nuu ni; ηaan dinna tee daa ηantaae na laa tun. ²² Nanne biak, ki ti ni poosiab pakit u po ki li jaar litit, kimaan baa saan kaauk maη boor sanyafaar na, ²³ bi saa ki la u gbananti. Baa jen yoo nba, ki bi betit a ηamm saa la Yennu malakanba nan bi numm; ki malakanba maη yetib a Yiisa jen u manfoor niwa. ²⁴ Nanne ki ti siab tan saan kaauk maη boor, ki saa la nan poob nba doη betit bianjinba na, ηaan bi ki la Yiisa.”

²⁵ Ki ηoo Yiisa betib a “Bee yankpeensime ki i mantik moki, ki mei nan yin teen Yennu sokiniinba maan kur yada.

* 24:21 24.21 Juu teeb sanleere tee Israel teeb.

²⁶ Li kpaa talase nan Yennu Niganntɔɔ Masia n di biak man, ki la baakir.” ²⁷ Nanne ki u wantib u barii nba sɔb Yennu gbouŋ ni na kur paak, ki piin Moses sɔbu ni ki saan tuu Yennu sɔkiniinba kura sɔbu ni.

²⁸ Tɔn, ki bi tan per digbanbik nba ki bi saa na; ki Yiisa teen nan u gaare na. ²⁹ Ki bi gɔɔɔ a “Biat nant nna, kimaan yonnu baawa, ki li ji bɔnte.” Li paak ki u weib kɔɔ. ³⁰ Ki u tan kar a wun di namm; nanne ki u jii boroboro na ki tur Yennu niipoouk n̄aan bɔkit ki turib. ³¹ Li yoo na ki bi numm po ji yent, ki bi bannɔ. Li taakpaak ni ki u lir bot. ³² Ki bi ji beer leeb a “Waa bo piak nant sɔnu ni ki wantit linba sɔb Yennu gbouŋ ni paak na, li bo ki tee nan muu na kaa ti para ni-i?”

³³ Li taakpaak ni ki bi fiir n̄mat Jerusalem, ki saa la u poorpoweiteeb piik nan yenɔ na nan siab, ki bi lakin leeb. ³⁴ Nanne ki u poorpoweiteeb na betib a “Ti Yomdaanɔ set fiire nan barmɔnii. U dɔkit Simonn paaka.”

³⁵ Ki niib banlee na mun betib linba teen sɔnu ni, nan waa tan bɔkit boroboro yoo nba, ki bi bannɔ.

Yiisa nba dɔkit u poorpoweiteeb paak bianjinba

(Matiu 28.16-20; Mak 16.14-18; Jɔɔnn 20.19-23; Toona 1.6-8)

³⁶ Baa beerib linba na, li taakpaak ni ki Yiisa set bi sinsuuk ni ki yetib a, “Parmaasir-ii be i paak.”

³⁷ Ki jijekit nan janmaanii kɔɔb hei, kimaan bi mi a bi la siara bonfuntikare. ³⁸ Nanne ki u boib a, “Bee ki i yan puti? Bee ki birsuk be i ni? ³⁹ Gotir n nii nan n taa man, ki bann nan li set tee mine. Siimin ki bann nan mine. Bonfuntikar ki mɔk gbanant nan kpaba, nan yaa la ki n mɔk bianjinba na.”

⁴⁰ Waa yet nna man ki u wannib u nii nan u taa. ⁴¹ N̄aan ki bi para penn paak ki bi ki teen yada nan li tee n̄ɔɔe; ki li yaar litib. Ki u boib a, “I mɔk jesiati nna-a?” ⁴² Ki bi jii janpurikir bonjinn ki turɔ; ⁴³ ki u gaar n̄man bi numm ni.

⁴⁴ Nanne ki u betib a “Ii tian man n mɔmaan nba ki n daan wanti maa daan be i boor yoo nba na, a n barii kur nba sɔb Moses sennu ni, nan Yennu sɔkiniinba sɔbu ni, nan Yennu gbouŋ nba ki bi yi yanii na ni kpaa talas nan li kur n tan tun ki gbeen.”

⁴⁵ Nanne ki u ji yênt bi numm, a bin bann linba sɔb Yennu gbouŋ ni na paak, ⁴⁶ ki yetib a “Li sɔb a Yennu Niganntɔɔ Masia saa di biak ki kpo, ki tan fiir kuun ni daa n̄antaa daar; ⁴⁷ a bin saan ki mɔont u sann ni, a niibi-i nyik bi biit, Yennu saa nyik chabib; a bin piin mɔont barii man ki tur Jerusalem teeb, ki bia mɔont tur nibooru kur.” ⁴⁸ Ki u betib

a “Yimme tee linba na siara damm. ⁴⁹ Nnara, mine yaa n tan turi n Baa Yennu Seyeen nba ki u senn mɔsonn a u saa turi na. Ii daa biar kii be Jerusalem na mɔkmɔk nan yoo nba ki Yennu Seyeen maŋ saa nyi sanpaapo ki sik i paak ki turi paŋ na.”

Yiisa nba doo Yendouŋ ni bianinba

(Mak 16.19-20; Toona 1.9-11)

⁵⁰ Nanne ki Yiisa nyii namm doo maŋ ni ki saan per Betani. Leŋe ki u saa donn u nii sanpaapo ki teen piisin bi paak. ⁵¹ Waa teen piisin bi paak yoo nba, ki u nyikib ŋaan doo Yendouŋ ni. ⁵² Ki bi ji jiantɔ ki tan ŋmat Jerusalem nan parpeenn bonchiann, ⁵³ ki ji din be Yenjiantu ŋasaakak ni yoo kura, ki piak dont Yennu sann.

Barnanii nba ki Jɔɔnn din sɔb nae na

Ki jiin Jɔɔnn gbouŋ na po

Yennu maan nba ki Jɔɔnn din sɔb na want a Yiisa tee Yennu mɔbɔnn nba yɔɔ be-e, ki “kpant nirɔ ki be nant.” Nan gbouŋ na mɔŋ nba yet na, Jɔɔnn din sɔb barnanii na, a li karinteeb n teen yada nan Yiisa-e tee tinntɔɔ, Yennu Bija na, ki bi-i teenɔ yada bi sii mɔk manfoor. (20.31)

Ki jiin wunba tee Yennu mɔb na po

¹ Pinpiik ni dinn ki sɔɔ ki siar daa din kaa na, ŋaan wunba ki bi yiu Yennu Mɔb na ŋarin poŋ din be-e, ki Yennu Mɔb maŋ taa nan Yennu. Ŋɔɔe bia tee Yennu. ² Yennu Mɔb maŋe din be nan Yennu sinsinn, ³ ki u nie ki Yennu nan bont kur, ki siar din kaa ki Yennu nan ki li ki nyii u ni, ⁴ ki u nie biak ki manfoor be, ki u jikit teen niib, ki manfoor maŋe teen niib yentu, ⁵ ki yentir bunbɔnn, ki bunbɔnn na ki fit kpeent yentu maŋi.

⁶ Jasɔɔ nna din be ki u sann yi Jɔɔnn, wunba wuur niib Yennu nyunwuru na, ki Yennu tumɔ ⁷ a wun baar ki tan mɔɔnt yentu na po, ki bin gbat ki teen yada. ⁸ Ŋaan Jɔɔnn maŋ kaa din tee yentu na. Ŋɔɔ kpan din baar a wun bet niib yentu maŋe poe. ⁹ Yiisa-e tee barmɔnii yentu nba din baar tingbouŋ na ni, ki yentir niib kur ni. ¹⁰ Waa din baar tingbouŋ na ni na, ŋaan tingbouŋ na ŋaateeb lek din ki bannɔ, ŋaan u nie setik ki Yennu din nan tingbouŋ na. ¹¹ Waa din baar tingbouŋ na ni, u din be u tiɔŋ niib Juu teeb nie, ŋaan bi lek din ki gaarɔ. ¹² Ŋaan binba kur gaarɔ ki teenɔ yada, ŋamme ki u chabib yaak ki bi ji teen Yennu waas. ¹³ Yennu nba din turib u manfopaann na paak ki bi teen Yennu waas. Li ki tee nisaarii kaa din turib li manfoor, baa marib yoo nba na, ŋaan li din tee Yennu-e.

¹⁴ Yoo nba ki Yennu Mɔb maŋe din baar ki tee nisaarik na, u din be nant tingbouŋ na ni, ki gbee nan ninbatinu, nan barmɔnii wannu, ki timm nba din be nanɔ na laat u yentsaakar, ki li yentsaakar nyii u Baa Yennu boor, kimaan u tee u Biyemmir.

¹⁵ Yoo nba ki Jɔɔnn nba din wuur niib Yennu nyunwuru na tan lau, ki u nyinn u siara ki yikin sanpaapowa a, “Daano nba ki n daan beeri ki yaa u tan saa baar ki cheen, ki poŋ din beewa ki bi tan marin na, ŋɔɔe na jik.”

¹⁶ Tɔn, waa gbee nan nant bianjinba na, ki ti kur la u nant man, ki bia laat sommir yoo kur. ¹⁷ Moses din turit Yennu sennue, n̄aan Yiisa Masia n̄arin baar nan ninbatinue ki turit, ki bia wannit barmɔnii wannu. ¹⁸ Sɔɔ ki mi la Yennu; u mɔɔ biyemmir nba mantik kpiau ki bia jan nano na, n̄ɔɔ fiitɔ ki turit.

*Jɔɔnn nba din wuur niib Yennu nyunwuru na labaar
(Matiu 3.1-12; Mak 1.1-8; Luk 3.1-18)*

¹⁹ Tɔn, Juu teeb yudamm nba din be Jerusalem na tun mannteeb yudamm nan Liifai teeb Jɔɔnn boor, a bin boio a, "A tee n̄mee?" ²⁰ Ki Jɔɔnn mun ki ȳet jiinu, n̄aan pak yentib paanu ni a, "Min kaa tee Yennu Niganntɔɔ Masia." ²¹ N̄anne ki bi boio a, "Ki a tee n̄mee? A tee Elaija-ee?" Ki u jiin a, "N ki tee n̄ɔɔ kaa." Ki bi bia boio a, "Ki a tee sɔkinii nba nae-e?" Ki u jiin a, "N ki tee n̄ɔɔ kaa biaki." ²² N̄anne ki bi boio a, "Ki a tee n̄mee? Wantit faa tee wunba ki tin n̄mat saa bet binba tunt na. A yaa mɔɔ po, a tee n̄mee?" ²³ Ki Jɔɔnn yaa:

"Mine tee kunkɔr nba be muuk ni, ki hoot na a:
Teent Yennu baaru siir."

Jɔɔnn din jii Yennu sɔkinii Aisaya gbouɔ ni maame, ki pak na ki wann waa tee wunba.

²⁴ Tɔn, niib man din nyii Farisiinba* boor nie. ²⁵ Bi bia din boi Jɔɔnn a, "Li-i tee ki a ki tee Masia, ki bia ki tee Elaija, ki bia mun ki tee Yennu sɔkinii nba na, ki li teen nlee ki a wuur niib Yennu nyunwuru?" ²⁶ Ki Jɔɔnn yaa, "Min n̄arin wuur niib nyume, n̄aan sɔɔ be i sinsuuk ni na ki i ki miu. ²⁷ N̄ɔɔ tee wunba yaa wun wei n poor, n̄aan n ki jan nan ki n lot u taasanmii gbaa."

²⁸ Tɔn, bi din boio bubeit na doo nba sann yi Betani, ki be Jɔɔdann mɔk-pootir na nie. Leɔe ki Jɔɔnn din wuur niib Yennu nyunwuru.

Bianjinba ki Jɔɔnn yaa Yiisa tee Yennu maruɔ pegann

²⁹ Laa yent sanyioɔk, ki Jɔɔnn man la Yiisa ki u baat, ki u bet niib na a, "Gotir man! Yennu maruɔ Peganne na. N̄ɔɔe saa nyinn tingbouɔ na n̄aateeb biit. ³⁰ N̄ɔɔe tee daano nba ki n won beeri a u tan saa wei n poor kii tuun Yennu toona, n̄aan bia chee-n na. U poɔɔ din beewa ki bi tan marin. ³¹ N tuu ki mi a n̄ɔɔe na, n̄aan n baar maa n wur niib Yennu nyunwurue, ki lin wann Israel teeb† waa tee wunba."

³²⁻³³ Ki Jɔɔnn bia yet niib na a, "Maa daan daa ki bann waa tee wunba man, ki Yennu nba tumin a n tan wur niib u nyunwuru na betin a 'Daano nba ki a tan la ki n Seyeen

* **1:24** 1.24 Farisiinba nunii din mɔn Moses sennu weiu paak. † **1:31** 1.31 Juu teeb sanleere tee Israel teeb.

siik ki tan toon u paak ki biar be nano, fan bann nan njooe tee wunba saa jii n Seyeen ki wuur niib para.' Ki n set la Yennu Seyeen, ki u nyii Yendoun ni ki siik, ki naan nmann, ki tan toon Yiisa paak ki biar be nano. ³⁴ N set la nna, ki beeri nan njooe tee Yennu Bija."

Ki jiin Yiisa sinsinn poorpoweiteeb po

³⁵ Laa bia yent, ki Joonn see nan u poorpoweiteeb na banlee, ³⁶ ki tan la Yiisa gaar, ki u yet a, "Gotir man, Yennu maruj Pegann nae na." ³⁷ Joonn poorpoweiteeb banlee na nba gbat ki Joonn yet nna man, ki bi nyiko, njaan waa Yiisa. ³⁸ Ki Yiisa saa jiant ki la ki bi waau, ki u boib a, "I loon bee?" Ki bi jiin a, "Wanntoo, ti loon ki ti bann faa be siame." ³⁹ Ki Yiisa yetib a, "Ti waa man ki saa la maa be siaminba." Li din tee kut munna yooe jayenn, ki bi weiio ki saa la waa be siaminba, ki ji biar be nano daar man ni.

⁴⁰ Bi banlee man nba din don gbat Joonn nba yet linba, ki waa Yiisa na, bi yeno din tee Andru, wunba tee Simonn Piita waaroo na. ⁴¹ Waa din nyii Yiisa boor na poorpoe, ki u saan yiama ki saa lon u yooio Simonn man boor, ki beto a, "Ti la Masia nawa," (ki Masia paak tee Yennu Niganntoo,) ⁴² njaan baar nano Yiisa boor. Ki Yiisa goto sirr, ki tan beto a, "Fine tee Simonn, wunba tee Joonn bija, njaan a sann bia sii yi Siifas-e." (Siifas nan Piita tee yomme, ki li paak tee tann.)

⁴³ Li sanyafannuko ki Yiisa loon wun saan Galilii, ki la Filip ki beto a, "Ti waa-n." ⁴⁴ Filip din nyii Bef-saida-e. Lene tee doo nba ki Andru nan Piita mun din nyii na. ⁴⁵ Ki Filip mun saan ki saa lon Natanael boor ki beto a, "Ti la wunba ki Moses din sob u po Yennu sennu gbounj ni, ki sokiniinba bia din sob u po, ki pak a u saa baar na. Njooe tee Yiisa, wunba tee Joosef bija, ki nyii Nasaref na." ⁴⁶ Ki Natanael yeto a, "Nasaref-ii? Bonnann saa fit nyi Nasaref-aa?" Ki Filip beto a, "A monj monj n mun baar ki tan got."

⁴⁷ Yiisa nba la Natanael baat u pen na, ki u pak u po a, "Israel nimone na, kimaan u tee burchimoe." ⁴⁸ Ki Natanael boio a, "A teen nlee ki mimi?"

Ki Yiisa jiin a, "Filip nba daa bo ki baar ki yiina na, njaan soo ki n ponj la-awa, ki a kar kinkanj nyakir." ⁴⁹ Ki Natanael yeto a, "Wanntoo, a tee Yennu Bijae, ki bia tee Israel teeb kpanbar." ⁵⁰ Ki Yiisa boio a, "Maa yet a n la-a ki a kar kinkanj nyakir nae, ki a teenin yada-a? njaan a sii laat toonjaana ki lin gar linba na paak. ⁵¹ Barmoniie ki n beeri na, i saa la sanpaapo loot, ki Yennu malakanba siik Nisaarik Bik na paak, ki nmat do sanpaapo."

2

Poochiann nba din be Keena na po

¹ Li daa n̄antaa daar, ki poochiann be doo nba sann tee Keena, ki be Galilii yent ni na. Ki Yiisa naa saan leŋ. ² Bi din poi Yiisa nan u poorpoweiteeb, a bin baar. ³ Tɔn, ki tiloona daan nba ki bi din nyu na tan gbenn. Ki Yiisa naa baar ki bet Yiisa a, "Poochiann daan na gbenna." ⁴ Ki Yiisa betɔ a, "N naa, li la-a lee? N yoo daa ki baari." ⁵ N̄anne ki u naa maŋ bet toontunna na a, "Linba ki u beti a i tun, yin tun nna."

⁶ Tɔn, ki bui n̄anloob see leŋ, linba ki Juu teeb tuu tee nyun ki fini nit, nan bi jiantu nba tee bianjinba na. Li bui din fit kɔɔ nyun galint nan piinlee-lee koo piintaa-taa nawa. ⁷ Ki Yiisa bet toontunna na a, "Gbeent bui na nyun." Ki bi gbeen nan mɔgbanawa. ⁸ Ki u ji betib a, "Durin nyun maŋ, ki saan tur jaamm na saakɔɔ." Ki bi jii saan turɔ. ⁹ Ki u gaar nyun nba poŋ kpant daama na ki lemm, n̄aan u din ki mi daan na nba nyii siami, n̄aan toontunna nba dur nyun bui ni na n̄arin din mi. N̄anne ki saakɔɔ na yiin poo na sɔɔ ¹⁰ ki yetɔ a, "Sɔɔ kur tuu tor damamm sinsinnewa. Li-i tee ki bi nyuu saama, wun ji tor linba ki man fanu na, n̄aan ki yimm n̄arin n̄mina, ki ji tan joont toor daan nba man ki gar siar kur na."

¹¹ Tɔn, Yiisa nba din tun toonjaann maŋ Keena nba be Galilii yent ni na, n̄anne din tee u sinsinn toonjaann, ki li wann niib waa mɔk Yennu yiikoo bianjinba; ki u poorpoweiteeb na teenɔ yada. ¹² Li poorpo ki Yiisa nan u naa nan u waarii nan u poorpoweiteeb na saan Kapenaum, ki saa be leŋ daa n̄anlee nna.

*Yiisa nba n̄amm Yenjiantu n̄asaakak bianjinba
(Matiu 21.12-13; Mak 11.15-17; Luk 19.45-46)*

¹³ N̄anne ki Juu teeb yukitgar* tiaru jaamm tan per, ki Yiisa saan Jerusalem, a wun saa di jaamm maŋ. ¹⁴ Waa baar Jerusalem yoo nba, ki u kɔɔ Yenjiantu n̄asaakak na ni, ki la jab ki bi kɔi nei nan pei nan n̄mana, ki bia la lik-kpenta ki bi kar kpentir likirii. ¹⁵ Ki u jii n̄miit ki pian kpaasir, ki ber bonkobit na kur, ki nyinnib Yenjiantu n̄asaakak maŋ ni, n̄aan tut tut lik-kpenta teebula na ki lu, ki likirii na baa yat; ¹⁶ n̄aan bia bet binba kɔi n̄mana na a bin nyinn n̄mana maŋ, ki bia yetib a, "I daa tee n Baa n̄aak kpinkpouŋ boori." ¹⁷ Li yoo na ki u poorpoweiteeb na ji tiar Yennu gbouŋ nba yet bianjinba na a, "N numm mɔn n Baa jiantu n̄asaakak na paak bonchiann."

* **2:13** 2.13 Yennu malakae din kp̄ii Ij̄ipt teeb bijakpera n̄aan nyik Israel yab. (Nyinu 12.29)

18 Nanne ki Juu teeb yudamm na boi Yiisa a, "A saa tun nyinlannpoe ki wannit nan a mok yiikooe ki tun linba na?"
 19 Ki Yiisa jiin a, "Ton, yii yeer Yenjiantu diiuk na, njaan n saa jii daa nantaae ki maar." 20 Ki bi yet a, "Waa! Bi jii bina piinna nan njanloobo ki maa Yenjiantu nasaakak na, njaan ki fin tan yaa a saa jii daa nantaa kuukooe ki maa." 21 Yennu diiuk nba ki Yiisa din pak na tee u mon gbanante. 22 Yennu nba din fiino kuun ni na poorpoe, ki u poorpoweiteeb tiar linba ki u daan yet na, ki ji teen Yennu gboun nba want Yiisa kuunfiiru po na yada, ki bia teen Yiisa maan na yada.

Yiisa nba mi soo kur dudukit bianjinba

23 Yukitgar tiaru jaamm na yooe ki Yiisa din be Jerusalem, ki tuun bakitnaun toona, ki niib bonchiann la ki teeno yada, 24 njaan Yiisa din ki jii u mon ki chabibi, kimaan u mi soo kur nba tee wunba. 25 U din mi niib dudukit bonjann. Li paak, li din ki kpaal talas ki soo n wannoo nisaarik binbeni.

3

Ki jiin Yiisa nan Nikodemus po

1 Joo nna din be ki u sann tee Nikodemus. U din tee Juu teeb yudaano, ki bia tee Farisii niro; 2 ki nyosiok ki u tan baar Yiisa boor, ki yeto a, "Chanbaa, ti mi nan a tee wantoo nba nyii Yennu boore, kimaan soo kan fit tun toonjaana nba ki a tuun na booru, ki li ki tee Yennu be nanao."

3 Ki Yiisa beto a, "Barmoniie ki n beera na, soo kan fit koo Yennu naan ni, bi-i kii namm maro-i kaa." 4 Ki Nikodemus boio a, "Nlee ki bi saa namm mar niro nba ki tee biki? Kimaan u ji kan fit nmat koo u naa poor ni, ki wun maro."

5 Ki Yiisa yeto a, "Barmoniie ki n beera na, soo kan fit koo Yennu naan ni, see ki u la maaru munlee, ki li tee Yennu Seyeen nan Yennu nyunwuru yar. 6 Nisaarik narin maar nisaarike, njaan ki Seyeen na mun maar Seyeen yooe. 7 Li paak, a daa te ki li teea bakitnaun nan maa yaa 'See ki bi namm mari na.' 8 Woun da ki saa laa loon siaminbae, ki a ki mi laa nyi sian ki da. A bia ki mi laa saa siami, njaan a gbia ki li dae. Li mun bia tee nnae ki tur soo kur nba ki Yennu Seyeen* maro."

9 Ki Nikodemus boio a, "Nlee ki li saa teen nna?" 10 Ki Yiisa jiino a, "A tee daano nba want Israel teeb† Yennu maame, njaan tan ki mi linba na paaki-i? 11 Barmoniie ki n beera na, ti beeri linba ki ti mi, nan taa bia la linbae, njaan ki i ki gaan ti maami. 12 Li-i tee ki i ki teenin yada, nan maa

* 3:8 3.8 Bi maan ni, "woun" nan "seek" mabona tee yomme. † 3:10 3.10 Juu teeb sanleere tee Israel teeb.

beeri tingbouŋ na bona po na, li-i tee ki n beti Yendouŋ ni bona po, nlee ki i ji saa teenin yada? ¹³ Sɔɔ kaa ki mi doo Yendouŋ ni see min Nisaarik Bik nba nyii Yendouŋ ni na.”

¹⁴ Moses nba din jii kut waauk ki fin daauk paak ki donno muuk ni bianjinba na, li mun bia tee nnae ki bi tan saa jii Nisaarik Bik ki donno sanpaapo, ¹⁵ ki wunba teeno yada, u saa la manfoor nba kaa gbennu. ¹⁶ Kimaan Yennu mantik loon tingbouŋ na bonchiann; li paak, ki u turit u Biyemmir, ki wunba teen u Bija maŋ yada, u tan kan koo muu ni, ŋaan u sii mok manfoor nba kaa gbennue, ¹⁷ kimaan Yennu nba din tun u Bija tingbouŋ na ni, u din ki tumo a wun tan bu tingbouŋ na niib buut ki biirib kaa, ŋaan u din yaa wun tinnibe. ¹⁸ Ki daano nba teen Yennu Bija maŋ yada, Yennu kan bu u buut ki biiro, ŋaan wunba ki teeno yada, Yennu poŋ bu u yaa buut ki biirowa, kimaan waa ki teen ŋoo Yennu Biyemmir maŋ yada na.

¹⁹ Linba paak te ki Yennu bu bi buut ki biirib maŋ tee nnae: Yennu Bija na din baar tingbouŋ na ni a wun yent tingbouŋ na niib numpoe, ŋaan ki nisaarii loon bunbonn ki gar yentu, kimaan bi toona nba bi bianjinba na paak. ²⁰ Daano nba kur tuun toonbiit, u ki loon yentue, ki ki loon wuu nakiir, kimaan u ki loon u toonbiit na n nyi paanu. ²¹ Ŋaan wunba waa Yennu barmonii wannu na ki bia tuun li bian, ŋooe baat yentu boor, a sɔɔ kur n bann nan Yennu be u toona kur ni.

Joonn nba want Yiisa po bianjinba

²² Li poorpoe ki Yiisa nan u poorpoweiteeb din nyii leŋ ki saan Judea yent ni, ki saa be leŋ nan daa ŋanŋaa na, ki wuur niib Yennu nyunwuru.

²³⁻²⁴ Li yoo na ki sɔɔ Joonn nba wuur niib Yennu nyunwuru na daa ki koo dansariki, ki be Enonn, siaminba ki nyun din yab na, ki niib din tuu baat u boor, ki u wuurib Yennu nyunwuru. Enonn din ki fok nan Salim-i.

²⁵ Ŋanne ki moniok tan fiir Joonn maŋ poorpoweiteeb nan Juu niro nna sinsuuk ni, ki jii Yenjiantu nyunwuuru po. ²⁶ Ki Joonn poorpoweiteeb na saan u boor, ki saa beto a, “Chanbaa, niro nba ki a daan be nana Joodann mok-pootir, ki yaa u tee Yennu Niganntoo na, ti gbat ki u wuur niib Yennu nyunwuru, ki sɔɔ kur saa u boor ki u wuurib.” ²⁷ Ki Joonn betib a, “Niro kan fit tun siar ki li ki tee Yennu nyinno. ²⁸ I moŋ poŋ mi gbat ki n yet maa min kaa tee Yennu Niganntoo Masia, ŋaan min ŋarin, Yennu doŋ tumime, a n tan teen u baaru siir. ²⁹ Poosoro tee wunba yen pooyookir. Wunba tee poosoro na yook, ki be u boor ki gbiin na, ŋooe

mok parpeenn, yoo nba ki u gbat poosoo na kunkor. Nnae ki n mun set mok parpeenn bonchiann Masia paak.

³⁰ “Li kpaal talas hoo Masia sann-ii yabitir, njaan ki n sann-ii waabit.”

Wunba nyii Yendoun ni labaar

³¹ Wunba nyii sanpaapo, hooe chee soo kur; njaan binba nyii tingboun na ni, njaan tee tingboun na teebe, ki bia piak nisaarii maan. Wunba nyii Yendoun ni, hooe chee soo kur; ³² ki bia jenna ki beer niib linba ki u la ki bia gbat, njaan soo ki gaan u maami. ³³ Ki wunba gaar u maan man, li want nan hooe sak nan Yennu maan tee barmonii. ³⁴ Yennu Bija nba ki u tumo na piak Yennu maame, kimaan Yennu tur u Bija man Seyeej nba yab ki kaa bikinu. ³⁵ Yennu loon u Bija, ki kubin bona kur u nuu ni.

³⁶ Daano nba teen Yennu Bija yada, u sii mok manfoor nba kaa gbennu, ki daano nba mun ki saak Yennu Bija na mob kan la manfoor manji, njaan Yennu wutoor saa do u paak ki kan maaki.

4

Samaria poosoo labaar

¹ Ton, ki Farisiinba din gbat a Yiisa daak niib ki wuurib Yennu nyunwuru ki bi tee u poorpoweiteeb, ki yab gar Jooon yab. ² Barmonii narime, Yiisa din ki wur soo u moji, njaan u poorpoweiteebe din wuurib. ³ Yiisa nba bann nan Farisiinba na gbat nna man, ki u nyii Judea yent ni ki nmat saa Galilii yent ni. ⁴ Ki u sonu man ni, ki li tee talas turo nan wun gar Samaria yent ni. ⁵⁻⁶ Ki yonsuuk ni, waa din tan per Samaria teeb digbansiar ki bi yir Saika, ki u baar Jakob bunbunn boor. Len din ki fok nan kpaab nba ki Jakob tur u bik Joosaf na.

Waa din baar bunbunn na boor, ki bakint ji sooro, kimaan sommir na paak, ki u biar kar bunbunn na nyakir. ⁷ Nanne ki Samaria poosoo tan baar bunbunn man boor, a wun luun nyun. Ki Yiisa yeto a, “Turimin nyun ki n nyu.” ⁸ Li yoo na ki soo ki u poorpoweiteeb pon saan doo niwa, a bin saa daa jeet, njaan ki u biar u kuuko. ⁹ Juu teeb na din tuu sin Samaria teebe, ki ki loon bii taant nammi. Li paak, ki poo na boio a, “A tee Juu niroe, ki n mun tee Samaria poo, ki li teen nleewa ki a tan mein nyumi?” ¹⁰ Ki Yiisa jiino a, “Li-i tee ki a bo mi bakitnauj piinii nba ki Yennu loon wun pia na, ki bia mi maa tee wunba ki meia nyun na, a bo saa boin a n tura manfoor nyun, ki n set bo saa turawa.”

¹¹ Ki poo na yeto a, “Chanbaa, bunbunn na sumii hei, ki a mun bia ki mok gooka. Lee ki a saa luun manfoor nyun

manji? ¹² Ti yeeja Jakob-e din lukir bunbunn na, ki ɲoo nan u waas nan u bonkobit kur nyu lenj. A dukii nan a gar Jakob-a koo?"

¹³ Ki Yiisa yeto a, "Wunba nyuu bunbunn na nyun, nyunnyukuru tan saa ɲamm sooroɔwa, ¹⁴ ɲaan mi-i tur wunba n nyun na ki u nyuu, nyunnyukuru kan mi sooroɔ, kimaan mi-i tur wunba n nyun na, li sii bunii manfoor nyume u ni, ki bia turo manfoor nba kaa gbennu." ¹⁵ Ki poo na yeto a, "Chanbaa, turimin li nyun, ki nyunnyukuru ji daa mi somi, ki n bia ji daa mi ki baat nna ki tan lu nyumi."

¹⁶ Ki Yiisa beto a, "Ii saa ki yiin a soro ki jen nana na." ¹⁷ Ki u beto a, "N ki mok soro."

Ki Yiisa jiino a, "Faa yaa a ki mok soro na, ɲann a mok monii, ¹⁸ kimaan a ponj kun jab banɲmuwa, ki joo nba ki a daa be nana motana na ki tee a soro kaa. A set pak moniie."

¹⁹ Ki poo na yeto a, "Chanbaa, n ji bann nan a tee Yennu sokiniie. ²⁰ Timm Samaria teeb yeejamm din jiantir Yennu, kunkonn na paake, ɲaan ki yimm Juu teeb ɲarin yaa Jerusalem-e tee siaminba ɲan nan Yenjiantu."

²¹ Ki Yiisa beto a, "N niipoo, teent n maan yada, yoo baat ki niib tan kii jiantir ti Baa Yennu kunkonn na paaki, ki bia tan kii jiantiro Jerusalem-i. ²² Yimm Samaria teeb ki mi yaa jiantir wunba, ɲaan timm Juu teeb ɲarin mi taa jiantir wunba, kimaan tinnu labaar nyii Juu teeb nie. ²³ ɲaan yoo baat, ki ponj set baara, ki binba jiantir ti Baa Yennu nan barmonii na sii jiantiro u Seyeenj panj nie ki mi waa tee wunba, kimaan li nibooree ki Yennu loon bii jiantiro nna. ²⁴ Yennu tee Seeke, ki binba jiantiro na, li kpaa talase bii jiantiro nan barmonii, u Seyeenj panj ni."

²⁵ Ki poo na yeto a, "N mi nan Masia nba ki bi yiu Yennu niganntoo na tan saa baara. U-u tanj baar yoo nba, u saa betit barii kura." ²⁶ Ki Yiisa jiino a, "Mine na, min nba piak nana na."

²⁷ Li yoo mane ki Yiisa poorpoweiteeb jen, ki li teemm bakitnaunj nan Yiisa nba piak nan poo na, ɲaan bi soo ki boi poo na a u loon bee, ki bia ki boi Yiisa a bee ki u piak nana.

²⁸ ɲanne ki poo na nyik u nyunsoor na, ɲaan ɲmat saan doo na ni, ki saa yet niib a ²⁹ "Baat man, ki tan got joo nba betin bonsiar kur nba ki n ponj mi tun. I dukii nan ɲooe tee Yennu Niganntoo Masia na-a?" ³⁰ Baa gbat nna yoo nba, ki bi nyii doo na ni ki saan Yiisa penj.

³¹ Li yoo manj, ki Yiisa poorpoweiteeb barimo, ki yeen a, "Wanntoo, dimin jeet." ³² Ki Yiisa jiimm a, "Min mok jeet nba ki n saa di, ɲaan ki i ki mi li po." ³³ Ki u poorpoweiteeb na ji boi bi leeb a, "A mi soo tan sii turo jeeti-i?" ³⁴ Ki Yiisa

jiimm a, "Min yaa jeet tee man sak Yennu nba tumin na mobe, ki tun u yanbootoona ki gbenn.

Dijaamu barjouk

³⁵ "I tuu yaa li tenn nmaarii nanna nan bin jaan dii. Naaan n beerie, gotir kpaant man, jeet na pon teen siir nan jaamuwa. ³⁶ Ki dijaara tan saa gaar bi paauk, ki dii nba ki bi jaan na mun, njamme tee niib nba tan saa la manfoor nba kaa gbennu, ki damm nba buur nan binba jaan, bi kur tan sii mok parpeenn dii man paak. ³⁷ Ti mok barjouk a, 'Yenoe buur, ki loo jaan,' ki li set tee monii. ³⁸ N te ki i jaan siaminba ki i ki kooe. Siabe pon koowa, ki bi konu man sommi ki i la dii."

³⁹ Nanne ki Samaria doo ni niib bonchiann gbat poo na nba beerib a, "Yiisa betin bonsiar kur nba ki n pon mi tun," ki bi teen Yiisa yada, ⁴⁰ ki saan bunbunn na boor Yiisa pen, ki barimo a wun biar kii be namm. Ki u sak ki biar be namm daa nanlee, ⁴¹ ki piak u maan ki teemm. Baa din gbat nna, ki bi bonchiann teeno yada. ⁴² Li yoo na ki bi ji bet poo na a, "Taa teeno yada motana na, li ki tee faa betit u po na kuukoo kaa, naan taa gbat u mon mob ni na paak ki ti teeno yada, ki bann nan nooe set tee tingbouy na Tinntoo."

Yiisa nba din te ki yudaansoo bija la laafia bianjinba (Matiu 8.5-13; Luk 7.1-10)

⁴³ Li daa nanlee poorpoe ki Yiisa nyii lenj ki saan Galilii yent ni, ⁴⁴ kimaan u mon pon yet a, "Yennu sokinii kan la baakir u mon doo ni." ⁴⁵ Naaan waa baar Galilii yoo nba, ki niib na gaaro, kimaan baa daan saan yukitgar tiaru jaamm Jerusalem na, bi daan la linba kur ki u tun Jerusalem, jaamm yoo nawa.

⁴⁶ Waa din lin Galilii yent ni na, ki u saan Keena, siaminba ki u din te ki nyun kpanit tiloona daan na.

Ki yudaansoo din be Kapenaum, ki u bija yiar. ⁴⁷ Ki u gbat a Yiisa nyii Judea ki baar Galilii yent ni. Ki u baar u pen, ki barimo a wun baar Kapenaum, ki te ki u bija n la laafia, kimaan u yaa wun kpoe. ⁴⁸ Ki Yiisa beto a, "Li-i tee ki i ki la nyina nan bakitnaun toonjaana, i kan teenin yada." ⁴⁹ Ki yudaano na jiin a, "Chanbaa, naant tin saan, ki n bik man daa ki kpo na." ⁵⁰ Ki Yiisa beto a, "Ii kun. A bija na la laafiawa."

Nanne ki yudaano na teen yada nan Yiisa nba pako linba man, ki ji nmat kun. ⁵¹ U be sonu nie ki u toontunna cheto nan labaar a, "A bik na la laafiawa." ⁵² Ki u boib a, "Nlee yooe ki bik man la laafia?"

Ki bi yeto a, "Wonn, kut youn yenlekire ki u gbanu won maak." ⁵³ Ki joo na tiar nan li yooe ki Yiisa won beto a, "A

bija na la laafiawa na." Li paak ki ηoo nan u ηaateeb kura teen Yiisa yada.

⁵⁴ Yiisa nba din tun toonjaann maη na, li din tee toonjaann nba ki u tun pukin ηanlee-e, yoo nba ki u nyii Judea yent ni ki baar Galilii yent ni na.

5

Yiisa nba te ki baatoo la laafia bianjinba

¹ Li poorpoe ki Juu teeb jaansiar tan baar, ki Yiisa saan Jerusalem. ² Leηe ki kukintuk doo nan nyun, ki lanbont ηanηmu chaan linta, ki Juu teeb maan ni, ki bi yir Bef-sata, ki li kpia pei tammob na. ³ Baatib bonchiann din tuu doo leη, ki siab tee jooonii, ki siab tee dianii, ki siab mun tee gbanankpeena damm. ((Bi tuu doo ki guu nyun na dammue. ⁴ Yosau Yennu malakasoo tuu sike ki damm nyun maη. Yoo nba ki u damm nyun na, ki baatoo nba sint sik li ni, u yiaru tuu gbenne.))

⁵ Ton, jasoo din be leη, ki yiar bina piintaa nan ηanniin. ⁶ Ki Yiisa tan baar la ki u doo leη, ki u bann nan joo maη yiaru yukira, ki u boio a, "A loon ki a la laafia-a?" ⁷ Ki baatoo na jiin a, "Chanbaa, nyun na-i damm yoo nba, n ki mok wunba saa jiin ki sikinin li ni. Ki mi-i yaa n sik, soo tuu doη sike, ηaan nyikin." ⁸ Ki Yiisa beto a, "Fiit, ki jii a doonu kii somm." ⁹ Li taakpaak ni ki joo na la laafia, ki fiir ki jii u doonu ki ji somm.

Daar nba ki joo na la laafia na din tee foon daare. ¹⁰ Li paake teen ki Juu teeb yudamm din beto a, "Dinna tee foon daare. Ti sennu ki chab nan fan jii a doonu kii somm nanni." ¹¹ Ki u jiin a, "Joo nba te ki n la laafia na, ηooe yetin a n jii n doonu kii saa nann." ¹² Ki bi boio a, "Jalanopoe yeta a a jii a doonu kii saa nanni?" ¹³ Naan joo na din ki mi wunba te ki u la laafia, kimaan Yiisa ji din nyii leηa, niib bonchiann nba din tikir na paak.

¹⁴ Li poorpoe ki Yiisa tan lau Yenjiantu ηasaakak ni, ki beto a, "Gotir, a la laafiawa, ηaan a ji daa mi tuun toonbiiti, ki bonbisiar tan saa baara ki gar na."

¹⁵ Yiisa nba pak nan joo na ki gbenn yoo nba, ki joo na nyii ki saan Juu teeb yudamm na boor ki saa betib a, "Yiisa-e te ki n la laafia." ¹⁶ Ki yudamm maη ji piin Yiisa mukisuk, kimaan waa te ki joo na la laafia foon daar na.

¹⁷ Ki Yiisa betib a, "N Baa Yennu yoo tuume, ki n mun tuun nnae." ¹⁸ Yiisa nba yet nna yoo nba, ki Juu teeb maη ηamm loon bin kpiu ki gar sinsinn na, kimaan li ki tee waa biir foon daar sennu na kuukoo paak kaa, ηaan waa bia yaa Yennu tee u Baa, ki yek u moη nan Yennu na paak.

Yiisa nba mək yiikoo bianjinba

¹⁹ Nanne ki Yiisa betib a, “Barmōniie ki n beeri na, min Yennu Bija laat n Baa Yennu nba tuun linbae ki mun tuun. N kan fit tun siar nan n mōŋ yiikoo. N Baa maŋ nba tuun linba, n mun tuun ŋanne, ²⁰ kimaan n Baa maŋ loonin, maa tee u Bija na, ki u wantin linba kur ki u mōŋ mōŋ tuun. Ki bia jenna, u saa wannin toonjaana mii tuun, ki lin gar linba na, ki li saa teeni bakitnauŋ. ²¹ N Baa nba fiint kpeemm ki teemm manfoa bianjinba na, nnae mun, ki min nba tee u Bija na mun saa tur binba ki n gann na manfoa.

²² “N Baa ki bu sɔɔ buuti, ŋaan u chab min, u Bijae, a mii bu niib buut, ²³ a ki sɔɔ kur-ii teenin baakir nan baa teen n Baa Yennu baakir bianjinba na. Wunba ki teenin baakir, li want nan u ki teen n Baa Yennu nba tumin na baakiri.

²⁴ “Barmōniie ki n beeri na, daanɔ nba gbat n maan na, ki bia teen wunba tumin na yada, ŋɔɔe mək manfoor nba kaa gbennu; ki Yennu kan bu u buut ki biirɔ. U bia poŋ nyii kuun nuu niwa, ki be manfoor maŋ nie.

²⁵ “Barmōniie ki n beeri na, yoo baat, ki poŋ baara, ki kpeemm tan saa gbat min Yennu Bija kunkɔr, ki binba gbat n kunkɔr maŋ saa la manfoor nba kaa gbennu. ²⁶ N Baa nba yen manfoor ki teen niib na, nnae mun ki u te ki min u Bija mun yen manfoor ki teen niib, ²⁷ ki u bia turin yiikoo a mii bu niib buut, kimaan n tee Nisaarik Bike. ²⁸ I daa te ki li teei yaarlituku. Yoo baat ki niib nba kur poŋ kpowa na tan saa gbat n kunkɔr, ²⁹ ki fiir kuun ni; ki binba tun bonŋann tan saa fiir ki be bi manfoa nba ki mək gbennu na ni, ki binba mun tun toonbiit na tan saa fiir, ki n bu bi buut ki biirib.

³⁰ “N kan fit tun siar nan n mōŋ yiikoo. Mi-i bu nirɔ buut bianjinba, Yennu-e tuu betin a n bu nna. Li paak teen ki n buut took, kimaan n ki loon ki n tun n mōŋ yanbootoona kaa, ŋaan n tuun Yennu nba tumin na yanbootoonae.

Ki jiin binba tee Yiisa siara na po

³¹ “N pinpauk na-i want maa tee wunbaie, ŋann niib kan gaar n tiɔŋ maan maŋi. ³² ŋaan sɔɔe bewa ki piak linba want niib maa tee wunba. Nɔɔe tee Yennu; ki n mi nan waa piak linba n po maŋ na tee barmōniie.

³³ “Tɔn, i tun i niib Joonn nba daan wuur niib Yennu nyunwuru na boor, a yin gbiint u maan, ki waa daan piak linba ki teen niib n po na, li tee barmōniie. ³⁴ Li ki kpaat talas kaa nan nirɔ n pak n po, ŋaan n beeri linba na a yin la tinnue. ³⁵ Joonn maŋ daan tee nan fitir nba ki bi tuu joo, ki li yentu nyokit nae, ki i daan jii yoo waaminna ki nian u yentu maŋ.

36 “Bakitnaun toonjaana nba ki n tuun na, nanne want n siara ki chee Joonn siara na. Ki bia jenna, toonjaana nba ki n tuun na, n Baae yaa mii tuun, ki toona manj tee siara nan n Baa Yennu-e tumin.

37 “Ki bia jenna, n Baa Yennu nba tumin nae mun tee n siara. I ki mi gbat u kunkori, ki bia ki mi lau nan i ninbina.

38 Ki u tumin i boor, nnaan ki i ki teenin yada; nanne want nan u maan kaa i para ni.

39 “Ton, i tuu karin Yennu gbounj, kimaan i mi nan i saa la manfoor nba kaa gbennu leje, ki Yennu gbounj manj want n poe, 40 nnaan ki i lek yet yin baar n penj ki n turi manfoor manj.

41 “N ki loon dontir nisaarii boor. 42 N poj mi nan i ki loon Yennu i yan ni faba. 43 N baar n Baa Yennu sann nie, ki i ki gaarimi. Nnaan li-i tee ki soo baar u moj sann ni, i tuu gaaroe. 44 I loon ki yii laat dontir i leeb boor, nnaan ki fiin nan ki i la dontir noo Yennu nba tee Yen-yemmir na boori. Li paak mune te ki i set kan fit teenin yada. 45 I daa dukii nan n saa pak maan ki biiri n Baa Yennu boori. Daano nba saa pak biiri, nooe tee Moses nba ki i teeno yada na. 46 I-i setiki bonni teen Moses sobu na yada, i bo saa teenin yadawa mun, kimaan u din sob ki jiin n poe. 47 Nnaan yaa ki teen waa sob linba manj yada na, nlee ki i ji saa teen n momaan na yada?”

6

*Yiisa nba dinn jab tusaa nanjmu bianjinba
(Matiu 14.13-21; Mak 6.30-44; Luk 9.10-17)*

1 Li poorpo ki Yiisa poot Galilii mokgbenjir nba ki bi bia yi Taiberias na. 2 Ki nibur waa u poor po, kimaan bi din la u bakitnaun toonjaana nba ki u tuun ki te ki baatib laat laafia na. 3 Ki noo nan u poorpoweiteeb doo kunkonn paak ki saa kar. 4 Li yoo ki soo Juu teeb yukitgar tiaru jaamm pera. 5 Yiisa nba din kar manj na, ki u tan la ki nibur baat u penj. Ki u boi Filip a, “Ti saa la jeet lee ki daa, ki dinn niib na kuri?” 6 U din boi nna manj ki loon wun bikin Filip-e, nnaan noo narin poj din mi waa saa tun linba. 7 Ki Filip jiin a, “Ti-i yaa ti daa boroboro ki tur niib na, li saa gar salimpeena* kobii nanleewa, ki soo kur n fit la waan.” 8 Ki u poorpoweiteeb na yeno nba ki bi yiu Andru, ki u tee Simonn Piita waaro na, yet Yiisa a 9 “Bisiake be nna ki mok boroboro kunbis nanjmu nan janbis nanlee. Nnaan li mun kan janj niib na kuri.”

* 6:7 6.7 Salimpeenn din tee daar paauko.

¹⁰ Ki Yiisa betib a, “Naant man ki niib man n kar.” Mopaaun bonchiann din be len, ki bi kar, ki jab tee tusaa nanmu. ¹¹ Ki Yiisa jii boroboro na, ki tur Yennu niipoouk, naan te ki bi tor niib nba kar man; ki u bia jii jani na ki teen nna, ki bi kura dii ki saa jan baa loon bianjinba. ¹² Baa gboo yoo nba, ki u yet u poorpoweiteeb na a bin tikir jeet nba tenn na, ki li daa biiri. ¹³ Ki bi tikir baa dii boroboro kunbis nanmu na naan tenn linba na, ki li gbee kpanchibit piik nan nanlee.

¹⁴ Niib man nba la bakitnaun toonjaann nba ki Yiisa tun na, ki bi yet a, “Barmoniie setik, nirɔ nae tee Yennu sokinii nba yaa wun baar tingboun na ni na.” ¹⁵ Ki Yiisa ji bann nan bi yaa bin sooro ki dinnɔ naame. Li paake te ki u din nyikib naan nmat kunkona boor, ki saa be u kuukoo.

*Yiisa nba din somm nyun paak bianjinba
(Matiu 14.22-33; Mak 6.45-52)*

¹⁶ Daajoouk nba tan baar, ki Yiisa poorpoweiteeb sik mokgbenir na ni, ¹⁷ ki saan koo burgbetir ki kan saa a bin poot mokgbenir na, ki took Kapenaum. Ki li din tan bonn, ki soo Yiisa daa ki baar bi boori. ¹⁸ Ki wonpaaruk tan fikit ki da nyun na paak. ¹⁹ Yoo nba ki u poorpoweiteeb kan saan nan maar nantaa koo nanna na, ki bi la Yiisa somm nyun na paak ki tookit burgbetir man, ki janmaanii ji soorib. ²⁰ Ki Yiisa betib a, “I daa tiin janmaanii mani. Li tee mine.” ²¹ Baa bann nan Yiisa-e na, ki bi ji mok parpeenn nan wun koo burgbetir na ni. Li taakpaak ni ki burgbetir na baar siaminba ki bi saa na.

Niib bonchiann nba din lon Yiisa bianjinba

²² Niib nba din biar mok-pootir po na, ki li ji din tan yent sanyiok ni, ki bi la burgbetyennkoo biar see len, ki bi bann nan Yiisa won ki koo burgbetir na ki wei u poorpoweiteebi, kimaan baa won saa na, Yiisa won kaa bi ni.

²³ Ki burgbetlia bia nyii Taiberias ki baat ki per siaminba niib won dii jeet nba ki Yiisa won tur Yennu niipoouk li paak na. ²⁴ Nibur na nba la nan Yiisa kaa len, ki u poorpoweiteeb bia kaa na, ki bi saan koo burgbeta na ni, ki saan Kapenaum, a bin lomoo.

Yiisa nba tee manfoor jeet bianjinba

²⁵ Niib na nba din poot mokgbenir man na, ki bi la Yiisa, ki boio a, “Wanntoo, a baar nna nlee yooe?” ²⁶ Ki Yiisa yetib a, “Barmoniie ki n beeri na, maa won turi jeet ki i dii gboo nae te ki i loonin na, naan li ki tee yaa la n bakitnaun toonjaana na kaa. ²⁷ I daa tuun toonn jeet nba biir paaki, naan ii tuun toonn jeet nba mok manfoor nba kaa gbennu

na paak. Min Nisaarik Bike saa turi li jebooru, kimaan n Baa Yennu-e turin yiikoo na a mii teeni, kimaan u numm gbooma.”

²⁸ Nanne ki bi boio a, “Ti sii tuun bee ki li tee Yennu toona?” ²⁹ Ki Yiisa jimm a, “Toonn nae ki Yennu loon yii tuun: li teen wunba ki u tumo na yada.” ³⁰ Ki bi bia boio a, “Toonjaanlannpoe ki a saa tun ki tin la ki teena yada? A saa tun bee? ³¹ Ti yeejamm nba din be muuk ni yoo nba na, bi din tuu di jeet nba ki bi yi mana na, nan laa sob Yennu gboun ni bianjinba na, a ‘Moses din teemm jeet nba nyi Yendoun ni a bii di.’ ” ³² Ki Yiisa yetib a, “Barmoniie ki n beeri na, li ki tee Moses kaa din teeni jeet manj, njan li din tee n Baa Yennu-e. Ki motana ki u ji loon wun turi jeet nan monii nba nyi u boor. ³³ Jeet nba ki Yennu teeni manj, njanne tee wunba nyii Yendoun ni ki teen tingboun na njaateeb manfoor.” ³⁴ Ki bi yeto a, “Chanbaa, ii teent jeet manj daar kur.” ³⁵ Ki u betib a, “Mine tee manfoor jeet manj. Daano nba baar n boor, kon kan mi sooro, ki wunba teenin yada, nyunnyukuru kan mi sooro.”

³⁶ “N ponj beti nan i lama, njan ki teenin yada. ³⁷ Njan wunba kur ki n Baa Yennu jiu ki turin, u saa baar n boor ki teenin yadawa. N kan mi yet wunba baar n boori, ³⁸ kimaan n nyii Yendoun ni ki sik maa n tun Yennu nba tumin na yanboote, njan li ki tee n moj yanboot kaa. ³⁹ Njo Yennu nba tumin na, u loomm tee a binba ki u turin nae nan yenokowa daa boori, njan man tan fiimm kuun ni durinya gbennu daar. ⁴⁰ Nnae ki n Baa Yennu loon, a soo kur nba bann min, u Bija, ki teenin yada, u saa la manfoor nba kaa gbennu; ki n tan saa fiimm kuun ni durinya gbennu daar.”

⁴¹ Nanne ki Juu teeb manj ji burin nan leeb, waa yaa njoee tee jeet nba nyii Yendoun ni na paak. ⁴² Ki bi boi leeb a, “Yiisa nba tee Joosef bija na kaa na-a? Ti mi u baa nan u naa. Nlee ki u yaa u nyii Yendoun ni?”

⁴³ Ki Yiisa betib a, “I daa burin nan leeb maa pak linba na paaki. ⁴⁴ Soo kan fit baar n boor ki teen n yoo, ki li ki tee ki n Baa Yennu nba tumin na kaa te ki u baari, ki n tan saa fiin li daano kuun ni, durinya gbennu daar. ⁴⁵ Yennu sokiniinba din sob Yennu gboun ni a ‘Yennu saa wann soo kur.’ Soo kur nba gbiintir n Baa Yennu ki bia gaan u maan, njoee saa baar n boor ki kpant n yoo. ⁴⁶ Njan soo daa ki mi la n Baa Yennu manj, see min nba nyii u boor na kooe laato.”

⁴⁷ “Barmoniie ki n beeri na, daano nba teenin yada, njoee mok manfoor nba kaa gbennu. ⁴⁸ Mine tee manfoor jeet na. ⁴⁹ Yoo nba ki i yeejamm din be muuk ni na, bi din tuu di mana mane, njan bi kpowa. ⁵⁰ Njan jeet nba nyi Yendoun

ni na, wunba diir, u kan kpo. ⁵¹ Mine tee manfoor jeet nba nyii Yendouŋ ni na. Wunba dii jeet maŋ sii be nan yoo nba kaa gbennu, ki jeet nba ki n saa turo na tee n gbanante, ki n tan saa jii n gbanant maŋ ki chab, ki tingbouŋ na ŋaateeb n fit la manfoor maŋ.”

⁵² Nanne ki mɔniɔk fiir Juu teeb maŋ sinsuuk ni ki jiin Yiisa nba pak linba na po, ki bi boi bi leeb a, “Nlee ki joo na saa turit u gbanant ki tin di?” ⁵³ Ki Yiisa betib a, “Barmɔniie ki n beeri na, see ki i ŋman min Nisaarik Bik gbanant, ki bia nyuu n sɔn. Nna-i kaa, i kii mɔk manfoor maŋ i ni. ⁵⁴ Ki daano nba ŋman n gbanant ki bia nyuu n sɔn, u mɔk manfoor nba kaa gbennu, ki n tan saa fiino kuun ni, durinya gbennu daar. ⁵⁵ Kimaan n gbanante tee jeet nan mɔnii, ki n sɔn mun tee bonnyukar nan mɔnii; ⁵⁶ ki daano nba ŋman n gbanant, ki bia nyuu n sɔn, ŋooe be n ni, ki n mun be u ni.

⁵⁷ “N Baa Yennu nba yen manfoor nae tumin, ki u paake ki n mun mɔk manfoor. Li mun bia sii tee nnae, wunba ŋman n gbanant, n paak, u sii mɔk manfoor. ⁵⁸ Mine tee jeet nba nyii Yendouŋ ni ki sik. Ki wunba dii jeet na, u sii yoo be nan yoo nba kaa gbennu; ki jeet maŋ ki tee nan jeet nba ki i yeejamm din dii ŋaan tan kpo na kaa.”

⁵⁹ Yiisa-e din pak linba na, waa daa din be Kapenaum, Yenjiantu diiuk ni, ki want niib na.

Manfoor nba kaa gbennu labaar

⁶⁰ Yiisa poorpoweiteeb bonchiann nba din gbat u wannu maŋ, ki bi yeen bi leeb a, “Wannu na paar ki turit. Nmee saa sak linba na?” ⁶¹ Sɔɔ din ki wann Yiisa ŋarimi, ŋaan u din bann nan u poorpoweiteeb na mɔk bunburimii u wannu maŋ paak. Ki u boib a, “Maan nae te ki i birisimi-i? ⁶² Li-i tee ki i la min Nisaarik Bik do Yendouŋ ni siaminba ki n din tuu be na, i ji sii dukii nlee? ⁶³ Yennu Seyeenje teen niib manfoor; ŋaan gbanant na tee yanne. Mɔmaan nba ki n pak turi nae baat nan Yennu Seyeenje nba teen niib manfoor maŋ. ⁶⁴ Naan i siab lek ki teenin yada.”

Yiisa din pakib linba na, kimaan sinsinn u pon mi binba tan kan teeno yada, nan wunba mun tan saa nyi u poor. ⁶⁵ Ki u bia ŋamm yet a, “Li paake te ki n beti a sɔɔ kan fit baar n boor ni ki teen n yoo, see ki n Baa Yennu-e te ki u baar.”

⁶⁶ Li paake te ki u poorpoweiteeb bonchiann din ŋmat poor, ki ji ki tokii nano. ⁶⁷ Nanne ki u din boi u poorpoweiteeb piik nan banlee na a, “Ki i mun saa nyikima-a?” ⁶⁸ Ki Simonn Piita jiino a, “Ti Yomdaano, ti mun ji saa nyika ŋaan saan nnee boori? Fine mɔk manfoor nba kaa gbennu wannu. ⁶⁹ Ki mɔtana ti teena yadawa ki mi nan fine

tee Yennu popeendaano.” ⁷⁰ Ki Yiisa yetib a, “Yimm jab piik nan banlee na, mine ganni, naan ki i ni yeno tee Sintaanii yoo.” ⁷¹ U din yet ki jiin Judas nba tee Simon Iskariot bija na poe; noo din tee u poorpoweiteeb piik nan banlee na yeno, naan lek yaa wun nyi u poor.

7

Yiisa waarii nba ki teeno yada bianjinba

¹ Li poorpoe ki Yiisa ji din be Galilii yent ni, ki lin len digbana. U din ki loon wuu be Judea yent ni, kimaan Juu teeb yudamm nba be len na loon bin kpiue. ² Ki Juu teeb jaamm nba ki bi yi lanbont jaamm na tan per. ³ Nanne ki Yiisa waarii yeto a, “Nyikin nna, naan saan Judea yent ni, ki a poorpoweiteeb nba be len na n la toona nba ki a tuun na. ⁴ Li-i tee ki niro loon wun wann u moŋ nan u tee soo, li ki nan ki wun bor toona nba ki u tumi. Li-i tee ki a tuun toonjaana, fan wann niib paanu ni nan a set tee li daano.” ⁵ U waarii na lek daa din ki teeno yada; li paak ki bi pako nna man. ⁶ Ki Yiisa jimm a, “N yoo daa ki baari. Yimm nan, yoo kur nane ki turi, ⁷ kimaan tingbouŋ na naateeb ki namiini, naan min nan bi namin, kimaan maa beerib a bi sonii ki nan na paak. ⁸ Ton, yimm-ii saa jaamm man, naan min nan daa ki saa, kimaan n yoo daa ki baari.” ⁹ U din betib nnae, naan biar be Galilii.

Yiisa nba din saan jaamm man bianjinba

¹⁰ Yiisa waarii na din saan jaamm naewa, ki Yiisa tan wei. U din ki saan paanu ni kaa, naan u din bore ki saan.

¹¹ Ki Juu teeb yudamm din lin loono jaamm man ni, ki boi niib a, “U be lee?” ¹² Ki niib bonchiann nba be len na burin bonchiann ki jiin u po; ki siab yaa, “U tee ninano,” ki leeb yaa, “Aaii, u kpann niibe;” ¹³ naan soo din ki pak u po paanu ni, kimaan bi tiin Juu teeb yudamm na janmaanii.

¹⁴ Baa dii jaamm na ki koo sinsuuk ni yoo nba, ki Yiisa saan koo Yenjiantu nasaakak ni, ki piin want niib Yennu maan. ¹⁵ Juu teeb nba gbiintiro yoo nba, ki li teemm bakitnaun; ki bi boi a, “Nlee ki niro na jia mi gbouŋ nna, naan ki koo ti sakursaakari?” ¹⁶ Ki Yiisa yetib a, “Maa want wannu nba na, li ki tee n moŋ wannu kaa, naan li nyii Yennu nba tumin na boore. ¹⁷ Wunba loon wun tun Yennu yanbootoona, noo saa bann nan linba ki n want na nyii Yennu boor, koo n piak n moŋ yare. ¹⁸ Daano nba piak u moŋ yar, noo loon baakir ki teen u moŋe. Naan wunba loon niib-ii baakit wunba tumo na, noo tee popeendaano, ki ki mok biiti.

19 “Moses kaa din turi sennu na-a? Njaan i soo ki dia sennu manj. Ki bee ki i loon yin kpimi?” 20 Ki niib na yeto a, “Narinbiiuk be a ni. Nmee yaa wun kpiani?” 21 Ki Yiisa betib a, “N tun toonjaann foon daar, ki toonn manj teen i kura baktinaun. 22 Njaan li-i tee ki i pot bonjabik foon daar, i mun tun toonn foon daare na. Moses-e din senn a yii porii i bonjai, njaan i yeejamme din piin punpotu sinsinn. 23 Ton, li-i tee ki i porii bonjabis foon daar, a i daa kpet Moses sennuie, bee ki i donn wutoor n paak maa te ki baatoo la laafia foon daar na? 24 Daa gorii niroo nanyer po binbenj ki bu u buuti, njaan i tuu dukin fanuwa ki la li barmonii.”

Niib na nba boi bi leeb ki jiin Yiisa po bianjinba

25 Nanne ki Jerusalem nisiab boi bi leeb a, “Niroo nba na kaa ki bi yiab a bin kpiu na-a? 26 Gotir, u piak paanu nie, ki soo mun bia ki pak siar a wun tia. Li pasiar ti yudamm dukii a u tee Yennu Niganntoo Masia nae. 27 Ti mi joo na nba nyii siaminba, njaan Yennu Niganntoo Masia na-i tanj baar, soo kan bann waa nyii siami.”

28 Yiisa nba want niib Yenjiantu nasaakak ni na, ki u tan pak sanpaapo a, “I dukii nan i min bonjann, ki bia dukii a i mi maa nyii sian. N ki baar n moj baaru kaa. Daano nba tumin na, hooe tee barmonii; ki i ki miu. 29 Njaan min miu, kimaan n nyii u boore, hooe tumin.”

30 Nanne ki bi ji yiab a bin sooro, njaan bi soo ki sooro, kimaan u sooru yoo daa din ki baari. 31 Nibur na ni bonchiann din teeno yada, ki boi bi leeb a, “Yennu Niganntoo Masia na-i tanj baar, u saa tun toonjaana ki lin gar joo na yara-a?”

Yiisa nba yaa u saa yaat bianjinba

32 Ki Farisiinba na gbat niib na burin ki jiin Yiisa po, ki namm nan mannteeb yudamm tun Yenjiantu nasaakak guura a bin saan ki soor Yiisa. 33 Njaan ki Yiisa bet nibur na a, “N sii be nani yoo waaminnae, ki li poorpo ki n nmat ki saan wunba tumin na penj. 34 I tan saa lon n boor, njaan kan lami, kimaan siaminba ki n tan sii be na, i kan fit baar lenj.” 35 Ki Juu teeb tooondamm na boi bi leeb a, “U yaa wun tan saan lee, ki ti kan lau? U yaa wun tan saan Griik doi ni, siaminba ki Juu teeb be na, kii sakii want Griik teeb na amii? 36 Waa yet a ti tan saa lon u boor njaan kan lau, ki bia tan kan fit saan siaminba ki u sii be na, li paak tee bee?”

Manfoor nyun labaar

37 Ton, jaamm manj gbennu daar din tee dajaanne. Li daar mane ki Yiisa fiir set ki pak sanpaapowa a, “Wunba ki nyunnyukuru gbatoo, wun baar n boor ki tan nyu, 38 kimaan

Yennu gbouŋ yet a 'Wunba teenin yada, manfoor nyun sii tɔ nyunkpanae ki nyi u par ni.' " 39 Yiisa nba din piak na, u din want Yennu Seyeeŋ poe; ki binba teen Yiisa yada na yaa bin tan la Seyeeŋ maŋ. Li yoo na Yennu daa din ki tur niib Seyeeŋ maŋi, kimaan u daa din ki donn Yiisa.

40 Niib bonchiann nba din be nibur na ni ki gbat ki u yet nna maŋ, ki bi yet a, "Joo na set tee Yennu sokinii nan barmonii," 41 ki siab yaa, "U tee Yennu Niganntoo Masiae," ki leeb mun yaa, "Yennu Niganntoo Masia na kan nyi Galilii. 42 Yennu gbouŋ wann a Masia na tan sii tee Defid yaabonne, ki bi bia tan saa maro Betlehem doo nba tee ŋoo Defid doo na nie." 43 Ki niib na ji mək dudukit jiaak jiaak ki jiin Yiisa po. 44 Ki siab bia loon bin sooro, ŋaan bi soo ki sooro.

Juu teeb yudamm nba ki teen yada bianŋinba

45 Li poorpoe ki guura na ji ŋmat mannteeb yudamm nan Farisiinba na boor; ki bi boib a, "Bee teen ki i ki jen nano?" 46 Ki guura na jiin a, "Soo daa ki mi pak mabooru nba ki joo na piak na." 47 Ki Farisiinba na boib a, "Ki u kpann i mune-e? 48 I tan mi la ki ti yudamm koo Farisiinba soo teeno yada-a? 49 Ŋaan nigbouŋ na nba ki mi Yennu sennu na, mɔpor be bi paak."

50 Ki Farisiinba maŋ ni yenoe tee Nikodemus. Ŋooe tee daano nba din saan sanyoo, a wun saa la Yiisa na; ki u betib a 51 "Ti sennu ki wann nan ti bu nirɔ buut ki biiro, ŋaan daa ki gbat u mɔb ni ki bann waa tun linba." 52 Ki bi boio a, "A mun ji tee Galilii nirɔe-e? Gotir Yennu gbouŋ ni. A saa la nan Yennu sokinii ki mi nyii Galilii yent ni."

8

Poochonchonsoo labaar

((1 Li poorpoe ki soo kur kun, ŋaan ki Yiisa doo Olif Tiinii kunkonn na paak. 2 Ki li yent sanyapob ni, ki u ŋmat koo Yenjiantu ŋasaakak na ni; ki niib bonchiann tikir lintɔ, ki u kar ki wantib.

3 Ŋanne ki sennu wannteeb nan Farisiinba baar nan poo nba tun bonchonchontoonn na, ki te ki u set bi kur tɔonn, 4 ŋaan ki bi yet Yiisa a, "Wanntoo, ti la poo na, ki u tuun chonchontoonne, ki ti sooro li yoo na. 5 Ti sennu ni, Moses din senn a li poobooru ŋan ki bin jaato tanae ki kpiu, ki fin ŋarin yaa bia?" 6 Bi din yet nna, ki loon bin kpar Yiisa-e, ki fit la u biit. Ki Yiisa tibin ki jii niibir ki sobin tiŋ ni.

7 Baa see ki boio buboit na, ki u tibit ki betib a, "Wunba ki mi tun toonbiit, li yoo n sint jaa poo na tann," 8 ŋaan ŋamm tibin ki sobin tiŋ ni. 9 Baa gbat ki u yet nna maŋ, ki bi yat

yeno yeno, ki nikpera na don yaat. Ki Yiisa biar, ki poo na bia daa see u toonn. ¹⁰ Ki u tibit boio a, “N niipoo, bi be lia? Soo ki biar a wun pak biirani-i?” ¹¹ Ki u jiin a, “Chanbaa, soo ki biari.”

Ki Yiisa yeto a, “N mun kan pak biirani. Ii kun. A ji daa mi tuun toonbiiti.”))

Yiisa nba tee durinya yentu bianjinba

¹² Nanne ki Yiisa bia pak nan niib Yenjiantu nasaakak ni a, “Mine tee tingbouj na niib yentu, ki daano nba waan, njooe sii mok yentu nba yentir u binbenj, ki u kii turin bunbonn ni.” ¹³ Ki Farisiinba na bia yeto a, “Faa piak ki want a monj po na, naan li tee yanne.” ¹⁴ Ki Yiisa betib a, “Mi-i lekii piak ki want n monj poie, naan maa yeen linba, li tee moniie, kimaan min mi maa nyii siaminba, ki bia mi maa saa siaminba. Yimm narin ki mi maa nyii siami, ki bia ki mi maa saa siami. ¹⁵ Yimm gorii niro nanyer poe ki bu u buut, naan min narin ki bu soo buuti. ¹⁶ Mi-i ponji yaa n bu niro buut gbaa, n saa bu u buut nan barmoniie, kimaan n ki bu buut n kuukoo kaa, naan n Baa nba tumin nae be nanin. ¹⁷ Ton, li ponj sob i sennu ni a niib banlee siara-i jami, nanne tee barmonii. ¹⁸ N piak want n monj po, ki n Baa nba tumin na mun bia piak want n po nnae.” ¹⁹ Ki bi boio a, “A baa manj be lee?”

Ki Yiisa jimm a, “I ki mimi, ki tan boi n Baa. I-i bonni mimie, i bia bo sii mi n Baa.”

²⁰ Yiisa din pak maan na, yoo nba ki u want niib Yennu maan, Yenjiantu nasaakak ni, siaminba ki bi sent Yennu piinii lakir nae; naan soo ki sooro, kimaan u sooru yoo daa ki baari.

Yiisa nba kpaan Juu teeb na bianjinba

²¹ Ki Yiisa bia namm yetib a, “N saa yaata, ki i tan saa lomin ki kan lami. I tan saa kpo naan ponj ki la nyikinchiabi; i bia tan kan fit saan maa saa siami.”

²² Nanne ki Juu teeb na yet a, “U yaa ti kan fit saan waa saa siami. U yaa wun kpi u monje-e?” ²³ Ki Yiisa jiin a, “Yimm tee tinj na ni yabe, naan min tee sanpaapo yooe; yimm nyii tingbouj na nie, naan min ki nyii tingbouj na ni kaa. ²⁴ Li paake te ki n yeti maa i tan saa kpo naan ponj ki la nyikinchiab na; ki li-i tee ki i ki teen yada nan n tee maa tee wunbae, i set saa kpo naan ponj ki la nyikinchiabi.” ²⁵ Ki bi boio a, “A tee nmeemunii?”

Ki u jimm a, “N tee wunba ki n tuu yoo beeri nae. ²⁶ N bo sii fit piak maan bonchiann ki biiri; naan wunba tumin nae tee barmonii daano; ki n beer tingbouj na niib linba ki n gbia u boor nae.”

²⁷ N̄aan niib na din ki mi nan u piak u Baa Yennu poe. ²⁸ Li paak ki Yiisa betib a, “Yoo nba ki i saa jii min Nisaarik Bik ki donn sanpaapo na, li yooe ki i tan saa bann nan n tee maa tee wunbae, ki i bia saa bann nan n ki tuun siar nan n m̄oŋ yiikoo, n̄aan n bia yeen linba ki n Baa wannin a n yete. ²⁹ N̄oo nba tumin nae be nanin. U ki nyikitin, kimaan n tuun linba gboot u numme.” ³⁰ Niib bonchiann nba din gbat ki Yiisa pak nna maŋ, ki bi teeno yada.

Binba set nyii daabisin ni labaar

³¹ N̄anne ki Yiisa yet Juu teeb nba teeno yada na a, “Li-i tee ki i saak n m̄omaan, i set tee n poorpoweiteebe, ³² ki i bia saa bann barm̄onii na, ki barm̄onii maŋ saa nyinni daabisin ni.” ³³ Ki bi yeto a, “Ti tee Abraham yaaboo nae, ti ki mi teen soo daaba. Nlee ki a yaa ti tan saa nyi daabisin ni?”

³⁴ Ki u yetib a, “Barm̄oniiie ki n beeri na, soo kur nba tuun toonbiit, u tee biit daabire. ³⁵ Daabir ki tee n̄aak yoo kaa, n̄aan n̄aak bik n̄arin tee n̄aak yoo kur. ³⁶ Li-i tee min Yennu Bija nyinti daabisin niie, i set saa nyi nan barm̄oniiwa. ³⁷ N mi nan i tee Abraham yaaboo nae, n̄aan ki i lek yiab a yin kpin, kimaan n maan maŋ ki koo i tuba ni. ³⁸ Maa tuu be n Baa peŋ ki laat linba, n̄anne ki n piak, n̄aan yimm tuun linba ki i baa beti a yii tuun nae.”

³⁹ Ki bi jiino a, “Ti baa tee Abraham-e.”

Ki Yiisa betib a, “Li-i tee ki i bo tee Abraham waas nan m̄oniiie, i bo sii tuun Abraham toonbooru nae, ⁴⁰ n̄aan ki motana ki i yiab a yin kpin, n̄aan ki n tee niro nba beeri barm̄onii nba ki n gbat Yennu boor na. Abraham n̄arin din ki tun nna. ⁴¹ N̄aan yimm tuun i baa nba tuun bianjinbae.”

Ki bi jiin a, “Timm ki tee kpen̄mia kaa. Ti mok baa yenokooe, ki n̄ooe tee Yennu.”

⁴² Ki Yiisa betib a, “Li-i bonni tee ki Yennu m̄oŋ tee i baa, i bo sii loonima, kimaan n nyii n̄oo Yennu peŋe ki baar nna. N bia ki baar nan n m̄oŋ yaak kaa, n̄aan n̄ooe tumin. ⁴³ Bee teen ki i ki bann n maan na paaki? kimaan yaa ki fit gbiin n maan maŋ na. ⁴⁴ I tee i baa Sintaanii waase, ki loon yii tuun i baa maŋ yanbootoona. Pinpiik niwa u poŋ tee nikpiiruko, ki bia fok nan barm̄onii, kimaan barm̄onii kaa u ni nan waama. Ki wuu faar faak, li poŋ tee u toonkperere, kimaan waa tee faak daano na. Fai kur nyi u boore. ⁴⁵ Maa beeri barm̄onii nae te ki i ki teenin yada. ⁴⁶ I n̄mee saa fit wann n biiti? Aaii, soo kaa. Maa beeri barm̄onii bianjinba na, bee teen ki i ki teenin yada? ⁴⁷ Wunba nyii Yennu boor, n̄ooe gbia Yennu maan; n̄aan yaa ki nyii Yennu boor na, li paake ki i ki gbia Yennu maan maŋi.”

Ki jiin Yiisa nan Abraham po

⁴⁸ Nanne ki Juu teeb na yet Yiisa a, "Taa yet a, 'Fin Samaria nirɔ na, narinbiiuk be a ni' na, li ki tee nna kaa-a?" ⁴⁹ Ki Yiisa jiin a, "Narinbiiuk kaa n ni. Min baakit n Baa Yennu, n̄aan ki yimm n̄arin sianin. ⁵⁰ Min kaa loon baakir ki teen n mɔŋi. Yennu-e loon ki niib n turin baakir, ki n̄ɔɔe tee buut daanɔ. ⁵¹ Barmɔniie ki n beeri na, daanɔ nba saak n maan, u kan mi kpo."

⁵² Ki Juu teeb na betɔ a, "Mɔtana ti set bann nan narinbiiuk be a ni. Abraham din kpowa, ki Yennu sɔkiniinba bia kpowa, n̄aan ki a yaa daanɔ nba saak a maan kan mi kpo. ⁵³ Ti chanbaa Abraham nba din kpo na, a mi a a cheeue-e? Yennu sɔkiniinba bia din kpowa. Ii got! Fin mi a a tee n̄mee?" ⁵⁴ Ki Yiisa jiimm a, "Mi-i bonni dontir n mɔŋie, li bo sii tee yanne, n̄aan wunba dontirin nae tee n Baa. N̄ɔɔe tee daanɔ nba ki i yaa u tee i Yennu na. ⁵⁵ I ki miu, n̄aan min n̄arin miu. Li-i bonni tee ki n yaa n ki miu, n bo saa teen faak daanɔ nan yimm nawa. N̄aan n miu, ki bia saak u maan. ⁵⁶ I chanbaa Abraham din mɔk parpeenn bonchiann, nan waa yaa wun tan la yoo nba ki n saa sik tingbouŋ na ni; ki u set tan la yoo maŋa, ki li maŋɔ." ⁵⁷ Ki Juu teeb na boiɔ a, "A daa ki baar binpiin̄mu, n̄aan din la Abraham-ii?" ⁵⁸ Ki Yiisa jiin a, "Barmɔniie ki n beeri na, baa din tan maar Abraham na, n̄aan sɔɔ ki min n̄arin kpan be-e." ⁵⁹ Nanne ki bi ji tɔkii tana a bin jaatɔ ki kpiu; ki u n̄miat ki nyii Yenjiantu n̄asaakak na ni.

9

Yiisa nba din nyɔɔnt jajɔɔŋ bianjinba

¹ Li poorpoe ki Yiisa din lin ki saa la jɔɔ nna, ki u tee jɔɔŋ, u maaru niwa. ² Ki u poorpoweiteeb boiɔ a, "Wanntɔɔ, n̄mee toonbiite te ki bi mar jɔɔ na jɔɔŋi? Li daa tee u mɔŋ toonbiit amii u damme?" ³ Ki u jiimm a, "U toonbiit paak kaa te ki u jɔɔni. Li mun bia ki tee u damm toonbiit paak kaa, n̄aan u jɔɔn a Yennu n te ki wun nyɔɔnte, ki niib n la Yennu toonjaann. ⁴ Yoo nba ki yentu daa be na, li kpaa talase ki tii tuun wunba tumin na toona, kimaan nyiɔk baat, ki sɔɔ tan kan fit tun toonni. ⁵ Maa daa be tingbouŋ na ni na, n tee tingbouŋ na niib yentue."

⁶ Waa yet nna maŋ poorpoe ki u siir mɔsant tin ni, ki buun tant, ki pɔr jɔɔŋ na ninbina, ⁷ n̄aan betɔ a, "Ii saa Siiloam* biɔŋ ni ki saa yibir." (Siiloam paake tee "Te.") Ki u saan ki saa yibir, ki nyɔɔnt, ki kun.

* 9:7 9.7 Bi din te ki nyun tɔkii lɔɔnue ki siik biɔŋ na ni.

⁸ Nanne ki u leeb nan niib nba tuu laato ki u tee miato na boi bi leeb a, "Jajooŋ nba tuu mei na kaa na-a?" ⁹ Ki siab yaa, "Nooe," ki leeb yaa, "Aaii, ŋoo kaa. U naanoe." Nanne ki joo maŋ tioŋ yet a, "Mine na." ¹⁰ Ki bi boio a, "A teen nlee ki tan nyooŋti?" ¹¹ Ki u jiiimm a, "Joo nba ki bi yiu Yiisa na, ŋooe buun tant ki por n ninbina, ŋaan betin a mii saa Siiloam bioŋ ni ki saa yibir; ki n saan ki saa yibir ki nyooŋti."

¹² Ki bi boio a, "U be lee?"

Ki u jiin a, "N ki mi."

Farisiinba nba boi jajooŋ na u nyooŋtu po bianjinba

¹³ Nanne ki bi jii joo maŋ ki saan nanao Farisiinba boor. ¹⁴ Daar nba ki Yiisa buun tant ki nyooŋti jooŋ na din tee foon daare. ¹⁵ Ki Farisiinba na bia ŋamm boi joo na a u teen nlee ki nyooŋti. Ki u betib a, "Yiisa-e buun tant ki por n ninbina, ki n yibir ki nyooŋti."

¹⁶ Ki Farisiinba na siab yet a, "Yiisa ki nyii Yennu boor kaa, kimaan u ki dia foon daar sennu na."

Ki bi siab mun boi a, "Nlee ki biitdaano sii fit tuun toonjaana na booru?" Ki bokitu baar Farisiinba na sinsuuk ni.

¹⁷ Li paak ki bi ŋamm boi joo na a, "Joo nba nyooŋti na, a dukii nlee u po?"

Ki u bia jiiimm a, "U tee Yennu sokiniie."

¹⁸ Ki li lek paar nan Juu teeb yudamm na n teen yada nan bi maro jooŋe ki u tan nyooŋti. Nanne ki bi yiin u damm, ¹⁹ ki tan boib a, "U tee i bijae-e? I set yaa i maro jooŋe-e? Ki li teen nlee ki u ji laat motana?" ²⁰ Ki bi jiin a, "Ti mi nan u tee ti bija ŋarime, ki ti bia mi nan ti maro jooŋe. ²¹ Nnaan ti ki mi laa teen bianjinba ki u tan nyooŋti, ti bia ki mi wunba nyooŋto. U moŋ ji ki tee bik kaa. Boimo man. U saa fit pak u moŋ paaka." ²² U damm din yet nna maŋ, kimaan bi tiin Juu teeb yudamm na jaŋmaanii, kimaan yudamm maŋ pon taan mob ki yet a wunba yaa Yiisa-e tee Yennu Niganntoo Masia, see ki bi nyinno bi Yenjiantu ni. ²³ Li paak te ki u damm din yaa u ki tee bik kaa, a bin boio.

²⁴ Li taar munlee nie ki bi bia ŋamm yiin joo nba tuu tee jooŋ ŋaan tan nyooŋti na, ki tan beto a, "Ii teen Yennu-e baakir nan niipoouk; kimaan ti mi nan Yiisa ŋarin tee biitdaano." ²⁵ Ki joo na yetib a, "Waa tee biitdaano koo waa ki tee, n ki mi. Nnaan bonyennkooe ki n mi: n tuu tee jooŋe, ŋaan motana n ji laat."

²⁶ Ki bi ŋamm boio a, "U teen nlee ki nyooŋtani?" ²⁷ Ki u jiiimm a, "N pon betiwa, ŋaan ki i ki gbati. Bee ki i loon

ki n namm betini? I mun loon ki i teen u poorpoweiteebe-e?" ²⁸ Nanne ki bi wutoor ji doo, ki bi sukioo, nnaan beto a, "Fine tee niroo man poorpoweitoo, nnaan timm narin tee Moses poorpoweiteebe. ²⁹ Ti mi nan Yennu din piak nan Moses, nnaan niroo na narin, ti ki mi waa nyii siami." ³⁰ Ki joo nba nyooont man yetib a, "Bia paruko mani, ki i tan yaa i ki mi waa nyii siami, nnaan u nyooont n nuniiwa. ³¹ Ti mi nan Yennu ki gbia biiddamm miaru, nnaan gbia damm nba jiantiroo ki tuun waa loon bianjinbae. ³² Laa nyii durinya piinu niwa, ti daa ki mi gbat a soo nyooont wunba ki bi maro jooji. ³³ Li-i bonni tee ki joo man ki nyii Yennu boori, u bo kan fit tun bakitnaun toonn na booru."

³⁴ Ki bi jiin a, "Fin nba ki bi mara nan biit na po, a tee nmeee ki want timmi?" Ki bi nyinnoo bi Yenjiantu ni.

Ninyentir labaar

³⁵ Yiisa nba gbat a bi nyinnoo bi Yenjiantu ni na, ki u lomo ki tan lau, ki boioo a, "A teen Nisaarik Bik na yadawa-a?" ³⁶ Ki u boioo a, "Chanbaa, nmeee tee Nisaarik Biki? Betirin waa tee wunba, ki n teenoo yada." ³⁷ Ki Yiisa beto a, "A poon lauwa. Njooe tee min nba piak nana na." ³⁸ Ki joo na yeto a, "N Yomdaano, n teena yadawa," nnaan gbaan u tooonn ki jiantoo.

³⁹ Nanne ki Yiisa yet a, "N baar tingbouon na ni a n bu niib buut, ki bia yent binba ki mook ninyentir na numm poe, nnaan dookin binba mook ninyentir na numm po." ⁴⁰ Ki Farisiinba nba be leon na gbat ki u yet nna, ki bi boioo a, "A yaa ti mun ki mook ninyentire-e?" ⁴¹ Ki u jiimm a, "Li-i bonni tee ki i ki mook ninyentiri, i bo kii mook biiti, nnaan yaa sat yaa i mook ninyentir na, i mook biit."

10

Barjouk nba jiin pekpaarik po

¹ Ki Yiisa namm yetib a, "Barmoonie ki n beeri na, niroo nba ki tookin pelook tammob ki koo, nnaan doo jooon ki koo, li yooe tee nanyuko. ² Nnaan niroo nba tookin pelook na tammob ki koo, li yooe tee pei man kpaarik. ³ Wuu tanj baat a wun koo, tammoguuroo na saa loote, ki wun koo; ki u yi u moon pei na sana, ki bi gbia u mob, ki u nyintib. ⁴ Wuu nyinn u moon pei kur yoo nba, u tuu gar bi tooonne, ki bi waa u poor, kimaan bi mi u kunkor. ⁵ Nnaan bi kan wei saamo narami, see ki bi chiar, kimaan bi ki mi u kunkori." ⁶ Yiisa din yimm barjouk na, nnaan ki bi ki bann li paaki.

⁷ Li paak, ki u bia namm betib a, "Barmoonie ki n beeri na, mine tee pelook na tammob. ⁸ Binba kur gar n tooonn

ki baar na tee nanyukibe nan fat-teeb, ki pei na ki gbia bi mɔbu. ⁹ Mine tee tammɔb na, ki daano nba tɔkin n ni ki koo, ɲooe saa la tinnu, ki sii yoo gaar koo, ki ɲmat nyi, ki laat jeɲant. ¹⁰ Nanyuko ɲarin baat a wun tan jan pei nae, ki bia kpib, ki bia biirib. Mine baar a bin la manfoor nba tee manfoor nan barmɔnii.

¹¹ "Mine tee pekpaanjaɲ, ki pekpaanjaɲe kpenn u pei paak. ¹² ɲaan wunba kpaar pei likirii paak, ki ki tee pekpaarik nan mɔnii, ki bia ki yen pei na, li-i tee ki u la kinkatir baat yoo nba, see ki u chɪar ɲaan nyik pei na; ki kinkatir na n ji baar ki soorib, ki binba tenn na n yat. ¹³ U tuu chɪare, kimaan u kpaar pei na likirii paake, ki u baka kaa pei na po. ¹⁴⁻¹⁵ Mine tee pekpaanjaɲ. N Baa Yennu nba mi-n, ki n mun miu na, li mun bia tee nnae ki n mi n pei, ki bi mun mi-n, ki n saa chibin n saanman bi paak. ¹⁶ Pelei be ki tee n yab, ɲaan ɲamm kaa pelook na ni. See ki n baar nan ɲamm mun biak, ki bi saa sak n mɔb, ki bi kur ji sii tee pebooryeɲ, ki mɔk pekpaaryeɲ koo.

¹⁷ "N Baa Yennu loonin, kimaan n yaa n chab n manfoore, ki lin te man ɲamm lar li poor po. ¹⁸ Sɔɔ kaa ki saa nyinn n manfoor manji, ɲaan n mɔɲe yaa n jii chab, kimaan n mɔk yikoo ki saa fit chabir, ki bia mɔk yikoo ki tan saa lar. Linba nae ki n Baa betin a n tun."

¹⁹ Waa yet nna yoo nba, ki Juu teeb yudamm na bia ɲamm bɔkit; ²⁰ ki bi bonchiann yaa, "Narinbiiuk be u ni, ki waatuk bia mɔko; ki bee teen ki i gbiintir u maami?" ²¹ Ki leeb mun yaa, "Niro nba ki narinbiiuk be u ni kii piak nna. Nlee ki niro nba ki narinbiiuk be u ni saa fit nyooont jooɲi?"

Juu teeb yudamm nba yêt Yiisa bianjinba

²² Li poorpoewa ki bi tan mɔk bi jaamm nba ki bi teen Yennu niipoouk bi jiantu ɲasaakak paak na. Jaamm man din be Jerusalem-e. Li yoo din tee waat yooe; ²³ ki Yiisa din somm lin barintir nba ki bi yir Solomonn barintir na ni, ki li be Yenjiantu ɲasaakak na ni. ²⁴ Ki Juu teeb yudamm din baar ki tikir linto, ɲaan boio a, "A yaa lin yukir nleewa, ki tin tan bann nan a tee Yennu Niganntoo Masia-a? Fi-i tee ɲooie, fan betit barmɔnii." ²⁵ Ki Yiisa jimm a, "N poɲ daan betiwa, ɲaan ki i ki teenin yada. Toona nba ki n tuun n Baa Yennu yikoo ni nae want maa tee wunba. ²⁶ ɲaan yaa ki tee n pei na paak ki i ki teenin yada. ²⁷ N pei saak n mɔb, ki n mib, ki bi waan, ²⁸ ki n teemm manfoa nba kaa gbennu, ki bi kan mi kpo, ki sɔɔ bia kaa ki saa fit fatib n nuu ni. ²⁹ N Baa nba jiiib ki teen n nuu ni na, ɲooe gar sɔɔ kur. Li paak ki sɔɔ kan fit fatib n Baa man nuu ni. ³⁰ Min nan n Baa man tee yomme."

³¹ Li yoo na ki Juu teeb yudamm na tokii tana a bin jaato ki kpiu. ³² Ki Yiisa yetib a, "I pon la ki n tun toonjana bonchiann, linba ki n Baa Yennu yaa n tun, ki toonjana man ni, lann paake te ki i yaa i jaatimi?" ³³ Ki bi jiin a, "Ti ki loon ki tin jaata tana toonjansiar paak kaa, njan faa jikit a mon ki yek nan Yennu na paak. A kpan tee nirwe, njan yi a mon Yennu, li tee bonbilankante." ³⁴ Ki Yiisa yetib a, "Li sob i mon sennu nba be Yennu gboun ni na a hoo Yennu yet a barbuura na tee u waase, ³⁵ ki ti mun mi nan Yennu gboun kan faar faak faba; ki hoo Yennu yib u waas, kimaan namme tee niib nba ki u din pak u maan ki turib na. ³⁶ Njan min njanin, n Baa Yennu-e gannin ki tumin tingboun na ni; ki maa yet a n tee Yennu Bija na, nlee ki i yaa li tee bonbilankanti? ³⁷ Li-i tee ki n ki tuun n Baa Yennu toonaie, njan i daa teen yada. ³⁸ Njan li-i tee ki n tuun hoo Yennu toona manje, li-i lekii tee ki i ki teenin yada, njan yin teen n toona manje yada. Nanne ki i saa bann barmonii nan n Baa Yennu be n ni, ki n mun bia be u ni." ³⁹ Nanne ki Juu teeb na yaa bin sooro; ki u buut nyii, ⁴⁰ ki nmat poot Joodann mok-pootir, ki saa be siaminba ki Joonn din tuu wuur niib Yennu nyunwuru na. ⁴¹ Niib bonchiann din baar Yiisa penj, ki piak nan bi leeb a, "Joonn njanin din ki tun toonjaansiar, njan linba kur ki u din piak ki jiin Yiisa po na tee barmonii." ⁴² Niib bonchiann din teen Yiisa yada lej.

11

Lasarus kuun labaar

¹ Ton, jasoo din be Betani, ki u sann tee Lasarus, ki din tan yiar. Betani din tee Meeri nan u yoo Maata dooe. ² Meeri-e din tee daano nba but tulaarii Yiisa taa paak, njan jii u yut ki fiar na. Ki Meeri man naa bik Lasarus yiar. Waa yiar na, ³ ki u niipoo Meeri nan Maata tun toonii, a wun saan ki bet Yiisa a, "Ti Yomdaano, a naasinyook nba ki a mantik loono na yiare."

⁴ Yiisa nba gbat nna yoo nba, ki u yet u poorpoweiteeb na a, "Lasarus nba yiar na, yiaru man ki tee u manfoor terik kaa na, njan li tee linba ki niib saa dont Yennu sann li paake, ki bia saa dont min Yennu Bija sann mun."

⁵ Ton, Yiisa lek din loon Maata nan Meeri nan Lasarus, ⁶ njan waa gbat a Lasarus yiar na, ki u biar daa njanlee ki daa be lej.

⁷ Li poorpoe ki u tan bet u poorpoweiteeb na a, "Njan man ki tin nmat saan Judea." ⁸ Ki bi yeto a, "Wanntoo, daa njanleee nae ki Juu teeb yudamm na daan yaa bin jaata tana, njan ki a bia yaa ti nmat leni-i?" ⁹ Ki Yiisa

betib a, "Yentu tuu be sanyiok nie ki saa tuu daajoouk. Li-i tee ki niro somm yonnu ni, u kan gbiati, kimaan waa laat tingboun na yentu na paak. ¹⁰ Naan wuu somm nyiok, u gbiatire, kimaan yentu kaa." ¹¹ Yiisa din yet nnae, njaan bia yet a, "Ti yook Lasarus goonte, njaan n saa saan fiinowa." ¹² Ki u poorpoweiteeb na yeto a, "Ti Yomdaano, li-i tee ki u goontie, u saa la laafiawa." ¹³ Yiisa din want nan Lasarus kpoe, njaan namm din mi a u want a Lasarus goonte. ¹⁴ Li paak din te ki u ji betib gbenn a, "Lasarus kpowa, ¹⁵ njaan i paak n mok parpeenn nan maa daan kaa u boor na, kimaan njanne saa te ki i teenin yada. Naant tin saan u pen man." ¹⁶ Ki Tomas, wunba ki bi yiu Jaak na yet u leeb man a, "Naant ki ti saan man. Li-i sakii tee kuun, timm nan njoon n kpo."

¹⁷ Yoo nba ki bi tan per Betani na, ki u gbat a baa pii Lasarus, li daa nanna na. ¹⁸ Betani din ki fok nan Jerusalem-i; li fokint din tee nan maar njanlee nae. ¹⁹ Li paak teen ki Juu teeb bonchiann din baar Maata nan Meeri pen, a bin maan bi para, kimaan bi naa bik na kuun paak.

Wunba fiint kpeemm ki teemm manfoa na labaar

²⁰ Maata nba tan gbat a Yiisa baat yoo nba, ki u nyii cheto, njaan ki Meeri narin biar be njaak ni. ²¹ Ki Maata bet Yiisa a, "N Yomdaano, li-i tee ki a daan bo be nna na, n naa bik na daan bo kan kpo. ²² Naan n mi nan motana gbaa, li-i tee ki a miar Yennu linba kur po, u saa turawa."

²³ Ki u beto a, "A naa bik na saa fiir kuun niwa."

²⁴ Ki Maata jiino a, "N mi nan u tan saa fiir kuun ni durinya gbennu daar, daar nba ki kpeemm tan saa fiir na."

²⁵ Ki Yiisa beto a, "Mine fiint kpeemm ki teemm manfoa. Daano nba teenin yada, njooe sii mok manfoor, wuu lekii kpo gbaa; ²⁶ ki daano nba mok manfoor njaan teenin yada, u kan mi kpo. A teen yada nan linba nawa-a?" ²⁷ Ki u jiin a, "N Yomdaano, nn, n teen yada nan fine tee Yennu Niganntoo Masia, ki bia tee njoo Yennu Bija, wunba ki ti tuu daan u baaru na."

²⁸ Maata yet nna mane, njaan nmat kun, ki saa yiin u waaroo Meeri soon nna, ki beto a, "Wanntoo na be nawa, njaan yiaa." ²⁹ Meeri nba gbat nna yoo nba, ki u fiir yiaa, ki saan u boor. ³⁰ Ki sooo Yiisa daa ki baar digbanbik manji, njaan daa be siaminba ki Maata cheto na. ³¹ Ki Juu teeb nba be nan Meeri njaak ni ki maant u par na nba la ki u nyii yian na, ki bi mun wei nyii, kimaan bi mi a u saa kaauk boore a wun saa bui kpeemonii.

³² Meeri nba baar Yiisa boor ki lau yoo nba, ki u gbaan u tooonn, njaan yeto a, "N Yomdaano, li-i tee ki a daan bo be

nna na, n naa bik na daan bo kan kpo.” ³³ Ki Yiisa la ki u mɔ, ki Juu teeb nba weiɔ ki baar na mun mɔ, ki ninbaauk soor ɲɔɔ Yiisa bonchiann, ki li daamiio. ³⁴ Ki u tan boib a, “I piiu liapoe?” Ki bi betɔ a, “Ti Yomdaano, wein ki tan got.” ³⁵ Ki Yiisa bui. ³⁶ Ki Juu teeb na yet a, “Gotir man waa jia loon Lasarus bianjinba.” ³⁷ Ki siab yaa, “Daano nba daan nyooɔnt jooɲ na, u daan bo kan fit te ki Lasarus daa kpenni-i?”

Yiisa nba fin Lasarus kuun ni bianjinba

³⁸ Ki Yiisa par biir bonchiann, ki u saan kaaug na boor. Kaaug na din tee tanfioko, ki katanu bii li mɔb. ³⁹ Ki Yiisa betib a, “Biitir kaaug man man.”

Ki Maata, wunba tee kpeemmɔ na niipoo na, yetɔ a, “N Yomdaano, li sii poi hei, kimaan baa piiu, daa ɲanna na.”

⁴⁰ Ki Yiisa boio a, “N bo ki beta a li-i tee ki a teenin yada, a saa la Yennu nba mɔk panchioɲ bianjinba-a?” ⁴¹ Nanne ki bi biit kaaug na. Ki Yiisa gokit sanpaapo, ɲaan yet a, “N Baa Yennu, n teena niipoouk nan faa sak n miaru na. ⁴² N mi nan yoo kur a saak n miaru, ɲaan n yet nna, kimaan n loon nibur nba be nna na n gbat ki teen yadae nan fine tumin.”

⁴³ Waa yet nna man, ki u yiin sanpaapowa a, “Lasarus, nyimin na.” ⁴⁴ Ki kpeemmɔ na nyii; ki katiɲ fin u taa nan u nii, ki chinchembik boob u numm po. Ki Yiisa betib a, “Fintir katiɲ man ki ɲaa.”

*Yudamm nba lor a bin kpi Yiisa bianjinba
(Matiu 26.1-5; Mak 14.1-2; Luk 22.1-2)*

⁴⁵ Juu teeb bonchiann nba din baar a bin maan Meeri par na nba la linba ki Yiisa tun na, ki bi teenɔ yada. ⁴⁶ ɲaan ki bi siab saan Farisiinba peɲ, ki saa betib linba Yiisa tun.

⁴⁷ Li paak ki Farisiinba man nan mannteeb yudamm yiin tintaankaanu, ki bi tikir ki boi bi leeb a, “Joo na tuun toonjaana bonchiann. Ti saa teen nlee? ⁴⁸ Ti-i ɲaan ki u ɲammit tuun nna ki pukii, soɔ kur saa teenɔ yadawa, ki Rom teeb n tan baar ki yeer Yenjiantu ɲasaakak na, ɲaan bia boont ti niib.” ⁴⁹ Ki bi yenɔ nba ki bi yiu Kayafas, ki u tee mannteeb yudaano li binn ni na, yetib a, “Yimm ɲarin ki mi siari. ⁵⁰ I ki mi nan li ɲan ki niyenokoo n gaar niib na kur paak ki kpo, ki gar ti niib kur n tan boonti-i?” ⁵¹ U din ki pak linba na nan u yan kaa, ɲaan waa din tee mannteeb yudaano binn man ni na paak, ki Yennu te ki u pak masokinkar na, a Yiisa tan saa gaar Juu teeb paak ki kpo. ⁵² ɲaan li ki tee Juu teeb kuukoo kaa ki u tan saa gaar bi paak ki kpo, ɲaan nan binba kur tee Yennu niib ki yat be

tingboun na ni nae ki u saa gaar bi paak ki kpo, ki bin taan leeb kii tee yomm.

⁵³ Laa nyii li daar ki saa, ki Juu teeb yudamm na lor a bin kpi Yiisa. ⁵⁴ Li paak ki u ji din ki somm paanu ni Juu teeb tin ni, naan tan yaat saan doo nba ki bi yi Efraim, ki li kpia kunkoouk na; ki nɔɔ nan u poorpoweiteeb ji be leɲ.

⁵⁵ Tɔn, ki Juu teeb yukitgar tiaru jaamm tan per, ki niib bonchiann nyii digbana ki baar Jerusalem, a bin daa namm bi mɔɲa, ki fit lian teen siir ki di jaamm na. ⁵⁶ Ki niib na nba tikir Yenjiantu nasaakak ni yoo nba, ki bi loon Yiisa ki boi bi leeb a, "I dukii nlee? U kan baar jaamm na-a?" ⁵⁷ Ki mannteeb yudamm nan Farisiinba na tur mɔb a, "Wunba mi u boor, wun baar ki tan nmaat taar ki tin sooro."

12

*Meeri nba din but tulaarii Yiisa taa paak bianjinba
(Matiu 26.6-13; Mak 14.3-9)*

¹ Tɔn, daa njanloob din biar nan yukitgar tiaru jaamm n di, ki Yiisa nan u poorpoweiteeb saan Betani, doo nba ki Lasarus be na. Nɔɔe ki Yiisa din fiino kuun ni na. ² Leɲe ki bi din teen jeet, ki Maata jii baar nann ki tan turib; Lasarus din pukin binba kar nan Yiisa ki di na ni. ³ Ki Meeri jii tulaarii saama, linba daauk paar bonchiann, ki bi yir naad na, ki but Yiisa taapant paak, naan soor u mɔɲ yut ki fiar fiar; ki naak na ji nubir tulaarii na gbimm. ⁴ Ki Yiisa poorpoweiteyeno nba ki bi yiu Judas Iskariot, (nɔɔe din tee wunba yaa wun nyi Yiisa poor na,) yet a ⁵ "Bee teen ki bi bo ki kɔi tulaarii maɲ salimpeena* kobii nantaa ki jii li likirii ki tur talasdamm?" ⁶ Waa din yet nna maɲ, li din ki tee a u baka be talasdamm na ni kaa, naan u din tee nanyukɔe. Nɔɔe din tee wunba dia likirii pakir ki tuu jaan. ⁷ Ki Yiisa yeto a, "Naanto! U teen nna ki guun n piinu daare. ⁸ Talasdamm sii yoo be nani yoo kura, naan min narin kii yoo be nani kaa."

Mannteeb yudamm nba lor a bin kpi Lasarus bianjinba

⁹ Nanne ki Juu teeb bonchiann gbat a Yiisa be Betani, ki bi saan leɲ. Bi din ki saan Yiisa kuukoɔ paak kaa, naan bi din loon bin saa la Lasarus-e mun, wunba ki Yiisa fiino kuun ni na. ¹⁰ Li paake ki mannteeb yudamm din lorin a bin kpi Lasarus mun biak. ¹¹ Li din tee Lasarus kuun fiiru paake ki Juu teeb bonchiann nyik mannteeb yudamm maɲ, naan teen Yiisa yada, ki waau.

* 12:5 12.5 Salimpeenn din tee daar paauko.

*Yiisa nba baat Jerusalem ki bi dontirɔ bianjinba
(Matiu 21.1-11; Mak 11.1-11; Luk 19.28-40)*

¹² Li yent sanyiɔko ki nibur nba baar Jerusalem a bin di yukitgar tiaru jaamm na gbat a Yiisa baat. ¹³ Ki bi ji ɲat biabfaat ki che a bin tookɔ, ki yikin sanpaapowa a, “Hosaana,[†] Piisin-ii be wunba baat Yennu sann ni na paak. Yennu n teen piisin timm Israel teeb[‡] kpanbar paak.”

¹⁴ Yiisa poɲ din te ki bi lon boɲewa, ki u jak ki baat, nan laa sɔb Yennu gbouɲ ni bianjinba na a:

¹⁵ “Sayɔnn doo teeb, i daa tiin janmaanii. Gotir, i kpanbar jak bonpaane ki baat.”

¹⁶ Ki u poorpoweiteeb daa ki bann linba na paak li yoo maɲi. ɲaan Yennu nba din tan donn Yiisa sanpaapo na, ɲanne ki bi ji tiar nan linba na sɔb Yennu gbouɲ ni ki jiin u po, ki bia tiar nan niib na mun set din teenɔ nnae.

¹⁷ Nibur nba din be Yiisa boor Betani doo, yoo nba ki u yiin Lasarus a wun nyi kaauk ni, ki fiinɔ kuun ni na, din la ki mɔont li barii. ¹⁸ Li paak, niib bonchiann din chetɔ, kimaan baa gbat ki u tun toonjaann maɲ na. ¹⁹ ɲanne ki Farisiinba na yeen bi leeb a, “Ti ji kan fit teen siari. Gotir, tingbouɲ na niib kura waaue.”

Bianjinba ki Griik nisiab loon bin la Yiisa

²⁰ Niib nba din saan Jerusalem a bin saa di yukitgar tiaru jaamm na, Griik siab din be bi ni; ²¹ ki bi tan saan Filip peɲ, wunba nyii Bef-saida nba be Galilii yent ni na; ki yetɔ a, “Chanbaa, ti loon ki ti la Yiisa-e.” ²² Ki Filip mun saan ki saa bet Andru, ki Andru nan Filip ji saan ki bet Yiisa. ²³ Ki Yiisa betib a, “Yoo nba ki Yennu saa donn Nisaarik Bik na sanpaapo na baara. ²⁴ Barmɔniie ki n beeri na, li-i tee ki bi bur dibinn tiɲ ni, li tuu piaɛ, ɲaan ki kpensook na n kpo. Li poorpo ki dib na n kpaat, ɲanne ji tuu te ki lin nan dii bonchiann. ɲaan li-i tee ki bi ki bur dibinn maɲ, li kan kpo, ki bia kan nan; li sii yɔɔ tee dibinyenne. ²⁵ Tɔn, daanɔ nba loon u manfoor ki gar waa loon min Yiisa bianjinba, u saa kɔɲ u manfoore; ɲaan daanɔ nba loonin ki gar waa loon u manfoor bianjinba tingbouɲ na ni, ɲɔɔe kan boon u manfoori; li tan sii tee manfoor nba kaa gbennue. ²⁶ Daanɔ nba loon wuu tuun n toonn, see ki u waan, ki maa tan sii be siaminba, ki n toontunnɔ mun tan sii be leɲ. Ki bia jenna, daanɔ nba tuun n toonn, n Baa Yennu tan saa donnɔwa.”

Yiisa nba pak u kuun po bianjinba

²⁷ ɲanne ki Yiisa yet a, “N mɔk parbiir bonchiann, ki ki mi maa saa teen bianjinba. N nɔk boi n Baa Yennu ki wun

[†] **12:13** 12.13 Hosaana paak tee “tintit.” [‡] **12:13** 12.13 Juu teeb sanleere tee Israel teeb.

nyinnin biak nba baat n paak na ni-i?" Njaan bia yaa, "Aaii, kimaan n baar tingbouŋ na ni maa n tan di biak maŋe,"²⁸ njaan miar Yennu a, "N Baa, njaant ki a sann n la dontir." Njanne ki kunkor pak sanpaapo a, "N sann poŋ la dontira, ki bia saa njam la dontir ki pukin."

²⁹ Niib bonchiann nba din see leŋ na din gbat kunkor nba pak sanpaapo na, ki siab yaa, "Li tee satianiie," ki leeb yaa, "Malakae pak nano." ³⁰ Njaan ki Yiisa betib a, "Li ki tee n moŋ paak kaa ki kunkor na paki, njaan li tee i paake. ³¹ Yoo nba ki Yennu yaa wun tan bu tingbouŋ na njaateeb buut na, li yoo baat; ki u bia saa biir tingbouŋ na yudaano Sintaanii paŋ. ³² Bi-i taŋi jii-n ki donnin sanpaapo yoo nba, n saa dak niib kur ki bin baar n peŋ." ³³ U maan na din want waa tan saa kpo bianjinbae. ³⁴ Ki nibur na yeto a, "Yennu gbouŋ wantit a u niganntoo Masia na sii mok manfoor nba kaa gbennue. Bee ki a yet a bi saa jii Nisaarik Bik na ki donno? Nmee tee Nisaarik Bik maŋi?" ³⁵ Ki u jiin a, "Min nba tee yentu na sii be i boor waaminnae. Li paak, ii somm man yentu maŋ ni, laa daa be na, ki bunbonn daa baati, kimaan wunba somm bunbonn ni, u ki mi waa saa siaminba po. ³⁶ Ton, min nba tee yentu na nba daa be na, teentin yada, ki i sii tee niib nba ki n yentu sii yentiri ni."

Juu teeb nba ki teen yada bianjinba

Yiisa nba din yet nna maŋ poorpoe ki u nyii niib na ni, ki saan bor. ³⁷ U lek din tun toonjaana bonchiann bi numm ni, njaan bi ki teeno yada. ³⁸ Baa din ki teeno yada na, njanne te ki Yennu sokinii maan na ji fit gbee a:

"Ti Yomdaano, nmee gaar ti maami?

Nmee ki Yennu fiit u paŋ ki wanno?"

³⁹ Bi din ki fit teeno yada kimaan Yennu sokinii Aisaya mun bia yet a:

⁴⁰ "Min Yennu-e teemm joonii, ki bia te ki bi gbar bannu, a bi numpo daa yentiri, ki bi bia daa bant li paaki, li paak, bi kan fit baar n boor, ki n te ki bin la laafia."

⁴¹ Aisaya din yet nna, kimaan u din la Yiisa yentchiŋu, ki pak jiin u po.

⁴² Ton, Juu teeb yudamm gbaa bonchiann din teen Yiisa yadawa, njaan bi ki nyinn bi moŋ paanu, kimaan bi tiin janmaanii a Farisiinba na saa nyinnib bi Yenjiantu ni.

⁴³ Linba na wann nan Juu teeb yudamm maŋ din loon niib n pakibe, ki gar Yennu n pakib.

Bianjinba ki Yiisa mabona saa bu niib buut

⁴⁴ Njanne ki Yiisa tan pak sanpaapowa a, "Daano nba teenin yada, u ki teen min koo kaa yada, njaan u teen Yennu

nba tumin nae yada. ⁴⁵ Ki bia jenna, wunba laatin, u ki laat min koo kaa, njaan u laat Yennu nba tumin nae mun. ⁴⁶ N baar tingbouj na ni a mii tee yentue ki tur niib, ki daano nba teenin yada, u kan biar bunbōnn ni. ⁴⁷ Ki bia jenna, wunba gbat n maan na, njaan ki saki, min kaa saa bu u buut, kimaan n ki baar tingbouj na ni a man bu niib buut kaa, njaan n baar man tinnibe. ⁴⁸ Ki wunba yēenin ki ki saak n maan na, barbuuro be ki saa bu u buut; maan nba ki n pak ki u ki sak nae tan saa bu nano durinya gbennu daar. ⁴⁹ Ki bia jenna, maan nba ki n pak na, li ki tee n tioj maan kaa, njaan maa pak linba marj, li tee n Baa Yennu nba tumin nae betin a mii want. ⁵⁰ Ki u maan marj teen niib manfoor nba kaa gbennu. Maa pak linba na, njanne ki n Baa Yennu yaa n pak.”

13

Sikin-n-moj labaar

¹ Yoo nba ki yukitgar tiaru jaamm daa ki piin na, njaan ki Yiisa mi nan u yoo baara, ki u saa nyi tingbouj na ni, ki nmat u Baa pej. U din loon u tioj poorpoweiteeb nba be tingbouj na ni na, ki ji yaa wun wannib bianjinba ki u mantik loomm.

² Li yoo na ki njo nan u poorpoweiteeb di jeet; ki Sintaanii ponj doj te ki Judas Iskariot nba tee Simonn bija na dukin a wun nyi Yiisa poor. ³ Njaan Yiisa narin din mi nan u Baa Yennu teen bont kur njo Yiisa nuu niwa, ki bia mi nan u nyii u Baa Yennu boore, ki saa nmat u peja. ⁴ Njanne ki u fiir jeet na paak, ki liat u liatir ki bir, njaan jii ninfianj, ki gbab siak ni, ⁵ ki jii nyun ki wat teen tatilaauk ni, ki piin wu u poorpoweiteeb taapant, njaan tuu soor ninfianj nba ki u gbab na ki fiar, ⁶ ki tan baar Simonn Piita boor. Ki Piita boio a, “N Yomdaano, a yaa a wuur n taapante-e?” ⁷ Ki Yiisa jiino a, “Mōtana, a daa ki bann maa tuun linba na paaki, njaan li poor po, a saa banna.” ⁸ Ki Piita beto a, “Min narin, a kan wuur n taapant faba.” Ki Yiisa beto a, “Mi-i kii wuur a taapant, a ji kan mi teen n yoo.” ⁹ Njanne ki Simonn Piita ji beto a, “N Yomdaano, daa wu n taapant koo kaa, njaan wuut n nii nan n yur.” ¹⁰ Ki Yiisa beto a, “Daano nba ponj wur, li yoo ji ki mok jakinti. Li paak, li ki kpaa talas wun namm wuri, see wun wuur u taapante. I kura ji ki mok jakinti, njaan yenokooe mok jakint.” ¹¹ Yiisa ponj din mi wunba saa nyi u poor na. Li paake ki u din yet a, “I kura ji ki mok jakinti, njaan yenokooe mok jakint.”

¹² Yiisa nba wuur bi taapant ki gbenn yoo nba, ki u ji jii u liatir na ki lia, ki jen kar jeet na boor, njaan boib a, “I mi

maa tun linba ki turi na paaki-i? ¹³ I yi-n Wanntooe, nan i Yomdaano. Li set njan nan yaa yi-n bianjinba na, kimaan n set tee nnae. ¹⁴ Ton, ki min nba tee i Yomdaano nan i Wanntoo, njan tan wuur i taapant na, li mun njan ki yii wu i leeb taapant; ¹⁵ kimaan n wannii nyinne na; ii mun-ii tuun nna man nan maa tun bianjinba ki turi na. ¹⁶ Barmoniie ki n beeri na, daabir ki chee u daano, ki toomu mun ki chee wunba tumo na. ¹⁷ Motana i ji mi linba na, ki li-i tee ki i tuun nna, parpeenn tee i yare.

Bianjinba ki Yiisa yet a soɔ saa nyi u poor
(Matiu 26.20-25; Mak 14.17-21; Luk 22.21-23)

¹⁸ “N ki piak i kura po kaa. N mi yimm nba ki n ganni na para ni. Li sob Yennu gbouj ni a ‘Daano nba ki min nan njoɔ lakin di na, njoɔe nyii n poor.’ See ki sobu na fabir gbee nan monii. ¹⁹ N beeri labaar mane motana na, ki li set tan saa teen, ki li-i tani tun gbenn yoo nba, yin teen yada nan n set tee maa tee wunbae.

²⁰ “Barmoniie ki n beeri na, daano nba gaar n toomu, u gaar mine, ki wunba gaarin, u gaar Yennu nba tumin nae mun.”

²¹ Yiisa nba yet nna poorpoe, ki parbiir baaro bonchiann; ki u betib a, “Barmoniie ki n beeri na, i ni yeno yaa wun nyi n poore.” ²² Ki li nmat bi yan nan waa yeen wunbaie; ki bi jiantir gorii leeb. ²³ Ki bi ni yeno nba ki Yiisa mantik loono na kar kpiau. ²⁴ Ki Simonn Piita kabinto, ki beto a, “Boimo ki laan u yeen nmapoe.” ²⁵ Ki u poorpoweitoo man donn nakino, ki boio a, “N Yomdaano, li tee nmee?” ²⁶ Ki Yiisa jiin a, “Mi-i tani nmit boroboro ki suk kpint ki tur wunba, yin bann nan li yooe na.” Nanne ki u nmit boroboro na ki suk kpint ki jii tur Judas nba tee Simonn Iskariot bija na.

²⁷ Judas nba gaar boroboro man yoo nba, ki Sintanii koo u ni. Ki Yiisa ji beto a, “Teent faa yaa a teen linba na yian.”

²⁸ Njan bi soɔ din ki bann linba ki Yiisa pako na paaki.

²⁹ Kimaan Judas nba din tuu dia likirii pakir na, ki bi siab mi a Yiisa tumo a wun saan daa jaamm na jeete, koo u beto a wun saan tur talasdamme likirii. ³⁰ Judas nba din gaar boroboro na, li tonton na ki u fiir nyii. Li din tee nyioko.

Ki jiin Yiisa dontir na po

³¹ Judas nba din nyii na poorpo, ki Yiisa bet u poorpoweiteeb a, “Motanae ki min Nisaarik Bik saa la dontir, ki n nie Yennu mun saa la dontir. ³² Li-i tee ki Yennu la dontir n ni, li kan yukiri ki u mun saa te ki min Nisaarik Bik n la dontir u ni.

³³ “N waas, n ji kan yukir nani bonchianni. I tan saa lomin, njan kan lami, nan maa bet Juu teeb yudamm

bianjinba na, n bia beeri njanne na, a i kan fit baar siaminba ki n saa na.

Ki jiin Yiisa sennpaann na po

³⁴ “Mɔtana, n teeni sennpaanne: a ii loon i leeb. Maa looni bianjinba na, ii muni loon i leeb nna. ³⁵ Li-i tee ki i loon i leeb, sɔɔ kur saa bann nan i tee n poorpoweiteebe.”

*Yiisa nba yet a Piita saa nɔi a u ki miu bianjinba
(Matiu 26.31-35; Mak 14.27-31; Luk 22.31-34)*

³⁶ Njanne ki Simonn Piita boio a, “N Yomdaano, a yaa a tan saan lee?” Ki Yiisa jiin a, “Maa saa siaminba, i kan fit wei mɔtana, njan li poorpo i saa weina.” ³⁷ Ki Piita bia boio a, “N Yomdaano, bee teen ki n kan fit weia mɔtana? Min narin poŋ teen siir nan ki n gaar a paak ki kpowa.” ³⁸ Ki Yiisa boio a, “A set teen siir nan monii nan ki a gaar n paak ki kpo-o? Barmoniie ki n beera na, kojouk daa kan bui kaawa, ki a saa nɔi taar muntaa a a ki mimi.”

14

Yiisa nba yaa nɔɔe tee sɔnu bianjinba

¹ Yiisa din betib a, “I daa mɔk parbiiri. Teent Yennu yada, ki mun teenin yada. ² Diit bonchiann be n Baa Yennu njaak, ki n kun maa n saa teen i diit siir. Li-i bonni kii tee barmonii, n bo kan betini. ³ Ki mi-i kun ki saa teen diit na siir ki gbenn, n bia saa jenna ki tan jii-i, ki i tan sii be siaminba ki n be na. ⁴ Ki bia jenna, i poŋ mi maa saa siaminba, ki bia mi sɔnu nba saa lenj.” ⁵ Ki Tomas boio a, “N Yomdaano, ti ki mi faa saa siami. Nlee ki ti saa bann sɔnu nba ki ti saa saan lenj?” ⁶ Ki Yiisa beto a, “Mine tee sɔnu na, ki bia tee mamomm, ki bia tee manfoor. Sɔɔ kaa ki saa baar n Baa Yennu boor, ki li ki tee ki u sint baarimi. ⁷ Li-i bonni tee ki i min, i bia bo sii mi n Baa nawa; njan laa nyii mɔtana ki saa, i ji miu ki bia laato.”

⁸ Ki Filip yeto a, “N Yomdaano, wantit a Baa manj, taa loon linba kure na.” ⁹ Ki Yiisa jiin a, “Filip, n poŋ be nani ki li yukira, njan ki a daa ki bannimi-i? Wunba lan, u set la n Baa manje na. Ki bee ki a yaa n wannii n Baa manji? ¹⁰ N be n Baa nie, ki n Baa mun be n ni; i ki teen linba na yada-a? Maan nba ki n pak ki turi na, li ki nyii n ni kaa, njan li nyii n Baa Yennu boore. Nɔɔe be n ni ki tuun u toona manj. ¹¹ Li paak, teentin yada nan n be n Baa Yennu ni, ki n Baa Yennu mun be n ni. Li-i kii tee nna biaki, yin teen bakitnaunj toona nba ki n tuu tuun na yada.

¹² “Barmoniie ki n beeri na, daano nba teenin yada, u sii tuun toonjaana nan maa tuun bianjinba nae, ki u toonjaana manj gbaa saa gar n yara, kimaan n saa n Baa Yennu boore.

13 Ki linba kur ki i sii mei n sann ni, n saa tuma, ki ηϞϞ Yennu n la dontir n paak. 14 Ki li-i tee ki i miar* linba kur po n sann ni, n saa tuma.

Yennu Seyeen baaru labaar

15 “Li-i tee ki i loonin, i sii saak n mϞb, 16-17 ki n saa miar n Baa Yennu, ki u saa turi SommtϞϞ. NϞϞe tee u Seyeen nba want barmϞnii wannu, ki sii be nani yoo nba kaa gbennu. Ki tingboun na ηaateeb kan fit gaarϞ, kimaan bi ki miu, ki bia ki mi nan u be. NϞan yimm ηarin miu, kimaan u be nani, ki bia sii yϞϞ be i ni.

18 “Mi-i tanj yaat saan, ηaan n kan nyiki yann ki sϞϞ ki goriini, kimaan n saa jen i perj na. 19 Ki li-i yann waamina, tingboun na ηaateeb ji kan lami, ηaan yimm ηarin bia saa lama. TϞn, maa saa jen n manfoor ni na, i mun tan saa jen i manfoa niwa. 20 Ki bia jenna, mi-i tanj jen n manfoor ni yoo nba, i saa bann nan n be n Baa Yennu nie, ki i mun bia be n ni, ki n mun be i ni.

21 “DaanϞ nba bant n sennii ki bia saakir, li daanϞe loonin. N Baa Yennu sii loon ηϞϞe, ki n mun sii loonϞ, ki saa fiit n mϞj ki wannϞ.” 22 Ki Judas, (wunba ki tee Judas Iskariot na) boiϞ a, “N YomdaanϞ, bee teen ki a saa fiit a mϞj ki wannit, ηaan kan fiit a mϞj ki wann tingboun na ηaateebi?” 23 Ki Yiisa jiin a, “DaanϞ nba loonin, u sii saak n maan, ki n Baa Yennu sii loonϞ, ki min nan n Baa Yennu saa baar u boor ki sii yϞϞ be u ni. 24 NϞan daanϞ nba ki loonin, u ki saak n maami, ki yaa gbat maan nba na, li ki tee n yar kaa, ηaan li tee n Baa Yennu nba tumin na yare.

25 “Maa daa be nani nae ki n beeri maan nba na. 26 NϞan n Baa Yennu saa tun SommtϞϞ i boor, n sann ni. Li SommtϞϞe tee u Seyeen na; ηϞϞe saa wanni barii kur, ki bia saa tiari linba kur ki n poη beti.

27 “Mi-i yaa n saan, n saa pi-i piinii nba tee n parmaasir na. Li ki tee tingboun na parmaasir na booru kaa. I daa mϞk parbiiri. I bia daa tiin janmaanii. 28 I poη gbat ki n yeti a ‘N nyikitie, ηaan n bia saa jen i boor niwa.’ I-i set kii loonimie, i sii mϞk parpeenn nan maa saa n Baa Yennu boor na, kimaan u cheen.

29 “N daa beeri linba tan saa tume, ki yoo nba ki li tan tumi, yin teen yada. 30 N kan pak nani ki yukiri, kimaan tingboun na yudaanϞ Sintaanii baat, ηaan u ki mϞk n yaaki. 31 N loon tingboun na teebe n bann nan n loon n Baa Yennu nan mϞnii; li paake teen ki n tuu tuun linba ki u betin a n tun.

“NϞant ki tin fiir yaat man.”

* 14:14 14.14 “Miar:” Siab kpintu tee “miarin.”

15

Tilontik barjouk

¹ Yiisa din yet a, "Mine tee tilontik nan mōnii, ki n Baa Yennu tee li ḡammṭō; ² ki u tuu chōō yiinu nba kur gaa n paak ḡaan ki loon lōona nae. ḡaan yiinu nba kur ḡarin loon lōona, u tuu gbat gbate, ki lin ḡamm lon lōona bonchiann. ³ Mōtana, yimme tee niḡamm, maan nba ki n pak ki turi na paak. ⁴ Ii gaa n paak man, ki n sii be i ni. Yiinu kan fit lon lōona, see ki u gaa tiik paak. Li mun bia tee nnae, i kan fit lon lōona, see ki i gaa n paak.

⁵ "Mine tee tilontik maḡ, ki i tee li yiinii. Wunba gaa n paak, ki n mun be u ni, ḡōe sii loon lōona bonchiann, kimaan mi-i kaa i ni, i kan fit tun siari. ⁶ Ki jenna, wunba ki yōō gaa n paaki, Yennu saa chōōue ki lu, nan baa tuu chōō yiinu ki lu ki lin koor na. Li yiinboorue ki bi tuu tikir ki joor muu. ⁷ Ki bia jenna, li-i tee ki i yōō gaa n paak, ki n maan na be i ni, miat Yennu linba kur ki i loon, ki i saa lawa. ⁸ Li-i tee ki i loon lōona bonchiann, ḡanne saa wann nan i set tee n poorpoweiteeb nan barmōnii, ki n Baa Yennu saa la dontir.

⁹ "N Baa Yennu nba loonin bianḡinba na, n mun looni li bianḡe. Ii be n lomm ni man. ¹⁰ Li-i tee ki i saak n mōb, i sii be n lomm nie nan maa saak n Baa Yennu mōb, ki be u lomm ni na.

Leeb lomm labaar

¹¹ "N pak na ki turi a n parpeenn na boorue-ii be i ni, ki yin gbee nan parpeenn. ¹² Nae tee n sennu ki n senn turi, maa yii loon i leeb nan maa looni bianḡinba na. ¹³ Lonjaansiar kaa ki gar niro n sak gaar u yōōsnba paak ki kpo.

¹⁴ "Li-i tee ki i tuun maa beti linba na, i tee n yōōsnbae. ¹⁵ N ji kan yiini daaba, kimaan daabir ki mi u yomdaano dudukiti. Maa yi-i n yōōsnba na, kimaan labaar kur nba ki n gbat n Baa Yennu boor, ḡanne ki n wannii. ¹⁶ Yimm kaa gannimi, ḡaan mine ganni, ki turi toona maa yii saa kii loon lōona bonchiann, lōona nba sii be mōkmōk nan mōkmōk, a n Baa Yennu n turi linba kur ki i miarō n sann ni. ¹⁷ Linba nae ki n senni, maa yii loon i leeb.

Tingboun na ḡaateeb nan labaar

¹⁸ "Tōn, li-i tanḡi tee ki tingboun na ḡaateeb nami, yin bann nan bi ponḡ nan minewa. ¹⁹ Li-i bonni tee ki i tee tingboun na ḡaateebie, tingboun na ḡaateeb bo sii looni nan baa loon bi mōḡ niib bianḡinba nae. ḡaan n ganni ki nyinni tingboun na niib niwa, ki i ji ki tee tingboun na ḡaateeb yabi; li paake teen ki bi nami. ²⁰ Ii tian maan nba ki n paki na man, a 'Daabir kaa ki chee u yomdaano.' Tōn,

bi-i mukisin, bi mun saa mukisiwa; ki bi-i saak n maan, bi mun bia saa sak i maama. ²¹ Bi set saa mukisiwa, kimaan yaa tee n yab na, ki jenna, baa ki mi Yennu nba tumin na paak.

²² “Mi-i dinji kii baar ki tan pak turibi, bi bo kii mək biiti. Naan maa sat baar pak turib na, sonsau ji kaa ki bi saa fit bər bi biiti. ²³ Naan wunba namin, u nan n Baa Yennu-e mun. ²⁴ Mi-i bonni kii tuun toonjaana nba ki sɔɔ daa ki mi tun na bi boori, bi bia bo kii mək biiti. Bi lek la toonjaana nba ki n tuu tuun nawa, naan nan min nan n Baa Yennu. ²⁵ Linba na teen nnae, a baa din sɔb linba n po bi sennu ni na n fit teen mənii a: ‘Bi namin, ki li ki mək paaki.’

²⁶ “Tɔn, n saa tun Sommtɔɔ i peŋ, wunba tee Yennu Seyeeŋ ki want barmənii wannu na. U saa nyi n Baa Yennu boore ki baar i peŋ, ki pak n po. ²⁷ Ki i mɔŋ mɔŋ sii piak n po ki teen niib, kimaan i poŋ yɔɔ be nanime, laa nyii yoo nba ki n din piin ki tuun n toonn nawa.

16

¹ “N poŋ mi paki mukisuk na poewa, a i tan daa nyikit n weiu. ² Bi tan saa yɔɔ nyinni Yenjiantu ni. Ki yoo baat ki wunba tan kpi-i, u sii mi a u tuun nna ki teen Yennu-e. ³ Bi tan saa tun linba na ki turiwa, kimaan bi ki mimi, ki bia ki mi n Baa. ⁴ Naan n beeri linba na mɔtana, a li yoo-i tanji baar, i ji saa tiar maan nba ki n paki na.

Ki jiin Yennu Seyeeŋ toona po

“N din ki beti linba na sinsinni, kimaan min nan yimme tuu be. ⁵ Mɔtana n saa Yennu nba tumin na peŋe. Naan i sɔɔ ki boin ki laan n saa lee. ⁶ Ki maa ji beti linba mɔtana na, ki i mək parbiir bonchiann. ⁷ N beeri barmeniie nan li sii ŋan turi nan ki n yaat saan, kimaan mi-i kii saani, Sommtɔɔ na kan baar i peŋi. Naan mi-i tanji saan, n saa tumɔ i peŋ na.

⁸ “Wuu tanji baar yoo nba, u saa wann tingbouŋ na naateeb a bi mək biit. U bia saa wannib yentinu nba tee bianjinba, ki bia wannib Yennu barbuut nba tan sii tee bianjinba. ⁹ U saa wannib a bi mək biit, kimaan bi ki teenin yada. ¹⁰ Ki jenna, u saa wannib yentinu nba tee bianjinba, kimaan n saa saan n Baa Yennu boor, ki i ji kan lami. ¹¹ Ki bia jenna, u saa wannib Yennu barbuut nba tan sii tee bianjinba, kimaan u poŋ bu tingbouŋ na teeb yudaano Sintaanii buut ki biirɔwa.

¹² “Maan be bonchiann ki n bo saa paki, naan i kan fit gaar mɔtana. ¹³ Yennu Seyeeŋ nba want barmənii na, wuu tanji baar yoo nba, u saa wanni barmənii kura. U tan kii piak u mɔŋ mɔŋ maan kaa, naan u tan sii wanti linba ki u

gbia Yennu boore, ki bia sii beeri linba tan saa teene. ¹⁴ Ki jenna, u bia tan sii dont n sann, kimaan u tan sii jikit n labaare ki fiitir ki wanti. ¹⁵ Linba kur ki n Baa Yennu mək, li tee n yare. Li paake teen ki n yet a Yennu Seyeen sii jikit n labaar ki wanti.

Ki jiin parbiir nan parpeenn po

¹⁶ “Li-i yann waaminna, i ji kan lami, njaan li-i biaki yann waaminna, i saa lama.” ¹⁷ Ki u poorpoweitesiab boi bi leeb a, “Linba na paak tee bee? U yaa li-i yann waaminna, ti kan lau, a njaan li-i biaki yann waaminna, ti saa lauwa, ki bia yaa, kimaan u saa u Baa peje. ¹⁸ ‘Li-i yann waaminna’ paak tee bee? Ti ki bann waa piak linba na paaki.”

¹⁹ Ki Yiisa bann nan bi yaa bin boio buboite. Li paake ki u boib a, “Maa yaa li-i yann waaminna, i kan lami, ki bia yaa li-i bia yann waaminna, i saa lama na, i boi i leeb a yin bann li paake-e? ²⁰ Barmoniie ki n beeri na, i tan sii mō fabin, njaan tingbouŋ na njaateeb narin tan sii mək parpeenne. I sii mək parbiir, njaan li poorpo ki i parbiir maŋ saa tunn ki teen parpeenn.

²¹ “Li tee nan poo nba tuu yaa wun mar, ki mək parbiir nae, kimaan u biak yoo baara, njaan wuu tanj mar bik yoo nba, u ji tuu tamm u biak na poe, ki ji mək parpeenn nan waa mar bik tingbouŋ ni na paak. ²² Li tan sii tee i mun nnae; mōtana yaa mək parbiir na, njaan n bia tan saa laiwa, ki i para tan saa penn bonchiann, ki soo kaa ki tan saa nyinn parpeenn maŋ i ni.

²³ “Li yoo-i tanj baar, i tan kan boin buboiti. Barmoniie ki n beeri na, linba kur ki i miar n Baa Yennu n sann ni, u saa turiwa. ²⁴ Njaan nan mōtana, i daa ki mi miarō bonsiar n sann ni. Ii miarō, ki i saa la, ki gbee nan parpeenn.

Linba tan saa baar labaar

²⁵ “N poŋ tuu yiini barjokite. Yoo baat ki n ji kii yiini barjokiti, njaan n tan sii piak ki yentir i numm poe ki jiin n Baa Yennu po. ²⁶ Li yoo-i tanj baar, i tuu saa miarō n sann ni. Li bia tan kan kpaa talas nan ki n gaar i paak ki miarō ki turini, ²⁷ kimaan n Baa Yennu mōŋ mōŋ looni; waa looni linba paak tee nnae, kimaan yaa loonin ki bia teen yada nan n nyii n Baa maŋ boore na. ²⁸ N din nyii n Baa maŋ peje ki baar tingbouŋ na ni, ki mōtana n ji nyikit tingbouŋ maŋe na, njaan nmat u peŋ.”

²⁹ Nanne ki u poorpoweiteeb na yetō a, “Mōtana a ji kpan piak yentir ti numm poe. A ki yiint barjokit kaa. ³⁰ Mōtana ti ji bann nan a mi bonsiar kur, ki poŋ bia mi ti buboit njaan ki ti daa ki boia. Li paake ki ti teen yada nan a nyii Yennu peje.” ³¹ Ki Yiisa boib a, “I ji teenin yada mōtanawa-a?

³² Yoo baat, ki ponj baar gbenna, ki i kur tan saa yat kun, njaan ki n biar n kuukoo. Njaan li set ki tee n tan sii be n kuukoo kaa, kimaan min nan n Baa Yennu-e tan sii be. ³³ N beti biak na baaru po a yin tan fit la parmaasire, kimaan yaa gaa n paak na. I tan saa di biak tingbouj na ni. Njaan yii mok parcheenn man, kimaan n nyann tingbouj nawa."

17

Yiisa nba miar Yennu bianjinba

¹ Yiisa nba din pak nna man, njaan gokit got sanpaapo, ki yet a, "N Baa, yoo manj baara. Njaant ki min a Bija n la dontir, ki lian te ki a mun la dontir, ² kimaan fine turin yiikoo niib kur paak, a man fit tur niib kur nba ki a turin manj manfoor nba kaa gbennu. ³ Ki manfoor mane tee niib n bann fin nba tee Yennu nan barmonii, ki soo ji kaa; ki bia mun saa bann min Yiisa Masia nba ki a tumin na. ⁴ Toona nba ki a turin a n tun na, n tun gbenna, ki dont a sann tingbouj na ni. ⁵ N Baa, turimin dontir a boor motana, dontbooru nba ki n din laat, maa din be a boor ki a daa ki nan durinya na.

⁶ "Niib nba ki a din gann ki turin na, n te ki bi bannawa. Bi din tee a yabe, ki a jiib ki turin, ki bi mun sak a maama. ⁷ Ki motana bi mi nan bonsiar kur nba ki a turin na nyii a boore, ⁸ kimaan n pakib maan nba ki a turin nawa, ki bi mun gaara, ki motana bi ji bann nan n set nyii a peje nan monii, ki bi teen yada nan fine tumin.

⁹ "Ton, motana n ji meia bi paake. N ki meia tingbouj na niib kur paak kaa, njaan n meia binba ki a turin na paake, kimaan bi tee a yabe. ¹⁰ N yab kur tee a yabe; ki a yab kur mun tee n yab; ki bi dont n sann. ¹¹ Ki motana n ji baat a boor nie na; n ji kii be tingbouj na ni, njaan namm njarin daa saa biar tingbouj na niwa. Ton, n Baa, Popeendaano, i diab fanu a sann ni, sann nba ki a din purin na, ki bin taan yomm nan min nan fin nba tee yomm na. ¹² Maa daa be namm na, n diab fanu nan a sann nba ki a din purin na ni. N baak bi paak, ki bi ni soo ki teen yanni, see wunba tee Sintaanii yoo na. Waa teen yann na, li teen nan laa sob fin Yennu gbouj ni bianjinba nae. ¹³ Ki motana n baat a peje; ki maa daa be tingbouj na ni na, n piak linba nae ki teemm, a bi para n gbee nan parpeenn nba ki n mok na.

¹⁴ "N pak a maan na turiba. Li paak ki tingbouj na njaateeb namm, kimaan bi ki tee tingbouj na ni yabi, nan maa mun ki tee tingbouj na ni yoo na. ¹⁵ N ki meia maa a nyinnib tingbouj na ni kaa, njaan n meia maa fii baak bi paake fanu, ki bonbiuk daano Sintaanii daa baat ki biiribi.

16 Maa ki tee tingboun na yoo na, bi mun ki tee tingboun na yabi.

17 "Wantib a maan nba set tee barmonii na, ki lin teemm popeendamm. 18 Faa din tumin tingboun na ni bianjinba na, nnae ki n mun tumm tingboun na ni. 19 Ki bi paake ki n jikit n moj ki teena na, a bin teen a tvoj yab nan barmonii.

20 "N ki meia ki teen namm kuukoo kaa; n meia ki teen nan binba tan saa teenin yada bi moontii paak naewa. 21 N bia meia maa bi kura n taan moyomme. N Baa, faa be n ni, ki n mun be a ni bianjinba na, njaant ki bi mun n taan nant moyomm nna; njanne saa te ki tingboun na njaateeb n teen yada nan fine tumin. 22 Popeenn binben nba ki a turin na, n mun turiba, ki bi saa taan moyomm, nan min nan fin nba taa mob bianjinba na. 23 N be bi ni, ki a mun be n ni, a bin fit lian taan mob chib. Njanne saa te ki tingboun na njaateeb n bann nan fine tumin, ki bi saa bann nan a loonib nan faa loonin bianjinba na.

24 "N Baa, a jib ki tur mine, ki n loon bii tanji be maa tan sii be siaminba, ki bin la faa dont n sann bianjinba, kimaan a din loonime, yoo nba ki a daa ki nan durinya na. 25 N Baa, Popeendaano, tingboun na njaateeb narin ki miani, njan min narin mia, ki n poorpoweiteeb na mi nan fine tumin nna. 26 N fiit a binben ki wanniba, ki bia sii njammit fiitir a binben ki wantib, ki bii mok lomm nba ki a loonin na booru, ki n mun sii be bi ni."

18

Baa soor Yiisa bianjinba

(Matiu 26.47-56; Mak 14.43-50; Luk 22.47-53)

1 Yiisa nba din miar Yennu ki gbenn na poorpo, ki hoo nan u poorpoweiteeb yaat saa, ki saa poot kpenu nba ki bi yi Kidronn na. Kpaab nna din be lej; ki bi saan koo kpaab man ni.

2 Ton, Judas, wunba din nyii Yiisa poor na din mi kpaab man boor, kimaan yoo kur Yiisa din tuu saa nan u poorpoweiteeb leje. 3 Njanne ki Judas tan baar kpaab man ni nan kunkonkonna, nan mannteeb yudamm nan Farisiinba toontunna; ki bi dia jatiat nan fita nan mulanbaabii.

4 Yiisa narin din mi bonsiar kur nba yaa lin teeno, njanne ki u nyii toonn, ki boib a, "I loon nmee?" 5 Ki bi jiin a, "Yiisa nba tee Nasaref niru na." Ki u betib a, "Mine na." Ki Judas, wunba nyii u poor na, see namm lej. 6 Yiisa nba narin yet a, "Mine na" yoo nba, ki bi nmat potuntuna, ki baa baa tin ni. 7 Ki Yiisa namm boib a, "I loon nmee?" Ki bi bia yet a, "Yiisa nba tee Nasaref niru na." 8 Ki Yiisa betib a, "N pon

beti a mine na. Li-i tee ki i loon minie, yin n̄aan ki binba be nanin na-ii saa.”⁹ U din yet nna maŋ, a waa poŋ yet Yennu linba na n teen mōniie, a “Faa turin binba kur na, bi sōo ki teen yanni.”

¹⁰ Li yoo maŋ ki Simonn Piita dia jukbanjiak, ki nōot chōo Yennu mannteeb yudaanō daabir niidiitu po tubir ki pot. Daabir maŋ sann din tee Malkus-e. ¹¹ Ki Yiisa bet Piita a, “Jiint a jukbanjiak maŋ ki nōon. A mi a biak nba ki n Baa turin na, n kan di-i?”

*Baa jii Yiisa ki baar nanō Annas peŋ bianjinba
(Matiu 26.57-58; Mak 14.53-54; Luk 22.54)*

¹² N̄anne ki kunkōnkōnna nan bi yudaanō nan Juu teeb yudamm toontunna na ji soor Yiisa, ki lorō, ¹³ ki jiiu ki saan nanō Annas boor sinsinn. Annas din tee Kayafas diamme, ki Kayafas tee Yennu mannteeb yudaanō li binn. ¹⁴ Kayafas maŋe din bet Juu teeb yudamm a li n̄an ki niyenōkōo n gaar niib kur paak ki kpo, a n̄anne chee nan sōo kur n kpo.

*Piita nba din nōi a u ki mi Yiisa bianjinba
(Matiu 26.69-70; Mak 14.66-68; Luk 22.55-57)*

¹⁵ Baa din saa nan Yiisa na ki Simonn Piita nan Yiisa poorpoweitelōo waa; ki poorpoweitōo maŋ tee daanō nba ki mannteeb yudaanō na miu fanu. Li paak, ki u baar kōo mannteeb yudaanō na n̄aadindouŋ ni, siaminba ki Yiisa be na. ¹⁶ N̄aan ki Piita n̄arin biar see nanyer po yanjir tammōb ni, ki poorpoweitelōo nba ki mannteeb yudaanō na miu na n̄mat yanjir tammōb na ni, ki pak nan sapaamō nba guu tammōb na, ki u kōon Piita dindouŋ na ni. ¹⁷ Ki sapaamō maŋ boi Piita a, “A ki tee jōo na poorpoweiteyenō kaa-a?” Ki Piita jiinō a, “Aaai! N ki tee u poorpoweiteyenō kaa.” ¹⁸ Waat din be li yoo, ki toontunna na nan kunkōnkōnna na joo sankōona muu, ki see nanii, ki Piita tan saan taamm ki bi nanii.

*Bianjinba ki mannteeb yudaanō boi Yiisa buboit
(Matiu 26.59-66; Mak 14.55-64; Luk 22.66-71)*

¹⁹ N̄anne ki mannteeb yudaanō na boi Yiisa u poorpoweiteeb nan u wannu na po. ²⁰ Ki Yiisa betō a, “N poŋ tuu piak yeenin ni ki teen sōo kur, ki ki bōri n wannu kur nba ki n tuu wanti. N tuu want niib Yenjiantu diit ni nan Yenjiantu n̄asaakak ni, siaminba ki Juu teeb kur tuu baat lakint na. Min n̄arin ki mi pak siar woonin ni. ²¹ Ki bee teen ki a boimi? Boin binba gbat linba ki n tuu beerib na. N̄amme mi maa tuu yeen linba.” ²² Yiisa nba yet nna maŋ, ki kunkōnkōnna na yenō pebō tanpak, n̄aan boiō a, “Bi piak jiint mannteeb yudaanō nnae-e?” ²³ Ki Yiisa betō a, “Mi-i

pak bonbisiarie, fan bet soɔ kur laa tee linba. Njaan mi-i pak linba tokinie, bee teen ki a ji pebimi?"

²⁴ Li yooe ki Annas te ki bi jii Yiisa ki saan nana Kayafas, wunba tee mannteeb yudaano na penj; ki Yiisa bia lek daa lor nmiit.

*Bianjinba ki Piita namm noi a u ki mi Yiisa
(Matiu 26.71-75; Mak 14.69-72; Luk 22.58-62)*

²⁵ Piita nba din see ki nanii muu na, lej manj ki bi boio a, "A ki tee u poorpoweiteyeno kaa-a?" Ki Piita yetib a, "N ki tee u poorpoweiteyeno kaa." ²⁶ Ki mannteeb yudaano daabiyeno, wunba ninja ki Piita choo u tubir ki pot na boio a, "N bo ki la ki a be nan Yiisa kpaab na ni-i?" ²⁷ Ki Piita bia noi. Li taakpaak ni ki kojouk bui.

*Bianjinba ki Pailat bu Yiisa buut ki chab a bin kpiu
(Matiu 27.1-2, 11-14; Mak 15.1-5; Luk 23.1-5)*

²⁸ Kayafas nba din boi Yiisa buboit ki gbenn na poorpoe, ki Juu teeb yudamm jiiu ki saan nana tinj na yudaano nba ki bi yiu Pailat* na njaak. Li din tee sanyapob nie. Juu teeb yudamm manj din ki loon bin koo njaak† manj ni, kimaan bi loon bin dia bi mone bonnann Yennu boor, ki tan fit di yukitgar tiaru jaamm na. ²⁹ Li paak ki Pailat nyii nanyer bi boor, ki boib a, "Joo na teen bee ki i biiro?" ³⁰ Ki bi yaa, "Wuu bonni kii tun bonbiir, ti bo kan baar nana a boori." ³¹ Ki Pailat betib a, "I mone n jiiu ki bu nana, i sennu nba want bianjinba." Ki Juu teeb yudamm manj yaa, "Ti ki mok yaak ki saa kpi niro." ³² Yiisa nba din yaa kubooru nba ki u tan saa kpo na, li set tan teen nnae, ki fit gbee.

³³ Ki Pailat nmat koo njaak na ni, njaan yiin Yiisa, ki boio a, "A tee Juu teeb kpanbare-e?" ³⁴ Ki Yiisa jiin boio a, "Fine daa boin buboit na koo siabe beta n po?" ³⁵ Ki Pailat boio a, "N tee Juu niro-ee? A mone niib nan mannteeb yudamme jia ki tan turin. A jia biir bee?" ³⁶ Ki Yiisa yeto a, "N naan ki tee tingbouj na ni yar kaa. N naam-i bonni tee tingbouj na ni yarie, n poorpoweiteeb bo saa kon n paaka, ki Juu teeb yudamm bo kan soorimi. Aaii, n naan ki tee tingbouj na ni naami."

³⁷ Ki Pailat boio a, "A set tee kpanbare-e?" Ki Yiisa jiin a, "Nn, fine yet a n tee kpanbar. Bi din marin a n wann niib barmonii wannue. Li paake ki n baar tingbouj na ni; ki soɔ kur nba waa barmonii wannu manj gbia n maan." ³⁸ Ki Pailat boio a, "Bee tee barmonii?" njaan nmat nyii nanyer, Juu teeb yudamm na boor ki betib a, "N ki la joo na biit ki

* **18:28** 18.28 Pailat din tee Rom tinj kpanbar Siisa yudamm yenoe. † **18:28** 18.28 Bi-i koo wunba ki tee Juu niro njaak, li teemm jakinte.

saa biiro. ³⁹ I mək siar ki tuun binn kur ni, ki n tuu nyinn dansarkooyenə yukitgar tiaru jaamm yoo ki turi. I loon ki n nyinn Juu teeb kpanbar na ki turini-i?" ⁴⁰ Ki bi tian ki yeen a, "Ti ki loon joo na kaa. Ti loon ki a nyinn Barabas-e ki turit." Barabas din tee fat-təəe.

19

¹ Li yoo na ki Pailat te ki bi boo Yiisa kpaasir. ² Ki kunkonkonna na luu kunkonii fokirik ki yirimə, ki lanno baanmuḡ nna, ³ ki baat u boor, ki yeen a, "Juu teeb kpanbar, ti foonta," ḡaan pebito tanpakii.

⁴ Ḥanne ki Pailat bia ḡamm nyii nanyer ki bet yudamm na a, "Gotir man, n baat nənə i boore, a yin bann nan n ki la u biiti." ⁵ Ḥanne ki bi baar nan Yiisa, niib na boor, ki u yir kunkonii fokirik ki bia lia baanmuḡ na. Ki Pailat betib a, "Gotir, niro maḡe na."

⁶ Mannteeb yudamm nan bi toontunna nba lau yoo nba, ki bi tian a, "Kpaamə dapunpunn paak! Kpaamə dapunpunn paak!"

Ki Pailat betib a, "I məḡ n jiiu ki kpaau dapunpunn paak, kimaan min ki la u biiti."

⁷ Ki Juu teeb yudamm na jiin a, "Ti mək sennsau, ki sennu maḡ want nan u kpan lek tee wun kpoe, kimaan u yaa u tee Yennu Bijae."

⁸ Pailat nba gbat nna maḡ, ki jaḡmaanii ji sooro bonchiann; ⁹ ki u ḡmat koo ḡaan yiin Yiisa, ki tan boio a, "A nyii lee?" Ḥaan Yiisa din ki jiino siari. ¹⁰ Ki Pailat bia boio a, "A kan pak jiinimi-i? A ki mi nan n mək yiikoo ki saa te bin ḡaa-a, ki bia mək yiikoo ki saa te ki bin kpa-a dapunpunn paaki-i?" ¹¹ Ki Yiisa ji jiino a, "Yennu-i bonni kii chaba yiikoo, a bo kii mək n paak yiikoo. Li paak, daano nba soorin ki jiin kubina na, u biit yab ki gar a yara."

¹² Pailat nba gbat nna maḡ, ki u lek ji loon ki wun ḡaau nan ninmonn, ḡaan ki Juu teeb yudamm na yakii ki yaa, "Li-i tee ki a ḡaau, ḡann a ji ki tee Kpanbar yudaano Siisa yook kaa, kimaan daano nba pur u məḡ kpanbar, u tee kpanbara yudaano na dataake." ¹³ Pailat nba gbat nna, ki u nyii nan Yiisa nanyer po, ki kar u buut kaanu paak, ki bi yir Tann Binbintir. (Juu teeb maan ni, bi yir Gabata-e.)

¹⁴ Li din tee yonsuuk nie, ki li saa yent ki yukitgar tiaru jaamm n di. Ki Pailat yet Juu teeb yudamm na a, "I kpanbare na." ¹⁵ Ki bi yakii ki yaa, "Kpimə! Kpimə! Kpaamə dapunpunn paak."

Ki Pailat boib a, "I kpanbar ki i loon ki n kpaau dapunpunn paaki-i?"

Ki mannteeb yudamm na jiin a, "Ti ki mək kpanbarsɔɔ see kpanbar yudaano Siisa kuukɔɔ."

¹⁶ Ki Pailat ji chab a bin kpaɔ Yiisa dapunpunn paak.

*Baa kpaɔ Yiisa ki tabinɔ dapunpunn paak bianjinba
(Matiu 27.32-44; Mak 15.21-32; Luk 23.26-43)*

Nanne ki Rom teeb kunkɔnkɔnna na ji gaar Yiisa, ¹⁷ ki nyii nanao doo na kpin; ki u jii u kuun dapunpunn. Ki bi saa baar siaminba ki bi yir "Yukpabuk" na. (Juu teeb maan ni, bi yi leje "Golgota.") ¹⁸ Leje ki bi kpaau dapunpunn paak; ki bia kpaɔ niib banlee dapunpuna paak ki pukin Yiisa po, ki yeno be chianu ki loɔ mun be chianu, ɲaan ki Yiisa be sinsuuk ni. ¹⁹ Ki Pailat sɔb sɔbinii ki bi tabin Yiisa dapunpunn na paak, ki li yaa, "Nasaref niro Yiisa nba tee Juu teeb kpanbare na." ²⁰ Juu teeb bonchiann din karin sɔbu maɲa, kimaan siaminba ki bi din kpaɔ Yiisa dapunpunn paak na din ki fɔk nan Jerusalem-i. Sɔbinii na din sɔb Juu teeb nan Rom teeb nan Griik teeb maan nie.

²¹ Nanne ki Juu teeb mannteeb yudamm saan Pailat boor, ki saa beto a, "Li bo ki ɲan ki a sɔb a 'Juu teeb kpanbare na.' Li bo ɲan ki a sɔb a 'Jɔɔ na pur u mɔɲ Juu teeb kpanbare.'" ²² Ki Pailat jiin a, "Maa sat sɔb linba na, n sɔbe."

²³ Kunkɔnkɔnna na nba kpaɔ Yiisa na poorpoe, ki bi jii u tiat ki chentir taar munna, ki kunkɔnkɔnno kur gaar tor. Li poorpoe biak ki bi jii u tin po liatfoouk, linba ki bi luur bonmunn, ki li ki mək nyarmu na, ²⁴ ki yet bi leeb a, "I daa pati. ɲaant ki ti to naatɔot ki laan wunba saa yentir." Li din teen nna, a Yennu gbouɲ nba din yet linba na n fit gbee-e a: "Bi chent n tiat, ki bia to naatɔot n tin po liatfoouk na paak." Nnae ki kunkɔnkɔnna na set din tun.

Yiisa nba chabit u naa ki kubinto sɔɔ bianjinba

²⁵ Yiisa naa din see kpia u dapunpunn nae: ki Klopas ɲaapoo nba ki bi yiu Meeri na, ki u tee Yiisa naa maɲ niipoo na, see kpiɔu, ki Meeri Magdaliinn pukin leɲ. ²⁶ Ki Yiisa la u naa, ki bia la u poorpoweitɔɔ nba ki u mantik loono na, ki u mun see leɲ, ki Yiisa yet u naa a, "N naa, a bijae na jik," ²⁷ ɲaan bet u poorpoweitɔɔ maɲ a, "A mun, a naae na jik." Laa din nyii li yoo, ki poorpoweitɔɔ na ji jii Yiisa naa ki kun nanao u ɲaak ni.

*Yiisa kuun labaar
(Matiu 27.45-56; Mak 15.33-41; Luk 23.44-49)*

²⁸ Ton, Yiisa din mi nan bonsiar kur nba ki u din tuun na ji gbenna, ki u yet a, "Nyunnyukuru mokin." U yet nna a lin gbeen linba sɔb Yennu gbouɲ ni nae. ²⁹ Nmaɲ din see leɲ nan damiituk, ki bi jii saapo ki tun damiituk maɲ ni, ki jii

saapo na ki fin daauk paak, ki teen u mɔb ni, ³⁰ ki u fɔont ki nak, ŋaan yet a, “Li gbenna,” ki tibin ki chab Yennu u seek.

Bianjinba ki bi jii kpann ki ŋmuu Yiisa lokir ni

³¹ Tɔn, laa saa yent ki tee foondaar na, Juu teeb yudamm na din ki loon niib na-ii be dapunpuna paak foondaari, kimaan foondaar nba din saa yent maŋ din tee dajaanne. Li paak, ki bi din saan Pailat boor, a wun chab ki bin kɔnn kɔnn niib na taa, ki bin kpo yian, ki bin fit kpaatib dapunpuna maŋ paak. ³² Li paak, ki kunkɔnkɔnna na saan ki saa kɔnn binba lakin kpaa nan Yiisa na taa, ³³ ŋaan baar Yiisa boor, ki sɔɔ ki u kpowa. Li paak bi din ki kɔnn u taa. ³⁴ Ki kunkɔnkɔnna na yenɔ jii kpann ki ŋmuu Yiisa lokir ni. Li taakpaak ni ki sɔn nan nyun nyii.

³⁵ Min nba sɔbin gbouŋ nae la baa teen bianjinba nan n mɔŋ ninbina, ki teen siara, ki mi nan n siara maŋ tee barmɔniie, ki n sɔbin linba tee barmɔnii na a yin fit lian teen yada. ³⁶ Li din teen Yiisa nna a lin gbeen linba sɔb Yennu gbouŋ ni nae a, “Bi kan kɔnn u kpabir nan yennkɔwa.” ³⁷ Ki Yennu gbouŋ bia yet siar boor a, “Niib tan sii gorii baa ŋmuu wunba kpann na.”

Yiisa gbanant piinu labaar

(*Matiu 27.57-61; Mak 15.42-47; Luk 23.50-56*)

³⁸ Li poorpoe ki Joosef, wunba tee Arimatea nirɔ na, saan Pailat boor, ki saa miarɔ Yiisa gbanant. Joosef din tee Yiisa poorpoweitɔɔe, ŋaan u din waau woonin nie, kimaan u tiin Juu teeb yudamme janmaanii. Ki Pailat chabɔ; ki u saan kpaat Yiisa ki jiiu. ³⁹ Ki Nikodemus, wunba poŋ mi baar Yiisa boor nyiɔk na mun baar ki dia bonnunubit nba saa teen Yiisa gbanant paak, ki li tee nan bɔrik-gbina piik nan ŋanŋmu na. (Bi din jii bona nba ki bi yir mir nan alos nae ki ŋmat ki teen bonnunubit maŋ.) ⁴⁰ Ki bi jii Yiisa ki pɔbinɔ chinchennana ni nan bonnunubit na, nan Juu teeb kupiinu kaar nba tee bianjinba na. ⁴¹ Baa din kpaa Yiisa siaminba na, kpaab din be leŋ, ki kapaaun poŋ be leŋ, ki bi din daa ki pii sɔɔ kaauk maŋ ni. ⁴² Juu teeb foondaar nba per na, ki kaauk na boor bia ki fɔk na, ki bi pii Yiisa leŋ.

20

Yiisa nba fir kuun ni bianjinba

(*Matiu 28.1-10; Mak 16.1-8; Luk 24.1-12*)

¹ Ki Juu teeb foon daar tan gar, ki lasir daar sanyapob ni ki sɔɔ li daa bɔn, ki Meeri Magdaliinn saan Yiisa kaauk boor, ki la ki bi birint katanu kaauk maŋ mɔb paaka; ² ki u chyar saan Simonn Piita nan Yiisa poorpoweitelɔɔ nba ki Yiisa

mantik tuu loonɔ na peɲ, ki betib a, “Bi piit ti Yomdaano kaauk na niwa, ki ti ki mi baa birɔ siaminba.”

³ Nanne ki Piita nan Yiisa poorpoweitelɔɔ na nyii ki tiin saa, ⁴ ki Yiisa poorpoweitelɔɔ na tin paak Piita, ki saa dɔɲ baar kaauk maɲ boor, ⁵ ɲaan ki kɔɔ. U din tibine ki la katiɲ na. ⁶ Ki Simonn Piita tan yɔɔnt baar ki kɔɔ, ki la ki katiɲ na dɔɔ, ⁷ ki bia la chinchembik nba ki bi daan fin Yiisa yur na, ki ɲann fin li bianɲ ki dɔɔ li kuukɔɔ. ⁸ Nanne ki Yiisa poorpoweitelɔɔ nba din dɔɲ baar na mun kɔɔ ki ji la li bianɲ, ki teen yada nan Yiisa fiir kuun nie. ⁹ Nnaan bi daa din ki bann linba sɔb Yennu gbouɲ ni na paaki, a Yiisa saa fiir kuun ni na. ¹⁰ Ki bi ɲmat kun.

*Yiisa nba din dɔkit Meeri Magdaliinn paak bianɲinba
(Mak 16.9-11)*

¹¹ Meeri ɲarin din biar see kaauk maɲ boor nie ki mɔ, ki tan tibin ki got kaauk na ni, ¹² ki la malakanba banlee lia tapeenii, ki yeno kar siaminba ki bi daan bir Yiisa na yur po, ki lɔɔ na mun kar li taa po. ¹³ Ki bi boio a, “Poo na, bee ki a mɔ?” Ki u jiin a, “Bi piit n Yomdaanoɔ, ki n ki mi baa teenɔ siami.” ¹⁴ Waa yet nna, ki u ɲmant la ki Yiisa see, ɲaan ki u ki bann nan Yiisa-e na. ¹⁵ Ki Yiisa boio a, “N niipoo, bee ki a mɔ? A loon ɲmee?” Meeri ɲarin din mi a u tee kpaab na toontunnɔɔ. Ki u yetɔ a, “Li-i tee ki a jiiuie, fan betin faa teenɔ sian, ki n saan ki saa jiiu.” ¹⁶ Ki Yiisa yiino a, “Meeri.” Ki u ɲmant ki tokino, ki yiino Juu teeb maan ni a, “Raboni!” (Li paak tee “Wanntɔɔ.”) ¹⁷ Ki Yiisa betɔ a, “Daa somi, kimaan n daa ki doo sanpaapo n Baa boori; ɲaan i saa n naa waas boor, ki saa betib a n saa do sanpaapo, wunba tee n Baa nan i Baa na boora; ɲɔɔɔe bia tee n Yennu nan i Yennu na.” ¹⁸ Ki Meeri Magdaliinn ɲmat Yiisa poorpoweiteeb peɲ ki saa betib a, “N la ti Yomdaano nawa,” ɲaan yetib waa betɔ linba.

*Yiisa nba dɔkit u poorpoweiteeb paak bianɲinba
(Matu 28.16-20; Mak 16.14-18; Luk 24.36-49)*

¹⁹ Lasir daar maɲ nyiooko, ki Yiisa poorpoweiteeb na tan lakin leeb ki be diiuk ni, ɲaan kpar gann, kimaan bi tiin Juu teeb yudamm na janmaanii, ki tan sɔɔ Yiisa see bi sinsuuk ni, ki betib a, “Parmaasir-ii be i paak.” ²⁰ Waa yet nna poorpoe, ki u wannib u niipant ni fɔna nan u lokir ni fonn na. Ki u poorpoweiteeb nba lau maɲ, ki bi ji mɔk parpeenn bonchiann. ²¹ Ki Yiisa bia ɲamm yetib a, “Parmaasir-ii be i paak. N Baa nba tumin bianɲinba na, n mun yaa n tumi li bianɲe.” ²² Li poorpoe ki u fount bi paak ɲaan yetib a, “Gaat Yennu Seyeen man. ²³ Li-i tee ki i nyik chab sɔɔ biit, u set la

nyikinhab u biit man paaka; naan li-i tee ki i ki nyik chab soo biiti, u kan la nyikinhabi.”

Ki jiin Yiisa nan Tomas po

²⁴ Naan u poorpoweiteyen nba tee Tomas, ki bi yiu Jaak na din kaa, yoo nba ki Yiisa baar bi boor na. ²⁵ Ki Yiisa poorpoweiteeleeb na beto a, “Ti la ti Yomdaanowa.” Ki Tomas yetib a, “Min narin, li-i kii tee ki n tan la u niipant ni fona na, ki jii n niibir ki tun siaminba ki bi kpaa kpai na, ki bia jii n nuu ki tun u lokir na ni-i kaa, n kan teen yada.”

²⁶ Li daa nanniin daare ki Yiisa poorpoweiteeb na bia lakin leeb ki be diiuk ni, ki Tomas ji be bi ni, ki bi yaan kpar gann; ki Yiisa tan baar see bi ni, ki betib a, “Parmaasir-ii be i paak,” ²⁷ naan bet Tomas a, “Jiin a niibir ki tun n niipant ni, naan bia tant a nuu ki tun n lokir ni, ki ji daa birisi, naan teenin yada.” ²⁸ Ki Tomas yeto a, “Fine tee n Yomdaano ki bia tee n Yennu.” ²⁹ Ki Yiisa boio a, “Faa ji lan na paake ki a teenin yada-a? Binba ki lan naan teenin yada na, parpeenn tee bi yare.”

Linba paak ki bi sob gbouj nae na

³⁰ Yiisa din tun baktinauj toonjaana bonchiann u poorpoweiteeb pen, naan li kur ki sob gbouj na ni. ³¹ Linba sob ki be gbouj na ni, bi sob a yin teen yada nan Yiisa-e tee Yennu Niganntoo Masia, ki bia tee Yennu Bija. Li-i tee ki i teeno yada, u paake ki i saa la manfoor nba kaa gbennu.

21

Bianinba ki Yiisa dokit u poorpoweiteeb banlore paak

¹ Li poorpoe ki Yiisa namm dokit u poorpoweiteeb paak, mokgbenjir nba ki bi yir Taiberias* na ni. Waa dokit bianinbae na: ² Simonn Piita nan Tomas (wunba ki bi din yiu Jaak na) nan Natanael (nsoe din nyii Keena nba be Galilii yent ni na), nan Sebedii waas, nan Yiisa poorpoweiteeleeb banlee din lakin be Taiberias mokgbenjir man ni. ³ Ki Simonn Piita tan bet u leeb na a, “N sik jansooru jen.”

Ki bi beto a, “Timm nan fine saa sik.” Ki bi saan koo burgbetir ni, ki lubin bi janlaauj nyun na ni, naan li nyiook bi din ki soor siari. ⁴ Li din tan yent sanyapob ni ki Yiisa see nyunkpin, naan ki u poorpoweiteeb ki mi a nsoe. ⁵ Ki u boib a, “Naajab, i ki soor siari-i?”

Ki bi jiin a, “Nn.”

* 21:1 21.1 Galilii mokgbenjir sanleere tee Taiberias-e.

⁶ Ki u betib a, “Lumin i janlaauṅ i diitu po, ki i saa soor jani.” Ki bi lu janlaauṅ na, ki ji gbar donnu, kimaan jani nba ki bi soor na kpiatu din paaka.

⁷ Nanne ki Yiisa poorpoweitoo nba ki u mantik loono na yet Piita a, “Ti Yomdaano.” Simonn Piita nba gbat a bi Yomdaano na, ki u lia u liatir nba ki u bo liat bir na, ki yukir sik nyun ni ki baar Yiisa boor. ⁸ Leṅ din ki fok nan nyunkpiṅi; li fokint din tee nan taapaun kobii ṅantaa nae; ki Yiisa poorpoweiteleeb ji kan burgbetir na ki li daar janlaauṅ na, ki li gbee nan jani, ki baar nann nyunkpiṅ.

⁹ Baa nyii burgbetir na ni yoo nba, ki bi la boroboro nan sankoona muu, ki jan paa muu na paak ki beet. ¹⁰ Ki Yiisa betib a, “Jiin jani nba ki i soor na waan, ki baar nann nna.” ¹¹ Ki Simonn Piita koo burgbetir na ni, ki dat janlaauṅ na ki donn kunkonn, ki li gbee nan jangbeṅa; ki bi kan, ki li tee jani kobik nan piinṅmu nan ṅantaa. Li din yab bonchiann, ṅaan janlaauṅ na lek ki pati.

¹² Nanne ki Yiisa betib a, “Saana man ki tan ṅman.” Nann bi yenokooṅwa lek ki mok parcheenn nan wun boio a u tee ṅmee, kimaan bi mi nan u tee Yomdaano nae. ¹³ Ki Yiisa jii boroboro na ki turib, ki bia jii jan na ki turib.

¹⁴ Linba nae din tee taar muntaa ni ki Yiisa jii u moṅ ki wann u poorpoweiteeb, Yennu nba din fiino kuun ni na poorpo.

Bianjinba ki Yiisa pak nan Piita

¹⁵ Baa din dii jeet maṅ poorpoe, ki Yiisa boi Simonn Piita a, “Simonn, fin Joonn bija, a loonin ki gar linba nawa-a?”

Ki u jiin a, “Nn, n Yomdaano, a mi nan n loona.”

Ki u yeto a, “Ii dint n pebis.” ¹⁶ Ki Yiisa bia boi Simonn Piita taar munlee ni a, “Simonn, Joonn bija, a loonimi-i?”

Ki u jiin a, “Nn, n Yomdaano, a mi nan n loona.”

Ki u beto a, “Ii kpaar n pei.” ¹⁷ Ki taar muntaa ni ki Yiisa boio a, “Simonn, fin Joonn bija, a loonimi-i?”

Ki Piita par ji biir, kimaan Yiisa nba boio taar muntaa a, “A loonimi-i?” na. Ki u yeto a, “N Yomdaano, a mi bonsiar kur. A mi nan n loona.”

Ki Yiisa beto a, “Ii dint n pei. ¹⁸ Barmoniie ki n beera na, faa din tee naasimo na, a din tuu bob a gbanne, ki saa siaminba ki a loon; ṅaan a-i taṅi kpet yoo nba, a saa tant a nii, ki soo saa lora, ki mukisa ki saan nana siaminba ki a ki loon.” ¹⁹ Yiisa nba yet linba na din want bianjinba ki Piita tan saa kpo ki te Yennu sann n la dontire. Li poorpo ki Yiisa yeto a, “Ii waa-n.”

²⁰ Ki Piita tan jiant ki la Yiisa poorpoweiteloo nba ki u mantik loono na ki u waa; ṅoo mane din kar ki kpia Yiisa,

yoo nba ki bi lakin di jeet, ki donn boio a, “Nmee yaa wun nyi a poori?” na. ²¹ Piita nba lau yoo nba, ki u boi Yiisa a, “N Yomdaano, naan joo na narimi-i?” ²² Ki Yiisa yeto a, “Mi-i loon ki wuu be nan maa tan saa jen, li ki la-ani. Fin-ii waan.”

²³ Li paake teen ki Yiisa poorpoweiteeb na din yeen a Yiisa poorpoweitoo man kan kpo. Naan Yiisa din ki pak a u kan kpo kaa. U din yet a, “Mi-i loon wuu be nan maa tan saa jen, li ki la-ani.”

Ki jiin wunba sob gbouj na po

²⁴ Ton, Yiisa poorpoweitoo mane tee wunba yeen niib barii man, ki bia sobir gbouj na ni; ki ti mi nan waa yeen linba na tee barmoniie.

²⁵ Naan bona bonchiann be ki Yiisa din tun ki pukin linba sob gbouj na ni paak. Bi-i bonni sob linba kur ki u din tun man, n dukin nan gbant nba ki bi bo saa sob na bo kan la yiar tingbouj na ni kii be.

TOOMIINBA TOONA

Ki jiin Toomiinba Toona gbouŋ na po

Toomiinba toona sɔbu na tee Luk barnanii sɔbu na tukire.

Li barjar mantik tee lin wann Seyeen nba din te ki Yiisa sinsinn weira mɔont ɲɔɔ Yiisa barnanii na “Jerusalem doo ni, nan Judea nan Samaria tinii kur po, ki saan tuu tingbouŋ na lokir kur po nae.” (1.8)

¹ Chanbaa Teofilus:

N sinsinn sɔbu na ni min Luk din sɔb bona bonchiann nba ki Yiisa din tuun ki bia want niib, u toonn pinpiin-yoo na mɔkmɔk nan Yennu nba din tan donno Yendouŋ ni.

² Waa daa din ki doo na, Yennu Seyeen sommir nie ki u din wann waa gann binba ki teemm u toomiinba na nba sii tuun bianjinba. ³ U kuun poorpoe ki u din jii dapiinna ki yɔɔ want u mɔŋ ki teemm, ki li want nan birsuk kaa nan u set jen u manfoor niwa, ki bi din tuu yɔɔ laato, ki u piak namm ki jiin Yennu naan po.

⁴ Yosau yaann ki u tan lakin be namm, ki din tan turib mɔb a, “I daa nyi Jerusalem-i, ɲaan kii be kii guu piinii nba ki n Baa Yennu senn mɔsonn a u saa turi, nan maa pon beti li po na. ⁵ Jɔɔnn ɲarin din wuur niib nan nyume, ɲaan daa ɲanlelee na ni, Yennu Seyeen sa wuur i para.”*

Bianjinba ki Yennu donn Yiisa Yendouŋ ni

⁶ Toomiinba nba din lakin nan Yiisa yoo nba, ki bi boio a, “Ti Yomdaano, yoo nba nae ki a yaa a fat timm Israel teeb† yent ki jiint koo nlee?” ⁷ Ki Yiisa yetib a, “Li ki lai nan yin bann yoo nba ki n Baa Yennu senn a lin tun na; ɲɔɔe mɔk yaak ki senn u yoo. ⁸ ɲaan yoo nba ki u Seyeen saa sik i paak na, i saa la paŋ, ki tan sii tee n siara damm Jerusalem, nan Judea yent kur ni, nan Samaria yent ni, nan tingbouŋ na lokir kur po.”

⁹ Waa pak maan maŋ ki gbenn yoo nba, ki Yennu te ki u do Yendouŋ ni, ki bi goriio, ki u saa kɔɔ sanpagbant ni, ki bi ji ki lau. ¹⁰ ɲaan baa lek biar see ki kpaanunii ki gorii sanpaapo na, ki sɔɔ jab‡ banlee see ki lia tapeenii, ¹¹ ki boib a, “Yimm Galilii teeb, bee ki i see nna ki gorii sanpaapo nna? Yiisa nba nyii i boor ki doo Yendouŋ ni bianjinba na, u bia tan saa nyi Yendouŋ maŋ ni ki jen sik nan yaa goriio ki u do sanpaapo bianjinba nae.”

* **1:5** 1.5 Li paake tee “Yennu Seyeen saa gbee i ni.” † **1:6** 1.6 Juu teeb sanleere tee Israel teeb. ‡ **1:10** 1.10 Bi din tee malakanbae.

Ki jiin wunba gaar Judas yiar na po

¹² Li yoo na ki Yiisa toomiinba na nyii Olif Tiinii kunkonn na paak ki ηmat Jerusalem. Len maη nan Jerusalem din tee nan maar jinn nae. ¹³ Baa baar Jerusalem yoo nba, ki bi saan koo ηaak nba ki bi tuu be na ni ki doo ditootuk paak. Binba din koo maη tee Piita nan Joonn nan Jeems nan Andru nan Filip nan Tomas nan Batolomiu nan Matiu, nan Jeems wunba din tee Alfeus bija, nan Simonn Nikakitik, nan Judas wunba tee Jeems bija na; ¹⁴ ki bi kura tuu yoo lakint nan leeb ki pukin poosiab nan Yiisa naa Meeri, nan Yiisa waarii, ki mei Yennu nan dudukyent ki ki naki.

¹⁵ Nanne ki daa ηanlee nna tan gar, ki Yiisaweira teen nan kobik nan piinlee nawa ki taan kar, ki Piita tan fiir set ¹⁶ ki yet a, "N naa waas, linba ki Yennu Seyeη din te ki Defid din sint bunt buntir ki jiin Judas po, ki li sob Yennu gboun ni na, li kpa a talase ki lin set tan gbee. Judas mane tee daano nba daan wann niib ki bi soor Yiisa na. ¹⁷ Nnan Yiisa din gann timm nan ηooe a tii tuun Yennu toonn nba ki ti tuun na, ki u din pukin ti kann ni."

¹⁸ (Judas toonbiit likirii nba ki u la nae, ki u jii ki daa kpaab; leηe ki u bia tan baa ki put poor, ki u noot kur nyii. ¹⁹ Ki Jerusalem teeb kur gbat nna maη, ki pur kpaab maη sann bi moη maan ni a Akeldama, ki li paak tee "Sonkpaab.")

²⁰ "Ton, li sob yaη gboun nba be Yennu gboun nook ni na a:

'Naant ki u ηaak n set langboun ki soo daa koo leni.'

Ki bia jen sob a:

'Li ηan ki soo n gaar u toonn yiar na.'

²¹⁻²² "Li paak ti loon ki tin gann niyeno ki pukino ti po, ki wun teen Yiisa kuunfiiru siara daano. Li ηan ki wuu tee timm nba daan tuu yoo lin nan ti Yomdaano Yiisa maη ni yeno, yoo nba ki Joonn din wuur niib Yennu nyunwuru mokmok ki tan baar yoo nba ki Yiisa nyii ti boor, ki Yennu donno Yendoun ni na."

²³ Nanne ki bi nyinn jab banlee: Joosef wunba ki bi din yiu Basabas na (bi din bia yi ηooe Justus na), nan Matias, ²⁴ ki ji miar Yennu a, "Ti Yomdaano, fine mi soo kur par ni, li paak, wantit jab banlee na ni, wunba ki a gann, ²⁵ ki wun teen toonii ki gaar a toonn yiar nba ki Judas nyik ηaan saan saa be siaminba ηan nana na." ²⁶ Baa miar Yennu ki gbenn yoo nba, ki bi to naatoot, a bin gann bi banlee maη ni yeno, ki Matias dii, ki bi jiu ki pukino toomiinba piik nan yeno koo na ni.

2

Yennu Seyeen baaru labaar

¹ Tɔn, ki jaamm nba ki bi yir Pentekost na daar baar; daar maɲe ki Yiisaweira kura lakin leeb boyennkɔɔ ni. ² Li taakpaak ni ki fuur nyii sanpaapo ki fu nan wonpaaruko da na, ki sik gbee diiuk nba ki bi kar na ni. ³ Ki bi la ki siar naan nan mupeeun na, ki yat tɔɔ sɔɔ kur paak, ⁴ ki Yennu Seyeen gbee sɔɔ kur ni, ki bi piin piak maboorganii nan Yennu Seyeen nba wannib bianjinba na.

⁵ Ki Juu teeb nba tee yentinna na mun din be Jerusalem li yoo, binba nyii tingbouŋ na tini kur po ki baar leŋ. ⁶ Baa gbat fuut maŋ yoo nba, ki nibur tikir leŋ, ki li teemm yaarlituk, kimaan Yiisaweira maŋ piak sɔɔ kur maan ni ki u gbia. ⁷ Ki li teemm bakitnaun ki jaar litib, ki bi boi bi leeb a, "Niib nba piak na kur ki tee Galilii teeb kaa-a? ⁸ Ki li teen nlee ki ti kura tan jia gbia ki bi piak ti mɔŋ mɔŋ maan nna? ⁹ Ti siab nyii Patia nan Media nan Elam nan Mesopotamia nan Judea nan Kapadosia nan Pontus nan Asia, ¹⁰ nan Frijia nan Pamfilia nan Ijpt, nan Libia yaka po siaminba kpia nan Sairene na; ki ti yemm mun bia nyii Rom; ¹¹ ki ti siab tee Juu teeb, ki siab mun bia tee boorganu nba din lebit bi jiantu ki waa Juu teeb Yennu na; ki ti yemm mun bia nyii Kret nan Arabia, ŋaan ki ti kura lek gbia ki bi piak ti mɔŋ mɔŋ maan ni, ki dont Yennu sann nan u bakitnaun toona nba ki u tun na." ¹² Ki li bakitib ki ŋmat bi yan, ki bi boi bi leeb a, "Linba na paak tee bee?" ¹³ Ki siab mun bia laa ki sarikit Yiisaweira maŋ a, "Bi nyuu daame ki yib."

Ki jiin Piita mɔɔntii po

¹⁴ Ŋanne ki Piita nan u leeb piik nan yenɔkɔɔ na fiir set nibur na tɔɔnn; ki Piita pak sanpaapowa a:

"Yimm Juu teeb, nan yimm nba kur be Jerusalem na, gbiintir man maa yaa n paki linba na, kimaan n mɔk siare ki loon ki i bann. ¹⁵ Yaa dukii nan ti yibe na, ŋaan ti ki nyuu siari, kimaan li daa tee sanyayondanne. ¹⁶ Li tee linba ki Yennu sɔkinii Joel din yet a li tan saa teene a:

¹⁷ 'Yennu yet a: Durinya joontu yoo

n tan saa tun linba nae:

n tan saa sikin n Seek sɔɔ kur paak,

ki i bonjai nan i bonpoi tan sii sɔkint n maan,

ki i naasimm mun tan sii laat yirintu,

ki i jakpera tan sii damii damiit.

¹⁸ Ki li yoo maŋ n tan saa sikin n Seek n daaba paak,

li jab nan poob kur,

ki bi mun bia tan sii sɔkint n maan.

¹⁹ N tan saa tun toonjaana sanpaapo,

nan bakitnaun nyina tingbouŋ na ni;
ki sɔn nan muu nan munyuuk tan sii be.

²⁰ Yonnu tan saa kpint ki bɔnn,
ki ŋmaarik mun saa kpint ki mɔnn nan sɔn na;
li tan saa teen nnaewa ki min Yennu dajaann
nba tee biiru daar na n fit baar.

²¹ Ki sɔɔ kur nba tan boin sommir po saa la tinnu.' "

²² Nanne ki Piita bia ŋamm yet a, "Yimm Israel* teeb,
gbiintir man linba ki n yaa n beti ki jiin Yiisa nba tee Nasaref
nirɔ na po; i mɔŋ mi nan Yennu-e te ki u tuu tuun bakitnaun
toona nan nyina i boor ni, ki li set want nan Yennu-e tumɔ.

²³ Njaan Yennu mi linba yaa lin tan teen. Li paak ki u
dɔŋ lor ki kubinɔ i nuu ni, ki i te ki biiddamm kpaab tabinɔ
dapunpunn paak ki u kpo, ki li want nan yimme set kpiiu.

²⁴ "Waa daan kpo ki daa be kuun nii ni na, ki Yennu fatɔ ki
fiinɔ kuun ni, kimaan kuun ki mɔk paŋ ki saa diau. ²⁵ Defid
din bunt buntir ki jiin Yiisa po ki yaa

'N mi nan Yennu yɔɔ be nanin,
ki u bia see n poorpo ki guun ki n ki laat danj.

²⁶ Li paak n mɔk parpeenn ki piak parpeenn maan.

Mi-i lekii tanj kpo, njaan n sii mɔk dindann,

²⁷ kimaan u tan kan nyik n seek ki lin kpakin kpeentiŋi.

N tee u popeendaanɔe,

ki u kan sak ki n gbanant n tan bati;

²⁸ ki u bia te ki n bann manfoor sonii,

ki tan saa baar kii be u tɔonn

kii mɔk parpeenn bonchiann.' "

²⁹ Ki Piita bia ŋamm yet a, "N naa waas, n yaa n pak yent
i numpoe ki jiin ti yeejasaakɔɔ Defid po. U din kpo, ki bi
piiu, ki u kaauk daa be nna na. ³⁰ U din tee Yennu sɔkiniie,
ki din mi nan Yennu senn mɔsonn ki turɔ, ki yet a li-i tee ki
u kpo, u tan saa jii u yaaboonyenɔ ki dinnɔ u naan. ³¹ Defid
din mi linba ki Yennu yaa wun tan teen. Li paak ki u din
pak Yennu Niganntɔɔ Masia kuunfiiru po, ki yet a Yennu
Niganntɔɔ tan kan kpakin kpeentiŋ, ki u gbanant bia kan
bati."

³² Ki Piita bia ŋamm yet a, "Yiisa nba nae ki Yennu daan
fiinɔ kuun ni, ki ti kura na mun tee u kuunfiiru maŋ siara
damm. ³³ Ki Yennu bia donnɔ a wun kar u niidiitu po. Waa
kar yoo nba, ki u gaar Seyeen nba ki Yennu din senn mɔsonn
ki yaa u tan saa turit na, ki sikin ti ni. Tɔn, Seyeen mane ki
i laat ki bia gbia na. ³⁴ Defid nba narin din kpo na, u din ki
doo Yendɔun ni nan u gbananti. Tɔn, u buntir maŋ din ki

* 2:22 2.22 Juu teeb sanleere tee Israel teeb.

want u mɔŋ donu po kaa, ŋaan u din want Yiisa poe, ki yet a:

'Yennu din yet n Yomdaano a,

Karin n niidiitu po

³⁵ mɔkmɔk nan maa tan saa jii a datai

ki teemm a taakpakta.' "

³⁶ Ki Piita bia yet a, "Li ŋan ki yimm Israel teeb kur n bann nan Yiisa nba ki i daan te ki bi kpaau dapunpunn paak na, ŋɔɔe ki Yennu wann nan u tee u Niganntɔɔ Masia, ki bia tee ti Yomdaano."

Bianinba ki niib tusaa ŋantaa teen Yiisa yada

³⁷ Niib na nba gbat nna maŋ, ki bi para biir bonchiann.

Ki bi boi Piita nan u leeb na a, "Ei! ti naa waas, ti saa teen nlee?" ³⁸ Ki Piita betib a, "See ki i kur nyik toonbiit tumu

ki tin wuri Yennu nyunwuru Yiisa Masia sann ni, ki Yennu n nyik i biit ki chabi, ki turi piinii nba tee u Seyeen na;

³⁹ kimaan u poŋ senn mɔsonn a u saa jii u Seyeen na ki tur yimm nan i waas, nan binba kur be banfɔka, yimm nba kur ki u tan saa yiini ki yin sak u mɔb na."

⁴⁰ Li poorpoe ki Piita pak mɔmaan bonchiann ki nyinn siara, ŋaan bia kpaamm a, "Hei! Nyint i mɔŋ man Yennu tubdatu nba baat mɔtana nibiit paak na ni." ⁴¹ Ki bi

bonchiann sak u maan maŋ, ki teen nan niib tusaa ŋantaa nawa, ki bi wurib Yennu nyunwuru, ki bi pukin bi paak li

daar maŋ. ⁴² Ki bi ŋammit tumii ki bant toomiinba maŋ wannu, ki jii bi yoo ki dia leeb nan mɔtaauk, ki lakint di jeet, ki bia tikii mei Yennu.

Ki jiin Yiisaweira benu po

⁴³ Ki jijeet ji mɔk sɔɔ kur kimaan toomiinba na tun

bakitnauŋ toona bonchiann, Yennu paŋ ni. ⁴⁴ Ki Yiisaweira

maŋ kura bia lek dia leeb nan mɔtaauk, ki chentir bi bona ki teen leeb, ⁴⁵ ki tuu kɔi bi faar ki jikit li likirii ki toor leeb,

sɔɔ kur nba saa gaar bianinba, ki lin jaŋɔ.

⁴⁶ Daar kur bi bia lek tuu taan leebe Yenjiantu ŋasaakak

ni ki jiant Yennu, ŋaan ji nyi ki baa jedikpaguaa bi ŋei ni,

ki di nan leeb ki mɔk parpeenn, ki ninfɔkin kaa nan leebi.

⁴⁷ Ki yoo kur ki bi piak dont Yennu sann, ki sɔɔ kur par mei

bi paak. Ki daar kur ki ti Yomdaano bia ŋammit te ki niib

laat tinnu ki pukii bi paak.

3

Bianinba ki bi te ki wabik somm

¹ Dasiar yenlekir ki Piita nan Jɔɔnn tan saa Yenjiantu

ŋasaakak ni Yenmiar-yoo. ² Ŋanne ki bi saa yaa bin kɔɔ

Yenjiantu ɲasaakak tammɔb nba ki bi yi Tammɔɲaɲ na, ki la jasɔɔ kar len, ki poɲ tee wabik u maaru niwa; ki daar yeejaɲaakur ki bi tuu jiuu ki baar nano tammɔb maɲ boor, a wuu mei niib nba baat Yenjiantu ɲasaakak maɲ ni na likirii.

³ Yoo nba ki u tan la Piita nan Jɔɔnn ki bi yaa bin kɔɔ na, ki u miarib likirii. ⁴ Ki bi jiant ki goriio sirrr; ki Piita tan yeto a, "Ii goriit." ⁵ ɲanne ki u ji nur nunii ki goriib, ki mi a u saa gaar siare bi peɲ. ⁶ ɲaan ki Piita beto a, "N ki mɔk likirii, ɲaan maa mɔk linbae ki n yaa man tura. N tura mɔb Yiisa Masia nba tee Nasaref nirɔ na sann ni, fiit kii somm," ⁷ ɲaan soor u niidiitu ki fiino. Li taakpaak ni ki joo na taa kakit, ⁸ ki u tab fiir set, ki ji piin somm ki lin, ki tan weib kɔɔ Yenjiantu ɲasaakak maɲ ni, ki yuuk mobit nan parpeenn, ki piak dont Yennu. ⁹ Ki niib kur lau ki u somm ki piak dont Yennu. ¹⁰ Baa ji bann nan ɲɔɔe tee miato nba tuu kaar ki mei niib likirii Yenjiantu ɲasaakak tammɔɲaɲ ni na, ki li ji yaar litib nan waa somm na.

Bianɲinba ki Piita mɔɔntir Yiisa barɲanii

¹¹ Ki wabik maɲ puur wɔb Piita nan Jɔɔnn; ki li teen niib na kura bakitnaunɲ bonchiann, ki bi chiar lakin bi boor. Baa lakin sian na yi Solomon barintire.

¹² Piita nba la niib na yoo nba, ki u yet a, "Yimm Israel* teeb, bee ki li yaar liti nirɔ na po? Bee ki i barii timm nna? Taa te ki wabik na fiir somm na, i dukii a li tee ti mɔɲ paɲ koo ti mɔɲ yentinu paake-e? ¹³ Yennu nba din tee Abraham nan Aisak nan Jakɔb nan ti yeejaleeb Yennu na, ɲɔɔe tee daano nba donn u Toontunnɔ Yiisa ki turɔ u mɔɲ yabint. Yiisa mane ki i jiuu ki teenɔ ti yudamm nuu ni na, ki Pailat daan bikin a wun ɲaau, ki i bia yêto Pailat boor na. ¹⁴ ɲɔɔe lek tee Yennu nirɔ, ki jenna tee Popeendaano, ɲaan ki i yêto, ki miar Pailat a wun nyinn nikpiiruk ki turi. ¹⁵ Li paak, yimme te ki bi kp̄ii Manfoturtɔɔ maɲ; ɲaan ki Yennu fiino kuun ni, ki timme tee linba na siara damm.

¹⁶ "Yiisa maɲ sann paɲ nba ki ti yi nae te ki joo na somm. Wabik na tee wunba ki i poɲ tuu miu ki bia laatɔe, ɲaan ki u tan somm, kimaan waa teen Yiisa sann yada na paak. Waa teen Yiisa yada na paake te ki u somm ki see i numm ni na.

¹⁷ "Tɔn, n naa waas, n mi nan yimm nan i yudamm nba daan te ki bi kp̄ii Yiisa na, i daan ki bann yaa tun linba maɲ paaki. ¹⁸ ɲaan Yennu din pak u maan ki tur u sɔkiniinba, ki bi mun bia pak tur niib, ki bi yet a see ki u Niganntɔɔ

* 3:12 3.12 Juu teeb sanleere tee Israel teeb.

Masia n dii biak. Tɔn, Yennu set tan te ki li teen mɔnii, nan yaa tun bianjinba na.

¹⁹ “Li paak, ii nyik biit tumu man, kii waa Yennu sɔnu, ki wun nyik chab i toonbiit, ²⁰ ki turi foon, ki bia tan tun Yiisa Masia i boor, wunba ki u poŋ gannɔ ki turi na; ²¹ ŋaan Yiisa maŋ lek sii be Yendɔuŋ nie, ki Yennu n tan ŋamm bona kura, nan waa din te ki u popeenn sɔkiniinba nba din be yaayoo ni na yet bianjinba, ki bi mun pak turit na.

²² “Ŋann maŋe ki Moses mun din yet a ‘I Yomdaano Yennu saa turi sɔkiniisɔɔ, ki u sii tee i mɔŋ niro, nan waa nyinnin bianjinba ki teenin u sɔkinii i boor ni na. Gbiintiro man ki tun linba kur ki u saa pak turi; ²³ ki daano nba ki gbiint sokinii maŋ maami, Yennu saa nyinn li yoo u niib ni ki biiro.’

²⁴ “Yennu sokinii Samuel nan sokiniiinba nba wei u poor, ki din piak Yennu maan, bi kura din want linba tan saa teen Yennu Niganntɔ Masia ti yoo nae. ²⁵ Yennu mɔsona nba ki u din senn ki tur u sokiniiinba maŋ, li mɔsona tee i yare; ki lor nba ki u din lor nan ti yeejamm na, li lor mun bia tee i yare, kimaan u din yet Abraham a ‘A yaaboonyeno nie ki tingbouŋ na teeb kura tan saa la n piisin.’ ²⁶ Li paak ki Yennu gann u Toontunnɔ Masia maŋ ki tumɔ i boor sinsinn, a wun te ki i kur n nyik i biit tumu ki la piisin maŋ.”

4

Baa bu Piita nan Jɔonn buut bianjinba

¹ Yoo nba ki Piita nan Jɔonn daa see ki piak teen niib maŋ na, ki Yenjiantu ŋasaakak kunkɔnkɔnna yudaano nan Sajusiinba nan mannteeb kpir baar Piita-nba boor, ² kimaan bi wutoa doo Piita nan Jɔonn nba want niib a Yiisa daan fiir kuun ni na paak, ki li want nan kpeemm tan saa fiir kuun ni ki jen bi manfoor ni biak.

³ Li paak ki bi soorib, ki kɔomm dansarik a lin yenta, kimaan yoo poŋ gara. ⁴ Ŋaan niib bonchiann nba gbat Piita maan maŋ na teen Yiisa yada, ki pukin Yiisaweira po. Ki jab na kur kann tee nan tusaa ŋanŋmu na.

⁵ Laa tan yent sanyiok, ki Juu teeb yudamm nan saakab nan sennu wannteeb lakin bi tituk kaanu ni Jerusalem; ⁶ ki bi lakin nan mannteeb yudaano Annas, nan Kayafas, nan Jɔonn nan Aleksander nan mannteeb yudaano maŋ ŋaatesiab, ⁷ ki te ki Piita nan Jɔonn fiir set bi sinsuuk ni, ki bi boib a, “Panboor bee ki i mɔki? Ki ŋmee sann nie ki i fiin wabik nba na?”

⁸ Ŋanne ki Yennu Seyeen fiir Piita ni, ki u yetib a, “Yimm chanbaanba nan saakab, gbiintir man, ⁹ li-i tee ki i boit

dinna na ki jiin toonjann nba ki ti tun ki tur wabik na, nan waa somm na paakie, ¹⁰ njann li njan ki i kura n bann, ki Israel teeb* kur n mun bann nan Nasaref niro Yiisa Masia sann nie ki joo manj somm ki see i numm ni na. Li Yiisa-e ki i daan te ki bi kpaau dapunpunn paak, njaan ki Yennu fiino kuun ni na. ¹¹ Njooe tee daano nba ki Yennu gbouj piak u po na, a "Tann nba ki yimm tanmaara yetir na, njanne tan tee lotik ni tanjann." ¹² Ki soo sann ji kaa tingbouj na ni ki Yennu tur niib a bin la tinnu, see Yiisa kuukoo."

¹³ Toodamm tituk manj nba din la Piita nan Joonn parcheenn nba ki bi mok na, ki bia bann nan bi tee damm nba ki mi gbouj bonjann na, li din jaar litibe, ki bi ji bann nan bi tuu tee Yiisa weinanleebe. ¹⁴ Baa la joo nba ki bi won te ki u somm na see Piita nan Joonn boor na, ki bi ji ki mok mob nba saa pak biiribi.

¹⁵ Nanne ki bi daa njan ki bi nyii bi lakinu diiuk manj ni, njan ki bi biar faa leeb sawara, ¹⁶ ki boi bi leeb a, "Ti saa teen jab na nlee na? kimaan soo kur nba be Jerusalem na ponj mi jaarlituk toonn nba ki bi tun na. Li paak ti ji kan fit noi; ¹⁷ njan njant man ki tin kpaamm, ki bi ji daa mi yi Yiisa sann ki teen niibi, ki Yiisa maan manj ji daa bia yat ki saa niib boor."

¹⁸ Nanne ki bi yiimm, ki bi jen koo diiuk na ni; ki bi betib a, "Ii mi man ki i jii Yiisa sann ki pak wann soo." ¹⁹ Ki Piita nan Joonn jiin a, "Ki i yaa moj moj po njarin, i dakin nan lanne took Yennu boori? Ti ji sak i mob njan nyik Yennu mob koo nlee? ²⁰ kimaan timm kan fit nyik pinpauk, linba po ki ti la ki bia gbatii." ²¹ Toodamm tituk manj lek kpaamm nan ninmonjar, njan njab a bii saa, kimaan bi ki la sonu nba ki bi saa dat bi tuba, kimaan niib na din piak ki dont Yennu sanne, baa din fiin wabik na paak. ²² Joo nba ki bi te ki u somm na bina din gar piinnawa.

Bianjinba ki bi miar Yennu parcheenn po

²³ Baa njaa Piita nan Joonn yoo nba, ki bi njmat kun bi leeb boor, ki saa yetib linba ki mannteeb yudamm nan saakab manj pakib.

²⁴ Baa mun gbat nna manj ki bi kur taan leeb nan dudukyent ki miar Yennu a, "Ti Yabint Yennu, fine nan sanpaak nan tinj, nan mokgbeja nan linba kur be li ni, ²⁵ ki a Seyeen manj nie ki a din wann ti yeeja Defid, wunba tee a toontunno, ki u bunt buntir ki yet a:

'Binba ki tee Israel teeb na pir nan wutoa,
ki Israel teeb lorin lor yana,

²⁶ ki tingbouj na kpanbara nan yudamm taan leeb

* **4:10** 4.10 Juu teeb sanleere tee Israel teeb.

a bin kōn nan Yennu nan u niganntō Masia na.'

²⁷ "Li tee barmōniie nan Herod, nan Ponsius Pailat, nan binba ki tee Israel teeb† na, nan Israel teeb set daan lakin doo na ni, ki lor lora a bin kpi a popeenn toontunnō Yiisa, wunba ki a gann ki sennō na. ²⁸ Nanne ki bi lakin, a bin tun linba kur ki a poŋ din dukin a yanbōot nan a paŋ ni, ki yaa li tan saa teen na. ²⁹ Tōn, mōtana, Yennu, gbiintir niib na nba fō kōnfōot nan ninmōnn ti paak na, ki ŋaan timm nba tee a daaba na-ii piak a maan nan parcheenn bonchiann, ³⁰ ki tant a nuu ki te baatib n la laafia, ki ŋaan ki tii tuun bakitnaŋ toona, a popeenn toontunnō Yiisa sann paŋ ni."

³¹ Baa gbenn Yenmiarū na yoo nba, ki siaminba ki bi tikir na ji jek, ki bi kura gbee nan Yennu Seyeeŋ, ki piin piak Yennu maan nan parcheenn.

Baa chentir bi bona ki teen leeb bianjinba

³² Li yoo na ki Yiisaweira maŋ kura taan leeb nan dudukyent ki chentir bi bona ki teen bi leeb. Bi sōō din ki yaa u yen siari. ³³ Li yoo na jik ki toomiinba maŋ nyint ti Yomdaano Yiisa kuunfiiru siara, ki siara maŋ mōk paŋ bonchiann, ki Yennu piisin bonchiann be bi kur ni. ³⁴ Ki sōō din kaa bi ni ki pōt siari, kimaan binba din mōk bi mōŋ mōŋ kpaant nan bi ŋei din tuu kōie, ki gaar li likirii ki baar nann, ³⁵ ki tan tur toomiinba na, ki bi chentir ki teen bi leeb nan baa loon bianjinba. ³⁶ Jasōō din be leŋ ki u sann tee Joosef, ki u tee Liifai booru ni niro, wunba ki bi marō Saiprus, ki toomiinba na yiu Banabas (ki li paak tee Sommtōō), ³⁷ ki u tan kōi u kpaab, ki gaar li likirii ki baar nann, ki tur toomiinba na.

5

Ki jiin Ananias nan u ŋaapoo Safaira po

¹ Jasōō mun din be ki u sann tee Ananias, ki u ŋaapoo sann mun tee Safaira, ki u tan kōi u kpaab ki gaar li likirii, ² ki paat likirii maŋ ki bōr, ki u ŋaapoo mi li po, ŋaan jii linba tenn na, ki baar nann ki tan tur toomiinba maŋ. ³ Ki Piita boio a, "Ananias, bee ki a ŋaan Sintaanii kōō yent a pari, ki a faar faak ki loon ki a kpann Yennu Seyeeŋi, ki paat likirii nba ki a kōi a kpaab na paaki? ⁴ Faa daan daa ki kōi a kpaab maŋ na, li daan ki tee a yar kaa-a? Ki faa bia kōir na, likirii maŋ bia ki be a yent ni kaa-a? Bee teen ki a lor a par ni ki tun linba na? A ki faar faak maŋ ki tur niro kaa, ŋaan a faar ki tur Yennu-e."

† 4:27 4.27 Juu teeb sanleere tee Israel teeb.

⁵ Ananias nba gbat nna maŋ yoo nba, ki u kpo ki baa li yoo na. Ki jaŋmaanchioŋ koo binba kur gbat u kuun maŋ po. ⁶ Ki naasimm jiiu ki pöbin chinchenn ni, ki nyii ki saan piuu.

⁷ Nanne ki li yann waaminna, ki u ŋaapoo baar koo, ŋaan daa ki mi linba teeni. ⁸ Ki Piita bia boio a, "Betirin, li set tee barmöniie nan fin nan a soro kpaab likirii nba ki i gaar na kurii na-a?" Ki u jiin a, "Nn, li kure na." ⁹ Ki Piita boio a, "Bee ki fin nan a soro taan möb, ki lor a yin bikin ti Yomdaano Seyeeni? Naasimm nba jii a soro ki saan piuu na, ŋamme koo tammöb ni na, ki bi mun bia saa jii nnae ki saan pii." ¹⁰ Li taakpaak ni, ki u kpo ki baa, ki naasimm na koo ki la ki u kpowa, ki bi bia jiiu ki nyii ki saan piuu ki kpian u soro. ¹¹ Li yoo na ki jaŋmaanchioŋ soor Yiisaweira kur nan binba kur gbat maan maŋ na.

¹² Ton, ki toomiinba na tuun nyina nan jaarlituk toona bonchiann niib na ni. Ki Yiisaweira kura tuu taan leeb Yennu ŋasaakak bokir nba ki bi yir Solomonn barintir na ni. ¹³ Binba ki tee Yiisaweira na din ki mök par nba saa lakin nammi, ŋaan niib din piak dont Yiisaweira maŋ bonchiann, ¹⁴ ki jab nan poob bonchiann teen yada ki pukin Yiisaweira na po.

¹⁵ Nanne niib din nyi nan baatib, ki döontib gadoi nan dindöonii paak sonjokpinii a Piita-i taŋi gaar yoo nba, u yunyuy n lek baa bi paak, ki bin la laafia. ¹⁶ Ki niib nba din be Jerusalem digbanbis ni mun jikit baatib, nan binba ki narinbiit daamiib na, ki baat namm, ki bi kura laat laafia.

Ki jiin toomiinba na biak dinu po

¹⁷ Li paak ki mannteeb yudaano nan u weinanleeb kur nba tee Sajusiinba na fiin punponn bonchiann nan toomiinba na, ¹⁸ ki te ki bi saan soor toomiinba maŋ ki koomm dansarik. ¹⁹ Li nyioŋ maŋe ki Yennu malaka sik loot dansarik na tammöi, ki nyinn toomiinba maŋ, ŋaan betib a ²⁰ "Ii saa man Yennu ŋasaakak ni, ki saa set, ki möont tur niib manfopaann na po." ²¹ Baa gbat u maan maŋ, ki bi saan ki saa koo Yennu ŋasaakak maŋ ni, sanyapob ni, ki ji piin ki want niib manfopaann na maan.

Ki mannteeb yudaano nan u weinanleeb na yiin Israel teeb* yudamm kura, ki lakimm tituk kaanu, ki bi tan tun a bin nyinn toomiinba maŋ ki baar namm. ²² Ki bi saan dansarik maŋ ni ki saa got, ki ki labi, ki ŋmat töondamm tituk maŋ ni ki saa betib a ²³ "Taa baar dansarik na boor yoo nba, ti la ki tammöi kpare kenkema, ki dansarguura na

* 5:21 5.21 Juu teeb sanleere tee Israel teeb.

be tammɔi boor ki guu, ki ti loot tammɔi na, ɲaan ki ki la soɔ dansarik diiuk maɲ ni.”

²⁴ Yenjiantu ɲasaakak yudaano nan mannteeb yudamm nba gbat nna maɲ, ki li teemm yaarlituk toomiinba na po, ki bi ji biris linba saa teen. ²⁵ Ki taan soɔ jasoo nna koo, ki yetib a, “Gotir man, jab nba ki i won koomm dansarik na see Yenjiantu ɲasaakak ni ki want niib Yennu maan.”

²⁶ Li yoo na ki yudaano na jii u jab, ki bi saan ki saa nyinn toomiinba maɲ ki jen namm, ɲaan bi ki nyinnib nan paɲ kaa, kimaan bi tiin janmaanii a niib na tan saa mann jaatib tana.

²⁷ Baa baar namm yoo nba, ki bi te ki bi saan set tɔondamm tituk na sinsuuk ni. Ki mannteeb yudaano na yetib a ²⁸ “Ti daan turi mɔb nan ninbinmɔnii, ki yaa i daa want niib Yiisa sann ni, ɲaan gotir yaa tan tun linba na, yaa jii i wannu maɲ ki yat Jerusalem kur po, ɲaan ji loon yin nyiirit Yiisa kuun paak.” ²⁹ Ki Piita nan toomiinba leeb na jiin a, “See ki ti lek sak Yennu mɔb ki gar nisaarik mɔb.

³⁰ Yiisa maɲe ki i daan poɲ kpaab tabino dapunpunn paak ki u kpo na, ɲaan Yennu nba tee ti yeejamm Yennu na, ɲooe fiin Yiisa kuun ni, ³¹ ki jii donno ki kaano u niidiitu po, ki teeno Yudaano nan Tinntoo, a Israel teeb n nyik biit tumu, ki wun nyik bi biit ki chabib. ³² Timm nan Yennu Seyeenje tee Yiisa kuunfiiru maɲ siara damm; ki Yennu jii u Seek maɲ ki tur wunba saak u mɔb.”

³³ Tɔondamm tituk maɲ nba gbat nna yoo nba, ki bi wutoa fiir, ki bi ji yaa bin kpi toomiinba maɲ. ³⁴ ɲaan Farisiisoo nna din be tituk na ni, ki u sann tee Gamaliel, ki u tee sennu wantoo, ki niib kur teeno baakir, ki u fiir set, ki yet a bin daa nyinn toomiinba na nanyer po; ³⁵ ɲaan bet tɔondamm tituk damm maɲ a, “Hei, Israel teeb, ii mi man yaa yaa yin teen niib na linba na. ³⁶ Sianyoo dinn, ki Tiudas want u moɲ nan u tee nijaansooe, ki niib nan kobii ɲanna na tee u poorpojoomu, ɲaan baa din tan kpiiu, u joomu na kur din yate, ki u jagberin na gbenn. ³⁷ Ki ɲann gar, ki Judas, wunba din tee Galilii niro na mun nyii set nikant yoo, ki want u moɲ, ki tunn niib bonchiann yan ki bi waau; ki niib bia mun din tan kpiiu, ki u joomu na kur yat. ³⁸ Mɔtana, kpan ɲaant Yiisaweira maɲ, ki daa teeb siari; ki li-i tee bi lora nan bi toona na tee nisaarik yarie, li tan saa gbenna. ³⁹ ɲaan li-i tee Yennu yarie, i kan fit nyannibi. I saa la ki i kpet kon nan Yennu-e gbaa.”

ɲanne ki tɔondamm tituk maɲ ji sak Gamaliel mɔb na, ⁴⁰ ki yiin toomiinba maɲ ki koomm, ki te ki bi boob kpaasir ɲaan ɲaab, ki turib mɔb a, “Ii mi man ki i jiki moontir Yiisa sann maɲ.”

⁴¹ Nanne ki toomiinba maŋ nyii tɔɔndamm tituk na ni nan parpeenn, kimaan Yennu nba la ki bi jaŋ nan fedinu Yiisa sann paak na. ⁴² Ki daar kur ki bi saa Yenjiantu ŋasaakak ni, ki bia lin niib ŋei ni, ki want niib a Yiisa tee Yennu Niganntɔɔ Masia-e, ki bia mɔɔntir u barnanii na, ki ki nyikiti.

6

Bianjinba ki bi gann sommteeb banlore

¹ Li poorpoe ki Yiisaweira ŋammit pukii, ki bunburimii tan baar Juu teeb nba piak Griik maan, nan Juu teeb nba piak bi mɔɔŋ maan na sinsuuk ni; kimaan binba piak Griik maan na din yet a bi-i toor jeet daar kur, bi pakɔi ki laat bi tora nan leeb na. ² Nanne ki toomiinba piik nan banlee na yiin Yiisaweira maŋ kura, ki tan yetib a, “Ti naa waas, li ki ŋan ki tin nyik Yennu maan mɔɔntii ŋaan biar jeet toru ni. ³ Li paak, gotir ki gann jab banlore i sinsuuk ni, binba ki i mi nan bi binbeŋ ŋan, ki bi bia mantik gbee nan Yennu Seyeen nan yanfantir, ki tin teemm toona na yudamm; ⁴ ŋaan timm n jii ti mɔɔŋ yoo ki teen Yenmiaru ni, nan Yennu maan wannu ni, ki daa naki.” ⁵ Niib na kur ji din mɔk parpeenne toomiinba maan maŋ paak. Nanne ki bi gann Stiifenn, wunba mantik gbee nan Yennu Seyeen nan yada na, nan Filip, nan Prokorus, nan Nikanor, nan Timonn, nan Pamenas, nan Nikolaus, wunba nyii Antiok, ki ki tee Juu nirɔ, ŋaan din kpint u jiantu ki waa Juu teeb jiantu na. ⁶ Niib na nba gannib yoo nba, ki bi te ki bi saan set toomiinba na tɔɔnn, ki toomiinba maŋ yii bi nii bi paak ŋaan miar Yennu ki turib.

⁷ Li poorpoe ki Yennu maan ŋammit yat kɔɔ niib ni, ki Yiisaweira mun bia yabitir ki pukii bonchiann Jerusalem, ki Yennu mannteeb bonchiann sak Yiisa barnanii na ki teenɔ yada.

Stiifenn sooru labaar

⁸ Stiifenn din la Yennu sommir nan yiikoo bonchiann, ki din tuun bakitnaun toonjaana, niib na sinsuuk ni. ⁹ ŋaan nisiab din ki sakɔ. Binba din noi nan Stiifenn maŋ tee Juu teeb nba din tee daaba, ki bi ŋaab bi daabisin ni, ki bi nyii Sairene nan Aleksandria nan Silisia nan Asia nae. Bi mun din mɔk bi mɔŋ Yenjiantu diiuko. ¹⁰ Ki Yennu Seyeen tur Stiifenn yanfantir bonchiann, ki bi ki fit nyannɔ, u maan maŋ ni. ¹¹ Baa din ki fit nyannɔ na, ki bi kɔɔ nisiab a bin yet a, “Ti gbat ki u piak bonbilankant ki biir Moses nan Yennu.” ¹² Baa yet nna maŋ yoo nba, ki niib na nan saakab nan sennu wantteeb na wutoa doo, ki bi fiir ki soorɔ, ki

saan nano bi tɔondamm tituk boor; ¹³ ki bi tan baar nan nisiab nna biak a bin faar faak, ki yet a, “Yoo kur jɔɔ na yoo piak ki biir Yenjiantu ɲasaakak, nan Moses sennu nae, ¹⁴ kimaan ti gbat ki u yeen a Yiisa nba tee Nasaref niro na saa bet Yenjiantu ɲasaakak na, ki bia lebit Moses kaar nba ki u din senn na.” ¹⁵ Binba kur din lakin kar tituk maŋ ni din kpaa bi ninbina ki gorii Stiifenn, ki tan la ki u numpo lebit ki ji naan malaka numpo.

7

Stiifenn pinpauk

¹ ɲanne ki mannteeb yudaano boi Stiifenn a, “Li set tee moniie-e?” ² Ki Stiifenn yaa:

“Chanbaanba nan n naa waas, gbiintir man. Yoo nba ki ti yeeja Abraham din be Mesopotamia yent, Kaldii tiŋ ni na, li yoo ki u din daa ki saan Harann, ki paŋ daano Yennu dɔkit u paak, ³ ki yeto a ‘Nyikin a tiŋ nan a niib, ɲaan saan siaminba ki n saa wanna.’ ⁴ Li yoee ki u fiir ki nyik Kaldii tiŋ maŋ, ɲaan saan ki saa kar Harann doo ni. U baa kuun poorpoe ki Yennu bia te ki u fiir, ki baar tiŋ nba ki ti be na ni. ⁵ ɲaan Yennu daa din ki turo tiŋ na nan bonmintika a wun yenti, ɲaan senn mɔsonn a u tan saa turo tiŋ na, ki ɲɔɔ nan u yaaboona-ii yen. Yennu nba din senn mɔsonn na yoo nba na, ki sɔɔ Abraham daa ki mɔk biki. ⁶ Yennu din yeto a ‘A yaaboona tan sii be tingaŋ niewa, ki tee daaba leŋ, ki tan saa la mukisuk bonchiann, ki saa tuu bina kobii ɲanna. ⁷ ɲaan tiŋ maŋ niib nba ki bi sii tuun ki teemm na, n tan saa dat bi tuba. Li poorpo, a yaaboona maŋ saa nyi tiŋ maŋ ni, ki baar tiŋ na ni, ki jiantin.’

⁸ “Yennu din senn mɔsonn ki tur Abraham, ki bia wanno mɔsonn maŋ nyinn, a ɲɔɔ nan u yaaboona-ii porii puna. Ki Abraham din tan mar Aisak, ki li daa ɲanniin daar ki u potɔ; ki Aisak mun din tan pot u bik Jakob; ki Jakob mun din tan pot u waas piik nan banlee, binba tee ti yeejajaana na. ⁹ Ki Jakob waas maŋ din tan mɔk punponn nan bi waarɔ Joosef, ki din sooro ki kɔio, ki siab daau ki saan nano Ijipt tiŋ ni, ɲaan Yennu din be nano, ¹⁰ ki nyinno biak kura ni, ki bia turo yan, ki te Ijipt kpanbar Faaro niano ki jiuu teeno yudaano Ijipt tiŋ ni, ki bia te ki u tee yudaano u ɲaak ni.

¹¹ “Li poorpo ki kon tan baa Ijipt tiŋ ni nan Keenann tiŋ ni kura, ki kon soor niib bonbiir, ki ti yeejamm koŋ jeet. ¹² Jakob nba din gbat a jeet be Ijipt yoo nba, ki u tun u waas leŋ. ɲanne din tee bi sinsinn saanu.

¹³ “Ki bi saanu taar munlee nie, ki Joosef ji din te ki u naa waas maŋ banno. ɲanne ki Faaro ji bann Joosef baa

ņaateeb. ¹⁴ Ki Joosef ji tumm a bin ŋmat kun u baa Jakɔb boor, ki saa jii ŋɔɔ nan u ŋaateeb kur ki jen namm Ijipt na; ki bi din tee niib piinlore nan banŋmu.

¹⁵ “Ŋanne ki Jakɔb nan u ŋaateeb maŋ fiir saan Ijipt ki saa kar; li poorpo ki ŋɔɔ nan u waas din tan kpo gbenn leŋ. ¹⁶ Ki bi jii bi gbanant* ki kun nann Sekem nba be Keenann tiŋ ni na, ki saa pii kaauk nba ki Abraham din daa Hamor ŋaateeb boor na ni.

¹⁷ “Yoo nba din tan per nan Yennu n gbeen u moosonn nba ki u senn Abraham na. Li yoo maŋ, ti niib Israel teeb† nba be Ijipt na ji din yab bonchiann. ¹⁸ Li poorpoe ki soɔ dii Ijipt naan, ŋaan ŋɔɔ din ki mi Joosef po. ¹⁹ Ki kpanbar maŋ din dia ti niib diabiuk, ki ton namm bonchiann, ki bia tuu miab a bin nyinn bi sanpantii ŋei ni ki lub ki bin kpo.

²⁰ “Ŋanne ki bi din tan mar Moses, ki u fan bonchiann, ki be u baa ŋaak ŋmaarii ŋantaa. ²¹ Baa din tan nyinnɔ ŋaak ni yoo nba, ki kpanbar na bipoo lau, ki gaarɔ ki wubiio; ki u ji tee u mɔŋ bik. ²² Ki bi din wann ŋɔɔ Moses yan kur nba ki Ijipt teeb mɔk, ki u tan tee wunba mi pinpauk bonchiann, ki bia tuun paŋ toona.

²³ “Moses nba din tan teen binpiinna yoo nba, dasiar ki u tan dukin a wun gɔn u mɔŋ booru Israel teeb. ²⁴ Waa lin gɔntib na, ki u tan la ki Ijipt nirɔ boo Israel nirɔ; ki u baar a wun fatɔ, ki kpil Ijipt nirɔ na. ²⁵ (U din mi a u naa waas na saa bann nan Yennu tan saa te ki ŋooe n nyinnib daabisin ni, ŋaan bi din ki bann nna.) ²⁶ Ki li yent sanyiok, ki u bia la Israel niib banlee kɔn; ki u loon wun taamm ki bin maŋ nan leeb, ki yetib a ‘Gotir man, i tee naa waase, ki bee teen ki i boo leebi?’ ²⁷ Ki wunba mɔk kaat na pii Moses, ŋaan beto a, ‘Soɔ ki teena ti yudaanɔ koo ti barbuurɔ. ²⁸ A yaan loon ki a kpin nan faa won kpil Ijipt nirɔ nae-e?’ ²⁹ Moses nba gbat nna yoo nba, ki u chiar nyii Ijipt tiŋ ni, ki saan Midiann tiŋ ni ki be leŋ, ki tan kɔɔn poo ki mar bonjai banlee.

³⁰ “Bina piinna poorpoe, ki u saan muuk ni dasiar, ki saa baar Sainai jɔɔr boor ki la mupeenu, ki li di tibik paak ki lenii, ki malaka dokit muu maŋ ni.

³¹ “Moses nba din la nna maŋ ki li teenɔ jaarlituk. Ki u chat nakin a wun ŋamm got, ki ji gbat Yennu kunkɔr ki u beerɔ a, ³² ‘Mine tee Abraham Yennu, ki bia tee Aisak Yennu nan Jakɔb Yennu na. Mine tee a yeejamm maŋ Yennu.’ Moses nba gbat nna yoo nba, ki janmaanii kɔɔu, ki u ji see ki jekir ki ki mɔk par nan wun goti. ³³ Ki Yennu beto a ‘Pitir a taasaat, kimaan siaminba ki a see na tee kasii boore. ³⁴ Tɔn,

* 7:16 7.16 Li din tee Jakɔb nan Joosef gbanante. † 7:17 7.17 Juu teeb sanleere tee Israel teeb.

n la Ijpt teeb nba dint n mɔŋ niib Israel teeb biak Ijpt tin ni bianinba, ki n bia gbat bi fabinii. Nanne ki n sik maa n fatib. Li paak, n saa tuma Ijpt.' "

³⁵ Nanne ki Stiifenn bia lek piak ki saa a, "Moses nba nae ki Israel teeb din yêto na, ki beto a, 'Soo ki teena ti yudaano koo ti barbuuro,' nãan njooe ki Yennu ganno a wuu tee bi yudaano nan bi fat-too; ki njo Yennu te ki malaka pak nãno tibik paak, muu ni, ki tumo na. ³⁶ Njo Moses-e din tee daano nba nyinnib Ijpt tin ni, ki bia tun baktinaun toona Ijpt tin maŋ ni, nan baa din saa poot Mɔkmun na, nan baa bia din be muuk ni binpiinna na. ³⁷ Li Moses-e bia din yet Israel teeb a 'Yennu tan saa tun sokiniisoo i boor nan waa tumin bianinba na, ki u sii tee i booru.'

³⁸ "Moses maŋe bia din be nan ti niib Israel teeb, bi lakinu ni, muuk ni na. U din be leŋe ki tan doo Sainai jojaann paak, ki saa be nan Yennu malaka, ki malaka maŋ pak nan Moses, a Moses n sokin ti yeejamm Israel teeb na. Li yooe ki Moses gaar Yennu manfoor maan na ki turit. ³⁹ Nãan ti yeejamm din ki loon bin sako. Li paak ki bi yêto, kimaan bi yan tunn Ijpt-a; ⁴⁰ nãan din bet Aaronn a wun maa yenbis, ki bii tee bi nmakit-teeb, ki bia yeto a 'Moses narin, wunba nyi nant Ijpt na, ti ki mi linba teeno.' ⁴¹ Nanne ki bi maa tingbann ki nanno naajabik, ki mann marun li paak, ki teen jaamm a bin mantik donno, linba ki bi maa nan bi mɔŋ nii na.

⁴² "Li paak ki Yennu ji ki goriibi, nãan chabib ki bi ji jiantir nmaabira, nan laa sob bianinba Yennu sokiniinba gbounyeun ni na, a Yennu yet a:

'Israel teeb, yaa din kpi bonkobit
ki mann marun muuk ni bina piinna na,
i din ki mann marun maŋ ki teen min kaa.

⁴³ I din tuu jikit tingbann Molek lanbouno,‡
ki bia jikit nmaabir Refann naaun,
ki li tee tingbann, ki saa namm.

Bi din tee yenbise ki i maa ki jiantir.
Li paak, n saa te ki i datai n nyinni i tin ni
ki saan nani siaminba fok ki gar Babilonn.' "

⁴⁴ Nanne ki Stiifenn bia piak a, "Ti yeejamm din faa Yennu lanboun muuk ni, ki li want a Yennu be namm. Yennu-e din wann Moses baa saa faa lanboun maŋ bianinba, ki bi faa. Li din tee nan Yennu nba te ki Moses lar bianinba nae.

⁴⁵ "Li poorpo ki ti yeejamm ji tan jii lanboun maŋ ki tur bi waas, ki bi gaar ki mun jikit ki saa nann, ki namm nan Joosua tan baar nna, ki fat tin nba ki boorganii daa din yen li yoo na. Yennu-e din ber nyinn niib maŋ ti yeejamm toonn,

‡ 7:43 7.43 Bi din dia bonkobit gbante ki faa lanbont.

ki lanbouŋ na ji din be nna dik dik nan Defid yoo mun.
⁴⁶ Yennu numm din gboot Defid maŋ, ki u tan miar Yennu a wun chabo ki wun maa ŋaak ki tur ŋoo Yennu nba tee u yeeja Jakob Yennu na. ⁴⁷ Naan ŋoo Defid bija Solomonn-e din tan maa ŋaak maŋ.

⁴⁸ "Ti lek mi nan Yabint Yennu ki kaar ŋei nba ki niib maa ni kaa. Li tee nan Yennu sokinii nba din yet a:

⁴⁹ 'Yennu yet a, Sanpaak tee n naangbouŋo, ki tingbouŋ na mun tee n taakpakitir.

Naborbee ki i saa maa turimi?

Binbebolanne ki n sii be?

⁵⁰ Min kaa nan bona na kuri-i?' "

⁵¹ Ki Stiifenn lek bia piak ki saa a, "I mantik tee nigbaba hei, ki i dudukit bia fok nan Yennu bonchiann, ki i ki sak yin gbiint Yennu maan. I kpan mun kon nan Yennu Seyeen nan i yeejamm nba din tun bianjinba nae. ⁵² Yennu sokinii soo kaa ki i yeejamm ki mukiso. Bi bia din kpil binba pon sokint a Yennu Popeendaano Masia tan saa baar nawa. Ton, motana yimme tee damm nba nyii u poor ki bia tee u kpiira. ⁵³ Yimme bia tee damm nba din gaar Yennu sennu nba ki i yeejamm din gaar malakanba nuu ni, ŋaan bia lek ki sakir na."

Bianjinba ki bi din kpil Stiifenn

⁵⁴ Tondamm tituk na nba gbiint Stiifenn maan maŋ, ki bi donn wutoor bonchiann ki gbab mogbaba.

⁵⁵ Nanne ki Yennu Seyeen fiir Stiifenn ni, ki u yaat got Yendouŋ ni, ki la Yennu maŋ yentsaakar, ki Yiisa see ŋoo Yennu niidiitu po; ⁵⁶ ki u yet a, "Gotir, n la ki Yendouŋ loot ki Nisaarik Bik see leŋ, Yennu niidiitu po." ⁵⁷ Nanne ki tondamm tituk na yikin sanpaapo, ŋaan pii bi tuba; ki bi kura wuur baar ki woro, ⁵⁸ ki dat nyii nana doo maŋ kpin, ki liat bi liata ki bir naasimo nba ki bi yiu Sool na boor, a wuu guu, ŋaan jaat Stiifenn tana. ⁵⁹ Bi din jaatoe dik dik; ki u tan yiin ti Yomdaano a, "N Yomdaano Yiisa, gaat n seek;" ⁶⁰ ŋaan gbaan ki yiin sanpaapowa a, "N Yomdaano, daa jikit bi biit na ki biiribi." U yet nnae ŋaan ji kpo.

8

Bianjinba ki Sool mukis Yiisaweira

¹ Ki Sool sak nan baa kpil Stiifenn na, li ŋan.

Li daar mane ki mukisubiiuk baar Yiisaweira nba be Jerusalem na paak; ki bi kur nyii yat ki saan Judea nan Samaria yentnba po, ŋaan nyik toomiinba na kuukoo leŋ.

² Ki yentinsiab jii Stiifenn, ki saan saa piiu, ŋaan mo fabin bonchiann u paak.

³ Sool narin din loon wun biir Yiisaweirae, ki lin koo naak naak, ki so Yiisaweira, jab nan poob, ki nyintib ki saa kooontib dansarii.

Bianjinba ki Filip moont Yiisa barnanii na Samaria doo ni

⁴ Yiisaweira nba din yat na ji din saa lokir kur poe ki moontir Yiisa maan man. ⁵ Ki Filip nyii sik Samaria doo ni, ki saa moont Yennu Niganntoo Masia na po ki tur len niib. ⁶⁻⁷ Ki nibur tikir ki gbiint Filip moontii man, ki bia la u bakitnaun toona nba ki u tuun. U din nyinn narinbiit niib bonchiann ni, ki bi yikin sanpaapo ki nyi; ki u bia te ki gbanankpeena damm nan wobii bonchiann la laafia. Li paak din teen ki bi mantik gbiint u maan fanu nan dudukyent. ⁸ Ki parpeenn be doo man ni bonchiann.

⁹ Joo nna mun din be doo man ni, ki tee nyokdaano, ki u sann tee Simonn, ki yosau ki u tuu tan tun bakitnaun toona, ki lin bakit niib kur nba be doo man ni, ki u yi u moon nijaann. ¹⁰ Niib kur din baakitoe, li nijaana nan tarii, ki yaa, "Joo na mok pan nba nyii Yennu boore." Li paak ki bi yiu Panchion Daano. ¹¹ U bakitnaun toona man din jaar litib ki yukira. Li paak ki bi din teeno baakir ki bia gbiin u maan.

¹² Naan ki Filip nba din tan baar ki moontir Yennu naan barnanii nan Yiisa Masia po na, jab nan poob din sak u moontii man, ki u wurib Yennu nyunwuru. ¹³ Simonn moon mun din teen yada, ki u wuru. Ki u teen Filip weinanloo, ki laat bakitnaun toona nba ki u tuun na, ki li tuu jaar lito.

¹⁴ Ki Yiisa toomiinba nba din be Jerusalem na gbat a Samaria teeb gaar Yennu maan mana; ki bi tun Piita nan Joonn, ¹⁵ ki bi saan Samaria ki saa miar Yennu ki turib, a bin gaar Yennu Seyeen, ¹⁶ kimaan Yennu Seyeen man daa din ki sik bi soo ni. Bi kpan din wurib Yennu nyunwuru ti Yomdaano Yiisa sann ni kuukooe. ¹⁷ Ki Piita nan Joonn yii yii bi nii bi paak, ki bi gaar Yennu Seyeen.

¹⁸ Simonn nba din la ki toomiinba na yii bi nii niib na paak, ki Yennu teemm Seyeen na, ki u yaa wun tur toomiinba na likirii, ¹⁹ ki yetib a, "Chabimin yikoo na man, ki n mun tuu yii nii soo paak, ki wun gaar Seyeen man." ²⁰ Naan ki Piita beto a, "A saa kpo yiake nan a likirii man, kimaan a mi a a saa jii likirii ki gaar Yennu piinii. ²¹ A lek kan tun siar ti toonn na ni, kimaan a par ki be fanu nan Yennu. ²² Li paak, nyikin dudukbiit man, ki lebit a binben naan kii mei Yennu; li pasiari u saa nyik chaba dudukbiit mana, ²³ kimaan n la nan a gbee nan noontonte, ki bia tee biit yommik." ²⁴ Ki Simonn betib a, "Miat i Yomdaano ki turin man, ki linba ki i yet na ji daa baat n paaki."

²⁵ Tɔn, li poorpoe ki Piita nan Jɔonn pak siara ti Yomdaano po ki tur niib, ki bia moont u maan, njaan nmat saan Jerusalem. Baa din saa nae ki bi moontir Yiisa barnanii, Samaria digbanbis bonchiann ni.

Ki jiin Filip nan Itiopia nijaann na po

²⁶ Njanne ki ti Yomdaano malaka tan baar ki bet Filip a, "Fiit saan tokin sonu nba nyi Jerusalem ki gaar kunkoouk paak ki siik Gasa na." ²⁷⁻²⁸ Ki Filip fiir ki saan. Tɔn, ki Itiopia jatɔkir nna mun din nyii u sonu ki kun. Jɔɔ man tee nijaann nba tee Itiopia poobat nba ki bi yiu Kandes na likirii karachinba yudaano. U din saan Jerusalem-e, a wun saa jiant Yennu, ki tan nmat kun, ki kar u toruk ni, ki taanii daarɔ.

Waa saa yoo nba, ki u karin Yennu sokinii Aisaya nba sob gbouj nba na ni. ²⁹ Ki Yennu Seyeen yet Filip a, "Ii saa nakin toruk na." ³⁰ Ki u chiar saan len, ki gbat ki u karin Yennu sokinii Aisaya gbouj na. Ki u boio a, "A bant linba ki a karin na paaki-i?" ³¹ Ki u jiin a, "Nlee ki n saa bann li paaki, ki li ki tee soɔ wannin kaa?" njaan barin Filip a wun koo wannɔ. Ki u koo toruk man ni, ki bi lakin kar.

³² Yennu gbouj ni maan nba ki nijaann man din karin na, njanne na a:

"Ki u sak saan nan peeuk nba ki bi daarɔ a bin saa kpiu na, ki nmin nan pegann nba ki bi tuu porii u kobit ki u nmin na,

ki ki pak nan mɔbona.

³³ Ki bi sikin u baakir ki yet bin bu u buut bonjann, u din ki mɔk yaaboona, kimaan u manfoor jit tingbouj na niwa."

³⁴ Ki nijaann na boi Filip a, "Betirin, nmeee ki sokinii na piak u po? U yeen u moɔn po amii sooe?" ³⁵ Ki Filip piin siaminba ki nijaann man karin na ki saa, ki piak Yiisa barnanii.

³⁶ Baa tok sonu man ki siik yoo nba, ki bi la nyun nna doo. Ki nijaann na yetɔ a, "Gotir, nyume na, bee yaa lin teen ki a kan wurin Yennu nyunwuru?"

((³⁷ Ki Filip yetɔ a, "Li-i tee ki a teen Yiisa yada nan a par kura, n saa wurawa." Ki u jiin a, "N teen yada nan Yiisa Masia tee Yennu Bijae.")) ³⁸ Ki nijaann man te taanii na set, ki nɔɔ nan Filip sik nyun na ni, ki Filip wurɔ Yennu nyunwuru. ³⁹ Ki bi tan nyii nyun na ni ki doo; ki Yennu Seyeen jii Filip ki yaat nano, ki nijaann na ji ki lau; ki u namm soor u sonu ki kun nan parpeenn.

⁴⁰ Filip ji din saa be Asotus-ewa, ki lin digbana kur ki moontir Yiisa barnanii mɔkmɔk nan waa tan baar Siisarea.

9

Bianjinba ki Sool teen Yiisaweiro
(Toona 22.6-16; 26.12-18)

¹ Tɔn, Sool lek bia din fɔɔ kɔnfɔɔt, ki yeen a u sii dint ti Yomdaano Yiisa poorpoweiteeb biake, ki kpib; ki tan saan mannteeb yudaano boor ni, ² a wun gaar kadaat, ki saan Damaskus ki saa wann Yenjiantu diit yudamm, a wuu la wunba waa Yiisa sɔnu maŋ, li jab koo poob, wun soorib ki lorib ki jen namm Jerusalem.

³ Tɔn, waa ji din saa yoo nba ki saa per Damaskus, ki yentu nyii sanpaapo, ki sik yent lintɔ. ⁴ Ki u baa tiŋ ni, ki gbat ki kunkɔr yiu a, "Sool, Sool, bee ki a mukisirimi?" ⁵ Ki u boi a, "Yomdaano, fin ŋmee?" Ki kunkɔr na jiin a, "Min Yiisa-e ki a mukis. ⁶ Naan fiit ki saan doo na ni, ki bi saa beta faa saa teen bianjinba."

⁷ Li yoo na, ki jab nba chiant Sool na ji biar see surimm. Bi din gbia kunkɔr na ŋarin, ŋaan ki ki laat sɔɔ. ⁸ Ki Sool tan fiir tiŋ ni, ki munt u nunii, ŋaan ki laati. Nanne ki bi dat u nuu ki saan nana Damaskus. ⁹ U din ki fit laat ki saa tuu damunjaa ŋantaa. Li daa maŋ ni, u din ki dii koo ki nyuu siari.

¹⁰ Ki Yiisaweisɔɔ din be Damaskus maŋ, ki u sann tee Ananias, ki ti Yomdaano yiino yirintu ni a, "Ananias!" Ki u jiin a, "Mine na, n Yomdaano." ¹¹ Ki ti Yomdaano yetɔ a, "Fiit ki saan tɔkin sɔnu nba yi Sɔnsunsonn na, ki saa kɔɔ Judas ŋaak ki boi jɔɔ nba nyii Tarsus, ki u sann tee Sool na po. U mei Yennu-e mɔtana, ¹² ki la jasɔɔ yirintu ni, ki u sann tee Ananias, ki u kɔɔ ki jii u nii ki yii u paak, a wuu jikii laat."

¹³ Ki Ananias jiin a, "N Yomdaano, niib bonchianne piak jɔɔ na po, ki jiin linba kur ki u tuun a mɔŋ niib Jerusalem. ¹⁴ U daan gaar yiikoo mannteeb yudamm boor ki baar nna, a wun soor wunba kur yi a sann." ¹⁵ Ki ti Yomdaano betɔ a, "Fini saawa, ŋɔɔe tee wunba ki n ganno a wuu tuun n toonn, ki te boorganu nan bi kpanbara nan Israel teeb* n bann n sann, ¹⁶ ki n mɔŋ saa wannɔ biak nba kur ki u saa di n paak."

¹⁷ Nanne ki Ananias saan kɔɔ ŋaak na ni, ki yii u nii Sool paak, ŋaan yetɔ a, "N naa bik Sool, n Yomdaano Yiisa-e tumin. Nɔɔe tee daano nba ki a daan baat nna ki tan lau sɔnu paak na, ki u tumin a n tan te ki fii jikii laat, ki bia gbee nan Yennu Seyeen." ¹⁸ Li taakpaak ni ki siar nyii u

* 9:15 9.15 Juu teeb sanleere tee Israel teeb.

ninbina ni ki baa, ki naan wakii, ki u ji laat ki fiir set; ki bi wurō Yennu nyunwuru, ¹⁹ ki u dii jeet ki paŋ jen.

Bianjinba ki Sool mōont Yiisa barjanii

Li yoo na ki Sool lakin be nan Yiisaweira nan daa ŋanlee na Damaskus, ²⁰ ki tan saan yiama Yenjiantu diit ni, ki mōontir Yiisa po, a Yiisa kpan set tee Yennu Bijae. ²¹ Binba kur din gbat u mōontii maŋ, li din teemm yaarlituko, ki bi boi a, “Jōō na kaa daan kpi binba yi Yiisa sann Jerusalem na-a? U yaan ki baar a wun soor ki lor Yiisaweira, ki ŋmat namm ki saa turib mannteeb yudamm kaa na-a?”

²² Ŋaan ki Sool mōontii maŋ bia lek ŋammit pukii nan Yennu paŋ, ki u maan maŋ want nan Yiisa-e set tee Yennu Niganntō Masia ki birsuk kaa; ki Juu teeb nba be Damaskus na ki fit jiino siari. ²³ Ki daa bonchiann tan gar, ki Juu teeb na lakin leeb ki lor a bin kpi Sool, ²⁴ ki yonnu nan nyiok ki bi guu doo maŋ tammōi bonŋann a bin kpiu. Ki sōō tan kumiiō baa lorin u paak bianjinba; ²⁵ ŋaan nyayouŋ ki u weinanleeb tan jiiu ki teenō chibuk ni, ki nyinno doo maŋ joonfōnn ni, ki sikino tiŋ ni.

Ki jiin Sool benu Jerusalem ni po

²⁶ Ŋanne ki Sool saan Jerusalem ki saa yabir u mōŋ paak a wun lakin nan Yiisaweira na, ŋaan ki bi ki teenō yada nan u ji tee Yiisaweirō, ki tiino jaŋmaanii. ²⁷ Ki Banabas tan jiiu ki baar nano toomiinba na boor, ki kat wannib bianjinba ki Sool daan la ti Yomdaano Yiisa sōnu ni, nan waa pak nano bianjinba, ki bia ŋamm wannib Sool nba daan mōontir Yiisa po nan parcheenn Damaskus bianjinba. ²⁸ Banabas nba wannib linba na, ki Sool lakin be namm, ki bi kak lin Jerusalem kur po, ki mōontir ti Yomdaano sann nan parcheenn. ²⁹ U bia din pak nan Juu teeb nba piak Griik maan na ki jiin Yiisa po, ŋaan ki bi noi nano, ki koor a bin kpiu. ³⁰ Ŋaan yoo nba ki Yiisaweira bann nna maŋ, ki bi jii Sool ki sik nano Siisarea, ki te ki u kun Tarsus.

³¹ Ŋanne ki Yiisaweira nba be Judea nan Galilii nan Samaria na ji ki laat mukisuk, ki ŋammit tumii ti Yomdaano barii, ki tee yentinna, ki Yennu Seyeeŋ be namm ki kōontib para, ki bi pukii.

Bianjinba ki Piita tun baktinauŋ toona

³² Li poorpoe ki Piita lin lokir kur po, ki tan sik a wun gōn Yennu niib nba be Lida na. ³³ Leŋe ki u din saa la jasōō, ki u sann tee Eneas, ki u tee gbanankpeenn daano, ki din ki fit fi u dōonu ni tee-e ki tan tuu bina ŋanniin. ³⁴ Ki Piita tan yetō a, “Eneas, Yiisa Masia te ki a la laafiawa. Fiit ki ŋamm

a dɔɔnu.” Li taakpaak ni ki u fiir. ³⁵ Ki Lida nan Saronn doi niib kur lau, ki lebit bi binben, ki waa ti Yomdaano.

³⁶ Poosoo mun din be Jopa, ki u sann tee Tabiita, njan Griik maan ni, ki bi yiu Dokas, ki li paak tee piaro. U din tee Yiisaweirɔe, ki tuun toonjana bonchiann ki teen niib, ki bia sommit talasdamm. ³⁷ Ki u din tan yiar ki kpo, ki bi wurɔ, ki doo nanao ditootuk ni ki saa birɔ. ³⁸ Jopa mun din ki fok nan Lida saami, ki Yiisaweira nba be Jopa na gbat nan Piita be Lida, ki bi tun jab banlee u boor a wun kakit ki baar na. Ki jab banlee man saan ki barin Piita. ³⁹ Ki u fiir, ki bi jen nanao. Waa baar yoo nba, ki bi jiu ki doo nanao ditootuk man ni. Ki pakoi be diiuk na ni, ki bi kur nja lint Piita, njan mo, ki jikit bi sootnba nan liata ki wanto, ki yeen a, “Dokas nba tuu be u manfor ni ki nyar linba ki teente na.”

⁴⁰ Nanne ki Piita nyinn bi kur diiuk na ni, njan gbaan ki miar Yennu, ki tan nmant kpeemmo na paak, ki yiin a, “Tabiita, fiit.” Ki u munt ki la Piita, ki ji fiir kar. ⁴¹ Ki Piita donn soor u nuu ki fiin senna, njan yiin pakoi na nan Yennu nilee, ki tan jiu ki wannib nan u jen u manfor niwa.

⁴² Ki li labaar yat saan Jopa kur po; ki niib bonchiann teen ti Yomdaano Yiisa yada. ⁴³ Ki Piita ji biar be Jopa daa bonchiann; u din be jasoo nba tee gbanfabirtoo ki bi yiu Simonn na njaak nie.

10

Piita yirintu labaar

¹ Ton, jasoo din be Siisarea, ki u sann tee Konelius. U din tee Rom teeb lanjimanba yudaano, ki dia lanjimanba kobik, u paabu ni. Ki paabu man yi Itali tin paabu. ² U din tee Yenjiant-toe; ki joo nan u njaateeb kura jiantir Yennu. U din sommit Juu teeb talasdamm bonchiann, ki bia mei Yennu yoo kur. ³ Li din tan tee yenlekire, ki u la Yennu malaka nan u ninbinn, yirintu ni, ki u koo joo Konelius diiuk ni ki tan yiin a, “Konelius.”

⁴ Konelius nba la malaka man na, ki janmaanii sooro, ki u yet a, “N yomdaano, bee?” Ki malaka man jiu a, “Yennu gaar a miaru, ki bia sak a ninkpabaun toona nba ki a tuun ki teen niib nawa, ki tian a po. ⁵ Motana, tumin siab Jopa, ki bin saa yiin joo nba ki bi yiu Simonn, ki u sanleer tee Piita na. ⁶ U tee saamo ki be gbanfabirtoo nba ki bi yiu Simonn na njaak, ki u njaak man kpia nan mokgbenir na.”

⁷ Malaka nba pak nanao man ji din yaate, ki Konelius yiin u njaatoontunna banlee nan lanjima nna, wunba din tee Yenjiant-too, ki tee u kpaakyo. ⁸ Waa betib linba kur teen

na poorpoe ki u tumm Jopa. ⁹ Laa yent sanyiok, ki bi saa, ki saa per Jopa; li yoo na ki Piita mun doo ditootuk paak yonsuuk ni, a wun miar Yennu. ¹⁰ Ki kon tan gbat, ki u ji loon jeet wun di. Baa tee jeet man na, ki u la yirintu, ¹¹ ki sanpaapo loot ki bonsiar nna naan chinchenn ki nyii sanpaapo, ki bi dia li mogbana nanna ki sikint tin ni, ¹² ki u la namm Juu teeb koot booru kur ki li be chinchenn man ni, bonkobit nan bonfurinkaa nan bon-yuyukit linba kur koo; ¹³ ki u gbat kunkor yiin a, "Piita, fiit ki kpi nman." ¹⁴ Nnaan ki Piita jiin a, "O! O! O! N Yomdaano, nna kaa. N ki mi dii ti kooti." ¹⁵ Ki kunkor na bia namm yeto a, "Linba ki Yennu nammir ki li yeen, daa yaa li koo." ¹⁶ Li din teen nna ki jan taar muntaa, ki bi jiin bont man sanpaapo.

Binba ki tee Juu teeb na nba teen Yiisaweira bianjinba

¹⁷ Piita din daa biris waa la yirintu nba na paake. Li yoo na ki Konelius toonii na boi, ki bi wannib Simonn njaak, ki bi baar njaak man tammob ni ki set, ¹⁸ nnaan yiin ki boi a, "Soo be nna ki u sann tee Simonn Piita-a?"

¹⁹ Ki Piita daa koor a wun bann yirintu man paak, ki Yennu Seyeen yeto a, "Gotir, jab bantaa be nanyer ki loona. ²⁰ Li paak, fiit ki sik, ki daa biris nan a tok nammi, kimaan mine tumm."

²¹ Nanne ki Piita sik, ki bet jab na a, "Mine ki i loon na. Bee teen ki i baari?" ²² Ki bi jiin a, "Chanbaa Konelius-e tunt. U tee Rom teeb lanjimanba yudaano, ki bia tee niburchimo, ki jiantir Yennu, ki Juu teeb kur teeno baakir. Ton, Yennu malaka won baar beto a wun yiina ki a baar u njaak ni, ki wun tan gbat linba ki a saa pako."

²³ Ki Piita yiin jab na a bin koo kii be ki sanyiok n yenta. Laa tan yent, ki u teen siir, ki bi saa; ki Yiisaweira nba be Jopa na siab chiano.

²⁴ Li din tan bonn ki yentewa ki bi baar Siisarea, ki soo Konelius pon yiin u ninjamm nan u yoonsba, ki bi kur ji kar guu Piita baarue. ²⁵ Piita nba tan baar ki yaa wun koo, ki Konelius cheto tammob ni, ki gbaan pukio. ²⁶ Ki Piita yeto a, "Fiit, n moj tee niroe," nnaan fiino. ²⁷ Waa din piak nan Konelius nnaan koo njaak man ni na, ki u la niib bonchiann tikir ki guu-u. ²⁸ Ki u betib a, "I moj mun mi nan timm Juu teeb sennu ki chabit nan tin saan binba ki tee Juu teeb boori, koo ki taan nammi; nnaan Yennu wannin a n daa yeen soo, waa ki tee Juu niro na paaki. ²⁹ Li paak, yaa yiinin na, n baar, ki ki yeti. Nanne ki n boi-i maa n laan bee teen ki i tun yiinimi." ³⁰ Ki Konelius yeto a, "Li daan tee nna yoee dinna daar kut muntaa yenlekir, ki n mei Yennu n njaak ni. Li yoo na ki n la ki soo nna see ki lia tannyinyira n toonn,

³¹ ki yet a 'Kōnelius, Yennu gbat a miaruwa, ki bia tian a ninkpabaun toona po. ³² Li paak, tumin sɔɔ Jɔpa, ki wun saan yiin wunba ki bi yiu Simonn, ki u sanleer tee Piita na. U tee saamɔe, ki be gbanfabirtɔɔ Simonn ŋaak nba kpia nan mɔkgebenjir na.' ³³ Li paake ki n daan tun a po yiama, ki a mun tun bonŋann ki baar na. Tɔn, ti kura be Yennu tɔɔnn, ki ji guu a tin gbat linba ki ti Yomdaano Yennu tura mɔb a fan pak turit."

Piita mɔmaan

³⁴ Nanne ki Piita piin paku ki yaa, "N ji bann nan li tee mɔniie nan Yennu set ki lukitir sɔɔ, ³⁵ ŋaan niibooru kur ni, daansɔɔ nba jiantirɔ ki bia teenɔ baakir, ki bia tee popeendaano, ŋɔɔe ŋan nan Yennu. ³⁶ I mi nan Yennu din tur Israel teeb* u maan nba want barŋanii na po, a Yiisa Masia nie ki timm nan Yennu maŋ nan leeb; ŋɔɔ Yiisa Masia-e tee ti kur Yomdaano. ³⁷ I poŋ mi nan Jɔɔnn nba din mɔont u nyunwuru po ki gbenn na, li poorpoe ki Nasaref nirɔ Yiisa din piin ki tuun u toonn Galilii yent ni, ki tan saan tuun Judea yent kur po. ³⁸ I bia poŋ mi bianjinba ki Yennu nyinn Yiisa maŋ, ki turɔ u Seyeen nan u paŋ, ki u lin tuun toonŋana, ki bia te binba kur ki Sintaanii teemm baatib na la laafia, kimaan Yennu be nana. ³⁹ Ki ti la toona kur nba ki u tun Juu teeb tingboun ni nan Jerusalem doo ni, ki ti tee u siara damm. Ki bi kpaau dapunpunn paak ki u kpo. ⁴⁰ Ki daa ŋantaa daar, Yennu fiino kuun ni, ki ti din laato. ⁴¹ Nnaan niib kur kaawa din lau. Timm nba ki Yennu gannit a tii tee u siara damm nae din lau, ki bia dii ki nyuu nana, u kuunfiiru maŋ poorpo. ⁴² Ki u chabit mɔb a tii mɔontir Yennu barŋanii kii teen niib, kii beerib nan ninmɔnn a Yiisa-e tee daano nba ki Yennu nyinn a wuu tee footib nan kpeemm barbuuro. ⁴³ Yiisa nba nae ki Yennu sokiniinba kur din piak u po, ki yeen a sɔɔ kur nba teenɔ yada, Yennu saa nyik chab u toonbiit, Yiisa maŋ sann ni na."

Bianjinba ki binba ki tee Juu teeb na gaar Yennu Seyeen

⁴⁴ Piita nba din daa piak na, ki Yennu Seyeen sik kɔɔ binba kur gbiin maan maŋ ni. ⁴⁵ Ki Yiisaweira nba tee Juu teeb ki nyii Jɔpa ki chian Piita na, ki li teemm bakitnaun nan Yennu nba jii u piinii nba tee u Seyeen, ki tur binba ki tee Juu teeb na mun, ⁴⁶ kimaan bi gbia ki bi piak maboorganii ki dont Yennu sann. Nanne ki Piita yet a ⁴⁷ "Niib na gaar Yennu Seyeen nan taa mun din gaar nae, ki sɔɔ be nna ki saa tiat a ti daa wuurib Yennu nyunwuru-u?" ⁴⁸ Nnaan chab a bin wurib; ki bi wurib Yennu nyunwuru Yiisa Masia sann

* **10:36** 10.36 Juu teeb sanleere tee Israel teeb.

ni. Nanne ki bi gɔɔr Piita a wun biar namm nan daa ŋanlee na.

11

Linba ki Piita wann Yiisaweira nba be Jerusalem

¹ Li yoo na ki Yiisa toomiinba nan Yiisaweira nba be Judea lokir kur po na gbat a binba ki tee Juu teeb na mun gaar Yennu maama. ² Li paak, Piita nba din tan doo Jerusalem, ki bisiab nba dukii nan punpotu kpaa talas ki tur Yiisaweira kur na yakii nano, ki beto a ³ "A saan ki saa be binba ki pot ŋaak ni, ki bia di namm gbaa."

⁴ Nanne ki Piita piin li pinpiik, ki kat wannib linba kur tun a, ⁵ "N daan be Jopa ki mei Yennu-e ki tan la yirintu, ki bonsiar nna naan chinchengbenjir ki nyii sanpaapo, ki bi dia li mɔgbana ŋanna ki sikint n boor. ⁶ Ki n dɔɔnt li nɔɔk ni, ki la ti kɔɔt booru booru kur, bonkobit nan bonsusoot nan bonfurinkaa nan bon-yuyukit kura. ⁷ Nanne ki n gbat ki kunkɔr yet a 'Piita, fiit, ki kpi ŋman.' ⁸ Maa, 'O! O! O! N Yomdaano, nna kaa. N poŋ ki mi dii ti kɔɔti.' ⁹ Ki kunkɔr na bia ŋamm yet Yendouŋ ni a 'Linba ki Yennu ŋamm ki li yeen, a daa yaa li kɔɔ.' ¹⁰ Li daan teen nna ki janj taar muntaae, ki bi jiin donn sanpaapo.

¹¹ "Li tonton na ki Siisarea jab bantaa nba ki bi daan tumm n peŋ na baar ŋaak nba ki n be na ni. ¹² Nanne ki Yennu Seyeen betin a n tɔk namm ki daa yēeni. Ki Yiisaweira nba be Jopa na, bi ni banloob nba be nna na mun chianin ki ti saan Siisarea, ki ti kura baar kɔɔ Konelius ŋaak. ¹³ Ki u betit bianjinba ki u la malaka baar set u ŋaak ni ki beto a 'Tumin sɔɔ Jopa, ki wun saa yiin jɔɔ nba ki bi yiu Simonn, ki u sanleer tee Piita na, ¹⁴ ki u saa pak maan ki tura ki fin nan a ŋaateeb kura n la tinnu.'

¹⁵ "Tɔn, maa piin maan paku yoo nba, ki Yennu Seyeen sik bi paak, nan waa din sik ti paak li pinpiik bianjinba na. ¹⁶ Nanne ki n tiar ti Yomdaano Yiisa nba din yet a 'Jɔɔnn ŋarin din wuur niib nan nyume, ŋaan yimm ŋarin, Yennu Seyeenje saa wuur i para.'* ¹⁷ Tɔn, li-i tee ki Yennu set pib u Seyeen maŋ nan waa din pit bianjinba, yoo nba ki ti din teen ti Yomdaano Yiisa Masia yada naie, n tee ŋmee ki mun sii yaa n tia Yennu ki u daa te boorganu tee u niibi?" ¹⁸ Baa din gbat nna maŋ yoo nba, ki bi ji nyik kpayakit na, ŋaan dont Yennu sann, ki yeen a, "Yennu chab binba ki tee Juu teeb mun a bin nyik biit tumu ki teen Yiisaweira ki la manfoor nba kaa gbennu na."

* 11:16 11.16 Li paake tee "Yennu Seyeen saa gbee i ni."

Antiok teeb nba teen Yiisaweira bianjinba

¹⁹ Tɔn, Stiifenn kpinu poorpoe ki mukisuk baar Yiisaweira paak, ki bi yat; ki bi siab yaat saan Fonisia, nan Saiprus, nan Antiok, ki mɔontir Yiisa maan ki teen Juu teeb kuukoo. ²⁰ Naan ki Yiisaweira siab nba tee Saiprus teeb, nan Sairene teeb na, saan Antiok, ki saa mɔontir ti Yomdaano Yiisa barɲanii ki teen binba ki tee Juu teeb na; ²¹ ki Yennu paɲ be namm, ki niib bonchiann teen Yiisa yada ki lebit bi binben ki teen u weira.

²² Ki Yiisaweira nba be Jerusalem na gbat labaar maɲ, ki tun Banabas a wun saan Antiok. ²³ Waa din saa baar leɲ ki la Yennu nba turib sommir bianjinba, ki li turo parpeenn bonchiann, ki u chee bi para, ki kpaan bi kur a bi daa nyikit Yiisa weiu. ²⁴ Banabas din tee niɲanɔe, ki mantik gbee nan Yennu Seyeen nan yada, ki niib bonchiann din teen ti Yomdaano Yiisa yada ki waau.

²⁵ Nanne ki Banabas tan saan Tarsus, a wun saa lon sool. ²⁶ Waa saa lau yoo nba ki u jen nano Antiok, ki bi jii binmunn ki taant leɲ Yiisaweira nba yab bonchiann, ki wantib Yennu maan. Li din tee Antiok-o ki bi din sint pur Yiisaweira, "Kristo yab."

²⁷ Li yoo maɲe ki Yennu sokiniinba siab nyii Jerusalem ki sik Antiok. ²⁸ Bi yeno sann din tee Agabus, ki Yennu Seyeen paɲ ni ki u fiir set ki bunt buntir, ki yet a kon bonchiann tan saa baa tingboun na kur po; ki kon maɲ din set tan baa yoo nba ki Klodius din tee kpanbara yudaano na. ²⁹ Yoo nba ki Yiisaweira gbat a kon yaa lin baa na, ki bi lor a bi saa tur sommir; a wunba fit nyann bianjinba, wun tur Yiisaweira nba be Judea na. ³⁰ Ki bi teen nna, ki tun Banabas nan sool nan likirii na, a bin saan tur Yiisaweira saakab, Judea yent ni.

12

Baa koon Piita dansarik bianjinba

¹ Li yoo na ki kpanbar Herod din jak Yiisaweira na siab nan mukisuk, ² ki te ki bi kpui Joonn yooro Jeems nan jukbanjiak. ³ Kpanbar Herod nba bann nan waa tun bianjinba na penn Juu teeb para na, ki u ɲammit tee nna, ki tan soor Piita, yosau nba ki bi mok jaamm ki di boroboro nba kaa datin na. ⁴ Waa soor Piita yoo nba, ki u koono dansarik, ki turo dansarguura. Bi din tee paabu munnae ki guu-u, ki paabu kur mok guura banna; ki Herod lor a jaamm maɲ poorpoewa ki u saa nyinn Piita, ki Juu teeb n bu u buut ki kpiu. ⁵ Ki Piita daa be dansarik ni, ɲaan ki Yiisaweira paa Yenmiaru paak ki jiin u po nan ninmonn.

Bianjinba ki malaka nyinn Piita dansarik ni

⁶ Tɔn, Herod din lor nan li-i yent sanyiok u saa nyinn Piita ki bu u buut, li daar nyiok maŋ ki Piita daa lor nan jarit ŋanlee, ki goont guura banlee na sinsuuk ni, ki guura maŋ siab mun guu dansarik diiuk na tammɔi.

⁷ Li taakpaak ni ki ti Yomdaano malaka dokit, ki yentu yent dansarik diiuk na ni, ki u nik nik Piita bɔpiok ki munto, ki yeto a, “Fiit yian yian.” Ki u fiir. Waa fiir yoo nba, ki jarit na pit u nii ni ki baa. ⁸ Ki malaka na yeto a, “Lian a tiat, ki pir a taasaat.” Ki Piita teen nna. Ki u bia beto a, “Gbabin a chinchenn kii waa-n.” ⁹ Ki u gbab ki waau; ki bi nyii dansarik diiuk na ni, ŋaan Piita din ki bann nan malaka nba tuun linba na tee mɔniie. U din mi a u laat yirintue. ¹⁰ Ki bi din baar gar sinsinn guuro na boor, ki bia tan baar gar loo na boor, ki ji saa baar kutganjoontik na boor. Ki gann maŋ loot li tɔŋ ki turib. Ki bi nyii nanyer, ki tokin sɔnu ki saa, ki malaka na lir bot ŋaan nyiko. ¹¹ Nanne ki Piita ji yerik, ki yet a, “Mɔtanae ki n ji daa bann nan li set tee mɔniie nan Yennu-e tun u malaka ki u baar nyinnin kpanbar Herod nuu ni, ki bia nyinnin Juu teeb nba lor a bin tumin bianjinba na ni.”

¹² Waa bann u mɔŋ po na, ki u saan Joonn Mak naa Meeri ŋaak; ki soo niib bonchiann poŋ tikir leŋ ki mei Yennu. ¹³ Ki u kpaa kpaa nanyer po gann, ki sapaantoontunno, wunba sann tee Roda na, baar gann maŋ peŋ a wun laan ŋmee, ¹⁴ ki ji bann Piita kunkɔr, ki chiar ŋmat nan parpeenn niib na ni, ŋaan ji ki loot gann na, ki yetib a, “Piita be nanyer po.” ¹⁵ Ki bi beto a, “Waatuko mɔka.” Nnaan ki u bia ŋammit lek yeen a u be; ki bi yaa, “Li tee u malakae.” ¹⁶ Ki Piita bia lek see ki kpaan gann na; ki bi tan loot gann maŋ ki lau, ki li ji yaar litib. ¹⁷ Ki u donn nuu a bin ŋmin, ŋaan wannib bianjinba ki ti Yomdaano nyinnɔ dansarik ni. Ki u betib a, “Ii saa man, ki saa bet Jeems nan Yiisaweira leeb linba na po.” Li poorpo ki u nyikib ŋaan yaat saan siar po.

¹⁸ Nanne ki li yent sanyiok, ki mukir muk dansarguura na, ki li ki tee jeruku, kimaan bi ki mi Piita nba ji be siami. ¹⁹ Ki kpanbar Herod tur mɔb a bin lon u boor. Ki bi lomɔ ki ki lau. Ki u boi guura maŋ buboit, ŋaan tur mɔb a bin kpib.

Li poorpo ki kpanbar Herod nyii Judea ki sik Siisarea, ki yann leŋ waan.

Ki jiin Herod kuun po

²⁰ Kpanbar Herod par din biir bonchiann Taya nan Sidonn teeb paak. Bi din tuu laat jeet kpanbar Herod yent nie; li paak, ki bi lakin leeb a bin saan lau. Sinsinn baa baar ki la Blastus, wunba tee kpanbar Herod saakayeno na, ki bi

marik moi ki man nano, ki tan saan kpanbar Herod boor ki saa diiu sindant. ²¹ Nanne ki kpanbar Herod senn daar, ki tan lia u kpanbar liatgbera, ki nyii kar u naangbouy paak, naan pak tur niib na, ki bi wuus a ²² "Nisaarik kunkor kaa na. U tee yensaue." ²³ Li taakpaak ni ki ti Yomdaano Yennu malaka te ki yiarbiik baa u paak, ki tee gungobii ki moou ki u kpo, kimaan u din ki tur Yennu dontir manji.

²⁴ Li yoo manje ki Yennu maan nammit yat koo niib ni.

²⁵ Yoo nba ki Banabas nan Sool gbenn bi toona nba ki bi saan a bin tun na, ki bi ji jii Joonn Mak ki nyii Jerusalem ki nmat kun Antiok.

13

Bianinba ki Yennu Seyeen tun Banabas nan Sool

¹ Yennu sokiniinba siab nan wanntesiab din be Yiisaweira na ni Antiok. Namme din tee Banabas nan Simeonn (wunba ki bi yiu Jabon na), nan Lusius, wunba nyii Sairene na, nan Manaenn (wunba ki bi din lakin wubii non nan kpanbar Herod na), nan Sool. ² Dasiar ki bi daa be ki jiantir ti Yomdaano ki lor moi, ki Yennu Seyeen tan betib a, "Nyint Banabas nan Sool, ki bin tun toonn nba ki n yiimm a bii tun na." ³ Ki bi lor moi ki miar Yennu, ki yii nii bi paak naan te ki bi saan.

Saiprus tij ni labaar

⁴ Yoo nba ki Yennu Seyeen tun Banabas nan Sool a bin saan tun u toonn na, ki bi sik Selusia ki koo narun, ki saa baar Salamis nba be Saiprus tij ni na, ⁵ ki nyii narun na ni, ki saan Juu teeb Yenjiantu diit ni, ki moontir Yennu maan ki teemm. Ki Joonn Mak tee bi kpaakir ki be namm. ⁶ Li poorpoe ki bi nyii Salamis, ki gar tij manj doi kur ni, ki saa baar Pafos. Leje ki bi din la nyokdaano, ki u sann tee Bajiisus, ki u tee Juu niro nba kpann a u tee Yennu sokiniie. ⁷ U din be Saiprus tij yudaano boore; ki yudaano manj sann tee Sejius Poulus; u din tee yandaano, ki din yin Banabas nan Sool a bin tan pak Yennu maan ki wun gbat. ⁸ Naan ki nyokdaano manj, wunba sann tee Elimas, Griik maan ni na, ki sakibi, ki koor a wun tia yudaano manj ki u daa tee Yiisa yada.

⁹ Nanne ki Yennu Seyeen fiir Sool ni, wunba sann bia tee Poul na ni, ki u got nyokdaano na sirrr, ¹⁰ ki tan yeto a, "Fin nibiik nba gbee nan kpinkpanni na. Fine tee Sintanii bik, ki bia tee toonana kur dataak. Fin narin, yoo kur a jikit Yennu barmonii ki kpintir faake. ¹¹ Ton, Yennu saa sikin nuu a paak ki a joon ki kan la yentu ki lin yann." Li

taakpaak ni, ki wunn nba bɔn baa u ninbina ni, ki u ji somm turin, ki loon sɔɔ n datɔ.

¹² Ki yudaanɔ na nba la linba teen na, ki u teen Yiisaweirɔ, kimaan linba ki u bann ki jiin ti Yomdaanɔ po na yaar lito bonchiann.

Antiok nba be Pisidia yent ni na labaar

¹³ Li poorpoe jik ki Pɔɔl nan u weinanleeb kɔɔ ɲarun, ki nyii Pafos ki saan Pega nba be Pamfilia yent ni na. Leɲe ki Jɔɔnn Mak nyikib ɲaan ɲmat saan Jerusalem. ¹⁴ Ki bi nyii Pega, ki tɔt baar Antiok nba be Pisidia yent ni na. Ki foon daar ki bi saan kɔɔ Yenjiantu diiuk ni ki kar, ¹⁵ ki la ki bi karin Moses sennu ni nan Yennu sɔkiniinba sɔbu ni. Ki Yenjiantu diiuk man ɲi saakab yetib a bin yet Pɔɔl nan Banabas a, "Ti naa waas, li-i tee ki i mɔk labanann nbaie ki saa pakiti, yin pak." ¹⁶ Ki Pɔɔl fiir set ki donn nuu ɲaan piin paku a:

"Yimm Israel teeb* nan yimm nba kur be ki jiantir Yennu na, gbiintir man. ¹⁷ Timm Israel teeb, Yennu din gann ti yeejamme ki te ki bi yabit bonchiann, yoo nba ki bi daa din tee saamm ki be Ijipt tin ni na; ki ɲɔɔ Yennu jii u paɲ ki nyinnib leɲ. ¹⁸ Ki baa din be muuk ni binpiinna na, ki u goriib. ¹⁹ Li poorpo ki u biir nibooru munlore nba be Keenann tin ni na, ɲaan te ki u mɔɲ niib Israel teeb yent tin man. ²⁰ Linba na kur din tun bina kobii ɲanna nan piinɲmu sinsuuk nie.

"Yoo nba ki bi din yent tin man na, ki u turib yudamm a bii bu bi maan daann nan yoo nba ki Yennu sɔkinii Samuel tan saa baar. ²¹ Li poorpo, bi bia din tan boi Yennu a wun turib bat. ɲanne ki Yennu gann Sool, a wuu tee bi bat. U din tee Kis bijae, Benjamm booru ni nirɔ, ki dii naan man bina piinna. ²² Ki Yennu tan liat u naan na, ɲaan dinn Defid a wuu tee bi bat jik. Nnae ki Yennu din pak Defid po a 'N la nan Defid nba tee Jese bik na mantik gboo n numm, kimaan u saa tun linba kur ki n loona.'

²³ "Jɔɔ na yaaboona nie ki Yennu nyinn ti Tinntɔɔ Yiisa, a wun tinn Israel teeb, nan waa din senn mɔsonn bianinba na. ²⁴ ɲaan Jɔɔnn-e din dɔɲ baaru ki mɔɔntir teen Israel teeb kura a bin nyik biit tumu, ki wun wurib Yennu nyunwuru. ²⁵ U toonn nba ji din tan gbent na, ki u boib a 'I dukii a n tee ɲmee? N ki tee Yennu Niganntɔɔ Masia na kaa. Gotir man, ɲɔɔe yaa wun tan baar n poorpo, ki n ki ɲan nan ki n pit u taasaati.' "

²⁶ ɲanne ki Pɔɔl bia yet a, "N naa waas, yimm nba tee Abraham yaaboona, nan i kur nba be nna ki jiantir Yennu

* 13:16 13.16 Juu teeb sanleere tee Israel teeb.

na, maan nba ki Yennu turit ki li want tinnu man po na tee ti yare. ²⁷ Niib nba be Jerusalem, nan bi yudamm na, din ki mi nan nirɔ nba nae tee Yennu Niganntɔɔ, ki bia ki bann Yennu sɔkiniinba maan nba ki bi tuu karin foon daar kur na paaki; ɲaan baa din pak biirɔ na, bi din gbeen Yennu sɔkiniinba maan manja. ²⁸ Bi din ki la u biit nba tee linba nan bin kpiu, ɲaan lek bia yaa Pailat n kpiu. ²⁹ Baa din tun Yiisa linba kur ki gbenn, nan Yennu gbouɲ nba want bianɲinba na, ki bi kpaatɔ dapunpunn na paak, ki sikinɔ ki piuu kaauk ni; ³⁰ ɲaan ki Yennu fiinɔ kuun ni. ³¹ Ki binba din tɔk nanɔ ki nyii Galilii ki lin tee-e ki tan baar Jerusalem na, ji din laatɔ daa bonchiann, waa din fiir na. Li paak ki bi ji tee u siara damm motana, ki teen niib.

³²⁻³³ “Nanne te ki ti baar i peɲ a tin wanni Yennu barɲanii na. Tɔn, Yennu nba din senn ti yeejamm mɔsonn na, u gbeen tur timm nba tee bi yaaboona nawa, kimaan waa din fiin Yiisa kuun ni na. Nnae ki li sɔb Yennu gbouɲ ni, yanii nba pukin munlee na ni, a ɲɔɔ Yennu yetɔ a:

‘Fine tee n Bija,

ki dinnae ki n teen a Baa.’

³⁴ Ki bia jenna, Yennu din yet a u saa fiin Yiisa kuun ni, ki u ji daa mi kpenni, ɲaan yetɔ a:

‘Mɔsona nba ki n mɔɲ mɔɲ din senn Defid na, see ki n set tur fin nba tee u yaaboonn na.’

³⁵ Ki bia jenna, gbouɲ na siarpo, Defid din yet Yennu a:

‘A kan sak ki a Popeendaanɔ gbanant n bat kaauk ni.’

³⁶ Tɔn, Defid din tun linba ki Yennu wannɔ ki gbenn; li poorpoe ki u kpo, ki bi piuu, u yeejamm kaauk ni, ki u gbanant bat. ³⁷ Naan Yennu din fiin Yiisa kuun niwa, ki ɲɔɔ yaa gbanant ki bati.

³⁸⁻³⁹ “N naa waas, li paak, i kura n bann nan li set tee barmɔniie ki n beeri, li-i tee ki i teen Yiisa yada, u paake ki Yennu saa nyik chab i biit. N beerie nan daanɔ nba kur teen Yiisa yada, ɲɔɔ wur nyii biit niwa; ɲaan Moses sennu na ɲarin, nirɔ kan fit wur nyi biit ni.

⁴⁰ “Li paak, soot i mɔɲ man, ki daa te ki Yennu sɔkiniinba nba din yet linba na n diini. Nnae ki Yennu din yet a:

⁴¹ ‘Gotir man, yimm garuk damm na,

ɲaant ki lin bakiti;

toona nba ki n tuun i yoo na,

sɔɔ-i lekii beti li po nyik nyik gbaa,

li tee linba ki i kan mi teen yadae.

Li paak, see ki i kpo.’ ”

⁴² Baa gbenn lakinu yoo nba, ki Pɔɔl nan Banabas nyii Jenjiantu diiuk na ni, ki niib na barimm a bin teen paaru ki

daan jen foon daar nba baat na, ki tan wannib labaar man ki pukin. ⁴³ Boorganu bonchiann nba din lebit bi jiantu ki waa Juu teeb jiantu na, nan Juu teeb bonchiann ji din waa Pool nan Banabas. Ki bi piak namm ki kpaamm a, "Ti kpanii dia nna man, kii waa Yennu ki yabir la Yennu ninbatinu." ⁴⁴ Ki foon daleer nba baar, li din biar waaminnae nan doo na ni soɔ kur n baar ki gbat Yennu maan.

⁴⁵ Juu teeb nba din la nibur tikir na, ki bi fiin punponn, ki piak biir Pool wannu, ki bia sukio. ⁴⁶ Naaan ki Pool nan Banabas lek bia yeen nan parcheenn a, "Li daan kpaalalase ki ti sint pak Yennu maan ki tur yimm Juu teeb. Naaan yaa yêt maan man, ki bia dukin nan i ki nan nan yin la manfoor nba kaa gbennu na, li paake te ki ti nyikiti, naan saa binba ki tee Juu teeb na boor, ⁴⁷ kimaan Yennu turit mob, nan laa sob u gboun ni ki yet Yiisa Masia a:

'Mine ganna a fii tee yentu,
kii yentir kii teen binba ki tee Juu teeb,
kii bia kii baat nan tinnu kii teen tingboun na teeb kur.' "

⁴⁸ Ton, binba ki tee Juu teeb man nba din gbat nna, ki bi ji mok parpeenn, ki piak dont Yennu maan. Ki binba ki Yennu gannib a bin la manfoor nba kaa gbennu na teen Yiisa Masia yada.

⁴⁹ Ki Yennu maan man yat tij na lokir kur po. ⁵⁰ Li yoo na ki Juu teeb na fiin Antiok yudamm, nan poojaana nba tee yentinna wutoa, ki bi jak Pool nan Banabas mukisuk, ki ber nyinnib bi yent ni. ⁵¹ Ki toomiinba na ji yet a, "Ti nii nan ti taae na,"† naan yaat saan Ikonium. ⁵² Ki Yiisaweira nba biar Antiok na gbee nan Yennu Seyeen nan parpeenn.

14

Ikonium doo ni labaar

¹ Pool nan Banabas nba din baar Ikonium, ki bi saan Juu teeb Yenjiantu diiuk ni, ki moontir Yiisa barnanii, li paak ki nibur teen Yiisa yada; bi siab din tee Juu teeb, ki siab mun tee Griik teeb. ² Naaan ki Juu teeb nba tee kangbata na biir Yiisaweira na sann, ki fiin boorganu na wutoa. ³ Ki toomiinba man ji jii yoo bonchiann ki be lej, ki nammit piak nan parcheenn ki jiin ti Yomdaano Yiisa po, ki u turib pan a bii tuun bakitnaun toona, ki li want nan baa piak u ninbatinu po na, li maan set nyii u boore. ⁴ Ki doo na niib bokit, ki siab see Juu teeb nba tee kangbata na poor, ki leeb na mun see toomiinba na poor. ⁵ Nanne ki Juu teeb na siab, nan boorganu na siab, nan bi doo man yudamm lakin leeb, ki lor a bin dinn toomiinba na biak ki jaatib tana

† **13:51** 13.51 Bi maan ni tee "Bi nak bi taapant ni tant."

kpib. ⁶ Toomiinba na nba ji tan bann nan bi yaa bin jaatibe na, ki bi chiar saan Listra nan Debe, nan digbanbis nba be Likaonia yent ni.

Listra nan Debe doi ni labaar

⁷ Baa din saa baar lej yoo nba, ki bi mɔontir Yiisa barnanii na. ⁸ Ki jasɔɔ nna be Listra ki tee wabik. Bi din marɔ ki u tee wabike, ki ki mi sommi. ⁹ Ki u tan gbat Pɔɔl mɔontii na. Ki Pɔɔl gotɔ sirrr, ki tan bann nan u mɔk yada nba saa la laafiawa. ¹⁰ Ki u yetɔ sanpaapowa a, “Fiit ki set a taa paak.” Ki u tab naat ki fiir ki ji somm.

¹¹ Niib na nba din la Pɔɔl nba tun linba maŋ na, ki bi ji piin yeen sanpaapowa bi maan ni a, “Ti yennie kpant nisaarii ki sik ti boor.” ¹² Ki bi taan pur Banabas a Seus, ki Pɔɔl mun, ki bi purɔ Hemes, kimaan ŋɔɔe din tee barpakirɔ. ¹³ Ki bi yennu nba ki bi yiu Seus na poochianfeek din see doo na tɔɔnn poe, ki u manntɔɔ baar nan naajai nan tipuut, doo na tammɔb ni, ki ŋɔɔ nan nibur na loon a bin mann mannu ki tur toomiinba maŋ.

¹⁴ Ki toomiinba maŋ, Banabas nan Pɔɔl nba gbat baa yaa bin tun bianjinba na, ki bi para biir, ki bi pat pat bi liata, ki chiar kɔɔ nibur na ni, ŋaan yikin a, ¹⁵ “Bee ki i tuun nna? Ti mun tee nisaarie nan yimm na, ki mɔontir Yiisa barnanii, a tin ŋmanti ki yin nyik bon-yana maŋ, ŋaan kii waa manfodaano Yennu, wunba nan sanpaak nan tin nan mɔkgebena nan linba kur be li ni. ¹⁶ Yaayoo niewa ki u din ŋaan nibooru kur tuun bi yamani mɔkmɔk nan mɔtana, ¹⁷ ŋaan yoo kur u tuun bonjana, ki li set want nan u be; ki u te ki saak nyi sanpaapo ki baa ki teeni, ki bia teeni dii dijaan-yoo, ki gboonti jeet, ki i laat parpeenn.” ¹⁸ Toomiinba na nba pak nna maŋ, ŋaan bi lek din la faraewa ki tan gɔɔr nibur maŋ a bi daa mann mannu ki teemmi.

¹⁹ Li poorpoe ki Juu tesiab nyii Antiok nba be Pisidia yent ni, nan Ikonium doo ni, ki baar ki pak tunn nibur na yan a bin biir Banabas nan Pɔɔl. Ŋanne ki nibur na jaat Pɔɔl tana, ki ji fuurɔ nyinn doo na ni, kimaan bi mi a u kpoe. ²⁰ Ki Yiisaweira baar ki set lintɔ; ki u tan fiir, ki ŋamm nan ŋɔɔ ŋmat doo na ni biak.

Bianjinba ki bi ŋmat jen Antiok nba be Siria yent ni

Ki li yent sanyiok, ki Pɔɔl nan Banabas saan Debe ki saa mɔont Yiisa barnanii na lej, ²¹ ki dak niib bonchiann, ki bi teen Yiisaweira. Ŋaan ki bi ŋmat saan Listra nan Ikonium nan Antiok nba be Pisidia yent ni na, ²² ki ŋammit want Yiisaweira u maan, ki cheen bi para doi maŋ ni, ki beerib a, “Ii kpanjii dia i yada maŋ nna man,” ki wantib a, “Nan

tin tan koo Yennu naan ni na, see ki ti dii biak bonchiann.”
 23 Ki doi kur ni, ki bi tuu gann Yiisaweira saakab, ki mei Yennu ki lorin moi, ki jikit Yiisaweira nan bi saakab na ki kubintib bi Yomdaano Yiisa nuu ni, wunba ki bi poŋ teeno yada na.

24 Baa din gar Pisidia digbanbis na poorpoe ki bi baar Pega nba be Pamfilia yent ni na, 25 ki pak Yiisa maan leŋ ki fit lian sik Atalia. 26 Leŋe ki bi din koo ŋaruŋ, ki ŋmat saan Antiok nba be Siria yent ni na, ŋaan soo leŋ ki Yiisaweira poŋ teemm Yennu nuu niwa, a wun sommib bi toonn ni. Ki motana bi tun toonn maŋ ki gbenna.

27 Bi baaru Antiok maŋ nie, ki bi tikir Yiisaweira na, ki tan betib linba kur ki Yennu tun namm, nan waa loot sonu bianŋinba ki tur binba ki tee Juu teeb a bin teen Yiisa yada kii waau. 28 Ŋaan ki bi ji din biar leŋ ki yukir bonchiann nan Yiisaweira maŋ.

15

Toomiinba na nan Yiisaweira saakab lakinu labaar

1 Li yoo na ki jasiab nna nyii Judea ki sik Antiok, ki want Yiisaweira na a, “Li kpaa talase ki i pot i puna, nan Moses sennu nba wann bianŋinba na. Ŋann-i kaa, i kan la tinnu.” 2 Ki Pool nan Banabas nan ŋamm noi nan leeb nan ninmonn, ki Yiisaweira na tan lor ki nyinn Pool nan Banabas nan bi ni siab, a bin saan Jerusalem, ki saa la toomiinba nan Yiisaweira saakab na, maan maŋ po.

3 Ton, ki Yiisaweira na turib sonu, ki bi saa ki gaar Fonia na nan Samaria yentnba po, ki bet Yiisaweira nba be leŋ na, a binba ki tee Juu teeb na siab lebit bi binbeŋ ki teen Yiisaweirawa. Ki labaar maŋ turib parpeenn ki li saa yakir.

4 Baa baar Jerusalem yoo nba, ki Yiisaweira nan bi saakab nan toomiinba na gaarib saauŋ. Ŋanne ki Pool nan Banabas betib linba kur ki Yennu te ki bi tun. 5 Ŋaan ki Yiisaweira na siab nba tee Farisiinba na fiir set, ki yet a, “Li kpaa talase ki boorganu na n pot bi puna, ki bia dia Moses sennu na.”

6 Li paak ki toomiinba nan saakab na lakin leeb, a bin dukin maan maŋ po. 7 Ŋanne ki bi din pak yukir nan leeb, ki Piita tan fiir ki yet a, “N naa waas, i mi nan yoo nba gar, Yennu din gannin a n wann Yiisa barnanii na ki tur boorganue, ki bin fit lian gbat ki teen Yiisa yada. 8 Yennu nba mi nisaarik par ni na, ŋooe tur boorganu u Seyeen, nan waa kpan din turit na, ki li wann nan boorganu nba teen yada nae ki u gaarib. 9 U ki mok lukitimi, kimaan baa teen Yiisa yada na paak, ki u nyik bi biit ki chabib, nan waa din nyik chab timm na. 10 Li paak, bee ki i loon ki i bikin

Yennu? Bee ki i loon ki i te ki boorganu nba tee Yiisaweira na n dia sennu nba ki timm nan ti yeejamm gbaa din ki fit dia na. ¹¹ Ti daa tee nna. Timm nan namm jame; ti kur teen ti Yomdaano Yiisa yada ki la tinu, u ninbatinu paake.”

¹² Nanne ki Yiisaweira na kur nmin, naan ji gbiin Banabas nan Pool. Ki bi beerib bakitnaun toona nba ki Yennu din te ki bi tun ki tur boorganu na.

¹³ Baa betib gbenn yoo nba, ki Jeems yetib a, “N naa waas, gbiintir man, ¹⁴ Simonn betit bianjinba ki Yennu sint tin boorganu ninbaauk, ki nyinn bi siab a bii tee u moŋ yab. ¹⁵ Ki Yennu sokiniinba momaan mun bia pak nnae, kimaan li sob Yennu gboun ni a:

¹⁶ ‘Li poorpo min Yennu saa jen, naan Defid yaaboona nba lek ki dia u naan na, see ki n dinn u yaaboonyeno, ki namm naan man, ¹⁷ li paak, niib kur nba be tingboun na ni ki ki tee Israel teebi,

naan ki n gannib a bin nakin min nba tee bi Yomdaano.

¹⁸ Nnae ki Yennu, wunba te ki bi bann linba na yaayoo niwa na din yet.’ ”

¹⁹ Ki Jeems bia yet pukin a, “Li tee n dudukite nan ti daa jikit linba paar ki teen boorganu nba lebit ki waa Yennu sonu na. ²⁰ Laa sii tee bianjinba, li nan ki tin sob gbouno, ki betib ki bi daa di linba ki bi mann pata, kii so bi moŋ nan bonchonchontoona, nan joonbaanu, ki daa nman bonkobuk nba ki bi nmakir kpai,* ki bia daa di somi. ²¹ Moses sennu na narin, binba moontir sennu man poŋ bee doo kur ni yaayoo niwa ki tan tuu dinna, ki bi karin u sennu man, Yenjiantu diit ni, foon daar kur.”

Baa sob gboun ki tur binba ki tee Juu teeb na bianjinba

²² Nanne toomiinba man, nan saakab na, nan Yiisaweira na kura lor, ki nyinn siab bi ni, a bin tun namm nan Pool nan Banabas ki bin saan Antiok. Namme din tee Judas, wunba sann tee Basabas na, nan Sailas. Bi jab banlee man din tee Yiisaweira toondamm na yemme.

²³ Ki bi din yaa bin tumm nan gboun, ki sob a:

“Timm Yiisa toomiinba nan Yiisaweira saakab sobin gboun na, ki foont yimm ti naa waas nba ki tee Juu teeb ki be Antiok nan Siria nan Silisia na. ²⁴ Ti gbat a ti siab baar i peŋ, ki piaki barsai ki li damii-i ki nmat i yan, naan ti ki tummi, ²⁵ li paake te ki ti taan leeb ki soor ki gann Judas nan Sailas, ki tumm i boor, ki namm nan ti naa walonkai Pool nan Banabas-e saa tok baar, ²⁶ binba likin bi saanmanii ti Yomdaano Yiisa Masia toona paak

* 15:20 15.20 Kimaan u son ki nyii.

na. ²⁷ Judas nan Sailas maŋ bia saa beti linba ki ti sɔbin na. ²⁸ Yennu Seyeeŋ nan timm kure sak nan li ŋan ki ti te ki i dia sennu nba kpaas talase, ŋaan daa pukii linba paari. ²⁹ Yaa sii tuun linba maŋe na: I daa di jeet nba ki bi mann pata. I bia daa di sɔmi. Ii biaki mi ki i ŋman bonkobuk nba ki bi ŋmakir kp̄ii, ki bia soor i mɔŋ nan bonchonchontoona nan joonbaanu. Li-i tee ki i dia i mɔŋ nna, li sii ŋan i po. Li kure na.”

³⁰ Ŋanne ki bi tumm, ki bi sik Antiok, ki saa lakin Yiisaweira na kur, ki turib gbouŋ na. ³¹ Niib na nba karin gbouŋ maŋ yoo nba, ki bi la parpeenn bi kpaanii maŋ paak. ³² Ki Judas nan Sailas nba tee sɔkiniinba na yukir namm ki betib Yennu maan bonchiann, ki cheen Yiisaweira maŋ para ki totib. ³³ Bi yukiru maŋ poorpoe ki Yiisaweira na chabib, ŋaan yetib a, “Yennu n turi taanann.” Ki bi ŋmat kun binba tumm na boor. ((³⁴ Ŋaan ki li maŋ Sailas ki u biar Antiok.))

³⁵ Pɔɔl nan Banabas mun bia din yukir Antiok-a. Ki ŋamm nan leeb bonchiann mɔontir ti Yomdaano maan ki teen niib ki bia wantib li paak.

Bianinba ki Pɔɔl nan Banabas bɔkit leeb

³⁶ Li din yann waame ki Pɔɔl yet Banabas a, “Ŋaant ki tin ŋmat gɔn ti naa waas nba be digbana nba kur ki ti din saan ki saa mɔont ti Yomdaano maan na, ki laan baa be bianinba.” ³⁷ Ki Banabas loon bin jii Jɔonn Mak, ³⁸ ŋaan ki Pɔɔl ki sak bin jiiu, kimaan u din tan ki joont namm bi toona na ni, ki nyikib Pamfilia, ŋaan ŋmat kun. ³⁹ Ki mɔniok fiir Pɔɔl nan Banabas sinsuuk ni, ki bi bɔkit leeb. Ki Banabas jii Mak, ki bi kɔɔ ŋaruŋ ki saan Saiprus. ⁴⁰ Ki Pɔɔl mun gann Sailas, Yiisaweira na ni. Ki Yiisaweira na jiiib ki kubimm Yennu nuu ni, a wun sommib. ⁴¹ Ki bi din saan, ki saa gar Siria nan Silisia yentnba po. Ki Pɔɔl piak ki cheen Yiisaweira para doi na ni.

16

Ki jiin Timoti po

¹ Li poorpoe ki Pɔɔl nan Sailas tan baar Debe nan Listra, ki la Yiisaweitosoo, ki u sann tee Timoti, ki u be leŋ. U naa din tee Juu nirɔ nba tee Yiisaweirɔe, ŋaan ki u baa tee Griik nirɔ. ² Yiisaweira kur nba din be Listra nan Ikonium na din pak Timoti po bonŋann. ³ Pɔɔl din loon wun jiiu ki bii saa sonii. Ŋaan Juu teeb nba din be digbann na ni yakir kur din mi nan Timoti baa tee Griik* nirɔe. Li paak ki Pɔɔl

* 16:3 16.3 Griik teeb ki porii bi waas puna.

pot Timoti punn. ⁴ Ki bi din saa doi ni, ki teen Yiisaweira na sennu nba ki Yiisa toomiinba na nan saakab din senn Jerusalem na. ⁵ Ki linba na chee Yiisaweira maŋ para u sonu ni. Ki niib bia tee yada ki pukii Yiisaweira po daar kur.

Bianjinba ki Pɔɔl la yirintu

⁶ Ki bi gar saan Friija nan Galasia yentnba ni, ki loon bin saan Asia yent ni, ŋaan Yennu Seyeen din ki sak bin pak Yiisa maan Asia yent ni. ⁷ Baa din tan baar Misia kpaar paak, ki bi koor a bin saan Bitinia yent ni, ŋaan ki Yiisa Seyeen ki sak bin saani. ⁸ Ŋanne ki bi gar Misia, ki sik Trowas. ⁹ Leŋe ki Pɔɔl la yirintu ni nyiɔk, ki Masedonia niro baar see ki barimo a, "Pootir mɔkɔgbenjir na ki baar Masedonia na, ki tan sommit."

¹⁰ Pɔɔl nba la yirintu maŋ na, li taakpaak ni ki ti teen siir a tin saan Masedonia, kimaan ti ji din la nan Yennu-e betit a tin saan kii sakii mɔontir Yiisa barŋanii kii teen leŋ niib na.

Bianjinba ki Lidia teen Yiisaweiro

¹¹ Ŋanne ki ti bia kɔɔ ŋaruŋ, ki nyii Trowas, ki tɔkin baar Samotras, ki li yent ki ti baar Neapolis. Leŋe ki ti nyik ŋaruŋ na, ¹² ŋaan gar baar Filipi, doo nba tee digbansaakar Masedonia yent ni na. Doo maŋ din tee Rom teeb yente. Ti din be doo maŋ ni ki li mann daa ŋanŋawa. ¹³ Ki foon daar ki ti nyii sik doo maŋ kpenu ni. Ti din mi a Juu teeb Yenmiaru boor tee leŋe, ki ti baar kar ki pak nan poob nba tikir leŋ na. ¹⁴ Poob nba gbat ti maan maŋ, bi yeno sann din tee Lidia. U din nyii Tiataira-e, ki tee chinchentmont nba ki li daauk paar na kɔitɔɔ, ki bia tee wunba jiantir Yennu. Ki Yennu loot u par ki u sak maan nba ki Pɔɔl pak na. ¹⁵ Ki ti din wur ŋɔɔ nan u ŋaateeb Yennu nyunwuru. U din gɔorit, ki yet a, "Li-i tee ki i mi nan n set teen ti Yomdaano yada nan barmoniie, yin baar kii be n ŋaak ni." Ki ti baar be.

Baa kɔɔn Pɔɔl nan Sailas dansarik bianjinba

¹⁶ Dasiar ki ti tan ŋmat saan Yenmiarboor, ki sapaandaabir nna mɔk u yomdamm, ki tan chetit. Narinbiiuk din be u ni ki yento, ki teenɔ ninnyɔontɔɔ. U ninnyɔonsin maŋ ni, ki u laat likirii bonchiann ki teen u yomdamm maŋ. ¹⁷ Ki u waa timm nan Pɔɔl poor ki tian sanpaapowa a, "Niib na tee Yabint Yennu daabae. Bi mɔontir ki teen yimm doo na teeb bianjinba ki i saa la tinnue." ¹⁸ U din tian nna ki li mann daa ŋanŋawa. Ŋanne ki Pɔɔl ji tan miat nan u yikini maŋ, ki jiant bet narinbiiuk nba be u ni na a, "Yiisa Masia sann ni, n tura mɔb, nyimin u ni." Li taakpaak ni ki narinbiiuk na nyii u ni.

¹⁹ U yomdamm na nba bann nan bi lik-kpaan sɔnu gbenne na, ki bi soor Pɔɔl nan Sailas, ki dat baar namm bi yudamm linlakin boor. ²⁰ Baa baar namm Rom teeb barbuura boor yoo nba, ki bi yet a, “Niib na tee Juu teebe, ki baat nan daamii bonchiann ti doo paak, ²¹ ki wantit bi kasia nba ki ti sennu ki chab a tin gaari, kimaan ti tee Rom teebe.”

²² Nanne ki nibur nba be leŋ na mun lek Pɔɔl nan Sailas. Ki barbuura na te ki bi liat Pɔɔl nan Sailas liata, ŋaan boob lanbann. ²³ Baa boob bonchiann ki gbenn yoo nba, ki bi ji saan kɔɔmm dansarik, ŋaan bet dansarguuro na a wun kparib kenkema. ²⁴ Waa gbat bi mɔb maŋ, ki u mun jiib ki kɔɔmm dansarik diiuk maŋ ni piba, ki baamm daat baana.

²⁵ Laa din tan baar tansuunii, ki Pɔɔl nan Sailas mei Yennu ki yiin yanii ki piako, ki dansarkooleeb na ji gbiin. ²⁶ Li taakpaak ni ki tiŋ jek bonchiann ki ŋak dansarik na fiakir, ki tammɔi loot, ki jarit nan baana na yabit yommii na kur nii nan bi taa ni, ki baa baa. ²⁷ Li yoo na ki dansarguuro na fiir goon ni, ki la yommii diit tammɔi na loot yaa yaa, ki u mi a yommii maŋ kur nyiie, ki u noot u jukbanjiak a wun kpi u moŋ. ²⁸ Ki Pɔɔl tian sanpaapowa a, “Daa tee a moŋ danji, kimaan ti kur be.”

²⁹ Nanne ki guuro na yaa bin turo muu, ŋaan faar koo yommii diiuk maŋ ni, ki gbaan ki jekir Pɔɔl nan Sailas toonn, ³⁰ ki tan fiir nyinnib, ŋaan boib a, “Chanbaanba, n saa teen nlee ki la tinnu?” ³¹ Ki bi jiin a, “Teent ti Yomdaano Yiisa yada, ki a ŋaateeb n mun teeno yada, ki i saa la tinnu,” ³² ŋaan pak ti Yomdaano barnanii na ki tur ŋoo nan u ŋaateeb kura.

³³ Li nyiok na, ki u jiib ki wuur bi fiat na. Li poorpoe ki bi wur ŋoo nan u ŋaateeb na kur Yennu nyunwuru. ³⁴ Ki u bia jii Pɔɔl nan Sailas ki koo namm u ŋaak ni, ki saa turib jeet ki bi dii. Noo nan u ŋaateeb ji mok parpeenn ki li saa yakir, kimaan baa teen Yennu yada ki kpint teen Yiisaweira na paak.

³⁵ Li din yent sanyioko, ki Rom teeb barbuura na tun lanjimanba dansarguuro na boor a bin yeto a, “Ŋaan jab maŋ ki bii saa.” ³⁶ Ki dansarguuro na bet Pɔɔl a, “Barbuura na tun lanjimanba a n te ki fin nan Sailas n nyi. Li paak, ii nyi man kii saa nan laafia.” ³⁷ Ki Pɔɔl jiant bet lanjimanba na a, “Bi daa ki bu ti buuti, ŋaan won boot lanbann niwor ni, ŋaan ki ti lek tee binba ki Rom teeb chabit† bi yaak nae, ki i barbuura bia won jiit ki lut dansarik ni, ki motana ki bi ji loon bin bor ŋaati-i? Waa! Nann kan teeni.

† **16:37** 16.37 Rom teeb-i chab niro yaak, bi sennu ki sak ki soo n dat u tubir, ŋaan ki bi daa ki bu u buuti.

Ŋaant barbuura maŋ n baar bi mɔŋ ki tan nyinnit.” ³⁸ Ki lanjimanba na ŋmat ki saa bet barbuura maŋ Pɔɔl nba pak linba.

Barbuura maŋ nba ji bann nan Pɔɔl nan Sailas tee binba ki Rom teeb chabib bi yaa ke na, ki jaŋmaanii soorib. ³⁹ Li paak, ki bi baar Pɔɔl nan Sailas peŋ, ki tan teemm gafara, ŋaan nyinnib dansarik na ni, ki barimm a bin lek nyi bi doo ni. ⁴⁰ Ki Pɔɔl nan Sailas seet leŋ, ki saan kɔɔ Lidia ŋaak. Ki Yiisaweira tan baar; ki bi pak Yiisa maan ki chee bi para, ŋaan yaat.

17

Tesalonika doo ni labaar

¹ Tɔn, ki Pɔɔl nan Sailas ji gar Amfipolis nan Apolonia, ki baar Tesalonika. Leŋe ki Juu teeb jiantu diiuk din be. ² Ki Pɔɔl tan saan kɔɔ leŋ nan waa tuu kɔɔ bianjinba na. U din jii foon daa ŋantaae ki kɔɔ leŋ, ki fiitir Yennu gbouŋ, ³ ki want binba be leŋ na, ki karin Yennu gbouŋ ni, a li wann nan li kpaa talase ki Yennu Niganntɔɔ Masia na dii biak ki kpo ki bia tan fiir kuun ni, a “Yiisa maŋ nae ki n piaki u po, ŋɔɔe tee Yennu Niganntɔɔ Masia maŋ.” ⁴ Ki u din tan pak tunn bi siab yan, ki bi ji baar taan ŋɔɔ Pɔɔl nan Sailas. Ki Griik teeb bonchiann nba jiantir Yennu na, nan poojaana bonchiann mun pukin bi po ki waa Pɔɔl nan Sailas maŋ.

⁵ Juu teeb nba din la nna yoo nba, ki bi jii punponn, ki lin tikir niyoona ki taamm, ki te ki bi muk doo na, ki tan baar lek Jasonn ŋaak, ki loon Pɔɔl nan Sailas, a bin nyinnib ki baar namm niib na boor. ⁶ Baa ki lab yoo nba, ki bi soor Jasonn nan Yiisaweitesiab, ki dat baar namm doo na yudamm boor, ki tian a, “Niib na lin labii tingbouŋ na ki te ki mukir muk niib, ki mɔtana ki bi ji tan baar ti doo na, ⁷ ki Jasonn gaarib u ŋaak ni, ki bi lin want niib barsaanii ki biir kpanbar Siisa sennu, ki yaa kpanbarlɔɔ mun be, ki bi yiu Yiisa.” ⁸ Baa yet nna yoo nba, ki li daan nibur na nan yudamm na para bonchiann. ⁹ Ki yudamm na te ki Jasonn-nba pa likirii ŋaan ki bi ŋaab.

Berea doo ni labaar

¹⁰ Nyiɔk nba tan bonn yoo nba, ki Yiisaweira na chab Pɔɔl nan Sailas, ki bi saan Berea, ki saa kɔɔ Juu teeb jiantu diiuk ni. ¹¹ Leŋ niib yan din kɔɔ Yiisa maan maŋ ni ki gar Tesalonika teeba, ki bi sak maan na nan bi para kur, ki daa kur ki bi karin Yennu gbouŋ, ki gorii, a bin laan Pɔɔl nba piak linba maŋ set tee mɔnii koo nlee. ¹² Ŋanne ki bi bonchiann teen yada ki lebit ki teen Yiisaweira. Ki Griik

jab nan poojaana bonchiann mun teen yada ki lebit ki teen Yiisaweira.

¹³ Naan Juu teeb nba be Tesalonika na nba gbat a Pɔɔl bia mɔontir Yennu maan Berea na, ki bi baar leŋ ki pak biir Pɔɔl, ki fiin nibur na wutoa, a bin kpirɔ. ¹⁴ Li taakpaak ni ki Yiisaweira na chab Pɔɔl nan binba chiantɔ na, ki bi nyii tokin sɔnu ki baar mɔkɔgbenjir na ni, ŋaan ki Sailas nan Timoti ŋarin biar Berea.

Atens doo ni labaar

¹⁵ Niib nba din chiant Pɔɔl na din baar nanao Atens-ewa, ki tan yaa bin ŋmat kun, ki Pɔɔl betib a bin saa bet Sailas nan Timoti ki bin yabir ki baar yian na. Ki niib na ji din ŋmat kun Berea.

¹⁶ Pɔɔl nba din daa be Atens ki guu Sailas nan Timoti na, ki u la tingbana gbee doo maŋ ni, ki li biir u par bonchiann. ¹⁷ Ki u tuu kɔɔ Yenjiantu diiuk ni, ki faa labaar nan Juu teeb nan boorganu nba jiantir Yennu na, ki bia tuu saan bi linlakin boor daa kur, ki faa labaar nan binba baat leŋ na ki jiin Yiisa barŋanii na po. ¹⁸ Ki saakayandaansiab nna din be, ki bi yi bi yemm Epikurus teeb, ki yi leeb mun Stoik teeb, ki bi mun tan baar ki mɔk mɔniɔk nan Pɔɔl. Ki bi siab tan pak nan bi leeb a, “Barifofoouk daano nba want u mɔŋ na mun yeen bee na?” Ki bi yemm jiin a, “Li taan tee nan u piak digbangana yennii poe na.” Bi din yet nna maŋ, kimaan Pɔɔl mɔontir Yiisa nan u kuunfiiru poe.

¹⁹ Nanne ki bi jii Pɔɔl ki baar nanao bi saakab tintaankaanu boor nba ki bi yi Areos Kunkonn na, ki yet Pɔɔl a, “Ti sii loon tin bann barsaann nba ki a want na, ²⁰ kimaan a piak baryena, ki li tee barsaaniie ti peŋ, ki ti loon tin bann li paak.” ²¹ (Atens niib kur nan binba nyii tinganii ki baar be na, din tuu jii bi yooe ki faa labaar, ki bia gbiintir barsaanii nba yɔont baar na.)

²² Tɔn, ki Pɔɔl fiir bi tintaankaanu maŋ ni, ki set bi tɔonn, ki yetib a, “Atens teeb, n la nan i benu kur ni, i loon jiantu bonchiann; ²³ kimaan maa kak lin i doo na, n got i tingbana, ki bia la jiantu binbintir ki li sɔb li paak a ‘Yennu nba ki ti ki miu na.’ N loon ki n wanni Yennu nba ki i pukiiɔ ŋaan ki miu nae. ²⁴ Yennu maŋe din nan durinya nan bont kur nba be li ni. Nɔɔe tee sanpaak nan tiŋ Yomdaano; u ki be poochianfei ni kaa. ²⁵ Nisaarik kan fit tun siar nan u nuu ki turɔ ki lin pukino siari, kimaan nɔɔe tee daano nba teen nisaarii kur manfoa nan bona kur. ²⁶ Nɔɔe te ki nibooru kur nyii yeeja yenɔkɔɔ ni, ki bia te ki bi be tingbouŋ na kur po, ki u mɔŋ mɔŋ senn yoo nba ki nibooru kur sii be, ki bia teen bi binbeboa terii. ²⁷ U din teen nna maŋ a bin lomɔe,

a li pasiar bin turin ki tan nakin banno. Njan njo Yennu set ki fok nan ti soo, ²⁸ nan soo nba din yet a:

'Li tee Yennu paake ki ti be ki tuun.'

I yandamm pinpakit mun bia lek want nna manje a:

'Ti mun tee Yennu waase.'

²⁹ Ton, timm nba tee Yennu waas na, li ki njan ki tin dukin nan Yennu tee nan siara bonninaun nba tee salima, koo tann nba ki niru jii u yan koo u dudukit ki nammiri. ³⁰ Yoo nba din gar, ki niib ki mi Yennu na, u din ki jii bi biiti. Njan motana u yeen a soo kur n nyik biit tumu, ³¹ kimaan njo Yennu ponj senn daar nba ki u saa bu tingbouj na njaateeb kur buut chib chiba. U saa te ki wunba ki u ganno nae n bu buut manj. Waa set fiino kuun ni na, ki li tee nyinn ki tur soo kur a njo sii tee barbuuro."

³² Baa gbat ki Pool pak kuunfiru po na, ki siab laa ki sarikito, njan ki siab mun yaa, "Ti bia loon ki tin namm gbiint linba ki a saa pak nae." ³³ Njanne ki Pool fiir njan nyikib. ³⁴ Ki bi siab mun teen yada ki lebit ki teen Yisaweira. Ki bi yeno tee Dionisius, wunba din tee Areos Kunkonn barbuura na yeno. Ki pooso mun din be ki teen yada, ki u sann tee Damaris. Ki leeb mun be ki pukin.

18

Korint doo ni labaar

¹ Li poorpoe ki Pool nyii Atens ki saan Korint doo ni. ² Leje ki u din saa la Juu nisoo, ki u sann tee Akuila, njan bi din maro Pontus-e, ki njo nan u njaapoo Prisila nyii Itali ki baar Korint, kimaan kpanbara yudaano Klodius din tur mob a Juu teeb kur n nyi Rom. Bi din daa ki yukir Korint-i. Ki Pool tan baar bi njaak ni, ³ a wuu be namm, kimaan bi kur din tee gbanjabirae ki tuun nan leeb. ⁴ Ki foon daar kur Pool tuu koo Yenjiantu diiuk ni, ki faa nan Juu teeb labaar ki jiin Yiisa po, ki yiab u monj a wun tunn Juu teeb nan Griik teeb yan ki jiin li po.

⁵ Li poorpoe ki Sailas nan Timoti tan nyii Masedonia ki baar. Ki Pool ji jii u yoo kur ki moontir Yiisa maan ki teen Juu teeb na, ki want nan ninmonn a Yiisa-e tee Yennu Niganntoo Masia na. ⁶ Njan ki bi lek ki sak maan manj, ki sukio. Ki u pit u nii nan u taa, ki betib a, "Li-i tee ki i tan konj i manfoori, li jii i monj monj yura paake. N nuu ji kaa li ni. Laa jii dinna ki saa, see ki n nyiki, njan wann boorganu Yiisa maan manj."

⁷ Njanne ki u nyikib njan saan be soo njaak, ki bi yiu Titius Justus. Ki u tee boorganu ki jiantir Yennu. U njaak manj din kpia Juu teeb jiantu diiuko. ⁸ Ki jiantu diiuk manj yudaano

Krispus nan u n̄aateeb kur teen Yiisa yada ki lebit ki waau. Ki Korint nileeb bonchiann mun gbat Yiisa maan na ki teeno yada ki ji waau. Ki bi wurib Yennu nyunwuru.

⁹ Dasiar nyiok ki Pɔɔl tan la yirintu. Ki u yirintu maŋ ni ki ti Yomdaano Yiisa beto a, "Daa tiin janmaanii, n̄aan kii m̄oontir n maan maŋ ki daa nyikiti, ¹⁰ kimaan n be nana, ki soo kaa ki saa leka ki tura daŋi, kimaan niib bonchiann be doo na ni ki tee n yab." ¹¹ Li paak, Pɔɔl din be leŋ binn nan n̄maarii n̄anloobe, ki want niib Yennu maan.

¹² Tɔn, yoo nba ki Galio din tee Akaya yent* yudaano nae ki Juu teeb tan taan leeb ki lek Pɔɔl ki sooro, ki saan nanao buut boor, ¹³ ki saa yet a, "Joo na kpann niib ki bi jiantir Yennu bianjinba ki waa ti sennu." ¹⁴ Pɔɔl nba din yaa wun pak yoo nba, ki Galio yet Juu teeb maŋ a, "Yimm Juu teeb, li-i tee maan na tee mabiuk koo moyetukue, li bo sii n̄an ki n di sukuru ki gbiint, ¹⁵ n̄aan laa tee maan nba jiin i moŋ mōmaan, nan i sana, nan i moŋ sennu po na, i moŋ n got li ni, kimaan n ki sak man bu li mabooru," ¹⁶ n̄aan ber nyinnib buut boor maŋ. ¹⁷ Nanne ki bi soor Sosenes, wunba tee Juu teeb jiantu diuk yudaano na, ki boou buut boor, n̄aan ki Galio baka taan kaa li po.

Baa jen Antiok bianjinba

¹⁸ Pɔɔl din be nan Yiisaweira nba be Korint na n̄maarii bonchiann, ki tan chabib, n̄aan yaa wun saan Antiok nba be Siria yent ni na. Ki n̄oo nan Prisila nan Akuila saan Senkrea a bin koo n̄aruŋ. Baa yaa bin koo n̄aruŋ ki saan na, ki Pɔɔl nba senn mōsonn nba nan Yennu na gbenn, ki u ji koor u yut.

¹⁹ Nanne ki bi din saa ki saa baar Efesus, siaminba ki Prisila nan Akuila yaa bin biar na; ki Pɔɔl saan koo Juu teeb Yenjiantu diuk ni, ki faa labaar nan Juu teeb maŋ, ki jiin Yiisa Masia po. ²⁰ Ki bi tan yaa wun biar namm ki yukir, n̄aan ki u ki saki. ²¹ Waa din yaa wun chabib ki saan na, ki u betib a, "Li-i tee ki Yennu saki, n bia saa jen i boora," n̄aan koo n̄aruŋ ki saa.

²² Waa tan baar Siisarea yoo nba, ki u toot gar Jerusalem ki saa foont Yiisaweira, n̄aan gar sik Antiok biak, ²³ ki saa yukir leŋ, ki bia tan nyii leŋ ki saan Galasia nan Friija yaka po, ki saa cheen Yiisaweira kur para.

Ki jiin Apolos po

²⁴ Juu jasoo din be, ki u sann tee Apolos, n̄aan bi din maro Aleksandria-e, ki u tan baar Efesus. U din tee banntooe, ki mi Yennu gbouŋ fanu. ²⁵ Bi din poŋ wannoo ti Yomdaano

* **18:12** 18.12 Korint doo din be Akaya yent nie.

Yiisa sonuwa. Ki u tan baar ki piak want Yiisa po bonɲann nan ninmɔnn, ɲaan u daa din ki bann Yiisa maan man kuri, kimaan u kpan din mi Jɔɔnn nba din wuur niib Yennu nyunwuru bianɲinba na kuukɔɔe. ²⁶ Ki u piin piak Yennu maan nan parcheenn, Juu teeb jiantu diiuk ni. Ki Prisila nan Akuila gbat u maan man, ki tan kun nanɔ ki fiit Yennu sonu fanu ki wannɔ.

²⁷ Li poorpoe ki Apolos lor a wun saan Akaya. Ki Yiisaweira nba be Efesus na sommɔ, ki sɔb gbouɲ ki tur Yiisaweira nba be Akaya na, a wuu tanɲi baar, bin gaarɔ saauɲ. Waa tan baar leɲ yoo nba, ki u set tot binba teen yada, Yennu ninbatinu paak na, ²⁸ kimaan ɲɔɔ nan Juu teeb nba din tan nɔi nan leeb na, ki u jii Yennu gbouɲ, ki wantib a Yiisa-e set tee Yennu Niganntɔɔ Masia, ki pak nan panɲ ki nyannib niwor ni.

19

Efesus doo ni labaar

¹ Apolos nba din daa be Korint na, Pɔɔl ɲarin din gar Galasia nan Frijia yentnba nie ki saan Efesus. Leɲe ki u la Yiisaweisiab, ² ki boib a, “Yaa din teen Yiisa yada na, i gaar Yennu Seyeenɲa-a?” Ki bi jiin a, “Aaii. Ti ponɲ ki mi gbat a Yennu Seyeenɲ be kaawa.” ³ Ki Pɔɔl boib a, “Ki ɲann, bi wuri Yennu nyunwuru ɲmee sann nie?” Ki bi yetɔ a, “Bi wurit nan Jɔɔnn nba din wuur niib bianɲinba nae.” ⁴ Ki Pɔɔl betib a, “Jɔɔnn din wuur niib Yennu nyunwuru, ki li want a bi nyik bi biite, ɲaan beerib a bin teen wunba tan saa baar na yada, ki ɲɔɔe tee Yiisa.”

⁵ Baa gbat nna yoo nba, ki bi ji wurib Yennu nyunwuru, ti Yomdaano Yiisa sann ni. ⁶ Ki Pɔɔl jii u nii ki yii bi paak, ki Yennu Seyeenɲ sik bi ni, ki bi ji piak maboorganii, ki bia sokint Yennu maan. ⁷ Jab manɲ din tee nan piik nan banlee niwa.

⁸ Pɔɔl din be Juu teeb jiantu diiuk ni ɲmaarii ɲantaee, ki want niib na nan parcheenn, ki faa labaar namm, ki yiab a wun lebit bi yan ki jiin Yennu naan po. ⁹ ɲaan niib na siab din tee tubkangbatae, ki ki sak maan na, ki piak barbiit nibur na ni, ki jiin ti Yomdaano weiu po. ɲanne ki Pɔɔl nyikib, ɲaan jii Yiisaweira na ki saan namm Tiranus wannu diiuk ni; ki daar kur jik ki u faa labaar leɲ. ¹⁰ Li din teen nna bina ɲanlee-e. Li paak, niib nba din be Asia yent ni ki tee Juu teeb, nan nilee na kura, din gbat ti Yomdaano maan manɲa.

Ki jiin Skefa waas po

¹¹ Li yoo na ki Yennu te ki Pööl tuun toonjaana nba be li koo. ¹² Ki niib tuu jii u ninfianii nan u liat paatii gbaa, ki paa baatib paak, ki bi yiarii gbent, ki narinbiit bia nyi baatib ni.

¹³ Li yoo na ki Juu nisiab be, ki tuu lin nyint narinbiit niib ni, njaan ji din tan yi ti Yomdaano Yiisa sann a bii nyint narinbiit, ki din yeen narinbiit na a, "Timme turi möb Yiisa nba ki Pööl möontir u maan na sann ni, nyimin man."

¹⁴ Binba din tuun nna mañ din tee jab banlore nba din tee Juu teeb mannteeb yudaano Skefa na waase. ¹⁵ Baa tan yaa bin nyinn narinbiiuk jasoo nna ni, ki narinbiiuk na yetib a, "N mi Yiisa po, ki bia mi Pööl po, njaan yimm muni, i tee lamme?" ¹⁶ Ki joo nba ki narinbiiuk na be u ni mañ yukir ki tan chibib bii, ki turib dani, ki bia pat pat bi tiat ki nyannib, ki bi kur chiar gbananbira, ki nyii u njaak ni. ¹⁷ Yoo nba ki Juu teeb nan binba ki tee Juu teeb ki be Efesus na kur gbat nna, ki janmaanii soorib, ki bi dont ti Yomdaano Yiisa sann bonchiann.

¹⁸ Nanne ki Yisaweira na bonchiann pak kat bi biit niib ni, ki wann linba ki bi tuu tuun. ¹⁹ Ki nyokdamm bonchiann ji tikir bi gbant nan bi saba ki baar nann, ki tan joo muu, niib kur nunii ni; ki bi bikin gbant na likirii, ki li yabint sii tee salimpeena* tusaa piinñmu.

²⁰ Nanne te ki ti Yomdaano maan na ji din njammit yat koo niib ni, ki pukii nan pañ.

Efesus doo ni kpikpiruk labaar

²¹ Li poorpo ki Yennu Seyeen te ki Pööl lor a wun saan Masedonia nan Akaya, njaan saa paat saan Jerusalem, ki yet a, "Li poorpo, see ki n saan bann Rom." ²² Li paak ki u tun Timoti nan Erastus, u sommteeb na banlee, ki bi gar saan Masedonia, njaan ki u biar Asia yent ni.

²³ Li yoo mañ kpikpiruk din fiir bonchiann, ti Yomdaano Yiisa weiu paak. ²⁴ Jasoo mun din be ki u sann tee Demetrius, ki u tuu jii salima ki maa bi tingbann nba ki bi yiu Diana† na poochianfei bonninnana, ki koi; ki din jii niib ki bi tuun li toona, ki bi laat likirii bonchiann. ²⁵ Nanne ki u tan yimm ki taan bi kura, ki bia taan binba kur tuun li toonbooru na, ki betib a, "N ninjamm, i mi nan ti nyoot nyi ti toona na nie. ²⁶ I möñ möñ poñ gbat ki bia la Pööl nba yeen linbawa. U yaa yennu nba ki nirö maa nan u nii, a nann ki tee Yennu kaa, ki u maan na tunn niib bonchiann yan Efesus na, ki maan mañ per lin cheb Asia yent kura. ²⁷ Li pasiar ti toona na sann n biir, ki bia jenna, ki ti tingbanjaann Diana poochianfeek tan saa teen yann, ki ti tingbann Diana baakir

* **19:19** 19.19 Salimpeenn din tee daar paauko. † **19:24** 19.24 U sanleere tee Artemis.

n waab, η̄ōe ki s̄ō kur nba be Asia yent ni nan tingboun na kura jiantir̄ō.”

²⁸ Nibur na nba gbat nna yoo nba, ki bi wutoa fir, ki bi tian ki yeen a, “Timm Efesus teeb tingbann Diana tee tingbanjaanne.” ²⁹ Ki doo na kur muk. Ki bi soor Gayus nan Aristakus ki chiar saan k̄ō namm tituk ni. Jab banlee maḅ din tee Masedonia niibe, binba ki P̄ōol tuu t̄okii namm na. ³⁰ Ki P̄ōol loon wun k̄ō niib na ni, ḅaan ki Yiisaweira na ki sak wun k̄ō. ³¹ Ki doo na yudamm na siab nba tee P̄ōol ȳōs̄nba na tun toonii, a P̄ōol n di sukuru, ki daa k̄ō tituk maḅ ni.

³² Li yoo na, tituk maḅ din tian ki yakii jiaḅ jiaḅ, ki niib nba tikir na yan ḅmat saa gar, kimaan bi bonchiann din ki bann lakinn maḅ paaki.

³³ T̄on, ki Juu teeb nyinn j̄ō nba ki bi yiu Aleksander na, ki senn̄ō t̄ōnn, a wun pak bi paak. Ki Aleksander donn nuu sanpaapo, ḅaan ji loon wun pak tur nibur na, ki nyinn Juu teeb m̄onīok maḅ ni. ³⁴ ḅaan baa tan bann nan u tee Juu nir̄ōe na, ki bi ji ki sak wun paki, ḅaan tian ki yeen a, “Timm Efesus teeb tingbann Diana tee tingbanjaanne.” Ki bi kur tian nna ki li yukir bonchiann.

³⁵ Li joontu ki doo maḅ saak̄ō te ki nibur na ḅmin, ki u betib a, “Yimm Efesus teeb, s̄ō kaa tingboun na ni ki ki mi nan Efesus teebe guu yabint Diana poochianfeeki, ki bia guu tanḅann nba nyii sanpaapo ki tan baa na. ³⁶ S̄ō kaa ki saa fit n̄oi linba na. Li paak, li ḅan yin di sukuru, ki daa tee jatii. ³⁷ I baar nan niib na nna na, ḅaan bi ki jan ti jiantu diit bona, koo ki pak biir ti tingbanni. ³⁸ Li-i tee ki Demetrius nan u toontunleeb m̄ok maan nan s̄ōie, ḅann buut boor poḅ be ki m̄ok li daa, ki buut damm mun bia be. ḅaant bin saan kii sakii pootir bi leeb leḅ. ³⁹ ḅaan li-i tee ki i m̄ok barii nba ki tee yin saan nann buut boor maḅ, li ḅan yin saan i m̄oḅ yudamm boor.

⁴⁰ “Li pasiar Rom teeb tan saa la ti biit, ki yet a ti tee doyeertebe ki jiin linba tun dinna na po. Li ki m̄ok paaki, ki ti mun bia kan fit wann kpikipiruk na paak.” ⁴¹ U yet nnae, ḅaan ji yat niib na.

20

P̄ōol saanu Masedonia nan Akaya yentnba ni labaar

¹ Fuut maḅ nba din ḅmin na poorpoe, ki P̄ōol ji yiin Yiisaweira na, ki tan chee bi para, ḅaan chabib, ki yaat saan Masedonia yent ni, ² ki lin Masedonia yent yaka ni, ki bia pak Yiisaweira nba be leḅ na Yennu maan bonchiann ki k̄ōmm para, ḅaan gar saan Akaya, ³ ki ji be leḅ ki saa

janj nmaarii nantaa. Li poorpo, ki u ji tee siir a wun saan Siria, njan bann nan Juu teeb lorin lorbiit u paak, ki u ji lor wun nmat ki saan gar Masedonia yent ni. ⁴ Pirus bija Sopata, wunba nyii Berea na, nan Aristakus nan Sekondus, binba nyii Tesalonika na, nan Gayus, wunba nyii Debe na, nan Tikikus nan Trofimius, binba nyii Asia yent ni na, nan Timoti, njanme din saan nan Pɔɔl. ⁵ Ki bi gar tɔɔnn ki ji saa guut Trowas.

⁶ Jaamm nba ki bi tuu di boroboro nba kaa datinj na dinu poorpoe ki ti kɔɔ njarun, ki nyii Filipi, ki saa Trowas. Ki daa njanjmu daar ki ti baar bi boor Trowas, ki biar lenj ki janj daa njanlore.

Trowas doo ni labaar

⁷ Tɔn, ki foon daar daajouok ki ti tikir leeb, ki taan nan Yiisaweira nba be lenj na, a ti di ti Yomdaano jeet. Ki Pɔɔl mɔont Yennu maan dik dik nan tansuunii, kimaan laa saa yent ki wun gar na paak. ⁸ Ti din tikir ditɔotuk nna nie, ki bi joo fita bonchiann lenj. ⁹ Ki naasinsɔɔ mun din be ki u sann tee Yutikus, ki u kar ditɔotuk na takorbonn paak. Ki Pɔɔl mɔontir Yennu maan ki li wei, ki u kar tinjit, ki tan gɔon ki libit nyii ditɔotuk muntaa na ni, ki saa baa tinj ni. Ki bi sik jiiu, ki sɔɔ ki u kpowa. ¹⁰ Ki Pɔɔl nyii ditɔotuk na paak, ki somm sik ki tan wokin u paak, ki puur wabɔ, njan yet a, "I daa te ki i para biiri. U fo," ¹¹ njan nmat doo ditɔotuk na ni, ki saa dii jeet. Li poorpo ki u bia mɔont Yennu maan mɔkmɔk nan laa tan yent, ki u ji nyikib, njan yaan gar. ¹² Ki bi ji jii naasimɔ na, ki u mɔk manfoor, ki bi kun nanao nan parpeenn bonchiann.

¹³ Li poorpo ki ti bia kɔɔ njarun, ki dɔn gar saan Asos. Lene ki ti din yaa ti jii Pɔɔl, kimaan nɔɔe betit a tin cheto. U din loon wun somm taatinj ki baar lenj.

Pɔɔl nba baar Miletus bianjinba

¹⁴ Waa din baar Asos yoo nba, ki u lat. Ki ti jiiu ki kɔɔno njarun na ni, ki saan Mitilene ¹⁵ ki bia tan tɔot lenj ki baar Kios li sanyafannuk. Ki li yent ki ti baar Samos, ki li bia yent ki ti baar Miletus. ¹⁶ Pɔɔl din ki loon wun saan Efesus-i, kimaan u din ki loon wun yukir Asia yent ni, njan loon yian a li-i saa fiti, wun baar Jerusalem dajaann nba ki bi yi Pentekost na daar.

Bianjinba ki Pɔɔl chabit Yiisaweira saakab

¹⁷ Nanne ki Pɔɔl tun toonii a bin nyi Miletus doo ni, ki saan Efesus ki saa yiin Yiisaweira saakab na. ¹⁸ Baa baar yoo nba, ki u betib a, "I mi n binbenj nba tuu tee bianjinba, maa baar Asia yent ni na daar nba ki tan tuu dinna. ¹⁹ I

bia mi maa din tuun Yennu toona ki mantik sikin n mɔŋ bianjɪnba, ki be nan ninnyuut, ki bia dii biak Juu teeb lora ni. ²⁰ Ki i bia mi nan maa din mɔɔntir Yennu maan, ki wanti niib ni nan i ŋei ni na. N din paki linba kur saa sommi, ki ki nyiki, ki bia ki tenn siari, ²¹ ki kpaan Juu teeb nan binba ki tee Juu teeb kur a bin nyik biit tumu kii waa Yennu sɔnu, ki teen ti Yomdaano Yiisa yada.

²² “Tɔn, mɔtana Yennu Seyeenje te ki n saa Jerusalem, ŋaan n ki mi linba saa teenin lenji. ²³ Ŋaan maa lin doo na kur ni, Yennu Seyeenje tuu wantin nan ninmɔnn, a dansarik nan biak tan sii tee n yare Jerusalem. ²⁴ Ŋaan n ki jii n manfoor ki li tee siari, kimaan min ŋarin loon ki n tun toona nba ki ti Yomdaano Yiisa turin nae ki gbenn, ki li toona tee mii mɔɔntir barnanii nba want Yennu ninbatinu na poe.

²⁵ “I mi nan n din lin i kura ŋei ni, ki mɔɔntir Yennu naan labaar. Tɔn, ki mɔtana, n mi nan i ji kan mi lami. ²⁶ Li paake te ki n beeri dinna na, aho, wunba kɔŋ manfoor nba kaa gbennu na, n nuu ji kaa u ni, ²⁷ kimaan n ki mi fɔrint nan man mɔɔntir Yennu maan maŋ kur ki wannini. ²⁸ Li paak, ii dia i mɔŋ man bonŋann, ki bia dia Yiisaweira nba ki Yennu Seyeenj kubin i nuu ni, a yii tee bi yudamm kii goriib na. Ŋamme ki Yennu jii bi teemm u niib, kimaan u jii u Bija some ki daab. ²⁹ N mi nan mi-i kaa, nibiit tan saa baar i sinsuuk ni, ki biir Yiisaweira siab nan kinkata nba tuu so pei bianjɪnba na. ³⁰ Yoo bia baat ki siab tan saa nyi i mɔŋ sinsuuk ni, ki fa fai ki jiin Yennu barmɔnii wannu na po, ki kpann Yiisaweira, ki tunii bi yan ki te ki bi waab. ³¹ Li paak, ii guu man, ki daa tammit maa din kpaan i kur nan ninnyuut, ki ki nyik, yonnu nan nyiok, ki tan jaŋ bina ŋantaa na.

³² “Mɔtana, n jikiti ki tee Yennu nuu ni, ki bia mi nan yaa bann u maan nba want u ninbatinu po na, maan maŋ saa fit te yin weiɔ fanu, ki bia saa fit turi yiar sanpaapo, binba kur ki u teemm u niib na sinsuuk ni. ³³ I mɔŋ bia mi nan n ki nian sɔɔ likirii koo tiati. ³⁴ Maa din be i sinsuuk ni na, i mɔŋ mi nan n din dia n nii nae ki tuun, ki min nan n weinanleeb di ki bia lia. ³⁵ Maa din tuun nna maŋ paake want nan see ki ti tun bonchiann ki fit somm talasdam. Li ŋan ki ti tiar ti Yomdaano Yiisa maan nba ki u yet a, ‘Parpeenn tee daano nba piin piinii yare, ki gar wunba gaan.’ ”

³⁶ Pɔɔl nba gbenn maan maŋ yoo nba, ki bi kur lakin gbaan ki miar Yennu. ³⁷ Baa ji yaa bin chab Pɔɔl yoo nba, ki bi kura mɔ, ki jii bi nii ki kakino, ki mɔɔt u tankpin,* ³⁸ kimaan bi para din mantik biir nan waa yaa bi ji kan lau

* 20:37 20.37 Bi binberj ni, bi din tee nnae ki want lomm.

nae. Ki bi chianɔ ki saan nano mɔkɔbenjir na boor, a bin saa chabɔ ki wun kɔɔ ɲarun.

21

Pɔɔl nba saan Jerusalem bianjinba

¹ ɲanne ki ti tat nyik Yiisaweira saakab man, ɲaan tɔkin baar Kos, ki li yent ki ti baar Rodes, ki bia nyii leɲ ki saan Patara. ² Leɲe ki ti la ɲarun nba saa Fonisia yent ni, ki kɔɔ ɲarun man ki saa. ³ Taa tan laat Saiprus yoo nba na, ki ti gaar gan po, ki tan baar Siria yent ni, ki nyii ɲarun na ni, doo nba ki bi yi Taya na ni, ki ɲarun man damm yaa bin nyinn tiat leɲ.

⁴ Leɲe ki ti la Yiisaweira, ki ji biar be bi boor ki saa jan daa ɲanlore, ki Yennu Seyeen te ki bi bet Pɔɔl a u ji daa saa Jerusalem-i. ⁵ Ki ti saanu yoo tan baar ki ɲamm nan bi poob nan bi waas chianit, ki saa nyinnit doo na. Ki ti kur gbaan mɔk-kpinj ki miar Yennu. ⁶ Li poorpo ki ti chab leeb, ɲaan yaan kɔɔ ɲarun na ki saa, ki bi mun ɲmat kun.

⁷ ɲanne ki ti nyii Taya ki baar Tolemais, ki saan foont Yiisaweira, ɲaan biar bi boor dayennkɔɔ. ⁸ Ki li yent sanyiok ki ti nyii Tolemais, ki baar Siisarea, ki saan Filip, wunba mɔɔntir Yiisa barɲanii na ɲaak ki be. U din tee jab banlore nba ki bi gannib Jerusalem a bii tee jetorteeb yudamm na yenɔe. ⁹ U din mɔk bonpoi banna nba ki kun jabi, ki bi mun tee binba sɔkint Yennu maan. ¹⁰ Ti din be leɲ ki teen nan daanɲa nawa; ki Yennu sɔkinii nba ki bi yiu Agabus na tan nyii Judea ki sik, ¹¹ ki baar ti boor, ki jii Pɔɔl gbann, ki lor u mɔɲ taa nan u nii, ɲaan yet a, "Yennu Seyeen nba yaa bianjinbae na: Juu teeb nba be Jerusalem na tan saa lor gbann na daanɔ nnae, ɲaan jiuu kubino binba ki tee Juu teeb na nuu ni."

¹² Taa ji din gbat nna man, ki ti kura barin Pɔɔl a u ji daa saa Jerusalem-i. ¹³ ɲaan ki u jiin a, "Bee teen ki i mɔ ki saa kɔnn n kpinkpanti? Min ponj teen siir nan ki n kpo ti Yomdaanɔ Yiisa paaka, li ki tee baa tan saa lorin Jerusalem na kuukɔɔ paak kaa." ¹⁴ Waa yet nna, ki ti ji bann nan ti gbarɔe na, ki ti nyikɔ, ki ji biar ɲmin, ɲaan yet a, "ɲaant ki ti Yomdaanɔ loomm n tun."

¹⁵ Ti yukiru man poorpoe ki ti ji teen siir ki saa Jerusalem. ¹⁶ Ki Yiisaweira nba be Siisarea na siab mun weit ki saan, ki jii, ki saan nant Minasonn ɲaak. Minasonn man ponj din tee Yiisaweikpere, ki tee Saiprus nirɔ.

Pɔɔl nba gɔn Jeems bianjinba

¹⁷ Taa baar Jerusalem yoo nba, ki leɲ Yiisaweira gaarit nan parpeenn bonchiann. ¹⁸ Ki li yent sanyiok, ki timm nan

Pool saan a ti saa foont Jeems. Yiisaweira saakab kura mun din be lenj li yoo.

¹⁹ Nanne ki Pool foontib, naan kat wannib linba kur ki Yennu tun ki tur binba ki tee Juu teeb na, ki li nyii njo Pool moontii na ni. ²⁰ Baa ji gbat u maan man na, ki bi kura pak Yennu, naan bet Pool a, "Ti naa bik, a mi Juu teeb nba tee tusaa bianjinba ki teen Yiisa yada, ki bi kura bia dia Moses sennu kenken ken, ²¹ ki bia gbat a po, a a tuu want Juu teeb kura nba be boorganu tinii ni a bin yet Moses sennu, ki bia beerib a bi daa porii bi waas puna, ki bia daa waa Juu teeb sennii na. ²² Ki ti saa teen nlee? kimaan Juu teeb nba tee Yiisaweira na lek saa gbat nan a baara. ²³ Li paak, ti-i beta bianjinba, fan tun li bianj. Jab bannae be nna ki por nan Yennu. ²⁴ Ton, fin nan namm-ii saa ki saa namm i monj, naan ki a pa likirii bi paak, ki bin koor bi yura, ki soo kur n fit bann nan maan nba ki bi tuu piak a po na ki tee monii kaa, naan a monj ponj waa Moses sennu man nan li sonu. ²⁵ Binba ki tee Juu teeb naan teen Yiisa yada ki waau na narin, ti ponj sob gbouj ki turib, ki betib a bi ji daa mi di jeet nba ki bi mann patiri, koo ki nman somi, koo bonkobuk nba ki bi nmakir kpui, ki bia soor bi monj nan bonchonchontoona."

²⁶ Nanne ki Pool jii jab man, ki li tan yent sanyiook, ki njo nan namm ji namm bi monj, ki koo Yenjiantu nasaakak ni, a bin wann daa nba ki bi sii be nan baa tan saa baar nan piinii ki tur Yennu, ki gbeen bi mopora man.

Pool sooru labaar

²⁷ Daa nanlore man nba tan per gbennu yoo nba, ki Juu teeb nba nyii Asia ki baar Jerusalem ki be Yenjiantu nasaakak ni na, tan la Pool, ki sooro, ki te ki niib na kur fiir jir jir, ²⁸ naan bia tian a, "Juu teeb, sommit man. Joo nae lin lokir kur po, ki want niib ki biirib ki jii Juu teeb, nan Moses sennu, nan Yenjiantu nasaakak na po, ki bia baat nan binba ki tee Juu teeb gbaa ti jiantu nasaakak na ni, ki biir ti naak nba yeen man." ²⁹ Baa donj la Pool nan Trofimius nba din tee Efesus niru, ki bi be doo na ni na, ki bi mi a Pool koo nana Yenjiantu nasaakak na nie.

³⁰ Nanne ki nmatir baar doo na kur po, ki niib na kura chiar, ki baar lek Pool, ki sooro ki pii nyinno Yenjiantu nasaakak na ni. Li taakpaak ni, ki siab loon naak na tammoi. ³¹ Ki niib na ji loon bin kpi Pool. Li yoo na ki Rom teeb lanjimanba yudaano ji gbat a Jerusalem teeb kur fiir nan kpikpiruka. ³² Ki u kakit jii lanjimanba nan bi saakab, ki bi wuur saan nibur na boor. Niib na nba lau nan lanjimanba na yoo nba, ki bi ji nyik Pool boot.

³³ Ki lanjimanba yudaano na saan soor Pool, naan tur mob a bin baano jarit nanlee, ki boib a, "Niro na tee nmee? U biir bia?" ³⁴ Ki nibur na ni, siab tian Pool paak jak jak. Bi barnmatuk man paak ki lanjimanba yudaano na ki fit bann li paak bonnanni. Li paak, ki u tur mob a bin jiu ki saan nana lanjimanba diuk ni.

³⁵ Baa baar li tammob taanmaata paak, ki lanjimanba na jiu sanpaapo, kimaan nibur nba loon bin kpiu na paak. ³⁶ Ki bi ji waa bi poor ki tian a, "Kpimo man! Kpimo man!"

Linba ki Pool pak tur nibur na

³⁷ Lanjimanba man nba ji yaa bin koo nana, ki u boi lanjimanba man yudaano na a, "Yiar sii be ki n pak siar ki turani-i?" Ki u jiu boio a, "A gbia Griik maami-i?" ³⁸ N mi a tee Ijpt niro nba te ki niib baar nan kunkonn doo na paak, ki jii nikpiirit tusaa nanna, ki saan namm ki be muuk ni yoo nba gar nae." ³⁹ Ki Pool jiu a, "N tee Juu niroe, ki bi marin Tarsus ki li be Silisia yent ni. N tee digbangbenir ni niroe. N barimae, naant ki n pak tur niib na."

⁴⁰ Ki lanjimanba yudaano na chabo mob. Ki Pool nmant set lanjimanba diuk tammob taanmaata na paak, naan jak u nuu ki tur niib na, a bin nmin. Baa nmin yoo nba, ki u pak namm Juu maan ni, ki yet a:

22

¹ "Chanbaanba nan n naa waas, gbiintir man maan nba ki n yaa n pak turi na." ² Baa gbat ki u piak bi moj maan ni na, ki bi ji nmin soon nna. Ki u piak ki saa a ³ "N tee Juu niroe, ki bi marin Tarsus ki li be Silisia yent ni, naan ki n tan nmant niro Jerusalem na. N wantoo din tee Gamaliel-e. Ki u din wannin ti yeejamm sennu chib chib. Ki n lek waa Yennu nan ninmonn, nan i kur nba waau dinna bianinba na. ⁴ Maa din tuu la niib nba waa Yiisa sonu na, n din tuu mukisiribe, ki pon kpib gbaa, ki bia so jasiab nan poosiab ki kooantib dansarii.

⁵ "Li-i tee ki i loon siara li po, mannteeb yudaano nan ti tooondamm tituk kur saa fit teen siara linba ki n piak na po nan li set tee barnoniie; ki dasiar ki n tan saan gaar gbant bi pej ki tur Juu teeb nba be Damaskus na, naan saa len maa n soor niib nba waa Yiisa na, ki baamm bant, ki jen namm Jerusalem na, ki bin dat bi tuba.

Pool nba betib u lebitu po bianinba

(Toona 9.1-19; 26.12-18)

⁶ "Ton, maa saa ki saa per Damaskus yonsuuk ni, min taantir na ki soo yentsaakar nyikint sanpaapo, ki sik yent ki lintima. ⁷ Ki n baa tin ni, ki gbat kunkor yin a 'Sool, Sool,

bee ki a mukisirimi?’⁸ Ki n jiin boi maa ‘N Yomdaano, fin nmee?’ Ki u betin a ‘Min, Nasaref niro Yiisa-e ki a mukis.’⁹ Niib nba din chiantin na narin din la yentu nawa, njan namm din ki gbat kunkor nba piak nanin na.

¹⁰ “Nanne ki n boio a, ‘N Yomdaano, n saa teen nlee?’ Ki u betin a, ‘Fiit kii saa Damaskus, ki bi saa wanna linba kur ki Yennu nyinna a fan tun.’¹¹ Ton, n din jona, kimaan yentu nba yent ki nyokit n ninbina ni na paak. Ki n toknanleeb na ji soor n nuu ki saan nanin Damaskus.

¹² “Jaso mun din be Damaskus, ki u sann tee Ananias, ki u tee yentino, ki bia dia Moses sennu fanu, ki Juu teeb kura nba be Damaskus na din teeno baakir bonchiann.¹³ Ki u din baar n boor ki set, ki yetin a ‘N naa bik Sool, nyontir.’ Li taakpaak ni ki n nyont ki lau.¹⁴ Ki u betin a ‘Yennu nba tee ti yeejamm Yennu na pon ganna, a fan bann u yanbootoona, ki bia la u popeendaano Masia, ki bia gbat u mon kunkor,¹⁵ kimaan u loon fine n teen u siara daano, kii piak kii teen so kur faa la linba ki bia gbat linba.¹⁶ Li paak a ji kar guu bia? Fiit, ki n wura Yennu nyunwuru ki a sii yi Yiisa sann ki Yennu saa nyik chab a toonbiit.’

¹⁷ “Ton, ki n ji din nmat Jerusalem, ki saa koo Yenjiantu nasaakak na ni, ki mei Yennu, ki tan la yirintu.¹⁸ Ki yirintu man ni, ki n la ti Yomdaano Yiisa, ki u betin a ‘Kakitir ki nyi Jerusalem, kimaan li-i tee ki a beer Jerusalem teeb n maan, bi kan gaar maan manji.’¹⁹ Ki n jiin a ‘N Yomdaano, bi pon mi nan mine tuu lin koo Yenjiantu diit ni, ki so niib nba waa a sonu na, ki boob kontib dansarii.²⁰ Ki bia jenna, baa din yaa bin kpi a siara daano Stiifenn na, n mon din be len, ki sak nan bin kpiu. Mine bia din dia niib nba kpiiu na tiat.’²¹ Ki ti Yomdaano betin a ‘Finii saawa, mine yaa n tuma niib nba be banfoka ki ki tee Juu teeb na tini ni.’ ”

²² Ton, Pool nba piak nna man, ki niib na lek maak bi mon ki ghiin waa pak linba man, njan waa tan pak joont ki bi ji ki saki, ki tian sanpaapowa a, “Joo na ki nan nan wuu be tingboung na ni. Yimm kpimo man.”²³ Ki bi yikin wuyikini ki tian, ki liatir bi tiat ki pat nakin, ki wo tant ki yarin sanpaapo, bi wutoa nba doo na paak.

²⁴ Nanne ki Rom lanjimanba yudaano na tur mob a bin jii Pool ki koo nana bi diiuk na ni, ki bia betib a bin boou, ki joo yudaano* n bann biit nba ki u tun ki Juu teeb tian tintianii man.²⁵ Ki bi loro, ki ji yaa bin boou. Nanne ki u boi lanjimanba saakabik nba see len na a, “Min nba ki Rom

* **22:24** 22.24 Li pasiar, yudaano man din ki gbia Juu teeb maan nba ki Pool pak tur niib man na.

teeb chabin yaak, yaa daa ki bu n buut na, sennu na chabi a yin boomi-i?"

²⁶ Lanjimanba saakabik maŋ nba gbat nna yoo nba, ki u saan bi yudaano boor, ki saa yeto a, "A kare-e? Rom teebe tur joo na bi yaak."

²⁷ Ki lanjimanba yudaano na mun fiir, ki baar boi Pool a, "Betirin, Rom teeb set tura bi yaak nae-e?" Ki Pool jiin a, "Nn." ²⁸ Ki lanjimanba yudaano na yeto a, "Min narin din pa likirii saamewa ki bi chabin yaak maŋ." Ki Pool yeto a, "Min narin, bi poŋ marin nan yaak maŋe."

²⁹ Li taakpaak ni ki lanjimanba nba bo loon bin boo Pool ki boio buboit na ji furin ki nmat potuntuna. Ki janmaanii ji soor lanjimanba yudaano na, kimaan waa bann nan Rom teebe chab Pool bi yaak, nan waa bia te ki bi loro jarit na.

Baa bu Pool buut bianjinba

³⁰ Nanne ki lanjimanba yudaano maŋ lek yiab a wun bann maan nba ki Juu teeb paan Pool na paak chib chib. Ki li ji tan yent sanyiok, ki u te ki bi loto, nnaan bia tur mob a mannteeb yudamm na nan bi toondamm tituk kura n tikir na, nnaan te ki Pool baar set bi toonn po.

23

¹ Nanne ki Pool got toondamm tituk maŋ sirri, ki tan yet a, "Chanbaanba nan n naa waas, maa be ki tan tuu motana, n mi nan li fan nan Yennu."

² Waa yet nna, ki mannteeb yudaano Ananias bet binba see ki kpia Pool na, a bin faa Pool mob paak. ³ Ki Pool beto a, "Yennu saa faa fin kpinkpanni daano na. A kar lej ki bu n buut nan ti sennu nba want bianjinba na, nnaan yaa bin faa-n, ki sennu maŋ ki chab nna." ⁴ Ki binba see ki kpia Pool na beto a, "A tan sukii mannteeb yudaano-o?" ⁵ Ki u jiin a, "N naa waas, n ki mi nan u tee mannteeb yudaano. Yennu gbouŋ poŋ yet a 'Li ki nan ki a pak barbiuk ki jiin a yudaano po.' "

⁶ Ton, Pool nba ji bann nan toondamm tituk maŋ siab tee Sajusiinba-e, ki leeb mun tee Farisiinba na, ki u yet sanpaapowa a, "N naa waas, n tee Farisii niroe, Farisii bike teen. Ki n mok dindann nan kpeemm tan saa fiira. Li paake te ki bi bu n buut na."

⁷ Waa pak nna maŋ yoo nba, ki moniok fiir Farisiinba nan Sajusiinba maŋ sinsuuk ni, ki bi ji bokit leeb, ⁸ (kimaan Sajusiinba na din yaa kpeemm fiiru kaa, ki malakanba bia kaa, ki sei bia kaa, nnaan Farisiinba narin teen li kur yadawa.)

⁹ Nanne ki bi tintianii na nhammit do ki pukii. Ki sennu wannteeb nba tee Farisiinba na fiir pak nan ninmōnn a, “Ti ki la joo na biiti. Li pasiar Yennu-e set tun seek koo malaka, ki u pak turō.” ¹⁰ Ki mōniok na nhamm fiir bonchiann, ki lanjimanba yudaanō na mi a bi tan saa mann dat Pōol ki pat patō. Li paak ki u tur mōb a lanjimanba n saan ki nyinn Pōol tituk kaanu damm maṅ ni, ki saan nanō bi n̄aak na ni.

¹¹ Li daar nyiok, ki ti Yomdaanō Yiisa baar Pōol boor, ki tan betō a, “Ti mōk parcheenn. A poṅ turin siara Jerusalem-a, ki li tee talase ki a bia tun nna Rom.”

Bianjinba ki bi lorin a bin kpi Pōol

¹² Laa din tan yent sanyiok, ki Juu tesiab tikir, ki kar lor, ki por a bi kan di siar koo ki nyu siari, see ki bi tan kp̄ii Pōol-a.

¹³ Binba din lor lor maṅ din yab gar niib piinnawa. ¹⁴ Nanne ki bi fiir saan mannteeb yudamm nan saakab boor ki yetib a, “Ti por por nba paare a ti kan di siar koo ki nyu siari, see ki ti tan kp̄ii Pōol-a. ¹⁵ Li paak, yimm nan tōondamm tituk na n tun toonii Rom lanjimanba yudaanō na peṅ, ki wun nyinn Pōol ki baar nanō i boor nna, ki lii tee nan i loon ki i boiō bubeite, ki bann u maan maṅ po chib chib na. N̄aan ti saa kpiu ki u daa ki baari.”

¹⁶ N̄aan ki Pōol niipoo bija mun gbat bi lora maṅ, ki saan lanjimanba diiuk na ni, ki saa bet Pōol li bannu. ¹⁷ Pōol nba gbat nna maṅ, ki u yiin lanjimanba saakayenō, ki tan betō a, “Jiin naasimō na, ki saan nanō a yudaanō boor, kimaan u mōk siare ki yaa wun betō.” ¹⁸ Ki lanjimanba saakayenō na jiiu ki saan nanō bi yudaanō na peṅ, ki yetō a, “Pōol nba ki ti diau yommik na yet a n baar nan naasimō na a boor, a ki u mōk siare ki loon wun beta.”

¹⁹ Ki lanjimanba yudaanō na soor u nuu soon nna, ki saan nanō kp̄iṅ, ki saa boiō a, “A mōk barlaniie ki loon ki a betimi?” ²⁰ Ki u yetō a, “Juu teeb taan mōb ki loon bin won boia ki a nyinn Pōol ki sik nanō bi tōondamm tituk ni, ki lii tee nan bi loon bin boiō bubeite, ki bann u po chib chib na. ²¹ N̄aan a daa fiin bi po, kimaan Juu tesiab yab ki gar jab piinnawa, binba saa b̄or guu a bin kpiu. Bi kura por pore, ki yaa bi kan di jeet koo ki nyu siari, see ki bin tan kp̄iiuwa. Bi kpan teen siirewa n̄aan ji guu a mōb.” ²² Nanne ki lanjimanba yudaanō na bet naasimō na a, “Ti mi ki a yet sōo nan a kumiin li labaar,” n̄aan te ki u n̄mat.

Bianjinba ki bi jii Pōol ki saan nanō Siisarea

²³ Ki lanjimanba yudaanō na yiin u saakab na ni banlee ki tan betib a, “Jiin lanjimanba kobiinlee, nan taanjakira piinlore, ki jii kpantōora kobiinlee mun, ki teen siir ki saan

Siisarea. Ii nyi gōtomm yoo nyiok na, ki saan, ²⁴ki jii taamm ki tur Pōol ki wun jak, ki tenn taanlei kii dia, kii saa nano soon nna, ki saa baar yudaano Fiiliks boor, ki daa te ki u laat danj." ²⁵U din sob gbounjo ki turib, a bin saa tur yudaano Fiiliks, ki li want a:

²⁶"Min Klōdius Lisias-e sobin gboun na, ki teen chan-baa, yent yudaano Fiiliks, n foonta.

²⁷"Juu teebe daan soor joo na, ki bo saa kpiuwa, n̄aan ki n gbat a Rom teeb turo bi yaaka. Li paak ki n jii lanjimanba, ki saan fato, ²⁸ki loon ki n bann linba paake ki bi paau mapipaata maŋ. Li paak ki n jiiu ki baar nano bi tōondamm tituk boor, ²⁹ki bann nan li tee bi moŋ sennu paake ki bi paau maan maŋ. N̄aan li ki tee bisiat kaa ki li bo jaŋ nan u kuumi, koo dansarkōonu.

³⁰"N̄anne ki bi kumiin a Juu teeb lorin a bin kpiu. Li paake ki n yaa lanjimanba n jiiu ki baar a peŋ yian yian, n̄aan ki n bia bet binba paau maan maŋ, a bin baar a boor, ki tan wanna u biit nba tee bianjinba."

³¹N̄anne ki lanjimanba na jii Pōol nan bi yudaano nba turib mōb bianjinba na, ki saa nano, ki saa baar doo nba ki bi yi Antipatiris na, nyiok maŋ. ³²Ki li yent sanyiok, ki lanjimanba nba somm taatiŋ na ji n̄mat kun Jerusalem, lanjimanba n̄aak na ni, n̄aan chab taanjakira na a bin saan nano.

³³Ki bi jiiu ki saan nano Siisarea, ki saa jii gboun na ki tur yudaano Fiiliks, n̄aan bia jii Pōol ki kubino. ³⁴Ki yudaano maŋ gaar gboun na ki karin, ki boi Pōol a, "A nyii tinlaje?" Ki u jiino a, "Silisia." Waa bann nna maŋ ³⁵ki u yeto a, "Binba paa-a maan maŋ-i baar yoo nba, n saa bu a buut," n̄aan tur mōb a guuteeb-ii diau n̄aak nba ki kpanbar Herod din maa na ni.

24

Juu teeb nba paa Pōol maan bianjinba

¹Tōn, daa n̄ann̄mu daar, ki mannteeb yudaano Ananias, nan saakab, nan looya nba ki bi yiu Tetulus na, tan baar Siisarea ki saan yudaano Fiiliks boor, ki bia yaa bin paan Pōol maan. Ki Fiiliks te ki bi yiino.

²Li yoo na ki Tetulus jak ki paa Pōol maan, ki yeen a, "Chanbaa Fiiliks, a paake ki ti tiŋ na mei, ki a minu paak ki a yiab ki n̄amii ti tiŋ na. ³Siar kur po ti mōk parpeenn linba na paak yoo kur, ki ti teena niipoouk bonchiann.

⁴"N̄ ki mantik loon ki n biir a yoo, n̄aan n barimae ki a di sukuru ki gbiint ti maan na waan.

⁵ “Ti la joo na ki u tee damii daanoe, ki bia jenna, ki u tuk Juu teeb, tingbouj na kur ni. Njoe bia tee Nasariinn jiantii yudaano gbaa. ⁶ U daan loon wun biir Yenjiantu nasaakake. Nanne te ki ti sooro ((ki daan bo loon tin bu u buut nan ti sennu nba want bianjinba na, ⁷ njaan ki lanjimanba yudaano Lisias baar, ki tan kpir ti niib nan panj ki fato ti penj, ⁸ ki bia tur mob a binba paau maan manj n baar a boor na.)) Chanbaa, li-i tee ki a boi joo na, a moj saa fit bann linba paake ki ti piak ki biiro.” ⁹ Nanne ki Juu teeb mun bia yaa, “Li kpan set tee moniie.”

Pool nba piak nyint u moj bianjinba

¹⁰ Li yoo na ki yudaano na wann Pool nuu a wun fiir pak. Ki Pool yet a, “N mi nan faa teen timm Juu teeb barbuuro, li dii bina bonchiann. Li paak, li turin parpeenn nan maa yaa n pak n moj paak a boor na.

¹¹ “Li-i tee ki a loon, a saa boi ki bann nan li ki gar dapiik nan nanlee ki n daan doo Jerusalem, maa n saa jiant Yennu. ¹² Ki Juu teeb daan ki la ki n noi moniok nan soo Yenjiantu nasaakak ni, koo ki tikii niib ki fiint bi wutoa Yenjiantu diit ni, koo doo manj ni. ¹³ Bi bia kan fit wann nan maan nba ki bi paan na tee barmonii.

¹⁴ “Min beerae nan maa waa sonu nba ki Juu teeb yeen a li sonu ki nan na, njaan min lek jiantir ti yeejamm Yennue. Linba sob Moses sennu gbant ni nan Yennu sokiniinba gbant ni na, n teen li kura yadawa, ¹⁵ ki mok dindann, ki binba paan maan na moj mun bia mok li dindann boorue, nan Yennu tan saa fiin binba tee nijamm nan binba tee nibiit kur kuun ni. ¹⁶ Li paak, n yiab n moj yoo kur maa n tun linba took, ki n par-ii be fanu Yennu nan nisaarii boor.

¹⁷ “Ton, maa din nyii Jerusalem, li din yukir bonchiann, ki n ji tan nmat lej maa n tur n niib nba tee talas damm na likirii, njaan bia mann mannu ki tur Yennu. ¹⁸ Ton, sinsinn, maa daan namm n moj gbenn na, ki n daa be Yenjiantu nasaakak ni, ki daa mann mannu manj, ki bi koo ki lan. Li yoo na niib daan ki yab njaak manj ni, ki fuut mun bia kaa. ¹⁹ Njaan ki Juu tesiab nba daan nyii Asia yent ni na njarin be Yenjiantu nasaakak na ni. Li-i bonni tee ki bi la n biit, li bo kpaa talas ki bin baar ki pak biirin. ²⁰ Njann-i kaa, fan njaan ki niib nba be nna n wann biit nba ki bi daan la ki n tun, maa daan see bi toondamm tituk ni yoo nba na. ²¹ Bi daan ki la n biiti, see bonyennkoo nba ki n daan yet bi sinsuuk ni na a, ‘Buut nba ki i bu nanin na tee maa yet a kpeemm fiiru be na paake.’ ”

²² Fiiliks nba njarin mi Yiisa weiu po bonjann na, ki u nyik maan na, njaan yaa, “Lanjimanba yudaano Lisias-i tanj

baar yoo nba, n saa bu i maan maṅ.” ²³ Ki u ji din bet u lanjimanba saakayenɔ a wuu guu Pɔɔl, ki wuu be u yamani, ṅaan bia chab Pɔɔl yɔɔsnba a bii teenɔ linba ki u loon.

Bianjinba ki Pɔɔl pak tur yudaanɔ Fiiliks nan u ṅaapoo

²⁴ ṅanne ki daanṅanna nna gar, ki Fiiliks baar u buut boor nan u ṅaapoo Drusila, wunba din tee Juu niro na, ki te ki bi yiin Pɔɔl ki baar nanɔ. Ki Pɔɔl piak bianjinba ki niro saa teen Yiisa Masia yada. Ki ṅoo Fiiliks gbiin.

²⁵ Tɔn, Pɔɔl nba piak ki want yentinu nan mɔṅdianu nan buut daar baaru po yoo nba, ki janṅaanii ji soor Fiiliks, ki u yet a, “Mɔtana, i daa kii saa, ṅaan li-i tee ki n la yaak, n bia saa ṅamm yiina.”

²⁶ ṅaan ki Fiiliks daan a Pɔɔl n koou nan likirii. Li paake te ki u din tuu yoo yi Pɔɔl ki piak nanɔ.

²⁷ Tɔn, bina ṅanlee poorpo ki Posius Festus mun gaar Fiiliks setu ki gaar yudant maṅ. Fiiliks nba din yaa wun nyik toonn na, ki u loon wun penn Juu teeb para, ki ṅaan ki Pɔɔl be dansarik ni.

25

Pɔɔl nba gaan u maan ki tur kpanbar Siisa bianjinba

¹ Yudaanɔ Festus nba baar Siisarea, li daa ṅantaa poor poe ki u nyii leṅ ki doo Jerusalem. ² Leṅe ki mannteeb yudamm nan Juu teeb yudamm baar Festus peṅ ki paan Pɔɔl maan, ṅaan miar Festus ³ a wun te ki bi para-ii mei, ki te Pɔɔl n baar Jerusalem, ṅaan lor a bin bɔr ki kpi Pɔɔl sonu ni.

⁴ Ki Festus jiin a, “Pɔɔl be dansarik ni Siisarea, ṅaan n mɔṅ saa ṅmat saan leṅ daa ṅanlelee na. ⁵ Li paak, ṅaant man ki i yudamm n wein, ki tin sik Siisarea. Li-i tee ki joo na tun bonbiirie, bin biiro.”

⁶ Festus din dii nan daa ṅanniin koo piik na ki be namm, ki tan fit ṅmat Siisarea. Ki li yent sanyiɔk ni, ki u ji kar u buut binbintir paak, ṅaan te ki bi nyinn Pɔɔl ki baar nanɔ. ⁷ Pɔɔl nba baar yoo nba, ki u ji jak buut bunu. Ki Juu teeb nba nyii Jerusalem na fiir ki lint Pɔɔl, ki pak bonbiir bonchiann ki biiro, ṅaan bia lek ki fit wann nan bi maan maṅ tee mɔnii.

⁸ ṅanne ki Pɔɔl pak u mɔṅ paak, ki yet a, “N ki tun biir Juu teeb sennu. N bia ki tun biir Yenjiantu ṅasaakak siari, koo Rom kpanbara yudaanɔ.”

⁹ ṅaan ki Festus loon wun penn Juu teeb para. Li paak, ki u boi Pɔɔl a, “A loon ki a saan Jerusalem, ki n saa bu a buut leṅi-i?” ¹⁰ Ki Pɔɔl yetɔ a, “N kpan daa see Kpanbar Siisa buut boore na, siaminba ṅan nan ki a bu n buut. N ki tun Juu teeb bisiatu, ki a mɔṅ mun bia mi nna. ¹¹ Mi-i bonni

tee moyêtdaanɔie, ki tun bonbiir nba jaŋ nan kuun, n kan yet a n nyi kuun ni. N̄aan li-i tee ki bi paanin maamie, sɔɔ kan fit jiin ki kubin bi nuu ni. N̄aan see ki n gaan n maan maŋ ki tur kpanbar Siisa.”

¹² N̄anne ki Festus pak nan u saakab maan maŋ po, n̄aan bet Pɔɔl a, “A gaan a maan maŋ ki tur kpanbar Siisa-wa. Li paak, a set saa saana.”

Bat Agripa nan u n̄aapoo nba gbiint Pɔɔl maan bianjinba

¹³ Daa n̄anlee nna nba gar, ki Bat Agripa nan u niipoo Beniis tan baar Siisarea a bin foont yudaanɔ Festus. ¹⁴ Bi din teen lenj daanjanŋawa, ki Festus tan wann bat na Pɔɔl maan nba tee bianjinba, ki yet a, “Fiiliks daan yaat, n̄aan nyik sɔɔ dansarik ni, ¹⁵ n̄aan maa daan saan Jerusalem yoo nba na, ki Juu teeb saakab nan mannteeb yudamm pak biirɔ, ki yaa n bu u maan maŋ ki biirɔ. ¹⁶ Ki n mun jiin ki betib a “Timm Rom teeb yaa boor n̄arin, li ki tee ti kaar kaa ki tin chab nirɔ nba ki bi yaa u tee biirtɔɔ ki bin kpiu, n̄aan ki u biir teeb daa ki baar buut boor, ki n̄ɔɔ nan n̄amm daa ki took leeb ki u pak a wun nyinn u mɔŋi.”

¹⁷ “Li paak, bi kura nba daan tan baar nna yoo nba, n ki taantiri, ki li yent sanyiɔk ki n kar n buut binbintir paak, n̄aan tur mɔb ki bi kɔɔ nan Pɔɔl.

¹⁸ “N̄anne ki binba biirɔ maŋ fiir set a bin pak ki biirɔ, n̄aan ki fit la u biit nba tee linba nan maa daan bo dukii laa sii bi bianjinba na, ¹⁹ n̄aan bi kpan nɔi mɔniɔk ki jiin bi mɔŋ Yenjiantu poe, nan jɔɔ nba din kpo, ki u sann tee Yiisa, wunba ki Pɔɔl yeen a u be u manfoor ni na po.

²⁰ “Ki li maan jarin. Li paak ki n bet Pɔɔl a li-i tee ki u loon wun saan Jerusalem ki n saa bu u maan lenjie, wun yetin. ²¹ Ki u yet a bii diau dansarik ni mɔkmɔk nan yoo nba ki bi tan saa saan nanɔ kpanbara yudaanɔ boor, ki wun saa jiar u maan maŋ. N̄anne ki n tur mɔb maa bii guu-u, ki n tan te ki bin saan nanɔ kpanbara yudaanɔ maŋ penj.”

²² Ki Bat Agripa yet Festus a, “N mɔŋ loon ki n gbat nirɔ maŋ mɔb ni.” Ki Festus jiinɔ a, “Wonnewa ki a won saa gbat u mɔb ni.” ²³ Ki li yent sanyiɔk, ki Bat Agripa nan u niipoo Beniis muk mukit, ki lanjimanba yudamm nan doo na yudamm wei bi poor ki baar kɔɔ buut diiuk na ni ki kar. Ki yudaanɔ Festus ji tun toonii a bin jii Pɔɔl ki baar nanɔ.

²⁴ N̄anne ki Festus yet a, “Bat Agripa nan yimm nba kur be nna na, i la jɔɔ nba na, n̄ɔɔe ki Juu teeb nba be nna, nan binba kur be Jerusalem baar n boor nan u maan, ki biirɔ, ki yakii nanin, ki yaa li ki n̄an ki wuu be. ²⁵ N̄aan min n̄arin la ki u ki tun bisiat ki li jaŋ nan kuumi. Ki u mɔŋ bia yaa u loon ki wun gaan u maan maŋ kpanbara yudaanɔ penje.

“Tɔn, li paak ki n dukin maa n te ki wun saan. ²⁶ Nnaan n ki mi maa saa sɔb gbouŋ ki tur kpanbara yudaano na, ki pako linba ki saan gaan u po. Nanne te ki n baar nana i kur numm ni na, nnaan li mantik kpaafin Bat Agripa-e. Ki u buboit fiitu poorpo, n saa la maan nba ki n saa fit sɔb ki tur kpanbara yudaano maŋ, ²⁷ kimaan li kaa paak nan ki n te ki dansarkɔɔɔ n saan kpanbara yudaano boor, nnaan ki n kan fit wann waa biir linba.”

26

Bianjinba ki Pɔɔl kɔn u mɔŋ paak, Bat Agripa boor

¹ Li yoo na ki Bat Agripa yet Pɔɔl a, “N chaba mɔb. Pakin nyinn a mɔŋ.” Ki Pɔɔl donn u nuu a wun pak ki nyinn u mɔŋ, ki yet a:

² “Bat Agripa, li maŋin bonchiann nan maa see a tɔɔnn dinna, ki yaa n pak ki nyinn n mɔŋ, ki jiin linba kur ki Juu teeb biirin na po. ³ Ki bia jenna, n mɔk parpeenn bonchiann nan maa see a tɔɔnn na, nan faa tee banntɔɔ, ki mi Juu teeb sennu nan bi mɔniɔk nba tee bianjinba kur na. Li paak, chanbaa, n barimae, dimin sukuru ki gbiint maa yaa n pak linba na.

⁴ “Maa fiir n bisin niwa nan mɔtana, Juu teeb kur mi maa din tuu be bianjinba, n tin ni nan Jerusalem. ⁵ Bi pon mi-n ki li fɔk. Li-i tee ki bi loon, bi saa fit wann nan n tuu waa Farisiinba Yenjiantu sonu nba mantik paar nae. ⁶ Ki mɔtana n ji see ki bi bu n buut, kimaan n mɔk dindann nan mɔsonn nba ki Yennu din senn tur ti yeejamm na. ⁷ Mɔsonn maŋ paake ki timm Juu teeb booru piik nan munlee tuu mɔk dindann ki dukii nan ti tan saa lar. Li paak ki bi jiantir Yennu nan ninmɔnn yonnu nan nyiɔk. Chanbaa Agripa, dindann maŋ paake ki Juu teeb piak ki biirin na. ⁸ Bee ki li paar i boor nan ki i teen yada a Yennu fiint kpeemmi?

⁹ “Sinsinn, n mɔŋ din dukin nan li kpaafalase ki n tun bonsiar kur ki biir Nasaref nirɔ Yiisa sann. ¹⁰ Nnae ki n din tuun Jerusalem. Mannteeb yudamm din tuu chabin yiikoo ki n so Yennu niib ki kɔontib dansarii. Baa din tuu bu bi maan ki tan gbenn ki chab a bin kpib na, n mɔŋ mun din tuu taa binba tuu chab a bin kpib na po.

¹¹ “Yoo kur n din tuu yɔɔ ki mukisiribe, Yenjiantu diit kur ni, ki loon ki bii noi a bi ki waa Yiisa. N din mantik donn wutoor bi paak, ki li saa yakira. Li paak, n bia lek din tuu saa doi nba be tinganii ni, ki saa dintib biak.

*Pɔɔl nba betib u lebitu po bianjinba
(Toona 9.1-19; 22.6-16)*

¹² “Li paake ki n yaan tan fiir saa Damaskus, maa n dinn Yiisaweira biak nan mannteeb yudamm nba chabin yiikoo, ki bia turin mob a n tun na.

¹³ “Tɔn, Chanbaa Agripa, li din tee yonsuuk nie ki n be sonu paak ki saa, ki tan la ki yentu nyii sanpaapo ki yeen gar yonnu, ki yent nyokit ki lint min nan n toknanleeb na.

¹⁴ Ki ti kura baa tij ni. Ki n gbat kunkor pak timm Juu teeb maan ni, ki yin a ‘Sool, Sool, bee ki a mukisimi? Li tee jatie nan fi kon nanin.’

¹⁵ “Ki n jiin a, ‘N Yomdaano, fin nmee?’ Ki ti Yomdaano jiin a ‘Min Yiisa-e ki a mukis manj. ¹⁶ Njaan fiit ki set. N nyinn fine a a teen n toontunnɔ. Linba nae te ki n dokit a paak. Teent siara ki wann niib faa lan bianjinba dinna, nan linba ki n sii fiitir wanta yoo nba waa. ¹⁷ Maa tan saa tuma siaminba na, n bia tan saa nyinna daar ni Juu teeb nan nileeb nii ni. ¹⁸ Fine tee wunba saa yent bi numm po, ki bin nyi bunbɔnn ni ki koo yentu ni, ki bia nyinnib Sintaanii nuu ni ki bin koo Yennu nuu ni, ki wun nyik bi biit ki chabib, ki bin la yiar, binba ki Yennu teemm u niib na sinsuuk ni, kimaan baa teenin yada na paak.’

Pool nba want u toona po bianjinba

¹⁹ “Li paak, Chanbaa Agripa, n din ki yet Yendounj ni yirintu manji. ²⁰ Njaan sinsinn, n din moont Yennu maan ki tur Damaskus teebe, ki pukin Jerusalem nan Judea yent ni dolia nba be lokir kur po. Li poorpoewa ki n tan moont tur binba ki tee Juu teeb. N wannu nba ki n teen niib na kur tee bin nyik biit tumue kii waa Yennu sonu, kii tuun bonjana, ki lin wann nan bi set nyik bi toonbiit nan monii.

²¹ “Li din tee linba na paake ki Juu teeb soorin, maa daa be Yenjiantu nasaakak ni na, ki loon bin kpin, ²² njaan laa jii ki tan tuu dinna, ki Yennu guun, ki n ji be ki see ki moontir u maan ki teen tatimm nan paarib kur. Maa piak linba na, njann nan Moses nan Yennu sokiniinba nba din tuu piak linba kur ki mok bokitu. Namm din piak linba tan sii tuune, ²³ a Yennu Niganntoo Masia tan saa fabir di biak ki kpo, ki njooe bia sii tee sinsinn daano nba tan saa fiir kuun ni, li paak ki u bia saa moont ki tur Juu teeb nan binba ki tee Juu teeb, ki beerib barri nba sii yentir bi numm po.”

²⁴ Pool nba din piak a wun nyinn u moŋ na, njanne ki Festus tian u paak a, “Pool, a waata. A bannchionj na paake te ki a waat.” ²⁵ Ki Pool jiin a, “Chanbaa Festus, n ki waat kaa. Maan nba ki n piak na tee barmoniie, ki bia mok paak. ²⁶ Chanbaa Agripa, n mok parcheenn ki saa pak tura, kimaan a moŋ mi linba na po, ki n bia teen yada nan barri nba jiin Yiisa po na ki bor a boori, kimaan linba din teen

maŋ din ki woon kaa. ²⁷ Chanbaa Agripa, a teen Yennu sokiniinba maan yadawa-a? Njaan n lek mi nan a teen yadawa.”

²⁸ Ki Bat Agripa jiin Pɔɔl a, “Fin mi a a pinpauk mintik na saa fit dakin ki n teen Yiisaweirɔe.”

²⁹ Ki Pɔɔl jiin a, “N pinpauk-u fɔk koo laa ki fɔki, min yaa Yenmiaruu tee ki fin nan niib na kura nba gbiint n maan na dinna na n teen Yiisaweira nan maa tee bianjinba nae, njaan jarit nba na kuukɔɔe ki i kii mɔki.”

³⁰ Nanne ki Bat Agripa, nan yudaano Festus, nan Beniis, nan binba kur kar lej na fiir ki nyii. ³¹ Baa yaa bin yat yoo nba, ki bi ji beer bi leeb a, “Jɔɔ na taan ki tun biit ki li jan nan bin kpiu, koo ki kɔɔnɔ dansariki.” ³² Ki Bat Agripa yet Festus a, “Nirɔ na-i daan bonni kii miar a wun gaan u maan na ki tur Kpanbar Siisa, ti bo saa fit njaauwa.”

27

Pɔɔl nba piin Rom doo saanu bianjinba

¹ Baa ji din tan lor a bin jii Pɔɔl ki saan nana Rom, Itali tin ni na, ki bi jii nɔɔ nan dansarkɔɔleeb, ki tur Rom lanjimanba saakɔɔ nna, ki u sann tee Julius, ki u be lanjimanba paabu nba ki bi yi Kpanbara Yudaano Paabu na ni, ki u jii lanjimanba na, ² ki ti* kur kɔɔ njarun nba nyii Adramitium, kimaan njarun maŋ ponj teen siir nan wun nyi Siisarea ki saan Asia yent ni doi nba kpia mɔkgbenjir na; ki Masedonia nirɔ Aristakus, wunba nyii Tesalonika na, chianit. ³ Ki li tan yent sanyiɔk ni, ki ti baar Sidonn. Ki lanjimanba saakɔɔ Julius dia Pɔɔl fanu, ki chabɔ a wun saan Yiisaweira nba be lej na penj, ki bin turɔ u bonloja. ⁴ Ki ti tan nyii lej ki yaat saa, ki wouŋ fukit ki da tookit, ki ti pek kpian Saiprus tin ki saa, ki tin maŋ tia wouŋ na ki turit. ⁵ Taa puur mɔkgbenjir na paak yoo nba, ki ti per Silisia nan Pamfilia tinii ki ji baar Maira doo, Lisia yent ni.

⁶ Leje ki lanjimanba saakɔɔ na la njarun nba nyii Aleksandria ki saa Itali tin ni. Ki u te ki ti loor njarun maŋ, ⁷ ki saa soon-soon nna, ki li tan gbatit. Ti din jii daa saamewa, ki tan baar Kinidus doo boor, Kret tin ni. Ki wouŋ na bia lek ki nyik tin saan taa saa siaminba po na. Li paak, ti din bokin ki gar Kret tin maŋ poe. Li poe ki wouŋ din ki paari, ki ti tan kpian Salmone, Kret tin ni, ki gar. ⁸ Taa din saa na, li din paar bonchiann nan taa tan baar Kret doo nba yi Sinsetbonjann na. Lej ki fɔk nan Lasea doo, Kret tin ni.

* **27:2** 27.2 Luk nba sob gbouŋ maŋ mun bia din tok namm ki saan.

⁹ Taa yukir bonchiann na, Juu teeb moloru dagbenjir ji din gara, ki yoo nba ki ninboŋ tuu baar mɔkgbenjir paak na tan baar; li paak ki Pɔɔl kpaanib a, ¹⁰ “N yɔɔsnba, n mi nan ti sonu na ni, ninboŋ saa baarit bonchiann, li ki tee tiat nba be ŋaruj na ni, koo ŋaruj na kuukɔɔ paak kaa, ŋaan ti mɔŋ manfoa gbaa sii be dan ni.” ¹¹ Ŋaan lanjimanba saakɔɔ na baka din taan kaa linba ki Pɔɔl pak na po, u din fiin ŋaruj na saakɔɔ nan li daanɔ na poe. ¹² Ŋaan ŋaruj man nba din see siaminba na din ki ŋan nan tin set leŋ sakoouko, li paak, bi bonchiann ji din yaa bin ŋaan ki bin fiir leŋ ki saan, a li pasiar bi saa baar Fiiniks-a. Leŋ din tee Kret tin dooe, ki ŋaruj sinsetboor be ki took yonbaa po, ki bi loon bii be leŋ sakoouk.

Ninboŋ nba din baar mɔkgbenjir na ni labaar

¹³ Li yoo na ki bi la wouŋ da niigan po soon-soon nna, ki bi ji dakin a li tee wounŋaun nba saa te ki bin fit nyann baa dukii bianjinbae, ki bi ji fiir ki dat kutkpiatir nba so ŋaruj ki sent na, ki kɔɔn ŋaruj man ni, ki yaan jak bi sonu ki saa, ki book Kret mɔk-kpin.

¹⁴ Li ki yukiri ki wonpaaruk nba nyi yonput po na fikit tin na ni, ki da siik mɔkgbenjir na ni, ¹⁵ ki tan baar wurrr ŋaruj na paak ki tutir, ki li ji paar bonchiann nan nirɔ n fit kan ŋaruj man ki took wouŋ na; ki ti tat nyik wouŋ na tooku, ki wouŋ na ji tut ŋaruj man ki saa nann, ¹⁶ ki li jiiit, ki ti saa baar ki gar tinbik nba ki bi yi Kɔda na boor. Taa gaar yoo nba ki tinbik man gɔɔr wouŋ na ki u barik, ki ti gbaa gɔɔr burgbetir nba tuuk ŋaruj paak na, ¹⁷ ki bi ji dat burgbetir na ki kɔɔn ŋaruj na ni, ki bia lor ŋaruj na ŋmiit kenkema ki lint. Bi din tiin janmaanii, ki mi a bi tan saa kpet kpian Libia tin, siaminba ki nyun ki sumii, ki li tee ninboŋ boor na. Nanne ki bi sikin ŋaruj chinchenn na ki ji nyik ki wouŋ na yaan jiiib ki saa.

¹⁸ Wonpaaruk nba din mantik da na, ki li yent sanyiɔk ni, ki bi piin ki nyint jika ŋaruj man ni, ¹⁹ ki li sanyafannuk, ki bi jii bi mɔŋ nii ki nyinn ŋaruj man bona, ki lu mɔkgbenjir na ni. ²⁰ Li din jii daa bonchiann ki sanpagbant dɔkin sanpaapo, ki ti ki fit la yonnu koo ŋmaabira, ki wouŋ na lek bia da nan paŋ. Ki ti ji ki mɔk dindann nan ti saa tinni.

²¹ Li din yukir bonchiann ki bi ki dii, ki Pɔɔl tan fiir set ki yet a, “N yɔɔsnba, i-i daanɔ bonni sak n mɔb, ki ki nyii Krete tin ni, li bo sii ŋan. I bo tan kii laat ninboŋ ki di fara na booru. ²² Ŋaan mɔtana, ii sak n mɔb kii mɔk parcheenn man. I sɔɔ nan yenɔkɔɔwa kan kpo; ŋaruj na kɔɔe saa biir. ²³ Kimaan Yennu nba ki n tee u yɔɔ ki jiantirɔ na, u malaka won baar n boor nyiɔk, ²⁴ ki tan betin a ‘Pɔɔl, daa

tiin janmaanii. See ki bi tan jiia ki saan nana Kpanbar Siisa boor. A paake ki Yennu yaa wun tinn niib kur nba be nana naruj na ni.'

²⁵ "Li paak, n yoonsba, ii mok parcheenn man, kimaan n teen Yennu yada nan li kpan sii tee nan waa betin nae. ²⁶ Wouj na lek saa tutit nan panj, ki daamiit, ki te ki tin baar tinsiak nba ki nyun lintira."

²⁷ Laa din tan teen nyotunmuna piik nan nanna ki wouj na lek da, ki saa nant mokgbenjir nba ki bi yir Adria† na paak, ki tansuunii ki naruj kanna na ji mi a ti per tiije. ²⁸ Nanne ki bi jii bonbikinkar, a bin bikin ki laan li sumii amii li ki sumii, ki bikin ki soo li sumii baar taapaunj kobik nan piinleewa. Ki li yann waamina, ki bi yaan bikin, ki soo li sumiiu ji tee taapaunj piinyiae. ²⁹ Ki janmaanii kooob, kimaan bi dukii a bi naruj na tan saa kpet do tana paak. Li paak ki bi ji jii kutkpiata nanna nba so naruj ki sent na, ki lu nyun ni, ki gaan naruj manj poorpo, naan lek ji mei Yennu a lin yent sanyiok. ³⁰ Nanne ki naruj kanna na ji loon bin bot naan nyik naruj na, ki sikint burgbetir na nyun paak, naan ji tee ser ki li tee nan bi yaa bin sikin kutkpiata naruj manj tooonn poe na.

³¹ Naan ki Pool yet lanjimanba nan bi saakoo na a, "Naruj kanna na-i kaa naruj na ni, i soo kan tinni." ³² Nanne ki lanjimanba na pot pot nmiit nba ki bi lor burgbetir manj, ki te ki li baa nyun ni.

³³ Ton, ki li yaan tan per yentu, ki Pool bet bi kura a bin di jeet, ki yet a, "Dinna li pukii daa piik nan nanna na ki i mok janmaanii ki ki dii siari. ³⁴ Li paak, n barimie ki i lek di jeet, kimaan li tee linba saa te ki i namm la paje. I soo kan la danj." ³⁵ Pool nba pak nna, ki u jii boroboro, ki tur Yennu niipoouk bi numm ni, ki nmit dii. ³⁶ Nanne ki bi para ji chee, ki bi kura jak jeet na ki di. ³⁷ Ti kur kann din tee kobiinlee nan piinlore nan banloobo. ³⁸ Soo kur nba dii jeet na ki janj yoo nba, ki bi jii boroboro dii nba tenn naruj manj ni na ki lu mokgbenjir na ni, a naruj na n fukit.

Naruj na yakitu labaar

³⁹ Laa tan yent sanyiok, ki naruj kanna na la tinj na ki ki banni, naan la lotuk nna mokgbenjir na kpinj, ki li mok gbingbanjann, ki bi bikin a li-i saa fit, bin te ki naruj na n saan koo lej ki fer tant ni. ⁴⁰ Nanne ki bi ji pot nmiit na, ki kutkpiata manj baa nyun ni, naan bia lot nmiit nba lor daat nba ki bi dia kan naruj na, ki ji fit donn chinchenn naruj na numm po, a wouju da kii saa namm. Nanne ki bi tan

† 27:27 27.27 Li sanleere tee "Sinsuuk ni mokgbenjir."

per gbingbann, ⁴¹ ki ɲarun na tɔɔnn po fer tinj ni. Li tɔɔnn po nba fer tinj ni bianjinba na, ki ɲarun na gbar saanu, ki nyunpana ji lia li poorpo nan panj ki li yakit yakit.

⁴² Tɔn, ki lanjimanba na ji loon bin kpi dansarkɔɔra na kur, a nna-i kaa, li pasiar bin duk poot ki chiar bot. ⁴³ ɲaan ki lanjimanba manj saakɔɔ na ɲarin loon ki wun tinn Pɔɔl. Li paak, ki u tiab a bi daa kpibi, ɲaan tur mɔb a binba kur mi nyunduku, bin yukir baa nyun na ni sinsinn ki duk poot. ⁴⁴ ɲaan binba biar ki ki mi duku na n mun soor ɲarun daat koo ɲarin-yaka ki wɔb ki duk poot. Ti kura ji din teen nnae ki tinn.

28

Malta teeb nba gaarit bianjinba

¹ Taa din tinn na poorpoe ki ti bann nan tinj manj sanne Malta. ² Leɲ niib din diat bonɲann. Saak din baa, ki waat be bonchiann, ki bi joo mugann ki turit a ti nanii, ɲaan teen ti kur sommir sommir. ³ Ki Pɔɔl tan tikir daginganii ki kpbab nan waauk, ki teen muu na ni, ki muu na tonu gbat waauk na, ki u nyii, ki jun Pɔɔl nuu. ⁴ Ki leɲ niib nba la ki waauk na jɔɔn Pɔɔl nuu paak na, ki bi ji beer leeb a, "Jɔɔ na kpan tee nikpiiruko. Waa lek tinn u mɔɲ mɔkgbenjir ni na, ɲaan kpeemm ɲarin kan nyikɔ ki wuu be u manfoor ni." ⁵ Ki Pɔɔl ɲak u nuu, ki waauk na baa muu na ni, ɲaan ki li ki teen Pɔɔl siar nan waama. ⁶ Ki bi ji daan a bin laan u siar po saa mɔr, koo u tan saa baa ki kpo-o. Baa ji daan daan ki tan bak ki ki la siar teenɔ na, ki bi lebit bi dudukit ki yaa u tee yensaue.

⁷ Leɲ bia din ki fɔk nan bat Publius kpaanti. ɲɔɔe din tee tinj manj ni bat. Ki u din gaarit saauɲ ki saa janj damunjaa ɲantaa. ⁸ Ki Publius manj baa mun doo yiar gbanantounj nan nɔniikak ni. Ki Pɔɔl tan kɔɔ u diiuk ni, ki yii nii u paak, ki miar Yennu, ki u la laafia.

⁹ Li paak ki baatleeb nba be leɲ na kur baar, ki u te ki bi la laafia. ¹⁰ Ki bi pit piinii bonchiann. Taa bia din tan fi a tin kɔɔ ɲarun yoo nba, ki bi baar nan linba ki ti tan sii loon sɔnu ni, ki kɔɔn ɲarun ni ki turit.

Taa saan Rom bianjinba

¹¹ Ti benu leɲ ɲmaarii ɲantaa poorpoewa ki ti kɔɔ ɲarun nba nyii Aleksandria ki be Malta sakoouk na, ki bi yi ɲarun manj Yenjaasnba. Ki li fiir saa, ¹² ki yaan tan baar doo nba ki bi yi Sairakus na, ki biar leɲ daa ɲantaa, ¹³ ki tan tɔɔt baar Regium doo. Ki li tan yent ki wounj yaan jak danu, ki nyii niiganj po ki tutit. Ki ti jii daa ɲanlee ki yaan baar Puteoli doo. ¹⁴ Leɲe ki ti la Yiisaweisiab. Ki bi yaa tii be namm ki

jaŋ daa ŋanlore. Ki ti be namm, ki tan nyii leŋ ki saa Rom doo ni.

¹⁵ Yiisaweira nba be Rom doo ni na nba gbat ti po, ki bi fiir chetit Apius daak na ni, ki siab mun chetit Saamŋei Ŋantaa nba kpia Rom na. Pɔɔl nba lab yoo nba, ki li turo kpaan-mɔŋ, ki u tur Yennu niipoouk.

Pɔɔl benu Rom doo ni

¹⁶ Taa baar Rom yoo nba, ki bi chab Pɔɔl ki u be ŋaak ni, ki bi te ki lanjima guu-u.

¹⁷ Tɔn, li daa ŋantaa poor poe ki Pɔɔl yiin Juu teeb yudamm ki lakimm, ki yetib a, “N naa waas, n lek ki tun bonbisiar ki biir ti niib koo ti yeejamm sennu, ŋaan bi din soorin ki kɔɔnin dansarik Jerusalem-e, ki jii kubinin Rom teeb. ¹⁸ Ki bi boin buboit, ki tan loon bin nyikin, kimaan bi ki la maa tun bonbisiar nba jaŋ nan bin kpimi. ¹⁹ Ŋaan Juu teeb nba din ki sak bin nyikin na, li paak ji din te ki n yaa n saa gaan n maan ki tur kpanbara yudaanɔ Siisa-e, ŋaan li din ki tee n loon ki n pak biir ti niib kaa.

²⁰ “Li paake ki n yiini maa n tan lai ki beti labaar na. Maa mɔontir Yennu Niganntɔɔ, wunba ki Juu teeb mɔk dindann u po na, ŋanne te ki bi baanin jarit na.”

²¹ Ki bi betɔ a, “Ti ki la gbant nyii Judea ki baar ki want a po, koo ti sɔɔ bia ki nyii leŋ ki baar nan labasiari, ki sɔɔ mun bia ki pak bonbisiar ki gaan a po. ²² Ŋaan ti loon ki tin bann a dudukite. Ti poŋ mi nan siar kur po, niib bonchiann piak ki biir jiantu nba ki a waa na.”

²³ Li paak ki bi senn daar. Ki niib bonchiann tan baar Pɔɔl peŋ daar maŋ ni. Ki u kat wannib nan ninmɔnn, Yennu naan na po, sanyiok ni mɔkmɔk nan daajoouk, ki wantib Yiisa barii nba be Moses sennu ni nan Yennu sɔkiniinba sobu ni bianjinba, ki yiab a wun tunn niib na yan ki jiin Yiisa po. ²⁴ Ki bi siab yan din tunn ki kɔɔ Yiisa ni, Pɔɔl maan maŋ paak, ki siab mun ki teen yada. ²⁵ Ki bi jak leeb nan mɔniok, ki yaa bin yat. Ŋanne ki Pɔɔl pak bonyennkɔɔ a, “Yoo nba ki Yennu Seyeen din te ki u sokinii Aisaya pak tur ti yeejamm na, u din pak mɔniie, ²⁶ ki yet a,

‘Ti saa ki saa bet niib na a:

I tan saa gbiint ki gbiint, ŋaan lek kan bann li paaki,
ki bia tan saa got ki got, ŋaan lek kan la,

²⁷ kimaan niib na tee yankpeenae,

ki bi bia kpaa bi tuba a bi daa gbia,

ki bia mun bi nunii a bi daa laat.

Bi-i bonni kii mun bi nunii, bi bo saa lawa,

bi-i biaki bonni kii kpaa bi tuba, bi bo saa gbata,

ki bi-i biaki bonni kii tee yankpeena, bi bo saa bann li paaka.

Li-i kii teen nna bonni, bi bo saa nyik bi toonbiite,

ki n te ki bin la laafia.' "

²⁸ Ki Pɔɔl ɲamm yet a, "Li ɲan ki yin bann nan Yennu tinnu maan baar niib nba ki tee Juu teeb paaka, ki bi saa gbiint."

((²⁹ Pɔɔl nba din pak nna yoo nba, ki Juu teeb na ji yat saa, ki jak leeb nan mɔniɔk bonchiann.))

³⁰ Pɔɔl nba din be siaminba na, u din pa likiriie, ki be lej bina ɲanlee. Niro nba kur tan baar u boor, wun gaaro bonɲann. ³¹ Ki u din tuu mɔɔntir Yennu naan na po, ki want niib ti Yomdaano Yiisa Masia po, ki piak u yamani nan parcheenn.

Gbouŋ nba ki Pɔɔl din sɔb ki tur

ROM TEEB

nae na

Ki jiin Rom teeb gbouŋ na po

Pɔɔl din sɔb gbouŋ na ki tur Rom doo teeb, a lin ɲamm sɔnue, ki wun baar gɔn Yiisaweira nba be leŋ. U lor din tee wun tun nan leŋ Yiisaweira nae waama, li poor po bin sommɔ ki wun saan Speenn tij ni.

¹ Min Pɔɔl-e sɔbin gbouŋ na. N tee Yiisa Masia toon-tunnɔe, ki u yiinin a n teen u toonii, ki Yennu gannin a n mɔont u barɲanii na.

² Yennu din dɔŋ senn u mɔsonn barɲanii maŋ poewa, ki u sɔkiniinba din mɔontir u mɔsonn maŋ, nan laa sɔb u kasii gbouŋ ni na. ³ Barɲanii maŋ want u Bija poe; ɲɔɔe tee ti Yomdaano Yiisa Masia; waa teen nisaarik yoo nba, ki bi marɔ ki u tee Defid yaaboonn, ⁴ ki Yennu Seyeen wann nan paŋ nan u set tee Yennu Bija, u kuunfiiru paake. ⁵ U paake ki Yennu ninbatinu be n paak ki te ki n tee u toonii, ki n jii u sann ki saan ni booru kur boor, ki te ki bi teeu yada ki saak u mɔb; ⁶ ki i mun be daansiab nba ki Yiisa Masia gannib na kann ni.

⁷ Li paak ki n sɔbin gbouŋ na ki teen yimm nba be Rom doo ni, ki Yennu looni ki ganni a yin teen u mɔŋ niib na. Ti Baa Yennu nan ti Yomdaano Yiisa Masia ninkpabaun nan parmaasir-ii be nani.

Pɔɔl nba teen Yennu niipoouk bianjinba

⁸ Sinsinn, n teen Yennu niipoouk Yiisa Masia sann ni, i kura paak, kimaan tingbouŋ na teeb kur gbia i yada po. ⁹ Yennu tee n siara daano nan n ki mi nyik Yenmiaru i kura paaki. ɲɔɔe ki n waau nan n par kura, ki mɔontir barɲanii nba jiin u Bija po na. ¹⁰ N meio a li-i tee u loommie li kan yukir ki n saa baar i boor ki gɔni, ¹¹ kimaan n mantik loon ki n sommi ki yin gaar Yennu Seyeen piinsiare, ɲanne saa te ki yin set fanu kii mɔk paŋ u weiu ni. ¹² Maa want linba tee a min nan yimm nba teen yada bianjinba na, ti sii kɔont leeb para, ti yada teenu na paake.

¹³ N naa waas, n loon yin bann nan n yabir nan taar munɲaa nawa a n baar gɔni, ɲaan ki siar gɔin mɔkmɔk nan mɔtana, ki n ki fit gɔnini. N loon ki n te ki niib nba be i boor na n wei ti Yomdaano nan maa daan teen bianjinba nileebs sinsuuk ni na. ¹⁴ Li kpaas talas ki n bet niib kura

barɲanii na po, binba mək yan, nan binba ki mək yan, nan binba mək ninyentir nan binba ki mək ninyentir. ¹⁵ Li paak ki n ninbinn mən bonchiann a n mɔont barɲanii maɲ ki tur yimm nba be Rom doo ni na.

Yiisa barɲanii na nba mək paɲ bianɲinba

¹⁶ Fei ki məkɪn nan ki n mɔont barɲanii maɲ, kimaan li tee Yennu paɲ nba tint wunba kur teen Yiisa yadae; sinsinn li tee Juu teeb yare, ki bia tee booru kur yar. ¹⁷ Barɲanii maɲ want nan Yennu yeen a nirɔ tee niɲanɔ u tɔonn, yada teenu paake; nae nyii paanu ki tur binba teen Yiisa yada, nan laa sɔb Yennu gbouɲ ni bianɲinba na a, “Wunba teen niɲanɔ Yennu boor, u yada paak, li daanɔe mək manfoor nba kaa gbennu.”

Nisaarii kur nba mək biit bianɲinba

¹⁸ Yennu wann nisaarii a u donn wutoor bi paak, kimaan bi tuun toonbiit ki ki waa u sɔnu, ki bi biit sɔnii maɲ te ki niib ki bant u barmɔnii. ¹⁹ Yennu donn wutoor, kimaan nisaarik nba sii fit mi u po bianɲinba, ɲanne fiit ki be paanu ni, kimaan ɲɔɔ Yennu mɔɲ mɔɲe fiitir ki wannib. ²⁰ Yoo nba ki Yennu din nan durinya na mək mək nan mətana, u naamii maɲ nie ki bi bann u benu nba ki nisaarik ninbinn ki fit laat na, ki bia mi nan u mək paɲ nba kaa gbennu, ki set tee Yennu. Li paak, bi ji ki mək yaak Yennu tɔonn ki saa yet a bi ki mi bi biiti. ²¹ Bi mi Yennu, ɲaan bi ki teenɔ baakir nba ki u yen na, bi bia ki teenɔ niipoouku. Bi mək jatdudukit, bi yan ki yenti, ki bia ki mək nyɔɔti. ²² Bi yaa bi mək yame, ɲaan tee jatit; ²³ baa bo sii jiantir Yennu nba tun be na, bi ki saki, ɲaan jiantir yennii nba ki niib namir, ki li naan nisaarii, koo nɔɔnii, koo bonkobit, koo bonfurinkaa na.

²⁴ Li paak ki Yennu nyikib, ki bi tuun toonbiit nba ki bi para loon, ki dint bi mɔɲ fei, ɲamm nan bi leeb gbanant toona ni. ²⁵ Bi jii linba tee Yennu barmɔniie ki lu, ɲaan sak faak, ki lebit ki jiantir linba tee Yennu naamii, ɲaan nyik Yennu mɔɲ mɔɲ, wunba yen baakir kur mək mək nan yoo nba kaa gbennu na. Mamɔmm.

²⁶ Li paak ki Yennu nyikib, ki bi tuun bi mɔɲ loomm nba mək fei, ki bi poob nyik bii dɔɔ nan jab ɲaan ɲmat ki dɔɔ nan bi leeb; ²⁷ ki jab mun nyik bii dɔɔ nan poob ɲaan ɲmat ki dɔɔ nan bi leeb, ki bi niɔɲ be bi leeb ni bonchiann, ki jab tee bonsia nba mək fei nan bi leeb, li paak ki bi laat tubdatu nba jaɲ nan bin gaar bi gbanant ni, bi biit maɲ paak.

²⁸ Nisaarii nba din ki loon bin bann Yennu na, li paake ki Yennu nyikib nan bi dudukbiit, ki bi tuun toona nba bi bonchiann. ²⁹ Ki biit kur be bi ni, ki bi gbee nan biit nan

nianchiɔŋ nan yanbɔmm nan funfunbiit nan nikpinu nan kunkɔna nan fai nan dudukbiit, ki bia tee sanjaanjanna; ³⁰ ki piak biir bi leeb, ki ki loon Yennu, ki sukii bi leeb, ki mɔk garuk ki dont bi mɔŋ, ki bia ŋamii dukii biit sonii, ki ki teen bi naanba nan bi baanba baakir. ³¹ Bi bia ki mɔk yansian bi ni; bi ki waa bi mɔsona biaki; bi ki mɔk lomm koo ninbatinu nan bi leebi. ³² Bi mi nan Yennu sennu wann nan binba tuun linba na booru, bi nyɔɔt tee kuume, ŋaan bi lek kpan tuun ŋanne, ki bia mɔk parpeenn nan binba tuun li toonbooru mun.

2

Yennu buut labaar

¹ Li paak, fin nba want a lɔɔ biit, a ki mɔk sɔnu, kimaan faa want a lɔɔ biit na, li want nan a mɔŋ mɔŋ mɔk biit, kimaan faa want a lɔɔ biit na, a mɔŋ mun tuun nnae. ² Ti mi nan Yennu tan saa bu binba tuun nna na buuta; ki u buut maŋ tee barmoniie. ³ Faa want leeb nba tuun biit bianjinba, ŋaan mun tuun nna na, a dukii Yennu kan dat a tubiri-i? ⁴ Koo a yisin loonchiɔŋ nan sukuru bonchiann nba ki Yennu mɔk nant nae-e? A ki mi nan Yennu mɔk burchint nana a wun te ki a nyik a biit na ŋaan kii be fanue-e? ⁵ ŋaan a par wakii, ki a lek ki sak nan fan nyik toonbiit tumu, li paak, a pukii a mɔŋ tubdatu nba ki a tan saa la, daar nba ki Yennu wutoor saa nyi paanu, ki u saa bu niib buut nan barmɔnii nae; ⁶ kimaan sɔɔ kur saa la nyɔɔt, u toona nba tee bianjinbae. ⁷ Nisiab mɔk mintir ki tuun toonŋana ki loon Yennu n pakib ki turib nyɔɔt nan manfoor, ŋamme set saa la manfoor nba ki mɔk gbennu. ⁸ ŋaan binba mɔk kunkɔna, ki ki sak barmɔnii na, ŋaan tuun toonbiit, Yennu wutoor saa do bi paaka. ⁹ U saa jii biak nan mukisuk ki tur nisaarii nba kur tuun toonbiit na; Juu teeb nae saa la tubdatu sinsinn na, ki binba ki tee Juu teeb na n mun bia la; ¹⁰ ŋaan Yennu saa jii paku nan baakir nan parmaasir ki tur binba kur tuun toonŋana na; Juu teebe saa sint gaar, ki binba ki tee Juu teeb na n mun bia gaar; ¹¹ kimaan Yennu ki mɔk ningannii.

¹² Binba kur ki mi Yennu sennu ki tuun toonbiit na, bi saa kpo bi toonbiit tumu na paake, li ki tee baa ki dia sennu maŋ na kaa. Binba kur mi Yennu sennu, ŋaan tuun toonbiit na, Yennu saa jii sennu maŋe ki bu namm. ¹³ Binba gbia sennu na, ŋamm kaa tee niŋamm Yennu boori, ŋaan binba tuun bianjinba ki sennu na wann na, ŋamme tee niŋamm u boor. ¹⁴ Binba ki tee Juu teeb na, bi ki mɔk sennu na, ŋaan bi-i tuun sennu na nba wann bianjinba nan bi tiɔŋ yamie, bi mɔk bi tiɔŋ sennu bi para ni, nan baa lek ki mɔk sennu maŋ nawa. ¹⁵ Baa tuun bianjinba na want nan sennu na nba yaa

bianjinba na be bi para ni, ki bi dudukit mun wantib linba njan nan linba ki njan, kimaan sianyoo bi dudukit tuu tan sak bi toon-yena nan li njan, njan yosau bi dudukit n bia yêt bi toonlia nan li ki njan. ¹⁶ Tɔn, li tan sii tee nnae daar nba ki Yennu saa bu niib kur para ni buut Yiisa Masia paak, nan maa mɔɔntir barnanii man bianjinba na.

Ki jiin Juu teeb nan sennu na po

¹⁷ Gotir, a yi a mɔŋ Juu nirɔe, ki mɔk parbifaant nan sennu na tee a yare, a li paak a tee Yennu yɔɔe, ¹⁸ ki mi linba ki Yennu loon fii tuun, ki a bia tumii sennu na ki mi linba njan nan tumu, ¹⁹ ki teen yada nan a fit want jɔɔnii sɔnu, ki bia tee yentu ki tur binba be bunbɔnn ni na; ²⁰ ki fit kpaan jatit, ki bia want binba ki mi, kimaan a mi barmɔnii na nba sɔb bianjinba sennu gbouŋ na ni. ²¹ A want leeb barmɔnii na, njan bee ki a ki want a mɔŋi? A want leeb a bi daa jaami, njan fin ki jaami-i? ²² Fine want niib a bi daa tuun bonchonchonn toona, njan fin ki chommi-i? Fin nba ki loon pata maan na, njan a ki jaan patjiantu diit ni bona-a? ²³ Fin nba nyu bara sennu man paak na, a yêen sennu man ki dint Yennu fei, ²⁴ nan laa sɔb Yennu gbouŋ ni a, "Yimm Juu teeb paake ki binba ki tee Juu teeb na piak bonbiir ki jiin Yennu po."

²⁵ Fi-i sak Yennu sennu, a punpotu mɔk nyɔɔt, njan fi-i kii sak sennu na, li njan a ki poti. ²⁶ Binba ki tee Juu teeb ki ki pot, njan sak sennu man mɔbona ki waa-r, Yennu saa gaarib nan wunba pot nae. ²⁷ Yimm Juu teeb mɔk sennu man ki li sɔb gbouŋ ni; ki i bia porii puna, njan yimme bia biir sennu na; ki binba ki pot bi puna njan waa sennu na, njan maa saa bu i buut ki biiri. ²⁸ Nirɔ nba tee Juu nirɔ paanu ni kuukɔɔ, u ki tee Juu nirɔ nan mɔnii. Potu nan mɔnii mun ki tee gbanant potu nba be paanu ni kaa. ²⁹ Juu nirɔ nan barmɔnii tee wunba tee Juu nirɔ par nie. Potu nan mɔnii mun tee par nie, ki li potu tee Yennu Seyeen toonne; li ki tee gbanant paak kaa. Li daano laat paku Yennu boore, li ki tee nisaarik boor kaa.

3

¹ Tɔn, nyɔlante ki Juu teeb la ki gar binba ki tee Juu teebi? Bi punpotu mɔk nyɔɔti-i? ² Li mɔk nyɔɔt bonchiann. Sinsinn tee Yennu din jii u sennu mɔbona na ki guun Juu teebe; ³ ki bi siab-i dini kii dia bi mɔsonn, li want nan Yennu ki dia u mɔsonni-i? ⁴ Aaii, li ki want nna kaa. Niib kur-i bonni tee fai damm, njan Yennu njan tee barmɔnpakirɔe. Li waa nan laa sɔb Yennu gbouŋ ni bianjinba nae a: "Fin Yennu-i pak, bi saa la nan a mɔk mɔnii,

ki bii bu a buut, a bia saa di mōniie.”

⁵ N̄aan ti toonbiit-i fiit wann nan Yennu m̄ok m̄onii, ki ti saa yet a bee? Waa daar ti tuba na paake ki ti ji saa yet a u m̄ok biiti-i? (Nisaarik dudukite ki n yet nna.) Aaii, n kan yet nna kaa. ⁶ Yennu-i kii be fanu, u kan fit bu tingbouŋ na niib buuti.

⁷ T̄on, s̄oo-i boi a, “N faak na-i want nan Yennu set tee barm̄onii daano, ki te ki niib teeno baakir, bee teen ki u saa dat n tubir a n tee biitdaano?” ⁸ Siab bia yeen a, “Naant ti tun toonbiit ki bonŋann n baar.” Nisiab sukiin ki yeen a mine yet nna. Yennu saa dat bi tuba nan laa janib bianŋinba.

Niro kaa ki tee niŋano

⁹ Ti saa yet a bia? Timm nba tee Juu teeb na binbeŋ chee binba ki tee Juu teeb na binbeŋ amii? Aaii, ti binbeŋ ki chee bi yari. N poŋ doŋ yet a Juu teeb nan binba ki tee Juu teeb be biit yikoo nie ¹⁰ nan laa s̄ob Yennu gbouŋ ni a:

“S̄oo kaa ki tee niŋano, aaii, nan yenok̄oowa gbaa.

¹¹ S̄oo kaa ki m̄ok minu, s̄oo kaa ki loon Yennu.

¹² S̄oo kur k̄pet s̄onuwa, s̄oo kur tuun biite;

s̄oo kaa ki tuun toonŋana, s̄oo kaa, nan yenok̄oowa gbaa;

¹³ bi m̄oi yaa nan kayaant nae, ki fai nyi bi m̄oi maŋ ni,

ki linba nyi bi m̄oi ni tee nan waauk lobii na;

¹⁴ m̄opora nan m̄otont kuuk̄oowe nyi bi m̄oi ni.

¹⁵ Bi tuu k̄pi niro yiamewa;

¹⁶ ki siaminba kur ki bi gar, biiru nan parbiir tuu baar leŋe.

¹⁷ Bi ki tuun linba saa baar nan parmaasiri.

¹⁸ Bi binbeŋ ni, bi ki tiin Yennu.”

¹⁹ T̄on, ti mi nan Yennu sennu-i yet linba, li yeen ki teen binba be li yikoo nie, li paake ki niib kur sii muu bi m̄oi, ki tingbouŋ na teeb kur be Yennu buut ni, ki u t̄oonn, s̄oo kaa ki m̄ok m̄onii. ²⁰ S̄oo kaa ki saa fit wei sennu na nba wann bianŋinba ki teen niŋano Yennu t̄oonn; sennu na paake te ki nisaarik bann nan u tuun toonbiit.

Bianŋinba ki Yennu te nisaarik tee niŋano u t̄oonn

²¹ N̄aan m̄otana, Yennu m̄oŋ nba lon s̄onsau nba saa te ki nisaarik n teen niŋano na ji be yeenin nie, ki u s̄okiniinba maan nan sennu nae wantit li po, ŋaan li ki nyi sennu na saku ni kaa. ²² Yennu-e te ki nisaarii nba teen Yiisa Masia yada na tee niŋamm u t̄oonn, li nyii baa teen Yiisa Masia yada nae, ki lukitin kaa, ²³ kimaan nisaarii kur tun toonbiit ki ki be fanu nan Yennu nba loon bianŋinba na. ²⁴ Yennu ninbatinu paake ki u yet a bi tee niŋamm u t̄oonn; li tee piiniie, kimaan Yiisa Masia pa bi paak ki nyinnib daabisin niwa. ²⁵ Yennu-e te ki Yiisa Masia nyii yeenin ni, ki bia te ki u s̄on nba nyii u ni na tee maruŋ ti biit paak, ki ti-i teen

linba na yada, Yennu saa nyik chab ti biita; ñanne wann nan Yennu be fanu. Yoo nba gar, Yennu din ki dat nisaarii tuba bi toonbiit paaki, kimaan u sukuru paak; ²⁶ ñaan mɔtana u nyik chabit ki loon wun wann nan u set be fanu, ki bia yet a wunba teen Yiisa yada na mun tee niñanɔe ɲɔɔ Yennu tɔɔnn.

²⁷ Li paak, siar be ki ti mɔk parbifaant nanni-i? Aaii, li ki tee a taa waa sennu na paak kaa ki ti saa la tinnu, ñaan li tee taa teen Yiisa Masia yada na paake. ²⁸ Ti yeen a nisaarik yada teenu paake ki Yennu yet a u tee niñanɔ; li ki tee waa waa sennu na paak kaa. ²⁹ Yennu tee Juu teeb kuukɔɔ Yennu-ee? Aaii, u tee Juu teeb nan binba ki tee Juu teeb na Yennu-e. ³⁰ Yennu tee Yen-yenɔkɔɔe ki saa yet a Juu teeb nan binba ki tee Juu teeb na kur n teen niñamm u tɔɔnn, bi yada teenu paak. ³¹ Tɔn, taa yet a nisaarik laat tinnu u yada teenu nie na, ñanne saa te ki sennu na n teen yanni-i? Aaii, li ki tee nna kaa. Ti lek see sennu na poe.

4

Abraham labaar

¹ Tɔn, ti saa yet a bee ki jiin ti yeeja Abraham nan u binbeɲ po? ² Waa din waa sennu na-i diɲi te ki Yennu yet a u tee niñanɔ u tɔɔnn, u bo sii mɔk linba saa te ki u mɔk parbifaant, ñaan u ki mɔk parbifaant Yennu tɔɔnni. ³ Li sob Yennu gbouɲ ni a, “Abraham din teen Yennu yadae, ki u yada maɲ paak ki Yennu jiiu ki u tee niñanɔ u tɔɔnn.”

⁴ Niro-i tuun toona, u nyɔɔt kii tee piinii kaa, ñaan li sii tee paauko. ⁵ Niro nba ki teen sennu weiu na yada, ñaan teen Yennu nba nyikit biitdamm ki chabitib na yada, Yennu saa jii li daanɔ ki u tee niñanɔ u tɔɔnn; li daanɔ yada paake ki Yennu saa jiiu. ⁶ Nnae ki Defid din yet a daanɔ nba ki Yennu jiiu ki u tee niñanɔ u tɔɔnn ki li ki tee u toonɲana paaki, li daanɔ mɔk parpeenn bonchiann. ⁷ Defid din yet a:

“Damm nba ki Yennu nyik bi biit ki chabib

ki kpeen bi biit na, bi mɔk parpeenn;

⁸ Damm nba ki Yennu ki tian bi toonbiit po, bi mɔk parpeenn.”

⁹ Li parpeenn tee binba pot na kuukɔɔ yar amii? Aaii, nan binba ki pot nawa. Ti poɲ bo yet a li sob Yennu gbouɲ ni a, “Abraham din teen Yennu yada, ki u yada maɲ paake ki Yennu jiiu ki u tee niñanɔ u tɔɔnn.” ¹⁰ Nlee yooe ki Yennu din tun nna? Yennu din yiu niñanɔewa ki u tan pot amii u din potewa ki Yennu yiu niñanɔ? Yennu poɲ din yiu niñanɔewa ki u tan pot. ¹¹ U din pota, ñaan u potu maɲ tee siara nba want nan u yada maɲ paake ki Yennu poɲ din

jiiu ki u tee niŋanɔ, li poorpowa ki u ji tan pot. Li paak, binba kur teen Yennu yada ŋaan ki pot na, Abraham tee bi baae; baa teen Yennu yada na paake ki Yennu yib niŋamm. ¹² Abraham tee binba pot na mun yaa baae, li ki tee baa pot na paak kaa, ŋaan baa bia teen Yennu yada nan bianŋinba ki ti baa Abraham din teen na, u din teen yadaewa ki tan pot; bi yada paake ki Abraham tee bi baa.

Taa gaan Yennu mɔsonn yada paak bianŋinba

¹³ Yennu din senn mɔsonn ki tur Abraham nan u yaa-boona a tingbouŋ na tan sii tee bi yare, li din ki tee Abraham nba waa sennu na paak kaa ki Yennu senn li mɔsonni, ŋaan li din tee u yada paake ki Yennu jiiu ki u tee niŋanɔ u tɔɔnn. ¹⁴ Li-i bonni tee ki Yennu mɔsonn na tee binba dia sennu maŋ yarie, ŋann ŋarin, niro yada bo sii tee yanne, ki Yennu mɔsonn bo kii mɔk nyɔɔti. ¹⁵ Sennu na yêtue baat nan Yennu wutoor, ŋaan sennu-i kaa, mɔyêtuk sii kaa.

¹⁶ Yennu mɔsonn na tee binba teenɔ yada na yare; u ninbatinu paak, ki u senn mɔsonn maŋ, ki li set tee Abraham yaaboona kur yar, li ki tee binba waa sennu na kuukɔɔ yar kaa, ŋaan binba kur teen Yennu yada nan Abraham nba din teen bianŋinba na, li tee bi yare, kimaan ŋɔɔ Abraham-e tee ti kura baa, ¹⁷ nan laa sɔb Yennu gbouŋ ni a, "N teena nibooru bonchiann baae." Li paak, Yennu boor Abraham tee ti baae, Yennu nba ki Abraham teenɔ yada na, ŋɔɔe te ki kpeemm laat manfoa, ki tuu te linba kaa ki li ji be. ¹⁸ Siar din ki want dindann, ŋaan Abraham lek din mɔk dindann nan Yennu saa turo bika, ki bia teen yada, ki u yada teenu paake ki u teen nibooru bonchiann baa, nan Yennu nba yetɔ a, "A yaaboona tan saa pot bonchiann." ¹⁹ Abraham din la nan bina kobik nawa, ki mi nan u gbanant baŋa, ki u ŋaapoo Sara bia tee pookanmatire, ŋaan nan li kura gbaa, Abraham yada din ki wati. ²⁰ U mantik din teen Yennu yada, ki ki mɔk birsuk nan Yennu mɔsonn na, u yadae din te ki u mɔk paŋ bonchiann, ki piak Yennu. ²¹ U mantik din teen Yennu yada ki ki birisi, ki mi nan Yennu nba senn bianŋinba, u set saa fit tuma. ²² Li paak ki "Yennu jiiu ki u tee niŋanɔ," kimaan waa teen Yennu yada na. ²³ Naan Abraham kuukɔɔ paak kaa ki li sɔb Yennu gbouŋ ni a, "Yennu jiiu ki u tee niŋanɔ," ²⁴ ŋaan li sɔb ki teen timm nba ki Yennu saa gaarit mun ki ti tee niŋamm u tɔɔnn nae, kimaan taa teen ŋɔɔ Yennu nba fiin ti Yomdaanɔ Yiisa kuun ni yada na. ²⁵ Nɔɔe din jii Yiisa ki chab ki bi kpiiu ti toonbiit paak, ŋaan bia fiinɔ kuun ni, a wun te ki tii tee niŋamm u boor.

5

Binba ki Yennu yet a bi tee niŋamm

¹ Tɔn, taa teen Yiisa yada na paake ki Yennu yet a ti tee niŋamm u boor, ki parmaasir ji be timm nan Yennu sinsuuk ni, ti Yomdaano Yiisa Masia paak. ² U paake ki Yennu tint ninbaauk, ti yada maŋ paak; ki ti la u ninbatinu maŋ ki mɔk parpeenn, kimaan ti mɔk dindann nan ti tan sii mɔk binbenŋaŋ nba ki Yennu saa turit na. ³ Ti bia mɔk parpeenn ti biak dinu ni, kimaan ti mi nan biak dinu baat nan sukurue, ⁴ ki sukuru mun baat nan binbenŋaŋ, ki binbenŋaŋ mun baat nan dindann, ⁵ ki dindann maŋ ni ti tan kan di fei, kimaan Yennu jii lomm nba ki u mɔk nae ki teen ti para ni, u Seyeen nba ki u turit na paak.

⁶ Kimaan yoo nba ki ti daa din ki mɔk sommir na, ki Masia gaar timm biitdamm paak ki kpo, ki li tee yoo nba ki Yennu gann. ⁷ Li paar nan niro n gaar nipeemo paak ki kpo, ŋaan li pasiar a saa la soɔ n gaar niŋano paak ki kpo; ⁸ ŋaan Yennu wann nan u set loonit bonchiann, kimaan taa din tee biitdamm na ki Yiisa Masia gaar ti paak ki kpo. ⁹ U son paak, ki Yennu yet a ti tee niŋamme; li paak, u set saa nyinnit tubdatu nba baat ti paak na niwa. ¹⁰ Ti din tuu tee Yennu dataie, ŋaan mɔtana jik u teent u yɔɔsnbae, kimaan u Bija nba din kpo na son paak, ki taa tee u yɔɔsnba na, birsuk ji kaa, u saa tinnit u manfoor paaka. ¹¹ Naan li kur kaa na; ti bia mɔk parpeenn Yennu nba sommit bonchiann bianinba, ti Yomdaano Yiisa Masia paak na, kimaan u paake ki Yennu ji teent u yɔɔsnba.

Ki jiin Adam nan Masia po

¹² Tɔn, niyenɔkɔɔe din te ki biit baar tingbouŋ na ni, ki u biit na paake te ki kuun be. Li paake te ki kuun kpi niib kur, kimaan nisaarik kur tun toonbiita. ¹³ Biit din be tingbouŋ na niewa ki Yennu tan tur Moses sennu na, ŋaan sennu-i kaa, soɔ kan fit yet niro a u biir sennu. ¹⁴ Laa nyii Adam yoowa ki tan tuu Moses yoo, kuun lek mɔk yiikoo soɔ kur paak, ki kpi binba mɔk biit nba ki tee nan Adam biit nba din tee bianinba na.

Tɔn, Adam din tee wunba din yaa wun wei poor na ninnaugo. ¹⁵ Naan bi banlee na ki jan, kimaan Yennu piinii nba ki u pit yann na ki tee nan Adam toonbiit na kaa. Li tee mɔniie nan niib bonchiann kpo niyenɔkɔɔ maŋ toonbiit paake. Yennu ninkpabaun yab, ki u piinii nba ki u teen niib bonchiann, ki li tee yenɔkɔɔ Yiisa Masia ninkpabaun paak na mun bia yab. ¹⁶ Bɔkitu be Yennu piinii nan niyenɔkɔɔ Adam toonbiik sinsuuk ni; kimaan

niyenokoo Adam toonbiik man poorpo, ki Yennu din bu u buut, ki yet a u toonbiik man nan tubdatu; njan njan Yiisa Masia piinii nba ki u pit yann na tee nyikinhabe, toonbichion poorpo. ¹⁷ Niyenokoo toonbiik paake ki kuun kpi soo kur, kimaan niyeno man paak; njan linba wei, niyenokoo Yiisa Masia toonn na gar nnawa; niib nba kur la Yennu ninbatinu nba yab, nan u piinii nba tee nyikinhab na, bi saa la nyannu nan manfoor, Yiisa Masia paak.

¹⁸ Niyenokoo man toonbiik paake te ki soo kur njan nan tubdatu, nnae mun, niyenokoo toonnan paake te ki soo kur laat tinnu nan manfoor. ¹⁹ Niyenokoo nba ki bi yiu Adam na moyetuk paake te ki niib kur teen biitdam; li mun tee nnae nan niyenokoo nba ki bi yiu Masia na mosaku paake ki niib bonchiann teen nijamm Yennu boor.

²⁰ Sennu na baar a lin namm fiit wann toonbiit nba yab bianinbae; ki toonbiit nba yab na, Yennu ninbatinu mun yab ki gar nnawa. ²¹ Li paak, biit nba din te ki nisaarii kpenn bianinba na, nnae mun ki Yennu ninbatinu paak ki u yet a bi tee nijamm u boor, ki turib manfoor nba kaa gbennu, ti Yomdaano Yiisa Masia paak.

6

Ki jii toonbiit nan yentinu po

¹ Li paak, ti saa yet nlee? Ti bia sii be ti toonbiit tumu nie ki Yennu ninbatinu na n pukin amii-i? ² Aaii, nna kaa. Li tee nan ti kpo nae, li paak, biit ki mok ti yaaki. Nann amii ti kan biar toonbiit tumu ni. ³ Timm nba ki bi wurit Yennu nyunwuru Yiisa Masia sann ni na, li tee nan ti lakin kpo nano nae. ⁴ Li paak, ti din kpoe nan Yiisa Masia ki bi piit nano Yennu nyunwuru ni; ki u Baa Yennu jii u pan ki fiino kuun ni, nnae ki ti mun fiir a tii be manfopaann na ni.

⁵ Li-i tee ki timm nan Masia lakin kpo, nnae ki ti bia saa lakin fiir kuun ni nan waa din fiir bianinba na. ⁶ Ti mi nan ti binbenkperik na lakin kpo nan Masia, u dapunpunn paak, a ti binbenkperik man ji daa mok yaak, ki ti ji kii tee daaba biit pan ni. ⁷ Nir-i kpo, u nyii biit pan niwa. ⁸ Taa kpo nan Masia na, ti mok yada nan ti sii mok manfoor nano. ⁹ Ti mi nan Yennu fiin Masia kuun niwa ki u ji kan mi kpo; kuun ki mok u yaaki. ¹⁰ U din kpo ti biit paake taar yomm, njan waa ji be u manfoor ni na, njan nan Yennu-e lakin be. ¹¹ Li paak, ii mun jii i mon ki lii tee nan i kpoe na, ki biit ji ki mok i yaaki, njan Yiisa Masia paak i ji be i manfoor ni, Yennu boor.

¹² Li paak, i daa te ki biit n yent i gbanant ki te ki i tuun biit loommu. ¹³ Daa teen i gbanant siar po yaak ki li tuun

toonbiit, ɲaan jii i mɔŋ ki tur Yennu, kii tee nan i nyii kuun nie ki kɔɔ manfoor ni na; jiin i mɔŋ kur ki tur Yennu ki wun jii-i ki tun yentinu toona. ¹⁴ Biit daa mɔk i yaaki, kimaan sennu na ki yenini, ɲaan Yennu ninbatinu nae yeni.

Yentinu daaba labaar

¹⁵ Tɔn, sennu na nba ki yent, ɲaan ki Yennu ninbatinu nae yent na, ti saa biar toonbiit tumu ni amii? Aaii, ti kan teen nna kaa. ¹⁶ Fi-i jii a mɔŋ ki pet nirɔ ki tee u daabir ki saak u mɔb, li tee mɔniie nan a set tee u daabire. Fi-i sak ki tuun toonbiit, a tee biit daabire, ki li joontu tee kuume; ɲaan fi-i sak Yennu mɔb, a tee mɔsakdaance, ɲanne saa te ki a teen niɲano Yennu boor. ¹⁷ Sianyoo, biit din mɔk i yaak, ɲaan mɔtana i mantik saak barmonii wannu nba ki bi din wanti na; li paake, ki n teen Yennu niipoouk. ¹⁸ Mɔtana i ji ki tee biit daaba, ɲaan yentinue ji mɔk i yaak. ¹⁹ (Yimm nisaarii nba ki fit bant Yennu maan yian na paake ki n yaa n pak nisaarik yan ki wannu u labaar.) Yaa din jii i mɔŋ ki tuun toonbiit ki li nɔb na, mɔtana, jiin man i mɔŋ kii tuun yentinu toona kii tee popeendamm. ²⁰ Yaa din tuu tee biit daaba na, i din tuu ki tee yentinu yabi. ²¹ Toona nba ki i din tun ki li mɔki fei mɔtana na, li mɔk nyɔlante ki turini? Li toonbooru baat nan kuume. ²² ɲaan mɔtana i ji nyii biit daabisin niwa ki ji tee Yennu daabae; li paak ki i teen popeendamm, ki mɔk manfoor nba kaa gbennu; ɲanne tee i nyɔɔt. ²³ Kimaan biit nyɔɔt tee kuume, ɲaan Yennu piinii tee manfoor nba kaa gbennue, ti Yomdaano Yiisa Masia paak.

7

Jakunt nan pookɔɔnt labaar

¹ N naa waas, i kur mi sennu po, li paak, i saa fit soor maa yaa n yet linba na paaka. Sennu so wunba be u manfoor nie. ² Li paak, sennu na nɔɔk ni, li kpaa talas nan poo n taan nan u sɔɔɔ, yoo nba ki u sɔɔɔ daa be u manfoor ni na, ɲaan u sɔɔɔ na-i tani kpo yoo nba, sennu na ji ki so poo na. ³ ɲann amii, yoo nba ki u sɔɔɔ daa be u manfoor ni na, li-i tee ki u waa jaganɔ, bi sii yiu poochonchonne; ɲaan li-i tee ki u sɔɔɔ kpo, sennu na ji kan soorɔ. Li-i tee ki u ji kun jaganɔ u sɔɔɔ na kuun poorpo, u ki tee poochonchonni. ⁴ N naa waas, li mun tee nnae ki turi; i tee Masia gbanant bokire, ki din kpo ki sennu na ji ki soi; ɲaan mɔtana i gaa nan Masia nba din fiir kuun ni a tii tuun linba ɲan ki tur Yennu nae. ⁵ Yoo nba ki ti din tuun ti gbanant loomm nae, ki sennu na te ki ti mɔk nianbiiuk ki li tuun ti gbanant ni, ki baat nan linba tee kuun ti paak. ⁶ Mɔtana ɲarin, sennu na ki diati, kimaan ti din kpoe ki sennu na ji ki mɔk ti yaaki.

Li paak, ti ji fit tuun ki teen Yennu nan manfopaann nba ki u Seyeen turit na; ti ji ki tuun nan sennkperu nba ki bi din sob gbouŋ ni na kaa.

Ki jiin sennu nan biit po

⁷ Li paak, ti saa yet a bia? Ti yet a sennu na ki ŋan amii? Ti kan yet nna kaa. Sennu na-i bonni kaa, n bo kan bann biit nba tee linba. Sennu na-i bonni kii wann a n daa mək niŋŋ n loo bont paaki, n bo kan bann niŋŋ nba tee linba, ⁸ ŋaan ki biit la yaak sennu na ni, ki te nianbooru booru bonchiann fiir n par ni. Sennu na-i bonni kaa, biit bo sii tee bonkpeen. ⁹ Yoo nba ki n din ki mi sennu maŋ na, n din mək manfoore; ŋaan maa tan bann sennu maŋ, ki biit nba be n par ni na fiir, ki n kpo. ¹⁰ Sennu nba bo yaa li baat nan manfoor na, ki li ji baar nan kuun ki turin. ¹¹ Biit la yaak sennu na nie ki kpannin, ki kpiin.

¹² Sennu nan wannu na tiŋŋ ŋarin yeene, ki tee barmonii, ki bia ŋan. ¹³ Tɔn, li want nan linba ŋane baar nan kuun n paaki-i? Aaii, li ki want nna kaa. Biit na wei linba ŋane ki baar nan kuun turin, a lin wann biit nba tee linba. Ŋanne ki ti ji bann nan biit tee bonbilankante.

Ki jiin toonbiit nan toonŋana tumu po

¹⁴ Ti mi nan sennu na nyii Yennu boore, ŋaan min ŋarin tee nisaarike, ki tee biit daabir, ¹⁵ kimaan linba ki n tuun na, n ki mi li paaki: N ki tuun toonŋana nba ki n looni; ŋaan toonbiit nba ki n ki loon na, ŋanne ki n tuun. ¹⁶ Mi-i tun toonbiit nba ki n bo ki loon ki n tun na, li want nan n sak nan sennu na ŋane. ¹⁷ Li paak, li ki tee n mɔŋ kaa tuumiri, ŋaan biit nba be n ni nae te ki n tuun. ¹⁸ N mi nan bonŋansiar kaa n par ni; n loon ki n tun linba ŋan, ŋaan n kan fit tumi; ¹⁹ kimaan maa loon ki n tun toonŋana nba, n ki tuumiri, ŋaan toonbiit nba ki n ki loon ki n tun na, ŋanne ki n tuun. ²⁰ Li paak, mi-i tuun linba ki n bo ki loon mii tumi, li ji ki tee min kaa tumi, ŋaan li tee biit nba be n ni nae tuun. ²¹ N la ki bonsiar be n ni yoo kura, mi-i yaa n tun linba ŋan, ŋaan biit bia lek tuu be nanin. ²² Yennu sennu nae te ki n par peen, ²³ ŋaan ki n laat sennsiar nba tuun n gbanant ni, ki li ki sak nan sennu nba ki n par loon na, ki lorin nan dansarkɔɔɔ na, a n sak biit nba be n ni na. ²⁴ Aba, n tee parbiir daanɔe. Ŋmee saa fatin ki nyinnin gbanant nba saa nanin kuun ni na? ²⁵ N piak Yennu nba fatin ki lun, kimaan Yiisa Masia paak na. Li paak, n mɔŋ waa Yennu sennu na n par ni, ŋaan ki n gbanant waa biit sonu na.

8

Yennu Seyeen ni benu labaar

¹ Tɔn, mɔtana Yennu kan bu ki biir binba be Yiisa Masia ni na. ² Kimaan maa tee Yiisa Masia yoo na paake ki Seyeen nba teent manfoor na fatin biit nba baat nan kuun na nuu ni ki lun. ³ Yennu-e tun u moɲ Bija tingbouɲ na ni, ki u baar nan gbanant nba naan nan timm biitdamm gbanant na, ki tan gaar ti paak ki kpo. Ki u kuun maɲ paak ki Yennu biir biit nba be timm nisaarii para ni na paɲ. Sennu na ki fit tun nna, kimaan timm nisaarii ki fit diar fanu. ⁴ Yennu-e tun nna, a timm nba ki ti binbeɲ waa Yennu Seyeen ki li ki tee nisaarii loomm na, saa sak ki wei barmɔnii sɔnu, nan sennu nba wann bianɲinba na. ⁵ Binba binbeɲ waa nisaarik loomm na jikit bi dudukit ki tee nisaarik loomm nie, ɲaan binba binbeɲ waa Yennu Seyeen na mun jikit bi dudukite ki tee Seyeen na loomm ni. ⁶ Fi-i jii a yan ki gaan nan nisaarik loomm, li tee kuume, ɲaan fi-i jii a yan ki gaan nan Yennu Seyeen loomm na, li tee manfoore nan parmaasir. ⁷ Fi-i jii a yan ki gaan nan nisaarik loomm, a tee Yennu dataake, ki ki saak Yennu sennu, ki set kan fit sakiri. ⁸ Wunba waa nisaarik loomm kan fit penn Yennu pari.

⁹ Yennu Seyeen-i setiki be i ni, i benu kii waa nisaarik loommi, ɲaan li sii waa Yennu Seyeen na loomme. Wunba ki mɔk Masia Seyeen maɲ u ni, li daano ki tee Masia yoo. ¹⁰ I gbanant nba lek kpo biit paak na, ɲaan Masia-i be i ni, i sei mɔk manfoor, kimaan Yennu yet a i tee niɲamme u boor. ¹¹ Ki ɲoo Yennu nba fiin Masia kuun ni na, u Seyeen na-i be i ni, ɲoo nba fiin Masia kuun ni na, ɲooe bia saa tur i gbanant manfopaann, u Seyeen nba be i ni na paak.

¹² Li paak, n naa waas, ii mi man ki tin wei gbanant loomm. ¹³ Li-i tee ki i waa gbanant loomm, i saa kpowa, ɲaan li-i tee ki i kpi gbanant loomm Yennu Seyeen paɲ na paak, i saa la manfoora. ¹⁴ Binba ki Yennu Seyeen ɲmakitirib sɔnu na, ɲamme tee Yennu waas. ¹⁵ U Seyeen nba ki u turi na, u ki te ki i tee daaba nan janmaandamm kaa, ɲaan u te ki i tee Yennu waase ki yi Yennu a, "Ti Baa." ¹⁶ Yennu Seyeen maɲe te ki ti moɲ sei mi bonɲann nan ti tee Yennu waas. ¹⁷ Taa set tee u waas na paak, ti saa la bonɲann nba ki u bir ki guun u niib nawa; ti bia tan saa lakin nan Masia ki gaarira. Kimaan ti-i di biak Masia paak, u tan saa donnit u boora.

Ki jiin baakir nba ki ti tan saa la na po

¹⁸ N mi nan biak nba ki ti di mɔtana na, li kan fit yekin nan baakir nba ki Yennu tan saa te ki ti la na. ¹⁹ Linba ki Yennu nan na guu nan ninmɔnne nan yoo nba ki Yennu tan

saa nyinn u waas yeenin ni, ²⁰ kimaan linba ki Yennu nan na din biira ki ji ki mək nyooṭi, li din ki tee li loomm kaa, li din tee Yennu loomme ki li teen nna; ṅaan ki u bia lek te ki li mək dindann. ²¹ Dasiar be ki linba ki Yennu nan man tan saa nyi kuun daabisin ni, ki kuun ji kan diar, ki li mun tan sii be li yamani ni nan Yennu waas nba tan sii be na. ²² Ti mi nan li yiar linba ki Yennu nan na kur, ki li kurii ki tan tuu mətana, nan poo nba tuu mō matyiaru ki kurii bianṅinba nae. ²³ Li ki tee linba ki Yennu nan na kuukoo kaa kurii, ṅaan timm nba mək Yennu Seyeen nba tee sinsinn piinii na mun kuriie ti para ni, ki guu yoo nba ki Yennu tan saa nyinn ki wann yeenin ni a ti tee u waase, ki te ki ti gbanant n nyi daabisin ni na. ²⁴ Ti dindanne* te ki ti la tinnu. Tɔn, nirɔ-i la linba ki u bo mək dindann li paak na, ṅann ṅarin, li ji ki tee dindanni. Ki ṅmee ji sii mək dindann linba ki u poṅ lar paaki? ²⁵ ṅaan ti-i mək dindann linba ki ti ki laat paak, ṅann ti ji tuu guu nan sukurue.

²⁶ Nnae mun ki Yennu Seyeen na baar a wun sommit ti bakint ni, kimaan ti ki mi bianṅinba ki ti sii mei Yennu. ṅoo Yennu Seyeen mōṅe mei Yennu ki teent ki te ki ti kurii ki mei ti para ni, ki mōbona kan fit wann li paaki. ²⁷ Yennu nba laat nisaarik par ni mi Seyeen na dudukit nba tee, kimaan Seyeen na mei Yennu, u niib paak, ki li waa nan ṅoo Yennu nba loon bianṅinba na.

²⁸ Binba ki Yennu yiimm na, u mək linba paak ki u yiimme, ki bi mək lomm nanɔ, ki ti mi nan linba kur tuun, u te ki li tee bonṅann ki teen ṅamme. ²⁹ U poṅ din senn nan binba ki u yiimm na, bi binben-ii tee nan u Bija binben nae, ki u Bija na n teen Bikperik, waas bonchiann sinsuuk ni. ³⁰ Yennu-e yin binba ki u senn na, ki binba ki u yiimm na, ki u yet a bi tee niṅamm u boor, ki binba ki u yet a bi tee niṅamm u boor na, ki u donnib.

Yennu lomm labaar

³¹ Ti-i got linba na kur, ti saa yet a bia? Li-i tee ki Yennu be ti po, ṅmee ji be ki saa biiriti? ³² Yennu ki minnit u mōṅ Bija na, ṅaan jiiu ki u tee maruṅ ti kur paak. ṅoo Yennu-e turit u Bija maṅ, ki nlee ki u ji kan turit linba kur biari? ³³ ṅmee saa pak biir Yennu nigannkabi? Yennu-e nyinnib ki bi ki tee biitdamm u boori. ³⁴ ṅmee be ki saa bu bi buut ki biiribi? Soo kaa. Yiisa Masia nba din kpo ki fiir kuun ni na be Yennu niidiitu po ki tee ti sindantinno. ³⁵ Lanne saa fit nyinnit Yiisa Masia lomm ni? Ti biak dinu amii maan amii sukit amii kon amii namu amii parbiir amii kuume?

* 8:24 8.24 Dindann, koo yada.

Aaia. ³⁶ Li teen ki turit nan laa sob bianjinba Yennu gboun ni nae a:

“A paake ki ti be kuun ninboŋ ni yoo kur,

ki tee nan peeuk nba ki bi tuu tee siir a bin kpiu na.”

³⁷ Naan linba na kur tee yanne, kimaan ti la nyannu kur Yiisa Masia, wunba loont na paaka. ³⁸ N mi fanu nan siar kaa ki saa fit bokit timm nan Masia lommi; kuun amii manfoor amii malakanba amii kpanbara amii yentdamm amii linba tuun motana amii linba tan saa tun ³⁹ amii linba be sanpaapo amii tinpoor ni amii? siar kaa naauŋ kur ni ki saa fit bokit timm nan Yennu lommi, lomm nba nyii ti Yomdaano Yiisa Masia ni na.

9

Ki jiin Yennu nan Israel teeb po

¹ N tee Masia yooe ki ki fa faaka. Yennu Seyeen nae yen n dudukit ki teen siara a n ki fa faaka, linba ki n yaa n pak na tee moniie: ² N mok parbiir nba kaa gbennu, ³ n moŋ booru paak. Li-i bonni saa fit ki n set n niib paak ki Masia n biirin, n bo saa sak nnawa. ⁴ Namme tee Israel* teeb, ki Yennu din gannib ki te ki bi tee u waas, ki wannib u yentsaakar, ki turib molora, ki bia turib u sennu, ki wannib barmonii jiantu, ki senn masona ki turib. ⁵ Bi yeejamm din tee nijaanae, ki Masia nba din kprant nisaarik yoo nba na, ki u teen bi booru ni yeno. Yennu nba yen bont kur na n la paku nba ki mok gbennu. Mamomm.

⁶ N ki yeen a Yennu masonn na ki tuun kaa, kimaan Israel niib kur kaa tee Israel teeb nan barmonii. ⁷ Abraham yaaboona kur kaa mun tee u yaaboona nan monii, kimaan Yennu din yet Abraham a, “Aisak maarue tan sii tee a yaaboona.” ⁸ Li paak, binba ki Abraham marib nisaarik maaru na ki tee Yennu waasi. Binba tee Yennu masonn maaru waas na, namme set tee Yennu waas. ⁹ Yennu masonn na din tee a, “N saa jen binn nna yoo ki soo Sara mar bonjaka.”

¹⁰ Naan li kur kaa na. Ti yaa Rebeka bonjai banlee na din tee jaasinbae, ki bi baa tee ti yeeja Aisak. ¹¹⁻¹² Yoo nba ki bi daa din ki marib ki bi ki tun linba nan koo linba bi na, ki Yennu yet a bikperik nae tan sii tee waaro po na jiamo. Yennu yet nna a u loomme n tun. Li paak, u loomm tee wun gann niibe, li ki tee bi toona paak; naan li tee waa loon ki gann bianjinbae. ¹³ Li tee nan Yennu nba yet u gboun ni bianjinba nae a, “N loon Jakob maame, naan ki loon Esso maami.”

* 9:4 9.4 Juu teeb sanleere tee Israel teeb.

¹⁴ Ki ti ji saa yet a bia? Ti saa yet a Yennu ki tun linba njan amii? Aaii, ti kan yet nna kaa. ¹⁵ Yennu din yet Moses a, “Binba ki n loon ki n tinib ninbaauk na, njamme ki n saa tinib ninbaauk.” ¹⁶ Li ki tee nisaarik loomm koo waa tuun linba kaa, njan li tee Yennu ninbatinu paake. ¹⁷ Li sob Yennu gbouj ni ki yet bat Faaro a, “Min Yennu dinna naan linba na paake, a n jiia ki wann n paŋ, ki te ki n sann n moont lin tingbouj na kur po.” ¹⁸ Li paak, binba ki Yennu loon ki wun tinib ninbaauk na, njamme ki u tiinib ninbaauk, ki bia teen siab kangbata nan waa loon bianjinba na.

Ki jiin Yennu wutoor nan u ninbatinu po

¹⁹ Tɔn, li pasiar ki i yeno n boin a ki li-i tee nnaie, nlee ki Yennu laat nisaarik biiti? Nmee saa fit yê Yennu loommi? ²⁰ Njan n yɔk, a tee nnee ki saa pak jiin Yennu? Bobir kan fit boi bobmaaro a, “Bee ki a maa-n ki n tee nna?” ²¹ Bobmaaro mok yaak ki saa jii yok bur ki maa bobnann nan bobir nba ki njan. ²² Nnae ki Yennu tun ki loon wun wann u wutoor ki niib kura n bann u paŋ. Li paak ki u mok mintir nan binba ki u wutoor doo bi paak ki li bo jaŋ nan wun biiriba na; ²³ ki u bia doŋ gann niib nba ki u tinib ninbaauk na, a wun donnib ki wann waa mok burchint bonchiann bianjinba. ²⁴ Li tee timm nba ki u gann nae; li ki tee Juu teeb kuukoo kaa, njan nan binba ki tee Juu teeb nawa. ²⁵ Li tee nan Hosea nba din sob bianjinba, a Yennu yet a,

“Niib nba din ki tee n niib na,
njamme ki n saa jii ki bii tee n niib;
ki booru nba ki n din ki loon na,
njamme ki n saa yiimm booru nba ki n loon;

²⁶ ki siaminba ki bi din yetib a bi ki tee n niib na,
leje biak ki bi saa yiimm manfodaano Yennu waas.”

²⁷ Yennu sokinii Aisaya din pak jiin Israel teeb po ki yet a, “Israel teeb-i lekii yab nan mokgbenjir tanbiinii na, njan bi waaminnae saa tinn; ²⁸ kimaan Yennu saa dat tingbouj na teeb tuba ki gbenn yian, nan waa yet bianjinba nae.” ²⁹ Li tee nan Aisaya maŋ nba bia din yet nae a, “Ti yabint Yennu-i bonni kii tennit waas, li bo tan saa tun turit nan laa din tun Sodom nan Gomora doi ni niib bianjinba nae.”

Ki jiin Israel teeb nan barnanii na po

³⁰ Tɔn, ti saa yet nlee? Binba ki tee Juu teeb na din ki koor a bin teen ninamm Yennu boori, njan ki Yennu yet a bi tee ninamm u tɔonn, bi yada paak. ³¹ Njan ki Israel teeb nba koor a bin la sennu nba saa te ki Yennu n yet a bi tee ninamm u tɔonn na ji koŋ. ³² Bee ki bi din koŋi? Bi ki koor a Yennu n yet a bi tee ninamm u tɔonn bi yada paaki; bi

din koor a Yennu n yet a bi tee niɲamm u tɔɔnn bi toona paake. Ki bi gbiat tangbiatkar na ki baa, ³³ tann nba ki bi sob li po Yennu gbouɲ ni a
 “Gotir, min Yennu bir tanne Sayɔnn doo ni,
 linba saa te ki niib n gbiat;
 ki tee tann nba saa te ki niib baa.
 ɲaan wunba teenɔ yada kan di fei.”

10

¹ N naa waas, n mei Yennu nan n par kure a wun tinn n mɔɲ booru Juu teeb. ² N saa fit teen bi siara nan bi waa Yennu nan ninmɔniie; ɲaan bi ki mi u sɔnu nan barmɔnii. ³ Bi ki mi sɔnu nba te ki Yennu yet a niib tee niɲamm u boor, ɲaan loon bi mɔɲ sɔnu, ki li paak, bi ki jii bi mɔɲ ki lor nan Yennu sɔnu na. ⁴ Kimaan Moses sennu weiu ji kan te ki Yennu n yet a sɔɔ tee niɲanɔ u boori; ɲaan wunba kur teen Masia yada, Yennu saa yet a li daanɔe tee niɲanɔ u boor.

Tinnu nba tee sɔɔ kur yar bianɲinba

⁵ Moses din sob a, “Wunba tee popeendaanɔ nan sennu nba wann bianɲinba na, u saa la manfoor li paaka.” ⁶ Ki jiin yada nba saa te ki niro be nan Yennu fanu na po, ɲɔɔ Yennu gbouɲ yet a “A daa dukii a par ni a ‘ɲmee tan saa do Yendɔuɲ ni?’ ” (Li paak tee a “ɲmee saa do Yendɔuɲ ni ki te Masia n siki?”) ⁷ “A bia daa boi a ‘ɲmee tan saa sik kpeentiɲi?’ ” (Li paak tee a “ɲmee saa sik ki te Masia n fiir kuun ni?”) ⁸ Yennu gbouɲ nba want bianɲinba na tee a, “Yennu barɲanii na nakinawa; li be a mɔb ni nan a par ni.” Barɲanii maɲ tee yada labaar nba ki ti mɔɔntir nae. ⁹ Li-i tee ki a set pak a mɔb ni ki yet a Yiisa tee Yomdaanɔ, ki bia teen yada a par ni nan Yennu set fiinɔ kuun ni, Yennu saa tinnawa. ¹⁰ Kimaan niro nba teen Yiisa yada u par ni na paake, ki Yennu yet a u tee niɲanɔ u tɔɔnn, waa pak kat na paake ki u la tinnu. ¹¹ Li sob Yennu gbouɲ ni a, “Daanɔ nba teenɔ yada, u kan mi di fei.” ¹² Bɔkitu kaa Juu teeb nan binba ki tee Juu teeb sinsuuk ni. Yennu kuukɔɔe tee ti kura Yomdaanɔ, ki binba kur meio, u sommitib nan burchint. ¹³ Li sob Yennu gbouɲ ni a, “Wunba kur mei Yennu sommir po, u saa la tinnu.”

¹⁴ Tɔn, niib-i kii teenɔ yada, bi saa teen nlee ki miaro sommir po? Ki bi-i kii gbat barɲanii maɲi, bi saa teen nlee ki teenɔ yada? Ki bi-i kii mɔɔnt barɲanii maɲi, nlee ki niib saa gbati? ¹⁵ Ki Yennu-i kii tun toomiinba, nlee ki barɲanii maɲ saa mɔɔnti? Li sob Yennu gbouɲ ni a, “Binba lin mɔɔntir barɲanii na baaru ɲan bonchiann.” ¹⁶ ɲaan niib

kur kaa sak barɲanii maɲi. Aisaya din sɔb Yennu gbouɲ ni a, “Yennu, ɲmee sak barɲanii na?” ¹⁷ Li paak, nirɔ-i gbat barɲanii na, ɲanne saa te ki wun teen Masia yada; ki niib-i moontir Masia barɲanii na, li mun saa te ki wun gbat.

¹⁸ N loon ki n boi ki laan niib ki gbat barɲanii maɲ amii? Mamɔmm, bi gbata. Li sɔb Yennu gbouɲ ni a “Niib gbat bi kunkɔra nan bi mɔmaan tingbouɲ na lokir kur powa.”

¹⁹ N yaa n ɲamm boie ki laan Israel teeb din ki bann li paak amii? Moses tɔɲo din dɔɲ jiin sinsinn, a Yennu din yet Israel teeb a u saa te ki bii mɔk funfunn nan niib nba ki mɔk booru na, ki te ki bi wutoa n do booru nba tee jatit na paak. ²⁰ Ki Aisaya mɔk par, ki yet a Yennu yaa niib nba ki fiin u po na, bi tan lauwa; ki niib nba ki boi u po na, ki u fiit u mɔɲ ki wannib. ²¹ Naan ki u pak jiin Israel teeb po a u tian u nuu yoo kur a wun gaarib, ɲaan ki bi tee tubkangbata ki ki saak u mɔbi.

11

Yennu nba mɔk ninbatinu Israel teeb paak bianjinba

¹ N loon ki n boi laan Yennu nyik u mɔɲ niib Israel teeb amii? Aaii, u ki nyikib kaa. N mɔɲ tee Israel nirɔe, ki tee Abraham yaaboonn, ki nyii Benjaminn naakuuk ni. ² Yennu ki yêt u niib nba ki u dɔɲ gannib na. I mi laa sɔb Yennu gbouɲ ni ki want Elaija nba din beer Yennu, Israel teeb biit po bianjinba a ³ “N Yomdaano, bi kp̄ii a sɔkiniinba kura, ki biir a binbinta na, ki n kuukɔɔe biar, ki bi koor a bin kpin.” ⁴ Yennu din jiin a bia? U din jiin a u mɔk niib tusaa ɲanlore, binba daa ki mi jiant tingbann Baal-e. ⁵ Li tee nnae mɔtana. Israel teeb* waaminnae daa be ki Yennu gannib u ninbatinu paak. ⁶ Yennu-i gann niib, u ninbatinu paake ki u gannib, li ki tee bi toona paak kaa. Yennu-i bonni gani niib bi toona paakie, u ninbatinu na bo kii tee barmɔnii ninbatinu.

⁷ Tɔn, li want nan Israel teeb ki la baa loon linba. Bi waaminnae ki Yennu gannib ki bi lar; ɲaan ki binba biar na teen tubkangbata. ⁸ Li tee nan laa sɔb Yennu gbouɲ ni a, “Bina nba gar ki tan tuu dinna, Yennu te ki bi yan lin, ki bi ki laat, ki bia ki gbia.” ⁹ Ki li ji sɔb Yennu gbouɲ ni a Defid yet a:

“Yennu n te linba ki nibooru na jiantir na,
lii tee tanbar ki soorib, ki bin di biak;

¹⁰ ki te ki bin jɔɔn, ki daa laati,
ki bii boɔ, ki bi sai daa naatiri.”

* 11:5 11.5 Juu teeb sanleere tee Israel teeb.

¹¹ N loon ki n boi laan Israel teeb din gbiat baa ki boontee? Aaii, li ki tee nna kaa. Baa tun toonbiit na paak, ki Yennu tinn binba ki tee Juu teeb na. Yennu tun nna a namm Juu teeb-ii mək funfunn binba ki tee Juu teeb na paake. ¹² Ki Juu teeb biit paake te ki tingbouŋ na teeb la tinnu; ki namm Juu teeb nba din ki tun Yennu loomm nae te ki binba ki tee Juu teeb na la tinnu, li paak, Juu teeb maŋ kur-i munii nyik bi biit ki la tinnu, tingbouŋ na teeb saa mantik la piisin ki gar nnawa.

Binba ki tee Juu teeb na tinnu labaar

¹³ N piak ki teen yimm nba ki tee Juu teeb nae: Yennu nba te ki n tee Masia toonii i boor na, n sii mək yuugontir n toonn maŋ paak. ¹⁴ Mi-i bonni saa fit te ki n mən niib Juu teeb-ii mək funfunn binba ki tee Juu teeb na paak, li pasiar nanne bo saa te ki Juu teeb na siab n tinn. ¹⁵ Yennu nba din yēt Juu teeb na, ki u ji te ki tingbouŋ na teeb sooro yoo; Yennu-i nmat gaarib ki bi tee u niib, li ji sii tee nlee? Li sii tee manfoore ki tur kpeemm. ¹⁶ Li-i tee ki sinsinn boroboro na tee Yennu yarie, linba biar na mun bia tee u yare. Li-i tee ki tiik jiina tee Yennu yarie, li yiinii na mun bia tee u yare. ¹⁷ Juu teeb na tee nan n̄aak ni tiik nba n̄an nae, ki Yennu kōnn tiik na yiinsai, ki jii muuk ni tiik yiinii, ki tukin nan n̄aak ni yar na, ki li taan yomm. Yimm nba ki tee Juu teeb na tee nan muuk ni tiik yiinu nae, ki gaan Yennu barŋanii nba nyii Juu teeb boor na, ki tee nan muuk ni tiik yiinu nba gaan bonŋann nba nyii n̄aak ni tiik ni na. ¹⁸ Li paak, a daa yisin binba ki Yennu kōnnib ki lu ki bi tee nan n̄aak ni tiik yiinii na. Daa mək parbifaant, kimaan a tee yiinue, jiinae teena sommir, fin kaa teen jiin na sommiri.

¹⁹ Naan a saa jiin a, “Mōniie, Yennu kōnn yiinii na ki tur min nba tee muuk ni yiinu na yiare.” ²⁰ Li set tee mōniie; baa ki teen yada na paak ki u kōnnib, ki fin nba teen yada na paake ki u jiia tukin li paak. Nann amii a ji daa mək parbifaant li paaki, n̄aan kii mək janmaanii. ²¹ Juu teeb nba tee nan n̄aak ni tiik na, n̄aan Yennu din dat bi tubawa; li paak, a daa dukii nan u kan dat a tubiri. ²² Gotir, Yennu nba mək ninbatinu n̄aan bia mək ninkoonii bianinba. U mək ninkoonii ki tur binba ki teen yada, n̄aan u tiina ninbaauk; fi-i kpaŋi teen yada, u bia sii tiina ninbaauk, n̄aan li-i kii tee nna, u mun bia saa kōnnae ki lu. ²³ Juu teeb-i lebit bi dudukit ki nmat teen Yiisa yada, Yennu saa te ki bin tukin nan n̄aak ni tiik na, kimaan u saa fit tun nnawa. ²⁴ Yimm nba ki tee Juu teeb na tee nan muuk ni tiik yiinu nae, ki Yennu kōnnir ki tukinir nan n̄aak ni tiik na. Li ki paar ki

wun jii yiinii nba ki u kɔnn n̄aak ni tiik paak na, ki bia tukin nan li mɔŋ tiiki.

Yennu nba tiin sɔɔ kur ninbaauk bianjinba

²⁵ N naa waas, n loon ki yin bann woonin ni bonsiar, ki lin te ki i daa dukii nan i tee yandammi: Ki li tee a Juu tesiab tee tubkangbatae, ki li sii tee nnae ki tan tuu yoo nba ki binba kur ki tee Juu teeb ki Yennu gannib na n tan teen Yiisa yab. ²⁶ Nnae ki Juu teeb kur saa la tinnu. Li tee nan laa sɔb Yennu gbouŋ ni a,

“Tinntɔɔ saa nyi Sayɔnn doo nie,

ki baar ki tan nyinn Jakɔb yaaboona biit kur ni.

²⁷ N saa lor mɔlor nba na namm, yoo nba ki n nyinnib bi biit ni.”

²⁸ Juu teeb nba din ki sak Yiisa barnanii na paake ki bi teen Yennu datai, ki li te yimm nba ki tee Juu teeb na la tinnu; Yennu nba din gann Juu teeb booru ki loomm na, bi yeejamm paake te ki u loomm; ²⁹ kimaan Yennu-i gann niib ki turib piinii, u ji ki lebitir u pari. ³⁰ Yimm nba ki tee Juu teeb na, i din ki sak Yennu mɔb; ki mɔtana ki u ji tini ninbaauk, kimaan Juu teeb nba ki sako na paak. ³¹ Mɔtana, Juu teeb ki sak Yennu nan yaa din ki sako bianjinba nae; Yennu nba din tini ninbaauk bianjinba na, u saa tinib ninbaauk nnae mun. ³² Yennu loon ki niib kur n bann nan bi tee mɔyɛtuk dammewa, ki wun fit tinib ninbaauk.

Yenpaku labaar

³³ Yennu mɔkint ki mɔk gbennu; ki u yan nan bannu sumii bonchiann. N̄mee mi n̄ɔɔ Yennu dudukit ki saa fit bann u sɔnii? ³⁴ Li sɔb Yennu gbouŋ ni a:

“N̄mee mi Yennu dudukit ki saa kpaanɔ?

³⁵ N̄mee mi tur Yennu siar ki li tee wun pa jiinɔ?”

³⁶ Yennu-e din nan bonsiar kur, ki dia li kura, ki u paake ki li kur be. N̄aant ki wun la paku mɔkmɔk nan mɔkmɔk. Mamɔmm.

12

Nirɔ nba saa tun Yennu toona bianjinba

¹ Li paak, n naa waas, Yennu ninbatinu paake te ki n barimi maa yii jii i gbanant ki turo, ki lii tee mannu nba fo, kii waa n̄ɔɔ kuukɔɔ, ki lin maŋɔ; n̄anne tee Yenjiantu nan barmɔnii. ² I daa te ki i binbenj tee nan tingbouŋ na niib binbenj na. N̄aant ki Yennu n lebit i dudukit nan barmɔnii, ki n̄amm i binbenj fanu; n̄anne ki i saa bann Yennu yanbɔɔt nba n̄an ki bia tee fanu bianjinba.

³ Yennu nba tinin ninbaauk na paake ki n yeen i kur a i soo daa dukii u par ni a u tee nijaann ki gar waa tee bianjinba; nyaant ki soo kur n dukin ki bann yada nba ki Yennu turo na bikinu. ⁴ Ton, niro gbanant bokite, ki bokir kur mok li toonn, nyaan taan ki tee gbananyennkoo. ⁵ Li mun bia tee nnae nan taa yab bonchiann na, nyaan timm nan Masia lakin tee gbananyennkooe, ki ti kura na gbanant taan ki ji teen gbananyenn. ⁶ Li paak, soo kur n jii piinii nba ki Yennu Seyeen turo na ki tun nan Yennu nba turo yaak bianjinba na. A piinii na-i tee fii sokint Yennu maamie, li nyaan fii tuun a yada bianj; ⁷ ki a piinii na-i tee a somm leebiie, li nyaan fii sommit; li-i tee fii want leebiie, li nyaan fii want; ⁸ li-i tee ki a kpaan a leeb kpaaniie, fii tuun nna; fin nba mun pi piinii, ii tuun nan burchint; wunba mun mok yikoo niib paak, li nyaan ki wuu tuun yikoo toonn manj bonjann; ki wunba mun mok ninbatinu nan niib, li nyaan wuu mok ninbatinu manj nan parpeenn.

⁹ Nyaant ki lomm-ii tee barmonii lomm, ki soor linba nyaan na fanu, nyaan kii nan biit. ¹⁰ Ii loon leeb man bonjann nan niro nan u naa bik nba tuu loon leeb bianjinba na, ki kot kii baakit leeb; ¹¹ kii tee nikakitii, ki daa tiin gbannyakiri, nyaan kii tuun ti Yomdaano toona nan i para kura, ¹² kii mok parpeenn i dindann paak, kii mok mintir i biak dinu ni, kii mei Yennu yoo kur; ¹³ ki paat linba ki i mok ki tur Yennu niib nba ki mok na, kii gaan Yennu niib nba tee saamm kii chantirib i nei ni.

¹⁴ Binba mukisi, yin yetib a, "Yennu piisin-ii be i paak." Mamomm, ii yetib nna, ki daa poorib. ¹⁵ Niro-i mok parpeenn, yii mun-ii mok parpeenn nano; ki wunba mok parbiir, yii mun-ii mok parbiir nano. ¹⁶ Ii mok man dudukyennkoo ki daa mok dont-n-moj; nyaan kii saak toona nba ki mok dont-n-moji, ki daa dukii nan i mok yami.

¹⁷ I daa tuun biit ki jiiint biit paaki; kotir i moj kii tuun linba ki niib kur saa la ki li nyaan. ¹⁸ Ii yabir i moj man kii mok parmaasir nan niib kur. ¹⁹ N naa walonkai, i kpan daa tuun biit ki jiiint biit paaki, nyaant ki Yennu n pa pann manj. Li sob Yennu gbouj ni a, "Min kuukooe mok yikoo nba saa dat niib tuba; mine saa pa pann manj, min Yennu-e pak na." ²⁰ Ii tee nan laa sob Yennu gbouj ni na a, "A dataak-i mok kon, fan dinnoo, nyunnyukuru-i sooro, fan turo nyun wun nyu; ki fi-i tee nna, a dintoo feie." ²¹ Daa nyaant ki biit n nyannani, nyaan jii toonjana ki nyann biit.

13

Taa saa sak yent damm moi bianjinba

¹ Nirɔ kur-ii saak yent damm mɔi; kimaan sɔɔ ki mɔk u mɔŋ yikoo ki li ki nyii Yennu boori. Yennu-e te ki binba mɔk yikoo na mɔk yikoo. ² Wunba ki saak yent damm sennu, li want nan u bia ki saak Yennu mɔbi; ki wunba kur tuun nna baat nan tubdatue u mɔŋ paak. ³ Binba tuun toonbiit nae tiin yent damm janmaanii, ŋaan binba ki tuun toonbiit, bi ki tiin yent damm janmaanii. Yi-i kii loon yii tiin yent daanɔ, li ŋan ki yii tuun linba ŋan, ki wun paki; ⁴ u tee Yennu toontunnɔe ki tuun linba ŋan ki teeni; ŋaan yi-i tuun toonbiit, yii tiinɔ, kimaan u mɔk yaak nba saa dat i tuba. U tee Yennu toontunnɔe ki see Yennu taar ni ki daar binba tuun toonbiit na tuba. ⁵ Li paak, li kpaa talas ki i gaar yent damm mɔi, ki li daa tee i mantik tiin tubdatu na kaa, ŋaan ki i mi nan li tee linba ŋane. ⁶ Li paake te ki ti pa lampo, kimaan Yennu-e senn yent damm na a yoo kur bin jiiir ki dia tingbouŋ na bonŋann. ⁷ Li paak, turimm linba tee bi yar; li-i jan nan bin gaari lampo, amii linba ki i mɔk paak lampo, yin pa turib; li-i jan nan ki i baak nirɔ, yin baakɔ; li-i biaki jan nan yii tiin nirɔ, yin tinɔ.

Taa sii loon leeb bianjinba

⁸ Daa mɔk sɔɔ panni. Yaa sii mɔk pann nba tee, ii loon i leebe. Wunba loon u lɔɔ, li daanɔ gbeen Yennu sennu na kura. ⁹ Yennu sennu na yet a, “Daa chommi; daa kpi nirɔ; daa jaami; daa mɔk niɔŋ a lɔɔ bont paaki;” ki senn-yena biar ki pukin linba na paak ki li kur taan ki yet a, “Ii loon a lɔɔ nan faa loon a mɔŋ bianjinba na.” ¹⁰ Ki fi-i loon a lɔɔ, a kan tun bonbiir ki turɔ; kimaan lomme tee Yennu sennu na kur saku.

¹¹ Ii tee nna man kimaan yaa mi yoo na nba tee bianjinba na paak. Yoo man baar nan yin fiir gɔɔn niwa. Ti tinnu daar pera, ki ki fɔk nan laa din fɔk bianjinba, yoo nba ki ti din piin ki teen Yiisa Masia yada na. ¹² Nyiɔk na gaare, ki li ji yentir. Li paak, ŋaant man ki tin nyik bunbɔnn ni toona na, ŋaan jii yentu tɔbtiat. ¹³ ŋaant ki ti toona-ii yeen nan niib nba tuu be yentu ni na, ki daa nyu daan ki yibi, ki daa tuun yuukpeentoona, koo ki chomm ki tuun jakint toona, koo ki tuun toonbiit booru booru, koo ki kɔn kunkɔna, koo ki mɔk funfunn nan leebi. ¹⁴ Ii tee nan ti Yomdaanɔ Yiisa Masia nba tee bianjinba na, ŋaan nyik i gbanant loonbiit, ki ji daa dukii li po.

14

Daa biir a lɔɔ

¹ Gaat yadkanpɔɔna damm na man, ki daa noi namm mɔniɔk bi yada po. ² Sɔɔ yadae te ki u di jeet kur, ki wunba

yada ki paar na mun koo nant. ³ Wunba di jeet kura na daa yisin wunba koo jesiati, ki wunba mun koo jesiati na daa biir wunba di jeet kur na sanni, kimaan Yennu gaarowa. ⁴ A tee nmeee ki saa biir soo toontunno? Li tee u moŋ Yomdaano nae n yet waa do koo waa baa, ki u set saa dowaa, kimaan ti Yomdaano mok paŋ nba saa te ki wun do. ⁵ Ton, nisiab mun dukii a dayena nan ki gar dalia, ki siab mun jii daa kur ki li jan. Soo kur-ii dia waa teen linba yada. ⁶ Wunba dukii a dayena nan ki gar dalia na, u tuun nna ki teen ti Yomdaano baakire; ki wunba mun di jeet kur na, u tee nna ki teen ti Yomdaano baakire mun, kimaan u teen Yennu niipoouk jeet na paak; ki wunba mun koo jesiati na mun tuun nna ki teen ti Yomdaano baakir, ki mun bia teen Yennu niipoouk. ⁷ Soo kaa ki be ki fo u yur po, koo ki kpenn u loomm kuumi. ⁸ Ti-i fo, ti Yomdaano paake te ki ti fo; ki ti-i kpo, u loomm paake ki ti kpo. Li paak, taa fo amii taa kpo, ti tee ti Yomdaano yabe. ⁹ Masia din kpo ki bia fiir kuun ni a wun teen footib nan kpeemm Yomdaano. ¹⁰ Ki fini, bee teen ki a biir a naa biki? Bee teen ki a yisin a naa biki? Ti kur tan saa set Yennu toonne ki wun bu ti buut. ¹¹ Li sob Yennu gbounj ni a, “Maa set be na, booru kur saa gbaan n toonn, ki soo kur saa yet a n set tee Yennu.

Min Yennu-e pak na.”

¹² Li paak, soo kur tan saa fiit u moŋe ki tur Yennu.

Daa te ki a naa bik baa

¹³ Li paak, ti daa biir leeb sana, naan kii mi i para ni nan i kan te ki i naa bik n baa. ¹⁴ Min nan ti Yomdaano Yiisa nba taan leeb ki ji tee niyeno nae teen ki n bann nan jeet kaa ki koo. Naan soo-i dakin nan jesiati koo, nann li koo u boor. ¹⁵ Fi-i te ki a naa bik par biir jeet nba ki a di na paak, nann a ji ki tuun lomm toonn kaa. Niro nba ki Masia din gaar u paak ki kpo na, a daa te ki wun nyik Yennu sonu, a jedinu paaki. ¹⁶ Linba ki a dukii a li nan, a daa te ki niib n pak biit ki jiin li po. ¹⁷ Kimaan Yennu naan labaar ki tee dinu koo nyunu labaar kaa, naan li tee popeenn nan parmaasir nan parpeenn yare ki Yennu Seyeenjurit. ¹⁸ Wunba waa Masia nna, Yennu sii mok parpeenn nana, ki niib bia teeno baakir.

¹⁹ Li paak, naant man ki tin yabir ki tun linba baat nan parmaasir, nan linba saa somm ti leeb. ²⁰ Ii mi ki a biir Yennu toona, jeet paak. Jeet kur nane, naan li ki nan ki a di jeet nba saa te ki a naa bik n baa. ²¹ Linba nan tee ki a nyik linba saa te ki a naa bik n baae, li-i lekii tee nant nmamu koo daan nyunu. ²² Faa teen yada ki jiin jeet dinu po bianjinba na, naant ki lii be fin nan Yennu sinsuuk ni. Wunba tun linba ki u dakin nan li nan, ki ki mok birsuk

li paaki, parpeenn tee u yare. ²³ Njaan wunba mək birsuk linba ki u di na paak, njaan di, u mək biit, kimaan u ki dir nan yada kaa. Nirɔ-i teen yada nan bonsiar ki njan, njaan tan tun li bont, li tee biite.

15

Ki jiin leeb sommir po

¹ Timm nba ki ti yada chee na, li njan ki tii mək sukuru ki somm ti leeb nba yada daa ki chee na, ki daa tuun ti mɔŋ loomm kuukɔɔ kaa. ² Njaant man ki ti kura baka-ii be ti naa waas ni ki sommib ki bin wei Yiisa Masia sonu fanu. ³ Njɔɔ Masia din ki loon wun tun u mɔŋ loommi. Li sɔb Yennu gbouŋ ni a, “Binba sukii fin Yennu na, bi sukii mine.” ⁴ Linba kur sɔb Yennu gbouŋ ni na, li sɔb a tii tumiie. U gbouŋ man teent sukuru, ki bia kɔontit para, a tii mək dindann. ⁵ Yennu nba teent sukuru ki kɔontit para na, wun turi dudukyennkɔɔ nan Yiisa Masia nba loon bianjinba na; ⁶ ki i kura sii mək dudukyennkɔɔ ki dont Yennu nba tee ti Yomdaano Yiisa Masia Baa na.

Binba ki tee Juu teeb na Yenjiantu labaar

⁷ Ii gaan leeb man nan Masia nba gaari bianjinba na, ki Yennu sann n la paku. ⁸ Maa yeen linba na paak tee a Masia din kpint u mɔŋ ki tee Juu teeb na toontunnɔe, ki wann nan Yennu set tee mamɔmm daano, ki gbeen njɔɔ Yennu mɔsona nba ki u din senn ki tur bi yeejajaana na, ⁹ ki te ki binba ki tee Juu teeb na dont Yennu sann, u ninbatinu paak. Li sɔb nnae Yennu gbouŋ ni a Defid yet a:

“N saa tura niipoouk binba ki tee Juu teeb na boor, ki yin yanii ki paka.”

¹⁰ Li bia sɔb a: “Yimm nba ki tee Juu teeb na, ii mək man parpeenn, yimm nan Yennu niib.”

¹¹ Li bia sɔb a:

“Yimm nba ki tee Juu teeb na, pakin man ti Yomdaano Yennu; nibooru kur n pakɔ bonnann.”

¹² Aisaya mun din sɔb Yennu gbouŋ ni a:

“Jese yaaboonn tan saa baar ki Yennu saa chabo yaak, ki u tan sii tee binba ki tee Juu teeb na yudaano, ki bi tan sii mək dindann u ni.”

¹³ Yennu nba turit dindann na, yaa teenɔ yada na paak, u saa turi parmaasir nan parpeenn bonchiann, ki njɔɔ Yennu Seyeen paŋ saa te ki i dindann na n namm yabit.

Linba paak ki Pɔɔl sɔbir nan parcheenn

¹⁴ N naa waas, n mi n par ni nan i binben njan, ki i mi Yennu maan bonnann ki fit ki kpaan i leeb; ¹⁵ ki maa sɔbin

gbouj nba ki teeni na, n mək parcheenn ki yaa n tiari baryenii, kimaan Yennu mək ninbatinu n paak ¹⁶ ki te ki n tee Yiisa Masia toontunnɔ, a n mɔont u barɲanii ki tur binba ki tee Juu teeb na, ki bi sii tee piinii ki teenɔ, ki u Seyeen na saa te ki bin teen niɲamm ki penn u par. ¹⁷ Yiisa Masia paake ki n mək yuugontir Yennu toonn ni. ¹⁸ N loon ki n wannu toona nba ki Masia te ki n tun nae, ɲaan n kan fit pak nisiab toona po; u te ki n mɔont u labaar na ki tur binba ki tee Juu teeb, ki bia tun bakitnaunɲ toona nba din te ki bi sak u mɔb. ¹⁹ Yennu Seyeenɲ paɲ nae te ki n tuun bakitnaunɲ toona na, ɲanne te ki bi bann paɲ nba ki u mək. Ki n nyii Jerusalem ki lin doi ni ki tan baar Ilirikum tiɲ ni ki mɔontir Masia barɲanii na siar kur po. ²⁰ ɲanne ki n lin nan ninmɔnn ki mɔontir Masia barɲanii na ki teen niib nba ki mi gbati; n ki loon mii lin kii lei siaminba ki niib poɲ dɔɲ mɔonti, ²¹ kimaan li sɔb Yennu gbouj ni a:

“Niib nba ki bi daa ki mɔont u maan ki turib na saa lar, ki binba daa ki gbat u po na saa bannir.”

Pɔɔl nba din lor a wun saan gɔn Rom teeb bianɲinba

²² Tɔn, bona bonchiann tuu gɔɔr n sɔnu ki n ki fit baat ki gɔntini. ²³ ɲaan mɔtanae ki n ji daa gbenn n toona nba be yaka na ni, li jii bina bonchianne ki n tuu loon man goni, ²⁴ mɔtana n saa gɔniwa; ki n gɔnu maɲ poorpo li kan wei, ki n sii loon yin sommin ki n saan Speenn tiɲ ni. ²⁵ ɲaan sinsinn n saa saan Jerusalem-e, Yennu niib sommir paak, ²⁶ kimaan Yiisaweira nba be Masedonia nan Akaya yentnba ni na dukin dudukit, ki yent bi para a bin lakin likirii ki tur Yennu niib nba tee tatimm ki be Jerusalem na. ²⁷ Li tee mɔniie nan bi mɔɲ loomme ki bi teemm piinii na. Li ɲan bin turib, kimaan Yennu barɲanii nba nyii Jerusalem niib boor ki baarib na paak. ɲanne te ki li ɲan nan bin teen piinii maɲ. ²⁸ Mi-i baar Jerusalem ki turib piinii maɲ, n saa nyi leɲ ki baar i boor ki gar saan Speenn tiɲ ni. ²⁹ N mi nan mi-i baar i boor, Masia sommir sii be ti ni bonchiann.

³⁰ Tɔn, n naa waas, ti Yomdaanɔ Yiisa Masia sann paak, nan Yennu Seyeenɲ lomm paak, n barimi, a yii mei Yennu nan ninmɔnn n paak kii taantin, ³¹ ki wuu guun ki Judea yent ni niib nba ki teen Yiisa Masia yada na daa kpimi; kii biaki meio a piinii nba ki n saa tur Yennu niib na, bin gaar nan parpeenn. ³² Li-i tee ki Yennu loon, n saa baar i boor, ki mək parpeenn, ki foi waan. ³³ Yennu nba teent parmaasir na-ii be nani. Mamɔmm.

¹ Tɔn, n loon ki n wannii ti niipoo Fiibe po; u be Senkrea doo ni ki sommit Yiisaweira lej. Li-i tee ki u baar i boor, ² yin gaarɔ ti Yomdaano Masia sann paak, nan Yennu niib nba bo sii gaan bi leeb bianjinba na, ki sommo waa loon linba i boor; kimaan u mun tuu sommit niib bonchiann, nan n moŋ gbaa.

³ N foont Prisila nan u sɔrɔ Akuila, binba tee n toontun-leeb Yiisa Masia toona ni na. ⁴ Bi din jii bi manfoa ki tinn n manfoor, li paak ki n teemm niipoouk. Li ki tee n kuukɔɔ kaa teemm niipoouku, ŋaan nan binba ki tee Juu teeb ki tee Yiisaweira nawa. ⁵ N bia foont Yiisaweira nba lakii ki jiantir Yennu bi ŋaak ni na.

N foont n yɔŋaŋ Epanetus, wunba din tee Asia yent ni sinsinn nirɔ nba teen Masiaweirɔ na. ⁶ N foont Meeri, wunba din tuun bonchiann ki teeni na. ⁷ N foont Andronikus nan Junias, binba tee n booru ni niib, ki min nan ŋamm din lakin kɔɔ dansarik; ki Masia toomiinba mib bonŋann na, ŋamme din sint teen Masiaweirawa ki n tan wei.

⁸ N foont n yɔŋaŋ Ampliatu, wunba ki n loono ti Yomdaano paak na. ⁹ N foont Urbanus, wunba tee ti toontunnanlɔɔ Masia toona ni na. N foont n yɔŋaŋ Stakis mun biak. ¹⁰ N bia foont Apeles, wunba din la bikinu ŋaan lek bia daa waa Masia nan barmɔnii na. N foont Aristobulus ŋaateeb. ¹¹ N foont n booru ni nirɔ nba ki bi yiu Herodionn na, ki foont Nasisus ŋaateeb nba teen ti Yomdaano yada na.

¹² N foont Traifena nan Traifosa, binba tuun ti Yomdaano toona na. N foont n yɔŋaŋ Pesis, wunba tuun ti Yomdaano toona bonchiann na. ¹³ N foont Rufus, wunba mantik waa ti Yomdaano sɔnu bonŋann na. N foont u naa, wunba tuu loonin nan n tee u moŋ bike na. ¹⁴ N foont Asinkritus nan Flegonn nan Hemes nan Patrobas nan Hemas nan Masiaweira kur nba be namm na. ¹⁵ N foont Filologus nan Julia nan Nereus nan u niipoo, nan Olimpasi nan Yennu niib kur nba be namm na.

¹⁶ Ii foont leeb kii kpaanii man. Masiaweira nba be lokir kur po foonti.

Kpaanjoontii

¹⁷ N naa waas, n kpaaniie, ii mi man binba bokitir Yiisa niib, ki dɔkib u sɔnu ni, ki bia ki saak wannu nba ki i gaar na. Lokitirib man. ¹⁸ Li nibooru ki waa ti Yomdaano Masia kaa, bi waa bi moŋ niɔŋo. Bi dia momante ki kpaan binba yaa dudukit ki chee na. ¹⁹ Tɔn, sɔɔ kur gbat yaa gaar Masia barŋanii bianjinbawa. Li paake ki n mɔk parpeenn nani. N loon ki ii mɔk yan ki jiin linba ŋan po, ŋaan daa saak

bonbiiri. ²⁰ Li kan yukir ki Yennu nba teent parmaasir na saa te ki yin ŋmaa Sintaanii yur paak.

Ti Yomdaano Yiisa Masia ninkpabaun-ii be nani.

Foontii biak

²¹ Tɔn, n toontunnanlɔɔ Timoti foonti; ki n ninjamm Lusius nan Jasonn nan Sosipata mun bia foonti. ²² Min Tesius nba sɔbin linba ki Pɔɔl pak na foonti, ti Yomdaano sann ni.

²³ Gayus, wunba tee min Pɔɔl ŋaadaano, ki Masiaweira jiantir u ŋaak ni na mun foonti. Erastus, wunba tee doo na likdiaro na, ŋɔɔ nan ti naa bik Kɔɔtus mun foonti. ((²⁴ Ti Yomdaano Yiisa Masia n somm i kura.))

Yenmiarjoontik

²⁵ Li ŋan ki tin baak Yennu, kimaan u fit te ki i set waau fanu nan maa mɔont barɲanii ki jiin Yiisa Masia po, ki li fiit woonin ni barmɔnii nba din bɔr bina bina na. ²⁶ Ŋɔɔ Yennu sɔkiniinba gaar ki sɔbir gbouŋ ni ki li fiit barmɔnii na; ki Yennu nba yɔɔ be maŋ tur mɔb a booru kur n bannir, ki la yaak ki teen Masia yada ki sak u mɔb. ²⁷ Ŋɔɔ kɔɔe tee Yennu ki tee yandaano. Niib kur n pakɔ mɔkmɔk nan mɔkmɔk, Yiisa Masia sann paak. Mamɔmm.

Pɔɔl gbounsinsinn nba ki u din sɔb ki tur KORINT TEEB nae na

Ki jiin 1 Korint teeb gbouŋ na po

Pɔɔl din sɔb gbouŋ maŋ a lin saan Korint teeb boore, ki ŋmakit daamii nba jiin Yiisaweiu nan li binbeŋ po, Korint doo ni.

¹ Min Pɔɔl nba ki Yiisa Masia yiinin a n teen u toonii Yennu loomm ni, min nan ti naa bik Sosenes sɔbin gbouŋ na ² ki teen yimm Yenweira nba be Korint doo ni, yimm nba ki Yennu yiini a yii tee u popeenn damm na, yimme tee u yab ki taa nan Yiisa Masia, ki pukin niib nba be siaminba kur ki jiantir ti Yomdaano Yiisa Masia; ŋɔɔe tee bi Yomdaano, ki mun bia tee ti Yomdaano na.

³ Ti Baa Yennu nan ti Yomdaano Yiisa Masia ninkpabaun nan parmaasir-ii be nani.

Pɔɔl nba teen Yennu niipoouk bianjinba

⁴ N teen Yennu niipoouk yoo kur i paak, nan waa turi sommir Yiisa Masia paak na, ⁵ kimaan i la bonsiar kur i pinpakit ni, nan i minu ni, u boore. ⁶ Masia labaar nba ki ti din wannu na, i gaarir fanuwa. ⁷ Li paak, i ki pot Yennu Seyeen piinii na yenn gbaa, nan yaa guu daar nba ki ti Yomdaano Yiisa Masia tan saa jen na. ⁸ U sii guui nan ti Yomdaano Yiisa Masia jenu daar maŋ, ki i tan kii mɔk biiti. ⁹ Yennu-i yaa u saa tun linba, u tuun ŋanne. U yiinie a yimm nan u bik ti Yomdaano Yiisa Masia-ii mɔk mɔtauk nan leeb.

Masiaweira bɔkitu labaar

¹⁰ N naa waas, n barimie ti Yomdaano Yiisa Masia sann ni, a yin taan mɔb, ki mɔniɔk daa be i sinsuuk ni, ki yii taa mɔyemmkɔɔ nan dudukeyennkɔɔ. ¹¹ N naa waas, Kloe ŋaatesiab betin a i mɔk mɔniɔk nan leeb. ¹² Linba ki n yeen na tee a i siab yaa bi tee Pɔɔl yabe, ki leeb mun yaa bi tee Apolos yabe, ki siab mun bia yaa bi tee Piita yabe, ki yemm mun yaa bi tee Masia yabe. ¹³ Masia maŋ bɔkit bɔkite-e? Bi din kpaa min Pɔɔl dapunpunn paak i paaki-i? koo bi wuri Yennu nyunwuru min Pɔɔl sann paake-e?

¹⁴ N teen Yennu niipoouk nan maa ki wur i sɔɔ Yennu nyunwuru na, see Krispus nan Gayus. ¹⁵ Li paak, sɔɔ kan fit yet a bi wurɔ Yennu nyunwuru n sann ni. ¹⁶ N bia wur Stefanas ŋaateeb Yennu nyunwuru, ŋaan n ji ki tian maa

wur wunba ki pukini. ¹⁷ Kimaan Masia ki tumin a n tan wur niib kaa; ñaan u tumin a n tan moont u barnanii nae. Li ki tee a n jikit nisaarik mir kaa ki moontiri; mi-i bonni tuun nna, li bo saa te ki Masia nba kpo dapunpunn paak na, u kuun n teen yanna.

Masia kuun nba wantit Yennu yan nan paɗ bianjinba

¹⁸ Binba bot Yennu sɔnu ni na jii Masia kuun dapunpunn paak labaar na ki li tee yanne, ñaan timm nba tinn na mi nan li tee Yennu paɗe. ¹⁹ Li sɔb Yennu gbouɗ ni a u yet a, “N saa biir yandamm minu na ki te ki bannteeb bannu na n biar yann.”

²⁰ Li paak, tingbouɗ na yandamm nan bannteeb nan monɔdamm na be lee? Yennu te ki tingbouɗ na yanfoon teen yanna.

²¹ Yennu nba mɔk yan na te ki tingbouɗ na teeb yan kan fit te ki niib n banno. Li paak, ki u te ki binba teen Yiisa yada na tinn, jatii labaar nba ki ti moontir ki teen niib na paak. ²² Juu teeb loon bin la bakitnaun toonaewa ki fit teen yada, ki Griik teeb mun loon yan. ²³ Timm ñarin moontir ki wantib bianjinba ki Masia kpo dapunpunn paak nae, ki maan maɗ dont Juu teeb wutoa, ki bia tee jatmaan ki teen binba ki tee Juu teebi. ²⁴ Juu teeb nba ki Yennu gannib na, nan binba ki tee Juu teeb ki Yennu bia gannib na ñarin mi nan Masia kuun labaar na tee Yennu paɗ nan u yame. ²⁵ Linba ki Yennu tuun ki nisaarik jiiir ki li tee jatii na, li mɔk yan ki gar nisaarik yan; ki linba ki Yennu teen ki nisaarik dukii a li ki mɔk paɗ na, ñaan li mɔk paɗ ki gar nisaarik yar.

²⁶ N naa waas, dukint man yaa din tee bianjinba, yoo nba ki Yennu yiinii na. Nisaarik minu ni, i waaminnae din mɔk yan, koo paɗ, koo ki tee nijaana. ²⁷ Ñaan Yennu-e gann binba tee jatit tingbouɗ na teeb boor, a wun te ki yandamm n di fei; ki bia gann tatimm tingbouɗ na teeb boor, a wun te ki paɗ damm n di fei. ²⁸ Yennu-e gann tarii, nan binba ki mɔk nyoot, nan binba ki tee siar, a wun teen linba ki niib dukii a li mɔk nyoot na yann. ²⁹ Yennu teen nnae a sɔɔ daa nyu bara u tɔonn. ³⁰ Nɔɔ Yennu-e taan timm nan Yiisa Masia ki u tee ti yan. U paake ki Yennu nyinnit daabisin ni, ki yet a ti tee niɗamm u boor, ki ji tee u niib. ³¹ Li paak, ii tuun linba sɔb Yennu gbouɗ ni na a, “Wunba faa parbiir, li ñan ki wuu faa parbiir linba ki Yennu tun paake.”

2

Masia dapunpunn paak kuun labaar

¹ N naa waas, maa din baar i boor ni na, n din ki moontir Yennu labaar na ki teeni nan momant koo nisaarik minu kaa. ² Nnaan maa din be nani na, n din ki mok duduksiat ki pukin Yiisa Masia nan u dapunpunn paak kuun na po. ³ Maa baar i boor yoo nba, n din choke, ki janmaanii nan jijekit soorin. ⁴ N ki pak labaar man nan minu nba saa man niib kaawa ki bin sakiri, nnaan n pake ki Yennu Seyeen na wann u panj. ⁵ Yaa teen Yiisa Masia yada na, li ki tee nisaarik yan paak kaa, nnaan li tee Yennu panj paake.

Ki jiin Yennu yan po

⁶ Mamomm, ti piak nan yame ki teen binba ki bi para chee Yiisaweiu ni na. Li ki tee tingboun na niib yan, koo tingboun na panj damm nba ki bi panii saa teen yann na kaa. ⁷ Yan nba ki ti piak na tee Yennu woonin ni yan nba woee ki niro ki mi, linba ki Yennu dɔŋ gann a wun donnit, ki soɔ durinya daa din ki nan na. ⁸ Tingboun na yudamm soɔ kaa ki mi yan na. Bi-i bonni mir, bi din bo kan kpaa ti Yomdaano, wunba yen paku kura na dapunpunn paaki. ⁹ Li sob Yennu gboun ni a:

“Linba ki niro ki la, ki bia ki gbati,

linba ki niro ki dukiin a li saa fit teen na,

nanne ki Yennu teenir siir ki guun binba loono na.”

¹⁰ Nanne ki Yennu Seyeen na te ki ti bannir, kimaan Seyeen na mi bont kur, nan Yennu woonin ni maan gbaa.

¹¹ Nisaarik seek nba be u ni na kuukooe mi nisaarik dudukit. Nnae mun, soɔ ki mi Yennu dudukit see Yennu Seyeen na koo. ¹² Seek nba ki ti gaar na, u ki tee tingboun na seek kaa, nnaan u tee Yennu Seyeen nba saa te ki tin bann piinii nba ki u turit nae.

¹³ Li paak, ti ki piak maan nba tee nisaarik yan wannu; nnaan ti piak linba ki Yennu Seyeen wantit, ki bia want Yennu barmonii ki teen niib nba ki Yennu Seyeen be bi ni nae; ¹⁴ nnaan wunba ki mok Yennu Seyeen man, li yoo ki gaan Yennu Seyeen na maami, kimaan li tee jatiie ki turo, ki u kan bann li paaki, kimaan li bannu nyi Seyeen na nie.

¹⁵ Ki wunba mok Seyeen na bant bona kur paake, nnaan niro kan fit bann wunba mok Seyeen na binben ni, ¹⁶ nan laa sob Yennu gboun ni a:

“Nmee mi Yennu dudukit ki saa nmakito?”

Nnaan timm njarin mok Masia dudukit.

3

Yennu toontunna labaar

¹ N naa waas, li tee moniie, n din ki fit pak ki turi nan maa din bo saa pak ki tur niib nba mok Yennu Seyeen na; n din

pak ki turi nan maa bo saa pak tur tingboun na teeb nae, ki i binben bia tee nan waas binben nae Masia sonu ni. ² N moonti biime, li ki tee jekpakira kaa, kimaan i ki jan nanni. Motana gbaa i bia lek daa ki jan nanni, ³ kimaan i binben bia daa tee nan tingboun na niib binben nae; kimaan funfunn nan monok-u be i sinsuuk ni, i ki waa tingboun na niib binben kaa-a? ⁴ Ki soo-i yet a u tee Pool yooe, ki loo mun yet a u tee Apolos yooe, nann i ki tuun nan tingboun na niib na kaa-a?

⁵ Nmee tee Pool-i, ki nmee mun tee Apolos-i? Ti kpan tee Yennu toontunna nba din te ki i sak Yiisa mob nae. Ti kur na tuun toona nba ki ti Yomdaano turit a tii tuume. ⁶ Min din bur bonboorie, ki Apolos mun maant nyun, njan Yennu-e te ki li pia kpaat. ⁷ Wunba bur nan wunba maant nyun njan ki tee siari; Yennu-e tee siar, kimaan noe te ki li kpaatir. ⁸ Bokitu kaa wunba buur nan wunba maant nyun na sinsuuk ni. Yennu-e saa turib nyoot, baa tun linba na paak. ⁹ Ti lakin tuun ki teen Yennu-e. I tee nan Yennu kpaab nae, ki bia tee nan Yennu diiuk na.

¹⁰ Yennu nba sommin bianjinba na paak, n tee nan tanmaanano nae, ki piin fiakir, ki soo mun maa toont li paak. Njan wunba kur maa ki toont li paak, wuu mi. ¹¹ Yennu din jii Yiisa Masia ki u tee fiakire, ki fiaksiar ji kaa ki soo saa fit piinii. ¹² Siab saa jii salimae, koo nabint, koo tanchincheena, ki maa fiakir man paak; siab mun saa jii daate, koo moot, koo kaka, ki chaan fiakir man paak. ¹³ Masia baaru daar man nie ki soo kur toona nba tee bianjinba tan saa nyi paanu. Muue tan saa bikin soo kur toona ki fiit wann laa tee bianjinba. ¹⁴ Muu-i kii dii linba ki niru maa toon fiakir man paak na, njan njan u saa la nyoota. ¹⁵ Wunba yar dii muu, u saa kon li nyoota, njan u mon njan saa tinna, ki li sii tee nan u chiar nyii muu ni nae.

¹⁶ I tee Yennu diiuko, ki Yennu Seyeen be i ni; i ki mi nna-a? ¹⁷ Li paak, wunba biir Yennu diiuk, Yennu mun saa biir li yowa. Kimaan Yennu diiuk tee diyeene; ki yimme tee diiuk man.

¹⁸ Soo daa kpann u monji. Soo-i be i sinsuuk ni ki dukii nan u tee yandaano tingboun na binben ni, li njan wun kpant u mon jatuk ki set teen yandaano. ¹⁹ Linba ki tingboun na teeb dukin ki li tee yan na, li tee jatiie Yennu boor, nan laa sob Yennu gboun ni a, "Yennu biir yandamm bannu," ²⁰ ki bia sob leer boor a, "Ti Yomdaano mi nan yandamm dudukit tee yanne." ²¹ Li paak, soo daa mok dont-n-mon nisaarik paaki. Siar kur tee i yare; ²² min Pool, nan Apolos, nan Piita, nan tingboun na, nan manfoor, nan kuun, nan motana, nan yoo

nba baat na, yimme yen linba na kura. ²³ Ki Masia mun yen, ki Yennu mun yen Masia.

4

Masia toontunna labaar

¹ Nann ii jiit ki tii tee Masia toontunna nba ki Yennu gann ki guunit u woonin ni maan na. ² Li paak, linba tee majaan tee nnae, li njan ki toontunno-ii tuun nan barmonii. ³ Njan li-i tee ki i bu n buut nan nisaarii nba tuu bu bi leeb buut na, n baka kaa; n ki bu n moŋ buut gbaa. ⁴ N nook ni yeene, njan li ki want a n ki tuun biiti, njan ti Yomdaano tee wunba bu n buut. ⁵ Li paak, i daa bu soo buut motana, kii guu yoo nba ki ti Yomdaano tan saa baar na, nooe tan saa jii linba be bunbonn ni ki wannir paanu ni, ki fiit para ni maan paanu ni. Li yooe, soo kur tan saa la u nyoot nba tee linba Yennu boor.

⁶ N naa waas, i paake ki n bikin linba na kur ki tur n moŋ nan Apolos, a yii tumii ti boor ki wei Yennu gbouŋ nba wann bianjinba na bonnann, ki soo daa dont u moŋ ti yeno paak ki gaar loo na. ⁷ Njme tura saakatuk leeb ni? Yennu kaa tura linba kur ki a mok na-a? Ki bee teen ki a dont a moŋ, ki li tee nan linba ki a mok maŋ ki tee piinii kaa na?

⁸ I poŋ mok linba kur ki i looni-i? I poŋ teen gordamma-a? Taa lek ki tee kpanbara na, njan i tee kpanbara-a? N sunman ki i set tee kpanbarae, ki timm nan yimm n taan kii tee kpanbara. ⁹ Min yaa boor, n dukin nan Yennu gann timm nba tee toomiinba na ki ti tee tariie, ki tee nan niib nba ki bi saa kpib paanu ni, ki teemm jaarlituk niib, ki tingbouŋ na teeb kur nan malakanba gorii nae. ¹⁰ Ti tee jatite Masia paak, njan yimm njan tee yandamme Masia sonu ni; ti ki mok paŋ, njan yimm njan mok paŋ; ki niib teeni baakir njan yisin timm. ¹¹ Laa nyii sianyoowa mokmok nan motana, ti lin kome nan nyunnyukuru, ki lia tachiat; ki bi boot, ki ti lin yirib ki kaa binbeboori. ¹² Ti ninjie ki ti di; bi-i sukirit, ti tuu jimm manjamme; bi-i dintit fara, ti tuu mok sukurue; ¹³ bi-i pak biir ti sana, ti tuu pak jimm nan lomme. Ti kpant tariie, ki tee nan tingbouŋ na tanpenn paak moot na, ki bia tee nan tingbouŋ na jakint na ki tan tuu motana.

¹⁴ N ki sobin na ki teeni a n dinni fei kaa, njan n kpaaniie, yaa tee n walonkai na paak. ¹⁵ Njan li-i tee ki i lek mok wantteeb tusaa piik Masia ni, i ki mok baanba bonchianni; kimaan Yiisa Masia nie ki n mari, barnanii nba ki n wanni na paak. ¹⁶ N barimie, ii waa n binben man. ¹⁷ Linba na paake ki n tuun Timoti i boor, wunba tee n bilonkak ki tee barmonii daano ti Yomdaano ni; u saa tiari maa be bianjinba

Masia ni, nan maa lin want Masiaweira bianjinba, siar kur po.

¹⁸ Siab mək dont-n-məŋe, ki dukii a n kan baar ki gɔnini. ¹⁹ Li-i tee ki ti Yomdaano loon, n saa goni motana, ki la dont-n-məŋ damm na, li ki tee bi pinpakit paak kaa, ŋaan n yaa n laan bi set mək paŋ amii bi ki mək. ²⁰ Yennu naan ki tee mɔb ni yetu kaa, li tee paŋe. ²¹ I loon lanne? I loon ki n baar i boor nan ninmɔnn amii n baar soon nnae?

5

Bonchonchonsin nba din baar Masiaweira ni na po

¹ Li set tee mɔniie ki bi yeen a joonbaanu be i ni, linba ki binba ki waa Yiisa Masia na mɔŋ kan tumi. N gbat a sɔɔ be i sinsuuk ni ki dɔɔ nan u baa ŋaapoo; ² ŋaan ki i mək dont-n-məŋ ki ki tiin fei li paaki. Li ki jaŋ nan i para n biiri-i? Li ŋan ki yin nyinn li nibooru i ni. ³ Maa lek be banfɔkir nani na, ŋaan n dudukit be i ni, ki n poŋ dukin ki bu daano maŋ buut, ti Yomdaano Yiisa sann niwa, ki li tee nan n lakin be nani nae. ⁴ Ti Yomdaano Yiisa sann paak, n seek nan yimm-i tani lakin, ti Yomdaano Yiisa paŋ ni yoo nba, ⁵ yin jii niro nba tun toonbiit maŋ ki teenɔ Sintaanii nuu ni ki wun biir u gbanant, ki lin te u seek n tan la tinnu, ti Yomdaano baaru daar na ni.

⁶ Li ki ŋan ki yii dont i mɔŋi. I ki mi a datin* waaminnae te ki boroboro yon kur fuutir piiri-i? ⁷ Li paak, nyikin i binbenkperik na, kii tee nipaamm, nan i set tee niib nba nyik biit tumue na, kimaan Masia nba tee ti maruŋ na gaar ti paak ki kpowa. ⁸ Li paak, taa waa u sɔnu bianjinba na, ŋaant ki tin nyik binbenkperik na, ki nyinn dudukbiit nan biit kur, kii jikii tee u weira nan barmonii, ki biit kaa ti ni.

⁹ Maa poŋ sɔb gbouŋ nba ki turi na, n betiwa a i daa tɔkii nan bonchonchona. ¹⁰ Li ki tee n yaa ii nyinn i mɔŋ tingbouŋ na bonchonchona ni, koo nianchiɔŋ damm ni, koo nanyukii, koo patmannteeb ni kaa; li-i tee nna ŋarimi, see ki i nyii tingbouŋ na ni. ¹¹ N sɔb ki yeeni a i daa tɔkii nan daano nba yaa ŋɔɔ waa Masia-e ŋaan chomm, koo ki mək nianchiɔŋ, koo ki mann pata, koo ki mək sanjaaun, koo ki tee danyuuruk, koo ki tee nanyuko. I poŋ daa kaar nan li daano ki di jeeti.

¹² Li ki tee n toonn kaa ki n sii bu binba ki waa Masia na buuti. Yennu-e saa bu bi buut; ŋaan i leeb nba tee Masiaweira nae ki i sii bu bi buut. ¹³ Li poŋ sɔb Yennu gbouŋ ni a, "Ii ber biitdaano na ki nyinno i ni."

* 5:6 5.6 Pɔɔl yekint biit nan datije.

6

Buut bunu labaar

¹ I yeno-i mək maan nan u loo nba waa Masia, ŋaan ki i ki saan nann Masiaweira boor ki bi saa ŋammir, ŋaan saan nann binba ki waa Masia na buut boor, li sii mək fei hei. ² I ki mi a Masiaweirae tan saa bu tingboun na teeb buuti-i? Ki li-i tee ki i tan saa bu tingboun na teeb buut, ŋann i kan fit bu barbisbis motana-a? ³ I ki mi a ti tan saa bu malakanba buuti-i? Nlee ki i kan fit bu motana binberj na barii? ⁴ Li-i tee ki i mək maan, bee ki i saa nann binba ki tee Masiaweira na boori? ⁵ Linba na tee feie ki turi. Məniok-u baar yimm Masiaweira sinsuuk ni, soo kaa i ni ki mək yan nba saa fit ŋamm maan maŋi-i? ⁶ Ŋaan i naawayemm saa nan bi leeb barbuuro nba ki teen Masia yada na boor, ki u bu bi buut.

⁷ Yaa lek mək barii nan i naa waas na gbaa, ŋaan li tee biite. A naa bik-i tun biira koo ki ŋmaba, ki a kurint sikin, li ki so-o? ⁸ Ŋaan yimme tuun biit ki teen leeb ki jaan leeb, ki bia lek tee nna ki teen i leeb nba tee Masiaweira na. ⁹ I ki mi nan biitdamm tan kan koo Yennu naan ni-i? I daa kpann i mən; binba tee joonbaarit, koo bonchonchona, koo patmannteeb, koo jab nba mək niən ki doo nan bi jaleeb, ¹⁰ koo nanyukii, koo nianchiən damm, koo danyuurit, koo sanjaanjanna, koo fat-teeb, binba na kur nan bi yeno-koo-wa kan koo Yennu naan ni. ¹¹ I siab din tuu tee nnae; ŋaan ki Yennu wuur i biit na, ki i ji tee u niib ki bia tee popeendamm u penj, ti Yomdaano Yiisa Masia nan Yennu Seyeen na paak.

Jiin i gbanant kii tuun linba sii dontir Yennu

¹² I siab yeen a, "Siar ki koo." Li tee moniie, ŋaan bont kur kaa ŋan ki turini. N saa fit yet a siar ki koo, ŋaan n kan sak ki bonsiar n yentimi. ¹³ I siab yeen a, "Jeet tee poor yare, ki poor mun tee jeet yar." Moniie; ŋaan Yennu saa goor li ŋanlee na kur. Yennu ki nan ti gbanant a tin jiir kii chomm kaa, ŋaan a ti jiir ki lii tee ti Yomdaano yar. Ti Yomdaano yen ti gbanant na. ¹⁴ Yennu-e din fiin ti Yomdaano kuun ni, ki u mun tan saa jii u panj ki fiinta.

¹⁵ I ki mi nan i gbanant na gaa nan Masia gbanante-e? Li paak, daa jikit gbanant nba gaa nan Masia gbanant na ki gaant nan poochonchona. ¹⁶ Wunba jii u mən ki taan nan poochonchon, ŋoo nan li daano ŋarin taan gbananyennkooe na. Li sob Yennu gboun ni a, "Joo nan u poo saa taan ki tee gbananyennkooe." ¹⁷ Wunba taan u mən nan ti Yomdaano, ti Yomdaano nan li daano taan ki tee seyennkooe.

¹⁸ Ii nyinn i mən bonchonchonsin ni man. Toonbiit kur nba biar, li ki tuun gbanant ni, ŋaan wunba chomm ŋarin

biir u mɔŋ gbanante. ¹⁹ I gbanant na tee Seyeen nba ki i gaar Yennu boor na diiuko, ki u be i ni. I ki mi nnae-e? I ki yen i mɔŋi, Yennu-e yeni; ²⁰ u daaie; li paak, ii jii i gbanant kii tuun linba sii dont u sann.

7

Buboit nba jiin pookɔont po

¹ N yaa n jiin i buboit nba ki i daan sɔb turin nae. Jɔɔ-i kii kɔɔn poo, li ŋan, ² ŋaan bonchonchonsin paak, li ŋan ki jɔɔ kur-ii mɔk u mɔŋ poo, ki poo kur-ii munii mɔk u mɔŋ sɔrɔ. ³ Li ŋan ki jɔɔ n jii u mɔŋ ki chab u poo, ki poo mun n jii u mɔŋ ki chab u sɔrɔ. ⁴ Poo ki yen u mɔŋ gbananti, u sɔrɔe yen. Jɔɔ mun ki yen u mɔŋ gbananti, u pooe yen. ⁵ I daa yêen leeb i gbanant loommi, see yoo nba ki i tan taan mɔyommkɔɔ a yin miar Yennu; ki li poorpo yin bia taan leeb, ki Sintaanii daa fit bikinti ki nyanti, yaa kan fit soor i mɔŋ na paak.

⁶ Li tee maame ki n yet, ŋaan li ki tee sennu kaa. ⁷ N bo loon ki sɔɔ kur-ii be nan maa be bianŋinba nae, ŋaan sɔɔ kur nan u piiniie ki li nyii Yennu boor jiak jiak.

⁸ N yeen na ki teen jakpaka nan pookarankaana nan pakɔie, a bi-i saa sak kii be bi kɔɔ nan maa be bianŋinba na, li bo sii ŋan ki turib. ⁹ ŋaan bi-i kii fit so bi mɔŋi, ŋann bin kɔɔn poob, ki poob mun n kun jab; li sɔ nan yaa sii mɔk li niɔŋ ŋaan kan fit kpeeniri.

¹⁰ Binba mɔk jab, n teeni sennue, li ki tee min kaa senni, ŋaan ti Yomdaane senn, a poo daa mi nyikit u sɔrɔ. ¹¹ ŋaan wuu nyik u sɔrɔ, u ji daa kun jaganɔ, ŋaan kii tee pookarankaann; koo wun di sindant ki ŋmat u sɔrɔ boor. Jɔɔ-ii munii mi wun yêt u ŋaapoo.

¹² N piak na ki teen binba biar nae, ti Yomdaano kaa paki, nan Masiaweirɔ-i mɔk poo, ki poo na ki tee Masiaweirɔ, ŋaan ki li tee poo maŋ loommue a wuu be u boor, jɔɔ na daa lubinɔ. ¹³ Poo nba tee Masiaweirɔ mun-i mɔk sɔrɔ nba ki tee Masiaweirɔ, ŋaan ki li tee jɔɔ maŋ loommue a wuu diau, poo maŋ daa yaatir ŋaan nyikit u sɔrɔ na. ¹⁴ Jɔɔ nba ki tee Masiaweirɔ, ŋaan ki u ŋaapoo tee Masiaweirɔ, poo maŋ paake saa te ki jɔɔ na tan yeen; ki poo nba ki tee Masiaweirɔ na mun, ŋaan ki u sɔrɔ tee Masiaweirɔ, jɔɔ maŋ paake saa te ki poo na tan yeen. Li-i bonni kii tee nna, bi waas bo kii yeeni, ŋaan laa tee nna na paak, bi waas mun tan sii yeene. ¹⁵ ŋaan wunba ki tee Masiaweirɔ-i loon wun yêt u lɔɔ nba tee Masiaweirɔ, wun ŋaan ki wuu saa. ŋann ŋarin sennu ji ki so bi sɔɔ. Yennu-e yiinit a tii be nan parmaasir. ¹⁶ Fin

poo, a teen nlee bann nan a kan tinn a sɔrɔ? Ki fin joo muni, a teen nlee bann nan a kan tinn a poo?

Ii be nan faa be bianjinbawa ki Yennu yiina na

¹⁷ Ii be binbenj nba ni ki Yennu senna, nan faa be bianjinba ki u yiina na. Nae ki n lin want Masiaweira kur. ¹⁸ Wunba dɔŋ pot u punn ŋaan tan teen Masiaweirɔ, ŋaant ki wun dian nna; wunba mun ki pot ŋaan teen Masiaweirɔ, wuu kii loon, u ji daa porii u punni. ¹⁹ Wunba pot nan wunba ki pot, li kur tee yanne. Linba mantik tee barkpann tee ii dia Yennu sennue bonŋann. ²⁰ Sɔɔ kur-ii be binbenj nba ni ki u tuu bewa ki tan teen Masiaweirɔ na. ²¹ Li-i tee ki a din tee daabir yoo nba ki a teen Masiaweirɔ na, a daa te ki li daamiia ni, ŋaan fi-i saa la yaak ki nyinn a mɔŋ daabisin ni, fan teen nna. ²² Wunba ponj tee daabir yoo nba ki u teen Masiaweirɔ na, u ji tee ti Yomdaano yooe. Nnae mun, li-i tee ki a yen a mɔŋ yoo nba ki a teen Masiaweirɔ na, a ji tee Masia daabire. ²³ Yennu-e daai; li paak, i daa tee niib daaba. ²⁴ N naa waas, ii be nan Yennu man nan yaa daan be binbenj nba ni, yoo nba ki i teen Masiaweira na.

Ki jiin jakpaka nan pookarankaana nan pakɔi po

²⁵ Mɔtana, n ji piak ki teen binba daa ki kɔɔn poob, koo ki daa ki kun jab nae, ŋaan ti Yomdaano ki chabin a n betib nna; ti Yomdaano ninbatinu paake ki n teen barmonii daano. ²⁶ Mɔtana ninmonn na paak, n dukin nan li ŋan ki niro-ii be bianjinba ki u tuu be na. ²⁷ Li-i tee ki a mɔk poo, ŋann ŋarin a daa beerɔ. Li-i tee ki a ki kɔɔn poo, faa ji daa kɔɔnt. ²⁸ Fi-i kɔɔn poo, li ki tee biiti; poo mun-i kun joo, li ki tee biiti; ŋaan n loon ki n nyinni mukisuk nba ki binba mɔk poob nan binba mɔk sɔrib laat tingbounj na nie.

²⁹ N naa waas, n loon ki n wannu nan yoo na ki fɔk, li paak, laa nyii mɔtana ki saa, li ŋan ki binba mɔk poob-ii be nan bi ki kɔɔn poob na; ³⁰ ki binba mɔ, bii be nan bi ki mɔ na; ki binba mɔk parpeenn, bii be nan bi ki mɔk parpeenn na; ki binba kpentir, bii be nan bi ki mɔk na; ³¹ ki binba di tingbounj na manu, li ŋan ki bii be nan bi baka kaa lej na. Kimaan tingbounj na nba tee bianjinba mɔtana na, li kan yukir nan garu.

³² N ki loon ki siar n daamiini. Jakpakir ŋarin gorii waa saa teen bianjinba ki tun ti Yomdaano toonae, ki lin penn ti Yomdaano par; ³³ ŋaan poodaano baka be tingbounj na bona nie, waa saa teen bianjinba ki penn u ŋaapoo par. ³⁴ Li paak, u dudukit bokit munlee-e. Pookarankaann koo sapaano baka mun be ti Yomdaano toona nie, nan waa saa teen bianjinba ki u gbanant nan u seek-ii tanjii tee Yennu yar

fanu; ñaan wunba mək joo ñarin gorii tingboun na bona, nan waa saa teen bianjinba ki penn u soro pare.

³⁵ N piak linba na, i mən sommir paake, li ki tee a n yaa n bari baruk kaa, ñaan n loon yii be fanue, ki jii i mən pet ti Yomdaano.

³⁶ Joo-i mək sarkpen ki u tan beer poo, ki joo na mək dudukit u po ki kan fit soor u mənji, ñaant ki wun tun bianjinba ki u loon; li ñan ki bin koon leeb. Li ki mək biit bi sinsuuk ni. ³⁷ Ñaan wunba par chee, ki u mi nan siar kan daamo, ki u saa fit soor u mən niən, ki dukin u par ni a u kan koon, ñanne ñan. ³⁸ Li paak, wunba koon u sarkpen, li ñan; wunba mun ki koon u sarkpen, u tun linba ñan ki gar wunba koon nawa.

³⁹ Poo-i mək u soro ki u daa be u manfoor ni, u ki yen u mənji; ñaan u soro-i kpo, u ji mək yaak ki saa kun wunba ki u loon, ñaan li ñan ki u joo man-ii tee Masiaweiro. ⁴⁰ Ñaan min yaa boor ñarin, n dukin nan li-i tee ki u be ki ki kun joo, li sii man ki gar waa bo saa kun joo; nnae ki n dukin, ñaan n mi nan n mən mək Yennu Seyeen.

8

Ki jiin pata nant ñmamu po

¹ Tən, ki jiin pata nant po, ti mi nan ti kur mək bannu, ki li set tee mənii. Bannu te ki nirō dont u mən, ñaan lomm ñarin sommit nirōe Masia weiu ni. ² Wunba dukii nan u mi siar, li daano daa ki bann nan waa bo sii mi bianjinba na. ³ Daano nba loon Yennu, ñooe ki Yennu miu.

⁴ Tən, ki jiin nant nba ki bi mann pata na ñmamu po; ti mi nan patir tee bont nba ki foe, ki bia mi nan Yen-yenokooe be. ⁵ Bona bonchiann be sanpaapo nan tingboun na ni, ki bi yib yennii nan yomdamm, ñaan bi soo ki tee Yennu koo Yomdaano. ⁶ Timm yaa boor ni ñarin, Yen-yenokooe be; ñooe tee ti Baa Yennu nba din nan bonsiar kur; ki u nie ki ti fo. Ki Yomdaan-yenokooe be, ñooe tee Yiisa Masia. U paake ki bonsiar kur nan; u paake biak ki ti fo.

⁷ Soo kur kaa mək li yami. Siab mantik tuu maan pata ki yukira, li paak, bi-i dii li jeboorik, bi bia tuu daa dukii nan nant man set tee patir nante. Bi dudukit ki paari, ki bi dukii a bi mək biit. ⁸ Jeet kaa saa te ki Yennu n gaariti. Ti-i dii, li ki pukiit siari; ti-i biaki kii dii, li bia ki jiiintit poori.

⁹ Li mi man yin tan jii i yaak na ki lin kpant baruk ki tur niib nba yada waar na. ¹⁰ Ki wunba yada waar-i la yimm nba mək bannu na, ki i be poochianfeek ni ki di, li saa te ki ñoo n ji di jeet nba tee pata yare. ¹¹ Fin nba tee banntoo na, a bannu na saa biir a naa bik nba yada ki paar nae, wunba

ki Masia din gaar u paak ki kpo na. ¹² Fi-i tee nna ki tuun biit ki teen a naa waas, ki biir bi dudukit nba ki chee na, li want nan a tuun biit ki teen Masia-e. ¹³ Li-i tee jeet nba ki n di na paakie te ki n baant n naa biki, nann n ji kan nman nant ki lin te wun baa.

9

Toomiinba binbenj labaar

¹ N ki yen n mɔŋi-i? N ki tee Masia toonii kaa-a? N ki la ti Yomdaano Yiisa-a? N toona nba ki n tuun ki teen ti Yomdaano na paak kaa ki i mun tee mɔsakdammi-i? ² Siabi kii sak a n tee Masia toonii, nann yimm narin, li kpaal talas yin sak, kimaan yaa tee mɔsakdamm na, nanne saa wann nan n set tee toomiie.

³ Niib-i piak ki biir n sann, n saa jii linba ki n yaa n pak nae ki nyi leŋ: ⁴ Ti ki mɔk yaak nba ki ti sii di ki nyu-u? ⁵ Ti bia ki mɔk yaak nba saa jii ti poob kii lin namm, nann toomiinba siab, nan Piita, nan ti Yomdaano naa waas nba tee bianinba na-a? ⁶ I dukii a min nan Banabas kuukooe sii tuun ti poor paaki-i? ⁷ Kunkɔnkɔnɔ lanoe tuun toonn nann pa u mɔŋi? Ki nnee sii wuu tilontii nann kan di li loona? koo nnee sii kpaar bonkubit nann kan nyu bi biimi?

⁸ N jii nisaarik binbene ki yet nna; nann Moses sennu na ki yet nna kaa-a? ⁹ Li sob sennu man ni a, "Daa bobint naajak mɔb, yoo nba ki u boo dii."* Yennu baka be nei kuukoo nie-e? ¹⁰ koo u ki yeen timm kaa-a? Mamomm, li sob ki teen timme. Wunba ko nan wunba jaan tuun nnae ki mɔk dindann nan bi tan saa chent dii man. ¹¹ Ti din turi Yennu Seyeen yare; ki li bo ki jan nan yin turit gbanant yari-i? ¹² Siabi mɔk yaak ki saa gaar bona i boor, timm narin ki mɔk li yaaki-i?

Nann ti ki jii yaak na ki tun nann toonni. Ti di farae bonsiar kur ni, kimaan ti ki loon ki tin te ki Masia barnanii na n jir poori. ¹³ I pon mi nan binba tuun Yenjiantu nasaakak ni na, bi jeet nyi bi toonn man nie; ki binba mann mannu ki teen Yennu ki namii binbintir na mun gaan bi yar leŋe. ¹⁴ Nnae mun ki Yennu tur mɔb a binba mɔontir u barnanii na, bi jeet mun sii nyi leŋe.

¹⁵ Nann n ki jii yaak na ki tun nann toonni, ki bia ki sobin na a yin turin siari. Mi-i kpo, li so nan so n te ki n parbifaant-ii tee yann. ¹⁶ Li ki tee a n mɔk parbifaanu barnanii nba ki n mɔontir na paak kaa, kimaan li kpaal talas ki n mɔontir. Mi-i kii mon barnanii na, parbiir sii tee n yare. ¹⁷ Mi-i bonni gann toonn man n tiɔŋue, n bo saa la nyoota,

* 9:9 9.9 Bi booru ni, nei-i boo dii.

ɲaan min kaa gann n mɔŋi, Yennu-e guunin toonn maŋ. ¹⁸ Lanne tee n nyɔɔti? N nyɔɔt tee maa mɔontir barɲanii maŋ yann nae, ki ki jii yaak nba ki n mɔk barɲanii toona ni na ki gaan siari.

¹⁹ N ki tee sɔɔ daabiri, ɲaan n jii n mɔŋ ki kpant daabire ki tur sɔɔ kur, a n te niib bonchiann n baar Yiisa Masia boor. ²⁰ Juu teeb boor, n jii n mɔŋ ki teen nan ɲamm nae, a n te bin tinn. Binba mun waa Moses sennu na, n jii n mɔŋ ki teen nan bi yeno nae, ki loon binba waa sennu na n tinn, ɲaan n mɔŋ ki be sennu na ni. ²¹ Binba ki waa sennu na, ki n jii n mɔŋ ki teen nan bi yeno na, a bin tinn. Linba na ki wann nan n ki waa Yennu sennu na; n waa Masia sennu na. ²² Binba yada waar na, ki n kpint ki teen nan bi yeno na, a bin tinn. N lebit n mɔŋ bonsiar kur ni ki tur niib kur, ki loon bi siab n lek tinn.

²³ Barɲanii na paake ki n tee linba na kur, a n tan la li nyɔɔt. ²⁴ Li-i tee nantaar, nantatina kur tuu tiine, ɲaan yenoƙɔɔe tuu tan di ki gaar paatii. Li paak, yabit ki tin di ki gaar paatii maŋ. ²⁵ Nantatina kur so bi mɔŋe bont kur ni a bin gaar paatii nba ki wa nan lin gbenn na, ɲaan timm so ti mɔŋ a ti tan gaar paatii nba kaa gbennue. ²⁶ ɲanne teen ki n tiin, a n saa baar li paak; ɲanne teen ki n tee nan niikur faarɔ nba ki lubin u niikura yann yann na. ²⁷ N ki loon min nba mɔontir barɲanii ki teen niib na n tan kɔŋ paatii na. ɲanne teen ki n mukis n gbanant ki u saak.

10

Ki jiin patmannu po

¹ N naa waas, n loon ki yin bann nan sanpagbouŋ din tuu baak ti yeejamm kur paake, ki bi kur bia poot mɔkgbenjir na. ² Li naan nnae nan bi kur lakin wur Yennu nyunwurue sanpagbouŋ nan mɔkgbenjir na ni, ki ɲamm nan Moses lakin teen yomm. ³ Ki bi kur lakin dii jeet nba ki Yennu Seyeen turib na; ⁴ ki bia lakin nyuu nyun nba ki Seyeen maŋ turib na; kimaan bi lakin nyuu nyun nba nyii Yennu Seek, tanpiiuk nba chiamm na ni. Tanpiiuk maŋ din tee Masia-e. ⁵ ɲaan linba na kura, Yennu din ki mɔk parpeenn nan bi siabi, ki te ki bi kpo kpo, ki bi gbanant yat dɔɔ kunkoouk paak.

⁶ Li paak, li tee nyinne ki kpaanit, a ti daa loon biit nan baa din loon bianjinba na. ⁷ Ti bia daa jiantir tingbana nan bi siab nba din tuun na; ki li sɔb Yennu gbouŋ ni a, “Niib na kar ki dii ki nyuu, ɲaan ji fiir ki chomm lenj.” ⁸ Ti daa tuun bonchonchonsin, nan bi siab nba din tuun na; dayennkɔɔ ki niib tusaa piinlee nan ɲantaa kpo. ⁹ Ti

daa bikii ti Yomdaano, nan bi siab nba din tun, ki wai kpiib na. ¹⁰ Ti daa mok bunburimii, nan bi siab nba din mok, ki kuun malaka kpiib na.

¹¹ Linba na kur tun ki turib ki li tee kpaanii ki tur leeb, ki li sob Yennu gbouj ni ki tee kpaanii ki tur timm nba be yoo nba ki durinya loon gbennu na.

¹² Li paak, wunba mi nan u be fanu, wun soor u moj ki daa baa. ¹³ Bikinu nba kur baari, li tee linba yoo baat niibe; njaan Yennu tee barmonii daano ki kan te ki bikinu n baari ki gar i paŋ teriki; njaan yoo nba ki bikinu baari, u saa turi paŋ nba ki i saa nyannir ki nyi lej.

¹⁴ N naa waas, li paak, ii nyinn i moj patbooru booru ni. ¹⁵ N piak ki teen yimm yandamme, ii mun dukin linba ki n pak ki turi na. ¹⁶ Nmanbinyuutik nba ki ti tuu tur Yennu niipoouk njaan nyu lej na, njanne tee Masia son; ki boroboro nba ki ti tuu nmit nmit ki nman na, njanne mun bia tee Masia gbanant na. ¹⁷ Laa tee boroboro kunn na, timm narin yaba, njaan ti taane ki tee gbananyenn, kimaan ti kur lakin nman boroboro kunn nae.

¹⁸ Gotir Israel teeb nba mann maruj ki teen Yennu ki nman li nant na; njanne nan Yennu taan yomme na. ¹⁹ Maa yeen linba na, li wann nan patir nan li nant nba ki bi mann na mok nyooti-i? Aaii, li ki mok nyooti. ²⁰ N yeen a binba mann maruj ki teen pata na, bi set mann ki teen Sintaanii-e, li ki tee Yennu kaa. N ki loon ki soo n taan nan Sintaanii. ²¹ N kan sak ki i lakin kar ki nyu ti Yomdaano nmanbinyuutik ni, ki bia lakin kar ki nyu Sintaanii nmanbinyuutik ni. N kan sak ki i lakin kar ki di ti Yomdaano saanman ni, ki bia lakin kar ki di Sintaanii saanman ni. ²² Ti koor a ti donn ti Yomdaano wutoore-e? Ti paaroe-e?

²³ Siab yeen a, "Sonu be nan ti tun bont kur." Mamomm; njaan bont kur kaa nani, bont kur kaa bia mok nyooti. ²⁴ Daa dukii a moj kuukoo po, ii biaki dukii a leeb po.

²⁵ Ii nman nant nba ki bi kai daak ni, njaan daa boi ki laan bee nante, ki daa te ki li daamii a dudukiti, ²⁶ kimaan li sob Yennu gbouj ni a, "Tingbouj na nan li bont kur tee Yennu yare."

²⁷ Wunba ki tee Masiaweiro njaan tan baanta jeet, fii diwa, ki daa boi buboit jeet man po, ki daa te ki li daamii a dudukiti ni. ²⁸⁻²⁹ Njaan soo-i wanna a bi mann nant na patire, faa daa nman, ki a saa nmat u yan.

Njaan soo saa boi a, "Li saa teen nlee ki n yan nba loon linba saa biir loo dudukiti? ³⁰ Li-i tee ki n tur Yennu niipoouk n jeet na paak, nlee ki soo saa pak ki biir n sann, jeet nba ki n tur Yennu niipoouk na paaki?"

³¹ Tɔn, li-i tee ki i di, koo ki nyu, koo ki tuun linba kur, yii tee man linba saa tur Yennu baakir. ³² Daa tee linba ki njan Juu nirɔ boor, koo Griik nirɔ boor, koo Yennu niib boori. ³³ Ii tuun man nan maa tuun bianjinba na; n loon ki n tun ki penn sɔɔ kur par bont kur ni; njan li ki tee a n tuun linba ki n loon, koo linba njan ki turin kaa; njan n tuun linba njan ki turibe, kimaan n loon njanne n tinnib.

11

¹ Li paak, ii waa n binbenj nan maa waa Masia binbenj bianjinba na.

Ki jiin yur dɔkinu po Yenjiantu ni

² N naa waas, n mɔk parpeenn nan yaa tian linba kur ki n wann, ki tuun na. ³ Njan bonyennkɔɔe be ki n loon ki n tiari, a Masia-e tee jɔɔ kur yudaanɔ, ki jɔɔ kur mun tee u poo yudaanɔ, ki Yennu mun tee Masia yudaanɔ. ⁴ Li paak, jɔɔ nba yaa wun miar Yennu, koo ki mɔont barjanii na, njan yir siar ki dɔkin u yur, u ki tur Masia baakiri. ⁵ Poo nba yaa wun miar Yennu, koo ki mɔont barjanii na njan ki ki yir siar, u dinn u sɔrɔe fei; li tee nan u koor u yur nae. ⁶ Njan li-i tee ki poo ki yir siar ki dɔkin u yur, nann li njan wun koor u yut; njan laa tee fei ki poo n koor u yut, koo ki pɔɔ u yut na, li njan wun yir siar ki dɔkin u yur manj. ⁷ Li ki tee jɔɔ n yir siari, kimaan u naan Yennu-e ki bia tee Yenpaku; njan poo njanin tee jɔɔ pakue. ⁸ Kimaan jɔɔ naauŋ ki nyii poo ni kaa, njan poo naauŋo nyii jɔɔ ni. ⁹ Yennu ki nan jɔɔ ki tur poo kaa, njan u nan pooe ki tur jɔɔ. ¹⁰ Ki malakanba paak, li njan ki poo n yir siar ki dɔkin u yur, ki lin wann nan jɔɔe mɔk poo yiikoo.* ¹¹ Njan ti Yomdaanɔ boor njanin, jɔɔ-i bonni kaa, poo mun bo sii kaa, ki poo-i munii kaa, jɔɔ sii kaa; ¹² kimaan sintansimm, poo din nyii joo nie, ki pooe mun maar jɔɔ, njan bont kur nyi Yennu boore.

¹³ Ii boi i mɔŋ ki laan li njan ki poo-ii mei Yennu ki daa dɔk u yur siari-i. ¹⁴ Ti binbenj ni, li ponj wann nan jɔɔ-i tee yuumunt, li tee feie ki turɔ; ¹⁵ njan poo-i tee yuumunt, li teenɔ fante, kimaan poo yuumunt tee u bobike. ¹⁶ Njan sɔɔ-i loon wun nɔi mɔniɔk ki jiin li po, n saa yet a timm koo Yenweileeb nba be kur ki mɔk sennleer ki pukin na po.

Ki jiin ti Yomdaanɔ jeet dinu po

(Matiu 26.26-29; Mak 14.22-25; Luk 22.14-20)

¹⁷ Maa yaa n beti linba na njanin, n ki piaki kaa li paaki, kimaan yaa tuu lakin leeb ki tuun bianjinba na, li ki mɔk nyɔɔt ki turini, njan li tee biite. ¹⁸ Sinsinn, n gbia ki bi

* **11:10** 11.10 Siab mun yaa poo bobike tee u yiikoo.

yeen a yaa tuu lakin leeb na, lukitin be i sinsuuk ni, ki n set gaar waama ki li tee mamomme. ¹⁹ Li tee moniie nan lukitin-ii be i sinsuuk ni, kimaan nanne saa wann binba set waa barmonii sonu na yeenin ni. ²⁰ Li-i tee ki i lakin leeb ki di, li ki tee ti Yomdaano jeet kaa ki i dii. ²¹ Kimaan yaa lakin leeb yoo nba na, soɔ kur di u dinue, ki siab mo kon, ki leeb mun yib. ²² I ki mok i moŋ nei nba ki i sii be ki di ki nyu-u? koo i loon yin sian Yennu niibe ki dinn tarii fei-i? N saa yeti a nlee? N saa paki linba na paaka-a? Aaii, n kan pakini.

²³ N gaar wannu na ti Yomdaano boore ki mun toot ki turi: a nyok nba ki bi din fikit ti Yomdaano Yiisa na, ki u jii boroboro ²⁴ ki tur Yennu niipoouk, ki nmit nmit ki tur u poorpoweiteeb a bin nman, naan yetib a, "Nae tee n gbanant nba ki n yaa n tur ki bin kpir i paak na, li paak, ii yoo kii tee nna kii tian n po." ²⁵ Jeet na dinu poorpo, ki u bia jii nyunnyunman nan tiloona nyun, ki yetib a, "Tiloona nyun nae tee n son nyinn, ki wann nan Yennu senn masonpaann ki tur niib; ki yoo nba kur ki i yaa yin nyu, yin nyu kii tian n po."

²⁶ Yoo nba kur ki i tan nman ti Yomdaano boroboro ki nyuu tiloona nyun man, i want nan u din kpo ti paake, ki i sii tee nnae mokmok nan yoo nba ki u tan saa jen. ²⁷ Nann amii, wunba kur nman ti Yomdaano boroboro na, ki nyuu u tiloona nyun na, naan bo ki jan nan wun tun nna, li daano tun biit ki tur ti Yomdaano gbanant nan u son nawa. ²⁸ Soɔ kur n namm u moŋ fanuwa, ki lian fit nman boroboro na ki bia nyu tiloona nyun na. ²⁹ Wunba ki bann ti Yomdaano gbanant na paak naan nman ki nyuu, u saa la tubdatu nba bi, waa nman ki nyuu na paak. ³⁰ Nanne teen ki i bonchiann chok ki yiar, ki siab mun kpo. ³¹ Naan li-i tee ki i namm i moŋ fanu ki nman, i kan la tubdatu. ³² Naan ti Yomdaano-i bu ti buut ki ti la tubdatu, u ji tan kan biir timm, yoo nba ki u saa biir tingbouŋ na nilee na.

³³ Li paak, n naa waas, li-i tee ki i lakin leeb a i di ti Yomdaano jeet, yin guur leeb. ³⁴ Naan wunba ki kon moko, ki u kan fit guur ti Yomdaano jeet dinu na, nann wun di u njaak niwa, ki fit lian baar, nanne kan baar nan tubdatu ki turo, yoo nba ki i lakin leeb na. Maan nba biar na, mi-i tanj baar, n saa pak turi.

12

Ki jiin Yennu Seyeen piinii po

¹ N naa waas, n loon yin bann Yennu Seyeen piinii nba tee bianjinbae nan barmonii. ² I mi nan yoo nba ki i daa din

ki teen Masia yada na, i din waa patae, linba ki piak, ki li kooni bonbiir ni. ³ N loon yin bann nan Yennu Seyeen na-i be wunba ni, li daano kan fit yet mob ki biir Yiisa; soo mun kan fit yet a Yiisa-e tee ti Yomdaano, see Yennu Seyeen na be u ni ki te ki u yet nna.

⁴ Seyeen piinbooru booru be, naan Seyeen yenokooe teen piinii man. ⁵ Yenjiantbooru booru mun be; naan Yomdaan-yenokooe ki ti jiantir. ⁶ Toonbooru booru mun be, naan Yen-yenokooe te ki soo kur tuun u toonn. ⁷ Seyeen na teen Masiaweira kur linba want Seyeen na benue, a tin somm Masiaweira na kur. ⁸ Seyeen na saa tur soo yan maan; ki bia tur soo bannu ki u piak bannu maan; naan li kur nyi Seyeen yeno nie. ⁹ Seyeen mane teen soo yada, ki bia teen soo pan nba te ki baatib laat laafia na; ¹⁰ ki bia teen soo yaak ki u tuun baktinaun toona; ki bia teen soo yan ki u sokint Yennu maan; ki bia teen soo yan ki u bant piinii nba nyi Yennu Seyeen boor nan linba ki nyi Seyeen boor; ki bia teen soo yan ki u piak mabooru booru; ki bia teen soo yan ki u fit kpintir mabooru man. ¹¹ Linba na kur tee Seyeen man toonae, ki u pi soo kur li piinii nan hoo Seyeen nba loon bianjiba.

Gbanant paak labaar

¹² Masia tee nan gbanant nae; gbanant tee yennkooe naan ji bokit bokit, naan laa lek bokit bokit na gbaa, li tee gbananyenne. ¹³ Ti kura nba tee Juu teeb, nan binba ki tee Juu teebi, nan daaba, nan yent-n-moŋ damm, bi wur ti kur Yennu nyunwuru, u Seyeen yenokoo sann nie, a ti taan teen gbananyennkoo; ki Seyeen yenokoo mane gbee ti kura.

¹⁴ Gbanant na ki tee bok yennkoo kaa, naan li yaba. ¹⁵ Li-i tee ki taar yet a u ki tee gbanant bokiri, kimaan u ki tee nuu, nann kaa saa te ki u ki tee gbananti. ¹⁶ Ki tubir mun-i yet a waa ki tee ninbinn na, li paak, u ki tee gbanant bokiri, nann kaa saa te ki u ki tee gbananti. ¹⁷ Gbanant na kur-i taan ki tee ninbinnie, li saa teen nlee kii gbia? Ki li-i taan tee tubir, nlee ki li saa gbat nubiru? ¹⁸ Naan Yennu-e taan gbanant na kur ki teen gbananyennkoo, waa loon bianjiba. ¹⁹ Li kur-i bonni taan tee bonyennkoo, li bo sii tee gbananta-a? ²⁰ Laa tee bianjibae na, linba gaa gaa gbanant paak yaba, naan li tee gbananyennkooe.

²¹ Ninbinn kan fit yet nuu a u ki loono; ki yur mun kan fit bet taa a u ki loommi. ²² Ki ti gbananboka nba gaa gbanant paak ki tee nan bi ki mok pan na-i kaa, gbanant na kan tun siar. ²³ Gbananboka nba ki ti gorii a li ki mantik mok baakir na, namme ki ti mantik diab fanu, ki gbananboka nba ki

ɲan nan niib-ii laat na, ɲanne ki ti bɔri. ²⁴ Gbananbɔka nba ɲan na, li ki loon sommiri. Yennu maɲe ɲamm li gbanant, a lin tur gbananlia nba ki ti gorii ki li ki mɔk baakir na fant. ²⁵ Li paak, ti gbanant ki mɔk lukitimi. Gbanant kur nba gaa gaa na, bi fiin bi leeb po. ²⁶ Gbananbɔkir yennkɔɔ-i di fara, gbananbɔklia na mun tuu di li farae; gbananbɔkir yennkɔɔ-i la baakir, lia na mun tuu mɔk parpeen.

²⁷ Yimme lakin tee Masia gbanant, ki sɔɔ kur tee u gbanant nba gaa na yenn-nba. ²⁸ ɲanne ki Yennu gann toomiinba u niib sinsuuk ni, ki bi tee saakab; ki wei gann sɔkiniinba; ki gann wannteeb; ki wei paan binba tuun bakitnaun toona; ki gann binba te ki baatib laat laafia, ki gann somnteeb; ki wei paan saakab nba ɲan ki gorii toona paak; ki wei paan binba piak maboorganii. ²⁹ Ti kur kaa tee toomiinba, koo sɔkiniinba, koo wannteebi. Ti kur kaa sii mɔk yikoo ki saa tun bakitnaun toona. ³⁰ Ti kur kaa bia mɔk yikoo ki saa te ki baatib-ii laat laafia, koo ki pak maboorganii, koo ki kpint maboorganii. ³¹ Ii loon man piinii nba tee piinjaana nan ninmɔnn.

N saa wannɔ sɔnu nba gar li kur.

13

Ki jiin lomm po

¹ Tɔn, mi-i lekii fit piak maboorganii kur, koo ki fit piak malakanba maan, ɲaan ki ki mɔk lommi, n tee nan gingann koo gbekiru fuut nae. ² Mi-i fit sɔkint Yennu maan, ki bant woonin ni maan kur, ki mɔk bannu, ki mɔk yada nba saa fit te ki jɔfɔkit n fikit ki saan leer po, ɲaan ki ki mɔk lommi, n tee yanne. ³ Mi-i jii n mɔkint kur ki tur tatimm, ki lek jii n gbanant chab ki bi joo muu gbaa Masia paak, ɲaan ki ki mɔk lommi, n ki mɔk nyɔɔti.

⁴ Wunba mɔk lomm, u mɔk sukurue nan burchint niib paak; u ki mɔk funfun, ki bia ki mɔk garuk, ki bia ki mɔk dont-n-mɔɲi. ⁵ U ki mɔk nyatuku; u ki loon u mɔɲ nyɔɔt kuukɔɔ kaa; u ki dont wutoor yann yanni; u bia ki dia bonbiir nba ki bi tumɔ. ⁶ Wunba mɔk lomm, u ki mɔk parpeenn nan biit po, ɲaan mɔk parpeenn nan barmɔnii poe. ⁷ Wunba mɔk lomm, u ki bakit; u yada nan u dindann nan u sukuru ki mɔk baanu.

⁸ Lomm ki mɔk gbennu. Barsɔkinu, nan maboorganii paku, nan bannu tan saa gara. ⁹ Ti bannu nan barsɔkinu na waar; ¹⁰ ɲaan linba na kur-i tanɲi baar, li yooe ki ti saa nyik linba waar na kur.

¹¹ Maa din tee bik, n pinpakit, nan n bannu, nan n dudukit din tuu tee bisuko; ɲaan maa ji tan beer nirɔ, n nyik bisin

ni bonae. ¹² Taa mi linba mōtana waar, ki tee nan faa saa got a mōᅇ nyun ni, ki li tee bonlinlinn bianᅇnba nae; ᅇaan ti tan saa lare yeenin ni. Maa mi linba, li daa waar; ᅇaan n tan sii mir fanu nan Yennu nba min bianᅇnba nae.

¹³ Tᅇn, yada, nan dindann, nan lomm, li bona ᅇantaa na be; ᅇaan lomme gar li kur.

14

Seyeeᅇ piinii labaar biak

¹ Ii loon lomm ki gar bont kur; ᅇaan kii biaki loon Yennu Seyeeᅇ piinii nan ninmᅇnjar; kii mantik-ii loon piinii nba tee Yennu barsᅇkinu. ² Wunba piak maboorganii nba ki Yennu Seyeeᅇ wannᅇ na, u piak teen Yennu-e, u ki piak teen niib kaa, kimaan sᅇᅇ ki bant li paak, waa piak woonin ni maan Seyeeᅇ paᅇ ni na; ³ ᅇaan wunba sᅇkint Yennu maan ki teen niib, u teemm paᅇ, ki kᅇᅇntib para, ki bia teemm parpeenn. ⁴ Wunba piak maboorganu, u sommit u mᅇᅇ kuukᅇᅇ; ᅇaan wunba sᅇkint Yennu maan, u sommit Masiaweirae.

⁵ N sunman ki sᅇᅇ kur-ii piak maboorganii, ᅇaan n mantik sunman ki i kura-ii sᅇkint Yennu maame. Wunba sᅇkint Yennu maan, li mᅇk nyᅇᅇt ki gar wunba piak maboorganu, see ki sᅇᅇ be ki fit kpint maan na ki wann Masiaweira ki li sommib. ⁶ N naa waas, mi-i baar i boor ki tan piak maboorganii, sommlanne ki n sommitini? Sommir kaa; see ki n baar ki fiit bona nba nyii Yennu boor ki wann, koo man baar nan yan, koo ki sᅇkin Yennu maan ki turi, koo ki wann, wannsau.

⁷ Li-i lekii tee bona nba ki mᅇk manfoor nān yerik koo biᅇk nna, ki li ki tee a li mᅇ kᅇᅇt kᅇᅇt ᅇaan lakin taan mᅇyomm, a saa teen nlee ki bann yerik mᅇnii nan biᅇk mᅇnii? ⁸ Wunba peeb naatunn nae kii peb ninmᅇnn pebu faanu, ᅇmee saa teen siir nan tᅇbu? ⁹ Nnae mun, li-i tee ki i piak maboorganii, nlee ki bi saa bann yaa piak linba? Li paku sii tee yanne, see ki i piak linba ki bi saa fit bann li paak. ¹⁰ Mabooru bonchiann be tingbouᅇ na ni, ᅇaan li kur mᅇk paak. ¹¹ ᅇaan mi-i kii mi maan paak, n tee boorganue ki tur wunba piak nanin na; wunba mun piak ki teenin na tee boorganue n boor. ¹² Yaa set loon Seyeeᅇ piinii na, yii loon piinii nba saa somm Masiaweira na.

¹³ Wunba piak maboorganu, wuu mei Yennu ki wun te wun fit sᅇkin linba ki u piak maᅇ. ¹⁴ Mi-i mei Yennu maboorganu ni, n seeke mei, ᅇaan n yan kaa lenᅇi. ¹⁵ N saa teen nlee? N saa miar Yennu nan n seeke, ki bia miarᅇ nan n yan; ki yin yanii ki tur Yennu nan n seek, ki bia yin

yanii nan n yan. ¹⁶ Fi-i jii maboorganu ki dontir Yennu nan u Seyeen paŋi, ki niro nba ki a be nano na ki mi faa yeen linba, u saa teen nleewa ki sak nan a niipoouk turu na tee mamomme? ¹⁷ A niipoouk turu na lek ŋan, ŋaan li ki mək sommir ki teen soo.

¹⁸ N tur Yennu niipoouk nan maa piak maboorganii ki gar i kur na; ¹⁹ ŋaan mi-i be Masiaweira sinsuuk ni, n sii loon man pak mɔbona ŋanŋmu nba mək paake ki lin somm leeb na, ki gar man pak mɔbona tusir maboorganu ni.

²⁰ N naa waas, i daa dia bisin dudukiti, ŋaan biit ni, ii tee nan sanpantii na; ŋaant man ki i dudukit-ii tee subir teeb dudukit. ²¹ Li sob Yennu gbouŋ ni a, “N tan saa tun siab bin nyi siarpo ki tan pak maboorganii ki tur n niib, ŋaan bi lek kan gbiint ki turimi.”

²² Li paak, maboorganii tee nyinne ki tur binba ki teen Masia yada na, li ki tee binba teeno yada na kaa. ŋaan Yennu maan sokinu tee nyinne ki tur yada damm, ki li ki tee binba ki teen Masia yada na kaa.

²³ Masiaweira kur-i lakin leeb, ki soo kur piin piak maboorganii, ki binba ki tee Masiaweira koo binba ki mi li po tan koo, bi kan yet a i waate-e? ²⁴ ŋaan Masiaweira-i lakin leeb, ki gaan Yennu maan ki sokint teen niib, ki wunba ki tee Masiaweiro, koo wunba ki mi li po tan koo ki gbat baa sokint linba na, ŋanne saa te ki wun bann u biit ki bu u moŋ buut, ²⁵ ki u saa bann u woonin ni dudukit ki li doo yeenin ni, ki u saa gbaan ki pukii Yennu ki yet a, “Mamomm, Yennu be nani.”

Masiaweira nba sii jiantir Yennu bianŋinba

²⁶ N naa waas, n ji saa yet a bia? Li-i tee ki i lakin leeb a yin jiant Yennu, ki soo mək yaŋ, ki soo mək wannu, ki soo mək mafiitkar ki saa wann, ki soo mək maboorganu paku, ki soo mun mək maboorganu maŋ kpintu; ii tuun linba na kur ki lin somm Masiaweira. ²⁷ Bi-i loon bin pak maboorganii, bi daa gaar niib banlee koo bantaa, bii piak yeno yeno, ŋaan ki soo mun-ii kpintir li paak yenn yenn. ²⁸ Wunba saa fit kpint maan na paaki kaa, wunba piak maboorganu na n ŋmin Masiaweira na sinsuuk ni, ŋaan pak tur u moŋ nan Yennu. ²⁹ ŋaant man ki niib banlee koo bantaa n sokin Yennu maan, ki binba biar na n got maan na ni. ³⁰ ŋaan li-i tee ki loo be i sinsuuk ni ki tan yaa wun sokin Yennu maan, wunba bo piak na n ŋmin. ³¹ I kur saa fit sokin Yennu maan yeno yeno, ki lin te soo kur n tumii, ki lin chee u par. ³² Yennu sokinii saa fit soor u moŋ, yoo nba ki li baaro;

33-34 kimaan Yennu ki yiinit a tii tee kpir kpir kaa; njaan u yiinit a tii tee soon nnae.

Poob n nmin bi mɔi soon nna Masiaweira sinsuuk ni, nan laa tee bianjinba Masiaweileeb kur sinsuuk ni na. Yaak kaa ki bi saa pak, nan Yennu sennu nba wann a bi ki mɔk yaak nan bin pak siar, koo ki teen yudamm na. ³⁵ Siar-i be ki bi loon bin boi bann, bin boi bi sɔrib nei niwa. Li tee feie ki poo n pak Masiaweira tintaankaanu ni.

³⁶ Labaari-i? Yennu mɔmaan na nyii i boore-e? Li baar i kuukɔɔ boore-e? ³⁷ Wunba mi nan u tee Yennu sɔkinii koo ki mɔk Yennu Seyeen piinii, wun bann nan linba ki n sɔbin ki teeni na tee ti Yomdaano sennue. ³⁸ Njaan wunba yêt, i mun daa gaan u yari.

³⁹ Li paak, n naa waas, ii loon Yennu maan sokinu man, njaan bia daa yêen maboorganii paku. ⁴⁰ Njaant ki bont kura-ii tuun bonnann kii waa leer.

15

Masia kuun firu labaar

¹ N naa waas, n loon ki n tiari barjanii nba ki n din mɔont ki turi, ki i gaar ki diar fanu na poe. ² Li-i tee ki i diar fanu, i saa tinna. Nna-i kaa, i yada na sii tee yanne.

³ Kimaan n din beti labaar nba ki n mun din gaar na, ki li tee barjaann ki gar barii kura: a Masia din gaar timm biit damm paak ki kpo, nan laa sɔb Yennu gbouŋ ni bianjinba na; ⁴ ki bi piiu; ki u fiir kuun ni daanjantaa daar, nan laa sɔb Yennu gbouŋ ni bianjinba na; ⁵ ki u dokit Piita paak, ki bia dokit toomiinba piik nan banlee na paak. ⁶ Li poorpo biak ki u dokit u poorpoweiteeb nba taan ki yab gar niib kobii njanjmuwa na paak, ki wann u mɔŋ. Bi bonchiann daa be bi manfoa ni, ki bi siab mun kpowa. ⁷ Li poorpoe ki u bia tan dokit Jeems paak, ki ji tan dokit toomiinba kura paak.

⁸ Linba na kur poorpo, ki u bia dokit n paak, min nba tee nan bik nba ki bi marɔ ki u daar ki baar na. ⁹ Toomiinba na kur, njaan mine tan joont, ki n bo ki jan nan bii yin toonii, kimaan maa din dinn Yiisaweira biak na paak. ¹⁰ Njaan Yennu sommir paake ki n tee maa tee wunba, ki sommir nba ki u turin na, li ki teen yanni; n tun ki gar toomiinba na kura, njaan min kaa tumi, Yennu sommir nba be n ni nae tun. ¹¹ Li-i tee minie, koo nammie, njanne ki ti kur want niib, njanne ki i mun teen yada.

Ki jiin kuun firu po

¹² Li paak, taa mɔontir barii nba a Masia din fiir kuun ni na, ki nlee ki i siab yeen a binba kpo na tan kan fiiri? ¹³ Li-i tee ki kuun fiiru kaaie, li want nan Masia din ki fiir

kuun ni; ¹⁴ ki Masia-i diŋi kii fiir kuun ni-ie, ɲann ɲarin ti ki mək labaar nba ki ti ji saa mɔonti; ki i mun ki mək linba ki i saa teen yada. ¹⁵ Ki li-i tee nnaie, ɲann ɲarin ti teen fai siara damme na ki tur Yennu, kimaan ti poŋ teen Yennu siara damm, a u din fiin Masia kuun niwa; ɲaan kuun fiiru-i kaa, u set din ki fiinɔ kuun ni. ¹⁶ Kpeemm fiiru-i kaa, ɲann ɲarin Yennu din ki fiin Masia kuun ni. ¹⁷ Masia-i diŋi kii fiir kuun ni, i yada tee yanne, ki i bia daa be i toonbiit nie. ¹⁸ Li bo bia want nan binba teen Yiisa yadawa ki kpo na bote. ¹⁹ Taa teen Masia yada na, li-i tee ki li mək nyɔot tingboun na benu ni kuukɔɔie, ɲann ɲarin ti bo sii mək ninbaauk ki gar sɔɔ kur.

²⁰ ɲaan li tee barmɔniie, Yennu set din fiin Masia kuun niwa. ɲɔɔ Masia-e tee daanɔ nba fiir kuun ni sinsinn; ki li want nan binba kur kpo na mun tan saa fiir kuun niwa. ²¹ Nirɔe baar nan kuun tingboun na ni; nnae mun ki nirɔ bia baar nan kuun fiiru. ²² Kimaan Adam paake ki nisaarik kur kpenn; nnae mun, Masia paak, nisaarii saa la manfoa. ²³ Sɔɔ kur saa fiir, kuun fiiru yoo; Masia-e fiir sinsinn, ki binba tee u niib na mun tan saa fiir, u baaru daar maŋ. ²⁴ Li poorpo ki joontu n baar, ki u tan saa nyann naan yent nan paŋ nan yiikoo kur, ki jii naan maŋ ki tur u Baa Yennu. ²⁵ Masia tan sii yen yent kur mək mək ki tan tuu yoo nba ki Yennu saa nyann u datai kur ki teemm u nuu ni. ²⁶ Dataak nba ki u tan saa joont biirɔ tee kuume. ²⁷ Li sɔb Yennu gboun ni a, “U jii bont kur ki teen u nuu ni.” Tɔn, li ki wann a Yennu mɔŋ pukin bont kur maŋ ni. ²⁸ Ki bont kur-i taŋi be Masia nuu ni yoo nba, ɲann u mɔŋ tan sii be Yennu nuu nie, wunba te ki bont kur be u nuu ni na; ki ɲɔɔ Yennu yen bont kur.

²⁹ Nirɔ-i kii fi kuun ni, bee ki bi wur siab Yennu nyunwuru ki ki wurib bi mɔŋ paak, ɲaan wurib kpeemm paaki? Kpeemm-i kii fi, bee ki bi tee nna? ³⁰ Bee ki ti yen sii kɔɔ ninbɔŋ ni yoo kuri? ³¹ N naa waas, n mək parbifaant i paak nan yaa be bianɲinba nan ti Yomdaanɔ Yiisa Masia na, linba na paake ki n yeen a n tookit kuun yoo kur na. ³² Ki min nan Efesus doo ni niib nba tee nan bonkobibiit na kɔn, ki mi-i tee nisaarik nba kan fiir kuun nie, li nyɔot tee lanne ki turimi? Kpeemm-i kii fi kuun ni, ɲaant man ki tii di kii nyu, kimaan ti won saa kpowa.

³³ I daa saak ki sɔɔ n kpanni. Niŋamm nan nibiit-i tɔkii, li saa biir niŋamm maŋ binbeŋa. ³⁴ ɲaant ki i yan n jen, ki ji daa tuun toonbiiti. I siab ki mi Yennu; ɲanne ki n sɔbin na ki yaa n dinni fei.

Ki jiin gbanant nba saa fiir na po

³⁵ Sɔɔ saa boi a, “Nlee ki binba kpo na tan saa fiir kuun ni? Bi gbanant tan sii tee nlee?” ³⁶ Jatuk na, linba ki a bur, li kan fit pia li yoo; see ki li kpo daanna ki tan fit lian pia. ³⁷ Fi-i bur bonboorik, li kii tee nan linba saa pia na kaa; a buur bonboorik nae, li pasiar fan bur dii koo linba kur; ³⁸ ɲaan Yennu-e saa te bonboorik maɲ n pia ki tee nan waa loon bianɲinba na; ki bonboorik kur mɔk li mɔɲ ninnaunɔ.

³⁹ Bonfoor kur mɔk u ninnaunɔ, nisaarii gbanant tee yomme, ki bonkobit yar mun tee yomm, ki nɔɔnii yar mun tee yomm, ki janii yar tee yomm.

⁴⁰ Sanpaapo bona mɔk bi gbanant li kɔɔe, ki tingboun na ni bona mun mɔk bi gbanant li kɔɔ. Sanpaapo bona gbanant fant be li kɔɔe, ki tingboun na bona gbanant fant mun be li kɔɔ. ⁴¹ Yonnu mɔk yentu li kɔɔe, ki ɲmaarik mun mɔk yentu li kɔɔ, ki ɲmaabira mɔk yentu li kɔɔ, ki ɲmaabira maɲ yentu tee kɔɔt kɔɔt.

⁴² Li tee nnae kuun fiiru ni; bi-i pii gbanant tinj ni, li tuu tan pɔɔke, ɲaan li-i taɲi fiir, li ji kan mi kpo. ⁴³ Bi ki piit nan fanti, ɲaan ti tan saa fiir nan fante; bi bia ki piit nan paɲi, ɲaan ti tan saa fiir nan paɲe. ⁴⁴ Bi piit nan tingboun na gbanante, ɲaan ti-i fiir ti sii tee gbanant nba tee Seyeen yar. Gbanant nba tee tingboun na yar be, ki gbanant nba tee Seyeen yar mun be. ⁴⁵ Kimaan li sɔb Yennu gboun ni a, “Sinsinn nirɔ Adam na din tee nisaarike.” Tɔn, nirɔ nba joont ki baar na tee Seyeen nba teent manfoor nae. ⁴⁶ Gbanant nba tee Seyeen yar na kaa baar sinsinni, ɲaan tingboun na gbanant nae baar sinsinn, li poorpo ki Seyeen yar na wei. ⁴⁷ Sinsinn nirɔ na din nyii tant nie, ki nirɔ nba wei na nyii Yendoun ni. ⁴⁸ Tingboun na teeb tee nan jɔɔ nba ki Yennu jii tant ki namɔ nae; ki binba tee Yendoun ni yab na tee nan jɔɔ nba nyii Yendoun ni na. ⁴⁹ Ti kura gbanant tee nan Adam nba nyii tant ni na yar nae; dasiar ti bia tan sii tee nan jɔɔ nba nyii Yendoun ni nae.

⁵⁰ N naa waas, n beerie nan gbanant nba tee nant nan sɔn na kan fit kɔɔ Yendoun ni; ki gbanant nba kpenn kan fit la manfoor nba kaa gbennu.

⁵¹ N yaa n beti woonin ni maame. Ti siab tan saa kpo; ki siab mun tan sii be mɔkmɔk nan Yiisa baaru daar; ɲaan ti kur tan saa lebita. ⁵² Li daar, naatunn-i taɲi mɔ, ti kur saa lebit yomme yiama nan ninbinn kabintu na; naatunn saa mɔ, ki kpeemm n fiir nan gbanant nba kan mi kpo, ki timm nba tan be manfoor ni li daar, ti gbanant saa lebite. ⁵³ Li kpaa talas nan gbanant nba pɔɔkit na n tan kpant gbanant nba ki pɔɔkit, ki gbanant nba kpenn na tan saa

kpant gbanant nba ki kpenni. ⁵⁴⁻⁵⁵ Li paak, linba na kur-i tan teen, li yoo na linba sob Yennu gbounj ni na saa gbee, a "U nyann kuun gbenna." Li bia sob a:

"Kuun, a nyannu na be lia? Kuun, a tonu na be lia?"

⁵⁶ Kuun tonu tee biite, ki biit kpit sennu panj ni. ⁵⁷ Ti teen Yennu niipoouk nan waa teent nyannu, ti Yomdaano Yiisa Masia paak na.

⁵⁸ Li paak, n naa waas, ii be man fanu ki daa baa Masiaweu ni. Ii jii i moŋ kii tuun ti Yomdaano toona yoo kur, kimaan i mi nan toona nba ki i tuun ki teen ti Yomdaano na, li tan kan baa yanni.

16

Baa saa lakin likirii bianjinba

¹ Ton, n loon ki n wanni ki jiin likirii nba ki i lakin ki yaa i somm Yennu niib nba be Judea yent ni na poe; ii tun nan bianjinba ki n wann Masiaweira nba be Galasia tinj ni na.

² Lasir daar kur, soo kur n tuu nyinn likirii, waa tun ki la bianjinba, ki bir, ki mi-i tanj baar, ki i ji daa lakii likirii. ³ Mi-i tanj baar, n tan saa sob gbounj ki tun binba ki i gann na, ki bin saan nan i piinii man Jerusalem. ⁴ Li-i tanj jan nan man saan n moŋ, tin tok saan.

Pool nba lor wun tun bianjinba

⁵ N lor ki n saan Masedonia yent niewa, ki ji baar i boor. ⁶ Li pasiar n tan sii be i boor yoo waan, koo piar na kur; ki i tan saa sommin ki n gar saan siaminba kur ki n saa. ⁷ N ki loon ki n baar i boor ki goni yoo waaminna kaa njaan gari, njaan ti Yomdaano-i saa sak, n saa yukir i boora.

⁸ N sii be Efesus doo ni na mokmok nan yukitgar tiaru jaamm dapiinŋmu poorpo. ⁹ Sonu loot ki yaa bonchiann ki turin ki n saa tun Yiisa toona, njaan datai bonchiann mun be.

¹⁰ Timoti-i tanj baar i boor, ii mi man ki yin koono janmaanii, kimaan u tuun ti Yomdaano toonae nan maa mun tuun bianjinba na. ¹¹ Ii mi man ki soo n sian, njaan ii te ki wun nyi nan parmaasir ki baar n boor, kimaan n gorii njoo nan ti naa waas sonu po.

¹² Ti naa bik Apolos njarin, n barimoe ki loon njoo nan ti naa waas na n tok baar i boor, njaan u ki loon wun baar motana; li-i tee ki u la yoo, u saa baara.

Ki jiin kpaanii nan foontii po

¹³ Ii guu man kii be fanu i yada ni, kii mok par nan panj. ¹⁴ Ii tuun man bont kur nan lomm.

¹⁵ I poŋ mi Stefanas nan u ŋaateeb po, ŋamme din tee niib nba sint teen Masiaweira, Akaya yent ni, ki jii bi moŋ ki tuun ki teen Yennu niib. ¹⁶ N naa waas, n barimie, ii tokii nibooru na binber, nan bi toontunleeb kur binber, nan binba tuun bonchiann ki teen Yennu niib na.

¹⁷ N moƙ parpeenn ki jiin Stefanas, nan Fotunatus, nan Akaikus baaru na po, kimaan yaa daan kaa n boor ni na, n daan moƙ parbiir, ŋaan baa baar na, n ji ki moƙ parbiiri, ¹⁸ kimaan bi chee min nan yimm parawa; li paak, ii tur li nibooru baakir.

¹⁹ Masiaweira nba be Asia yent ni na foonti. Akuila nan Prisila, nan Masiaweira nba lakii ki jiantir Yennu bi ŋaak ni na foonti fanu, ti Yomdaano sann ni. ²⁰ Ti naa waas na kur foonti.

Ii foont leeb kii kpamii man.

²¹ Min Pool-e jii n moŋ nuu ki sobin foonti.

²² Wunba kur ki loon ti Yomdaano, moƣor-ii be u paak. Maranata: li paak tee "Ti Yomdaano, baat."

²³ Ti Yomdaano Yiisa ninkpabaun-ii be nani. ²⁴ N loon i kur nan barmonii, Yiisa Masia sann paak. Mamomm.

Pɔɔl gbouŋ nba pukin ŋanlee ki u din sɔb ki tur KORINT TEEB nae na

Ki jiin 2 Korint teeb gbouŋ na po

Pɔɔl din sɔb u gbouŋ nba pukin ŋanlee ni, ki li saa Korint teeb boor, yoo nba ki ŋɔɔ Pɔɔl nan Yiisaweira nba be leŋ na binbeŋ paar bonchiann nae.

¹ Min Pɔɔl nba ki Yennu loomm ni ki u teenin Yiisa Masia toomii na, min nan ti naa bik Timoti-e sɔbin gbouŋ na ki teen Yennu niib nba be Korint, nan u niib kur nba be Akaya tingbouŋ kur ni. ² Ti Baa Yennu nan ti Yomdaano Yiisa Masia ninkpabaun nan parmaasir-ii be nani.

Pɔɔl nba teen Yennu niipoouk bianjinba

³ Ŋaant ki ti tur Yennu nba tee ti Yomdaano Yiisa Masia Baa na niipoouk; ŋɔɔe tinit ninbaauk; u boor nie ki ti parmaann kur nyi. ⁴ Ŋɔɔe maant ti para ti biak kur ni, a tin mun fit maan binba be biak booru booru ni na para, nan Yennu nba maan ti para bianjinba na. ⁵ Ti biak dinu Masia sann paak nba yab bianjinba, nnae ki ti parmaann mun bia yab kimaan ŋɔɔ Masia paak. ⁶ Taa loon ki tin maan i para ki te ki yin la tinnu na paake te ki ti di biak. Ti-i la parmaann, li tee i paake, a tin mun maan i para, ki yin mun la sukuru ki di biak nan taa dir bianjinba na. ⁷ Li paak, ti mɔk dindann ki jiin i po nan i saa saan tɔɔnna, kimaan ti mi nan yaa di biak nan taa mun di bianjinba na, nnae ki i mun bia sii laat parmaann nan taa laat bianjinba na.

⁸ N naa waas, n loon ki n tiari biak nba ki ti din dii Asia yent ni na poe. Biak manj din mantik gar ti paŋ terik ki tan te ki ti ŋaa dindann ti mɔŋ manfoa powa, ⁹ kimaan ti ji din tan dukii nan kuun ki fɔk nanti, ŋaan linba na din tun a lin wannit nan li ki ŋan ki tii maa ti mɔŋ paaki, ŋaan kii maa Yennu nba fiint kpeemm na paak. ¹⁰ Ŋɔɔe din nyinnit kuun dangbenjir na ni. U saa tinnita, ki ti mɔk dindann nan u bia saa tinnit yoo nan yoo. ¹¹ Yi mun bia sommit nan Yenmiaru man, ki u saa gat niib bonchiann miaru nba ki bi mei ki teent na, ki saa sommit, ki niib bonchiann saa turo niipoouk ti paak.

Ki jiin Pɔɔl lora lebitu po

¹² Linba te ki ti mɔk yuugontir na tee nnae: ti dudukite wantit nan ti mɔk barmɔnpaku nan yentinu, tingbouŋ na

niib boor, mantik taa daa be nani ki timm nan yimm tee weinanleeb na; Yennu sommir paake te ki ti be nna maŋ, li ki tee nisaarii yan paak kaa. ¹³ Ti sobin linba ki i saa fit karin bann li paake ki teeni na, ŋaan mək dindann nan i tan saa bann fanu ¹⁴ nan yaa poŋ bann waaminna bianjinba na, a i tan saa fit kii mək yuugontir ti paak, nan taa mun sii mək yuugontir i paak, ti Yomdaano Yiisa jenu daar bianjinba na.

¹⁵ Maa bann linba na paake ki n daan lor maa n poŋ jen i boor, ki yin la sommir taar munlee, ¹⁶ kimaan n daan lor nan mi-i taŋi gaar saa Masedonia man bot gōnie, ki mi-i taŋi jent man bia bot gōni, ki la sommir i boor, linba saa sommin ki n ŋmat saan Judea. ¹⁷ Ki n lor maŋ daan tee kpinkpanni lore-e? koo maa daan lor maa n tun linba maŋ tee nan tingbouŋ na yab nba tuu yet a, “Nn, nn,” ŋaan bia tan yet a “Aaii, aaii” nae-e? ¹⁸ ŋaan Yennu nba tee barmōnii daano na paak, n mōsonn nba ki n daan turi na ki tee “Nn” nan “Aaii” kaa. ¹⁹ Kimaan Yiisa Masia nba tee Yennu Bija, wunba ki min nan Sailas nan Timoti din mōont u po ki turi na, u ki tee “Nn” nan “Aaii” kaa, ŋaan u tee “Mme.” ²⁰ Kimaan ŋōōe tee “Nn” Yennu mōsona kur ni. Linba na paake te ki ti yet a “Mamōmm” Yiisa Masia ni, ki li dont Yennu sann. ²¹ Yennu-e din gannit ki ti be ti kōō, ki senn timm nan yimm fanu Masia ni. ²² ŋōōe jii u Seyeen ki teen ti para ni, ki li tee dōk ti paak, ki want nan u tan saa turit linba kur ki u bir guunit nawa.

²³ Yennu-e tee n siaradaano nan linba daan te ki n ki baar Korint i boor na tee n ki loon ki n dat i tubae. ²⁴ Ti kan fit mukisi ki wannu yaa saa teen yada bianjinba, kimaan ti mi nan i mək yada ki see fanu, ŋaan ti tuun nani a tii wanti yaa saa teen bianjinba kii mək parpeenne.

2

¹ Li paake ki n ji daan lor n par ni nan n kan baar i boor ki tan turi parbiiri. ² Li-i tee ki n baar ki tan biir i para, ŋmee ji saa penn n pari, see yimm nba ki n biir i para na. ³ Li paake ki n din sobi gbouŋ, maa n ki loon ki n baar ki tan la parbiir yimm nba bo saa penn n par na boori. Kimaan n teen yada nan n parpeenn tee i mun yaa parpeenne. ⁴ Maa din sobin gbouŋ na ki teeni, n din sobir nan parbiir bonchiann nan ninnyuute; li din ki tee a n loon ki n biir i para kaa, ŋaan n din loon ki yin bann lomm bonchiann nba ki n mək ki jiin i poe.

Ki jiin nyikinhab po

⁵ Li-i tee ki sōō tun i yeno biit, u ki biir min kōō kaa, ŋaan u biir i kuraewa, maa ki loon lin mantiki tee ninmōnn na paake ki n yeen linba na. ⁶ I kure daan lakin ki dat u tubir,

li paak, li jaŋa, ⁷ li ŋan ki yin nyik chabɔ, ŋaan kii maant u par, ki daa te ki u baa tarrri. ⁸ N barimie, ŋaant ki wun bann nan i bia daa loonɔ bonchiann. ⁹ Linba na paake ki n din sobin maa n laan i set saak n mɔb bonsiar kur ni-i. ¹⁰ Li-i tee ki i nyik chab wunba u biit, n mun nyik chabɔ na, kimaan mi-i nyik chabɔ linba paak, i paake te ki n nyik chabɔ Masia toonn; ¹¹ a Sintaanii daa laat yaaki, kimaan ti mi u sonii nba tee bianjinba.

Ki jiin Trowas doo po

¹² Maa din tan baar Trowas doo ni maa n mɔont Yiisa barŋanii nae, ki n bann nan Yennu set loot u toona sonjouk leŋa. ¹³ ŋaan maa din ki la n naa bik Taitus leŋ na paake ki n ki la pardɔonn; li paak ki n chab leŋ teeb, ŋaan gar saan Masedonia.

Masia nba teent nyannu bianjinba

¹⁴ Ti teen Yennu niipoouk, kimaan taa gaa nan Masia na paake ki ti nyant bonsiar kur. Yennu jiit a ti fiit Masia-e ki wann sɔɔ kur; ki u barŋanii bannu tee nan tulaarii nba nubir man bianjinba nae. ¹⁵ Ti tee nan bonnunubmana nae, ki Masia jiit ki wubint ki teen Yennu, ki li yat kɔɔ binba laat tinnu nan binba ki laat tinnu na kura. ¹⁶ Binba ki laat tinnu na boor, ti tee nan nubiru nba baat nan kuun nae, ŋaan binba laat tinnu na ŋanimiie, ti tee nan nubiru nba baat nan manfoor nae. Nmee jaŋ nan toona maŋi? Sɔɔ kaa. ¹⁷ Tɔn, ti ki tee nan binba dia Yennu mɔmaan maŋ ki li tee kpinkpouŋ ki turib na kaa, ŋaan ti piak barmɔniie, kimaan ŋɔɔ Yennu-e tunt; li paak ki ti be u toonn, ki mɔontir u mɔmaan Yiisa yiikoo ni.

3

Ki jiin Yennu mɔlorpaann na po

¹ Ki linba na want nan ti bia want ti mɔŋe-e? Li tee talase nan sɔɔ n sob ti siara gbant ki turini-i? Koo ti gaar ti siara gbant i boor nan siab nba tuun bianjinba na-a? Aaii. ² Yimme tee ti siara gbouŋ ki taab ti para ni, a sɔɔ kur n karin ki bann. ³ Li dɔɔ paanu nie nan yimme tee Masia gbouŋ maŋ ki u sob ki tunt nann; li ki tee gbouŋ nba ki nisaarik jii makmɔonu ki sob tanpatlai paak kaa, ŋaan manfodaano Yennu Seyeenje sobir nisaarii para ni.

⁴ Linba paak ki ti piak nna na tee taa teen Yennu yada Masia sann paak nae. ⁵ Ti ki want ti mɔŋ nan ti saa fit tun siar nan ti mɔŋ paŋ kaa, ŋaan Yennu sommir paake ki ti fit tuun toonn na. ⁶ Nɔɔe din te ki ti jaŋ nan u mɔlorpaann toonn na; ki mɔlorpaann maŋ ki tee Moses sennu nba ki u din sob na kaa, li tee Seyeenŋ yare; kimaan sennu maŋ baat

nan kuume, n̄aan ki Yennu Seyeen̄ teent manfoor nba kaa gbennu.

⁷ Yoo nba ki Moses din s̄ob sennu maŋ tann paak na, li yooe ki Yennu maŋ yentsaakar sik ki nyirik Moses numm po; ki li nyiriiu paak, ki Israel teeb na ki fit goriio. Ki li-i tee ki sennu nba din baat nan kuun ki bia gaar na din baar nan yentsaakar, ⁸ i mi a nlee ki Seyeen̄ s̄onu kii be nan yentsaakar ki gariri? ⁹ Li-i tee ki sennu nba wann niib a bi m̄ok biit na din baar nan yentsaakar, Seyeen̄ s̄onu nba te ki niib tee niŋamm na be nan yentsaakar ki garira. ¹⁰ Sennu nba din tuu be nan yentsaakar na din tan k̄oŋ li yentsaakara, kimaan yentsaakar nba yab garir na paak. ¹¹ Li-i tee ki sennu nba din gar na din baar nan yentsaakar, Seyeen̄ s̄onu nba sii be nan yoo nba kaa gbennu na, li yentsaakar sii yab bonchiann ki gar nna.

¹² Taa m̄ok dindann nba na paake ki ti m̄ok parcheenn. ¹³ N̄aan ti ki tee nan Moses na kaa; ŋooe din jii chinchenn ki pin u numm po, a Israel teeb daa laat yentu nba be sennu nba yaa lin gar na ni. ¹⁴ Bi dudukit din ki yenti; bi-i karin Yennu gbounkperuk na yoo nba, li tee nan chinchenn maŋ bia daa d̄ok bi dudukit nae. See wunba jii u m̄oŋ ki tabin nan Masia-e ki chinchenn maŋ tuu d̄okit u dudukit. ¹⁵ Ki tan tuu dinna, bi-i karin Moses sennu na, chinchenn na bia daa d̄ok bi para. ¹⁶ N̄aan li-i tee ki nir̄o ŋmat waa ti Yomdaanoie, chinchenn maŋ saa d̄okite. ¹⁷ Ki ti Yomdaano tee Seyeen̄ nae; ki siaminba ti Yomdaano Seyeen̄ na be, yent-n-m̄oŋ be leje. ¹⁸ Li paak, chinchenn maŋ ji ki d̄ok ti numm po, ki ti laat ti Yomdaano nba m̄ok ŋant bonchiann bianinba, ki li kpintit ki ti naano, ki ti ŋant bia pukii yoo kura, ki ŋant maŋ nyi ti Yomdaano nba tee Seyeen̄ na boore.

4

M̄okint nba be ȳokmaanu ni

¹ Yennu ninbatinu paake ki u jii toona na ki teen ti nii ni, ki li te ki ti ki m̄ok kpinkpangbatuku. ² Li paake ki ti ȳet bunb̄onn ni toona, nan bontiteet nba baat nan fei, ti ki tuun ki d̄ok niib na, ti ki lebit Yennu maan ki kpann niibi, n̄aan ti m̄oŋ be Yennu t̄oŋn̄ ki m̄oŋtir u maan paanu ni nan barm̄onii, a s̄oo daa m̄ok dudukbiit ki jiin ti bontiteet po. ³ Li paak, li-i tee ki Yennu barn̄anii b̄orie, li b̄or binba kpet Yennu s̄onu na boore. ⁴ Bi ki teen Masia yada, kimaan Sintaanii nba ki tingbouŋ na niib jiantiro na d̄okin bi dudukita. N̄ooe d̄okint bi numm po a bi daa laat yentu nba d̄okit bi paak na. Li yentu nyi barn̄anii nba want Masia paŋ na boore; ŋooe tee Yennu ninnauŋ. ⁵ Ti ki m̄oŋtir ti

məŋ po kaa, ŋaan ti məontir Yiisa Masia poe, a ŋoɔe tee ti Yomdaano na, ŋaan want nan timme tee u toontunna ki teeni, u sann paak. ⁶ Yennu nba din yet a “Yentu n yent bunbɔnn ni na,” ŋoɔe te ki u yentu na yentir ti para ni, a ti bann u yentsaakar nba tee bianjinba; li yentue yeen Yiisa Masia numm po.

⁷ Ŋaan timm nba mək Seyeeŋ məkint na tee nan yɔkboba nae, ki li want nan paŋ nba gar paŋ kur tee Yennu yare, li ki tee ti yar kaa. ⁸ Ti di biak bonchiann yoo kur, ŋaan li kan fit nyanniti; ti tuu kəŋ sommir sianyoo, ŋaan ti ki kəŋit dindann; ⁹ bi dintit biak, ŋaan Yennu ki nyikititi; bi lut tin ni, ŋaan ki fit kpiiti; ¹⁰ Yiisa kuun na be ti gbanant ni yoo kur, a lin te ki u manfoor na n mun nyi paanu ti gbanant ni. ¹¹ Yoo nba ki ti fo na, ti be kuun nuu nie Yiisa paak, a u manfoor nba be ti gbanant nba yaa lin tan kpo na ni n nyi paanu. ¹² Ki ti jii ti məŋ ki chab kuun, a yimm n la manfopaann.

¹³ Li sɔb Yennu gbouŋ ni a “Maa teen yada na paake ki n pak,” ki ti mun mək Seyeeŋ nba din te ki niro məŋ teen yada na, li paak, ti mun teen yadae ki piak na. ¹⁴ Kimaan ti mi nan Yennu nba din fiin ti Yomdaano Yiisa kuun ni na, ŋoɔe tan saa fiin timm nan yimm nba waa Yiisa məŋ kuun ni mun, ki baar nant u məŋ boor. ¹⁵ Kimaan linba na kur be a lin somm yimme, ki niib bonchiann nba tan saa la Yennu ninbatinu na tan saa turo niipoouk bonchiann, ki dont u sann.

Ki jiin yada po

¹⁶ Li paake ki ti ki mək kpinkpangbatuku; halii nan ti gbanant nba kpet saa na gbaa, ŋaan Yennu pantir ti seeie daar n tuu daar. ¹⁷ Li paak, biak waamina nba ki ti di, ki li kan yukir nae, tan saa baar nan parpeenn nba yab ki kaa gbennu ki turit, ki parpeenn məŋ tan sii yab ki gar ti biak na bonchiann, ¹⁸ kimaan ti baka kaa linba ki ti laat na po, ŋaan ti baka be linba ki ti ki laat na poe; kimaan linba ki ti laat na, li kan yukiri ki li saa gar, ŋaan linba ki ti ki laat na ŋarin tan sii be nan yoo nba kaa gbennu.

5

¹ Tɔn, ti mi nan gbanant nba ki ti mək motana na-i tanji kpo, ti mək ŋaak* nba ki Yennu saa turit sanpaapo, ki li ki tee nisaarik kaa maa ŋaak manji, ki li bia tan sii be nan yoo nba kaa gbennu. ² Li paak, ti ji jikire ki guu daar nba ki Yennu tan saa jii ti sei ki kɔɔn ŋaak məŋ ni. ³ Kimaan ti-i

* 5:1 5.1 “Ŋaak” paak tee gbanant nba ki Yennu saa turit yendouŋ ni.

tanj koo lenj, ti sei ji kan mi kəŋ binbeboori. ⁴ Njaan ti sei nba daa woo gbanant na ni na, ti kuriie. Li ki tee a ti ji ki loon gbanant na benu kaa, njaan ti loon sanpaapo gbanant na, a li daar manfoor na n tan nak kuun ki lin gbenn. ⁵ Yennu-e njammit ki ti teen siir lebitu na po, ki turit u Seyeen, ki li wantit linba ki u tan saa turit na po.

⁶ Li paak, ti mok parcheenn yoo kura, ki bann nan ti sei-i be tingbouŋ na gbanant na ni, ti kaa sanpaapo, ti Yomdaano boori; ⁷ kimaan ti waa yada sonue, ti ki waa linba ki ti ninbinn laat na kaa. ⁸ Ti mok parcheenn ki sunman tin nyi gbanant na nie ki kun ti Yomdaano boor. ⁹ Li paak, taa be tingbouŋ na ni, koo u boori, ti ninbinn mon tin penn u pare. ¹⁰ Kimaan ti kur binben tan saa nyi paanu Masia toonn, buut daar, ki soo kur tan saa gaar paauk nan u toona nba tuu tee bianjinba tingbouŋ na ni nae, laa tan nani, laa bii, li fan nana.

Taa kpant Yennu yooŋnba Masia paak bianjinba

¹¹ Taa baakit ti Yomdaano bianjinba na, li paak ki ti daak niib a bii waau. Yennu mi ti binben nba tee bianjinba; ki n mok dindann nan i mun bia mi i para ni, n binben nba tee bianjinba. ¹² Ti ki dont ti moŋ kaa i boori, njaan ti loon ki tin turi yaake ki yin fit faa parbia ti paak, ki pak tur binba gorii nisaarik nanyer po ki mok yuugontir u paak, njaan ki gorii u binben na. ¹³ Ti-i tee ninkanmanjit dammiie, Yennu paake ki ti tee nna; njaan ti-i munii kii tee ninkanmanjit dammi, i paake te ki ti ki tee nna. ¹⁴ Masia lommu diat; taa ji bann nan noo niyenokooe din gaar soo kur paak ki kpo na, li want nan soo kur kpo nanoe. ¹⁵ Nooe din gaar soo kur paak ki kpo, a binba fo na daa be ki tur bi moŋ-i, njaan kii be ki tur wunba din gaar bi paak ki kpo ki bia fiir kuun ni nae.

¹⁶ Li paak, ti ji ki gorii niro nanyer po kaa; taa din got Masia nanyer po bianjinba na, njaan ti ji ki goriio nna kaa. ¹⁷ Li paak, niro nba be Masia ni, li yoo ji tee nipaamooe; u binbenkperik kur ji gara; gotir man, binbenpaan ji baar li yoo niwa. ¹⁸ Linba na kur nyi Yennu boore. Nooe njammitit Masia paak, a ti ji daa tee u datai, njaan kii tee u yooŋnae, ki bia turit u toona a ti te ki niib n mun teen u yooŋna. ¹⁹ Li want nan Masia nba din kpo na, nanne tur Yennu sonu a wun teen tingbouŋ na niib u yooŋna, ki nyik chab bi toonbiit, njaan jii u barnanii nba wantib bianjinba ki u teeb u yooŋna na, ki teen ti nuu ni.

²⁰ Li paak ki ti ji tee Masia taatara ki Yennu te ki ti yi niib. Masia paak ki ti barimi a yin tunn ki teen Yennu yooŋna.

²¹ Kimaan ti paake ki Yennu din te ki Masia, wunba ki mi

tun biit na, set timm biitdamm seenu ni, a tin la yentinu binben ɲɔɔ Masia ni.

6

¹ Li paak, timm nba tuun Yennu toona u sommir paak na, ti barimie, i daa te ki u ninbatinu na tee yanni. ² Kimaan Yennu yet a:

“Yoo nba din tan jaŋ na,
n din gbiint i miaruwa.

Ki yoo nba din tan jaŋ nan ki n tinni na,
n din tinniwa.”

Gbiintir man, dinnae tee daar nba jaŋ. Dinnae ki yaak be ki niib saa la tinnu maŋ.

³ Timm ɲarin ki tuun linba saa goor soɔ Yiisa Masia sonu ni, ki soɔ n tan mann yet a ti toona ki ɲani. ⁴ Ti binben nba tee bianɲinba nae want niib nan ti set tee Yennu toontunnae, kimaan ti laat biak, nan mukisuk, nan maan, ɲaan lek di sukuru li kur na ni. ⁵ Niib dia kpaasa ki boot, ki loontit dansarii; ti paak ki niib fu fuut; ki ti lek tuun toona ki ki goont nyioku, ki ki di yenn yoo gbaa. ⁶ Ti tee popeendamme, ki mi Yennu mɔmaan, ki mɔk sukuru nan burchint, ki gbee nan Yennu Seyeen, ki loon niib, ⁷ ki beerib Yennu mɔmaan nba tee barmɔnii na, ki mɔk ɲɔɔ Yennu paŋ; ki bia mɔk yentinu binben nba tee jatiat nba be ti niidiitu ni, nan ti niigaŋ ni na. ⁸ Nisiab teent baakir, ki siab mun sukiit, siab biir ti sana, ki siab mun piakit; siab yeen a ti lin kpann niibe, ɲaan ki ti piak barmɔniie. ⁹ Ti ki mɔk sann niib boori, ɲaan ti mɔk sann Yennu boor. Kuun tiin ki waate, ɲaan ki ti lek mɔk manfoor; Yennu-e te ki biak baatit, ɲaan u ki te ki li kpiti. ¹⁰ Ti mɔk parbiir ɲarin, ɲaan Yiisa paak ti mɔk parpeenue yoo kura. Ti tee tariie, ɲaan timme te ki niib bonchiann tee mɔkita Yennu boor. Ti ki mɔk tingbouŋ na mɔkint siari, ɲaan ti mɔk linba gar mɔkint kura. Linba na kura want nan ti set tee Yennu toontunnae.

¹¹ Yimm Korint doo ni teeb, ti poŋ beti ti nɔɔk ni barrii kura. Ti looni bonchiann; ¹² li ki tee timm kaa ki loonini; yimme ki loonit. ¹³ N piak teeni nan nirɔ nba bo saa pak u tiɔŋ waas bianɲinba nae; yii loonin man nan maa looni bianɲinba na.

Ii mi binba ki teen Masia yada na po man

¹⁴ I daa mɔk weinanleeb nan niib nba ki teen Masia yada na. Linba ɲan nan linba ki ɲan saa fit lakin be nan leeba-a? Yentu nan bunbɔnn saa fit lakin taan mɔb ki be nan leeba-a? ¹⁵ Masia nan Sintaanii saa fit taan mɔba-a? Nirɔ nba waa Yiisa sonu nan wunba ki waa-r saa fit taan binben-yeŋa-a? ¹⁶ Yennu diiuk nan poochianfeek tee yomme-e? Aaii. Timme

tee diiuk ki tur manfodaano Yennu, kimaan ηοο Yennu din yet a:

“N sii be n niib para nie, kii be namm.

N sii tee bi Yennu-e, ki bi mun tee n niib.”

¹⁷ Li paak ki Yennu bia yet a,

“Bokitir i mən man,

ki nyi tingbouŋ na niib sinsuuk ni,

ki nyik biit kur tumu, ki n saa gaari.

¹⁸ N sii tee i Baae,

ki i tee n naasimm nan n sapaamm.

Min, Yabint Yennu-e pak na.”

7

¹ N naa walonkai, Yennu nba senn məsona ki turit na paak, yi ŋaan ki ti nyik linba kur tee toonbiit, nan linba kur tee dudukbiit, ŋaan kii tiin Yennu, kii tee popeendamm nan barməni.

Pool parpeenn labaar

² Ii loonit man. Ti ki mi tun sɔɔ bonbiiri, koo ki tun siar ki biir sɔɔ, koo ki ŋmab sɔɔ. ³ N ki sɔb nna a n biiri kaa. Ti lek looni, nan maa poŋ beti bianŋinba na. Mi-i lekii kpo koo mii be n manfoor ni, ŋaan ti lek sii looni. ⁴ N ki mək birsuk i paaki; n mək yuugontir nani, ki n par mei i paak bonchiann. Ti biak dinu kur ni, ŋaan n mək parpeenn nani.

⁵ Taa din baar Masedonia ti din ki fit foi. Ti din la mukisuk lokir kur po; niib din kən nant Yennu məmaan na paak; ki jaŋmaanii din be ti para ni, ⁶ ŋaan Yennu nba maant binba mək parbiir para na daan te ki Taitus baar ti boor, ki tan maan ti parawa. U baaru ti boore daan te ki ti para maak. ⁷ Nann kuukɔɔ kaa daan maak ti para, ŋaan u bia daan betit i binbeŋ nba tee bianŋinba; ŋanne bia daan te ki ti para maak. U daan betit a i ninbinn mən nan ki i bia lan, a i mək parbiir i toonbiit paak, ki i ninbinn mən nan ki i sak n məb. Linba nae te ki n mantik mək parpeenn.

⁸ Maa din sɔb gbouŋ nba ki turi na, li gbouŋ din turi parbiir waama, ki n mə kɔɔbia i parbiir maŋ paaka, mətana n ji ki mə kɔɔbia li paaki, ⁹ ŋaan n ji mək parpeenne. I parbiir maŋ paak kaa te ki n mək parpeenni. I parbiir nba te ki i nyik i toonbiit na paake ki n mək parpeenn. Yennu-e din te ki i para biir i toonbiit paak, li paake ki li gbouŋ mək nyɔɔt turi. ¹⁰ Kimaan Yennu-i te ki nisɔɔ la parbiir u biit paak, ŋanne saa te ki wun nyik u biit tumu ki la tinnu, ki li kan mi biir u par jikii; ŋaan tingbouŋ na parbiir ŋarin baat nan kuume. ¹¹ Yennu nba te ki i la parbiir na, i mən la bianŋinba ki li turi nyɔɔta: i baka be Yennu labaar ni, ki i bia loon yin wann nan i ki mək biiti; i bia tiin Yennu; i

loon ki i bia lan; i bia loon yin tun Yennu loomm; i poŋ dat biitdaano na tubira. Yaa tun nna maŋ, li set want nan i ki mok bisiat maan maŋ ni.

¹² Maa din sob ghouŋ maŋ ki turi na, li ki tee niro nba tun toonbiit na paak kaa ki n din sobiri, li bia din ki tee niro nba ki u biiro na paak kaa ki n sobiri. N din loon yin bann i baka nba be ti po bianjinba Yennu boore, ŋanne din te ki n sobir. ¹³ Motana ti para maak i paaka.

Ti bia mok parpeenn bonchiann, kimaan Taitus daan la pardoonn i kur paak, ki li daan turo parpeenn, li paake te ki ti mun mok parpeenn. ¹⁴ N poŋ din paki u boor niwa, ki i ki te ki n dii fei. Taa tun beeri labaar nba kur na, li tee barmoniie. Nnae mun, taa din piaki Taitus boor ni na, ti din piak moniie. ¹⁵ U tiar yaa daan gaaro saauŋ bianjinba ki baako, ki bia baak waa beti linba ki saakir na. ŋanne te ki u mantik looni. ¹⁶ N mi nan i lek bia sii ŋammit tuun linba kur ŋane. Li paake ki n mok parpeenn bonchiann.

8

Yiisaweira piinii labaar

¹ Ti naa waas, ti loon ki yin bann Masiaweira nba be Masedonia na nba tur Yennu piinii bianjinbae. ² Bi din dii biak ki la bikinn nan namu bonchiann, ŋaan lek mok parpeenn. Bi namu ni ŋaan bi din wann burchint ki tur Yennu piinii bonchiann. ³ N saa fit teen bi siara nan baa din mok linba, bi din turo nan bi paŋ terike, ki poŋ din saa gar baa bo saa turo bianjinba gbaa; ⁴ ki din barint a tin gaar bi piinii maŋ ki tur Yennu niib nba tee tarii na. Li din tee bi yanboote nan bin turib. ⁵ Bi din tur ki li gar taa poŋ din dukii baa saa tur bianjinbawa. Sinsinn bi din jii bi moŋe ki tur ti Yomdaano, ki lian fit jii bi moŋ ki turit, Yennu loomm ni. ⁶ ŋaan yimm ŋarin, Taitus-e daan te ki i piin gaan likirii ki teen Yennu. Ti daan beto a wun yabir ki sommi ki yin tun likirii toona maŋ kur ki gbenn nan lomm. ⁷ Ton, i teen Yiisa yada, ki mi u labaar fanu, ki fit piak leeb u momaan, ki waau nan ninmonn, ki bia loonit; yaa tun linba na kur nan ninmonn na, ti loon ki yii tuun toonjana maŋ mun nnae nan ninmonn.

⁸ Maa yeeni linba na, li ki tee n mukisi kaa a yin turi; n wannu Yennu nisiab numm nba mon bianjinba nan bin turo piinii, kimaan n loon ki n bann yaa loono bianjinbae. ⁹ I mi ti Yomdaano Yiisa Masia nuu nba yaa bianjinba. U din tee mokitoe, ŋaan ki i paak ki u kpant tarik, ki u tarik kpantu maŋ paak te ki yimm ji teen mokita. ¹⁰ Maa saa beti mobonn nba tee nnae: yaa din piin ki gaan likirii nba binn po na, li

ɲan ki yin gaar ki tont mɔtana. Yimme din dɔɲ leeb ki loon Yennu piinii turu, ki bia piin ki teen piinii maɲ. Ii yabir i mɔɲ paak ki gaarir tont. ¹¹ I ninbinn din mɔn nan piinii maɲ turu. Ii ɲaan ki i ninbinn-ii biaki mɔn piinii maɲ turu paak, nan yaa saa fit tur bianɲinba, ki gaar linba tenn na tont. ¹² Nirɔ nba loon ki wun tur Yennu piinii, ki turɔ nan waa mɔk bianɲinba, Yennu saa gaara. Yennu ki loon ki nirɔ n turɔ ki gar waa mɔk bianɲinba. ¹³ N ki loon ki yin tur leeb ɲaan di fara li paaki. N loon ki i kur-ii jame. ¹⁴ Linba te ki n yeen na tee nnae: yaa mɔk ki li yab mɔtana na, li ɲan ki yin somm binba ki mɔk na, ki li-i tee ki i mun tan ki mɔk yoo nba, ɲaan ki bi mun mɔk ki li yab, bi mun saa sommiwa. ɲanne saa te ki i kur jan, ¹⁵ nan laa sɔb Yennu gbouɲ ni bianɲinba na a, “Wunba din tɔkir bonchiann na, u din ki dii tenni; ki wunba tɔkir waaminna na, li din ki pɔtɔ.”

Taitus nan u toontunleeb labaar

¹⁶ Ti piak Yennu nan waa te ki Taitus baka be i ni nan ti baka nba mun be i ni bianɲinba na; ¹⁷ kimaan taa barimɔ a wun saan i boor na, u saka; ki u mɔɲ numm mɔn nan wun baar i boor; ki u yaa wun baar nan u mɔɲ loomme. ¹⁸ Ti tan saa te ki ti naa bisɔɔ n weiɔ ki baar i boor. Ti naa bik maɲ nba mɔɔntir Masia barɲanii bianɲinba na paak te ki Masiaweira kur piakɔ bonchiann. ¹⁹ Bi bia gannɔ a wuu waa-t ki tin somm Yennu niib nba tee tarii na. Linba nae saa dont ti Yomdaano sann, ki bia wann nan ti set loon ti leeb sommir. ²⁰ Ti tan saa jii likirii bonchiann ki saa sommib, ɲaan ti ki loon ki sɔɔ n pak biir ti sann a ti loon likirii na ni siari. ²¹ Yennu mi nan ti tuun nan li sɔnu, ki ti loon niib n mun bann nan ti set tuun nan li sɔnue. ²² Li paak, ti saa tun ti naa bilɔɔ mun ki wun chian Taitus nan u weinanlɔɔ ki bin baar i boor. Yoo kur, ti laat ti naa bik maɲ binberɲ nba tee bianɲinba, ki bann nan u numm set mɔn Yennu toona paak, kimaan u ki mɔk birsuk i paaki. ɲanne te ki u mantik loon ki wun saan i boor. ²³ Nisiab-i boi-i Taitus po, yin betib nan u tee n toontunnanlɔɔe, wunba sommitin ki n beeri Masia barɲanii. Nisɔɔ-i boi-i ti naa waas nba waa Taitus na po, yin betɔ a bi tee Masiaweira toontunnae, ki bi binbenɲaɲ paake te ki niib dont Masia sann. ²⁴ Ii wann ti naa waas maɲ nan Masiaweira kura yaa loomm bianɲinba, ki bin bann nan taa daan piaki bianɲinba bi boor na tee mɔniie.

9

Leeb sommir labaar

¹ Li ji ki kpaa talas ki n sɔb gbouɲ ki beti bianɲinba ki i saa somm Yennu niibi. ² N mi nan i loon ki yin sommib. N daan paki Masedonia teeb boor, ki betib bianɲinba ki yimm nba

be Akaya yent ni na din loon yin somm Yennu niib binn po. I numm nba din mɔn Yennu niib sommir paak na, li din te ki Masedonia teeb mun loon bin sommibe. ³ N loon ki n te ti naa waas na n baar i boor nie ki la nan taa piaki bianjinba na set tee mɔniie; i be nan maa yetib bianjinba na ki teen siir ki tur likirii na. ⁴ Nna-i kaa, Masedonia yent ni niib maŋ-i taŋi wein ki baar i boori, ki sɔɔ ki i daa ki teen siiri, li saa dinnin feiwa; ki li kii tee min kuukɔɔ kaa saa di fei, ti kurae saa di fei, kimaan ti daan paki bi boor niwa. ⁵ Li paak, n dukin nan li ŋan ki n barin ti naa waas na, ki bin gar n tɔɔnn ki baar i boor, ki sommi ki yin gaar likirii maŋ, nan yaa daan senn i mɔsonn bianjinba na, ki mi-i taŋi baar yoo nba man la ki i poŋ gaar tonta. Nanne saa wann nan i tur nan i mɔŋ loommo, ŋaan sɔɔ kaa mia-i ki i turi.

⁶ N beerie, wunba bur waaminna tan saa jaan waamin-nae; ki wunba mun bur saama tan saa jaan saame. ⁷ Wunba kur dukin u par ni a wun pi piinii bianjinba, li yɔɔ n pi nna, ki daa piin nan parbiiri, koo ki pi nan mukisuku, kimaan Yennu loon nirɔ nba piin piinii nan parpeenne. ⁸ Yennu saa fit turi bont kur, ki i kan kɔŋ siari. I saa la ki lin gar yaa loon bianjinba, ki fit somm binba kur ki mɔk na, ⁹ nan laa sɔb Yennu gbouŋ ni a “Wunba nuu ŋarin yab ki teen tarii, u burchintuk kan mi gbenni.” ¹⁰ Yennu nba teen niib bonboorii ki bi buur, ki bia teemm jeet ki bi di na, ŋɔɔe saa turi bont kur ki lin jaŋi ki saa gar, ki yin ji mantik somm niib. ¹¹ Li-i tee ki i sommit niib bonchiann, Yennu saa sommi bonchiann. Yaa turit piinii a ti somm leeb na, niib bonchiann saa pak Yennu, i piinii maŋ paak. ¹² Li-i tee ki i sommit Yennu niib ki teemm linba ki bi ki mɔk, li saa te ki niib bonchiann n tur Yennu niipoouk. ¹³ Li-i tee ki i sommitib, ŋanne saa wannib nan i set gaar Masia barnanii na ki sakira, ki i nuu yaa ki i chentir namm, ki bia chentir nan niib kur yaa mɔk linba. Nanne saa te ki bin dont Yennu sann, ¹⁴ ki miarɔ ki turi, kii looni, kimaan Yennu-e te ki i nuu yaa bonchiann. ¹⁵ Naant man ki tin tur Yennu niipoouk, kimaan ŋɔɔe turit u Bija nba gar piinii kur na.

10

Bianjinba ki Pɔɔl kɔn u toona paak

¹ Tɔn, i siab yeen a mi-i be i boor ni, n ki mɔk par, a ŋaan mi-i saan ki be siarpo, n tuu mɔk pare, ki ji sɔbin gbant ki kpaani. Min Pɔɔl tiɔŋ, n mɔk baakir ki be soon nna nan Masia nba be bianjinba na, ki barimi a yin ŋamm i binben, ² ki mi-i taŋi baar i boor yoo nba, n kan dat i siab tuba. N mi nan mi-i baar i boor yoo nba, see ki n dat binba yaa ti waa

tingboun na niib nba waa linbae na tuba. ³ Li tee barmõniie nan ti mun lek tee nisaariie, ñaan ti ki kɔn kunkɔnn nba tee nisaarii yar kaa. ⁴ Li paak, ti ki jikit nisaarik paŋ kaa a ti kɔn li kɔnni, ti jikit Yennu paŋ nba saa biir Sintaanii paŋ kur nae ki kɔn. Ti piak ki nyant niib nba ki saak Yennu mɔmaan nae, ⁵ ki nyant niib nba mɔk karinbaanii ki dukii a bi mɔk yan ki gar Yennu na, a ti te ki sɔɔ kur dudukit n gaar Masia. ⁶ Ti-i bonni mi binba be i sinsuuk ni ki sak Yennu mɔb na, ti bo saa dat binba ki sak na tubae.

⁷ Yimm gorii nisaarik numm po kuukɔɔe. Sɔɔ-i be i sinsuuk ni ki yaa u tee Masia yɔɔe, li yɔɔ n tiar nan ti mun tee Masiaweirae nan waa tee bianjɔnba na. ⁸ Ti Yomdaano din turin yudantuk na a n sommie ki yin fit weio fanu, u din ki turin a n biiri kaa. Mi-i lekii nyu bara ki gar maa bo saa nyu bianjɔnba, ñaan n kan di fei. ⁹ I daa dukii nan n loon ki n sɔb gboun nba saa jeenie. ¹⁰ Nisiab yeen a n sɔbin gbant ki li tee nan pandaansɔɔ yare na, a ñaan mi-i taŋi baar i boor yoo nba, n ji tuu ki mɔk paŋ, a ki n mɔbona na ji tuu tee yanne. ¹¹ Li ñan ki li niib n bann nan taa sɔbin ti gbant ni a ti saa tun bianjɔnba na, ti-i taŋi baar yoo nba, li bianje ki ti set saa tun.

¹² Mamomm, ti ki loon ki tin jii ti mɔŋ ki bikin nan siab nba dont bi mɔŋ na, ki bia ki loon ki tii tee nan bi yemm na. Bi ki mɔk yami, bi gorii leeb binbeŋ nba tee bianjɔnbae ki bikii nan bi mɔŋ. ¹³ Ñaan timm ñarin, ti ki dont ti mɔŋ ki gaar ti toona nba tee bianjɔnba. Ti mɔk yuugontir toona nba ki Yennu nyinnit ki turit na paake. Taa beeri Yennu mɔmaan nba nae tee toona maŋ yenn-nba. ¹⁴ Ti din dɔŋ siabe ki baar i boor ki beti Masia labaar. Taa tuun linba nae tee Masia nba sennit linba a tii tuun. ¹⁵ Ti ki loon tin gaar paku siab toona paaki. Ti mɔk dindann nan i saa ñamm teen Yiisa yada bonchiann, ki sommit ki tin ñamm tun Yennu toona bonchiann i boor, nan waa jiiir ki turit a ti tunn bianjɔnba na. ¹⁶ Ki ti saa fit saan doi nba fɔk ki gar i doo na, ki mɔɔnt li barŋanii. Ti kan saan siaminba ki siab poŋ tun na, ti ki loon tin gaar paku nisiab toona paaki.

¹⁷ Li sɔb Yennu gboun ni a, “Wunba faa parbiir, li ñan ki wun faa parbiir linba ki Yennu tun paake.” ¹⁸ Kimaan niro nba piak u mɔŋ, li ki want nan Yennu numm gboou kaa; ti Yomdaano-i piak wunba, ñanne want nan Yennu numm gboou.

11

Ki jiin Pɔɔl nan faak toomiinba po

¹ Mi-i piak jatiie, n̄aan yimm n lek yabir i m̄oŋ ki di sukuru nanin. ² N looni bonchiann nan Yennu nba looni bianjinba na. I tee nan sapaam̄o nba ki mi j̄oo nae, ki n loon ki n j̄ii-i ki tur Masia ki yii waa ŋ̄oo kuuk̄oo. ³ N m̄ok jijeet i paak a niib tan saa mann kpanni a i ji daa waa Masia fanu, nan Sintaanii nba din kpann Adam ŋaapoo Iif bianjinba na. ⁴ Nis̄oo nba tuu baar i boor ki beeri labalia nba ki tee Yiisa labaar nba ki ti din beti na, bee teen ki i tuu di sukuru nan li ȳoo? Bee teen ki i gaan maan nba ki tee Yiisa barnjanii, ki bia gaan seek nba ki tee Yennu Seyeenji?

⁵ Niib nba kpanni a bi tee Yiisa toomiinbae na, n ki dukin bi garimi. ⁶ Li-i lekii tee ki n ki mi barii paku fanu, n̄aan n mi Yennu m̄omaan na nan li s̄onu, ki yoo kur ti bia wanti li kura paanu ni.

⁷ N lek sikin n m̄oŋe maa n donni, kimaan maa din beti Yennu barnjanii maŋ na, n ki gaar i siar li paaki. Ki maa din tun nna maŋ, n m̄ok biite li paaki-i? ⁸ Maa din beeri Yennu m̄omaan na, Masia nisiabe din tuu pan li paak, n̄aan ki yimme bo saa turin li sommir. ⁹ Maa din be i boor ni yoo nba, ki ki m̄ok siar na, n̄aan n lek din ki mukisi maa yin sommin nan siari. Ti naa waas nba din nyii Masedonia nae baar nan bont kur nba ki n loon. Maa lek din be bianjinba li yoo na, n bia lek sii be nnae; n kan mukisi a yin sommin nan bonsiari. ¹⁰ Mam̄omme ki n piak Masia paak, n kan mi mukis i s̄oo, Akaya tingbouŋ ni lokir kur po, a li ȳoo n sommin nan bonsiari. ¹¹ Bia paake? Linba na want a n ki loonie-e? Yennu ŋarin mi nan n looni.

¹² N lek bia sii beeri Yennu maan na, n̄aan n kan mi boi-i li paatii po. Li paak, kpinkpannie damm maŋ nba gaan paatii na kan fit donn bi m̄oŋ ki yet a bi mun tee nan timm na. ¹³ Li nibooru kpannie a bi tee Masia toomiinba, n̄aan bi ki tee u toomiinba kaa. Baa tuun bianjinba na, bi kpannie. ¹⁴ Baa tuun nna maŋ, i daa te ki li teei yaarlituku; nnae ki Sintaanii tīoŋ nant u m̄oŋ yentu malaka. ¹⁵ Li paak, Sintaanii toontunna-i kpann a bi tee Yennu yab, i daa te ki li teei yaarlituku. Yennu-e tan saa dat bi tuba nan bi toona nba janib bianjinba.

P̄ool biak dinu Masia paak labaar

¹⁶ N saa ŋamm betiwa, i daa dukii nan n tee jatuku. Li-i tee ki i lek dukii nnaie, n̄aan yin di sukuru nanin ki n pak n m̄oŋ waaminna. ¹⁷ Maa yaa n beti linba na ki tee ti Yomdaano maan kaa. Mi-i piak n m̄oŋ maan, n set piak nan n tee jatuk nae. ¹⁸ Niib bonchiann want bi m̄oŋe; li paak, n mun saa wann n m̄oŋa. ¹⁹ I dukii a i m̄ok yame, n̄aan bee teen ki i di sukuru nan jatit, ki m̄ok parpeenn

nammi? ²⁰ Maa yeen linba na tee nnae: nisoo-i soori ki teeni u daaba, ki n̄mab i bont, ki kpanni, ki m̄ok karinbaanii, ki pebiti tanpakii, n̄aan i tuu di sukuru nan li yooe. ²¹ Taa din ki teeni nna na paake ki i biir ti sana a ti ki m̄ok paŋ amii nlee?

Nisoo-i m̄ok par ki want u m̄oŋ, n mun saa teen nnae. N set piak nan jatuk nae. ²² Kpinkpannii damm maŋ-i yi bi m̄oŋ Hiibru* booruie, n mun tee Hiibru nir̄oe; bi-i yi bi m̄oŋ Israel yabie, n mun tee Israel yooe; bi-i tee Abraham yaaboonaaie, n mun bia tee yen̄oe; ²³ bi-i yi bi m̄oŋ Masia toontunnaie, mine mantik tuun; (n piak nan jatuk nae; teentin gafara man;) mine set tun Masia toona bonchiann nan barm̄onii, ki koo dansarii bonchiann. Niib boon kpaasa bonchiann Masia paak. N din la ninboŋ ki per kuuma. ²⁴ Taar mun̄mu ki Juu teeb boon kpaasa piintaa nan n̄anyaia. ²⁵ Rom teeb din boon lanbana taar muntaa. Niib din jaatin tana sianyoo. N̄arint din libit chaan nanin nyun ni taar muntaa; ki yontunmunn nan nyotummunn ki n be n̄arin-yakir paak, m̄okgben̄ir ni. ²⁶ N din tuu saa sonii, ki laat nyungbeeuk ninboŋ, ki bia laat ninboŋ fatteeb boor, nan n tīoŋ niib boor, nan boorganu boor, ki bia laat ninboŋ digbangben̄a ni, nan muuk ni, nan m̄okgben̄a ni, nan nisiab nba kpann a bi tee Masiaweira na boor. ²⁷ N din set tuun Yiisa Masia toona nan ninm̄onn, ki di biak, ki ki goonti. Kon nan nyunnyukuru din tuu soorin; ki n bia lorin m̄ob yoo nan yoo; ki waat son; ki n bongbabkar ki jan̄itimi. ²⁸ Linba na kuukoo kaa din tee linba nba ki n laati; n din tuu m̄ok parbiire daar kura Masiaweira kur paak. ²⁹ Nisoo-i tee yadap̄orin daano, li mun tuu baŋ n kpinkpante; nisoo-i te ki u loo tun toonbiit, n par tuu di muue.

³⁰ Mi-i faa parbiir, n sii faa parbiir n kpinkpant baŋu paake. ³¹ Ti Yomdaano Yiisa Baa Yennu, wunba yen paku nan yoo nba kaa gbennu na, n̄ooe mi nan n piak barm̄oniie. ³² Maa din be Damaskus doo ni, Bat Aretas yoo na, doo maŋ ni saakoo din loon wun soorime, ki te ki lanjimanba see doo maŋ tamm̄ob ni, ki guu a bin soorin. ³³ Nanne ki n yoōsnba jiin ki kpeenin kpanchib-gben̄ir ni, ki nyinin takoru nba be doo maŋ joonn ni na, ki n nyii joo maŋ nuu ni.

12

Bakitnant nba ki Poōl din la na labaar

¹ Li kpaa talas ki mii lekii m̄ok parbifaant, n̄aan li ki m̄ok nyoōti. M̄otana n saa beti ti Yomdaano nba wannin bakitnant nba, ki kat labaar nba ki wannin. ² Li bina

* 11:22 11.22 Juu teeb sanleere tee Hiibru teeb ki bia tee Israel teeb.

piik nan nanna na, ki Yennu din jiin ki donnin u boor sanpaapo; n ki fit bann waa din jii n seek kooe ki doo nann, koo u din jii n seek nan n gbanante, nɔɔ kuukooe mi.³⁻⁴ Maa mi linba tee waa din jiin ki donnin u boor sanpaapo, Paradais* ni nae. Leje ki n din gbat labasia nba ki n kan fit kumii soo; Yennu kan sak man kumiiri.⁵ Li baktinauŋ bont kuukoo paak ki n sii mɔk parbifaant; n kan pak n mɔŋi; see n butuŋ po.⁶ Mi-i loon ki n faa parbiir; nnaan n kii tee nan jatuk na kaa, kimaan mamomm kooe ki n kpan sii piak; nnaan min poŋ ki loon ki n faa parbiiri. Min ki loon ki nisoo n pakin ki gar paku nba jaŋ nanin. N loon ki bin got n binben nba tee bianjinbae, ki gbat maa piak bianjinba, li poorpo ki bin bann maa tee nibooru nba.

⁷ Yennu nba din wannin baktinant bonchiann na, nnaan u ki loon ki n donn n mɔŋ li paaki, ki din te ki mukisuk nyii Sintaanii boor ki baarin. Li mukisuk yiarin nan kunkonn nba tuu nmuu nirɔ ki li yiarɔ bianjinba nae.⁸ N miar ti Yomdaano taar muntaa maa wun nyinn li mukisuk n ni,⁹ nnaan u lek ki saki, ki betin a “N sommir na saa te ki a nyann mukisuk maŋa, kimaan wunba ki mɔk u mɔŋ paŋ na set saa la n paŋe.” Li paak, n sii faa parbiir n butuŋ na paak nan parpeenne, a Masia paŋ-ii be n ni.¹⁰ Li-i tee Masia paak ki n di butinn, ki laat sukut, ki di biak nan mukisuk, ki laat barii, n mɔk parpeenn, kimaan mi-i tani kii mɔk n tɔŋ paŋ yoo nba, li yoee ki n laat Masia paŋ.

Pool baka nba be Korint teeb ni bianjinba

¹¹ Li-i bonni tee ki yimme piakin, nnaane bo sii njan; nnaan yaa ki piakin na paake ki n piak n mɔŋ nan n tee jatuk na. Mi-i kii tee siar, nnaan binba kpann a bi tee Masia toomiinba na ki garimi.¹² Maa din be i boor ni ki tuun baktinauŋ nyina nan toonjaana, ki di sukuru yoo kur na, nnaane want nan n set tee Masia toonii.¹³ Nlee ki Masiaweileeb na cheeni? Maa ki boi-i sommir po na, nnaane te ki bi cheeni? Li-i tee nanniie te ki n mɔk biit, yin teenin gafara.

¹⁴ Taar muntaa nae na ki n yaa n baar ki goni. Nnaan n ki yaa n baar ki loon siar kaa i boori. N loon yimme, li ki tee n loon i likirii kaa. Waas kaa loon bont ki teen bi dammi. Wadamme loon bont ki teen bi waas. I tee n waase,¹⁵ li paake ki li manin nan man jii n mɔŋ ki turi, ki tun nan ninmɔnn ki sommi. Ki mi-i looni bonchiann, yimm sii loonin waaminnae-e?

¹⁶ Li tee barmoniie, n din ki mukisi a yin turin bonsiar, nnaan ki i siab yeen a n din kpannie ki fati. Nlee ki n din fatini?¹⁷ Maa din tun niib nba i boor na, bi soo din mi ki

* 12:3-4 12.3 Yendouŋ sanleere tee Paradais.

ɲmab i bonsiar ki tan turimi-i? ¹⁸ N din barin Taitus maa wun saan i boor, ki bia te ki ti naa bisoo weio. Taitus din mi ki ɲmab i bonti-i? Ti ki mok li dudukiti. Maa tuun bianɲinba, u mun tuun nnae. Maa waa sonu nba, u mun waa ɲanne.

¹⁹ I dukii taa piak na, ti loon ki ti nyinn ti moɲ barii nie-e? Li ki tee nna kaa. Ti be Yennu tɔonne, ki piak Masia nba loon bianɲinba. Ti naa walonkai, ti loon ki ti sommie ki yin wei Yennu sonu fanu. ɲanne te ki ti piaki linba na. ²⁰ N yan put i paake nan maa tan saa baar i boor ki kan la ki i be nan maa loon yii be bianɲinba na; ki i mun kan la ki n be nan yaa loon mii be bianɲinba na: n mok jijeet nan n saa lai ki i kon nan leeb, ki mok funfunn nan leeb, ki dont wutoor leeb paak, ki lukitir leeb, ki sukii leeb, ki biir leeb, ki mok karinbaanii, ki tee kpirkpir; ²¹ n bia mok jijeet nan Yennu saa te ki n di fei i paak; ki n par saa biir i bonchiann paak, kimaan bi poɲ tun toonbiit, nan jakint toona, nan bonchonchon toona, nan lammeeuk, ki ji ki tiin fei, ki bia ki nyik bi biit maɲ tumu.

13

Kpaanjoontii nan foontjoontii

¹ N saa baar ki tan foonti ki pukin taar muntaa. Li-i tee ki i jii soo taari, n kan saki, see ki siaradamm banlee koo bantaa pak biir li yoo. ² Maa din baar i boor taar munlee ni na, n din kpaan yimm nba poɲ tun toonbiit na, nan i leeb kura. Maa ji ki be i boor ni na, ɲaan n lek kpaani nan maa din poɲ kpaani bianɲinba sinsinn nae; mi-i taɲi baar, n saa dat bi tubawa. ³ ɲanne saa wann nan Masia-e te ki n piak. U ki tee butimoo kaa i sinsuuk ni, u mok paɲ i boor. ⁴ U din jii u paɲ maɲe ki bakin bir ɲaan sak ki bi kpaau dapunpunn paak. Motana, Yennu paɲ paak ki u be manfoor ni. Timm nba lakin be u ni na ki mok paɲi, ɲaan taa lakin taan nano na paak, ti mun mok manfoor, Yennu paɲ paake, ki fit wanti li paɲ.

⁵ Gotir i moɲ binbenɲ ni ki laan i set teen Yiisa Masia yada amii i ki teeni; li kpaa talas ki yii gorii i moɲ binbenɲ nba tee bianɲinba. I ki mi nan Yiisa Masia be i nie-e? U set be i ni, kimaan li-i tee ki u ki be i ni, ɲann i ki tee u niib nan barmonii. ⁶ N mok dindann nan i saa bann nan timm ɲarin tee u niibe nan barmonii. ⁷ Ti mei Yennu teeni a i daa tuun toonbiiti. Li ki tee ti yaa tin wann a ti mok monii kaa; li-i lekii tee ki i dukii a ti ki mok monii, ɲaan ti loon ki yii tuun toonɲanae, ⁸ kimaan ti ki loon ki tin jiin Yennu moomaan poori; ti loon ki moomaan maɲe n doɲ tɔonn. ⁹ Li-i tee ki i mok paɲ ki tuun toona nba ɲan, ɲanne saa maɲ ti para, kimaan ti ki loon ki tin wann i paɲ kaa; li paake ki ti mei

Yennu ki teeni, a yin namm i binberɛ. ¹⁰ Li paak, maa ki be i boor nae ki n sobin gbouɲ na ki teeni, a mi-i taɲi baar i boor yoo nba, li kii kpaas talas ki n dat i tuba ki wannɪ n paɲi. Ti Yomdaanoɔ din turin yudantuk na a n sommi ki yin wei u sonu fanu. U din ki turin yudantuk maɲ a n biiri kaa.

¹¹ N naa waas, linba ji biar tee min chabie. Njammit i sonu kii saak n kpaanii man, kii mɔk mɔtaauk nan parmaasir; ki Yennu nba loonit ki teent parmaasir na sii be nani.

¹² Ii foont i leeb kii kpamii man.

Yennu niib nba kur be nna na foonti.

¹³ Ti Yomdaanoɔ Yiisa Masia ninkpabaunɲ, nan Yennu lomm, nan Seyeeɲ mɔtaauk na-ii be nan i kura.

Gbouŋ nba ki Pɔɔl din sɔb ki tur **GALASIA TEEB** **nae na**

Ki jiin Galasia teeb gbouŋ na po

Baa din piin ki mɔontir barŋanii nba jiin Yiisa po ki teen binba ki tee Juu teeb, ki bi teen yada na, buboit nae din baar, a li kpaa talase ki nirɔ n sak wei Moses sennu nawa ki fit teen Yiisaweirɔ nan mɔnii amii. Pɔɔl din wann nan linba na kaa kpaa talasi, a linba kpaa talas ki jiin manfoor nba nyi Yiisa ni na tee nirɔ n teen Yiisa yadae, a ŋanne saa te ki nisaarik tee kasii Yennu boor.

¹⁻² Min Pɔɔl nba tee Masia toonii, nan ti naa waas nba be nna na kur foont Masiaweira nba be Galasia tiŋ ni. Nisaarik kaa teenin Masia toonii, nisaarii kaa bia tumin, ŋaan ti Baa Yennu nan Yiisa Masia nba ki u din fiinɔ kuun ni nae gannin.

³ Ti Baa Yennu nan ti Yomdaano Yiisa Masia ninkpabaun nan parmaasir-ii be nani.

⁴ Yiisa Masia-e din sak ti Baa Yennu loomm ki kpo ti biit paak a wun fatit tingbouŋ na biit daabisin ni. ⁵ Nɔɔ Yennu kɔɔe yen dontir mɔkmɔk nan mɔkmɔk. Mamɔmm.

Barŋanii yennkɔɔe be

⁶ Li bakitime nan yaa gaar labagann na yiama, ŋaan nyik Yennu nba yiini Masia ninbatinu paak na. ⁷ Nisiab be ki yiab a bin lebit Masia barŋanii na ki ŋmat i dudukit; ŋaan barmɔniie, barŋansiar ji kaa. ⁸ Li-i lekii tee Yendouŋ ni malaka koo timmie mɔont barŋansiar, ki li be li kuukɔɔ, ki ki tee taa poŋ din mɔont linba turi na, mɔpor-ii be li yɔɔ paak. ⁹ Ti poŋ din betiewa, ŋaan n bia ŋammit beerie mɔtana: nisɔɔ-i mɔont labaar ki turi, ki li ki tee linba ki i din gaar na, mɔpor-ii be u paak.

¹⁰ N ki yiab maa n gaar nisaarik paku kaa, ŋaan Yennu yare ki n loon, kimaan mi-i loon nisaarik pakuie, n bo kii tee Masia daabiri.

Bianjinba ki Pɔɔl teen Masia toonii

¹¹ N naa waas, n yaa n tiari nan barŋanii nba ki n mɔontir teeni na ki tee nisaarik nba din pak linba na kaa. ¹² Nisaarik kaa din wannin ki n gaar, ŋaan Yiisa Masia mɔŋ mɔŋe din fiit wannin.

¹³ I poŋ gbat maa din tuun bianjinba, yoo nba ki n din waa Juu teeb Yenjiantu na, nan n din tuu mukisir Yiisaweira bonchiann, ki yiab maa n biirib ki gbenn. ¹⁴ Timm Juu teeb

jiantu sɔnu ni, mine din gar tɔɔnn ti waakir ni, kimaan n din jii n par kura ki waa ti yeejamm kaar nba want linbae.

¹⁵ Naan Yennu ninbatinu paak, ki u din gannin ki bi daa ki marimi, ki yiinin a man tun u toona. ¹⁶ Ki waa din dukin ki nyinn u Bik maŋ paanu ni ki wannin a n mɔɔnt u barnanii ki tur binba ki tee Juu teeb yoo nba, n din ki saan nisaarik boor ki faa sɔɔ baanni. ¹⁷ N bia din ki saan Jerusalem ki saa la binba teen toomiinba n liik na, ŋaan n din fiire li taakpaak ni ki saan Arabia tiŋ ni; li poorpoe ki n ŋmat saan Damaskus doo ni. ¹⁸ Ki bina ŋantaa poorpowa ki n tan saan Jerusalem ki foont Piita, ki biar u boor daa piik nan ŋanŋmu kuukɔɔ. ¹⁹ Li-i jikii kii tee ti Yomdaano Yiisa naa bik Jeems-i kaa, n din ki la toomiinba na sɔɔ.

²⁰ Yennu mɔŋ mi nan maa sɔb linba na tee barmɔniie, ki faak kaa leŋi.

²¹ Li poorpoe ki n din saan Siria nan Silisia yentnba ni, ²² ŋaan li yoo na Masiaweira nba be Judea yent ni na din ki mimi. ²³ Baa din mi linba tee bi leeb nba din yeen a “Jɔɔ nba tuu mukisirit na mun ji dia barnanii nba ki u din yaa wun biir nae ki mɔɔntir teen niib.” ²⁴ Tɔn, ki bi ji din piak Yennu n paak.

2

Pɔɔl nan toomiinba leeb labaar

¹ Tɔn, li bina piik nan ŋanna poorpoe ki min nan Banabas, ki pukin Taitus, din ŋmat saan Jerusalem. ² Yennu-e din fiit li sɔnu saanu ki wannin, li paake ki n saan. Leŋe ki n yiin saakab na, ti kuukɔɔ, ki wannib maa mɔɔntir barnanii maŋ bianjinba ki teen binba ki tee Juu teeb na, kimaan n ki loon maa tun linba, nan maa saa tun linba na n tan biar yanni. ³ Tɔn, n tɔknanlɔɔ Taitus maŋ tee Griik nirɔe, ŋaan sɔɔ din ki miau a wun pot u punni. ⁴ Binba be ki fa faak bi mɔŋ paak a bi mun tee Masiaweira na ŋarin din loon ki Taitus n tun nnae. Li niib din woo ti sinsuuk ni, a bin bann taa mɔk yent-n-mɔŋ nba Yiisa Masia ni na. Bi loon tii tee Moses sennu na daabae, ⁵ ŋaan taa mun loon tin dia barnanii nan li barmɔnii sɔnu ki turi na paak, ki ti ki sakib nan waaminawa.

⁶ Naan binba ki bi yib saakab na, (baa tee nijaana koo baa ki tee, li ki kpaa talas min yaa boor, kimaan Yennu ki bikii nan ningannii;) ŋamm nba ki bi yib saakab na din ki turin kpaanpaanii. ⁷ Naan baa set la linba n boor tee Yennu nba gannin a n mɔɔnt u barnanii ki tur binba ki tee Juu teeb, nan bianjinba ki u din gann Piita a wun mɔɔnt li barnanii ki tur Juu teeb nae. ⁸ Kimaan Yennu paŋ paak, Piita nba din

tee toonii ki tur Juu teeb bianjinba na, nnae ki n mun tee toonii ki tur binba ki tee Juu teeb. ⁹ Jeems nan Piita nan Joonn moŋ nba ki bi yib saakab na, ŋaan bi moŋ din bann nan Yennu-e turin toonganir na; li paak min nan Banabas nan ŋamm din foont leeb ki yokin leeb nii ni, ŋanne din want nan ti kura mək mɔtaauk nan leeb. Timm nan ŋamm din sake a min nan Banabas-ii mɔontir barnanii kii teen binba ki tee Juu teeb na, ki bii mun-ii mɔontir kii teen Juu teeb. ¹⁰ Linba na kuukooe ki bi din betit: a ti daa tammit talasdamm nba be bi sinsuuk ni na po. Li mune ki n set poŋ loon tumu.

Pɔɔl nba yakii nan Piita bianjinba

¹¹ Nanne ki n tan yakii nan Piita, waa din be Antiok yoo nba na, kimaan u din mək biit. ¹² Jeems din tun Juu tesiab Antiok doo ni. Baa din daa ki baar yoo nba na, Piita nan binba ki tee Juu teeb na din lakii di, ŋaan baa tan baar yoo nba, ki u ji ki sak wun di nammi, kimaan u din tiin niib nba teen punpotu yada nae. ¹³ Li paak, ki Juu leeb na mun piin tuun janmaantona, ki waa Piita nba tun linba maŋ, ki Banabas moŋ mun ŋmat waa bi janmaantona maŋ. ¹⁴ Maa din la ki bi ki tək barnanii sonu maŋ fanu yoo nba, ki n bet Piita bi kur numm ni maa, “A tee Juu nirɔe, ŋaan a binbeŋ tee nan wunba ki tee Juu nirɔ nae, ki bee ki a mukisib a bii tee nan Juu teeb na?”

Niib yada paake ki bi saa tinn

¹⁵ Tɔn, ti tee Juu teeb matiie, ti ki tee niboorganu nba ki bi yib biitdamm na kaa, ¹⁶ ŋaan ti mi nan see ki nirɔ n teen Yiisa Masia yada, ŋanne saa te ki Yennu n yet a u tee niŋano u boor; li ki tee taa tuun sennu nba yaa tii tuun linba kaa; li paak, ti moŋ mun teen Yiisa Masia yada a Yennu n yet a ti tee niŋamm u boor, yada maŋ paake, ŋaan li ki tee sennu toona tumu paak kaa. Kimaan Yennu kan yet a soɔ tee niŋano u boor, sennu maŋ toona tumu paaki. ¹⁷ Li-i tee taa yiab a Yennu n yet a ti tee niŋamm u boor Masia paak na, ŋaan ti lek bia tee biitdamm Juu teeb boor, nan binba ki tee Juu teeb na, linba na want nan Masia-e te ki ti tee biitdamm amii? Aaii, li ki want nna kaa. ¹⁸ Kimaan mi-i jinji piin ki sent sennu nba ki n din biira naie, ŋann want nan n moŋ tee sennu maŋ biirtooe na. ¹⁹ Nnaan sennu na paak ki n kpo sennu maŋ boor, a mii mək manfoor Yennu boor. Li tee nan bi din taan kpaa min nan Masia dapunpunn paake na. ²⁰ Li paak, li ji ki tee min nba fo na kaa, ŋaan li tee Masia nba fo ki be n ni nae. Mɔtana, maa mək manfoor ki be n gbanant ni na, n teen Yennu Bija Masia-e yada, li paake ki n be; ŋooe loonin ki din gaar n paak ki kpo. ²¹ N ki yēt

Yennu ninbatinu na; li-i tee ki Yennu bo saa yet a niro nba sak sennu nae tee ninjano u boor, li want nan Masia kuun man tee yanne.

3

Yada nba gar sennu bianjinba

¹ Yimm Galasia teeb, bonjata na! Yimm nba ponj mi Yiisa Masia dapunpunn paak kuun po nyik nyik na, nme tan kpannini? ² Li betin bonyennkoo man, yaa din tuun sennu na toona paake ki i gaar Yennu Seyeen amii yaa din gbat barnanii na ki teen yada na paake? ³ I ki mok yame-e? I din piin Masiaweiu nan Yennu Seyeen panje; bee ki i ji loon yin gbenn nan i mon panji? ⁴ Yaa din la Yennu jaarlituk toona nba na kura kaa nyoot nan waama i boori-i? N dakin li mok nyoot. ⁵ Yaa din tuun sennu toona na paake ki Yennu turi Seyeen, ki tuun jaarlituk toona i sinsuuk ni amii yaa gbat barnanii ki teen yada na paake?

⁶ Li sob Yennu gbouj ni a "Abraham din teen Yennu yadae, ki u yada man paak ki Yennu jiu ki u tee ninjano u toonn." ⁷ Nanne want nan niib nba teen Yiisa yada nae tee Abraham yaaboona. ⁸ Ki li bia sob Yennu gbouj ni a njo Yennu din ponj mi nan u tan saa yet a binba ki tee Juu teeb mun tee ninjamm u boor, bi yada paak. Nann paake ki u ponj din yet Abraham barnanii man a: "A paake ki n tan saa teen piisin booru kur paak." ⁹ Li paak, Yennu tee piisin binba teeno yada na paak, nan waa din teen piisin Abraham nba teeno yada na paak nae.

¹⁰ Binba waa sennu ki dukii a sennu na saa tinnib na, Yennu motomm be bi paak, kimaan li sob Yennu gbouj ni a "Wunba ki waa sennu nba sob gbouj ni na kur, Yennu motomm be u paak." ¹¹ Nanne want fanu nan sennu dianu kan fit te ki niro-ii tee ninjano Yennu boori, kimaan li sob Yennu gbouj ni a "Wunba teen Yennu yada, ki Yennu yet a u tee ninjano u boor, li yoo yada paak, u sii mok manfoor nba kaa gbennu." ¹² Naan sennu dianu nan yada teenu bokita; kimaan li sob Yennu gbouj ni a "Daano nba waa sennu na fanu, u sii mok manfoor."

¹³ Naan ti din be Yennu motomm nie, kimaan ti din ki fit wei sennu man fanu, naan Masia tiono din gaar ti paak, ki be motomm man ni ki nyinnit li motomm ni, kimaan li sob Yennu gbouj ni a "Wunba ki bi kpaau dapunpunn paak, Yennu motomm be u paak." ¹⁴ Yiisa Masia din tun linba na a njo yaa paak ki binba ki tee Juu teeb n mun la piisin nba ki Yennu teen Abraham paak na; a ti-i teen yada, tin gaar Seyeen nba ki Yennu din senn masonn a u saa turit na.

Sennu nan mōsonn na labaar

¹⁵ N naa waas, ŋaant ki n jii nisaarik nan u loo binberj ki bikin, ki yin bann linba ki n beeri na paak: niib banlee-i sak ki lor lor a bin tun siar, ki sob bi sana, bi yeno ji kan fit nyi u loo na poor nan waama. ¹⁶ Yennu nba din tur Abraham nan u yaaboonn u mōsona maŋ yoo nba, u din ki yet a “A yaaboona” kaa, ŋaan u din yet a “A yaaboonn” yenoƙoo, wunba tee Masia na. ¹⁷ Maa want linba tee nnae: Yennu din senn mōsonjaann; ki sennu nba din tan baar bina kobii ŋanna nan piintaa poorpo na kan fit kpeen Yennu mōsonn maŋi. ¹⁸ Kimaan li-i tee sennu dianu paakie ki Yennu teen niib u piinii, ŋann li wann nan u bo kan tur soo piinii u mōsonn na paak; ŋaan li din tee Yennu mōsonn na paake ki u tur Abraham u piinii maŋ.

¹⁹ Ki sennu na nyoot tee bee? Toonbiit paake ki Yennu din tur nisaarii sennu na ki pukin u mōsonn na paak, ki loon sennu maŋ-ii diab mōkmōk nan yoo nba ki Abraham yaaboonn nba ki ŋoo Yennu senn mōsonn ki turo na tan saa baar. Ki malakanba jii sennu maŋ ki teen nisaarik nuu ni a wuu tee sokintoo, ²⁰ ŋaan Yennu tiorjo din tur Abraham u mōsonn maŋ, li din ki tee sokintoo kaa turo.

Sennu na nyoot labaar

²¹ Ton, li want nan sennu na kon nan Yennu mōsonae-e? Aaai, li ki want nna kaa; ŋaan Yennu-i bonni senn sennu nba saa fit tur nirō manfoor, u bo saa yet a niib tee niŋamm u boor, sennu maŋ weiu paake. ²² ŋaan li sob Yennu gboun ni a soo kur mōk biit, a Yennu n tur binba teen Yiisa Masia yada na piinii nba ki u din senn mōsonn a u saa turib na; bi yada maŋ paake ki u saa turib.

²³ Sennu na din tuu diat nan ti be dansarii ni nae, ki tan baar yoo nba ki Yennu fiit yada teenu labaar ki wannit. ²⁴ Li paak, sennu na din ŋman ti yomdaano ki diat mōkmōk nan yoo nba ki Masia tan baar, a tin teeno yada, ki Yennu n yet a ti tee niŋamm u boor. ²⁵ ŋaan mōtana ti teen Masia yadawa; li paak, sennu na ji ki tee ti yomdaano.

²⁶ Yaa teen Yiisa Masia yada ki be u ni na, li paake ki i tee Yennu waas. ²⁷ Yimm nba ki bi din wuri Yennu nyunwuru, Masia sann ni na, yimme gaar u moŋ binberj. ²⁸ Li paak, bokitu ji ki be binba tee Juu teeb nan binba ki tee Juu teeb sinsuuk ni, li bia ki be binba tee daaba nan yent-n-moŋ damm sinsuuk ni, li ki be poob nan jab sinsuuk ni; yaa be Yiisa Masia ni na paake ki i kura taan tee yenoƙoo. ²⁹ Ki yi-i tee Masia yabie, ŋann i tee Abraham yaaboonae, ki tan saa gaar piinii nba ki Yennu din senn mōsonn a u saa turo na.

4

¹ Tɔn, n bia ɲamii yeen a ɲaak bik nba lek tuu yaa wun tan di u baa faar na, ɲaan yoo nba ki u daa tee bonbunn na, bi tuu diau nan daabir nae. ² Yoo nba ki u tee bonbunn na, nisiabe tuu diau ki wubiio mɔkmɔk nan waa tan saa beer joo, ki jan yoo nba ki u baa senn na. ³ Ti mun tee nnae; yoo nba ki ti din ki mi Yiisa na ti din tee nan bonbuna nae, ki durinya ni na seek paɲ din diat. ⁴ ɲaan yoo nba din tan jan na, ki Yennu tun u mɔɲ Bija, ki poo marɔ, ki u sak Juu teeb sennu, ⁵ a wun tinn binba be sennu maɲ ni na, ki tin kpant Yennu waas.

⁶ Taa tee u waas na paake ki u tun u Bija maɲ Seyeen na ki u be ti para ni, ki ti yi ɲoo Yennu a “N Baa, n Baa.” ⁷ Li paak, a ji ki tee daabir kaa, ɲaan a ji tee Yennu bike; ki faa tee u bik na paak, u saa tura linba kur ki u mɔk ki teen u waas nawa.

Pɔɔl baka nba be Galasia teeb ni bianjinba

⁸ Sianyoo i din tuu ki mi Yennu, li yoo i din tuu tee daaba ki tur linba set ki tee Yennu-e, ⁹ ɲaan motana i bann Yennu-wa, ki Yennu mun mi-i, li ji teen nlee ki i loon yin ɲmat wei bona nba ki mɔk yiikoo nba saa sommi na? Bee teen ki i jin loon ki i kpant bi daaba? ¹⁰ I mantik ɲaan ki i baka be dagannkaa, nan ɲmaagannkaa nan sakgannkaa nan bingannkaa ni bonchiann, ¹¹ ki li te ki n mɔk jijeet i paak nan maa tun linba kur turi na biar yanna.

¹² N naa waas, n barimie, ii tee nan min na man, kimaan n mɔɲ mun ji tee nan yimm nae. I ki tun siar biirimi. ¹³ Maa din yiar na paake ki n sint mɔont barnanii na ki turi. ¹⁴ Li yoo maɲ n yiaru na din daamiiwa, ɲaan i lek din ki yêtimi; i din gaarin nan yaa bo saa gaar Yennu malaka bianjinba nae, ki bia gaarin nan yaa bo saa gaar Yiisa Masia bianjinba na. ¹⁵ I din mɔk parpeenn; ki bee teen ki i ji ki mɔki? N mɔɲ saa yet nan li-i diɲi bonni saa fit, i din bo saa sak ki nyinn i mɔɲ ninbina ki turima; ¹⁶ ki motana, maa beeri barmonii na, n ji kpant i dataake-e?

¹⁷ Nisiab bikii a bi mɔk lomm bonchiann nani, ɲaan bi dudukit ki ɲani. Bi lorin a bin bokit min nan yimme, ki yin tunn kii waab. ¹⁸ Nirɔ baka-i be sɔnɲanu ni yoo saaka, li ɲan, mi-i lekii be i boor koo mi-i kaa. ¹⁹ N walonkai, li yiarin bonchiann i paak mɔkmɔk nan yoo nba ki Masia binben na tan saa gbee i ni. ²⁰ N yan ɲmat i paake. Ki n sunman ki n be i boor motana ki lek ɲamm jii binben nba sɔ nani.

Bibuk nba jiin Hagar nan Sara po

²¹ Yimm nba loon ki sennu-ii dia-i na, i ki gbat sennu maɲ nba yet bianjinba-a? ²² Abraham din mɔk bonjai banlee; ki

bi yenc naa tee daabir, ki loo naa mun tee pookuur poo.*
²³ Ki daabir na din mar u bonjak man nan niib nba maar bianjinba nae, njaan ki pookuur poo na mar u bonjak na nan bianjinba ki Yennu din senn masonn turc na. ²⁴ Bi poob banlee na see Yennu molora njanlee na seenu nie. Daabir man sann din tee Hagar; ki u see molor nba ki Yennu senn Sainai joor paak na seenu ni, ki din mar u bik daabisin ni, ²⁵ kimaan Hagar see Sainai joor nba be Arabia tin ni na seenu nie, ki nman nan tingbouj na ni Jerusalem na, ki ncoc nan u waas tee daaba, ²⁶ njaan sanpaapo Jerusalem na tee yent-n-moj dooe, ki bia tee ti naa; ²⁷ kimaan li sob Yennu gbouj ni a:

“Yimm pookanmata, ii mok parpeenn!

Yimm nba ki mi matyiaru tonu na, ii yiin parpeenn yanii man!

Kimaan poo nba be u kuukoc tan sii mok waas bonchiann ki gar poo nba sorc daa ki mi gorin ki nyikoc.”

²⁸ Ton, n naa waas, timme mun tee Yennu masonn waas nan Aisak nba din tee bianjinba na. ²⁹ Baa din mar bonjak nba nan niib nba maar bianjinba na din tuu mukis wunba ki bi din marc Seyeen yikoo paak nae, ki li mun bia lek tee nnae nan motana. ³⁰ Njaan li sob nlee Yennu gbouj ni? Li sob a “Berin poo nba tee daabir na nan u bija na, kimaan daabir bija na kan mi lakin di bi baa faar nan pookuur bija na.” ³¹ N naa waas, maa yeen linba tee a ti ki tee poo nba tee daabir na waas kaa, njaan ti tee pookuur poo na waase.

5

Ki jiin yent-n-moj dianu po

¹ Yiisa Masia poj fat timma, ki ti be ti yamanie. Li paak, i daa te siar ji dia-i ki i tee li daaba.

² Min Pool mone beeri a li-i tee ki i sak ki dia punpotu sennu na, li want nan Masia ki mok nyosiat turini. ³ N nammit beer daanc nba waa punpotu sonu nae, nan li kpaa talase ki wun wei sennu na kur. ⁴ Yimm nba yiab a Yennu n yet a i tee ninamm u boor sennu weiu paak na, i poj bokit i moj nan Masia, ki bia nyinn i moj Yennu ninbatinu niwa. ⁵ Njaan timm teen Masia-e yada, ki u Seyeen mun be ti ni; li paak, ti mok dindann ki guu yoo nba ki Yennu saa yet a ti tee ninamme u boor. ⁶ Kimaan ti-i be Yiisa Masia ni, ti-i lekii pot ti puna amii ti-i kii poti, li ki kpaa talasi. Ti-i teen Yiisa Masia yada ki loon leeb, njanne tee linba kpaa talas.

⁷ Yaa din tuun fanu na, nmee tan te ki i nyik barmonii man weiu? ⁸ Yennu nba ganni na kaa tun linba na. ⁹ Bi

* 4:22 4.22 Sara-e din tee pookuur poo na.

tuu yeen a “Datiŋ waaminnae te ki boroboro yon kur fuutir piir.” ¹⁰ Tɔn, ti Yomdaano paak, n bia mɔk yada a i sii mɔk dudukyenn nanin; ki li-i tee niro nbae ŋmat i dudukit, Yennu saa dat daano maŋ tubira.

¹¹ N naa waas, mi-i biaki mɔontir a niib-ii porii bi puna gbaa, bee ki bi bia mukisimi? Li-i bonni tee barmɔniie ki n mɔontir punpotu po nan maa mɔontir dapunpunn po na, ŋann li bo kii mɔk mukisuku. ¹² Min bo sunman ki binba ŋmat i dudukit na n nyik punpotue, ŋaan tɔɔ bi mɔŋ.

¹³ N naa waas, Yennu yiini yent-n-mɔŋ nie, ŋaan i daa te ki i yent-n-mɔŋ maŋ n tan te ki i gbanant niɔŋ n nyannini. Naan yimm n jii lomm ki somm i leeb man. ¹⁴ Kimaan sennu maŋ yur yet a “Ii loon a lɔɔ nan faa loon a mɔŋ bianŋinba na.” ¹⁵ Naan li-i tee ki i tee i leeb dani i ki biir i leeb nan muuk ni bonkobit na, i set saa biir i leeb ki gbenna.

Yennu Seyeen nan nisaarik binbenj labaar

¹⁶ Naan n beerie, ŋaant ki Seyeen-ii dia i binbenj man, ki daa te ki i niɔŋ tuun nisaarik loommu. ¹⁷ Kimaan nisaarik loomm nan Seyeen maŋ loomm ki waa leeri. Loomm nba taar munlee na tee dataie nan leeb i ni; li paak, i ki tuun yaa loon linba. ¹⁸ Li-i tee ki i saak ki Yennu Seyeen ŋmakitiri, i ji ki be sennu na ni.

¹⁹ Nisaarik binbenj nba want li mɔŋ linba ni tee bonchonchonsime, nan jakint toona, nan lammeeuk, ²⁰ nan patmannu, nan nyɔkdinu, nan dataar, nan kunkɔna, nan funfunbiiuk, nan wutoor, nan bɔkitu, nan lukitin, ²¹ nan punponn, nan dayibu, nan lor yoona, ki bia jii bonlia nba naan nna ki pukin. N beeri nan maa poŋ beti bianŋinba na, binba tuun linba na kan mi kɔɔ Yennu naan ni.

²² Naan Yennu Seyeen te ki niro mɔk lomm, nan parpeenn, nan parmaasir, nan sukuru, nan burchint, nan ŋamm, nan binbenŋaŋ, ²³ nan sikin-n-mɔŋ, nan mɔŋdianu. Sennsau ji kaa ki saa biir wunba diari. ²⁴ Ki Yiisa Masia nba yen binba na ŋarin poŋ kpɔi bi nisaarik binbenj nan li loonbiit kura. ²⁵ Yennu Seyeen nba turit manfoor na, li kpaa talas ki wuu ŋmakitir ti binbenj. ²⁶ Li ki ŋan ki tii mɔk karinbaanii, koo tii fiint ti leeb wutoa, koo tii mɔk funfunbiit nan ti leebi.

6

Jiin i leeb jik-kpiata man

¹ N naa waas, li-i tee ki i la sɔɔ tun toonbiit, yimm nba be nan Yennu Seyeen na, li ŋan ki yin sommɔ nan lomm, sonii kur ni, ki wun ŋamm set fanu, kii mi ki bikinu saa te ki i mun bot. ² Ii jii i leeb jik-kpiata man, ki gbeen Masia sennu.

³ Sɔɔ-i kii tee siar, ɲaan bikii a u mun tee sɔɔ, u kpann u mɔɲe. ⁴ Li ɲan ki sɔɔ kur n bikin u mɔɲ binberɲa, ki fit kii mɔk yuugontir u mɔɲ toonɲana paak, ki daa bikii waa tun linba nan u lɔɔ toona, ⁵ kimaan li kpaa talase ki sɔɔ kur n tun u mɔɲ toona.

⁶ Nirɔ nba ki bi wantɔ Yiisa Masia barɲanii na, li ɲan ki li yɔɔ n mun jii linba ki u mɔk kur ki chent nan u wanttɔɔ maɲ.

⁷ I daa kpann i mɔɲ mani; sɔɔ kan fit kpann Yennu; nisaarik nba bur linba, ɲanne ki u kpan tan saa jaan. ⁸ Wunba bur u mɔɲ gbanant loomm, u tan saa jaan kuume, u gbanant loonbiit maɲ paak; ɲaan wunba bur Seyeen nba loon bianɲinba na, u tan saa jaan manfoor nba kaa gbennue, Seyeen maɲ paak. ⁹ Li paak, ti daa bakit nan toonɲana tumu mani, kimaan ti-i kii nyik toonɲana, ti tan saa gaar li nyɔɔt yoo nba jaɲe. ¹⁰ Li paak, ti-i la yaak, tin tun linba ɲan ki tur sɔɔ kura; ɲaan mantik kii tuun kii teen binba teen Masia yada ki waau na.

Kpaanjoontik nan foontii

¹¹ Tɔn, ii la maa sɔb sɔbingberɲa nba na nan n mɔɲ nuu. ¹² Niib nba loon bin penn Juu teeb para na, ɲamme mukisi a yin pot i puna, ki Juu teeb maɲ daa dintib biak, Masia dapunpunn na paaki. ¹³ Binba porii bi puna na mɔɲ ki waa Yennu sennu, ɲaan bi loon ki yin pote ki bii mɔk japaat i punpotu maɲ paak; ¹⁴ ɲaan min ɲarin kan mi faa parbiir see ti Yomdaano Yiisa Masia dapunpunn na kuukɔɔ paak; kimaan u dapunpunn maɲ paake ki n kpaii tingbounɲ na niɔɲ n gbanant ni, ki tingbounɲ na niɔɲ mun nyii n gbanant ni. ¹⁵ Bɔkitu kaa wunba pot nan wunba ki pot sinsuuk ni. Linba ji kpaa talas tee binbenpaanɲ nba ki Yennu turit nae. ¹⁶ Parmaasir nan ninbatinu-ii be binba kur waa wannu nba na paak; bi tee Yennu niibe.

¹⁷ Ii mi man ki sɔɔ n ji turin daamii, kimaan n pon mɔk biak dɔkit n gbanant paak, ki li want nan n tee Yiisa daabire.

¹⁸ N naa waas, ti Yomdaano Yiisa Masia ninkpabaunɲ-ii be nani. Mamɔmm.

Gbouŋ nba ki Pɔɔl din sɔb ki tur EFESUS TEEB nae na

Ki jiin Efesus teeb gbouŋ na po

Pɔɔl gbouŋ nba ki u din sɔb tur Efesus doo ni niib na, u sinsinn barjar tee “Yennu lor nba ki u yaa wun lakin taan naaun̄ kure, linba be sanpaapo nan tingbouŋ na ni, ki Yiisa-ii tee yudaan̄.” (1.10)

¹ Min Pɔɔl nba ki Yennu gannin a n teen Yiisa Masia toonii na foont Yiisa Masiaweira nba teen̄ yada ki be Efesus doo ni na.

² Ti Baa Yennu nan ti Yomdaan̄ Yiisa Masia ninkpabaun̄ nan parmaasir-ii be nani.

Yennu Seyeeŋ nba sommitit Masia paak bianjinba

³ Naant ki ti tur Yennu, wunba tee ti Yomdaan̄ Yiisa Masia Baa na niipoouk man, kimaan taa be Yiisa Masia ni na paak ki ɲɔɔ Yennu turit Seyeeŋ piinii kur nba be sanpaapo. ⁴ Yennu nba poŋ daa din ki nan tingbouŋ yoo nba naewa, ki u gannit a tii tee u niib, Yiisa Masia paak, kii tee popeendamm ki daa mɔk biit u boori.

⁵ Yennu loonit. Li paak, u loomm nan u lora ni, u poŋ din dukinewa a Yiisa Masia nie ki u saa teenit u waas. ⁶ Naant ki tin pak Yennu kimaan u ninbatinu nba yab bonchiann bianjinba, nan waa tint ninbaauk u Bilonkak paak na. ⁷ Kimaan Yennu nyik chab ti biit ki nyinnit daabisin ni, u Bilonkak maŋ sɔn paake. ⁸ Gotir, Yennu ninbatinu nba be ti paak ki ki mɔk bikinu bianjinba.

Yennu nba mɔk yan nan bannu bonchiann bianjinba na, ki u tun waa dukin bianjinba ⁹ ki fiit wannit woonin ni lora nba ki u din senn a wun tan tun Masia ni na. ¹⁰ Yoo maŋ-i tanj jaŋ, u ji saa tun gbenn u lora maŋ, ki lakin u naamii kur nba be sanpaapo nan tij ni, ki Masia-ii tee yudaan̄.

¹¹ Yennu tuun siar kur u dudukit nan u lora nie, ki gannit a tii tee u niib, nan u bibikit nba tee bianjinba pinpiik niwa na. ¹² Timm nba dɔŋ mɔk dindann Masia ni na, tii piak Yennu kii dontir u sann man.

¹³ Naan yimme mun din gbat tinnu barŋanii nba tee barmonii maŋ ki teen Yiisa Masiaweira. Yaa teen Masia yada na paak, ki Yennu jii u Seyeeŋ nba tee u yent dɔk na ki turi, nan waa din lor bianjinba na. ¹⁴ Nanne tee siara nan ti tan saa la yiar Yennu boor, ki bia want nan u saa tur u

niib yent-n-məŋ nan barməni. Tii piakə kii dontir u sann man.

Ki jiin Pɔɔl Yenmiaru po

¹⁵ Li paak, yoo nba ki n din gbat yaa teen ti Yomdaanə Yiisa yada, nan yaa loon Yennu niib bianjinba na nan dinna, ¹⁶ n teen Yennu niipoouk i paak ki ki nyikit. N tun tian i poe, n miaru ni, ¹⁷ ki lek mei ti Baa Yennu man, wunba tee paŋ daanə, ki bia tee ti Yomdaanə Yiisa Masia Yennu, a wun turi Seyeeŋ nba saa turi yan ki fiit Yennu wannu, ki yin ŋamm bannə. ¹⁸ N bia meio maa wun yent i numpo, ki yin bann dindann nba paak ki u yiini na, ki bia bann nan bona nba ki u tan saa tur u niib na ŋan bonchiann, ¹⁹ ki bia bann u paŋ nba yab bianjinba ki saa somm timm nba teenə yada na. ²⁰ U panchioŋ mane ki u din jii ki fiin Masia kuun ni ki kaanə Yendəuŋ ni u niidiitu po na. ²¹ Masia-e yen sanpaapo yent damm, nan yiikoo damm, nan paŋ damm, nan yomdamm kur; ŋoəe mək sann nba gar yiikoo kur sana nba be durinya na ni nan durinya nba baat na ni. ²² Yennu jii bonsiar kur ki teen Masia nuu nie. U jii ŋoəe a wuu tee ŋoə Yennu nigannkab kura Yomdaanə. ²³ U nigannkab mane tee u gbanant, ki u gbanant man gbee nan u paŋ, ki u mun gbee nan Yennu paŋ.

2

Kuun nan manfoor labaar

¹ Yoo nba din gar na, i məyətuk nan biit tumu paak, ki li tee nan i kpoe na. ² I din waa tingboun na biit sənue, ki sak Sintaanii nba dia narinbiit nba bi sanpaapo, nan niib nba ki saak Yennu məb na. ³ Barməni, ti kura mun din naan nan li nibooru nae, ki waa ti gbanant niəŋ, ki tuun ti gbanant nan ti dudukit loomm. Timm nan ŋamm toona din baat nan Yennu wutoore ti kura paak.

⁴ Ŋaan Yennu lomm nan u ninbatinu yab bonchiann ki kaa bikinu, ⁵ li paak, taa din yət Yennu məb, ki li tee nan ti kpoe na yoo nba, li yoəe, ki u nyinnit kuun ni, ki kəonit manfoor ni, Masia paak; Yennu ninbatinu paak ki i tinn. ⁶ Taa be Yiisa Masia ni na paake ki Yennu din lakin fiin timm nan ŋoə, ki ti lakin dii naan nanə Yendəuŋ ni. ⁷ U din tun linba na a wun wann səə kura u ninbatinu nba yab bianjinbae, ki tun burchint turit, Yiisa Masia paak. ⁸ Yennu ninbatinu na paake ki i tinn, kimaan yaa teen Masia yada na. ⁹ Səə kan fit nyu bara li paaki, kimaan li ki tee u tiəŋ toona paak kaa; li tee Yennu piiniie. ¹⁰ Yiisa Masia nie ki Yennu teent taa tee binba, ki turit toonjana tumu binbeŋ, a tii tuun linba ki u din poŋ lor a ti tun na.

Masiaweira kur tee yomme u ni

¹¹ Yimm nba ki tee Juu teeb na, Juu teeb yi yimm narin punjoote, njaan yi bi moŋ sankpana; ii tian man yaa din tee nibooru nba yoo nba gar na. ¹² I din ki mi Masia li yoo. I din tee saamme, ki bi ki kaani ki pukint Yennu nigannkab ni. I din be tingbouŋ na ni ki ki mi Yennu, ki bia ki moƙ dindann, kimaan waa din tur u niib moƣona nba, i din ki pukin li ni; ¹³ njaan moƣana i ji be Yiisa Masia nie, li paak, yimm nba tuu be banfoƙira na ji nyat nakinoe, u kuun paak, ¹⁴ kimaan njooe taan Juu teeb nan binba ki tee Juu teeb ki teemm nibooryenn, ki parmaasir baar; waa kpo na paak, ki u biir dataar nba din tuu be bi sinsuuk ni na. ¹⁵ U din kpeen Juu teeb sennu nan li koot na kura, a wun te parmaasir n baar nibooru munlee maŋ sinsuuk ni, ki bii be u ni, ki taan kii tee nipaamm booryeŋ. ¹⁶ U dapunpun paak kuun maŋ te ki u biir dataar maŋ bi sinsuuk ni, ki jiiib ki taamm booru yennko, ki jen namm Yennu boor. ¹⁷ Li paak, Masia din baar moont parmaasir barŋanii moontii ki tur yimm nba ki tee Juu teeb, ki din foƙ nan Yennu na, ki bia baar nann ki tur Juu teeb nba kpiau na. ¹⁸ Masia paake ki Juu teeb nan binba ki tee Juu teeb na kura fit baar ti Baa Yennu maŋ boor, u Seyeenŋ yenoko ni.

¹⁹ Moƣana, yimm nba ki tee Juu teeb nan Yennu niib na tee tinyenko waase, ki ji tee Yennu njaateeb; i ji ki tee saamm kaa. ²⁰ Fiakir yennko nba ki sokiniinba nan toomiinba din foƙin na paake ki bi mun toon, ki Yiisa Masia moŋ tee li tanjaann. ²¹ Njooe dia Yennu niib maŋ ki bi be fanu ki kpaatir ti Yomdaano boor. ²² Yimm nan njooe nba taan na paak, ki yimm nan namm mun bia taan teen diiuk nba tee Yennu yar, ki u Seyeenŋ be li ni na.

3

Pool nba tuun ki teen binba ki tee Juu teeb bianinba

¹ Linba na paake, ki min Pool nba ko, dansarik Yiisa Masia toona paak na lek mei Yennu, yimm nba ki tee Juu teeb na paak. ² N ki biris nan i poŋ gbat nan Yennu turin toona na, i sommir paaki. ³ U din fiit u woonin ni lor na ki wannima. ⁴ (I-i karin maa din sob linba waaminna na, i saa bann nan n set mi siar ki jiin Masia po.) ⁵ Moƣana, Yennu ji njaan ki u Seyeenŋ fiit u woonin ni lor na ki wann u toomiinba nan u sokiniinba nba ki u gannib na, njaan li din ki tee nna kaa sianyoo. ⁶ U woonin ni lor maŋ tee nnae: barŋanii maŋ paak ki binba ki tee Juu teeb na ji fit taan ki la yiar Yendouŋ ni nan Juu teeb; ki bia taan namm ki tee

gbananyennkoo ki fit mok waa din senn mōsonn nba Yiisa Masia ni na.

⁷ Yennu ninbatinu paak ki u din turin yaak a n teen u toonii kii mōontir u barnanii, nan waa turin paŋ bianjinba na. ⁸ Yennu niib sinsuuk ni, mine tan joont ki ki tee siar, ŋaan Yennu tur mine yaak a man jii barnanii nba wantit Masia nba sii teen binba ki tee Juu teeb na bonŋana bonchiann bianjinba, ⁹ ki bia te ki niib kur nunii n yent, ki bin bann bianjinba ki Yennu woonin ni lor maŋ tuun ki gbeent Masia ni. Yaayoo niewa ki Yennu nba nan bonsiar kur na din diar woonin ni, ¹⁰ a Masiaweira paak, malakanba ni yent damm, nan Yendouŋ ni yikoo damm n tumii mōtana u subinbooru booru na. ¹¹ Ti Yomdaano Yiisa Masia nie ki u din tun linba na, nan waa lor bianjinba na. ¹² Taa teen Masia yada ki be u ni na paake, ki ti mok yuugontir ki saa baar Yennu boor nan parcheenn. ¹³ Li paak, n barimie, i daa te ki i para biir nan maa di biak i paak na, kimaan li tee i sommir paake.

Masia lomm labaar

¹⁴ Linba na paak ki n gbaa n duna paak ti Baa Yennu toonn, ¹⁵ wunba yaa boor ki Yendouŋ ni nan tingbouŋ na ni maaru kur gaan bi sann. ¹⁶ Yennu paŋ nba yab bonchiann bianjinba na, n meio a wun turi paŋ maŋ u Seyeen paak, ki paŋ maŋ-ii be i ni. ¹⁷ N bia meio a Masia n jii i para ki teen u binbeoor, i yada paak, ki meio a wun te ki yin fit set chib, ki baa jiina ki fokin fiakir, ki lomm na-ii paar, ¹⁸ ki yimm nan Yennu niib kur n fit bann Masia lomm yarimu, nan li fokint, nan li sumiiu nba tee bianjinba, ¹⁹ ki bann Masia lomm nba gar siar kur, ki i benu-ii tee nan Yennu benu na.

²⁰ Yennu paŋ nba tuun ti ni na paak, u saa fit tun bonsiar kur ki turit ki gar taa dukii linba ki meio. ²¹ Njoo Yennu tan saa la baakir Yiisa Masia nan u weira paak, yoo kur, yaayoo siiyoo. Mamōmm.

4

Yiisaweira mōtaauk labaar

¹ Min nba koo dansarik ti Yomdaano toona paak na, n kpaanie a yin ŋaan ki i binbeŋ-ii tee fanu nan Yennu nba loon ki lii tee bianjinba na. ² Ii sikint i mōŋ, kii be soon nna nan sukuru, kii mok yandinŋir nan i leeb, nan lomm. ³ Yennu Seyeen nba teeni mōtaauk nba na, ii yabir i mōŋ kii diar nan parmaasir nba taani na. ⁴⁻⁵ Masiaweira tee gbananyenne, ki Yennu Seyeen yenokooe be, ki Yennu tinni ki turi dindann yennkoo. Yomdaan-yenokooe be, ki ti taan ki teeno yada, ki Yennu nyunwuru mun tee yennkoo. ⁶ Yennu tee yenokooe

ki tee nisaarii kura Baa, ki bia tee soɔ kura Yomdaano nba tuun siar kur, ki bia be siar kur ni.

⁷ Masia nba turit linba na, ti kura gaar piinganjire, ⁸ nan laa poɔ soɔ Yennu gbouɔ ni bianjinba na a:

“Waa din doo sanpaapo yoo nba,

ki u nyinn yommii ki ɲaab yann, ki tur nisaarii piinii.”

⁹ Ton, “U din doo sanpaapo” paak tee bee? Li want nan sinsinn u din sik tingbouɔ na nie.* ¹⁰ Nɔɔ nba din sik tingbouɔ na ni maɲe bia doo sanpanaagben a wun gbee yent durinya na. ¹¹ Nɔɔe tur nisaarii u toona na: U gann siab ki teemm toomiinba, ki leeb tee soɔkiniinba, ki yemm mun tee barmonii moont-teeb, ki siab mun tee ɲoo Masiaweira diara, ki siab mun tee wannteeb. ¹² U tun linba na a binba tee Yennu niib na kura n fit jaɔ nan u toona maɲe, ki chee ɲoo Masiaweira para. ¹³ Li paak, taa teen Yennu Bija yada ki banno na, ti saa taan yomme kii tee niib nba binben ɲan, ki tee nan ɲoo Masia yar na. ¹⁴ Ti ji kii tee waas kaa, ki nibiit nan kpinkpanni damm sii diat laɔ, nan baa tee nileeb bianjinba na. ¹⁵ Naan ti sii piak barmonii nan lomm, kii noɔ kii pukii, ki Masia tee ti yudaano. ¹⁶ Nɔɔe te ki gbanant boka kur dia bi leeb, ki gbanant maɔ tukita dia nan leer; li kura-i tuun nan leeb chib chib, gbanant maɔ sii nobe.

Binbenpaan labaar

¹⁷ Ti Yomdaano sann paak, n kpaanie, i ji daa be nan binba ki mi Yennu, ki bi dudukit be bunbonni ni, ki ki moɔk nyooɔ na. ¹⁸ Bi tee tubkangbatae ki ki bant siari, li paak, bi ki pukin Yennu nba tur manfopaann nba na ni. ¹⁹ Bi ki tiin fei, ki lin tuun jakint toona, ki ki dia bi moɔɔ nan waaminawa.

²⁰ Naan yimm din ki tumii ɲann kaa Masia boori. ²¹ I din gbat u po, ki teen u weirae, ki bi bia wannu barmonii nba be u niwa. ²² Li paak, yabit i moɔɔ man ki nyann i binbenkperik niɔɔ nba tuu biiri na. ²³ Naant ki i dudukit nan i para n ɲamm pant, ²⁴ kii dia binbenpaan nba ki Yennu turi na, kii naan Yennu, kii be fanu, kii tee popeendam nan barmonii.

²⁵ Li paak, ii nyik faak, ɲaan soɔ kur-ii piak barmonii kii teen u loo, kimaan ti tee niyenokoɔe Masia ni. ²⁶ Li-i tee ki a donn wutoor ɲaan faa daa tuun toonbiiti, ki bia daa diar a par ni ki yonnu baa, ²⁷ ki daa teen Sintaanii yaaki. ²⁸ Wunba tuu jaan u leeb bont na, wun ji nyik jamu, ɲaan yabir tun toona ki dinn u moɔɔ, ki bia fit tur tatimm linba ki bi loon. ²⁹ I daa piak moɔbonbiit ki teen i leebi, ɲaan te ki i moɔbona-ii tee linba kpaa talas ki moɔk nyooɔ, ki i leeb-i gbat, lin pukimm binben nba ɲan. ³⁰ I daa tuun linba saa te ki

* 4:9 4.9 Tingbouɔ, koo tinpoɔɔ ni.

Yennu Seyeen n la parbiiri. Nɔɔe tee Yennu dɔk nba want nan Daar baate ki Yennu tan saa turi yent-n-mɔŋ setik nan mɔnii. ³¹ Ii nyik tonu binbeŋ kur, ki daa mɔk wutoori. Sɔɔ ji daa mɔk kunkɔchiɔk nan u lɔɔ, sɔɔ daa sukii u lɔɔ, ki bia nyik nan dudukit kur. ³² Ii tee burchimm nan ninkpabaun damm man i leeb boor. Ii nyikit leeb biit kii chabitib, nan Yennu nba nyikit i yara ki chabiti bianinba, Masia paak na.

5

Ki jiin yentu ni benu po

¹ Yaa tee Yennu walonkai na, ii yabir i mɔŋ kii tee nan ɲɔɔ na, ² ki ɲaan ki lomm-ii dia-i, nan Masia nba din loont bonchiann, ki gaar ti paak ki kpo, ki teen maruŋ nba ki Yennu loon na.

³ Yaa tee Yennu waas na paak, li poŋ ki ɲan nan bonchonchonsin, koo jakint toona, koo nianchiɔŋ toona-ii be i sinsuuk ni. ⁴ Ii teen Yennu niipoouk yoo kura, ɲaan daa te ki bonchonchonsin barii koo jakint barii koo baryana nyi i mɔi ni. ⁵ Li ɲan yii mi nan wunba tee bonchonchonn koo joonbaaruk koo jakint daano koo nianchiɔŋ daano, ɲɔɔe kan la yiar Masia nan Yennu naan ni; nianchiɔŋ tee nan patmannu nae.

⁶ Li toonbiit tumu paake te ki Yennu wutoor baat mɔyêtdamm paak. I daa te ki sɔɔ n jii u jat wannu ki kpannini. ⁷ Ii bɔkit i mɔŋ, ɲaan nyik li damm. ⁸ I ji tee Yennu waase, ki be yentu ni; i ki be bunbɔnn ni kaa, nan yaa din tuu be na; li ɲan ki yii tee yentu na waas, ⁹ kimaan linba tee barmɔnii nan yentinu nan toonɲana kura tee yentu yare. ¹⁰ Li paak, ii yabir i mɔŋ ki tumii linba saa penn ti Yomdaano par, ¹¹ ki daa tokii binba tuun bunbɔnn ni toona ki nyɔɔt kaa li ni na, ɲaan te ki bi bunbɔnn ni toona maŋ n kɔɔ yentu ni. ¹² Linba ki bi tuun bunbɔnn ni na mɔk fei bonchiann nan tii piak li po gbaa. ¹³ ɲaan baa tan saa nyinn bonsiar kur yeenin ni yoo nba, bi bunbɔnn ni binbeŋ maŋ kura saa fiite perrr. ¹⁴ Kimaan linba kur ki bi fiit li gbina, li ji tuu dɔɔ yeenin nie. Li paake ki li din sɔb Yennu gbouŋ ni a:

“Fin nba gɔont, fan fiir gɔon ni, ki fiir kuun ni, ki Masia saa tura u yentu.”

¹⁵ Li paak, ii mi man yaa be bianinba, ki daa be jatbenu, ɲaan kii tee subindamm. ¹⁶ Ii jii i yoo kii tuun fanu, kimaan yoo na tee yobiiuko. ¹⁷ Li paak, ii bant linba tee ti Yomdaano loomm, ki daa tee i mɔŋ jatiti.

¹⁸ Ii daa nyu daan ki yibi; ɲann saa biirie, ɲaan ii yabir i mɔŋ paak kii gbee nan Yennu Seyeen. ¹⁹ Ii yiin yanii, nan

Yennu gbouŋ ni yanii, nan Seyeen yanii kii teen i leeb, kii piak ti Yomdaano nan i para kur. ²⁰ Yoo kur, ii teen ti Baa Yennu niipoouk bonsiar kur paak, ti Yomdaano Yiisa Masia sann ni.

Poob nan bi sɔrib labaar

²¹ Masia paak, ii sikin i mɔŋ ki tur i leeb man. ²² Poob, yaa baakit Masia bianjinba na, ii saak i sɔrib mɔi nna, ²³ kimaan Masia nba mɔk yiikoo u niib paak bianjinba na, nnae ki joo mun mɔk yiikoo u poo paak. Masiaweira tee u gbanante, ki u tee bi Tinntoo. ²⁴ Poob mun-ii saak bi sɔrib mɔi bont kura ni, nan Masiaweira nba saako bianjinba na.

²⁵ Jab, ii loon i poob nan Masia nba loon u niib ki gaar bi paak ki kpo bianjinba na. ²⁶ U din tun linba na, ki bia jii Yennu barii nan nyun ki wurib, a wun ŋammib fanu ²⁷ ki jii teemm u mɔŋ nuu ni nan fant, ki bi fant na daa mɔk dansiari, kii biaki tee popeendamm, ki daa mɔk biit nan waama. ²⁸ Joo nba loon u poo, u loon u mɔŋe. Li paak, li ŋan ki jab-ii loon bi poob nan baa loon bi mɔŋ gbanant bianjinba na. ²⁹ (Soo ki mi yêt u mɔŋ gbananti; soo kura gorii u gbanante fanu ki dint u mɔŋ, nan Masia nba tuun bianjinba teen u niib na. ³⁰ Timme tee u gbanant maŋ.) ³¹ Yennu gbouŋ yet nnae a, "Li paak, ki joo saa nyik u baa nan u naa, ŋaan koon u poo, ki bi niib banlee n taan ki tee gbananyennkoo." ³² Yennu mɔmaan na sumii bonchiann, ŋaan min mi nan li want Masia nan u niib poe. ³³ ŋaan li bia want yimme a li ŋan ki joo kura-ii loon u poo nan waa loon u mɔŋ bianjinba na, ki poo kur-ii munii baakit u sɔɔ.

6

Waas nan bi damm labaar

¹ Waas, ii saak i damm mɔi ti Yomdaano Masia paak, kimaan ŋanne took nan yin tun. ² Sennu nba ki Yennu mɔsonn pukin li paak sinsinn na tee a, "Turin a baa nan a naa baakir, ³ ki a bont kur n somm fanu, ki a manfoor n bia fokit tingbouŋ na ni."

⁴ Baanba, i daa dia i waas diabiuk ki dont bi wutoa, ŋaan kii wantib kii kpaamm ti Yomdaano nba loon bianjinba.

Daaba nan bi chanbaanba labaar

⁵ Ton, yimm nba tee daaba na-ii munii saak i chanbaanba mɔi, kii tiimm janmaanii, kii tuun toonn kii teemm nan i para kura, nan yaa bo sii tuun ki teen Masia bianjinba na. ⁶ I daa tuun ki teemm yoo nba ki bi gorii-i na kuukoo kaa, a bin paki. Yaa tee Masia daaba na, ii jii i mɔŋ kii tuun linba tee Yennu loomm nan i para kura. ⁷ Ii tuun i toona nan parpeenn, ki lii want nan i tuun ki teen ti Yomdaano

Masia-e, n̄aan daa dukii nan i tuun teen nisaarike, ⁸ kii tian nan ti Yomdaano tan saa tur wunba yen u moŋ nan daabir kura bi toonjana paauko.

⁹ Chanbaanba, ii muni dia i daaba bonnann ki daa diab nan ninmonni, kii biaki tian nan yimm nan i daaba maŋ kur taan moŋ Yomdaano yenokooe Yendouŋ ni, ki u ki moŋ lukitimi.

Yennu naagbankoŋir labaar

¹⁰ Linba joont tee nnae, ii chee i para ti Yomdaano ni, kii moŋ yabint paŋ nba ki u turi na. ¹¹ Ii jii Yennu naagbankoŋir na ki lia, ki lin te yin fit nyann Sintaanii lorbiuk na. ¹² Kimaan ti ki koŋ nan nisaarii kaa, n̄aan ti koŋ nan narinbiit kure nan bi yiikoo damm, nan motana durinya bunbonn ni yudamm, nan sanpagbouŋ ni narinbiit. ¹³ Li paak, ii jii Yennu naagbankoŋir na ki lia, ki fit koŋ dabiir nba tan saa baar maŋ ni, ki daa nyikiti, ki li poorpo ki i bia see chib.

¹⁴ Ii set man, ki jii barmonii ki bobin i sai ni, kii moŋ yentinu nba tee nan naagbankoŋir na, ¹⁵ ki teen siir kii moontir barjanii nba teen niib parmaasir ki tee nan taasaat na. ¹⁶ Linba pukin na paak tee, ii jii yada nba tee nan naagbankoŋir nba ki i saa fit kpeen Sintaanii peenii nba moŋ muu na, ¹⁷ ki dia i tinnu nba tee nan kut fokirik na, ki bia dia Yennu barii nba tee nan jukbanjiak nba ki u Seyeen tuun nann na. ¹⁸ Ii mei Yennu yoo kur nan ninmonn, u Seyeen nba sommiti bianjinba na; ki chekin i moŋ nan gbankur ki pukin Yenmiaru kii teen Masiaweira kura, ¹⁹ ki bia miar Yennu ki tur n mun ki man fit la sonu ki pak nan parcheenn, ki moŋ woonin ni barjanii na, ²⁰ kimaan li paake ki n tee toonii ki be dansarik ni. Ii mei Yennu kii teenin ki man moŋ barjanii maŋ nan parcheenn, nan laa kpaa talas nan man pak bianjinba na.

Foontjoontii

²¹ Motana ti naa bilonkak Tikikus, wunba tee ti Yomdaano toontunno nan barmonii na saa beti maa be bianjinba, nan linba ki n tuun. ²² Li paake ki n tuumo i boor, maa wun turi labaar ki yin bann taa be bianjinba, ki bia chekini.

²³ Ti Baa Yennu nan ti Yomdaano Yiisa Masia n tur yimm Masiaweira kur parmaasir, nan lomm, nan yada. ²⁴ Yennu ninkpabauŋ-ii be nan binba kur loon ti Yomdaano Yiisa Masia na nan lomm nba kaa gbennu.

Gbouŋ nba ki Pɔɔl din sɔb ki tur **FILIPi TEEB** **nae na**

Ki jiin Filipi teeb gbouŋ na po

Pɔɔl gbouŋ nba ki u din sɔb tur Filipi doo ni niib nba ki u din mɔɔnt Yiisa barŋanii ki turib ki bi teen Yiisaweira na boore. U din sɔb gbouŋ na yoo nba ki u be dansarik ni nae.

¹ Min Pɔɔl nan Timoti, timm nba tee Yiisa Masia toon-tunna nae sɔbin gbouŋ na ki teen Yennu niŋamm kur nba tee Yiisa Masiaweira ki be Filipi doo ni na, nan bi yudamm nan bi sommteeb.

² Ti Baa Yennu nan ti Yomdaano Yiisa Masia ninkpabaun nan parmaasir-ii be nani.

Pɔɔl Yenmiaru

³ N teen Yennu niipoouk yoo nba kur ki n tiar i po. ⁴ Yoo kur mi-i mei Yennu teeni, n tuu mei nan parpeenne, ⁵ kimaan yaa sommitin bianŋinba barŋanii maŋ toona ni pinpiik niwa, ki tan tuu mɔtana na paak. ⁶ Li paak, n ki mɔk birsuku, Yennu nba din piin toonŋann na i para ni na sii diar nna, mɔkmɔk nan yoo nba ki u tan saa gbenn toonŋann maŋ, Yiisa Masia daar na. ⁷ N yan be i ni. Ki maa dukii i po nna, li set ŋan, kimaan laa nyii yoo nba ki n din be n yamani ki gbaa barŋanii maŋ paak maa n sennir nawa, ki tan tuu yoo nba ki n ji kɔɔ dansarik na, i kura sommin nan toonn nba ki Yennu turin maŋa. ⁸ Yennu-e tee n siara daano nan n yan set be i ni nan Yiisa Masia mɔŋ mɔŋ lomm.

⁹ N mei Yennu maa i lomm-ii yɔɔ kii pukii yoo nan yoo, ki i barmɔnii bannu nan i subinii kura-ii biaki pukii, ¹⁰ ki yin fit gann linba mantik ŋan, ki li poorpo ki i tan daa mɔk jakint koo biit Masia daar maŋ ni, ¹¹ ki i binber-ii mɔk yentinu ki yii tuun toonŋana bonchiann, Yiisa Masia paŋ ni, ki Yennu sann n la dontir nan paku.

Manfoor paak nba tee linba

¹² N naa waas, n loon ki yin bann nan linba kura tumin na somm barŋanii maŋ, a lin saan tɔɔnne nan barmɔnii. ¹³ Li paak, kpanbar gbanjot nan nilee nba be nna na kur bann nan maa tee Masia toontunno na paake ki n be dansarik ni na. ¹⁴ N sarik ni benu na tur ti naa waas bonchiann yuugontir ti Yomdaano sɔnu ni, ki pukii yoo kur, ki bi mɔɔntir Yennu maan nan parcheenn, ki janmaanii ji kaa.

¹⁵ Siab mɔɔntir Masia maan maŋ kimaan bi tee punpon-damm nan kunkɔnkɔnae, ŋaan ki siab mun mɔɔntir nan

barmōnii lomm. ¹⁶ Binba tuun nan bi lomm na mi nan Yennu-e poŋ turin barŋanii toona na. ¹⁷ Nisiab ki mōontir Masia po nan bi para, ŋaan bi tuun nan funfunne; ki dukii nan bi pukii mine biak, yoo nba ki n daa be dansarik ni na.

¹⁸ Ŋaan ŋann ki biiri. N mōk parpeenn li paak, ŋamme saa fit mōont Masia maan maŋ sōnbooru nba kur ni; bi-i mōontir bi dudukŋant ni, koo bi dudukbiit ni, min lek bia sii mōk parpeenn li paak, ¹⁹ kimaan n mi nan i Yenmiaru nan i sommir nba nyi Yiisa Masia Seyeen boor na paak, n saa nyi dansarik na niwa. ²⁰ N par loomm nan n dindann tee ki n daa dint n mōŋ feie, ŋaan kii mōk parcheenn mōtana nan yoo kura, ki mi-i lekii kpo amii maa be, ŋaan n saa te ki Masia sann n la dontira, ²¹ kimaan mi-i be n manfoor ni, li tee Masia paake; ŋaan li-i tee kuun ki n kpo, ŋanne saa mantik turin nyōōt. ²² Li-i tee ki n sii be n manfoor ni, n saa fit ŋamm tun toona nba kpaa talasa, li paak, n ki fit bann n par ni linba ki n saa ganni. ²³ Li bona ŋanlee nae daarin: n mantik bo loon man nyik manfosiar nba nae, ki saan kii sakii be Masia boor, ŋanne bo sii ŋan ki gar. ²⁴ Ŋaan i paake te ki li mantik kpaa talas nan mii be n manfoor ni. ²⁵ N mi nan ŋanne ŋan ki birsuk kaa, li paake ki n mi nan n sii be-e. N sii be i kura boor, ki i sii mōk parpeenn ki i yada n chee, ²⁶ ki mi-i taŋi jen i boor yoo nba, n binbeŋ saa turi yugontir Masia paak bonchiann, ki i saa pakō n paak.

²⁷ Tōn, linba kpaa talas tee i ŋaan ki i binbeŋ-ii tee nan Masia barŋanii nba wann bianŋinba na, ki mi-i lekii fit baar lai, koo mi-i kii laini, ŋaan n saa gbat a i see fanu nan dudukyennkōō, ki taa mōb ki yiab i mōŋ ki barŋanii maŋ saa tōōnn. ²⁸ I daa tiin i datai mani; ii mōk parcheenn ki lin wannib nan ŋamme tan saa baa ŋaan ki yin do, kimaan Yennu-e teeni li nyannu. ²⁹ I poŋ mōk yaak nan yin tun ki tur Masia, ki li ki tee yaa teenō yada na kuukōō paak kaa, ŋaan yaa bia di biak u paak, ³⁰ ki gbaa nan yaa poŋ din la maa gbaa bianŋinba, ki mōtana, i bia gbat nan n daa gbaa nna.

2

Masia sikin-n-mōŋ nan u yudantuk labaar

¹ Yaa be Masia ni bianŋinbae teeni paŋ, ki u lomm maant i para, ki i mōk burchint nan ninbatinu i leeb paak, ki mōk Seyeen weinanleeb, ² ŋanne te ki n beeri maa yii mōk dudukyennkōō ki pukinin parpeenn na, kii mōk lomm yennkōō, ki i dudukit kura-ii tee yomm. ³ I daa tuun siar ki li nyi funfunn nan karinbaanii loomm ni, ŋaan kii be soon nna nan i leeb man, kii dont i leeb ki gar yaa dont i mōŋ

bianjinba na. ⁴ I daa te ki i baka be i kuukoo bona ni, njaan te ki i baka-ii be i leeb bona ni biak. ⁵ Ii njaan binbebooru nba ki Yiisa Masia din mək nae-ii mun-ii be i ni:

⁶ U din yoo be nan Yennu nae,

njaan u din ki mi dukin a wun jii u mɔŋ ki yekin nan Yennu,

⁷ njaan sak nan u mɔŋ mɔŋ loomm ni

ki nyik waa mək linba na,

ki kpint u mɔŋ ki teen nan daabir na,

ki teen nisaarik,

ki tan dokit ki tee nisaarik.

⁸ U din sikin u mɔŋ,

ki sak ki kpo dapunpunn paak gbaa.

⁹ Linba na paake ki Yennu donno ki gar soo kur,

ki turɔ sann nba tee sanjaann ki gar sana kur,

¹⁰ a lin te ki binba be sanpaapo nan tingbouŋ na ni nan kpeentiŋ,

bi kur n tan gbaan bi duna paak

ki tur ɲoo Yiisa sann maŋ baakir,

¹¹ ki soo kura tan saa yet a

ɲoo Yiisa Masia-e tee Yomdaano,

ki lin dont ti Baa Yennu sann.

Ii nyirii nan njaajara na man

¹² N naa walonkai, maa din be i boor ki i sak n mɔb bianjinba na, maa lek kaa i boor na, njaan li kpaa talas ki yin sak n mɔb. Ii biaki tuun nan yentinu nan gbananjjekit man, kii tee nan niib nba tinn na, ¹³ kimaan Yennu yoo tuun nanie, a yii loon u loomm tumu, kii biaki tuun u loomm maŋ.

¹⁴ I-i tuun bont kur, yaa daa burimi, koo ki mək mɔnioku, ¹⁵ ki lin te ki i daa mək biit, njaan kii tee popeenn damm, kii tee Yennu waas nba ki mək dan, kimaan i be niyoona nan biitdamm sinsuuk nie na. Li kpaa talas ki yii nyirii bi sinsuuk ni, nan njaajara nba nyirii sanpaapo bianjinba na, ¹⁶ njaan yetib manfoor labaar. Li-i tee ki i tuun nna, n tan sii mək yaak nan mii mək yuugontir i paak Masia daar maŋ, kimaan li tan saa wann nan n fara nan n toona ki teen yanni.

¹⁷ Li-i tee ki n lu n miar na ki pukin fara nba ki n poŋ dii maa n te ki yin teen yada na, li bo sii manin, ki min nan yimm sii mək parpeenn. ¹⁸ Nnae mun ki li kpaa talas ki yimm nan min kur saa lakin mək parpeenn.

Timoti nan Epafrodaitus labaar

¹⁹ N mək dindann ti Yomdaano ni nan man tun Timoti i boor mɔtana, ki gbat i labaar ki n par n door. ²⁰ Nɔoo kuukooe fiin i po nan barmonii nan maa fiin i po bianjinba na. ²¹ Soo

kur nba ji biar gbaa nan u mɔŋ yare, ki ki fiin linba tee Yiisa Masia yar na po. ²² I mɔŋ mi waa tun ki wann u kotir bianjinba, ki tuun nanin barnanii toona na ni, nan bik nba tuu tuun nan u baa bianjinba na. ²³ Mi-i la binbeŋ nba saa bianjinba, n mɔk dindann maa n tumɔ yياما i boor. ²⁴ Ti Yomdaano paak, n mɔk yada nan n mɔŋ saa fit baar i boor motanawa.

²⁵ N dukin li kpaa talase nan man tun ti naa bik Epafrodaitus, wunba tuun nan ninmɔnn ki gbaa a wun sommin nan Masia toonn na, ɲɔɔe bia tee wunba ki i daan teenɔ i toonii ki u sommin na. ²⁶ U set loon wun la i kura. U par daan biir bonchiann nan yaa daan gbat a u yiar na. ²⁷ Li set tee barmɔnie, u daan yiar ki per kuuma, ɲaan Yennu-e daan tinɔ ninbaauk, ki li ki tee u kuukɔɔ kaa, ɲaan u bia tin n mune ninbaauk, ki nyinnin parbijaann ni. ²⁸ Li paak, n jekire nan man tumɔ i boor, ki i-i lau yoo nba, yin yaan la parpeenn, ki n mɔŋ parbiir n bot. ²⁹ Ii gaarɔ nan parpeenn man nan i naa bik na ti Yomdaano ni. Ii tur nibooru nba tee nan ɲɔɔ na baakir man, ³⁰ kimaan u daan ki kɔn u manfoor paak, ki tan yaa wun kpo Masia toonn na paak gbaa, a wun turin sommir nba ki i daan ki fit turin na.

3

Ki jiin barmɔnii yentinu po

¹ N naa waas, linba biar tee, ii mɔk parpeenne, kimaan yaa tee ti Yomdaano yab na. Min yaa baka kaa nan man ɲamm sob linba ki n poŋ daan sob turi sinsinn na; mi-i tuun nna, li sii tee i yumanne. ² Ii mi man biitdamm na po, binba naan boi ki porii gbanant na. ³ Timm jiantir Yennu u Seyeen nie, ki mɔk yuugontir Yiisa Masia paak; linba nae tee barmɔnii punpotu. Timm ki teen nisaarik yar kaa yada. ⁴ Wunba-i dukii a ɲɔɔ saa fit teen nisaarik yar yada, n mɔŋ saa fit teen li bonbooru yadawa. N mɔk linba te ki n saa tun nna, ⁵ ɲanne tee n mun din tee daa ɲanniin bike ki bi pot n punn. Bi marin ki n tee Juu nirɔe, Benjaminn booru ni, ki tee Juu nirɔ nan barmɔnii. Li-i tee Juu teeb sennu dianu nba tee bianjinba naie, n din waa sennu maŋ nan Farisiinba nba waa bianjinba nae nan ninmɔnn, ⁶ ki din tan mukis Masiaweira gbaa. Nirɔ-i saa sak sennue ki fit kii tee yentinnɔ, min din ki mɔk bisiat ki jiin li po. ⁷ Ki n din bo saa fit kan linba na kur nan li mɔk nyɔɔt, ɲaan min yiinir linba kaa nyɔɔte Masia paak. ⁸ Li ki tee li kuukɔɔ kaa ki mɔk nyɔɔt turimi; min yiin bonsiar kura linba kaa nyɔɔte; kimaan maa bann n Yomdaano Yiisa Masia, ki li bannu nyɔɔt yab bonchiann na paak, kimaan u paake ki n fok bonsiar kur ki lu; min yi li kur tanpenn paak mɔɔte, maa n tan la Masia

nan n ninbinn, ⁹ kii be nano nan barmonii. N ji ki mək n tiəŋ yentinu nba be sennu weiu ni na kaa. Mətana, maa teen Yiisa Masia yada nae ki n gaar yentinbooru nba na, li yentinu gaa yada paake, ki nyi Yennu boor. ¹⁰ Linba kur ki n ji loon tee ki n bann Masia-e, ki bann u kuun fiiru paŋ, ki di biak nano, ki n binbenkperik na n kpo nan waa din kpo bianjinba na, ¹¹ ki mək dindann nan n tan saa fiir kuun ni ki la manfoora.

Ki jiin poot nantaar po

¹² N ki yaa n poŋ nyann ki yent binbeŋ maŋ koo n ji be fanu kaa; n gbaae maa n nyann ki yent binbeŋ maŋ, kimaan Yiisa Masia din fatime, ki n ji tee u yoo. ¹³ N naa waas, n ki dukii a n poŋ nyannir ki li tee n yari, ŋaan bonyennkooe ki n tuun, n tammit linba be n poorpoe, ŋaan gbaa maa n baar linba be n tōonn po na. ¹⁴ Li paake ki n tək poot sōnu maŋ ki tiin sunsonn ki saa nyannu bōonu maŋ peŋ, maa n saa gaar paauk nba tee sanpaapo manfoor, ki Yennu yiinin li paak, Yiisa Masia ni na.

¹⁵ Li kpaas talase ki timm nba kur tee subirteeb Seyeen ni na-ii mək dudukit maŋ booru, ŋaan i siab-i mək dudukgantie, Yennu saa te lin yent li damm nunii powa. ¹⁶ Ŋaant man ti tukin kii dia barmonii na kuukoo, nan taa din dia bianjinba nan mətana na.

¹⁷ N naa waas, ii tokiin man. Ii jii i dudukit ki teen damm nba waa siarŋann nba ki ti din senn turi na ni. ¹⁸ N poŋ din beti linba na po yoo nba gar nawa, ŋaan n bia ŋammit beerie mətana nan ninnyuut, a nisiab be ki bi binbeŋ teemm Masia dapunpunn paak kuun na datai. ¹⁹ Bi tan saa joont nan tubdatu nba kaa gbennue, kimaan bi poore tee bi yennu. Bi mək yuugontir nan linba dintib fei nae. Bi dukii linba tee tingbouŋ na bona kuukoo poe. ²⁰ Ŋaan timm ŋarin tee Yendouŋ ni waase, ki jekir ki guu ti Tinntoo, wunba tee ti Yomdaano Yiisa Masia, a wun nyi Yendouŋ ni ki baar. ²¹ U tan saa lebit ti gbananchokint nba saa kpo na ki li naan u tiəŋ gbanant nba mək baakir nae. U tan saa jii paŋ nba te ki u yen bonsiar kur nae ki tun nna.

4

Kpaanii

¹ Li paak, n naa waas, yimm nba ki n looni, ki loon ki n lai na, yimme te ki n mək parpeenn nan yuugontir. N naa walonkai, setir fanu man Yennu sōnu ni, ti Yomdaano tōonn.

² N niipoob Yuwodia nan Sintike, n barimie, ii yabir kii be nan parmaasir nan i leeb ti Yomdaano paak. ³ Ki fin nba

mun tee n weinanlɔɔ nan barmɔnii na, n loon ki fin somm poob banlee na, kimaan ɲamm nan Klement nan binba kur tee n toontunleeb, ki bi sana be Yennu manfoor gbouɲ ni na, din lakin tun nanin bonchiann, barnaniii maɲ monu ni.

⁴ Yaa tee ti Yomdaano yab na, ii mɔk parpeenn yoo kur man. N bia ɲammit beerie, ii mɔk parpeenn man.

⁵ Ii ɲaan ki sɔɔ kur n bann i niɲantin. Ti Yomdaano baate motana. ⁶ I daa biir i para bonsiar paaki. Yimm-ii mei Yennu linba kpaa talas turi paak. Ii mei Yennu, kii teenɔ niipoouk i para ni yoo kura, ki betɔ yaa loon linba. ⁷ Ki Yennu parmaasir nba yab gar nisaarik bannu na saa dia i para nan i dudukit, Yiisa Masia ni.

⁸ N naa waas, linba joont tee nnae, ii ɲaan ki i dudukit n gbee nan barii nba tee monii, nan linba jan nan baakir, nan linba ɲan, nan linba mɔk burchint, nan linba took, nan linba yeen, nan linba mɔk fant, nan linba ɲan nan paku. ⁹ Jiin linba ki i tumii nan linba ki i gaar n boor, nan n mɔbona nan n toona na, kii tuun nann. Ki Yennu nba teent parmaasir na sii be nani.

Ki jiin niipoturu po

¹⁰ N mɔk parpeenn bonchiann ti Yomdaano ni nan laa yukira ɲaan ki i tan fiin n po na; setik nan monii, i loonima, ɲaan i daan ki mɔk yaake. ¹¹ N ki dukii nan i tamm n po kaa ki n yeen linba na, kimaan min poɲ tumii bianjinba ki n numm saa gboo linba ki n mɔka. ¹² N mi kɔɲir ni binbeɲ, nan janjir ni binbeɲ. N poɲ tumii li kura; li paak, mi-i be siaminba kur ki li tee kon, koo gboor, li-i lekii yab koo li-i waar, ɲaan n numm gboot linba ki n mɔke yoo kur. ¹³ Masia nba teenin paɲ na paak, n saa fit kii be binbeɲ kur niwa.

¹⁴ ɲaan i daan tun fanu bonchiann nan yaa daan sommin n fara dinu ni na. ¹⁵ Yimm Filipi teeb mi nan maa din mɔontir Masia barnaniii pinpiik ni, yoo nba ki n din nyii Masedonia yent niwa, i kɔɔe din tee Masiaweira nba sommitin; ki i din gaan piinii nba tee Yennu Seyeeɲ yar na n boor, ɲaan mun teenin i piinii nba tee tingbouɲ na yar. ¹⁶ Maa din tan be fara ni Tesalonika doo ni na, yimme din tun teenin sommir. ¹⁷ Li ki tee a n kpan loon piinii kaa i boor, ɲaan n loon ki yin gaar Seyeeɲ nyɔot nba be piinii turu nie. ¹⁸ N gaar i piinii na munna ki li janjima. Piinii nba ki i daan tun Epafrodaitus nann na te ki n gboowa. Li piinii naan nan mannu nba nubir man nae ki teen Yennu, ki penn u par, ki u gaarir. ¹⁹ Li paak, Yennu saa turi linba ki i loon kur, ki lin nyi u mɔkint nba yab sanpaapo na, Yiisa Masia paak. ²⁰ Niib-ii dontir ti Baa Yennu sann mɔkmɔk nan mɔkmɔk. Mamɔmm.

Foontjoontii

²¹ Ii foont Yiisa Masia popeendamm kura. Yiisaweira nba be nanin nna na, ²² nan u weira kur foonti, mantik binba tee Kpanbar Siisa ḡaatoontunna na. ²³ Ti Yomdaano Yiisa Masia ninkpabaṅ-ii be nani.

Gbouŋ nba ki Pɔɔl din sɔb ki tur **KOLOSA TEEB** **nae na**

Ki jiin Kolosa teeb gbouŋ na po

Pɔɔl gbouŋ nba ki u din sɔb tur Kolosa doo ni niib na din saa Yiisaweira nba be leŋ na boore. Kolosa din tee dojaanne ki be Asia yent ni, Efesus yondo po.

¹ Min Pɔɔl nba tee Yiisa Masia toonii Yennu loomm paak, nan ti naa bik Timoti-e sɔbin gbouŋ na ² ki teen Yennu niib nba be Kolosa doo ni, ki tee ti naa waas nba teen Masia yada na. Ti Baa Yennu ninkpabaun nan u parmaasir-ii be nani.

Pɔɔl nba mei Yennu ki teenɔ niipoouk bianjinba

³ Yoo nba kur ki ti mei Yennu nba tee ti Yomdaano Yiisa Masia Baa na i paak, ti teenɔ niipoouko, ⁴ kimaan ti gbat yaa teen Yiisa Masia yada bianjinba, ki bia loon Yennu niib kura na, ⁵ kimaan pinpiik ni, yaa din gbat barŋanii nba tee barmɔnii yoo nba, i din gbat bonŋana nba guui Yendoun ni na poe. ⁶ Ki barŋanii maŋe baari, nan laa yat ki kpaatir tingbouŋ na kur po ki ŋammit niib binbeŋ, ki bia tuun nna i mɔŋ boor ni, laa nyii daar nba ki i din gbat ki bann Yennu ninbatinu nan barmɔnii maŋ nba tee bianjinba nawa. ⁷ I din tumii Yennu ninbatinu maŋ po ti toontunnanloo Epafras, wunba ki ti loonɔ na boore; ŋɔɔe tee Masia toontunnɔ nba tuun nan barmɔnii i boor ki turit, ⁸ ki bia betit i lomm nba tee bianjinba, Yennu Seyeŋ ni.

⁹ Linba na paak, taa daan gbat i po, ti ki nyik Yenmiaru i paaki, a ŋɔɔ Yennu n te ki i bann u loomm nba tee bianjinba, ki turi Seyeŋ yan nan li subinii kur, ¹⁰ ki yin fit kii be nan ti Yomdaano nba loon bianjinba na, ki bia fit kii tuun linba sii pent u par, ki fit kii tuun toonŋana kur, ki ŋammit bant Yennu. ¹¹ Nɔɔ Yennu n turi paŋ bonchiann, nan waa mɔk paŋ kur bianjinba na, linba saa te ki i mɔk gbankur nan sukuru nan parpeenn bonsiar kur ni. ¹² Ii teen ti Baa Yennu niipoouk man. Nɔɔe te ki ti jaŋ nan tin la yiar u boor, yentu ni, u niib sinsuuk ni, ¹³ ki bia nyinnit Sintaanii bunbɔnn naan ni, ki jiit ki kɔont u Bilonkak maŋ naan ni. ¹⁴ U Bija maŋ paak, ki u nyik chab ti biit, ki nyinnit daabisin ni.

Masia nan u toona labaar

¹⁵ Sɔɔ kan fit la Yennu, ŋaan u Bija Masia-e tee u naaun. Nɔɔe gar bont kura, ki tee Yennu bonnankara kur yur, ¹⁶ kimaan u nie ki Yennu din nan bonsiar kur nba be

sanpaapo nan tingbouj na ni. Njooe din nan taa laat bona nba, nan taa ki laat bona nba kur, narimii nba tee yentdamm, nan yomdamm, nan yudamm, nan yikoo damm. Li din nyii Masia nie ki Yennu nan bonsiar kura ki jii bonsiar kur turɔ. ¹⁷ Njoo Masia din be ki soɔ siar daa kaa, ki u paake ki bont kur be. ¹⁸ Njooe tee u niib yur, ki bi tee u gbanant. U niib maŋ manfoor nyi u boore. Njooe tee pinpiik, ki tee Yennu Bija, ki din kpo ki fiir kuun ni sinsinn, a u kuukoo-ii tee bonsiar kur yudaano, ¹⁹ kimaan li din maŋ Yennu tiɔŋ nan Masia-ii mɔk ɲoo Yennu binbeŋ nan barmɔnii. ²⁰ U Bija maŋ paake ki Yennu te bont kur nba be sanpaapo nan tiŋ ni ɲamm teen u yooɔnba. Ki sɔn nba nyii u Bija maŋ ni dapunpunn paak na paake, ki u te ki parmaasir be timm nan ɲoo Yennu sinsuuk ni.

²¹ Sianyoo, i dudukbiit nan i toonbiite din te ki i tee Yennu datai, ki fɔk nano, ²² ɲaan mɔtana, u Bija gbanant kuun maŋ paak ki u ji teeni u yooɔnba, a wun jii-i ki yii tee popeendamm, ki daa mɔk jakint koo biit, ki baar u boor. ²³ Li paak, ii yiab nan barmɔnii kii be i yada ni kii see chimm, ki daa fɔrii nyi i dindann ni, dindann nba ki i la yoo nba ki i din gbat barɲanii na; ki bi din mɔont barɲanii maŋ ki tur niib kur nba be tingbouj na ni; ki min Pɔol tee li toontunno na.

Pɔol nba teen Masiaweira toontunno bianjinba

²⁴ Mɔtana n mɔk parpeenn n biak dinu ni i paak, kimaan maa di biak maŋ bianjinba na, n tontir biak nba ki Masia din senn a n di, u gbanant nba tee u weira paak nae. ²⁵ Ki Yennu nba turin toonn maŋ a n tun na, ɲooe teenin Masiaweira maŋ daabir, i sommir paak, a niib n bann Yennu barii maŋ. ²⁶ Barii maŋe tee woonin ni maan nba ki Yennu din woon sianyoo, ki nibooru kur ki bannir, ɲaan ki u tan fiit wann u niib mɔtana na. ²⁷ Yennu lor a wun fiit woonin ni maan na ki wann u niib maŋe. U woonin ni maan maŋ ɲan bonchiann, ki tee niib kur yar. Li want nan Masia be i ni; li paak, i mɔk dindann nan Yennu saa te ki i be fanu nan waa be na. ²⁸ Li paak, Masia maŋ poe ki ti mɔontir, ki kpaan soɔ kura, ki dia yanbooru kur ki want soɔ kur, a tin te soɔ kur n chee Masia weiu ni, ki tin jiiib tur Yennu. ²⁹ Linba na paak ki n lek yiab nan paŋ kur nba ki Masia turin, ki li yab bonchiann na.

2

¹ N loon yin bann n baka nba be yimm, nan Masiaweira nba be Laodisea na, nan binba daa ki mi lan na ni bianjinbae. ² N yaa bi para n chee-e, ki bin lakin taan leeb nan lomm, ki bann Yiisa barii paak, ki teenɔ yada nan

barmōnii, ki bann Yennu woonin ni maan nba tee Masia na; ³ ηοο kuukōoe mōk barmōnii yan nan bannu kura.

⁴ Li paake ki n beeri, i daa te ki sōo n jii mōmant ki kpānnini, ⁵ kimaan maa lek ki be i peṅ nan n gbanant na, ṅaan n seek be nani, ki n par peen i paak, maa la yaa be fanu bianṅinba, nan yaa teen Masia yada nan barmōnii bianṅinba na.

Barmōnii manfoor be Masia nie

⁶ Bianṅinba ki i din gaar Yiisa Masia a wuu tee i Yomdaano na, ii be u ni nna man, ⁷ ki sikin i yada jiina u ni, ki i yada-ii be u ni, kii mōk paṅ nan baa din wanni bianṅinba na, kii teenō niipoouk yoo kur.

⁸ Li paak, i daa te ki sōo dia nisaarik yan kpinkpānn-yana ki kpānni; linba ki gaa nan Masia, ṅaan tee tingboun na yan nan nisaarik wannu, ⁹ kimaan Masia gbanant nie ki Yennu binbeṅ be, ¹⁰ ki i gaar barmōnii manfoor, kimaan yaa gaa nano na paak. ṅōoe tee yudamm nan paṅ damm kura saakōo.

¹¹ Yimm nan Masia benu paake ki i gaar punpotu, ṅaan li ki tee nisaarik nba jii u nuu ki pot i gbanant na kaa, ṅaan Masia nba poti nae. Li potu nyinnit biit ni, ¹² kimaan baa din wuri Yennu nyunwuru yoo nba na, i din pukin Masia poe ki bi pii-i, ki i bia fiir nano nyunwuru maṅ ni, i yada nba be Yennu paṅ toona nba din fiin Masia kuun ni na paak. ¹³ I din tee kpeemme sianyoo, kimaan i toonbiit paak nan yaa din ki tee Juu teeb, ki bia ki mōk sennu na paak. ṅaan mōtana, Yennu nyik chab i toonbiite, ki turi manfoor, Masia ni. ¹⁴ Baa din kpaau dapunpunn paak yoo nba na, u din kpeen ti biit pann nba din sōb dōo na nan li sennu munna. ¹⁵ Dapunpunn maṅ paake ki Masia din biir Sintaanii nan narinbiit paṅ kura, ki nyinn waa din nyannib bianṅinba na siara paanu ni.

¹⁶ Li paak, i daa te ki sōo senti sennu yaa sii di linba, koo yaa sii nyu linba. I daa te sōo gani jaamm dagaṅa, koo ṅmaapaan daa, koo foon daa ki teenini. ¹⁷ Li sennu booru din tee yunyūo ki want nan sōo baat. Li yōoe tee Masia. ¹⁸ Sōo-i yaa ṅōoe gar leeb ki laat yirintii, ki loon yin sikin i mōṅ kii jiantir malakanba, i daa saaki; nna saa biirie. Li daano dont u mōṅ, u dudukbiit ni, ki li kaa paaki. ¹⁹ U ji ki dia Masia; Masia-e tee u niib yur, ki taamm, ki bi gaa nan leeb ki tee nan gbanant tukita nan li jiina na, ηοο Masia-e dintib ki bi nōbii nan Yennu nba loon bianṅinba na.

Barmōnii manfoor nyi Masia nie

²⁰ I kpo nan Masia-e, ki u fati durinya na narimii paṅ yent ni, ki bee ki i ji be nan i bia daa tee tingboun na yabe na? Bee

teen ki i jobi i mɔŋ ki teen sennii nba yaa ²¹ “A daa dia na,” koo “A daa lemme linba na,” koo “A daa siit na?” ²² linba ki nirɔ saa di ki lin biir ki kan yukiri. Li sennii tee nisaarii wannue. ²³ Setik nan mɔnii, li sennbooru naan linba mɔk yame, ŋaan li ki mɔki; bi jiantir baa loon bianjinbae, ki kpann a bi sikint bi mɔŋe, ki mukis bi gbanant; ŋaan nirɔ-i wei linba na kur, li kan fit sommɔ ki wun dia u gbanant loommu.

3

¹ I din fiir nan Masia kuun niwa, li paak, ii jii i para ki gaan nan sanpaapo bona, siaminba ki Masia kar Yennu niidiitu po na. ² Ii lor i dudukit nan lej bona, ŋaan daa lorin nan tingboun na bona kaa, ³ kimaan i poŋ din kpo nan Masia-e, ki i manfoor be nanɔ, Yennu boor. ⁴ Masia nba teent manfoor na nba tan saa dɔkit yoo nba, i mun tan saa dɔkit nanɔe nan yentchiɔŋ.

Manfopaann nan manfokper labaar

⁵ Li paak, ii nyik tingboun na ni niɔŋ nba tuun toona i ni na; li yenn-nbae tee bonchonchonsin, nan jakint toona, nan kunkomaasu, nan dudukbiit, nan nianchiɔŋ. Nianchiɔŋ tee nan patmannu nae. ⁶ Linba na nba paake ki Yennu wutoor tan saa do binba ki sak u mɔb na paak. ⁷ Sianyoo linba na nbae din tuu yeni, ki i be li ni.

⁸ ŋaan mɔtana, ii fian linba na nba munn ki lu; ŋanne tee nan, nan wutoor, nan nifobisin. Ki niib sanbiik, nan barbiit ji daa nyi i mɔi ni. ⁹ I daa fa faak ki teen leebi, kimaan i poŋ nyik linba tuu tee i binbenkperik na nan li toonawa, ¹⁰ ŋaan ji mɔk linba tee binbenpaanɛ. Binbenpaanɛ nae ki Yennu nba tee li nantɔɔ na pantir yoo kura, ki li naan u mɔŋ binben, a wun te ki yin bannɔ setik nan mɔnii. ¹¹ Li paak, bɔkitu ji kaa binba tee Juu teeb nan binba ki tee Juu teeb sinsuuk ni; binba pot puna nan binba ki pot kura ji ki mɔk bɔkitu nan leebi; bɔkitu ji kaa nigamm nan muuk ni yab sinsuuk ni; bɔkitu bia kaa daaba nan yent-n-mɔŋ damm sinsuuk ni, ŋaan i kur tee Masia yabe, ki u be i kur ni.

¹² Li paak, yaa tee Yennu nigannkab ki tee popeendamm ki bia tee u walonkai na, ii mɔk ninkpabaun, nan burchint, nan sikin-n-mɔŋ, nan soon nna binben, nan sukuru, ¹³ kii di sukuru nan leeb; ki sɔɔ-i mɔk bunburimii nan u lɔɔ, wun nyik chabɔ. Li kpaal talas ki yin mun nyik chab leeb nan ti Yomdaano nba poŋ nyik chabi bianjinba na. ¹⁴ Ii pukin lomm; ŋanne fan ki gar binben kur, ki taan dia li kur nan barmɔnii mɔtaauk. ¹⁵ Ii ŋaan ki Masia parmaasir na-ii

ɲmakitir yaa dukii linba; Yennu lakin yiini gbananyennkɔɔ ni, a yii mɔk parmaasir maɲe. Li paak, ii teen Yennu niipoouk man. ¹⁶ Li kpaa talas ki Masia labaar na-ii be i para ni chib chib, ki yii want i leeb, kii bia kii kpaan i leeb nan yan; kii yiin Yennu gbouŋ ni yanii, nan Yenpaku yanii, nan Seyeen yanii; kii yiin yanii maɲ nan niipoturu para kii teen Yennu. ¹⁷ Li paak, yaa tuun linba, koo yaa yeen linba, ii tuun ti Yomdaano Yiisa sann ni, kii teen ti Baa Yennu niipoouk u paak.

Masiaweira binbeɲ labaar

¹⁸ Poob, ii jii i mɔɲ tur i sɔrib, nan laa kpaa talas ki Masiaweira-ii tuun bianjinba na.

¹⁹ Jab, ii loon i poob man, ki daa diab nan tonu.

²⁰ Waas, ii saak i damm mɔi yoo kura, kimaan ɲanne pent Yennu par.

²¹ Baanba, i daa dont i waas wutoa, i-i tee nna bi ji kii mɔk kraɲ-n-mɔɲi.

²² Daaba, ii saak i yomdamm mɔi bonsiar kur ni, ki li daa tee yoo nba ki bi gorii-i na kuukɔɔ kaa, a yin penn bi para ki bin paki, ɲaan ii tuun nan ninmɔnn yoo kura, kimaan yaa baakit ti Yomdaano na. ²³ I-i tuun linba kur, yin tun nan i para kur, nan i tuun teen ti Yomdaano na, ki li ki tee nisaarik kaa. ²⁴ Ii tian man nan ti Yomdaano maɲ tan saa turi nyɔot nba tee u niib yar sanpaapo, kimaan Masia-tee barmɔnii Yomdaano ki i tuun teenɔ. ²⁵ Biitdaano kur mun tan saa gaar u toonbiit tubdatu, waa tun linba paake, kimaan Yennu tan saa dat u tubir, ki lukitin kaa.

4

¹ Yomdamm, ii tuun fanu kii teen i daaba man, kii mi nan i mɔɲ mun mɔk Yomdaano Yendouŋ ni.

Kpaanii

² Ii yiab nan Yenmiaru man, kii mei ɲɔɔ Yennu nan ninmɔnn, kii teenɔ niipoouk, ³ kii biaki meio kii teent ki tin fit la yaak ki mɔont barɲanii na, ki fiit Masia woonin ni barii, kimaan barii maɲ paake ki n be dansarik ni na. ⁴ Li paak, ii mei Yennu kii teenin ki n fit pak nan laa kpaa talas min pak fanu bianjinba na.

⁵ Ii mi man i binbeɲ nba tee bianjinba ki tur binba ki tee Masiaweira na, ki jii i yoo kii piak u po. ⁶ Li kpaa talas ki i mɔbona-ii man, kii mɔk baakir, ki yii mi bianjinba ki i saa gat buboit ki lii took ki tur sɔɔ kur.

Foontjoontii

⁷ Ti naa bilonkak Tikikus, wunba tee ti barmɔnii toontunnɔ, ki bia tee ti toontunnanlɔɔ ti Yomdaano toona ni na saa beti n po. ⁸ Li paake ki n tuumo i boor, a wun beti ti kur nba be bianjinba, ki i para n door. ⁹ Nɔɔ nan Onesimus, ti naa bilonkak nba ki ti teeno yada ki u tee i yoo nae saa baar. Bi saa beti bonsiar kur nba tuun nna na.

¹⁰ Aristakus nba ki min nan nɔɔ be dansarik ni na foonti, ki Banabas pooro bija Mak mun bia foonti. (I daan pon gaar n kpaanii nan Mak-i tanj baar i boor, yin gaaro.) ¹¹ Joosua, wunba sanleer tee Justus na mun teeni u foontii. Bi bantaa nba na kooe tee Juu teeb nba waa Masia ki tuun nanin Yennu naan toona manj. Namme maant n par.

¹² Epafras, wunba mun tee i yeno ki bia tee Yiisa Masia toontunnɔ na foonti. U mei Yennu nan ninmɔnn yoo kura ki teeni, a Yennu n te yin set kenken, kii tee subirteeb nba tuun Yennu loomm, ¹³ kimaan n dii u siara nan u set tun bonchiann ki somm yimm nan Laodisea teeb nan Hierapolis teeb. ¹⁴ Ti naa bilonkak Luk, wunba tee doкта na, nɔɔ nan Demas foonti.

¹⁵ Ii foont ti naa walonkai nba be Laodisea na, ki bia foont ti niipoo Nimfa nan Masiaweira nba lakint leeb u nɔak ni ki jiantir Yennu na. ¹⁶ I-i karin gbouj na gbenn yoo nba, yin yabir ki bia karin ki tur Masiaweira nba mun be Laodisea na, bi tintaanu ni, ki bia karin Laodisea teeb gbouj nba ki n daan sob turib na. ¹⁷ Ii bet Akipus a wun yabir u mɔn kii tuun toona nba ki ti Yomdaano din turɔ na fanu.

¹⁸ Min Pɔol sobin nan n mɔn mɔn nuue ki foonti na.

I daa tammit nan n be nan bante.

Yennu ninkpabaun-ii be nani.

Pɔɔl gbounsinsinn nba ki u din sɔb ki tur TESALONIKA TEEB nae na

Ki jiin 1 Tesalonika teeb gbouŋ na po

Tesalonika din tee digbansaakare Masedonia yent ni, ki li tee Rom teeb yent. Pɔɔl nba din nyii Filipi na poor po, u din mɔont barnanii na ki tur siab lenj, ki bi teen Yiisaweira.

¹ Min Pɔɔl nan Sailas nan Timoti-e sɔbin gbouŋ na ki teen niib nba be Tesalonika ki tee ti Baa Yennu nan ti Yomdaano Yiisa Masia nigannkab na; ɲɔɔ Yennu ninkpabaun nan parmaasir-ii be nani.

Tesalonika teeb yada nan bi binbeŋ labaar

² Ti teen Yennu niipoouk i kura paak, ki tian i po yoo kur, ti Yenmiaru ni. ³ Yennu nba tee ti Baa na tɔonn, ti tian bianjinba ki i teenɔ yada ki tuun toonjana, nan i lomm nba te ki i tuun nan ninmɔnn bianjinba, ki i dindann be ti Yomdaano Yiisa Masia ni chib chib na. ⁴ Ti naa waas, ti mi nan Yennu-e looni ki poŋ ganni a yii tee u yab, ⁵ kimaan barnanii na din ki tee ti mɔb ni maan kuukɔɔ kaa ki ti din baar turini, ɲaan li bia din mɔk Seyeen yiikooe ki ti piakir ki birsuk kaa. Yoo nba ki ti din be i peŋ na, i mi taa din be bianjinba; nan taa sommi bianjinba. ⁶ I din waa ti binbeŋ nan ti Yomdaano binbene, ki gaar barnanii maŋ, i farchioŋ ni, nan parpeenn nba nyi Seyeen boor na. ⁷ Ki yaa din be bianjinba na din wann ti naa waas nba be Masedonia nan Akaya yentnba ni na baa sii be bianjinbae. ⁸ Kimaan ti Yomdaano barnanii maŋ din nyii i boore, ki lin Masedonia nan Akaya yentnba ni; ki linba bia pukin, yaa teen Yennu yada bianjinba poŋ lin lokir kur powa. Li paak, li ji ki kpaat talas ki ti pak siar bi boori. ⁹ Niib na kur piak jiint yaa din gaarit bianjinbae, taa din baar i boor yoo nba na, nan bianjinba ki i nyik pata ɲaan baar Yennu boor, a yii jiantir ɲɔɔ Yennu nba fo na, ¹⁰ ki guu u Bija Yiisa, wunba tan saa nyi Yendouŋ ni ki baar na; wunba ki Yennu din fiino kuun ni, ki u fatit ɲɔɔ Yennu wutoor nba baat na ni na.

2

Pɔɔl toona Tesalonika doo ni

¹ Ti naa waas, i mɔŋ mi nan taa din baar i boor na tan ki teen yanni. ² I mi taa din be Filipi doo ni, ki bi dintit biak nan fei bianjinba, ɲaan taa baar i boor, siab lek din

yiab a bin g̃oor ti wannu na, ɲaan ki ti m̃ok parcheenn nba nyi Yennu boor ki m̃oontir barɲanii maɲ ki teeni. ³ Taa din beeri linba na ki tee linba nyii faak nan dudukbiit ni. Ti din ki kpanni kaa, ⁴ ɲaan ti m̃oontir Yennu nba loon tii m̃oontir u maan bianɲinbae, kimaan u poɲ la ki ti jaɲ nan tin dia barɲanii maɲa. Li paak, ti ki m̃oontir a ti penn nisaarik par kaa, ɲaan ti loon tin penn Yennu nba bikii ti dudukit na pare. ⁵ I m̃oɲ mi fanu nan ti din ki baar i boor nan m̃omant, koo maan nba d̃okint nianchiɔɲ kaa. Yennu-e tee ti siara daano. ⁶ Ti din ki loon i s̃oo n pakiti. ⁷ Taa tee Masia toomiinba na, ti din m̃ok yaak nba ki ti saa boi-i sommir powa, ɲaan ti din be i sinsuuk ni soon nnae, ki tee nan poo nba tuu gorii u waas bianɲinba na. ⁸ Taa din looni bonchiann na paake ki ti din m̃oontir Yennu barɲanii ki teeni; li kuuk̃oo kaa, ɲaan ti bia din teen siir nan tin chibin ti saanmanii i paak, kimaan i mantik teen ti niloɲa ki li yabita. ⁹ Ti naa waas, setik nan m̃oniie, i mi taa din tuun ki di fara bianɲinba. Taa din be i boor ki m̃oontir Yennu barɲanii maɲ ki teeni na, ti din tuun yonnu nan nyioko, a ti daa tee jikir i s̃oo paaki.

¹⁰ Yimm nan Yennu-e tee ti siaradamm ki jiin taa din be nan yimm Yiisaweira nan binben-yeenɲ nan yentinu, ki kaa biit bianɲinba. ¹¹ I mi bianɲinba ki ti din kpaani nan j̃oo nba tuu kpaan u waas bianɲinba na, ¹² ki maant i para, ki tun kpaani a yii be binbensiak nba saa g̃boo Yennu numm. Ɗ̃ooe yiini a wun k̃ooni u tiɔɲ naan ni nan yentchiɔɲ ni.

¹³ Linba yaa paak bia te ki ti piak Yennu yoo kura na tee nnae: Taa din baar nan Yennu maan i boor na, i din gbat ki gaarir; i din ki gaarir nan nisaarik yar na kaa, ɲaan gaarir ki li tee Yennu yar. Ki li set tee ɲanne, kimaan yimm nba teeno yada na, maan maɲ tuun i para ni. ¹⁴ Ti naa waas, mukisbooru nba baari na, li mukisboorue mun din baar binba tee Yennu niib Yiisa Masia paak Judea yent ni na; yimm nan ɲamm dii mukisbooryeɲe. I m̃oɲ m̃oɲ niib nba mukisi bianɲinba na, li mukisboorue ki bi niib, Juu teeb, mun din mukisib. ¹⁵ Ɗ̃amm Juu teebe din kp̃ii ti Yomdaano Yiisa Masia nan Yennu s̃okiniinba, ki bia mukis timm na. Linba na paak, bi ki penn Yennu pari, ki bia tee s̃oo kur datai. ¹⁶ Bi yiab bi m̃oɲ paak g̃baa a bin g̃oorit ki ti daa m̃oontir Yennu barɲanii ki teen binba ki tee Juu teeb na ki bi laat tinnu. Linba nae want nan bi pukii toonbiit nba ki bi tuu tuun nae nan Yennu wutoor nba ji tan baar nan tubdatu bi paak.

P̃ool nba loon wun ɲamm g̃on Tesalonika teeb bianɲinba

¹⁷ Ti naa waas, laa jii yoo waaminna ki ti ki be i boor ni na, ti tee nan kpeebii nae, ɲaan ti dudukit ɲarin be nani, ki

ti lek bia yiab a tin baar lai nan ti ninbina, ¹⁸ kimaan yoo kur, min Pɔɔl lek loon ki n baar i boore, ɲaan ki Sintaanii ɠoin sɔnu. ¹⁹ Ti Yomdaano Yiisa-i jen yoo nba, yimme sii tee ti dindann nan ti nyɔɔt, ki i paake ki ti tan saa set u boor nan parpeenn nan yuugontir. ²⁰ Setik nan monii, i paake ki ti mɔk sann nan parpeenn.

3

¹ Li paak, laa ji daan tan paak ti nii yoo nba, ki ti tat biar Atens doo ni, ² ɲaan tun ti naa bik Timoti, wunba ki timm nan ɲoo taan tuun ki teen Yennu ki mɔontir Masia barɲanii na, a wun chee i yada ki kɔoni para, ³ ki lin te ki i sɔɔ daa ɲmat poor mukisuk na paaki. I mɔɲ mi nan li mukisbooru tee Yennu loomme ki turit, ⁴ kimaan taa din daa be i boor ni yoo nba na, ti din beti a bi tan saa mukisit; ki mɔtana i mɔɲ mi fanu nan li set tan teen nnae chib chib. ⁵ Li paak, laa daan tan paak n nii yoo nba, ki n tun Timoti, a wun saan ki laan i nyik Masia sɔnu koo Sintaanii bikini, ki ti toona fara kur teen yanne-e?

⁶ Mɔtana, Timoti poɲ jenna, ki turit labaar nba penn ti para ki jiin i yada nan i lomm po. U betit a i kpan tun tian ti poe fanu, ki loon yin lat nan taa loon tin lai bianɲinba na. ⁷ Ti naa waas, ti be biak nan parbiir kur ni, ɲaan taa gbat i yada po, li te ki ti para dɔore. ⁸ Mɔtana, li set manjit nan yaa set chib ti Yomdaano sɔnu ni na. ⁹ Ti teen Yennu niipoouk bonchiann i paak, kimaan taa mɔk parpeenn bianɲinba u boor i paak na. ¹⁰ Yonnu nan nyiɔk kur ti meio nan ti para kura a wun te ki timm nan yimm n la leeb ki tin ɲamm gbeen i yada.

¹¹ Ti Baa Yennu tɔɲ nan ti Yomdaano Yiisa n ɲamm sɔnu turit ki tin baar i boor. ¹² Yaa loon i leeb nan sɔɔ kur bianɲinba na, wun te ki i lomm man ɲ pukin bonchiann nan taa looni bianɲinba na. ¹³ Nnae ki u saa chee i para, ki i sii tee popeendamm nba ki mɔk biit ti Baa Yennu boor, yoo nba ki ti Yomdaano Yiisa tan saa jen nan u yab kur na.

4

Binbeɲ nba pent Yennu par

¹ Ti naa waas, yaa din tumii ti peɲ yaa sii tuun bianɲinba ki pent Yennu par na, nnae ki i poɲ tuun. Mɔtana, ti barimie ki kpaani ti Yomdaano Yiisa sann paak, ii ɲammit kii tuun nna man, ² kimaan i mi kpaanii nba ki ti din turi, ti Yomdaano Yiisa sann ni na. ³ Kimaan Yennu loon ki yii tee popeendamme ki daa tuun bonchonchontoona. ⁴ Sɔɔ kur n bann waa sii be nan u poo, binben-yeen nan baakir

sonu bianjinba, ⁵ ki daa tuun nna nan nianbiiuk binben nan binba ki mi Yennu nba be bianjinba na. ⁶ Soɔ daa tuun li biitbooru ki teen u loo nba waa Masia, koo ki nmaab u loo. Ti poɔ din beti li powa, njaan bia kpaani nan ninmɔnn, a Yennu tan saa dat binba tuun nna tuba. ⁷ Yennu ki yiint a tii tee biitdamm kaa, njaan u yaa tii tee popeendamme. ⁸ Li paak, wunba ki sak wannu nba na, li ki tee nisaarik yar kaa ki u yêti, njaan u yêt Yennu nba teeni u Seyeen na mɔɔ mɔɔ.

⁹ Li ki kpaas talas ki tin soɔ gbouɔ ki tiari yaa sii loon Masiaweira bianjinba. Yennu poɔ wannu bianjinba ki i sii loon i leeba. ¹⁰ Ki i set tuun li bianje na, ki loon ti naa waas kur nba be Masedonia yent ni na. Ti naa waas, ti barimie, ii njammit kii tuun nna man, ¹¹ ki njaan ki lii tee i dudukit ki yii be soon nna, ki i baka-ii be i mɔɔ toona ni, kii tuun kii dint i mɔɔ, nan taa poɔ din beti bianjinba sinsinn na. ¹² Njanne saa te ki binba ki tee Masiaweira na n turi baakir, ki li ji kii kpaas talas ki yin jooɔ i mɔɔ ki denn soɔ, i bonlonkara paaki.

Ti Yomdaano jenu labaar

¹³ Ti naa waas, ti loon yin bann barmɔniie ki jiiin Masiaweira nba kpo na po, ki daa mɔk parbiir nan binba ki mɔk dindann nba mɔk na. ¹⁴ Ti teen yada nan Yiisa din kpo njaan bia fiir kuun niwa; li paak ki ti bia teen yada nan Yennu tan saa te Yiisa n jen nan u weira nba kpo na. ¹⁵ Taa wanti linba na tee ti Yomdaano mɔmaame: ti Yomdaano maɔ jenu daar, damm nba tan sii be bi manfoa ni na kan doɔ binba kpo na ki chet Masia sanpaapo, ¹⁶ kimaan ti Yomdaano tan saa nyi Yendouɔ ni ki sik nan tintianpaari, nan malaka saakoɔ yiinii, nan Yennu naatunn mɔnii, ki Masiaweira nba kpo na tan saa fiirewa; ¹⁷ li yoo, damm nba tan sii be bi manfoa ni na nan njam saas chet ti Yomdaano sanpaapo; ki timm nan ti Yomdaano ji saa taan leeb ki be mɔkmɔk nan mɔkmɔk. ¹⁸ Li paak, ii dia mɔmaan na kii maant i leeb para.

5

Teent siir ti Yomdaano jenu po

¹ Ti naa waas, li ki kpaas talas ki tin soɔ wannu yoo nba ki linba na tan saa tumi, ² kimaan i mɔɔ poɔ mi fanu nan ti Yomdaano jenu daar maɔ tan sii tee nan nanyuko nba tuu baar nyioɔk bianjinba nae. ³ Yoo nba ki niib tan sii yeen a “Parmaasir nan laafia be” na, li yoo maɔe ki biiru tan saa baarib yiama, nan matyiaru nba tuu baar poo bianjinba na, njaan bi tan kan fit nyi li biiru ni. ⁴ Ti naa waas, yimm ki be bunboonn ni kaa; li paak, li daar tan kii tee nan nanyuko

baaru na kaa i boori, ⁵ kimaan i tee yentu waase. Ti ki tee nyiok yab kaa; ti ki be bunbõnn ni. ⁶ Li paak, ti daa dõõ gõont nan nisiab nba tuun bianjinba na, ñaan tii nyõi kii sub, ⁷ kimaan binba gõont na gõont nyioko, ki binba nyu daan yib na mun yib nyiok. ⁸ Ñaan timm nba ki tee nyiok yab na, tii sub, ki jii yada nan lomm ki lia, ki lii tee nan naagbankõnjir na, ki bia jii tinnu dindann ki yir, ki lii tee nan kut fokirik na. ⁹ Yennu din ki gannit a wun tan dat ti tuba kaa, ñaan u gannit a tin la tinnue ti Yomdaano Yiisa Masia paak; ¹⁰ ñõõe din gaar ti paak ki kpo, a ti-i lekii kpo amii ti-i be u jenu yoo mañ, timm nan ñõõ n taan kii be. ¹¹ Li paak, ii kõont i leeb para kii sommit i leeb nan yaa pon tuun bianjinba motana na.

Kpaanjoontii nan foontjoontii

¹² Ti naa waas, ti barimie, a i baka-ii be binba tuun ti Yomdaano toonn i boor, ki tee i yudamm u sõnu ni, ki teeni kpaanii na ni. ¹³ Ii teemm baakir nan lomm nba yab, kimaan bi toona nba ki bi tuun na paak. Ii be nan leeb nan parmaasir man.

¹⁴ Ti naa waas, ti barimie, a yii kpaan gbannyakdamm, ki chee janmaandamm para, ki somm tarii, ki di sukuru nan sõõ kura. ¹⁵ I daa tuun biit ki jiiint biit paaki, ñaan ii te ki lii tee i lor yoo kur nan yin tun linba ñan ki tur i leeb nan sõõ kur.

¹⁶ Ii mæk parpeenn yoo kur man, ¹⁷ kii mei Yennu yoo kur, ¹⁸ kii teen Yennu niipoouk bonsiar kur ni, kimaan Yennu nba loon bianjinbae na, yaa tee Yiisa Masiaweira na paak.

¹⁹ I daa goi Yennu Seyeen nba loon bianjinba; ²⁰ i daa fiakit Yennu sòkiniinba maami, ²¹ ñaan ii tuu mintaa ki bikin bonsiar kur, ki gaar linba ñan, ²² ki nyi biitbooru kur ni.

²³ Yennu nba teent parmaasir na tiõñ n teeni popeendamm nan barmõnii, ki dia i sei nan i manfoa nan i gbanant mun, ki li daa mæk biit, ti Yomdaano Yiisa Masia jenu yoo mañi. ²⁴ Yennu nba yiini na saa tun nnawa, kimaan u tee barmõnii daanõe.

²⁵ Ti naa waas, ii mei Yennu kii teent man. ²⁶ Ii foont Masiaweira na kura ki kpaamii.

²⁷ Ti Yomdaano sann nie ki n kpaani, ii karin gbouñ na ki tur Masiaweira na kur.

²⁸ Ti Yomdaano Yiisa Masia ninkpabaun-ii be nani.

Pɔɔl gbouŋ nba pukin ŋanlee ki u din sɔb ki tur TESALONIKA TEEB nae na

Ki jiin 2 Tesalonika teeb gbouŋ na po

Ŋmatir nba jiin Masia jenu dindann po na din ŋammit pukiie Tesalonika Yiisaweira boor. Pɔɔl gbouŋ nba pukin ŋanlee ki u din sɔb ki tur Tesalonika teeb maŋ na piak ki jiin wannu nba yaa ti Yomdaano jenu daar maŋ poŋ baara nae.

Pɔɔl din ŋmakit li dudukite, ki wann yeenin ni nan Sintaanii nan biit tumu tan saa yabit bonchiann wunba ki bi yiu “Biit Daano” na naan dianu niewa ki Masia n fit jen.

Biit daano maŋ nan Masia tee dataare.

¹ Min Pɔɔl nan Sailas nan Timoti-e sɔbin gbouŋ na ki teen ti Yomdaano Yiisa Masiaweira nba be Tesalonika ki tee Yennu yab na. ² Ti Baa Yennu nan ti Yomdaano Yiisa Masia ninkpabauŋ nan parmaasir-ii be nani.

Masia jenu labaar

³ Ti naa waas, li kpaa talase nan tii teen Yennu niipoouk yoo kur i paak. Ti-i tuun nna, li ŋan, kimaan i yada mantik pukii bonchiann, ki yaa mɔk lomm nba ki teen i leeb na pukii. ⁴ Ti mɔk yuugontir i paak Yennu niib boor, kimaan sukuru nan yada nba ki i mɔk i mukisuk nan i biak ni, ki be nan gbankur na.

⁵ Linba nae want nan Yennu buut tee monii; li paak ki u tan saa yet a i jaŋ nan yii be u naan ni; u naan maŋ paake ki i di biak maŋ. ⁶ Yennu-e tuun linba took; u saa te ki binba dinti fara maŋ n mun di fara nnae, ⁷ ki u saa fat yimm nba di fara na, ki mun bia fatit. Yennu tan saa tun linba na yoo nba ki ti Yomdaano Yiisa nan u yabint malakanba saa nyi Yendouŋ ni ki baar nan mupeenu nae, ⁸ ki dat binba ki sak u barŋanii ki bia ki mi Yennu na tuba; ⁹ ki ti yabint Yomdaano nba be yentchiouŋ ni tan saa nyinnib u boor, ki bi saa la biiru nba kaa gbennu; ¹⁰ u tan saa tun nnae daar nba ki u saa baar ki gaar dontir nan paku u weira kur nba teeno yada na boor. I mun tan sii tee bi yemme, kimaan i poŋ teen barŋanii nba ki ti din beti na yadawa.

¹¹ Li paake ki ti mei Yennu yoo kur a wun te ki i binbeŋ n jaŋ nan yii tee u yab. Ti meio a wun jii u paŋ ki te ki yii tuun toonjana kur nba ki i loon yii tuun na, ki gbenn toona kur nba ki i tuun, i yada paak na. ¹² Nnae saa te ki ti Yomdaano

Yiisa sann na n la dontir i paak, ki yin mun la dontir u paak, Yennu nan ti Yomdaano Yiisa Masia ninbatinu paak.

2

Nibiiuk na labaar

¹ N naa waas, ki jiin ti Yomdaano jenu maŋ nan timm nan ɲoo nba tan saa chet leeb ki taan be na po, ² n loon ki n beti ki i daa mək jijeet i para ni, koo jekiruk nan siab nba yaa daar maŋ poŋ baara na. Li pasiar bi beeri a timme din yet nna sokinii mōmaan wannu ni, koo barii ni, koo gbouŋ ni. ³ I daa te ki soo kpanni nan waama, kimaan li daar kan baar see ki moyêtuk yoo baar sinsinn, yoo nba ki niib bonchiann tan saa yêt Yennu mōb na; ki nibiiuk na bia tan saa nyi paanu. Yennu-e poŋ senn a wun biiro. ⁴ U tan kan sak jiantbooru kur, ɲaan teen u moŋ yudaano nba gar linba ki niib jiantir kura. U tan saa koo Yenjiantu ɲasaakak ni gbaa ki pur u moŋ Yennu.

⁵ Maa din be i boor yoo nba na n din beti linba na kura; i ki tiani-i? ⁶ Siare lek daa diau; i mi laa tee linba, ɲaan u tan saa dokit Yennu tiŋ yoo nie. ⁷ Nibiit ɲarin poŋ be ki tuun bi toona woonin ni, ki wunba diab nae lek daa sii diab mək mək nan yoo nba ki Yennu tan saa berō. ⁸ Ki yoo maŋ, nibiiuk na tan saa nyi paanu, ki ti Yomdaano Yiisa saa kpiu nan ɲoo Yiisa mōmaan, ki ɲoo Yiisa baaru nan u yentchiŋ saa biiro. ⁹ Nibiiuk maŋ tan saa baar nan Sintaanii yaake ki tuun jaarlituk nan bakitnauŋ toonbooru kur a wun kpann niib. ¹⁰ U tan saa jooɓ faabooru kur ki kpann binba ki Yennu tan saa biirib na. U tan saa biiriba, kimaan baa ki loon barmōnii nba bo saa tinnib ki yêtir na paak. ¹¹ Li paake ki Yennu te ki faak paŋ tuun bi ni, ki bi tee linba ki tee barmōnii na yada. ¹² Yennu tan saa biir binba ki teen barmōnii maŋ yada ɲaan loon toonbiit tumu nae.

Yennu nba ganni ki tinni bianjinba

¹³ Ti naa waas, yimm nba ki ti Yomdaano looni na, li kpaa talas ki tii piak Yennu yoo kur i paak, kimaan u din ganni pinpiik niewa a yin la tinnu. I din teen barɲanii nba tee barmōnii na yada, ki u Seyeeŋ bia ɲammi ki teeni popeendamm, li paak ki i la tinnu na. ¹⁴ Taa din moont barɲanii nba ki turi nae, ki Yennu yiini ki tinni, a yii be fanu nan ti Yomdaano Yiisa Masia nba be bianjinba na. ¹⁵ Ti naa waas, li paak, setir man chib, ki dia wannu nba ki ti din wanni ti mōmaan ni, nan ti gbouŋ ni na.

¹⁶ Ti Yomdaano Yiisa Masia nan ti Baa Yennu nba loonit, ki turit pardoonn nba kaa gbennu, nan dindann nba yab, u

ninbatinu paak na, ¹⁷ wun chee i para ki turi paŋ, ki yin fit tun linba ŋan, kii biaki piak barii nba ŋan yoo kur.

3

Ii mei Yennu kii teent man

¹ Ti naa waas, linba joont tee nnae, ii mei Yennu kii teent, ki ti Yomdaano barŋanii maŋ n lin yian yian, kii mək yiikoo, nan laa din tee i boor ni bianŋinba na. ² Ii biaki mei Yennu ki wun nyinnit nibiit nan biitdamm nuu ni, kimaan soɔ kur kaa teen barŋanii maŋ yada.

³ Ŋaan ti Yomdaano tee barmɔnii daanoɛ, ki saa turi paŋ, kii guui, ki biitdaano Sintaanii kan fit teeni siari. ⁴ Ti Yomdaano paak ki ti teen yada nan i tuun taa din beti linba na, kii bia sii tuun nna yoo kura.

⁵ Ti Yomdaano maŋ n sommi ki yin bann Yennu nba loont bianŋinba, kii mək gbankur nba ki Masia teent na.

Ki jiin toontumu po

⁶ Ti naa waas, ti Yomdaano Yiisa Masia sann nie ki ti beeri, ii nyinn i mɔŋ ti naa wasiat nba tee gbannyakdamm ki bia ki waa taa daan turi kpaanii nba na.

⁷ I mɔŋ poŋ mi fanu nan li kpaalalase ki yii tuun nan taa din tuun bianŋinba na. Taa din be i boor na, ti din ki tiin gbannyakiri. ⁸ Ti din ki mi gaar soɔ sommir yann ki ki pa li paaki. Ŋaan ti kpan din tuune ki nyi naauk, ki lek tuun yonnu nan nyiok, a ti daa tee jikir i soɔ paaki. ⁹ Taa din tuun nna maŋ, li ki want nan ti ki mək yiikoo nba saa boi-i sommir po kaa; ti din tun nna a lii tee nyinne ki turi ki yin weir. ¹⁰ Taa din be i boor na, ti din tuu yoo beeri a "Wunba kur ki saak toontumu, li yoo ki ŋan nan wun di."

¹¹ Ti gbia a siab be i sinsuuk ni ki ki loon toona, ŋaan lin koo bi leeb barii nie, li paake ki ti beeri linba na. ¹² Ti Yomdaano Yiisa Masia sann nie ki ti beer niib maŋ ki kpaamm a bi baka-ii be bi tiɔŋ toona ni, kii be soon nna, kii di bi naauk.

¹³ Ti naa waas, ii mi ki i bak nan toonŋana tumu man. ¹⁴ Li pasiar taa teeni labaar nba ti gbouŋ na ni na, soɔ kan sakiri. Li-i tee nnaie, yin bann i yan ni nan li yoo, ki i baka daa be u po, ki wun di fei. ¹⁵ Ŋaan i daa teeu nan u tee i dataak na, ii kpaano nan u tee i weinanloɔɛ na.

Mɔbonjoontii

¹⁶ Ti Yomdaano nba teen parmaasir na n turi parmaasir yoo kur, siar kur ni. Ti Yomdaano-ii be nan i kur.

¹⁷ Min Pɔɔl sɔbin nan n mɔŋ mɔŋ nuue ki foonti na. N gbant kura siarae na; n sɔbin ki joontir n gbant nnae. ¹⁸ Ti Yomdaano Yiisa Masia ninkpabaun-ii be nan i kura.

Pööl gbounsinsinn nba ki u din söb ki tur **TIMOTI** nae na

Ki jiin 1 Timoti gbouŋ na po

Timoti din tee Yenweiro nba tee naasimöe ki nyii Asia yent ni, ki u naa tee Juu niro, ŋaan ki u baa tee Griik niro. Pööl barnanii somma nie ki Timoti maŋ din teen ŋoo Pööl toontunnanlöö nan u sommtöö.

¹ Min Pööl tee Yiisa Masia toomiie, kimaan ti Tinntöö Yennu nan Yiisa Masia, binba tee ti dindann nae turin li yikoo; ² mine söbin gbouŋ na ki teen fin Timoti, wunba tee n bimöŋ, ti yada paak na. Ti Baa Yennu nan ti Yomdaano Yiisa Masia lomm nan ninbatinu nan parmaasir-ii be nana.

Ki jiin faak damm po

³ Ii be Efesus nan maa poŋ wanna bianjinba, yoo nba ki n din be sönu paak ki saa Masedonia na. A kpaan nisiab nba want faak wannu na ki bin nyik ⁴ ki daa fiin bi yeejamm ni tianii nan yaadindont kanu nba baat nan möniök na. Ŋann ki mök sommir ki teen niib ki bi saa tumii Yennu sönu; yada paake ki ti bannir. ⁵ Ŋaan n kpaanii maŋ paak tee a lin fiin lomm nan popeenn nan dudukŋant nan barmöni yadae. ⁶ Ki nisiab nyik linba nawa, ŋaan bot köö jat labafaant ni. ⁷ Bi loon bii tee Yennu sennu wanteebe, ŋaan ki mi bi möŋ möŋ möbona paak, ki bia ki mi baa piak linba maŋ paaki.

⁸ Ti mi nan sennu maŋ ŋan, li-i tee ki söö diar ki tuun nan laa want a tii tuun nann bianjinba na. ⁹ Ii tian nan sennu ki see niŋamm paak kaa, ŋaan li see binba tee möyêtdamm na paake, nan binba ki tiin Yennu, nan biitdamm, nan jakint damm, nan binba ki teen Yennu baakir na paak, nan binba kpi bi baanba nan bi naanba, nan nikpiira, ¹⁰ nan binba tuun bonchonchonsin, nan binba mök niöŋ ki döö nan bi jaleeb, nan binba jaan niib, nan binba tee faak damm, nan binba di faak siara na, nan linba kur ki waa barmöni wannu na paak; ¹¹ ki Masia barnanii nba wann Yennu nba ŋan bonchiann bianjinba na mun wann nnae; ki ŋoo Yennu din teen barnanii maŋ n nuu ni ki n mööntir.

Ki jiin Yennu ninbatinu po

¹² N teen ti Yomdaano Yiisa Masia niipoouk, ŋöoe turin paŋ a man tun u toona kimaan u yet a n jaŋ nan toona maŋa, ki te ki n tuun teenö. ¹³ Maa lek din biir u sann ki

mukis u niib, ki sukiiɔ na, ɲaan u bia gaarin u ninbatinu niwa, kimaan n din ki mie, ki bia ki teenɔ yada, ki tuun nna. ¹⁴ Ki ti Yomdaanɔ Yiisa Masia tan tinin ninbaauk nba yab ki kaa bikinu, ki te ki n teenɔ yada ki loonɔ. ¹⁵ Nɔɔ Yiisa Masia din baar tingboun na ni, a wun tinn biitdamme; labaar man tee barmɔniie ki ɲan ki ti gaarir ki teenn yada; ki mine din bi ki gar biitdamm kura, ¹⁶ ɲaan ki u tin min nba din tee biitdamm yudaanɔ na ninbaauk ki dii sukuru nanin, a lii tee siara ki wann binba tan saa teenɔ yada ki gaar manfoor nba kaa gbennu na. ¹⁷ Dontir nan baakir tee Yennu yare mɔkmɔk nan mɔkmɔk. Nɔɔe tee kpanbar nba kan mi kpo, ki sii be yaa yoo nan yaa yoo; ki sɔɔ ki laato; ki u tee Yen-yemmir na. Mamɔmm.

¹⁸ N bik Timoti, n jikit kpaanii man tee a nuu ni. Kpaanii man tee nan mɔbona nba ki sɔkiniinba din pon pak a po sianyoo nae. Jiin barii man ki lii tee jatiat ki a kɔn fanu, ¹⁹ ki teen barmɔnii wannu yada, kii tuun linba ki a mi nan lii tee toonɲana. Nisiab ki sak nna; lii paake ki bi yada biir gbenn. ²⁰ Bi siabe tee Haimeneus nan Aleksander, binba ki n daan jiiɔ ki teen Sintaanii nuu ni a wun mukisib na. Linba nae saa wannib yan ki bin nyik barbiit nba ki bi piak ki teen Yennu na.

2

Ki jiin Masiaweira jiantu po

¹ Li paak, linba kpaal talas tee yii puk Yennu, kii meio, kii boio, kii teenɔ niipoouk niib kur paake. ² Ii mei Yennu, batnba nan binba kur tee yiikoo damm na paak, a tii be nan laafia nan parmaasir, kii tee yentinna, kii be soon nna. ³ Nanne ɲan ki pent ti Tinntɔɔ Yennu par; ⁴ ɲɔɔe loon sɔɔ kur n bann u maan nba tee barmɔnii na ki wun tinnib; ⁵ kimaan Yen-yenɔkɔɔe be, ki sindantinno tee yenɔkɔɔ ki be Yennu nan nisaarik sinsuuk ni; lii yɔɔe tee Yiisa Masia, ⁶ wunba din jii u mɔɲ ki mann mannu ki tur sɔɔ kur, a wun nyinnib daabisin ni na; ki bi mɔɔnt barɲanii man yoo nba jaj. ⁷ Li paak ki Yennu gannin ki n tee Masia toonii, ki mɔɔntir barɲanii man ki teen binba ki tee Juu teeb na, ki wantib ɲɔɔ Masia maan nba tee barmɔnii na, a bin teenɔ yada. Maa beeri linba na, n ki fa faak kaa, lii tee barmɔniie.

⁸ N loon ki jab-ii mei Yennu siar kur boor. Jab nba set tee popeendamm ki ki mɔk wutoor koo mɔniok na saa fit donn bi nii sanpaapo ki miar Yennu. ⁹ N bia loon ki poob na mun-ii be nan Yiisaweira nba bo sii be bianɲinba na, ki bann chinchengbabu nan talianu nba ɲan nan Yiisaweira. Li-i tee ki bi lorin bi yut nan kut nyinyirit, koo ki piir salinbana

amii laan nyinyirit nan tiat nba ki li daauk paar, linba na kaa saa turib fanti. ¹⁰ Linba saa turib fant tee binbenɲaɲe, nan pooyentinna nba bo sii be bianjinba na. ¹¹ Poob-ii be soon nna kii tumii nan mɔsaku kur. ¹² Min ki sak ki poosɔɔ n wann jab, amii wuu mɔk yiikoo ki gar jabi; poo-ii be soon nna; ¹³ kimaan Yennu din nan Adam-e sinsinn, ki li poorpo ki u nan Adam ɲaapoo Iif. ¹⁴ Ki nyik nna, Sintaanii din fit kpann Iif-e ki u biir Yennu sennu na, u din ki kpann Adam kaa. ¹⁵ Naan poo-i teen Yiisa yada, ki loon niib, ki tee popeendaanɔ, ki be soon nna, Yennu saa tinnɔ u matuk niwa.

3

Ki jiin Masiaweira yudamm po

¹ Bariii nba na tee barmɔniie, ki jɔɔ nba loon wun teen Masiaweira yudaanɔ, li tee toonɲanne ki u loon. ² Li ki ɲan ki Masiaweira yudaanɔ-ii mɔk bisiati. Li kpaa talase ki wuu mɔk poo yenɔkɔɔ, kii tee subindaanɔ, kii dia u mɔɲ fanu, kii gaan saamm u ɲaak ni kii chantirib, kii tee wunba saa fit wann niib Yennu maan, ³ ki daa tee daanyuuruku, ki daa tee kpikpiruk daanɔ, ɲaan kii be soon nna nan parmaasir, ki daa tee liklonbiiuk daanɔ. ⁴ Li kpaa talase ki wun fit dia u mɔɲ ɲaak niib fanu, ki te ki u waas n sak u mɔb kii mɔk baakir. ⁵ Naadaanɔ-i kii mi waa saa dia u ɲaak niib bianjinba, nlee ki u saa fit dia Yennu niibi? ⁶ Li kpaa talas ki wuu tee daanɔ nba pon waa Masia ki li yukira; nna-i kaa, u tan saa mann donn u mɔɲ nan karinbaanii ki la tubdatu nan Sintaanii nba din tun bianjinba ki la tubdatu na. ⁷ Li kpaa talas ki wuu tee daanɔ nba ki binba ki waa Masia na gbaa n yet a u binben ɲan, ki u daa di fei, ki Sintaanii baruk fan saa mann soorɔ.

Ki jiin Masiaweira sommteeb po

⁸ Li bia kpaa talas ki Masiaweira sommteeb-ii munii mɔk binbenɲan, ki daa tee mɔleemii dammi. Bi daa nyu daan* bonchiann, ki bia daa tee liklonbiiuk dammi. ⁹ Li kpaa talas ki bii dia yada bariii nba ki Yennu fiit wannit na fanu, ki daa mɔk biiti. ¹⁰ Li kpaa talas ki bin bikimm sinsinn; bi-i kii mɔk biit bi bikinu maɲ ni, bi sii fit tuun sommteeb toona. ¹¹ Li kpaa talas ki bi poob-ii munii mɔk binbenɲan, ɲaan daa tee sanjaanjanna, ki daa nyu daan bonchiann, ɲaan kii tuun bi toona kur fanu. ¹² Li kpaa talas ki Masiaweira sommtɔɔ-ii mɔk poo yenɔkɔɔ, ki bia fit dia u waas nan u ɲaak niib fanu. ¹³ Masiaweira sommteeb nba tuun bi toona fanu saa

* 3:8 3.8 Bi din dia tilɔɔnae ki tee daan.

la baakir Masiaweileeb boor, ki bia sii mək parcheenn ki bet niib baa teen Yiisa Masia maŋ yada bianjinba.

Barŋanii na nba tee barjaann bianjinba

¹⁴ Maa sɔbin gbouŋ nba teena na, ŋaan n mək dindann nan man baar mɔtana ki la-a, ¹⁵ ŋaan li-i yukir ki n ki baar, gbouŋ na saa te ki a bann taa sii be bianjinba Yennu ŋaaniib sinsuuk ni, binba ki ŋɔɔ Yennu nba fo gannib na. Ŋamme dia barŋanii nba tee barmɔnii na, ki bia see li paak. ¹⁶ Li tee barmɔniie nan Masia labaar nba ki Yennu fiit wannit na sumii bonchiann:

U din dɔkit nan gbanante,

Yennu Seyeen wann nan u be fanu;

ki malakanba din lau.

Ki niib din mɔont u labaar ki tur nibooru booru,

ki bi teenɔ yada tingbouŋ na ni,

ki Yennu tan donno sanpaapo ki u la dontir.

4

Ki jiin faakdam po

¹ Tɔn, Yennu Seyeen set wantit yeenin ni nan yoo nba waa poorpo na, nisiab tan saa nyik Masia labaar nawa, ŋaan sak narinbiit nba saa kpannib na, ki bia wei Sintaanii wannu na. ² Binba want li faak wannu na fa faake, ki bi dudukit ji ki mukisib li paaki. ³ Li nibooru want a jakunt nan pookɔont ki ŋani, a ki jesiat bia ki ŋan nan dinu; ŋaan timm nba bann Masia barŋanii ki teenɔ yada na, ti mi nan Yennu nan jebooru kura, a niib n tuu turɔ niipoouko li paak ŋaan di. ⁴ Bont nba kur ki Yennu nan na tee jeŋante. Ti-i turɔ niipoouk li paak ki dii, li ŋan nan dinu; ti daa yéen li siari, ⁵ kimaan Yennu yet a li kura ŋan; ki taa meio ki teenɔ niipoouk li paak na, ŋanne bia te ki jeet maŋ ŋan nan dinu.

Ki jiin Yiisa Masia toontunŋanɔ po

⁶ Li-i tee ki a jii kpaanii nba na ki tur Yiisa Masiaweira na, a sii tee u toontunŋanɔe, ki sii dint a mɔŋ nan maan nba ki ti teen yada na, nan wannŋanu nba ki a waa maŋ na. ⁷ Daa saak faak maan, kimaan li ki tee Yennu yari; li ki mək nyɔoti; ŋaan a tumii yentinu binbeŋ nan ninmɔnn. ⁸ Fi-i tumii a gbanant bianjinba ki li sii kakii, li mək nyɔota, ŋaan yentinu binbeŋ tumiiu mantik mək nyɔot. Kimaan li mək nyɔot ki turit tingbouŋ na ni mɔtana, nan Yendouŋ ni, yoo nba baat na. ⁹ Linba na tee barmɔniie, ki li ŋan ki niib n gaarir. ¹⁰ Ti gbaae ki tuun nan ninmɔnn, kimaan ti mək dindann Yennu nba fo na boor, ŋɔɔe tee sɔɔ kur Tinntɔɔ, mantik binba teenɔ yada.

¹¹ Wantib ki kpaamm linba na kura. ¹² Daa te ki sɔɔ siana, faa daa pɔ na paaki. A te ki a pinpauk nan a binbenɲaɲ, nan a lomm, nan a yada, nan a binben-yeen n wann Masiaweira nba bo sii be bianɲinba. ¹³ Jiin a yoo nan a yaak kii karin Yennu gbouɲ, kii wantib li paak, kii mɔɔntir Masia barii na mɔkmɔk nan yoo nba ki n tan saa baar. ¹⁴ Daa tammit Yennu Seyeen piinii nba be a ni na po; Yennu din tura piinii maɲ yoo nba ki sɔkiniinba din pak a po, ki yudamm bia yii bi nii a paak nae. ¹⁵ Ii tuun linba na nan ninmɔnn, ki sɔɔ kur n la a kpaatu Yiisa toona ni. ¹⁶ Ii mi a mɔɲ nan a wannu po. Ii dia wannu nba na, kimaan li-i tee ki a diar, a saa tinn a mɔɲ nan binba ki a wantib nawa.

5

Timoti nba sii dia Masiaweira bianɲinba

¹ A daa yakii nan jakpersɔɔ, ɲaan pak turo nan a mɔɲ baa na, kii dia naasimm nan a mɔɲ ninjamm na, ² ki jii pookpera na ki bii tee nan a naanba na, ki poopaanii na-ii tee nan a mɔɲ niipoob na nan binben-yeen kura ni.

³ Ii teen pakɔi nba ki mɔk got-teeb na sommir, ⁴ ɲaan pakɔk nba mɔk waas koo yaaboona, u waas koo yaaboona maɲ n piin ki tumii bi yentinu toona nba tee linba ki tur bi mɔɲ ɲei, nnae ki bi damm mun saa di bi niwubit nyɔɔt, kimaan linba ki Yennu loone na. ⁵ Pakɔk nba be u kuukɔɔ ki kaa sɔɔ, ɲaan ki u dindann be Yennu ni, ki u mei Yennu yoo kur, ɲɔɔe tee barmɔnii pakɔk. ⁶ ɲaan pakɔk nba tuun chonchonsin, u poɲ kpoewa ɲaan daa be maɲ. ⁷ Wantib kpaanii na ki bii waa ki daa mɔk biiti. ⁸ Wunba ki gorii u nikpiimm, mantik wuu kii fiin u mɔɲ ɲaak niib po, li daano ji ki mɔk yada Masia ni; ki wunba ki tee Masiaweiro gbaa sɔu.

⁹ A daa kaan pakɔi nba daa ki kpet gar bina piinloob na ki kɔɔnt pakɔi kann ni. Linba pukin, li kpaas talas ki wuu tee wunba din kun jɔɔ yenɔkɔɔ, ¹⁰ ki poɲ tuu mɔk sanɲann u toona paak, ki tee wunba tuu mi waas wubiru fanu, ki gaan saamm u ɲaak ni, ki tuun sikin-n-mɔɲ toona ki teen u leeb nba waa Masia na,* ki sommit niib nba be fara ni, ki jii u mɔɲ kur teen toonɲana tumu ni.

¹¹ ɲaan a daa pukii pakɔpoopaanii na pakɔi kann ni, kimaan bi-i tani loon jakunt yoo nba, bi nyikit Masiaweuu li yoee, ¹² ki pot bi mɔsonn nba ki bi din senn turo na,† ki li tee biit. ¹³ Linba pukin, bi bia ki loon toona, ɲaan lin loon ɲei ki tumii sanjaauɲ, nan niib barii ni kɔɔnu, ki lin piak linba

* **5:10** 5.10 Koo: Ki wu Masiaweira taapant. † **5:12** 5.12 Bi-i kaan pakɔk, li wann nan u senn mɔsonn nan u ji kan kun jɔɔ.

ki ŋan nan bii piaki. ¹⁴ Li paak, min bo sii loon ki pakɔi nba tee poobis na n kun jabe ki mar waas, ki got bi ŋei fanu, ki ti datai daa laat yaak ki piak biit ki jiiint ti po, ¹⁵ kimaan pakɔsiab poŋ tunn waa Sintaanii-e. ¹⁶ Ŋaan poosɔɔ nba tee Masiaweiro ki mɔk pakɔi u ŋaak ni, li kpaas talas ki wun gotib fanu, ki daa jikit bi jik-kpiata ki jint Masiaweira, ki Masiaweira na mun n got pakɔi nba ki mɔk got-teeb na.

¹⁷ Masiaweira saakab nba diab fanu na ŋan nan baakir nan paauk; mantik binba mɔontir Masia labaar ki wantib li paak na, ¹⁸ kimaan li sɔb Yennu gbouŋ ni a “Daa bobint naajak mɔb, yoo nba ki u boo dii,”[‡] ki bia sɔb a “Toontunno ŋan ki wun gaar u paauko.”

¹⁹ Tɔn, bi-i paan saakasɔɔ barii, a daa te ki a baka be li ni, nɔkira siara damm teen niib banlee amii bin gar nna. ²⁰ Binba tuun toonbiit na, a yakii namm Masiaweira numm ni, ki binba biar na n tin janmaanii.

²¹ Yennu nan Yiisa Masia nan ŋɔɔ Yennu malakanba tɔonne ki n teena kpaanii nba na, a fan sak wannu na, ki daa mɔk ningannii, koo lukitin nan sɔɔ bonsiar ni. ²² A daa mantik jikir ki yiin nii sɔɔ paak a wun teen Masiaweira saakɔɔ. A daa kɔont a nuu siab toonbiit tumu ni; ii dia a mɔŋ fanu.

²³ A laafia nba ki jaja na paak, a daa nyu nyun kuukɔɔ, ŋaan a tuu nyu tilɔna daan waan ki lin somm a nɔok ni.

²⁴ Nisiab toonbiit poŋ dɔɔ paanu nie ŋaan ki bi daa ki bu bi buuti; ki siab toonbiit mun saa nyi paanu bi buut bunu poorpoe. ²⁵ Toonŋana mun bia tee nnae, li yenn-nba nyii paanuwa, linba lek ki nyii paanu na gbaa, ŋaan li kan fit bori.

6

¹ Li kpaas talase ki binba tee daaba na n tur bi yomdamm baakir, ki sɔɔ daa piak biir Yennu sann nan u wannu.

² Binba ki bi yomdamm tee Masiaweira na daa fiakit bi yomdamm maŋ, baa yib bi naa waas na paaki, ŋaan li kpaas talas ki ŋamme n mantik tun fanu, kimaan bi yomdamm nba gaan bi toona nyɔot na teen Masia yadawa, ki Yennu loonib. Ii wantib kii kpaamm toona na po.

Ki jiin faak wannu po

³ Sɔɔ-i want wannganu ki ki wei ti Yomdaano Yiisa Masia mɔbona, nan Yennu weiu wannu na, ⁴ u gbee nan karinbaaniie ki ki mi siari, ki bia mɔk mɔniɔk nan kunkona niɔŋ, ki li baat nan funfunn, nan kunkona, nan nisukit, nan pinpakbiit, ⁵ nan mɔniɔk yoo kura nibiit boor; ŋamm yaa

[‡] 5:18 5.18 Bi booru ni, nei-i boo dii.

dudukit ki somm fanu, ki ji ki mək barməni; bi dukii nan Yennu weiu tee a nirɔ n teen məkitoɔe.

⁶ Li-i tee ki nirɔ numm gboot waa mək linba, Yennu weiu set mək nyɔɔte, ⁷ kimaan ti din ki baar nan bonsiar tingboun na ni, ki ti bia tan kan nyi nan siar tingboun na ni, ⁸ ŋaan ti-i mək jeet nan tiat, li ŋan ki ti numm n gboor; ⁹ ŋaan binba loon bii tee məkita, ŋamme kɔɔ jinjammii ni, nan barit ni, nan jatii niɔŋ nba tee daŋ ki biir niib ki baantib yann na ni, ¹⁰ kimaan likirii lomme tee bonbiir kur jiinn. Nisiab poŋ jii bi mɔŋ ki teen likilonbiiuk nie; ki ji ki teen Masia yada. Ŋanne teen ki bi laat parbibooru booru.

Pɔɔl nba kpaan Timoti bianjinba

¹¹ Tɔn, fin Timoti nba tee Yennu nirɔ na ŋarin, li ŋan ki a dɔŋ nyi linba na kura ni, ŋaan yabir kii be fanu, kii mək yentinbinben, kii tuun Yennu toona fanu, kii loon niib, kii mək sukuru, kii be soon nna. ¹² Yabit a mɔŋ kii waa yada sɔnu nan ninmɔnn, kii dia manfoor nba kaa gbennu na. Yennu din yiina ki a gaar manfoor maŋe, yoo nba ki a din nyinn a mɔŋ paanu ki tur Masia, niib bonchiann numm ni na. ¹³⁻¹⁴ N kpaanae, Yennu nba teen bont kura manfoor na, nan Yiisa Masia nba din nyinn u mɔŋ siarŋann Ponsius Pailat numm ni na tɔɔnn, a fii dia Yennu sennu fanu, ki li daa mək biit məkmək nan daar nba ki ti Yomdaanɔ Yiisa Masia tan saa dɔkit na. ¹⁵ Yennu nba ki ti piakɔ na, ŋɔɔ kuukɔɔe tee Yudaanɔ, ki tee kpanbara kur Kpanbar, ki bia tee yomdamm kur Yomdaanɔ; ŋɔɔe tan saa te ki Yiisa n dɔkit yoo nba jaŋ; ¹⁶ ŋɔɔ kuukɔɔe kan kpo; u be yentchiɔŋ nba ki nirɔ kan fit nakin na ni; ŋɔɔe ki sɔɔ daa ki mi lau koo ki saa fit lau; ŋɔɔe yen paku nan paŋ yoo nba kaa gbennu. Mamɔmm.

¹⁷ A kpaan məkita na ki bi daa mək dont-n-mɔŋ, koo ki tee bi dindann məkint ni, kimaan li məkint tee wouŋo; ŋaan bin teen bi dindann kur Yennu ni; ŋɔɔe turit bont kur a ti gaar kii mək parpeenn. ¹⁸ Bii tuun toonŋana, ki bi toonŋana maŋ-ii yab; ki bi nii-ii yaa nan piinii turu. ¹⁹ Nnae saa te ki bii mək məkint sanpaapo, ki li guub nan yoo nba tan saa baar; ki bi sii fit mək manfoor nba tee barməni manfoor. ²⁰ Timoti, ii guu barŋanii nba ki Yennu jii teen a nuu ni na. A nyik jat mɔniok nan labafaanu nba ki mək nyɔɔt ki bia ki tee Yennu yar, ki siab yir “bannu” na; ²¹ kimaan siab poŋ yaa ŋamm məkir, ki li paak bi nyik Masia sɔnu na.

Yennu ninkpabaun-ii be nani.

Pɔɔl gbouŋ nba pukin ŋanlee ki u din sɔb ki tur **TIMOTI** nae na

Ki jiin 2 Timoti gbouŋ na po

Pɔɔl gbouŋ nba pukin ŋanlee ki u din sɔb ki tur Timoti na din mantik tee kpaaniie ki teenɔ, ki u tee u toontunnanlɔɔ nba tee bik, ki bia tee u sommtɔɔ. Li baryur jiin gbankur poe. U teen Timoti kpaanii nan kpaŋ-n-mɔŋ a wuu mɔontir Masia po, kii dia barmɔnii wannu nba tee barnanii na, nan Yennu gbounkperuk ni maan na, ki bia tun u toonn nan waa set tee wanttɔɔ nan barnanii mɔont-tɔɔ na, kii di biak.

¹ Min Pɔɔl, wunba teen Yiisa Masia toonii, Yennu loomm paak, a n mɔont manfoor nba ki Yennu din lor turit Yiisa Masia paak na, ² n sɔbin gbouŋ na ki teen n bilonkak Timoti. Ti Baa Yennu nan ti Yomdaano Yiisa Masia lomm nan ninbatinu nan parmaasir-ii be nana.

Ki jiin niipoturu nan kpaanii po

³ Yennu nba ki n jiantirɔ nan dudukŋant, nan n yeejamm nba din tuun bianjinba na, mi-i meio, n tian a po yoo kura n miaru maŋ ni, nyioɔk nan yonnu ni, ki teenɔ niipoouk a paak. ⁴ N tian a ninnyuut po, ki lek loon ki n la-a kii mɔk parpeenn bonchiann. ⁵ N tian faa teen Yiisa Masia yada nan barmɔnii bianjinba; ki a yaa Lowis nan a naa Yunis mun poŋ din teenɔ yadawa. N ki mɔk birsuk, a mun bia teenɔ yadawa. ⁶ Li paak ki n tiana maa fan fiin piinii nba ki Yennu tura yoo nba ki n din yii n nii a paak na, ⁷ kimaan Seyeen nba ki Yennu turit na ki teenit janmaandamm kaa, ŋaan Seyeen maŋ teent paŋ nan lomm, nan dia-n-mɔŋ binbeje.

⁸ Li paak, ii mɔontir ti Yomdaano labaar na ki daa tiin fei. A bia daa tiin fei nan maa be dansarik ni u paak na, ŋaan sak biakdinu u barnanii maŋ paak, nan Yennu nba tura paŋ bianjinba na. ⁹ Nɔɔ Yennu-e tinnit ki yiinit a tii tee popeendamm. Waa yiinit bianjinba, li ki tee ti toonjana paak kaa, ŋaan u mɔŋe din senn a u saa tint ninbaauk, Yiisa Masia paak. U din senn nnae yoo nba ki u daa ki nan durinya na. ¹⁰ Nnaan ti Tinntɔɔ Yiisa Masia-e baar ki fiit wannit li po. Nɔɔ Yiisa Masia din biir kuun paŋ, ŋaan bia wannit a ti-i sak u barnanii maŋ, ti saa la manfoor nba kaa gbennu.

¹¹ Yennu poŋ din yiinin a n teen toonii nan wanttɔɔ ki mɔont barnanii maŋe. ¹² Li paake ki n di biak ŋaan ki tiin

fei, kimaan n mi maa jii n mɔŋ ki teen wunba nuu ni, n mi ki birsuk kaa nan u saa fit dia linba ki u jii teen n nuu ni na fanu mɔkmɔk nan joontu Daar na ni. ¹³ Ii dia maa din wanna barɲanii sɔnu nba na fanu, kii waa-r nan yada nan lomm nba ki Yiisa Masia teent na. ¹⁴ Yennu Seyeen paŋ nba be ti ni na paak, ii dia barɲanii nba ki u jii teen a nuu ni na.

¹⁵ A poŋ mi nan sɔɔ kur nba be Asia yent ni na nyikima; bi siabe tee Fijelus nan Hemojenes. ¹⁶ Ti Yomdaano n tin Onesiforus ɲaateeb ninbaauk, kimaan u daan yɔɔ cheen n par, ki ki tin fei nan maa be dansarik ni na. ¹⁷ Waa daan tan baar Rom doo ni yoo nba, ki u piin loon maa be siaminba nan waa tan la n boor. ¹⁸ Ti Yomdaano n tino ninbaauk joontu Daar maŋ ni. A mɔŋ mi fanu waa din sommin bonchiann bianɲinba, Efesus doo ni.

2

Ki jiin Yiisa Masia lanɲinɲano po

¹ N bik, fin ɲanimin chee a par Yiisa Masia nba somma bianɲinba, u ninbatinu ni na paak. ² Faa poŋ din gbat wannu nba n peŋ, niib bonchiann numm ni na, a jiir ki wann nisiab nba tee yadadamm, binba saa fit wann leeb mun.

³ A sak di biak nanin, faa tee Yiisa Masia lanɲinɲano na. ⁴ Lanjima nba loon u saakɔɔ numm n gboou, u ji ki ɲmat u binbeŋ nan linba ki tee lanjimanba toona. ⁵ Wunba tiin poot nantaar kan fit nyann ki gaar li nyɔɔt, see ki u sak wei li sennu kur. ⁶ Li kpaas talas ki kpaarɔ nba tun nan ninmɔnn n sint gaar jeet na tor. ⁷ Ii dukii linba ki n beera na po, kimaan ti Yomdaano saa te ki fan fit bann li kura paak.

⁸ Ii tian Yiisa Masia po, wunba tee Defid yaaboonn, ki din fiir kuun ni, nan maa mɔontir barɲanii na ki teen niib bianɲinba na. ⁹ Barɲanii maŋ paak, ki n be nan jarit ki di biak, nan n tee toonbiitdaano na; Yennu barii maŋ ɲarin ki be nan jarit kaa. ¹⁰ Naan Yennu nigannkab na paak ki n lek di sukuru biak kur ni, a bin mun la tinnu Yiisa Masia paak, kii mɔk parpeenn nba kaa gbennu na. ¹¹ Barii na tee mamɔmme a:

“Ti-i kpo nano,

ti mun tan sii mɔk manfoor nanɔe.

¹² Ti-i ɲammit yabii, ti mun tan saa di naan nanɔe; ɲaan ti-i yaa ti ki miu, u mun tan sii yaa u ki miti.

¹³ Ti-i kii mɔk yada, ɲaan ɲɔɔ tee barmɔnii daano, kimaan u kan mi noi u mɔŋ binbeŋi.”

Ki jiin toontunno nba pent Yennu par po

¹⁴ A tiar a niib linba na, ki turib kpaanii Yennu boor, a bi daa kɔn mɔbona paaki; ɲann ki mɔk nyɔɔt, ɲaan li biir binba gbiin nae. ¹⁵ Yabit a mɔɲ paak ki Yennu n paka, kii tee toontunnɔ nba dia barmɔnii mɔmaan ki want niib fanu, ki tan daa di fei u toona ni. ¹⁶ A nyinn a mɔɲ labafaanu nba ki tee Yennu yar ki bia ki mɔk nyɔɔt, ki saa te ki niib n fɔkit nan Yennu na ni. ¹⁷ Li wann-booru tee nan fiɔk nba tuu di gbanant nae. Haimeneus nan Filetus daan want li wann boorue. ¹⁸ Bi ki want niib barmɔnii labaar, ɲaan tuni siab yada ki yaa kuun fiiru yoo na poɲ baar gara; ¹⁹ ɲaan Yennu mɔmaan na ɲarin see-e chib nan fiakir nba kan mi damm na; ki mɔbona nba sɔb li paak tee nnae a: “Ti Yomdaano mi binba tee u yab.” Li bia sɔb a, “Wunba kur yet a u tee ti Yomdaano yɔɔe, li kpaa talas ki wun nyik toonbiit tumu.”

²⁰ Nmanbooru boorue be ɲasaakak ni; kutsɔnt kuukɔɔ kaa be li ni, siab tee ɲmanii, ki siab mun tee yɔk. Ki li siab nyɔɔt yab bonchiann, ki siab nyɔɔt ki yabi. ²¹ Wunba-i nyik toonbiit ki tee popeendaano, u sii tee nan ɲman nba mɔk nyɔɔt ti Yomdaano boor, ki jaɲ nano, ki teen siir a wun tun toonɲana kura nae. ²² Nyint a mɔɲ nipaauɲ nianbiiuk na ni, ɲaan kot ki fin nan binba para yeen ki bi yi ti Yomdaano ki loon sommir na n wei yentinu sɔnu, nan yada sɔnu, nan lomm sɔnu, nan parmaasir sɔnu. ²³ A nyik jatii nan liinsin mɔniat. A poɲ mi nan li joontir nan kunkɔnae. ²⁴ Li ki ɲan ki ti Yomdaano toontunnɔ-ii kɔn nan niibi. Li ɲan ki wuu tee burchimɔe sɔɔ kur boor, kii tee wantɔɲano nba mɔk sukuru, ²⁵ kii tee wunba be soon nna kii kpaan binba nɔi nano na, li pasiar Yennu n tan turib yaak ki bin nyik bi dudukbiit maɲ ki bann barmɔnii wannu, ²⁶ ki la yan ki lɔkit Sintaanii barit, ki sak ɲɔɔ Yennu loomm.

3

Ki jiin dajoontii po

¹ Ii mi nan tingbouɲ na dajoontii yoo tan sii paar. ² Niib tan sii tee jawudamme, nan liklonbiiuk damm, nan karinbaandamm, nan want-n-mɔɲ damm, nan binba sukii niib, nan binba ki saak bi damm mɔi, nan binba ki tian ɲamm po, nan binba ki tiin Yennu. ³ Bi tan kii mɔk lomm nan niibi. Bi tan sii tee mɔlanfikdamme, ki kan soor bi mɔɲi, ki sii tee kpikpiruk damm; ki naan bonsusoot; bi tan kii loon toonɲanae, ⁴ bi tan sii nyi leeb poae, ki tee kaatkaat damm, ki dont bi mɔɲ; bi tan sii loon linba mamme ki gar Yennu, ⁵ bi tan sii dia Yenjiantu sanne, ɲaan ki saak Yennu paɲ. Nyint a mɔɲ li nibooru ni. ⁶ Bi siabe lin ki doi ɲei ki kpann ki nyant pooliinii nba tuun toonbiit bonchiann

ki waa bi para nianbiit booru booru na. ⁷ Yoo kura, li poob tumiie njaan kan mi bann barmōnii sōnu. ⁸ Janes nan Jamberes nba din ki sak nan Moses bianjinba na, li jabooru mun tee nnae, bi kōn nan barmōniie, bi dudukit ki njan, bi bia ki waa yada sōnu; ⁹ njaan bi kan fit kpann niib ki yukiri, kimaan sōo kur tan saa la bi jatii nba tee bianjinba, nan baa din la Janes nan Jamberes jatii bianjinba na.

Kpaanjoontii

¹⁰ Njaan fin njarin poŋ wei n wannu, nan n binbeŋ, nan n dudukita. A poŋ mi maa teen Masia yada bianjinba, nan n sukuru, nan n lomm nan niib, nan n gbankur, ¹¹ nan niib nba mukisin bianjinba, nan n biakdinu ni. A mi linba kur tumin Antiok, nan Ikonium nan Listra doi ni. A mi maa din la mukisubiit bianjinba; njaan ti Yomdaanoē nyinnin li kur ni. ¹² Barmōniie, niib saa mukis wunba kur tee Yiisa Masia yoo ki loon wuu tee yentinnō na; ¹³ ki nibiit nan kpinkpannii damm lek tan sii njammit pukii bi toonbiit, ki kpann leeb, ki bi leeb mun saa kpannib. ¹⁴ Njaan fin njarin, ii dia barii nba ki a tumii ki teenir yada na, kimaan a poŋ mi nan binba din tee a wantteeb na tee barmōnii damme; ¹⁵ ki a bisin niwa, a poŋ mi Yennu gbouŋ nba fit teena yan, ki wanta faa saa teen Yiisa Masia yada ki tinn bianjinba. ¹⁶ Maan nba kur be Yennu gbouŋ ni na nyii u mōb nie, ki li kur mōk nyōote, ki wantit u po, ki kpaanit, ki njammit ti benu, ki wantit yentinu sōnu, ¹⁷ a Yennu toontunnō binbeŋ-ii njan, ki wun teen siir kii tuun toonjanbooru kur.

4

¹ Yiisa Masia nba tan saa jen ki di naan ki bu footib nan kpeemm buut na, njoō nan Yennu tōonne ki n beera, ² a fii mōontir u barii; ki yoo-i lekii jan koo li-i kii jan, fin-ii mōontir, kii piak niib bi toonbiit po, kii kpaanib, kii kōontib para, kii wantib barii maŋ nan sukuru yoo kura, ³ kimaan yoo baat ki niib ji tan kii gbiin wannjanu, njaan tan sii waa bi mōŋ nianbiite, ki gbiin wantteeb bonchiann nba sii wantib baa loon bii gbia linba. ⁴ Bi kan gbiint barmōnii maŋ, njaan loon bii gbiin labagana. ⁵ Njaan fin-ii tee subindaano yoo kur, kii saak biakdinu, kii mōontir Yiisa Masia barjanii, kii tuun toona kur nba ki Yennu tura na.

⁶ Kimaan min njarin, yoo baar nan man lu n miara; yoo baar nan man nyi tingbouŋ na niwa. ⁷ N gbaa gbigbaananna; ki tun n toonn gbenna; n lek dia yada labaar na. ⁸ Li paak, nyōot nba tee yentinu nyōot dōo guun sanpaapo; ki ti Yomdaano, wunba bu niib buut nan barmōnii na tan saa turin nyōot maŋ, buut daar. U tan kan

tur min kuukɔɔ kaa, n̄aan u tan saa tur binba kur mun loon wun jen nae.

Majoontik

⁹ Yabit ki baar n peŋ yian yian na. Kreskens saan Galasia-wa, ki Taitus mun saan Dalmasia-wa, ¹⁰ Demas mantik loon tingbouŋ na bona bonchiann, li paak u nyikin ki mun saan Tesalonika-wa. ¹¹ Luk kuukɔɔe ji be nanin. Jiin Mak baar nanɔ na, kimaan u toona mɔk nyɔɔt ki turin bonchiann. ¹² N tun Tikikus ki u saan Efesus-a. ¹³ Fi-i baat yoo nba, fan jii n liatir nba ki n daan nyik Trowas, ki li be Kapus boor na; a bia jii n gbanpɔɔbir nan n kadagbant na.

¹⁴ Aleksander, wunba kur saauk na din tumin linba bi bonchiann; Yennu saa dat u tubir, waa tun linba na paak. ¹⁵ Ii mi a mɔŋ nanɔ, kimaan u kɔn nant, barŋanii nba ki ti mɔɔntir na paak bonchiann.

¹⁶ Maa daan piin n mɔŋ paak kɔnn na, sɔɔ ki set n poorpo; bi kur daan nyikimi. Yennu daa teemm biit li paaki. ¹⁷ N̄aan ti Yomdaanɔ daan be nanin, ki turin paŋ, ki n fit mɔn barŋanii maŋ kur ki tur binba ki tee Juu teeb na kura, a bin gbat. N̄ɔɔe daan nyinnin kuun ni. ¹⁸ N̄ɔɔe bia saa nyinnin bonbiir kur ni, ki kɔnnin u naan nba be sanpaapo na ni nan laafia. N̄ɔɔe yen dontir mɔkmɔk nan mɔkmɔk. Mamɔmm.

Foontjoontii

¹⁹ N jikit n foontii ki teen Prisila nan Akuila, nan Onesiforus n̄aateeb. ²⁰ Erastus daan biar Korint-a. Trofimus daan kaa laafia, ki n nyikɔ Miletus. ²¹ Yabit ki baar nnawa ki tinkook n do. Yubulus nan Pudens nan Linus nan Klɔdia teena bi foontii; ki Masiaweira kura bia foonta. ²² Ti Yomdaanɔ-ii be nana. Yennu ninkpabaun-ii be nani.

Gbouŋ nba ki Pɔɔl din sɔb ki tur

TAITUS

nae na

Ki jiin Taitus gbouŋ na po

Taitus din ki tee Juu nirɔ, ŋaan teen Yiisa yada, ki tee Pɔɔl toontunnanlɔɔ nan u sommtɔɔ, barmɔnii na toona ni. Pɔɔl gbouŋ nba ki u tur Taitus na din want a wun biar Kret tin nie, kii gorii Yiisaweira na benu.

¹ Min Pɔɔl, wunba tee Yennu daabir nan Yiisa Masia toonii na, mine ki Yennu gann ki tumin u nigannkab boor a n chee bi yada, ki te bin bann u barmɔnii labaar nba wantit yentinu sɔnu na, ² ki bia turib dindann nan bi sii mɔk manfoor nba kaa gbennu. Yennu nba ki fa faak na din senn mɔsonn ki sɔɔ durinya daa ki piin, a u tan saa turit manfoor maŋ, ³ ki yoo nba din tan jaŋ na ki u fiit wann li labaar u maan ni; ki jii labaar maŋ ki teen n nuu ni, ki n mɔɔntir nan ti Tinntɔɔ Yennu nba turin mɔb na. ⁴ N sɔbin gbouŋ na ki teen fin Taitus nba tee n bimɔŋ, yada yennkɔɔ ni nae. Ti Baa Yennu nan ti Tinntɔɔ Yiisa Masia ninkpabaun nan parmaasir-ii be nana.

Ki jiin Taitus toona po

⁵ N din te ki a biar Kret tin ni maa a ŋamm bonsiar kur nba kpaa talase, ki gann Masiaweira saakab doo kur ni, nan maa wanna bianjinba na: ⁶ Li kpaa talas ki Masiaweira saakɔɔ daa mɔk biiti; kii mɔk poo yenɔkɔɔ; ki u waas n teen Masia yada, ki daa tee wabiit nan tubkangbata; ⁷ kimaan Masiaweira yudaanɔe yen Yennu toona. Li paak, li kpaa talas ki u daa mɔk biiti: U daa tee bongaann, koo wunba dont wutoor yann yanni, koo ki tee danyuuruk, koo kpikpiruk daanɔ, koo liklonbiiuk daanɔ. ⁸ Li kpaa talas ki wuu mi saamm gaaru, kii loon toonŋana tumu, kii sub, kii be fanu, kii tee popeendaanɔ, kii mi u mɔŋdianu, ⁹ kii dia barmɔnii labaar nba ki bi din wannɔ na. Ŋanne saa te wun fit wann niib wannu nba took, ki fit nyann binba ki saak barmɔnii wannu maŋ.

¹⁰ N beera linba na, kimaan moyɛtdamm be bonchiann, ki Juu tesiab mantik tuun nnae, ki dia bi mɔmaan nba kaa nyɔɔt ki kpann leeb. ¹¹ Li kpaa talas ki fan gɔɔr bi labaar maŋ, kimaan bi liklonbiiuk paak ki bi lin want niib linba ki ŋan nan bii want, ki ŋmat ŋasai niib dudukit. ¹²⁻¹³ Kret jasɔɔ, wunba din tee bi tiɔŋ sɔkinii na din yet a: "Kret teeb fa faak yoo kura; bi tee nan bonkobibiit nae, ki bia tee

forinfoona nba loon diina kuukoo.” Waa din yet bianjinba na tee barmōniie. Li paak, li kpaas talas ki a yakii namm fanu, ki bin dia Masia labaar na nan barmōnii, ¹⁴ ki ji daa fiin Juu teeb faak po, ki bia daa fiin niib nba ki saak barmōnii wannu na po. ¹⁵ Popeendamm boor, bonsiar kur yeene; ŋaan biitdamm nba ki teen Masia yada na, siar ki yeen bi boori, kimaan bi dudukit nan bi yan ki yeeni. ¹⁶ Bi yi bi mōŋ Yenmiirae, ŋaan ki bi toona want nan bi ki mi Yennu. Bi tee moyêtdamme, ki nubir Yennu boor, ki bia kan fit tun toonŋansiari.

2

Ki jiin wannmōnu po

¹ Taitus, fin-ii want wannmōnu na. ² A kpaan jasaakab na ki bii be soon nna, kii sub, kii dia bi mōŋ, kii dia Masia labaar fanu, kii loon niib, kii mōk gbankur. ³ A bia kpaan poosaakab na ki bii tee popeendamm. Bi daa tee sanjaanjanja, ki daa mantik tee danyuura. Li kpaas talas ki bii want linba ŋan, ⁴ kii want poobis na ki bii loon bi sōrib nan bi waas, ⁵ kii dia bi mōŋ, kii tee popeendamm, kii tee ŋapoonŋamm, kii be fanu, kii saak bi sōrib mōi. Ŋanne saa te ki sōo kan fit pak bonbiir ki jiin Yennu maan na po.

⁶ A bia kpaan naasimm ki bin dia bi mōŋ. ⁷ A mōŋ-ii be fanu bonsiar kur ni, kii want leeb baa sii be fanu bianjinba. A wann niib Masia labaar nan barmōnii, kii sub, ⁸ kii piak linba took ki sōo kan mi yinir yanni, ki binba loon ki bii kōn nant daa laat bonbiir nba ki bi saa pak ti po; ŋanne saa te ki bin di fei. ⁹ Li ŋan ki daaba-ii saak bi yomdamm mōi, kii pent bi para bonsiar kur ni. Bi daa nōi nan bi yomdammi, ¹⁰ ki daa jaan bi siari. Li kpaas talas ki bin wann bi mōŋ nan bi be fanu nan barmōnii yoo kur; ŋanne ki bi binbeŋ kur saa wann nan ti Tinntōo Yennu wannu na ŋan bonchiann.

¹¹ Kimaan Yennu tur nisaarik kur sōnu a wun la tinnu; ŋanne fiit wann u ninbatinu nba yab bianjinba. ¹² Li ninbatinue wannit a tin nyik linba kur ki tee yentinu na, nan tingbouŋ na loonbiit, ŋaan dia ti mōŋ, kii be fanu, kii tiin Yennu, tingbouŋ na ni, ¹³ kimaan ti guu ki mōk dindann nba turit parpeenn nan ti Yabint Yennu nan ti Tinntōo Yiisa Masia saa dōkit yentsaakar ni; ¹⁴ ŋōoe din gaar ti paak ki kpo, a wun nyinnit biit kur daabisin ni, ki te ki ti tee popeendamm nba tee u kuukoo yab, ki tee niib nba numm mōn nan toonŋana tumu.

¹⁵ Wantib linba na kura, kii cheen bi para, kii kpaanib nan Yennu nba tura yudant bianjinba na. Daa te ki sōo goriia yanni.

3

Ki jiin Masiaweira binbeŋ po

¹ A tiarib ki bin tur bi tiŋ yudamm nan yentdamm baakir, ki sak bi mɔi, ki teen siir nan toonŋana tumu yoo kur. ² Betirib ki bi daa piak barbiit sɔɔ paaki, ki daa kɔn nan leebi, kii be soon nna, kii teen sɔɔ kur baakir; ³ kimaan sianyoo ti mɔŋ din ki mɔk yami, ti din tee mɔyêtdamme, ki waa sonu nba ki tooki, ki waa nianbiit sonbooru booru. Ti din tuu ki mi dudukit nba ŋan; ki tee funfunn damm, ki ki loon ti leeb, ki bi mun ki loont. ⁴ Ŋaan ti Tinntɔɔ Yennu lomm nan u burchint nba din tan fiit nyii paanu yoo nba, ⁵ ki u tinnit. Li ki tee ti tiɔŋ toonŋana paak kaa, ŋaan u mɔŋ ninbatinu paake ki u tinnit, ki din wuurit ki nyinn ti biit, ki te ki u Seyeen ŋamm nant, ki turit manfopaann, ⁶ ki jii u Seyeen maŋ ki turit, ti Tinntɔɔ Yiisa Masia paak. ⁷ Yennu ninbatinu paak ki u tun nna a wun teent niŋamm u boor; ki bia teent u waas nba mɔk dindann a ti saa la manfoor nba kaa gbennu. ⁸ Bariii na tee barmɔniie.

N loon ki a jii a dudukit kur kii wantib linba na, ki binba teen Yennu yada na n jii bi yoo ki tun linba ŋan; ŋanne ŋan ki mɔk nyɔɔt ki tur sɔɔ kur. ⁹ Ŋaan nyik mɔnɔyana, nan yaadindont kanu, ki daa kɔn nan leeb, ki bia daa nɔi mɔniɔk sennu paak, kimaan linba na kura ki ŋan, ki bia ki mɔk nyɔsiati. ¹⁰ Nirɔ-i tee tukina daanɔ, fan kpaanɔ yomm koo munlee; ki u baka-i kaa li kpaanii ni, fan nyikɔ ki ji daa fiin u po, ¹¹ kimaan a mi nan li nibooru nyik Masia weiuwa, ki u toonbiit nae want u biit.

Kpaanjoontii

¹² Mi-i tun Atemas koo Tikikus a boor yoo nba, fan yabir ki chetin Nikopolis doo ni, kimaan n sii be leŋe wonfufuk yoo. ¹³ Yabit a mɔŋ ki somm Senas, wunba tee barbuurɔ na, nan Apolos, ki bin la baa loon linba kur ki piin bi sɔnii na. ¹⁴ Li kpaas talas ki Masiaweira-ii tuun toonŋana kii sommit niib bi fara ni, ki daa be binbeŋ nba kaa nyɔɔti.

¹⁵ Binba be n boor na kura foonta. A foont binba teen Masia yada ki loonit na. Yennu ninkpabaun-ii be nan i kura.

Gbouj nba ki Pɔɔl din sɔb ki tur FILEMONN nae na

Ki jiin Filemonn gbouj na po

Filemonn din tee wunba waa Yennu yoo kure, ki tee Kolosa doo ni Masiaweira na yeno, ki bia tee daabir nba ki bi yiu Onesimus na daano. Daabir manj din chier yaat u daano boore, ki tan chet Pɔɔl dansarik ni.

Li din nyii Pɔɔl boore ki Onesimus tan teen Masiaweiro. Pɔɔl din sɔb gbouj na ki barin Filemonn a wun nyik chab daabir Onesimus manj nba ki ηoo Pɔɔl jiinto u boor na, ki li daa tee waa tee daabir nba la nyikinhab na kuukoo kaa, njan waa mun bia tee Yiisaweiro na paak.

¹ Min Pɔɔl nba be dansarik ni Yiisa Masia sann paak na, nan ti naa bik Timoti-e sɔbin gbouj na ki teen fin ti toontunnanloo Filemonn nba ki ti loona na, ² nan Masiaweira nba lakii jiantir Yennu a njaak ni na; ki bia teen ti niipoo Afia nan ti toontunnanloo Akipus. ³ Ti Baa Yennu nan ti Yomdaano Yiisa Masia ninkpabaun nan parmaasir-ii be nani.

Ki jiin Filemonn lomm nan u yada po

⁴ N naa bik Filemonn, yoo nba kur ki n tiar a po n miaru ni, n teen Yennu niipoouk, ⁵ kimaan n gbat faa teen ti Yomdaano Yiisa yada ki loon u yab kur bianjinba. ⁶ N mei Yennu, a timm nan fin nba taan ki teen Masia yada na, lin te ki tin bann fanu binbenjan nba tee ti yar u ni na. ⁷ N naa bik, a lomm manj turin parpeenn nan pardoonn bonchiann, kimaan a cheen Yiisa yab kur para.

Ki jiin Filemonn daabir Onesimus po

⁸ Ton, Masia paak, n bo kii mok janmaanii nan man beta ki fan tun linba tooki, ⁹ njan lomm paak ki n meia, min Pɔɔl nba tee saakoo, ki bia be dansarik ni motana Yiisa Masia paak na, ¹⁰ n meia ki teen Onesimus, wunba tee n bik na, kimaan maa be dansarik ni nae ki n pako barnanii na ki u teen yada. ¹¹ Sinsinn, u daan tuu ki mok nyoot ki turani, njan motana u ji mok nyoot bonchiann ki teen min nan fin kura.*

¹² Motana, n yaa wun nmat a boore; ki n par kur be u ni. ¹³ N bo loon ki mii diau n boor nna na, ki wun gaar a paak ki sommin, yoo nba ki n be dansarik ni Masia barnanii paak

* **1:11** 1.11 Onesimus paake tee "mok nyoot."

na. ¹⁴ Njaan n ki loon ki n mukisa kaa ki a sommimi, njaan n loon ki a sommin nan a mɔŋ loomme. N ki loon ki n tun siar ki li ki tee a loommi.

¹⁵ Li pasiar, u yaatu na paak saa te ki a ji diau yoo kur. ¹⁶ Mɔtana, u ji ki tee daabir kaa, njaan u chee daabir: u tee ti naa bilonkake. Maa loonɔ bonchiann bianjinba na, njaan a sii loonɔ ki gar nnawa, kimaan u tee a daabire ki bia tee a naa bik, ti Yomdaano ni. ¹⁷ Li paak, li-i tee ki a mi a n tee a yɔɔkie, fan gaarɔ nan faa bo saa gaarin bianjinba na. ¹⁸ Li-i tee ki u biira siar, koo ki u dia a pansiarie, fan te ki n pa. ¹⁹ N sobin nan n mɔŋ mɔŋ nuue na: Min Pɔɔl-e saa pa-a; njaan min kaa saa beta, a mɔŋ mi nan a dia n pann a manfoor paak. ²⁰ Li paak, n naa bik, sommitin ti Yomdaano paak, ki dɔɔn n par, taa tee weinanleeb Masia ni na paak.

²¹ N sobin gbouŋ na ki teena, ki ki mɔk birsuk nan a saa sak tun ki lin gar maa beta linba na kura. ²² A bia lon diuk ki guunin, kimaan i Yenmiaru paak, n mɔk dindann nan Yennu saa te ki n jen foontiwa.

Foontjoontii

²³ Epafra, wunba ki min nan ŋɔɔ be dansarik ni Yiisa Masia paak na teena u foontii; ²⁴ ki n toontunnanleeb, Mak, nan Aristakus, nan Demas, nan Luk, mun bia teena bi foontii.

²⁵ Ti Yomdaano Yiisa Masia ninkpabaun-ii be nani.

HIIBRU TEEB

Ki jiin Hiibru teeb gbouŋ na po

Sooe din sob gbouŋ na tur Yiisaweira nba tee Juu teeb. Juu teeb sanleere tee Hiibru teeb. Namme din di biak Yiisaweiu paak, ki li ji din tenn waan nan bin nyik Yiisa weiu.

Yennu nba turit u mɔmaan u Bija Yiisa ni bianjinba

¹ Yaayoo ni, Yennu din jikit yoo bonchiann nan sonii bonchianne ki te ki sokiniinba piak teen timm Juu teeb yeejamm; ² ŋaan mɔtana u te ki u Bija nba ki u ganno a wun yent bonsiar kur nae pak nan timm. U din te ki u Bija mane nan durinya na kur. ³ Nɔɔe tee Yennu mɔŋ mɔŋ ninnaun, ki yentir Yennu man yentu na, ki dia durinya yaka kur nan u mɔmaan nba mɔk paŋ. Waa din tun linba saa te ki niib n la nyikinchab bi biit paak yoo nba na, ki u ji kar Yabint Yennu niidiitu po, Yendouŋ ni.

Ki jiin Yennu Bija paŋ po

⁴ Yennu nba te ki u Bija man sann gben gar malakanba sana bianjinba na, nnae ki u Bija man set garib. ⁵ Kimaan Yennu daa ki mi yet malakasoo a:

“Fine tee n Bija, ki dinnae ki n teen a Baa.”

Yennu bia ki mi pak malakasoo po a:

“N tan sii tee u Baa, ki u tee n Bija.”

⁶ Yennu nba din tan yaa wun baar nan u Bija, wunba tee bonnankara yur tingbouŋ na ni yoo nba, ki u gbouŋ yet u po a,

“Li kpa a talas ki Yennu malakanba kura n jiantɔ.”

⁷ Ŋaan malakanba na po ŋarin ŋoo Yennu din yet a:

“U te ki u malakanba tee sei,
ki bia teemm ki bi tee mupeenu.”

⁸ Ŋaan u yet u Bija na ŋarin a:

“Yennu, a naan na sii be mɔkmɔk nan mɔkmɔk.
Ki ŋante sii tee a naan dammir.

⁹ Faa loon ŋant ŋaan ki ki loon biit na paak
te ki min Yennu ganna ki tura parpeenn bonchiann
ki gar maa tur a yoo snba bianjinba.”

¹⁰ Yennu gbouŋ bia din yet a

“Yennu, pinpiik niwa fine din nan tingbouŋ na,
ki nan sanpaak nan a mɔŋ nii.

¹¹ Bi tan saa kpowa, ŋaan fin lek sii yoo be-e;
bi kur tan saa kpete ki chat nan chinchenn na,

¹² ki fan pɔbimm nan baauŋ na,

ki bin lebit nan chinchenn na.
 Njaan fin njarin tee yomme yoo kur,
 ki a manfoor na kaa gbennu.”

¹³ Tɔn, Yennu daa ki mi bet malakasɔɔ a:

“Karin n niidiitu po

mɔkmɔk nan maa tan saa jii a datai ki teemm a
 taakpakita.”

¹⁴ Li paak, malakanba tee bee? Bi kur tee sei nba jiantir
 Yennu-e, ki nɔɔ Yennu tuumm a bii sommit niib nba saa la
 tinnu na.

2

Ki jiin tinnjaann po

¹ Li kpaɔ talase ki tin gbiint barmɔnii nba ki ti din gbat na
 fanu ki tan daa kɔnjitiri. ² Maan nba ki malakanba din mɔn
 ki tur ti yeejamm na tee barmɔniie, ki wunba din ki sak ki
 weir tuu la tubdatu nba janɔe. ³ Li paak, ti-i kii sak ki gbiint
 tinnjaann man labaar fanu, ti saa teen nlee ki nyi tubdatu
 ni? Ti Yomdaano tɔnɔ din dɔn mɔn tinnu labaar man, ki
 binba gbat na din wannit a li set tee barmɔniie; ⁴ ki Yennu
 nba tuun bakitnaun nan jaarlituk toona nan nyina, ki bia
 teen niib u Seyeen piinii u loomm ni bianjinba nae pukii u
 siara bi wannu man paak.

Ki jiin wunba yen tinnu na po

⁵ Durinya nba baat ki ti piak li po na, Yennu din ki
 yaa malakanbae tee li yudammi. ⁶ Li sɔb Yennu gbounj ni
 siarboor a:

“Yennu, nisaarik tee bee ki a dukii u po;

u mun tee bee ki a baka be u ni?

⁷ A din te ki u pɔ malakanba boor waaminna,

ki bia te ki u la dontir nan paku,

⁸ ki te ki u yen bonsiar kura.”

Li yet a Yennu din teen nisaarike “bonsiar kur yudaano.”
 Li want nan u yen bont kurewa, njaan mɔtana nisaarik daa
 ki yent bonsiar kuri. ⁹ Njaan ti laat Yiisa-e. Nɔɔe ki Yennu
 din te ki u pɔ malakanba boor yoo waaminna, a wun gaar
 sɔɔ kur paak ki kpo, nɔɔ Yennu ninbatinu ni na. U kuun
 biak dinu man paak ki Yennu te ki u la dontir nan paku.
¹⁰ Yennu nba nan bonsiar kur ki bia dia li kur na, nɔɔe jii u
 waas bonchiann ki kɔomm u naan na ni, ki li took u boor
 a wun te ki bi tinnu daano Yiisa-ii setiki tee bi Tinntɔɔ nan
 barmɔnii, u biak dinu paak.

¹¹ Nɔɔe te ki nisaarii teen popeendam, ki nɔɔ nan njaan
 kur ji taan ki mɔk Baa yenɔkɔɔ. Li paake ki Yiisa ki tiin fei
 nan wun yiimm u naa waasi. ¹² U bet Yennu a,

"N saa wann n niib faa tun ɲamm nba ki turin,

ki saa dont a sann bi lakinn ni."

¹³ U bia yet a, "N tan saa teen Yennu yada," ki bia yet a,

"Min nan waas nba ki Yennu turin nae be na."

¹⁴ Tɔn, Yennu waas nba tee nisaarii na paak, Yiisa mun din tee nisaarike nan ɲamm na, a u kuun ni wun tan biir Sintaanii nba mɔk kuun paɲ na, ¹⁵ ki nyinn binba tiin kuun jaɲmaanii na bi jaɲmaanii maɲ ni. Bi din tee jaɲmaanii yommiie bi manfoa kur ni. ¹⁶ Barmɔniie, li ki tee malakanba kaa ki u sommiti, ɲaan Abraham yaaboonae ki u sommit. ¹⁷ Linba na want nan li din kpaa talase wuu tee nan u naa waas na u binbeɲ kur ni, ki teen bi manntɔyudaanɔ nba tee ninbatinu daanɔ, ki bia tee barmɔnii daanɔ, ki jii u mɔɲ ki teen maruɲ ki tur nisaarii Yennu boor, ki wun nyik chab bi biit. ¹⁸ Ki u saa fit somm binba yaa bin kɔɔ jinjammii ni, kimaan u tiɔɲ din dii biak, ki jinjammii bia jammɔwa.

3

Yiisa-e tee nijaann ki gar Moses

¹ N naa waas nba tee Yennu niib ki u ganni na, ii dukii Yiisa po, wunba ki Yennu din tumɔ a wun teen manntɔyudaanɔ ti Yenjiantu sɔnu ni na. ² Moses nba din tee barmɔnii toontunɔ Yennu ɲaateeb sinsuuk ni bianjinba na, nnae ki Yiisa mun tee barmɔnii toontunɔ Yennu nba gannɔ na boor. ³ ɲamaarɔe jaɲ nan bii teenɔ baakir ki gar ɲaak nba ki u maa na; nnae ki Yiisa jaɲ nan bii teenɔ baakir ki gar baa teen Moses bianjinba na. ⁴ ɲaak-i tani see, sɔɔe sennir; ki Yennu-e sent bonsiar kur. ⁵ Moses din tee barmɔnii toontunɔ Yennu ɲaateeb sinsuuk ni, ki wann linba ki Yennu yaa wun tan pak sianyoo na. ⁶ Masia ɲarin tee barmɔnii daanɔ nba yen Yennu ɲaak maɲe ki tee u Bija. Ti-i mɔk parcheenn nan yuugontir ti dindann paak, ɲann timme tee Yennu ɲaateeb maɲ.

Yennu niib foon labaar

⁷ Li paak, ii sak man Seyeen nba yet bianjinba na a:

"I-i gbat Yennu kunkɔr dinna,

⁸ yaa daa nyar i tuba nan i yeejamm nba din nyar

bi tuba bianjinba

ki kɔn nanɔ, ki bikinɔ,

baa din be muuk ni yoo nba na.

⁹ Yennu din yet a, 'Bi poɲ din la maa tun linba kur

ki saa jaɲ bina piinna na,

ɲaan leɲe ki bi din bikinin.

¹⁰ ɲanne din te ki n donn wutoor niib maɲ paak

ki yet a, Bi para ni, bi yɛtima, ki ki waa n sonii.

11 N din donn wutoor ki betib a bi kan mi baar
maa bo yaa n turib foon tij nba na ni.' ”

12 Tɔn, n yɔɔsnba, ii bann i yan ni ki sɔɔ daa tee biitdaano
ki kɔnjit yada ki tan mann ŋmat poor ki nyik manfodaano
Yennu na. 13 Njaan ii sommit leeb man daar n tuu daar,
taa daa be ti manfoor ni yoo nba na, ki biit daa kpanni
ki i tee tubkangbata. 14 Kimaan ti-i dia ti sinsinn yada na
chib ki saa baar ti manfoor joontu, timm nan Masia sii tee
toontunnanleebe.

15 Nnae ki bi din sɔb Yennu gbouŋ ni a:
“I-i gbat Yennu kunkɔr dinna,
yaa daa nyar i tuba nan i yeejamm nba din nyar
bi tuba bianjinba,
ki din kɔn nan Yennu ki yêto na.”

16 Ki lamme din gbat u kunkɔr njaan kɔn nanao ki yêto?
Ŋamm kaa din tee binba nyii Ijpt ki Moses tee bi tɔɔndaano
na-a? 17 Ki lamme biak ki Yennu wutoor din doo bi paak ki
saa jaŋ bina piinna na? Li ki tee binba din tun toonbiit, ki
tan kpo muuk ni na kaa-a? 18 Yennu daa din bet lamme a,
“Bi kan mi baar maa bo yaa n turib foon tij nba na ni.” Li
din tee binba yêto u mɔb nae. 19 Li paak, bi din ki fit kɔɔ tij
maŋ ni, kimaan bi yadakaarin paak.

4

1 Tɔn, Yennu ji tur timme mɔlor maŋ a tin la foon nba ki
u din pak li po na. Li paak, ii bann i yanni man ki daa te ki
sɔɔ n tan kɔnj foon maŋi. 2 Ti gbat barŋanii na nan baa mun
din gbatir bianjinba nae, njaan li din ki turib nyɔɔti, kimaan
baa din gbatir, bi ki gaarir nan yada. 3 Li paak, timm nba
teen yada na, ti la foon maŋa. Li din tun nan Yennu nba
yet bianjinba nae a:

“N wutoore doo, ki n betib a
bi kan ban kɔɔ tij nba ni ki n bo yaa n turib foon na.”

Njaan waa din tan yeen linba na, ki sɔɔ ki u tun u naamii
toona ki gbenna. 4 Kimaan Yennu gbouŋ ni siar po li poŋ
yet daanjanlore daar maŋ po a, “Yennu din nyik u toona kur
ki foi daanjanlore daar.” 5 Njaan ki u bia yet nna a, “Bi kan
ban kɔɔ tij nba ni ki n bo yaa n turib foon na.” 6 Binba
din gbat barŋanii na sinsinn na din ki la li foon, kimaan bi
din yêto Yennu mɔbe. Li paak, nisiab be ki tan saa la foon
maŋ. 7 Yennu bia senn daleer ki yi daar maŋ “Dinna.” Ki
bina bonchiann din gar, ki Yennu te ki Defid yet li po nan
laa poŋ pak bianjinba na a:

“I-i gbat Yennu kunkɔr dinna, yaa daa nyar i tuba.”

8 Joosua-i diŋi turib foon, Yennu ji bo kan pak daleer po.
9 Li paak, foon dasiar bia daa be ki tee Yennu niib yar, nan

waa din foi daanjanlore daar bianjinba na. ¹⁰ Kimaan wunba la Yennu foon man, u nyik u toonae nan Yennu nba din nyik u naamii toona bianjinba na. ¹¹ Li paak, naant man ki tin yabir ti mɔŋ ki la foon man, ki ti sɔɔ tan daa kɔŋit nan baa din yêt Yennu mɔb ki kɔŋir bianjinba na. ¹² Yennu mɔmaan man tee barii nba foe, ki mɔk paŋ, ki bia di ki gar jukbanjiak nba ŋma mɔi ŋanlee na. Yennu mɔmaan fit ŋma ki kɔɔ baat nisaarik seek nan u manfoor boor ni, ki kɔɔ baat u tukita nan u kpaba beesin ni, ki kɔɔ bɔkitir u dudukit nan u par ni bibikit. ¹³ Bont kur dɔɔ yeenin nie, ki Yennu nba tan saa bu bi buut na ninbina laatir; ki siar kaa ki bɔri.

Yiisa-e tee ti manntɔyudaanjaann

¹⁴ Naant man ki tii dia ti yada nba ki ti fiit wann na kenken, kimaan ti mɔk manntɔyudaanjaann, ŋɔɔe tee Yennu Bija Yiisa, wunba poŋ gar saan Yennu tiɔŋ boora na. ¹⁵ Ti manntɔyudaanɔ man ki tee wunba kan fit tint ninbaauk ti butuŋ paak kaa, naan u mɔŋ din la bikinu sɔnii booru kur ni, nan taa mun laat bianjinba na, naan u lek din ki tun biiti. ¹⁶ Li paak, naant man ki tii mɔk parcheenn ki baar Yennu nba tee burchindaanɔ na naangbouŋ boor, ki la ninbatinu nan sommir ki lin sommit yoo nba ki ti loonir.

5

¹ Tɔn, mannteeb yudaanɔ kur nba ki bi gannɔ niib sinsuuk ni na, bi sennɔ a wun gaar u leeb paake, kii mann mannu bi biit paak, kii teen Yennu. ² Naan u mɔŋ nba tee butimɔɔ sɔnii bonchiann ni na paak, u sii fit dia binba pɔɔr yan ki kpet sɔnu na soon nna, ³ ki u mɔŋ nba tee butimɔɔ na paak, li kpaa talas ki wun mann mannu u mɔŋ toonbiit paak nan waa mann niib toonbiit paak bianjinba na. ⁴ Sɔɔ ki fit nyint u mɔŋ a wuu tee mannteeb yudaanɔ, see ki Yennu gannɔ, nan waa din gann Aarɔnn ki teenɔ mannteeb yudaanɔ bianjinba na.

⁵ Nnae mun, Masia din ki nyinn u mɔŋ ki donn u mɔŋ a wuu tee manntɔyudaanɔ, naan Yennu-e din yetɔ a:

“Fine tee n Bija; dinnae ki n teen a Baa.”

⁶ Ki siar po u bia yet a:

“A sii yɔɔ tee manntɔɔe, Melkisedek paabu ni.”

⁷ Tɔn, Yiisa nba din be tingbouŋ na ni yoo nba na, u din mei Yennu ki barimɔ, ki bui nan ninnyuut, Yennu nba saa fit fatɔ kuun ni na boor. Waa din baakit Yennu na paak, ki Yennu gbat u miaru. ⁸ U tee Yennu Bijae, naan u lek dii biake, Yennu mɔsaku ni, ⁹ ki tan gbenn biak dinu man, ki te ki binba kur saak u mɔb na la tinnu nba kaa gbennu.

¹⁰ Nanne ki Yennu yiino mannteeb yudaano, Melkisedek paabu ni.

Yada lunu kpaanii

¹¹ Ti bo saa pak Masia nan Melkisedek po bonchiann, naan li paar nan ki ti wannu, kimaan i ki bant li paak yiami.

¹² Nna yoo li ji bo kpaal talas ki yii tee wannteebe, naan i bia loon ki soo n wannu Yennu moomaan pinpiik ni sonii na. I bia daa nan nan biime, i ki jan nan jenmankati. ¹³ Wunba daa moor biin tee bibunne, ki daa ki bann yentinu wannu na fanu. ¹⁴ Naan jenmankat tee saakab yare, namme tuu tumii ki bann bonbiir nan bonjann bokitu.

6

¹ Li paak, naant man ki tii dia saakayan kii tumii Masia barii kii saa toonn; ki namme tumii u barii bonchiann ki pukin pinpiik ni wannu na po; li ji ki kpaal talas bin namme wannu a, nyikin toonbiit nba tee kuun sonu, ki teen Yennu yada, ² ki bia wannu Yennu nyunwuru po, nan niyiinu niib paak, nan kpeemm fiiru po, nan tubdatu nba kaa gbennu na po. ³ Yennu-i sak, ti saa saan toonna.

⁴ Masiaweira nba yet u weiu, li tan sii paar nan bin jen ki lebit bi dudukit. Sianyoo bi din tuu be Yennu man yentu nie, ki gaar bi tora nba tee Yennu Seyeen na, ki lemm Yendoun ni piiniwa, ⁵ ki din tuu mi Yennu moomaan na manu po, ki mi durinya nba baat na pan po, ⁶ naan ji tan yet Masia weiu. Li ji paar nan bin jen ki lebit bi dudukit, kimaan bi namme kpi Yennu Bija mane dapunpun paak ki dint fei paanu ni.

⁷ Ton, tin nba ki saak baa li paak ki li maakit ki tee jeet teen binba nammitir na, Yennu-e teen piisin tin man paak; ⁸ naan tin man-i pia kunkonii nan mabiit, li ki mok nyooti. Li kan yukir ki Yennu saa porir mob ki lin di muu ki biir.

⁹ Ti naa walonkai, taa lek piak linba na, naan ti ki mok birsuk i po. Ti mi nan i benu nae chee, ki i mok tinnu. ¹⁰ Yennu-e nan, ki kan tamm yaa tun linba ki turu, koo yaa loono bianinba ki somm Masiaweira, ki bia daa sommitib na. ¹¹ Ti loon ki i soo kur n yabir u mon paake mokmok nan li joontu, ki yaa mok dindann nba na n teen monii ki turi. ¹² Ti ki loon ki yii tee gbannyakdammi, naan ti loon ki yii tee binba teen Masia yadae, kii mok sukuru, ki tan gaar linba ki Yennu senn monn li po na.

Ki jii Yennu monn nba kaa birsuk na po

¹³ Yennu nba din senn u monn tur Abraham yoo nba na, u din sat mob a u tan saa tun waa senn monn nba nawa. Soo ki be ki chee Yennu tin; li paak, u din jii u mon sanne

ki sat mɔb. ¹⁴ U din yetɔ a, “Li tee barmɔniie, n set saa teen piisin a paak ki bia tura yaaboona bonchiann.” ¹⁵ Abraham din mɔk sukurue, ki tan gaar linba ki Yennu senn a u tan saa turɔ na. ¹⁶ Nirɔ-i sat mɔb, u tuu jii wunba garɔ sanne ki sat, ki mɔb nba ki u sat na n kpi mɔniɔk kur. ¹⁷ Tɔn, binba din yaa bin gaar Yennu nba din senn mɔsonn nba na, u din loon wun wannib nan u kan mi lebit u dudukiti; li paak ki u din sat mɔb ki pukin u mɔsonn maŋ paak. ¹⁸ Tɔn, bona ŋanlee nba kaa lebitu na be ki wann nan Yennu set saa gbeen u mɔsonn maŋa. Li paak, timm nba chiar saan u boor ki tinn na mɔk parcheenn, ki gaar dindann nba be ti tɔɔnn po na chib. ¹⁹ Dindann nba ki ti mɔk na tee manfoor jaantarik nba dia ti manfoor fanu nae. Li tee dindann nba gar Yendouŋ ni diiuk kaaruk nie ki kɔɔ diiuk maŋ kasii boor na. ²⁰ Yiisa din gaar ti paak ki teen sɔnliitɔɔ, ki gar saan diiuk maŋ ni, ki teen ti manntɔyudaanɔ mɔkmɔk nan mɔkmɔk, ki tee Melkisedek paabu ni manntɔɔ.

7

Ki jiin Yennu manntɔɔ Melkisedek po

¹ Melkisedek maŋ din tee Salem doo bate ki bia tee Yabint Yennu manntɔɔ. Abraham nba din tan nyii tɔb nba ki u kɔn nyann batnba banna na, ki Melkisedek chetɔ ki teen piisin u paak; ² ki Abraham nyinn bona piik ni yennkɔɔ, waa kɔn fat bont nba na kur ni ki turɔ. (Melkisedek sann maŋ paak tee a, “Yentinu Bat,” U din tee Salem doo bate; ki Salem paak tee parmaasir, li paak ki u bia tee “Parmaasir Bat.”) ³ Labasiar ki be ki want Melkisedek baa po, koo u naa po, koo u yeejamm po. Labasiar kaa ki want u maru po, koo u kuun po. U naan Yennu Bijae ki yɔɔ tee Yennu manntɔɔ mɔkmɔk nan mɔkmɔk.

⁴ Li paak, i la waa tee nijaann bianjinba, kimaan ti yeejajaann Abraham din nyinn waa kɔn fat bona nba tɔb ni piik ni yennkɔɔ ki turɔ. ⁵ Ki sennu din wann a Liifai teeb yaaboona nba tee mannteeb na n tuu gaar bi niib Juu teeb nba mɔk linba, li bona piik ni yennkɔɔ, ŋaan bi niib maŋ mun bia lek din tee Abraham yaabonae. ⁶ Melkisedek din ki tee Liifai teeb yaabonn kaa, ŋaan u din gaar bona piik ni yennkɔɔ Abraham boor, ki bia teen piisin ŋɔɔ Abraham nba din gaar Yennu mɔsona na paak. ⁷ Mɔniɔk kaa nan nirɔ nba teen piisime tee nijaann ki gar wunba gaan piisin maŋ. ⁸ Mannteeb nba din tuu gaan niib nba mɔk linba li bona piik ni yennkɔɔ na din tee nisaariie ki tuu tan kpo; ŋaan Melkisedek, wunba din gaar Abraham bona piik ni yennkɔɔ na ŋarin be, nan Yennu gbouŋ nba wann bianjinba na. ⁹ Ti

saa fit yet a yoo nba ki Abraham din nyinn u bona piik ni yennkoo na, u yaaboonaa Liifai teeb nba din tan gaan bona piik ni yennkoo man, mun din mi bi bona piik ni yennkoo nyinnu, ¹⁰ kimaan baa lek daa din ki mar Liifai na, naan ti saa fit yet a yoo nba ki Melkisedek din chet Abraham na, ɲoo Liifai din be u yeeja Abraham man ni.

¹¹ Yennu din tur Juu teeb sennu ki wann Liifai teeb bi mannu toona nba sii tee bianjinae. Ki Liifai teeb man toona-i dinji be fanuie, li din bo kii kpaa talas ki manntogano, wunba ki nyii Aaronn maaru ni naan see Melkisedek setu ni na n baari. ¹² Kimaan yoo nba ki mannteeb yudantuk lebitu din tuu tan baar ki bin lebit na, sennu mun bia din tuu lebite, ¹³ ki ti Yomdaano Yiisa, wunba tee manntogano man nyii boorganu nba ki bi soo ki mi tun mannu toonn na nie. ¹⁴ Soo kur pon mi nan ɲoo Yiisa nyii Juda booru nie, booru nba ki Moses din ki mi pak siar bi po ki jiin mannteeb po.

Ki jiin manntoo nba tee nan Melkisedek na po

¹⁵ Yoo nba ki manntogano nba tee nan Melkisedek na din tan baar nae ki ti mantik bann barii man paak. ¹⁶ Njooe tee manntoo, ki nisaarik sennii ni kaa ki u teen manntoo, naan manfoor nba kaa gbennu na pan nie ki u teen manntoo. ¹⁷ Kimaan bi din sob u po Yennu gboun ni a, "A sii yoo tee manntooe, Melkisedek paabu ni." ¹⁸ Li paak, sennkperu na ji din bakine, kimaan li ji ki mok paɲi, ki bia ki mok nyooti. ¹⁹ Moses sennu man din kan fit te ki siar be fanu. Naan motana ti ji mok linba teent dindann nba chee na, ki li nie ki ti chat nakin Yennu. ²⁰ Ki Yennu bia sat mob ki pukin li paak. Yennu din tuu ki sat mob yoo nba ki bi kaant mannteeb na. ²¹ Naan Yiisa din teen manntoo, yoo nba ki Yennu din sat mob ki beto a:

"Min Yennu sat mob ki ji kan lebit n dudukit, ki yet a 'Fine sii tee manntoo mokmok nan mokmok.' "

²² Li paak, Yiisa-e tee wunba wann nan molor nba chee na be ki kaa lotu.

²³ Ton, yaayoo ni mannteeb man din tuu tan kpoe, ki bi leeb na n mun gaar bi toona; li paak ki bi din yab. ²⁴ Naan Yiisa ɲarin sii yoo be-e, ki tee manntoo mokmok nan mokmok, ki u toona na kan mi nyi u nuu ni ki soo n gaarir. ²⁵ Li paak, binba chat nakin Yennu, ɲoo Yiisa sann ni na, u saa fit tinnib motana nan yaayoo siiyoo, kimaan u be u manfoor ni yoo kur, ki mei Yennu ki teemm.

²⁶ Li paak, Yiisa-e tee ti manntoyudaano nba sommitit, taa loon bianjina. Njooe tee popeendaano, ki ki mok bisiati; u be u kooe ki ki tee nan biitdamm na, ki Yennu donno ki

gar Yendouŋ ni teeb kur. ²⁷ Mannteyudaanleeb na din tuu mann maruŋ daar n tuu daare bi tiŋ biit paak sinsinn, ki bia mann maruŋ niib paak; ŋoo Yiisa ki tee nna kaa; u din jii u moŋ ki mann maruŋ yomkooe, ki maruŋ siar ji kaa. ²⁸ Moses sennu na tuu gann nisaariie ki teemm mannteeb yudamm, ki bi lek ki be fanu. Sennu maŋ poorpoe ki Yennu din sat mɔb nan u Bija Yiisa, wunba sii yoo be fanu mɔkmɔk nan mɔkmɔk, ki teeno manntoyudaano.

8

Yiisa-e tee ti manntoyudaano

¹ Bariii na barnook want nan ti mɔk manntoyudaano nba tee nna mun, ki kar Yennu nba mɔk paŋ kur na naangboun niidiitu po, Yendouŋ ni, ² ki tuun mannteeb yudant toona Yennu kasii yaa kasii boor; li kasii boore tee barmonii jiantu langboun ki ti Yomdaano din ŋammir, linba ki tee nisaarik ŋammu.

³ Manntoo kur nba ki bi ganno, li tuu kpaas talase ki wun jii piinii ki bia mann maruŋ ki tur Yennu, nnae ki li mun kpaas talas ki ti manntoyudaano n tur siar. ⁴ Li-i bonni tee ki u be tingboun na ni, u bo kii tee manntoo faba, kimaan mannteeb nba teen Yennu piinii, nan Juu teeb sennu nba tee bianŋinba na, poŋ be. ⁵ Baa tuun linba na tee Yendouŋ ni diiuk toona ninnauŋo; Moses nba din tun linba na naan nnae; kimaan Moses nba din yaa wun faa Yenjiantu lanboun yoo nba na, Yennu din kpaano ki yet a, "A tun bonsiar kur nan maa wanna bianŋinba joor na paak na." ⁶ Naan Yennu tur Yiisa mannu toona nba chee bi mannu toona na, nan u molor nba chee ki be Yennu nan nisaarii sinsuuk ni bianŋinba na, kimaan u molor maŋ gaa nan masona nba chee Moses yar nae.

⁷ Kimaan sinsinn molor na-i diŋi fit te ki nisaarii be fanu, li ji din bo kii kpaas talas ki Yennu n tur molor pukin taar munlee. ⁸ Naan Yennu din la nisaarii biite yoo nba ki u yet a:

"Min Yennu beeri a,
yoo baat, ki n tan saa lor molorpaann nan Israel teeb
nan Juda teeb.

⁹ Li tan kii tee nan molor nba ki n din lor nan bi yeejamm,
yoo nba ki n kub bi nii ki nyinnib Ijiipt tiŋ ni na kaa.
Bi din ki teen molor nba ki n lor namm na yada,
li paak, ki n baka din kaa bi po.

¹⁰ Min Yennu yet nan n saa senn molor nba nae
ki tur Israel teeb, daa nba baat na ni:
N ji saa teen n sennii maŋ bi dudukit nie,
ki sobir bi para ni.

Mine sii tee bi Yennu, ki bi tee n niib.

¹¹ Li ji kii kpaal talas ki bi sɔɔ n wann u loo koo u ninja a, 'Fini, bant Yennu,' kimaan sɔɔ kur sii min, laa nyii tarik ki saa tuu paarɔ.

¹² N tan saa nyik chab bi biit, ki kan ban tiar bi yanbontoona po."

¹³ Yennu nba pak molorpaann manj po nae, ki sinsinn molor na teen molorkper; ki bonsiar nba kpet ki kokir, li kan yukir ki li ji sii kaa.

9

Ki jiin tingbouŋ na ni nan Yendouŋ ni Yenjiantii po

¹ Tɔn, Yennu nba din lor sinsinn molor ki turib na, ki u bia turib sennii nba ki bi sii waar kii jiantirɔ fanu; ki bi bia mɔk siaminba ki bi sii jiantirɔ. ² Bi din faa bonkob-gbant lanbouŋo, ki li mɔk paklooru nan linn po, ki yi paklooru na kasii boor. Bi din senn fitire paklooru na ni, ki teebul see lej, ki boroboro tɔɔ li paak ki bi teen Yennu. ³ Li linn po na mun ki bi yi lej kasii yaa kasii boor. ⁴ Salima binbintir din be, ki bi jokit bonnunubit li paak ki teen Yennu, ki Yennu molor lakir be, ki bi tabin salima li kur po, ki salima bobir be lakir na ni nan jeet nba yi mana na. Ki Aarɔnn patu nba din bint fapaant na kpee lakir manj ni, ki tana ŋanlee nba ki bi din jabir ki sennii sɔb li paak na kpee li ni. ⁵ Bonsia nba mɔk kpinkpant* din tɔɔ lakir manj paak, ki bi kpinkpant baak siaminba tee toonbiit nyikin chab boor na, ki li want nan Yennu be lej. Ŋaan mɔtana kaa tee yoo nba ki ti saa pak bont manj po nan li barnɔɔk kuri.

⁶ Bi din senn bona kur nnae, ki mannteeb tuu kɔɔ Yenjiantu lanbouŋ manj paklooru ni daar kur ki tuun Yenjiantu toona. ⁷ Ŋaan mannteeb yudaano kuukɔɔe din tuu kɔɔ lanbouŋ na linn po yomkɔɔ binn nɔɔk ni. U din tuu jii sɔme ki tur Yennu, u mɔŋ toonbiit paak, nan niib nba tuu kpet tun biit na paak. ⁸ Yennu Seyeen din want Yenjiantu lanbouŋ na po fanu, a siaminba tee kasii yaa kasii boor na daa ki loot, yoo nba ki paklooru manj daa be na. ⁹ Linba na tee barjokite ki tur timm nba be mɔtana, ki want nan binba din jiantir Yennu na nba din tuu teenɔ bi piinii nan bi bonkobit sɔn nba na kan fit wuur bi para ni biit Yennu boor, ¹⁰ kimaan ŋann din tuu tee jeet nan bonnyunyut nba kɔɔ nan linba ki kɔɔe, nan gbanant ŋammu po. Linba na kur din tee gbanant paak sennii a bii waar mɔkmɔk nan yoo nba ki Yennu tan saa senn u sennpaann.

* 9:5 9.5 Bi maan ni, bi yib "cherubime", ki bi naan bonkobit, ŋaan mɔk kpinkpant.

¹¹ Njaan Masia, wunba tee sɔnjanu na manntɔyudaano baara. Waa kɔɔ jiantu lanbouŋ nba ni ki tuun na tee lanbonjaann nba be fanu nan barmɔniie; li ki tee nisaarik nba faa linba kaa, li bia ki tee tingbouŋ na ni yar kaa. ¹² Masia nba din saan kɔɔ jiantu lanbouŋ maŋ ni ki saa baar kasii yaa kasii boor yomkɔɔ yoo nba, ki li gbenn nna, u din ki jii buunii nan naajai sɔn kaa ki mann maruŋ, njaan u din jii u mɔŋ some ki pa ki nyinnit daabisin ni mɔkmɔk nan mɔkmɔk. ¹³ Bi din tuu jii buunii nan naajai some, ki bia jii naasar ki mann ki joo muu, ki jii li tanpent nan sɔn na ki mii mii niib nba mɔk yanbɔmm Yennu tɔɔnn na paak, a lin njaan bi gbanant ki bii yeen. ¹⁴ Linba na-i njaan gbanant, njaan Masia some mantik saa nyinn biit ti para ni ki tii waa manfodaano Yennu, kimaan Seyeeŋ nba yɔɔ be na paŋ nie ki nɔɔ Masia jii u mɔŋ ki mann maruŋ nba be fanu fanu ki tur Yennu.

¹⁵ Li paak, Masia-e tee wunba njaanii mɔlorpaann na, a Yennu nba yiin binba na n la yiar sanpaapo mɔkmɔk nan mɔkmɔk, nan nɔɔ Yennu nba lor na. Bi saa la yiar maŋ, kimaan Masia poŋ din kpowa; li paak, binba din tuun toonbiit yoo nba ki sinsinn mɔlor daa din see na, u kuun maŋ nyinnib toonbiit maŋ tubdatu niwa.

¹⁶ Tɔn, nirɔ-i sɔb u fadinu gbouŋ, see ki bi tan wann nan wunba sɔb gbouŋ na kpowa, ¹⁷ kimaan yoo nba ki wunba sɔb fadinu gbouŋ maŋ daa be u manfoor ni na, gbouŋ maŋ ki mɔk yiikoo. Li yiikoo be u kuun poorpoewa. ¹⁸ Li paake te ki sinsinn mɔlor na din tuu mɔk yiikoo sɔn maruŋ poorpo. ¹⁹ Sinsinn, Moses din tuu mɔn Yennu sennu na kure nan laa sɔb bianjinba na. Li poorpo wun jii dufatlai ki lor nan pekɔbmɔnt ki pakii naajai nan buunii sɔn nba nmat nan nyun na, ki miit sennu gbouŋ na paak, nan niib maŋ kur paak, ²⁰ ki beerib a, “Mɔlor nba ki Yennu senn turi a yin sakir na some na.” ²¹ Moses bia din tuu mii sɔn maŋ Yenjiantu lanbouŋ na paake, nan bona kur nba ki bi dia jiantir Yennu na paak. ²² Barmɔniie, Yennu sennu wannu ni, some din tuu njaan bont kur ki li be fanu ki ki mɔk biiti, ki sɔm-i kii nyii, Yennu kan nyik chab niib biiti.

Masia maruŋ nae kpeent biit

²³ Li paak, li din tuu kpaa talase ki bin mann maruŋ ki njaan bona nba tee Yendouŋ ni bona ninnauŋ na; njaan maruŋ nba chee na saa njaan Yendouŋ ni bona tɔŋɔ. ²⁴ Nisaarik nba din njaan boor nba tee kasii ki nannir nan Yendouŋ ni bont nba tee li barmɔnii na, Masia din ki saan kɔɔ lej kaa, njaan u din saan kɔɔ Yendouŋ mɔŋ mɔŋ nie, siaminba ki u be Yennu tɔɔnn, ti paak na. ²⁵ Juu

teeb mannteeb yudaano na din tuu koo nan bonkobit son, siaminba tee kasii yaa kasii boor na yomkooe, binn kur nook ni; naan Masia narin ki yaa wun mann maruj taar munjaa kaa. ²⁶ Li-i diji bonni tee nnaie, nann laa din nyii durinya namu pinpiik niwa, u din bo saa di biak taar munjaaewa. Naan motana, yoo nba per joontu na, ki u dokit a wun jii u moŋ ki mann maruj ki kpeen biit. ²⁷ Yennu senn a see ki nirɔ kur n kpo yomkoo, ki li poorpo ki wun bu u buut. ²⁸ Li paak, Masia nba din jii u moŋ ki mann maruj yomkoo ki nyinn nisaarii bonchiann biit na tan saa jena, ki ji tan kan boi biit po kaa, naan u tan saa tinn binba guu-u nan bi para kur nae.

10

¹ Juu teeb sennu na din tuu tee Yendouŋ ni bonjana ninnaun nba din be sonu ki baat nae, naan li din tuu ki tee li moŋ moŋ kaa. Li paak, binn kur maruj nba din ki gbent na kan fit teen binba baat nan maruj na kasii. ² Li maruj-i bonni fit namm bi para, bi din bo saa mann yomkooe naan ji nyik, ki biit ji kii waabi. ³ Naan binn n tuu binn maruj toona na kpan din tian niib na bi biit poe. ⁴ Kimaan naajai nan buunii son na kan fit nyinn biiti.

⁵ Li paak, Masia nba din yaa wun sik tingbouŋ na ni yoo nba na, u din bet Yennu a:

“A ki loon maruj nan piinii kaa,
naan a namm gbanante ki turin.

⁶ A ki mok parpeenn nan bonkobit nba ki bi mann maruj
ki jokitir muu, biit paak na.

⁷ Li paake te ki n din yet a,

‘Yennu, mine na, n saa tun a loomm
nan laa sob a gbouŋ ni ki yet n po bianjinba nawa.’ ”

⁸ Sinsinn, u din yet a, “A ki mok parpeenn nan maruj nan piinii, nan bonkobit nba ki bi mann maruj ki jokitir muu na, nan maruj nba ki bi tuu mann biit paak na kaa.” Bi din tuu mann maruj maŋ kura nan sennu nba wann bianjinba nae. ⁹ Li poorpo ki u bia yet a, “Yennu, mine na, n saa tun a loomma.” Li paak, Yennu faa kpeen marunkpera kura, naan jii Masia maruj na ki senn li seenu ni. ¹⁰ Yiisa Masia din tun linba ki Yennu loon wun tun nae, ki jii u gbanant ki mann maruj yomkoo ki te ki ti teen Yennu niib.

¹¹ Mannbooryeŋ nba ki Juu teeb manntoo kur tuun daar n tuu daar na kan fit nyinn biiti. ¹² Naan Masia narin din mann maruj yomkooe, linba mok yiikoo yoo kur, biit paak, naan nmat doo Yendouŋ ni ki kar Yennu niiditu po. ¹³ Leŋe ki u be ki guu mokmok nan Yennu nba tan saa teen u datai

u taakpakita. ¹⁴ Li paak, ηoo din mann marunyemmire ki te ki binba ki u nyinnib biit ni na be fanu yoo nba kaa gbennu.

¹⁵ Ki Yennu Seyeen mun bia teent u siara a:

¹⁶ “Yennu yet a

‘Maa yaa n turib molor nbae na daa nba baat na ni:

N tan saa teen n sennii bi para ni,

ki sobir bi dudukit ni.’ ”

¹⁷ Li poorpo ki u bia ηamm yet a, “N ji kan mi tiar bi yanbomm nan bi biit po.” ¹⁸ Yennu nba nyik chab biit na, u ji ki loon marunsiar biit paaki.

Ti chat nakin Yennu man

¹⁹ N naa waas, Yiisa kuun man paak ti mək parcheenn nan tin koo boor nba tee kasii yaa kasii na ni. ²⁰ Yiisa gbanant nba tee sonpaanu nan sonu nba mək manfoor nae loot tammob man. ²¹ Ti manntojaann nba yen Yennu ηaak man na paak, ²² ii ηaan ki tin chat nakin Yennu man nan para nba be fanu, nan barmonii yada, ki daa mək birsuk, nan ti para nba ki Yiisa son nyinn dudukiit li ni na, nan ti gbanant nba ki ti din wuur nan nyun nba kaa jakint na. ²³ Ii ηaan ki tii dia dindann nba ki ti fiit wann na fanu ki daa birisi, kimaan wunba din senn mɔsonn ki turit na tee barmonii daanoe. ²⁴ Ii ηaan tin yabir ki fiin leeb lomm nan bi toonjana, ²⁵ ki daa nyikit lakinu nan leeb, nan siab nba nyikit bianjinba na, ηaan ii sommit leeb man, taa ji mantik laat ti Yomdaano daar man nba nyarii nakii bianjinba na paak.

²⁶ Taa bann barmonii nba ki bi fiit wannit na, ti-i biaki ηammit tuun toonbiit, marunsiar ji kaa ki saa wuur ti biit manji. ²⁷ Linba ji biar tee buut bunu nba mək janmaaniie, nan muchion nba baat ki tan saa biir binba yet Yennu na. ²⁸ Wunba din yet Moses sennu na weiu, ki niib bann ki teen siaradamm banlee koo ki gar niib banlee, bi din tuu kpiu, ki ninbatinu kaa. ²⁹ Li paak, nirɔ nba fiak Yennu Bija man ki ki baakit son nba ηamm Yennu molor ki nyinnɔ u biit ni na, ki sukii burchinseyeen na, bikint li yoo nba tan saa jan nan tubdatu nba. ³⁰ Kimaan ti mi nan Yennu-e yet a, “Mine saa pa pann ki jiin biit.” U bia yet a, “Min Yennu-e tan saa bu n niib buut.” ³¹ Li tee janmaansooruko nan soo n koo Yennu nba fo na wutoor ni.

³² Ii tian man yoo nba gar na labaar; Yennu man yentu nba din yent i paak na poor po, i din dii biak bonchiann, ηaan li siar din ki nyannini. ³³ Sianyoo bi din tuu sukii-i paanu ni, ki daamii-i bonbiir, ki yenn yoo ki i tuu tan teen siir nan yin pukin binba ki bi tumm nna man po, ki di biak namm. ³⁴ I din mək ninbatinu nan binba be dansarii ni; ki

sianyoo bi din tuu fat i yent, ŋaan ki i lek mək parpeenn, kimaan i mi nan yaa mək yent nba chee, ki bia ki mək gbennu yaayoo. ³⁵ Li paak, i daa nyikit yabiru mani, kimaan i yabiru na baat nan nyɔchiɔŋo. ³⁶ Li ŋan ki yii mək sukuru, ki fit tun Yennu loomm, ki la waa din senn mɔsonn a u saa turit linba na. ³⁷ Li sɔb Yennu gbouŋ ni a:

“Li tenn yoo waaminnae ki wunba baat na saa baar,
ki kan yukir nan baaru.

³⁸ Ŋaan n niŋamm na ŋarin tan saa teenin yada kii mək manfoor,

ŋaan bi yeno-i ŋmat poor, n tan kii mək parpeenn nano.”

³⁹ Timm ki tee nisiab nba ŋmat poor ki baa yann kaa, ŋaan ti teen Masia yada ki u tinnita.

11

Ki jiin yada po

¹ Yada tee, taa ki mək birsuk nan bont nba ki ti mək dindann li paak, ki mi nan linba ki ti ki laat nan ti ninbinn set be nae. ² Yennu din pak yaayoo ni niib na, bi yada paake.

³ Ti yada paake ki ti bann nan Yennu mɔmaame din nan durinya na, ki taa laat bona nba na, u din ki jii bonsiar kaa ki nanni.

⁴ Abel yada paake ki u din mann mannu tur Yennu, ki li mannu ŋan gar Keenn yar. U yada paake ki Yennu din pako ki purɔ yentinnɔ, kimaan ŋɔɔ Yennu din gaar u piinii nawa. Abel din kpowa, ŋaan u yada paake ki u bia lek daa piak.

⁵ Enok yada paake ki u din tan ki kpo, ŋaan ki Yennu jiiu ki doo nano Yendouŋ ni, ki sɔɔ ji ki lau; kimaan Yennu-e jiiu. Ki li sɔb Yennu gbouŋ ni a yoo nba ki Yennu daa din ki jiiu na, ŋɔɔ Yennu numm din gboouwa. ⁶ Nirɔ-i kii teen Yennu yada, li yɔɔ kan fit penn ŋɔɔ Yennu pari, kimaan wunba kur baat Yennu boor, li kpaa talas ki li yɔɔ n teen yada nan Yennu set be, ki teen binba loonɔ na nyɔɔt.

⁷ Nowa yada paake din te ki u gbat Yennu kpaanii ki jiin bona nba ki u daa kan fit lar nan u ninbinn na po. U din sak Yennu mɔb ki kpaa ŋaringbenjir, ki ŋɔɔ nan u ŋaateeb kɔɔ leŋ ki tinn. Ŋanne din wann nan tingbouŋ na niib mək biit; ŋaan ki u yada maŋ paak ki Yennu din purɔ yentinnɔ.

⁸ Yada paake din te ki Abraham sak Yennu yiinii ki saan tiŋ nba ki Yennu maŋ senn mɔsonn a u saa turɔ na ni. U din nyik u mɔŋ dooe, ŋaan saa siaminba ki u ki mi. ⁹ U yada paake ki u din saa tee saamɔ, tiŋ nba ki Yennu senn mɔsonn a u saa turɔ na ni. U din be bonkob-gbant lanbont nie. U waas Aisak nan Jakɔb nba din tan gaar Yennu mɔsonn na mun din be li bianje. ¹⁰ Kimaan Abraham din guu a wun

tan koo doo nba ki Yennu boon ki maa na nie, ki li dooe tee linba sii yoo be.

¹¹ U naapoo Sara din kpeta ki ji kan fit mari, naan hoo Sara yada paake ki u din tan soor poor ki mar, kimaan u mi nan Yennu nba senn moosonn na tee barmonii daano.

¹² Li paak, Abraham nba din ji tan ki fok nan kuun na, naan u kuukoo yaaboo nae tan yab nan nmaabira nba yab bianinba na, ki bia yab nan moktanbiinii nba yab ki kaa kann bianinba na.

¹³ Niib nba na kur din tuu tan kpo nan bi yadae, naan daa ki gaar Yennu nba senn moosonn a u saa turib linba na, naan bi yada man paak, bi din don lar banfokirewa, kimaan bi din bann ki sak nan bi tee saamme, ki bia tee nitintaaka tingbou na ni. ¹⁴ Niib-i yeen linba na, li set fiit ki want nan bi lek daa gorii bi toun digbann siar poe. ¹⁵ Ki niib man baka kaa baa pon din nyii digbansiar nba na po. Bi-i dini dukii li po, bi din bo saa fit nmata. ¹⁶ Naan bi baka din be siaminba chee ki tee yendoun na poe. Li paak, Yennu mok yuugontir nan bin yiino bi Yennu, kimaan u pon din namm dosaue ki guumm.

¹⁷ Yoo nba ki Yennu din bikin Abraham na, u yada paake ki u din jii u bija Aisak, a wun mann mannu ki tur hoo Yennu. Gotir, hoo Abraham nba din gaar Yennu moosona man na, hooe bia din jii u biyemmir a wun mann mannu ki tur Yennu. ¹⁸ Yennu din yeto a, "Aisak nie ki a tan saa la yaaboo nba ki n senn moosonn a n saa tura na." ¹⁹ Ki Abraham ji bann nan Yennu fit fiint niib kuun ni; ki li set want nan Abraham din gaar Aisak kuun nie.

²⁰ Aisak yada paake din te ki u senn moosonnan nba yaa lin tan baar Jakob nan Esoo paak.

²¹ Yoo nba ki Jakob din yaa wun kpo na, u yada paake din te ki u teen piisin Joosef bonjai na paak, ki din tan diin u patu ki jiant Yennu.

²² Joosef manfoor nba din tan yaa lin gbenn yoo nba na, u yada paake ki u din pak Israel teeb nyinu po Ijpt tin ni, ki wannib baa tan saa teen u kpaba bianinba.

²³ Moses baa nan u naa nba din maro yoo nba ki la ki u fan bonchiann na, bi yada paake ki bi din booo ki tan jan nmaarii nantaa, ki din ki jee bat sennu na.

²⁴ Moses nba din tan kpaat yoo nba, u yada paake ki u din ki sak bii yiu Bat Faaro bipoo bija. ²⁵ U din sak nan wun di biak nan Yennu niibe, naan ki ki sak toonbiit parpeenn nba tee waaminna na. ²⁶ U din dakin a bi-i sukiio Masia paak, li mok nyoot bonchiann ki chee Ijpt tin ni mokint kur, kimaan u ninbinn din kpaat nyoot nba baat na paake.

²⁷ Njoo Moses yada paake din te ki u nyii Ijpt ki ki jee bat na wutoori, njaan lek saa tɔonn nan u set la Yennu nba ki soo ki laato nan ninbinn nae. ²⁸ U yadae te ki u din piin yukitgar jaamm, ki senn sennu a bin mii sɔn bi ɲei tammɔi paak, ki kuun malaka na tan daa kpi Israel teeb bijakpera.

²⁹ Israel teeb yada paake ki Mɔkmun na din bokit ki teen tinkoon ki turib ki bi poot, ki Ijpt teeb na mun yabir a bin poot, njaan ki mɔkir maɲ nyun jiin mubin ki diib.

³⁰ Israel teeb nba din tan baar Jeriko yoo nba, bi yada paake ki bi din somm lint li joona daa njanlore, ki li baa.

³¹ Poochonchonn nba ki bi yiu Rahab na yada paake din te ki Israel teeb ki kpiiu, njaan kpii binba din ki gbat Yennu mɔb na, kimaan Israel niib nba din baar a bin diis doo maɲ na, njooe gaarib saauɲ.

³² N bia beti siab labaar ki pukini-i? Yoo-i bonni yab, n bo saa beti Gideonn labaar, nan Barak labaar, nan Samsonn labaar, nan Jefta labaar, nan Defid labaar, nan Samuel labaar, nan Yennu sɔkiniinba labaaara. ³³ Bi yada paake ki bi siab din kɔn nyann tini, ki siab mun tun linba tee fanu, ki siab mun gaar Yennu mɔsona, ki siab soor yanbɔra mɔi,

³⁴ ki siab mun kpeen muchion, ki siab tin nyii jukbanjai kuun ni. Ki siab mun tee tariie njaan din tan kpant paarib, ki siab mun took tɔbii nan paɲ ki te ki boorganu lanjimanba chiar. ³⁵ Ki poosiab la bi nikpiimm nba din kpo na fiir kuun ni.

Ki siab nba din teen Yennu yada na paak ki bi boo kpiib, ki bi ki yêt Yennu weiu a bin nyi kuun maɲ ni, kimaan bi loon bin fiir kuun ni ki la manfoor nba chee. ³⁶ Ki niib din daan siab nyatuk, ki bia boob kpaasir; ki bi baan bi siab jarit, ki jiib saan kɔomm dansarii. ³⁷ Bi din jaat bi siab tanae, ki nja ma bi siab ki poriib; ki bi jikit jukbanjai ki kpi bi siab; ki leeb din lia pegbant, ki leeb bia lia bugbant ki lin namu, ki niib mukisib ki dintib biak. ³⁸ Tingbouɲ na teeb din ki jaɲ nan bii be nammi. Ki bi din lin yeek kunkoot paak nan kunkona ni, ki lin dɔɔ tanfiat nan forii ni.

³⁹ Binba na kur yada paake ki Yennu din pakib, njaan ki bi daa ki gaar linba ki u senn a u saa turib na, ⁴⁰ kimaan ti paake ki u din mantik dukii bonsiar nba chee na po, njanne ki u saa te ki timm nan njamm n tan lakin kii be fanu nan barmonii.

12

Ki jiin ti Baa Yennu po

¹ Binba na kur tee siaradamme ki lintit. Li paak, ii njaan ki tin yabir ki fok lu linba kur saa gɔɔrit Masia sɔnu ni, nan biit nba saa soorit; ii njaan man ki tii di sukuru ki gbaa gbaar

nba yaa lin baarit na. ² Naant ki tin kpan kpaa ti ninbina Yiisa paak; ɲɔɔe ki ti yada gaa u paak li pinpiik niwa nan li joontu na ni. Dapunpunn na din ki te ki u nyik yabiru. Parpeenn nba din baat u paak na paak, u din ki dukin ki li mɔkɔ fei nan wun kpo li dapunpunn paaki, ɲanne te ki u ji kar Yennu naangbouŋ paak, u niidiitu po mɔtana.

³ Ii lek bikin waa din gaar naŋ biitdamm boor bianɲinba. Li paak, i daa te ki i gbanu banjit ki i nyikit yabiru. ⁴ Yaa yabii ki kɔn nan biit na, ɲaan i sɔɔ daa ki mi yabir ki li saa baar kuumi. ⁵ I ki tian Yennu nba kpaani, nan baa nba tuu kpaan u waas bianɲinba na-a? Li sɔb a:

“N bik, Yennu-i teena kpaanii yoo nba, fan gbiint, li-i tee ki u dat a tubir, faa daa nyikit a yabiru,

⁶ kimaan Yennu kpaan wunba ki u loonɔe, ki wuu gaar wunba ki teenɔ u bik,

li yɔɔe ki u daar u tubir.”

⁷ Yabit i fardinu ni nan bik nba ki u baa tuu dat u tubir ki wun di fara bianɲinba na. Yennu-e teeni tubdatu, yaa tee u waas na paak, kimaan bik kaa ki ki laat tubdatu u baa boori.

⁸ Li-i tee ki u ki dat i tuba nan waa tee u waas kur bianɲinba na, ɲann li want nan i tee kpenɲmiae, i ki tee u waas kaa.

⁹ Ti baanba nba be tingbouŋ na ni daar ti tubae, ki ti teemm baakir. Li paak, li ɲan ki ti mantik sikin ti mɔŋ ki tur ti baa Yennu nba be Yendɔuŋ ni na, ki la manfoor. ¹⁰ Ti baanba nba be tingbouŋ na ni jikit yoo waaminna ki daar ti tuba baa loon bianɲinbae, ɲaan Yennu ɲarin daar ti tuba, ti mɔŋ sommir paake, a ti binbeŋ n ɲamm kii yeen nan ɲɔɔ Yennu binbeŋ na. ¹¹ Tubdatu yoo tone, li ki mɔk parpeenni, ɲaan li poorpoewa, ki binba dii tubdatu fara na ji tuu la nyɔt nba tee parmaasir nan yentinu binbeŋ.

Kpaanii

¹² Li paak, kakitir i dunkpeena, ki chekin i nii nba ban na, ¹³ kii tɔk sɔnu nba took, ki wunba ki waa barmɔnii na n set fanu ki daa baa.

¹⁴ Yabit kii mɔk parmaasir i leeb sinsuuk ni, kii mɔk binben-yeen, kimaan sɔɔ-i kii mɔk ɲann, li yɔɔ tan kan la ti Yomdaano. ¹⁵ Ii chek man ki tan daa kɔŋit Yennu ninbatinu na. I sɔɔ daa mɔk tonu u par ni, ki li tonu na n baar nan parbiir leeb paak, ki biir niburchioŋu. ¹⁶ I sɔɔ daa chommi, koo ki gorii Yennu barii yann ki tee nan Esɔɔ, wunba din jii u saakatuk ki kpent jeet ki dii yomm na. ¹⁷ I mi nan li poorpo, u din tan loon wun gaar u baa mɔsonɲann ki mɔ nan ninnyuut, ɲaan ki lar, kimaan u ji din ki la sɔnu nba ki u saa tɔkin ki lebit waa poŋ biir linba na.

¹⁸ Tɔn, yimm ki baar bonsiar nba ki i saa fit siir, nan Israel teeb nba din baar Sainai jɔjaann boor na kaa, siaminba ki muchiɔŋ di, ki bunbɔnchiɔŋ be, ki wonpaaruk da, ¹⁹ ki naatunn mɔ, ki kunkɔr pak na kaa. Baa din gbat li kunkɔr yoo nba, bi din jak baruŋo ki ji ki loon li kunkɔr n pak pukini, ²⁰ kimaan sennu nba ki bi gbat na paak bi niiwa. Li din yet a, “Bonkobuk-u lekii sii jɔɔr maŋ gbaa, bin jaato tana ki kpiu.” ²¹ Li boor din mɔk janmaansooruk bonchiann, ki Moses yet a, “Janmaanii mɔkin, ki n gbanant jekir.”

²² Naan yimm ŋarin baar kunkonn nba sann tee Sayɔnn, linba tee manfodaano Yennu doo, ki tee Yendouŋ ni Jerusalem, siaminba ki malakanba tusaa tusaa lakin nan parpeenn nae. ²³ Yimm tan baar niib nba ki Yennu teemm u waas, ki bi sana sɔb Yendouŋ ni na boore. I baar Yennu nba tee nisaarik kur barbuuro na boore, nan popeendamm nba ki Yennu te ki bi sei be fanu na boor. ²⁴ I baar Yiisa, wunba tee sindantinnɔ na boore, ki bia baar Yennu molorpaann na boor. Ki u sɔn nba din nyii na want barii nba ŋan ki gar Abel sɔn yar.

²⁵ Li paak, ii mi man ki i yêť Yennu nba kpaani na mɔb, kimaan Israel teeb nba din yêť wunba din kpaamm tingbouŋ na ni mɔb na, Yennu din tan ki nyik bi tubdatu; ki ti-i yêť kpaanii nba nyii Yendouŋ ni na, ti tan saa teen nlee ki nyi tubdatu ni? ²⁶ Li yoo na, Yennu kunkɔr din nik tingbouŋ nae, ŋaan mɔtana u senn mɔsonn ki yet a, “N ji kan nik tingbouŋ na kuukoo kaa, ŋaan n tan saa nik tingbouŋ na nan sanpaapo kurewa.” ²⁷ Mɔbona nba yet a, “N ji” na, li fiit want nan bonnankara kur tan saa nik ki mir bote, ŋaan linba tan kan fit nik na ŋarin tan saa biar be-e.

²⁸ Li paak, taa gaar naan nba kan mi ki nik na paak, ii ŋaan ki tii teen Yennu niipoouk man, ki jiantɔ nan baakir nan janmaanii ki u numm n gboo, ²⁹ kimaan Yennu maŋ tee nan mudikau nae.

13

Ki jiin toona nba pent Yennu par po

¹ Yaa tee Masiaweira na paak, ii loon i leeb man yoo kur. ² I daa tammit saamm gaaru po, kimaan nisiab din tan gaar malakanba saauŋ, ŋaan ki ki mi a bi tee malakanbae. ³ Ii tian nisiab nba be dansarii ni na po, nan yimm nan ŋamme lakin be li ni na; kii tian nisiab nba laat mukisuk na po, kimaan i mun daa be tingbouŋ na nie nan i gbanant.

⁴ Ii mɔk baakir nan i leeb, i pookɔont nan i jakunt ni, ki daa chommi, kimaan Yennu tan saa dat bonchonchona nan joonbaarit nan sapaanwɔbira nan naasinwɔbira tubawa.

⁵ Ii nyinn i niɔŋ liklomm ni, ŋaan te ki i numm n gboo yaa mək linba; kimaan Yennu yet a, “N kan mi ki nyikani, n bia kan mi ki ŋaanani.” ⁶ Li paak, ŋaant ki tii mək parcheenn ki yet a:

“Yennu-e tee n sommtɔɔ, n kan tin janmaanii, nisaarik saa teenin bee?”

⁷ Ii tian man i yudamm nba din tuu piak Yennu maan ki teeni na po; kii dukii bi binbenj nyɔɔt nba tee bianjinba, kii tokii bi yada. ⁸ Yiisa Masia nba won tee bianjinba wonn na, u bia tee nnae dinna, u bia sii tun tee nnae mək mək nan mək mək. ⁹ I daa ŋaant ki wannaanbooru booru n boonini, ki i tan saa mann tut sɔnŋanu maŋ. Li ŋan ki Yennu sommir n tur nirɔ paŋ u par ni; jeet sennii nba jiin jeet dinu po weiu kan turɔ paŋi. Nisiab nba dia jeet sennii na poŋ ki laat sommsiar li ni.

¹⁰ Tɔn, binba mann mannu Juu teeb Yenjiantu boor na ki mək yaak nan bii di linba be ti maruŋ binbintir na paaki. ¹¹ Ki Juu teeb mannteeb yudaanɔ tuu kɔɔ nan bonkobit sɔn Yennu diiuk ni, kasii yaa kasii boor na, ki mann maruŋ biit paak, ŋaan joo bonkobit maŋ nant muu bi doo na kpiŋ po. ¹² Li paak ki Yiisa mun din kpo doo na kpiŋ, a wun nyinn niib bi biit ni, nan u mɔŋ sɔn. ¹³ Li paak, ŋaant ki tin nyi ki saan u boor man, ki sak di fei nanɔ. ¹⁴ Kimaan doo nba saa biar kaa tingbouŋ na ni; dosau nba baat nae ki ti guur. ¹⁵ Li paak, ii ŋaan ki tii dontir Yennu yoo kur Yiisa sann ni; paku nba nyi ti mɔi ni nae tee mannu ki turɔ. ¹⁶ I daa nyikit toonŋana tumu, kii chentir yaa mək linba nan i leeb. Li maruŋ boorue pent Yennu par.

¹⁷ Ii saak i yudamm mɔi ki sikin i mɔŋ ki turib, kimaan bi baka be i benu ni, kimaan bi tan saa wann Yennu bi toona nba ki bi din tuun nawa. ŋaant ki bin tan wannɔ nan parpeenn, ŋaan tan daa wantɔ nan parbiiri. ŋann tan kii mək nyɔɔt ki turini.

¹⁸ Ii mei Yennu man ti paak. Ti ki mək dudukbisiat ti toona ni, kimaan ti loon tin tun linba tooke yoo kur. ¹⁹ ŋaan n mantik barimie, ii mei Yennu man kii teenin ki wun te ki n jen i boor mɔtana.

Yenmiarjoontik

²⁰ Yennu nba teent parmaasir nae din fiin ti Yomdaano Yiisa kuun ni. Nɔɔ Yiisa-e tee ti guutojaann, kimaan u din kpo, ki u sɔn ŋamm Yennu mɔlor nba sii see mək mək nan mək mək na; ²¹ ŋɔɔ Yennu n ŋamm i binbenj fanu ki yii tuun u loomm, kii tuun toonŋana kur. Yiisa Masia paak wun te ki tii tee binba sii pent u par. Nɔɔe yen dontir mək mək nan mək mək. Mamɔmm.

Mɔbonjoontii

²² N naa waas, n barimie, ii di sukuru ki gbiint kpaanii na; kimaan maa sɔb gbouŋ nba turi na ki fɔki. ²³ N loon ki yin bann nan bi nyinn ti naa bik Timoti dansarik niwa. Li-i tee ki u baar n boor daa na ni, i saa la min nan ɲɔɔ.

²⁴ Ii foont i yudamm kura nan Yennu niib na kura ki turit. Ti naa waas nba nyii Itali tiŋ ni na foonti.

²⁵ Yennu ninkpabaun-ii be nan i kura.

Gbouŋ nba ki JEEMS din sɔb nae na

Ki jiin Jeems gbouŋ na po

Jeems gbouŋ na tee tumiiu mɔbona nba taan ki yabe ki tee kpaanii. Li sɔb ki teen “Yennu niib nba kur yat ki be durinya na munn poe.”

¹ Min Jeems nba tee Yennu toontunnɔ ki bia tee ti Yomdaano Yiisa Masia toontunnɔ na foont Israel* booru piik nan ŋanlee nba yat ki be tingbouŋ na kur po.

Ki jiin yada nan yan po

² N naa waas, ii mɔk man parpeenn, yoo nba ki i di farbooru booru na, ³ kimaan i poŋ mi nan fara mane baati ki i bant nan i set teen Yiisa Masia yada nan barmonii, ki li teeni gbankur. ⁴ Ii ŋamm kii mɔk gbankur fanu nan li joontu, ki i tan kan kɔŋ binbenŋaŋi. ⁵ Li-i tee ki i sɔɔ pɔt yan, wun miar Yennu nba pi sɔɔ kur piinii nan burchint, ki ki dint sɔɔ fei na, ki u saa turɔwa. ⁶ Fi-i mei Yennu, fan teen yada ki daa mɔk birsuku; ŋaan wunba meio nan birsuk, u tee nan mɔkgebenir nyunpana nba ki wouŋ tuu da ki li fi ki baa nae. ⁷ Li nibooru daa dukii nan u saa la siar Yennu boori, ⁸ kimaan waa mɔk dudukit munlee-lee na.

Ki jiin nandamm nan mɔkita po

⁹ Li ŋan ki ti naa waas nba tee nandamm-ii mɔk yuugontir, Yennu nba donnib na paak, ¹⁰ ki ti naa waas nba tee mɔkita-ii munii mɔk yuugontir Yennu nba sikinib na paak, kimaan li kan yukiri ki bi saa gar nan mɔɔt puuk nba tuu koor ki baa na; ¹¹ kimaan yonnu-i nyii ki yekit puuk, li tuu koore ki baa, ki li ŋant n ji biir. Li mun bia tee nnae ki tur mɔkita: yoo nba ki bi dukii bi toona nba saa saan tɔɔnn bianŋinba na, li yooe ki bi tuu kpo.

Ki jiin bikinu po

¹² Binba nyann bikinu, parpeenn tee bi yare, kimaan Yennu saa turib nyɔɔt nba tee manfoor nba ki u din senn mɔsonn a u saa tur binba loonɔ na. ¹³ Sɔɔ-i la jammii, u daa yaa Yennu-e jammɔ. Siar kaa ki saa fit jamm Yennu. Yennu mun ki jammit sɔɔ. ¹⁴ Niro-i loon wun tun u mɔŋ nianbiik toona, ŋanne tee jammii. ¹⁵ Nianbiik-u soor niro, li tuu baar nan toonbiite, ki toonbiit joontu tee kuume.

* 1:1 1.1 Juu teeb sanleere tee Israel teeb.

¹⁶ N naa walonkai, i daa te ki siar kpannini. ¹⁷ Bonɲann kur nyi sanpaapoe ti Baa Yennu boor, wunba din nan sanpaapo yentu kur na. Nɔɔ ɲarin ki lebitir nan yentu maɲ nba lebitir bianɲinba na; u bia daa tee ɲɔɔ Yennu-e. ¹⁸ U mɔɲ loommo ki u teent u waas, u maan nba tee barmɔnii na paak, a tii chee u bonninnant kura.

¹⁹ N naa waas, n loon yin bann linba nae; ii gbiintir yian yian ɲaan kii mi bianɲinba ki i piak, ki bia daa dont wutoor yian yian, ²⁰ kimaan nisaarik wutoor ki tuun Yennu toonɲana. ²¹ Li paak, n naa waas, ii nyik i yanbɔmm nan biit kur nba be i para ni na, ɲaan sikin i mɔɲ Yennu tɔɔnn, ki gaar u maan nba ki u kɔɔnt i para ni na, kimaan maan mane mɔk paɲ nba saa tinni.

²² Naan ii tuun bianɲinba ki maan maɲ wann na; li-i tee ki i gbat maan maɲ, ɲaan ki ki tuun bianɲinba ki li wann na, i kpann i mɔɲe. ²³ Wunba kur gbat maan maɲ, ɲaan ki ki tuun bianɲinba ki li wann, u tee nan nirɔ nba tuu got ki la u mɔɲ mianu ni nae; ²⁴ kimaan wuu got ki la u mɔɲ mianu ni, ɲaan seet, u ji tuu tamm waa bo got ki la u mɔɲ ki u tee bianɲinba nae. ²⁵ Naan wunba dukii sennɲann nba fit nyint niib biit daabisin ni, ki ki tammir, ɲaan mɔk gbankur ki tuun bianɲinba ki li wann na, parpeenn tee li daano yare, kimaan u toonn na paak.

²⁶ Wunba mi nan u tee Yiisaweirɔ ɲaan ki ki so u mɔbi, li daano kpann u mɔɲe. Li want nan u weiu na tee yanne. ²⁷ Wunba sommit kpeebii nan pakɔi bi fara ni, ki bia nyinn u mɔɲ tingboun na toonbiit ni, ɲɔɔe set tee Yiisaweirɔ nan barmɔnii, ki ki mɔk biit ti Baa Yennu boori.

2

Ki jiin ningannii po

¹ N naa waas, yaa teen ti Yomdaano Yiisa Masia nba tee paɲ daano yada bianɲinba na, i daa mɔk ningannii. ² Li-i tee ki mokitɔɔ nba lia taɲant ki pir salinbaɲ kɔɔ i Yenɲiantu diiuk ni, ki nandaano nba lia tachiat mun kɔɔ, ³ ki i tur mokitɔɔ na baakir, ki betɔ a wun kar tɔɔnn po, ɲaan bet nandaano na a wuu see koo wun kar tin ni, ⁴ n naa waas, li-i tee ki i tuun nna, i tee niib nba mɔk ninganniie, ki bia mɔk dudukbiit.

⁵ N naa walonkai, gbiintir man, Yennu-e gann binba tee nandamm tingboun na niib boor, a bin teen mokitita u boor, kimaan bi teenɔ yadae, ki teen u waas nba saa di naan nba ki u senn mɔsonn a u saa tur binba loono na.

⁶ Nnaan ki yimm yisin nandamm. Møkita nae mukisiri, ki so-i ki saa nani buut boor. Nna kaa-a? ⁷ Njamme bia piak biir Yiisa Masia sanjann nba ki Yennu turi na.

⁸ Li sob Yennu gbouj ni a, "Ii loon a loo nan faa loon a moj bianjinba na." Li-i tee ki i waa Yennu naan sennu man, li nan, ⁹ nnaan li-i tee ki i mok ningannii, li tee biite, ki sennu man fiitir ki want nan i set tee sennu biirteebe.

¹⁰ Wunba sak ki waa sennii na kur, nnaan tan biir sennii man yenn, li want nan u biir sennii na kure. ¹¹ Sennii man ni, Yennu nba yet a, "Daa chomm" na, hooe bia yet a, "Daa kpi nirɔ." Li paak, li-i tee ki a ki chomm, nnaan kpi, a biir sennii man kura. ¹² Ii piak nnaan kii tuun kii mi nan Yennu tan saa jii sennu nba nyint niib biit daabisin ni nae ki bu i buut. ¹³ Binba ki tin bi leeb ninbaauk, Yennu saa bu bi buut ki kan tinib ninbaauku; nnaan ninbatinue nyant tubdatu.

Ki jiin yada nan toona po

¹⁴ N naa waas, daano nba yaa u teen Yiisa Masia yada, nnaan ji ki tuun popeenn toona, li mok nyooiti-i? U yada man booru saa fit tinnowa-a? ¹⁵ Li-i tee ki a naa bik be ki ki laat gbab, ki bia ki laat di, ¹⁶ ki a ji beerɔ a, "N naa bik, a kun manuwa, kii gbab, kii biaki di," nnaan ki turo siari, li mok nyooiti-i? ¹⁷ Yada kuukoo-i be, nnaan toonjana kaa, yada man tee yadakpeenne.

¹⁸ Li-i tee ki nirɔ yet a, "Sooe mok yada, ki loo mun tuun toonjana," n mun saa jiin a, "Li-i tee ki a ki tuun toonjana, lannpoe want nan a set mok yada? Nnaan n toonjana nae wanta nan min set mok yada." ¹⁹ A teen yada nan Yenyenkooe be-e? Li nan. Narinbiit mun teen yada nan Yenyenkooe be, ki bi jekir nan janmaanii. ²⁰ Fin jatuk na, li-i tee ki a mok yada nnaan toonjana kaa, li tee yanne; a loon ki a bann na-a? ²¹ Ti yeeja Abraham nba din jii u bik Aisak ki paano binbintir paak a wun kpiu ki mann maruj ki tur Yennu na, toonn man paake ki Yennu din yet a u tee nijano u boor. ²² A la nnawa-a? Waa teen Yennu momaan yada na paake ki u din tun toonn man; toonn mane mun wann nan u teen Yennu yada nan barmonii. ²³ Ki Yennu momaan nba sob u gbouj ni nae tan teen mamomm. Li sob a, "Abraham din teen Yennu yadae, ki u yada man paak ki Yennu jiuu ki u tee nijano u toonn." Li paak ki bi yiu Yennu yook. ²⁴ A la nnawa-a? Nirɔ toonjana paake ki Yennu saa yet a li daano tee nijano u boor; li ki tee u yada kuukoo paak kaa.

²⁵ Li din tee nnae mun ki tur poochonchon nba sann din tee Rahab na. Waa din gaar toomiinba nba ki Israel teeb din tumm, ki bia wannib sonu nba ki bi tokin nmat kun na, u toonn man paake ki Yennu din yet a u tee nijano u toonn.

²⁶ Tɔn, gbanant nba kaa seek, li tee gbanankpeenne, yada-i munii be ki toonjana kaa, li mun bia tee yadakpeenne.

3

Ki jiin jerinn po

¹ N naa waas, i bonchiann daa loon yin teen Yennu maan wantteebi, kimaan i ponj mi nan binba tee wantteeb na, bi buut tan sii paar ki gar binba ki tee wantteeb. ² Ti kur tuun linba ki took sonii bonchiann ni, njaan wunba ki piak mabiit, li daanoe set tee wunba chee, ki saa fit soor u moŋ. ³ Ti-i jii taangarika ki wukin taanii a bii tuun taa loon bianjinba, bi gbanant paŋ kur be ti nuu nie. ⁴ Bia dukint narun po; li yab bonchiann, njaan wonpaaruk-u da, li saae, njaan dabik nnae ki kantoo na dia ki kan, ki li saa waa loon siaminba. ⁵ Jerinn mun tee bonbik nnae, njaan mok yaak bonchiann.

Gotir, mupunpɔɔrik nnae tuu di fɔgbenjir. ⁶ Jerinn tee nan muu nae; li tee ti gbanant bokire ki mok biitbooru booru, ki saa fit biir ti gbanant kur, ki bia di nisaarik binbenj nan muu na; li muu nyii Sintaanii boore. ⁷ Nisaarika mok bonkobit, nan noonii, nan wai, nan nyun ni bona kur yaak, ⁸ njaan nisaarik kan fit soor u jerinn. Li mok biite, ki gbee nan lobii nba baat nan kuun, ki bia ki foi. ⁹ Jerinn nba ki ti dia ki piak dont ti Baa Yennu na, li jerinne ki ti bia dia piak mabiit a lin biir nisaarii, binba ki Yennu namm ki bi naan u moŋ na. ¹⁰ Mɔb nba ki manamm nyi na, li mɔb nie ki mabiit bia nyi. N naa waas, li-i tee nnaie, li ki nani. ¹¹ Bunbunn nba bunii nyuntouŋu-u? ¹² Ki kinkanj saa fit lon saanawa-a? Koo gaak saa fit lon kinkanawa-a? Nnae mun ki bunbunmimiruk kan fit bunn nyunmammi.

Ki jiin yan nba nyii Yendouŋ ni na po

¹³ Nmee mok yan nan bannu i sinsuuk ni? Soo-i be, wuu be fanu ki sikin u moŋ kii tuun toonjana, ki lin wann nan u set mok yan. ¹⁴ Njaan li-i tee ki i mok funfunn nan dont-n-moŋ i para ni, njann i daa nyu bara, ki fa faak, ki yeen barmonii. ¹⁵ Li yan ki nyi Yennu boor kaa, li tee tingbouŋ na nan gbanant loomm nan Sintaanii yare, ¹⁶ kimaan funfunn nan dont-n-moŋ nba be sian, daamii nan biitbooru booru kur be leŋe. ¹⁷ Njaan yan nba nyi Yennu boor, li ki mok biiti; wunba mok yan manj, u baat nan parmaasire, ki be soon nna, ki gbia u leeb maan; ki mok ninbatinu yoo kur, ki bia tuun toonjana bonchiann; u ki mok lukitin, ki bia ki mok kpinkpanii. ¹⁸ Binba mok parmaasir ki te ki parmaasir baat niib sinsuuk ni na, njamme te ki yentinu be.

4

Ki jiin nisaarik nianbiiuk po

¹ Bee te ki i kɔn ki nɔi nan leebi? Nianbiiuk nba be i para ni nae kɔn. ² I loon bonsia ɲaan ki laat, ki ji teen siir nan nikpinu. I mɔk funfunn i leeb bona paak, ɲaan ki laat, li paak ki kunkɔna nan mɔniat be i sinsuuk ni. I ki laat yaa loon linba, kimaan i ki mei Yennu li po. ³ I mei Yennu ki ki laat, kimaan i meio ki loon i mɔɲ nianbiiuk yare. ⁴ I nyik Yennu-wa, ki waa bonliae. Li-i tee ki i tee tingbouɲ na yɔɔsnbaie, i tee Yennu dataie. I ki mi nna-a? Wunba loon wuu tee tingbouɲ na yɔɔk, li yɔɔ teen u mɔɲ Yennu dataake. ⁵ Li sɔb Yennu gbouɲ ni a, “U loon Seek nba ki u teent na bonchiann.” ⁶ ɲaan u bia teent sommir bonchiann. Li paak, li sɔb Yennu gbouɲ ni a, “Yennu kɔn nan karinbaandamme, ɲaan sommit binba sikint bi mɔɲ.”

⁷ Li paak, ii saak Yennu mɔb man, ɲaan yêt Sintaanii, ki u saa chiar nyiki. ⁸ Chatir nakin Yennu man, ki u mun saa nakini. Yimm biitdamm, wuut i nii man; yimm dudukit ɲanleledamm maɲ, ɲammit i para man. ⁹ Ii mɔk parbiir kii bui kii fabin i biit paak; i ji daa laa, ii mɔ man; ki ɲaan ki i parpeenn n kpant parbiir. ¹⁰ Sikint i mɔɲ Yennu tɔɔnn, ki wun donni.

Daa piak mabiit leeb paaki

¹¹ N naa waas, i daa piak mabiit leeb paaki. Wunba piak mabiit u naa bik paak ki biiro, u piak biir Yennu sennue. Li-i tee ki a biir sennu na, a ki tee wunba waa-r kaa, ɲaan a tee li biirtɔɔe. ¹² Yennu kuukɔɔe mɔk yaak ki saa fit senn sennu, ki bia saa fit bu ti buut, ki bia mɔk paɲ nba saa fit tinn niib, ki bia saa fit biirib, ki ɲmee mun be ki mɔk yaak ki saa pak biir u loo?

Ki jiin manfoor yaak po

¹³ Gotir man, yimm nba tuu yet a, “Dinna koo wonn, ti saa saan digbann, ki saa di binn kii kpentir kpinkpouɲ ki la nyɔɔt bonchiann,” ¹⁴ i ki mi linba saa baar wonni. I manfoor tee bee? Li tee nan wunn nba tuu baa sanyiɔk ni, ɲaan li-i yann lin yant nae. ¹⁵ Li paak, li ɲan tin tuu yet a, “Li-i tee Yennu loommie, ti sii mɔk manfoor, ki tun na nan na.” ¹⁶ ɲaan i mɔk karinbaaniie ki nyu bara. Yaa nyu bara bianjinba na, li ki ɲani.

¹⁷ Li paak, wunba mi toonɲana tumu, ɲaan ki tuumi, li daano mɔk biit.

5

Kpaanii nba saa gordamm boor

¹ Yimm gordamm, gbiintir man. Ii mɔ man kii fabin, kimaan biak nba baat i paak na. ² I mɔkint na kur biir, ki wobii mɔɔ i tiata. ³ I likirii na mun biira, ki li tan saa wann nan i mɔk biit, ki li saa biir i gbanant, nan muu nba di bianjinba na. I sent i mɔkint maŋe ki guunt i buut daar. ⁴ I ŋmab i toontunna nba jaan i dii kpaant ni na, ki ki pabi, ki bi mɔ; ki bi mɔnii na kɔɔ Yabint Yennu tuba ni. ⁵ Yaa be tingbouŋ na ni na, i be i yamanie, ki waa i gbanant niɔŋ; i dint i mɔŋe, ŋaan i lek tee nan naajakpamma nba ki bi saa kpib nae. ⁶ I din piak ki biir popeendamme ki kpib, ŋaan bi ki kɔn nani.

Ki jiin sukuru po

⁷ N naa waas, ii mɔk sukuru man, kii guu ti Yomdaanɔ baaru daar maŋ. Gotir man kpaarɔ nba tuu mɔk sukuru, ki guu kpafusaak mɔkmɔk nan sajoontik ki u jeet n ji tan nan bonŋann na. ⁸ Li paak, ii muni mɔk sukuru, ki chee i para, kimaan ti Yomdaanɔ baaru daar per na.

⁹ N naa waas, i daa mɔk bunburimii i leeb paaki. Li-i tee ki i burin, Yennu saa bu i buuta. Gotir man, barbuurɔ na nakin ki see i tammɔi ni. ¹⁰ N naa waas, Yennu sɔkiniinba nba din pak u sann ni na, gotir baa din laat biak ki mɔk sukuru bianjinba, ki lii tee wannu ki turi. ¹¹ Baa din mɔk gbankur na, ti yib parpeenn damme. I poŋ gbat Job nba din mɔk sukuru nan gbankur bianjinba, ki li poorpo ki Yennu tan nyinnɔ u biak ni. Li want Yennu nba mɔk ninbatinu ki tiinit ninbaauk bianjinbae.

¹² N naa waas, linba kpaa talas tee nae: i daa poor ki sent mɔsonna. I daa yi sanpaapo koo tiŋ ni bonsiar sann ki poor mɔpori. Naant ki i “nn” ii tee “nn,” ki i “aaii” ii tee “aaii,” ki Yennu tan daa daar i tuba.

Ki jiin Yenmiaru po

¹³ Sɔɔ-i be i ni ki mɔk parbiir, wun miar Yennu. Wunba mun mɔk parpeenn, wun yin yanii ki pak Yennu. ¹⁴ Sɔɔ-i be i boor ki yiar, wun yiin Masiaweira saakab ki bin tan sɔɔrɔ kpan ti Yomdaanɔ sann ni, ŋaan miar Yennu ki turɔ. ¹⁵ Bi-i miar nan yada, u saa la laafiawa, ti Yomdaanɔe saa te ki wun la laafia; ki li-i tee ki u tun toonbiitie, Yennu saa nyik u biit maŋ ki chabɔ. ¹⁶ Fiitir i toonbiit ki wann leeb, ki miar Yennu ki tur leeb, ki Yennu saa te ki i la laafia. Popeendaanɔ-i miar Yennu nan ninmɔnn, li mɔk paŋ bonchiann. ¹⁷ Elaija din tee nisaarike nan timm na, ŋaan din miar Yennu nan ninmɔnn a saak daa baa, ki saak set din ki baa ki saa jaŋ bina ŋantaa nan ŋmaarii ŋanloob. ¹⁸ Li poorpo ki u bia miar Yennu, ki saak ji baa, ki tiŋ maak, ki jeet nan fanu.

¹⁹ N naa waas, soo-i nyii mamomm sonu na ni, ki soo jen nanɔ, ²⁰ i mi nan daanɔ nba nyinn biitdaanɔ sɔnbiuk na ni, u nyinn li daanɔ kuun nie, ki te ki Yennu nyik chab toonbiit bonchiann.

PIITA

gbounsinsinn nba ki u din sɔb nae na

Ki jiin 1 Piita gbouŋ na po

Piita sinsinn gbouŋ na din saa Yiisaweira nba ki bi yib “Yennu nigannkab” na boore. Njamme din yat be Asia gan po yent na ni.

Gbouŋ na barjar tee lin tur binba be mukir nan biak ni, bi yada paak nae kpaŋ-n-mɔŋ.

¹ Min Piita nba tee Yiisa Masia toonii nae sɔbin gbouŋ na ki teen Masiaweira nba yat ki be Pontus nan Galasia nan Kapadosia nan Asia nan Bitinia tini ni ki tee saamm na. ² Ti Baa Yennu dɔŋ ganni, ki mi nan i tan saa teen u niiba, ki u Seyeen te ki i tee popeendamm, ki u ganni a yii saak Yiisa Masia mɔb, ki u wuur i para nan u sɔn. Yennu ninkpabaun nan parmaasir-ii be nani bonchiann.

Ki jiin barmɔnii dindann po

³ Pakin Yennu nba tee ti Yomdaano Yiisa Masia Baa na man, kimaan u tint ninbaauk bonchiann ki turit manfopaann Yiisa Masia kuun fiiru paak. Linba nae te ki ti mɔk dindann nan ti tan sii mɔk manfoor, ⁴ ki la linba tee Yennu waas yar, ki li sii be mɔkmɔk nan mɔkmɔk, ki kan biir, li fant bia kan siiri, ki li be Yendouŋ ni ⁵ ki guu yimm nba ki Yennu paŋ dia-i, i yada paak, a yin la i tinnu nyɔɔt nba teen siir ki saa nyi paanu, dajoontii na.

⁶ Li paak, ii mɔk parpeenn man; li-i lekii tee ki i mɔk parbiir yoo waamina mɔtana, yaa la biakbooru booru na paak, ii mɔk parpeenn. ⁷ Biak maŋ bikii-i a lin laan i teen Masia yada fanuwa-a? Li tee nan baa tuu jii salima ki teen muu ni a bin la li ŋant nae. I yada teenu ŋan Yennu boor ki gar salima gbaa. I yada teenu-i ŋan, ŋanne saa te ki yin la paku nan dontir nan baakir, yoo nba ki Yiisa Masia tan saa nyi paanu na.

⁸ I ki mi lau ŋaan loonɔ; i bia ki laato mɔtana, ŋaan teenɔ yada, ki mɔk parpeenn bonchiann nba ki nirɔ kan fit wann laa tee bianjinba. ⁹ Yaa teenɔ yada na paak, i la tinnuwa. ¹⁰ Tinnu nae ki sɔkiniinba din loon bin bann li paak nan ninmɔnn, ki sɔkint a yimme ki Yennu saa tini ninbaauk na. ¹¹ Masia Seyeen nba din be bi ni na din wannib a u tan saa di biak; ki li porpo ki u bia tan saa la baakir bonchiann; ki bi koor a bin bann yoo nba ki li tan saa tun, ki bia loon bin bann laa tan saa tun bianjinba. ¹² Ki Yennu fiit wannib a bi ki sɔkint bi mɔŋ sommir paak kaa, ŋaan i sommir poe

ki bi sɔkint. Yennu Seyeen nba ki u din tumɔ a wun nyi Yendouŋ ni nae mun te ki binba mɔontir barnanii na beeri barii man. Linba nae ki malakanba gbaa loon bin bann li paak.

Ki jiin kasii binben po

¹³ Li paak, ii teen i dudukit siir nan yan, ki soor i mɔŋ, kii mɔk dindann nan barmonii nan i saa di manu bonchiann, yoo nba ki Yiisa Masia tan saa nyi paanu na. ¹⁴ Li sak Yennu mɔb man, ki ji daa waa loonbiit nba ki i din waa, yoo nba ki i din ki mi Yiisa Masia na. ¹⁵ Yennu nba yiini na tee kasiie, li paak, ii muni tee kasii man, ¹⁶ kimaan li sɔb Yennu gbouŋ ni a “Ii tee kasii man, kimaan min Yennu tee kasiie.”

¹⁷ Li-i tee ki i mei Yennu, i yiu Baae; ŋɔɔe bu niib kur buut nan baa tun bianinba na, ki ningannii kaa; li paak, yoo nba kur ki i be tingbouŋ na ni, ii tiino man. ¹⁸ I mi nan Yennu nba nyinni binbenbiik nba ki i din gaar i baanba boor na, u ki jii bont nba saa biir nan likirii nba saa biir bianinba na kaa ki pa, ¹⁹ ŋaan u jii Yiisa Masia sɔn nba ŋan gar likirii nae; ki u tee nan maruŋ pegann nba ki mɔk biit koo dɔk u paak na. ²⁰ Yennu nba daa din ki nan durinya yoo nba na, ŋaan ki u poŋ gann Masia a wuu tee maruŋ man, ki u tan nyii paanu dajoontii na ni, ti paak. ²¹ U paake ki i teen Yennu yada. Ŋɔɔe din fiino kuun ni ki turo pan; li paake ki i mɔk yada nan dindann Yennu boor.

²² Yaa gaar Masia labaar nae ki i nyii biit ni, ki ji loon i naa waas nan barmonii; li paak, ii loon i leeb man nan i para kura. ²³ I la manfopaanna. Li manfoor ki nyii bonboorik nba kpenn ni kaa, ŋaan li nyii bonboorik nba ki kpenn na nie. Yennu maan nba mɔk manfoor ki sii be mɔkmɔk nan mɔkmɔk nae turi manfoor man. ²⁴ Li sɔb Yennu gbouŋ ni a:

“Nisaarik kur tee nan mɔot nae,
ki u fant tee nan mɔot puuk na.

Mɔot jɔokit ki li puut suur baa,

²⁵ ŋaan Yennu maan na ŋarin kaa gbennu.”

Maan mane tee barnanii nba ki bi din mɔontir ki teeni na.

2

Ti Yomdaanɔe tee manfoor tann

¹ Tɔn, ii nyik biit kur, nan faak kur, nan kpinkpanii, nan funfunn, nan sanjaauŋ. ²⁻³ I poŋ la nan ti Yomdaanɔe ŋane, li paak, ii loon Yennu mɔmaan man nan sanpantik nba loon biin bianinba na; kimaan maan mane saa te ki yin kpaat tinnu sɔnu ni.

⁴ Baat ti Yomdaano boor man; ɲoo tee manfoor tann nba ki niib yêto, ɲaan ki Yennu ganno ki u ɲan bonchiann na. ⁵ ɲaant man ki Yennu n jii-i ki yii tee nan manfoor tana na, ki wun maa ɲaak nba ki u Seyeen sii be li ni; ki i sii tee Yennu mɔɲ mɔɲ toontunna kii tuun u toonn nan u Seyeen paɲ, ki u saa gaar li toonn Yiisa Masia paake; ⁶ kimaan li sob Yennu gbouɲ ni a:

“Gotir, n gann tann ki bir Sayonn doo ni, ki li tee lotik ni tann, ki bia ɲan bonchiann, ki wunba kur teeno yada, u kan di fei.”

⁷ Yimm nba teeno yada na mi nan u ɲan bonchiann ki turi; ɲaan binba ki teeno yada na, bii mi nan li sob Yennu gbouɲ ni a:

“Tann nba ki tanmaara yêtir na, ɲanne tan tee lotik ni tanɲann.”

⁸ Li bia sob a:

“Tann mane ki niib saa gbiat, tanpiiuk mane saa te ki niib n baa.”

Baa ki sak Yennu mɔmaan paake ki bi gbiatir, nan waa din sennib bianɲinba na.

⁹ ɲaan yimm ɲarin tee Yennu nigannkabe, ki bia tee u naan ni niib nba jiantiro, ki bia tee nibooru nba tee popeendamm, ki bia tee u tiɔɲ niib, ki yii mɔɔntir ɲoo nba nyinni bunbɔnn ni, ki baar nani u bakitnaun yentu ni na burchintuk po. ¹⁰ Sianyoo i din ki tee Yennu niibi, ɲaan mɔtana i ji tee u niibe; sianyoo u din ki tini ninbaauku, ɲaan mɔtana u tini ninbaauka.

Ki jiin Yennu daaba po

¹¹ N naa walonkai, yaa tee saamm tingbouɲ na ni na, n kpaaniie a ii nyik gbanant loonbiit nba kɔn nan i sei na, ¹² ɲaan kii be fanu tingbouɲ na niib sinsuuk ni, ki li-i tee ki bi sukii-i a i tee biitdamm, bin la i toonɲana ki dont Yennu, daar nba ki u tan saa baar na.

¹³ Ti Yomdaano paak, ii saak man yentdamm moi: ii saak kpanbar nba tee yent kur daano na mɔb, ¹⁴ ki waa senn sennu damm nba a bii daar binba tuun toonbiit na tuba, ɲaan kii piak binba tuun toonɲana na, ii saak bi moi man. ¹⁵ Kimaan Yennu loomm tee yii tuun toonɲanae ki goor jatit maan nba ki mok nyooti. ¹⁶ Li be yent-n-mɔɲ binbeɲ; ɲaan i daa dia i yent-n-mɔɲ binbeɲ man ki li tee yaak ki i tuun toonbiiti, ɲaan kii mok Yennu daaba binbeɲ. ¹⁷ Li teen soɔ kur baakir, kii loon Masiaweira, kii tiin Yennu, kii teen kpanbar man baakir.

¹⁸ Yimm nba tee daaba na, ii saak i saakab moi kii teemm baakir, ki li daa tee niɲamm kuukoɔ kaa, ɲaan nan nibiita.

¹⁹ Li-i tee ki a la tubdatu a toonjana paak, ki dukii Yennu po ki di sukuru, nanne saa penn u par; ²⁰ nnaan fi-i tun biit ki bi dat a tubir, ki a gaar tubdatu na soon nna, nlee ki bi saa pakani? Nnaan fi-i tun linba njan ki gaar tubdatu li paak soon nna, nanne saa penn Yennu par. ²¹ Yennu din yiinit a tii di biak, kimaan Masia tjon din dii biak ti paak, a tii gorii u binbenj kii waa u taabana. ²² U din ki tun biit gbaa; ki faak bia ki mi nyii u mɔb ni. ²³ Baa din sukiiɔ, u din ki jiin sukiti; baa din dintɔ biak na, u ki jeen sɔɔ, nnaan jii u mɔj ki teen Yennu nba bu niib buut barmonii na nuu ni. ²⁴ Nɔɔ Masia mɔj mɔje din jii ti toonbiit u gbanant ni, ki bi kpaau dapunpunn paak, a tin nyi biit ni kii tee ninjamm. U dan paake ki i la laafia. ²⁵ I din tuu tee nan pebotkai nae, nnaan mɔtana i jen i kpaaritɔɔ nba guu i sei na boora.

3

Ki jiin poob nan bi sɔrib benu po

¹ Poob, sakin man i sɔrib mɔi. Bi siab-i kii teen barnanii na yada, nnaan li pasiar i binbenjan paak, bi saa teen yadawa, ki li kii kpaas talas yin yet siar gbaa, ² kimaan bi-i la nan yimm nba teen Yiisa yada na binbenj nani, bi mun saa teenɔ yadawa. ³ Poob, daa jikit i mɔj ki want i fant nan yuloru, koo salima tuliat, koo chinchennana gbaabu kaa. ⁴ Njaant man ki i fant-ii tee para nba be soon nna nan nminjminj; nanne tee fant nba kan biiri, ki bia njan bonchiann Yennu boor. ⁵ Yaayoo ni poonjamm nba din teen Yennu yada na, nnae ki bi din fanjit bi mɔj, ki saak bi sɔrib mɔi. ⁶ Nnae ki Sara din saak u sɔrɔ Abraham mɔb ki yiu u yomdaano. Li-i tee ki i tuun ki li njan, ki ki tiin siari, njan i tee Sara manj bonpoie.

⁷ Jab, ii muni be fanu man nan i poob, kii mi nan bi tee tariie i boor, kii teemm baakir, kimaan yimm nan njamm kur tan saa gaar Yennu piinjann nba tee manfoor na; nanne saa te ki Yennu n gaar i miaru.

Ki jiin Masiaweira binbenj po

⁸ Linba biar tee nnae; i kur-ii mɔk dudukyenn man, ki i baka-ii be i leeb ni, kii mɔk lomm nan Masiaweira, kii tiin i leeb ninbaauk, kii sikint i mɔj. ⁹ I daa tuun biit ki jiint biit paaki, i bia daa sukii ki jiint wunba sukii-i, nnaan jiino a "Yennu n teen piisin a paak," kimaan Yennu din yiini a yin gaar piisime. ¹⁰ Li sɔb Yennu gbouj ni a:

"Wunba loon manfoor nba mɔk parpeenn,
ki loon wun tan la benu nba njan,
wun nyinn u mɔj barbiit nan faak maan ni,

11 ki nyik biit tumu, njaan kii tuun toonjana,
 ki lon parmaasir sonu kii waa-r,
 12 kimaan ti Yomdaano kpa a u ninbina ninamm paake,
 ki bia gbia bi miaru yoo kura;
 njaan kon nan toonbiit damm na.”

13 Li-i tee ki i numm mon nan toonjana tumu, soo be ki
 saa teeni siar-ii? 14 Li-i lekii tee ki i la tubdatu i toonjana
 paak, parpeenn sii tee i yare; i daa tiin nisaarik, ki bia daa
 te ki li daamiini. 15 Tinin ti Yomdaano Masia i para ni. Ii
 teen siir yoo kur ki jiin wunba boi-i yaa mok dindann nba
 na po. 16 Ii gato soon nna kii tiin Yennu, ki njaan ki i benu-
 ii njan, ki bi-i sukii-i, yaa tuun toonjana Masia paak na,
 bin di fei bi sukut man ni. 17 Li-i tee Yennu loomm nan i
 di biak toonjana paak, li chee yin di biak toonbiit paak;
 18 kimaan Masia din gaar timm biitdamm kur paak ki kpo
 yomkooe; ninano mane din gaar biitdamm paak ki kpo, a
 wun te tin saan Yennu boor. Bi din kpiiu, njaan ki u bia fiir
 kuun ni, Yennu Seyeen pan ni. 19 Li Seyeen nie ki u din
 saan sei nba koo sarik kpeentij na boor, ki saa pak Yennu
 maan ki turib; 20 namme din tee niib nba ki sak Yennu mob,
 yoo nba ki u din dii sukuru Nowa yoo na, yoo nba ki hoo
 Nowa din nam naringbenir; ki niib banniin kuukoo din
 koo narun man ki tinn nyun ni na. 21 Nyun mane tee Yennu
 nyunwuru ninnaun nba tinnit motana; li ki tee ti gbanant
 paak wuru kaa, njaan li tee taa mei Yennu a wun wuur ti
 para, Yiisa Masia kuunfiiru na paake. 22 U saan Yendoun
 nie ki be Yennu niidiitu po, ki malakanba nan sanpaapo
 yentdamm kur saak u mob.

4

Ki jiin toonbiit nyiku po

1 Masia nba din dii biak ti paak na, ii mun chee i para
 kii dukii nna, kimaan wunba dii gbanant paak biak, u nyii
 toonbiit tumu niwa. 2 Laa jii yoo na ki saa, i daa jikit
 i gbanant ki tuun nisaarik loonbiiti, njaan kii waa Yennu
 loomm. 3 Yoo nba gar, i din jii i yoo ki tuun toonbiite. I
 din tuun i mon loonbiite, ki nyu daan yib, ki di diina ki mok
 fuut, ki tikii leeb danyuboa, ki mann pata, ki tuun nan binba
 ki tee Masiaweira na nba loon bianjinba na. 4 Njaan motana,
 yaa ki waab ki tuun li toonbiit na, li gbatibe, ki bi ji biir i
 sana. 5 Njaan bi tan saa pak bi mon biit ki tur Yennu nba
 teen siir a wun bu footib nan kpeemm buut na. 6 Njanne
 teen ki Masia din pak barnanii na ki tur binba kpo na gbaa;
 bi lek din kpo nan soo kur nba kpenn bianjinba nae; ki u

din pak barnanii manje ki turib a bin la yaak ki bi sei n mək manfoa, Yennu boor.

Ki jiin yan nba ki Yennu teeni na dianu po

⁷ Bona kur gbennu ji ki fək; li paak, ii soor i mən kii sub ki fit kii mei Yennu. ⁸ Linba gar bont kur tee yii loon i leebe fanu, kimaan lomm dəkint biit bonchiann. ⁹ Ii gaan leeb saauj ki daa burimi. ¹⁰ Soɔ kur nan waa gaar yan nba nyii Yennu boore, i diar fanu ki jii yan manj ki somm i leeb. ¹¹ Wunba ki Yennu sennɔ a wuu mɔɔntir barnanii na, wuu mɔɔntir linba ki Yennu teenɔ nae; wunba mun ki Yennu sennɔ a wuu sommit leeb, wuu sommitib nan u paɔj nba ki Yennu teenɔ na, ki Yennu n la paku bonsiar kur ni, Yiisa Masia paak; ɲɔɔ Yennu-e yen paku nan paɔj kur mək mək nan mək mək. Mamɔmm.

Ki jiin Masiaweiu biak dinu po

¹² N naa walonkai, yaa di biak nba bikii-i na, i daa te ki li baktiri ki tee bonsaann i boori. ¹³ Yaa di biak Masia paak na, ii mək parpeenn man, ki yoo nba ki u tan saa nyi paanu nan yentsaakar na, i saa la parpeenn bonchiann. ¹⁴ Bi-i sukii-i Masia sann paak, parpeenn tee i yare, kimaan Yennu Seyeeɲ nba mək paɔj bonchiann na be i ni. ¹⁵ Njan soɔ biak dinu-i tee nikpinu koo nanyuk koo toonbiit tumu koo kpikpiruk toona paak, li ki ɲani; ¹⁶ fi-i di biak faa tee Masiaweiro na paak, a daa tiin fei, njan dont Yennu, Masia sann paak.

¹⁷ Yoo baara ki Yennu saa piin ki bu niib buut. U saa bu u tiɔɲ niib buute sinsinn; ki li-i tee ki u bu timm nba tee u niib na buut sinsinn, ki binba ki sak u barnanii na yar ji sii tee nlee? ¹⁸ Li soɔb Yennu gbouɲ ni a

“Li-i paar ki niɲamm n tinn,
ki biitdamm nan binba ki tiin Yennu na
ji saa teen nlee ki tinni?”

¹⁹ Li paak, binba di biak Yennu loomm paak na, bii tuun toonɲana, ki jii bi mən ki pet bi nantɔɔ Yennu nba tee barmɔnii daano na.

5

Kpaanii

¹ Yimm tɔɔndamm nba be Yiisaweira sinsuuk ni na, n kpaaniie, min nba mun tee tɔɔndaano, ki n ninbinn din la Masia nba dii biak bianɲinba, ki n bia saa lakin di manu bonchiann nba tan saa nyi paanu na, ² n kpaaniie, ii guu Yennu niib nba be i nuu ni na, ki li daa tee miar kaa, njan kii tee i yanboote, Yennu nba loon bianɲinba; ki li bia daa tee likirii paaki; njan tee i kpan koor a i tume. ³ Daa mantik

dia niib nba ki Yennu turi na nan ninmɔnni, ɲaan te ki i binbenɲaŋ n wannib baa sii be bianɲinba. ⁴ Ki Masia nba tee yudamm kur yudaanɔ na-i taŋi jen, i saa la nyɔɔt nba kan biiri.

⁵ Nnae mun, yimm nba tee nipaauŋ, ii saak saakab mɔi; ki i kur-ii gaan leeb mɔi, ki teen tarii i leeb boa, kimaan li sɔb Yennu gbouŋ ni a “Nɔɔ Yennu yêen karinbaandamme, ɲaan sommit binba sikint bi mɔŋ na.” ⁶ Li paak, ii sikin i mɔŋ ki teen Yabint Yennu nuu ni, ki u saa donni yoo nba ki u loon. ⁷ Jiin man i daamii kur ki turɔ, kimaan u baka be i ni.

⁸ Ii dia i mɔŋ man, kii mi i dataak nba tee Sintaanii na po; u line nan yanbɔr na, ki loon wun la sɔɔ ki soor. ⁹ Yêtirɔ man, ɲaan teen Masia yada fanu, kimaan i mi nan Masiaweira leeb nba be tingbouŋ na ni mun di biak nan yaa di bianɲinba nae. ¹⁰ ɲaan li-i tee ki i dii biak yoo waaminna, Yennu nba mɔk ninbatinu kur na saa ɲamm i binbenɲ, ki chee i para, ki turi paŋ; ɲɔɔe din yiini Masia paak a yii di u manu nba kaa gbennu na. ¹¹ Nɔɔe mɔk paŋ kura mɔkmɔk nan mɔkmɔk. Mamɔmm.

Foontjoontii

¹² Sailas nba ki n mi nan u tee Masiaweirɔ nan barmɔnii na, ɲɔɔe sommin ki n sɔb gbouŋ nba ki fɔk na a n chee i para, ki kpaani, nan ɲanne tee Yennu maan nan barmɔnii. Li paak, ii diar fanu man.

¹³ I leeb nba be Babilonn ki Yennu din gannib na foontii. Mak, wunba tee nan n bija na mun foonti. ¹⁴ Ii foont i leeb nan lomm.

Parmaasir-ii be yimm nba kur tee Masiaweira na paak.

PIITA **gbouŋ nba pukin ŋanlee** **ki u din sɔb nae na**

Ki jiin 2 Piita gbouŋ na po

Piita gbouŋ nba pukin ŋanlee na din saa sinsinn Masi-aweira na bonchiann boore. Li barjar tee lin nyann faak tumiiu nan bonchonchonsin nba nyii tumiiboarik maŋ ni nae.

¹ Min Simonn Piita nba tee Yiisa Masia daabir nan u toomii nae sɔbin gbouŋ na ki teen binba teen Yiisa Masia nba tee ti Tinntɔɔ nan Yennu yada u burchint paak, nan taa mun teen yada bianŋinba na. ² Yaa bann Yennu nan ti Yomdaano Yiisa na, ninbatinu nan parmaasir n ŋamm pukin i paak.

Ki jiin Yennu niib binbeŋ po

³ Yennu paŋ yab bonchiann; ki u teent linba kur tee manfoor nan yentinu yar, kimaan taa miu na paak; ŋɔɔɔ din yiinit u yentsaakar nan binbenŋaŋ ni. ⁴ Li paak, ki u senn mɔsonjaana nba ŋan bonchiann ki turit a tin nyi kuun nba be tingbouŋ na ni loonbiit paak na, ŋaan gaar u binbeŋ. ⁵ Linba na paak, ii yabir i mɔŋ ki pukin binbenŋaŋ i yada paak man; ki bia pukin Yennu bannu i binbenŋaŋ maŋ paak; ⁶ ki bia pukin mɔŋdianu i bannu maŋ paak; ki bia pukin gbankur i mɔŋdianu maŋ paak; ki bia pukin yentinu i gbankur maŋ paak; ⁷ ki bia pukin naataann i yentinu maŋ paak; ki bia pukin lomm i naataann maŋ paak. ⁸ I binbeŋ-i be nnaie, li saa te ki i ŋamii bant ti Yomdaano Yiisa Masia yoo kur, kii mɔk nyɔɔt bonchiann ki turo. ⁹ ŋaan niro nba ki mɔk binbenbooru maŋi, li yɔɔ jɔɔne, ki poŋ tamm nan Yiisa din nyinn u toonbiit sianyooowa.

¹⁰ N naa waas, Yennu-e yiini ki ganni, li paak, ii ŋamm yabir i mɔŋ paak man, ki te ki lin set wann nan i tee u niibe. Li-i tee ki i tuun linba na, i yada kan mi baa; ¹¹ ki Yennu saa te ki yin tan kɔɔ ti Yomdaano Yiisa Masia nba tee ti Tinntɔɔ na naan ni; u naan maŋe yɔɔ be ki ki mɔk gbennu.

¹² Li paak, n sii yɔɔ tiani labaar nae yoo kur; n lek mi nan i poŋ gbatira, ki mir fanu, ki diar chimm; ¹³ ŋaan n dukin nan li ŋan ki n ŋamm tiari, ki fiin i dudukit, maa daa be n manfoor ni na. ¹⁴ N mi nan li kan yukiri ki n saa nyi n gbanant ni, nan ti Yomdaano Yiisa Masia nba din betin

na. ¹⁵ Li paake ki n yabir n mɔŋ ki sɔb gbouŋ na, a lii tiani labaar na po yoo kur, n kuun poorpo.

Yennu nba donn Masia bianjinba

(Mak 9.7)

¹⁶ Taa poŋ din beti nan ti Yomdaano Yiisa Masia tee paŋ daano, ki bia tan saa jen na, labaar maŋ ki tee faak kaa, li tee barmɔniie. Ti ninbinae din la waa mɔk paŋ bianjinba. ¹⁷ Ki ti din be nanao yoo nba ki ti Baa Yennu turo baakir yentsaakar ni. Li yoo maŋe ki kunkɔr nyii ti Yabint Yennu nba tee yentsaakar daano na boor ki yet a, "N Bilonkake na, ŋɔɔe ki n numm gboou." ¹⁸ Ti mɔŋ mɔŋ tubae din gbat kunkɔr maŋ ki li nyii Yendouŋ ni na. Li yoee ki ti din be nanao, kasii jɔjaann na paak.

¹⁹ Nanne mantik kat wannit nan Yennu sɔkiniinba nba din pak Yiisa labaar nba na tee barmɔniie. Li ŋan ki yin gbiint baa din yet linba na fanu. Bi mɔbona maŋ tee nan fitir nba teen yentu bunbɔnn ni bianjinba nae, mɔkmɔk nan yoo nba ki Yiisa tan saa jen; ŋanne saa te ki i numm n yent fanu. ²⁰ Nnaan linba gar li kur tee nnae; ii tian man nan Yennu sɔkiniinba nba din sɔb Yennu gbouŋ ni barii nba na ki tee bi tiɔŋ mɔmaan kaa, ²¹ kimaan Yennu sɔkiniinba sɔɔ din ki mi dukin u mɔŋ loomm ni ki paki, ŋaan Yennu Seyeŋe din wantib bianjinba ki bi saa pak labaar nba nyii ŋɔɔ Yennu boor na.

2

Ki jiin faak wannteeb po

¹ Faak sɔkiniinba nba din be Juu teeb sinsuuk ni sianyoo bianjinba na, nnae ki faak wannteeb mun bia sii be i sinsuuk ni, ki wanti faak wannu woonin ni, linba saa biiri. Bi saa yêti ti Yomdaano Yiisa, wunba din daab na gbaa; ki Yennu saa dat bi tuba yiama. ² Niib bonchiann saa weib ki mun tun bi mɔŋ loonbiit. Bi paak ki niib saa fiak barmɔnii sɔnu na. ³ Bi sii mɔk nianchiɔŋ, ki sii kpanni ki ŋmabi. Yoo nba din gar na Yennu poŋ din yet a bi tee biitdamme, ŋaan li kan yukir ki u saa dat bi tuba.

⁴ Malakanba nba din tun toonbiit na, Yennu din ki nyik bi tubdatu. U din jii jarite lorib, ki lub muu nba kan mi kpeen na ni; muu maŋ be bootuk nba sumii ki bia bɔn bonchiann nie; bi sii be leŋe mɔkmɔk nan daar nba ki u tan saa bu bi buut. ⁵ Nnae biak, u din ki nyik yaayoo ni tingbouŋ niib na. U din te ki nyume dii tingbouŋ maŋ, ki kpai binba kur ki tiino na, ŋaan tinn Nowa, wunba din mɔɔntir Yenweiu po, ki tinn u ŋaateeb banlore ki pukin. ⁶ Nɔɔ Yennu bia din biir doi nba tee Sodom nan Gomora na, ki te ki li dii muu ki

kphant tanpent, ki doi man ni niib kura kpo. Linba nae tee nyinn, ki want biitdamm waa tan saa dat bi tuba bianjinba. ⁷U bia din tinn Lot, wunba din tee ninjanɔ na. Biitdamm nba din tuun bi gbanant loonbiit bianjinba na, li din biir ɲɔɔ Lot par bonchiann. ⁸Lot, janjanɔ man, din be, ki laat bi toonbiit, ki gbia baa piak mɔbonbiit bianjinba. Baa din tuun toonbiit yoo kur bianjinba na, li din biir u par bonchiann, kimaan u din tee ninjanɔe. ⁹Ti Yomdaano Yennu mi bianjinba ki u saa fat niib nba tiinɔ, ki nyinnib mukisuk ni, ɲaan dat biitdamm tuba mɔkmɔk nan daar nba ki u tan saa bu bi buut. ¹⁰Niib nba waa bi gbanant loonbiit ki chomm, ki sian yudamm, Yennu tan saa dat li damm tuba ki gar waa tan saa dat nileeɓ tuba bianjinbawa.

Faak wannteeɓ nba be i sinsuuk ni na tee tubkangbatae, bi ki tiin sɔɔ. Bi sukii malakanbae ki ki mɔk janmaanii. ¹¹Malakanba mɔk pan nan yiikoo ki gar faak wannteeɓ maɲa, ɲaan bi ki yeen biit ki sukiib, Yennu boori. ¹²Li nibooru ki mi malakanba nba be bianjinba, ɲaan sukiib. Niib man ki mɔk dudukiti; bi tuun linba ki bi loone, ki naan muuk ni bonkobibiit nba ki niib tuu nyannib ki kpi na. Bi mɔɲ toonbiite saa mantik biirib; ¹³bi toonbiit nyɔɔt sii tee biirue. Bi tuun bi gbanant loonbiit yeenin nie. Bi-i be i ni yoo nba, bi tee nan jakint nba tuu taab chinchenn paak bianjinba nae. Bi-i di jeet nani yoo nba, ɲaan bi lek dukii bi toonbiit na poe. ¹⁴Bi-i la poo, bi ki nyikit u bandakiri, ki bia kan nyik bi biiti. Bi kpann niib nba ki mi Yennu sonu fanu nae ki boontib. Bi para ni, bi tumii nianchiɔɲo, ki te ki Yennu mɔtomm be bi paak. ¹⁵Bi ki saak ki waa sonu nba tooki, ɲaan tokii songanu; bi waa Beor bija Balam nba din waa sonu nba nae. U par din mei toonbiit nyɔɔt paake, ¹⁶ki Yennu kpaano u toonbiit man paak, ki u bon pak nana nan nisaarik kunkɔr, ki kpaano a wun nyik u waatuk toona man.

¹⁷Niib man booru tee nan bunbunn nba kaa nyun nae; bi tee nan sayun nba ki woun tuu gaano nae. Yennu tan saa jiiɓ ki lub bunbonchiɔɲ ni, mɔkmɔk nan mɔkmɔk. ¹⁸Bi piak karinbaanbarii nba ki mɔk nyɔɔte, a bin kpann niib nba yiab bi mɔɲ a bin nyi biitdamm ni na, ki kpannib a bii tuun gbanant loonbiit nan bonchonchonsin, ¹⁹ki beerib a bi tan saa la fat-n-mɔɲ, ɲaan ki bi mɔɲ tee biit daaba, kimaan bonsiar nba nyann niro, li bont tuu te niro man be daabisin nie. ²⁰Niib nba din mi ti Yomdaano Yiisa Masia, wunba tee ti Tinntɔɔ, ki pon din nyik biit nba be tingbouɲ na ni na, li biit-i tanj jen ki nyannib, bi joontu sii bi ki gar bi pinpiik nba din tee bianjinbawa. ²¹Bi-i bonni kii mi popeenn binber, li bo sii sɔ nan baa bannir ɲaan ji ki sak barnanii nba ki bi

din gbat na. ²² Bi tuun ki gbeent barjokit nba yet bianjinba nae a “Boke tuu nmat ki di u mɔŋ siit,” ki “Doorik-i wur nyun, njaan u tuu nmat ki gbar u mɔŋ bakire.”

3

Ti Yomdaano Yiisa jenu mɔsonn

¹ N naa walonkai, maa sɔbin gbouŋ nba ki teeni na ji pukii gbant njanlee-e na. Li gbant njanlee kur ni, n poŋ tiari bona na powa, maa n fiin i dudukŋant. ² N loon ki ii tian mɔmaan nba ki Yennu sɔkiniinba din pak li po yaayoo ni na, kii biaki tian sennii nba ki ti Yomdaano, wunba tee ti Tinntoo din pak na, ki timm nba tee u toomiinba beti na. ³ Sinsinn, n loon ki ii tian nan nisiab nba waa bi para loonbiit tan sii be dajoontii ni, ki sarikiti, ⁴ ki yeen a, “Yiisa Masia nba din senn mɔsonn a u tan saa jen na, nɔɔ lia-a? Ti baanba nba kpowa nan dinna, bonsiar kur kpan tee nan laa poŋ din tee bianjinba durinya pinpiik ni nae.” ⁵ Li nibooru ki saak bin tiar nan Yennu din yet mɔmaame ki nan sanpaak nan tin yaayoo ni, ki nyinn tin na nyun ni, ki te ki li be nyun na sinsuuk ni, ⁶ ki bia tan te ki nyun dii tingbouŋ maŋ ki li biiri. ⁷ Njaan nɔɔ Yennu mɔmaame bia lek sii dia sanpaak nan tin nba be mɔtana na mɔkmɔk nan yoo nba ki u tan saa te ki li kura n di muu, ki biir biitdamm, kimaan li daar u tan saa bu bi buut ki biiriba.

⁸ N naa walonkai, i daa tammit barii na po: Yennu boor narin, dayennkoo tee nan bintusir nae; ki bintusir mun tee nan dayennkoo na. ⁹ Nisiab dukii a li yukir nan Yennu n tun mɔsonn nba ki u din senn nawa, njaan li ki tee nna; u mɔk sukurue nani; u ki loon sɔɔ n tan koo muu ni, u loon ki sɔɔ kur n nyik u biite ki tinn.

¹⁰ Ti Yomdaano daar maŋ baaru tan sii tee nan nanyuko baaru nae. Li daar maŋ, sanpaapo saa gbenn nan fujaann; ki muu nba di bonchiann tan saa di sanpaapo bonsiar kur, ki tingbouŋ na nan bonsiar kur nba be leŋ tan saa di muue ki boont. ¹¹ Ki bont na kur nba tan saa di muu nna na, i dukin li njan ki yii tee niboorbee mani? Li njan ki yii mɔk binben-yeen, kii tiin Yennu, ¹² kii guu Yennu daar maŋ, ki yabir i mɔŋ paak ki daar maŋ n baar yian. Li daare ki sanpaapo tan saa kab ki biir, ki muu na tonu saa nann sanpaapo bonnankara. ¹³ Njaan ti guu yoo nba ki sanpaapo paann nan tingbounpaann tan sii be nan Yennu nba din senn mɔsonn nba nae, ki popeenn toona kuukoo sii be leŋ.

¹⁴ N naa walonkai, yaa guu bona maŋ na paak, ii yabir i mɔŋ kii mɔk parmaasir, nan binben-yeen, ki daa mɔk biit Yennu boori. ¹⁵ Ti Yomdaano nba di sukuru ki daa ki jen

na, u loon ki yin bann nan u teen niibe yaak a bin tinna ki wun jen. Ti naa bilonkak Pɔɔl mun daan sɔb gbounsiɔk ki turi ki beti linba nawa, nan Yennu nba turɔ yan ki u be bianjinba na. ¹⁶ U gbant kur ni, u din sɔbin ki piak Yennu daar maŋ poe, ki wanti li labaar. Labasia be u gbant na ni ki paar nan nirɔ n bann li paak, ki nisiab nba ki mɔk yan, ki bia ki mɔk baa see sian na, jikitir ki kpintir faake, nan baa tuu kpintir Yennu gbouŋ maŋ paak, bolia ni bianjinba na. Linba na paake ki Yennu tan saa dat bi tuba.

¹⁷ N naa walonkai, i poŋ mi baa tee bianjinba. Yimm nba waa barmɔnii na, ii bann i yan ni, ki daa waa biitdamm faak sɔnii na, ŋaan yabir ki daa baa. ¹⁸ Ii ŋamm gaar ti Yomdaano Yiisa Masia nba tee ti Tinntɔɔ na lomm nan ninkpabaun, kii tumii u mɔmaan na ki pukin. Nɔɔe yen dontir mɔkmɔk nan mɔkmɔk. Mamɔmm.

JɔɔNN

gbounsinsinn nba ki u din sɔb ki tur Masiaweira nae na

Ki jiin 1 Jɔɔnn gbouj na po

Jɔɔnn sinsinn gbouj na jiin barjara ŋanlee poe: Sinsinn tee lin kpaŋ karinteeb nae ki bii mɔk mɔtaauk nan Yennu nan u Bija Yiisa Masia, ki leer tee lin kpaamm ki bi daa waa faak tumiiu nba saa biir mɔtaauk na.

Ki jiin Yiisa Masia nba tee Yennu Mɔb na po

¹ N sɔbin gbouj na ki teeni, a man wannii wunba ki bi yiu Yennu Mɔb nba teen niib manfoa na poe. Yoo nba ki Yennu din tan naan durinya na, ŋaan sɔɔ ki Mɔb maŋ poŋ be-e. Mɔmaan maŋ nba din sik tingbouj na ni yoo nba, ki ti gbiint u pinpauk, ki bia laato nan ti ninbina ki goriiɔ, ki ti nii bia siito, ² ki u din fiit ki ti set lau, ki mɔontir li siara ki teeni ki jiin manfoor nba kaa gbennu na po. Manfoor maŋe din be ti Baa Yennu peŋ, ki ti Baa maŋ jiiu ki wannit. ³ Linba ki ti la ki bia gbate ki ti mɔontir ki teeni na, a yin fit taan nant mɔtaauk. Barmɔniie setik, ti mɔtaauk ni, ti taant nan ti Baa Yennu nan u Bija Yiisa Masia, ⁴ ki ti loon ki ti kur n ŋamm la parpeenn bonchiann. Li paake teen ki n sɔbin teeni na.

Ki jiin yentu na po

⁵ Tɔn, barii nba ki ti din gbat ŋɔɔ Yiisa Masia boor ki mɔontir teeni na, li tee nnae: Yabint Yennu tee yentue, ki bunbɔnn kaa u ni. ⁶ Ki ti-i yaa timm nan Yennu mɔk mɔtaauk nan leeb, ŋaan ki bunbɔnn be ti ni, ŋann ti fa faake ti mɔi ni, ki ti toona set want nan ti fa faake. ⁷ ŋaan li-i tee ki ti waa yentu sɔnu yoo kur, nan Yennu nba be yentu ni bianjinba na, ŋann ti mɔk mɔtaauk nan ti leeb, ki u Bija Yiisa some ŋammit ti para ki nyint biit kur. ⁸ Tɔn, ti-i yaa ti ki mɔk biit, ŋann ti kpaann ti mɔŋe, ki barmɔnii kaa ti ni. ⁹ ŋaan ti-i yoo nyint ti toonbiit ki teen Yennu, tii mi nan u sii nyikit chabit ti toonbiit, ki bia ŋammit ti para ki nyint biit kur, kimaan u tee barmɔnii daanɔe ki bia tee popeendaanɔ. ¹⁰ Ti-i yaa ti ki tuun toonbiit, ŋann ti yiinɔ faak daanɔe na, ki u maan maŋ kaa ti ni.

2

Ki jiin Yiisa Masia nba tee ti sindantinɔ na po

¹ N waas, n ki loon ki yii tuun toonbiiti. Li paake ki n sobin teeni na, njaan li-i tee ki soo tun toonbiit, ti mok sindantinno ti Baa Yennu boor, ki njooe tee Yiisa Masia, wunba tee popeendaano na. ² Waa din sik ki tan gaar ti paak ki kpo na, njooe ji teen ti maruj Yennu boor ti toonbiit paak; ki u maruj manj ki tee timm Masiaweira kuukoo toonbiit paak kaa, njaan li tee timm nan tingbounj na njaateeb kur toonbiit paake.

³ Ti-i dia Yennu sennii, njanne saa wann nan ti set miu, ⁴ ki li-i tee ki soo yet a "N miu," njaan bia ki dia u sennii, li yoo tee faak daano, ki barmonii kaa u ni. ⁵⁻⁶ Ki wunba dia njooe Yennu maan, njooe set loono nan u yan kur. Ki jenna, daano nba yaa u gaa nana, see ki u binbenj tee nan Yiisa binbenj nba din tee bianjinba na. Njanne ki li daano saa bann nan u set gaa nan Yennu.

Ki jiin lomm sennu po

⁷ N walonkai, maa sobin lomm sennu nba ki teeni na, li ki tee sennpaann kaa, njaan li tee sennu nba ki i din doj gbat ki li yukira na poe, ki sennkperu mane tee Yiisa maan nba ki i din gbat na. ⁸ Njaan motana li bia daa tee nan sennpaann nae ki n sobin ki teeni, kimaan yoo lebitire, ki bunboun yentir, ki niib nunii yentir nan Yiisa barjanii. Sennu nae ki Yiisa binbenj ni din want nan monii, ki i binbenj na mun bia want nae.

⁹ Li-i tee ki wunba yaa u be yentu ni njaan ki ki loon u naa bik, njann u lek daa be bunboun ni; ¹⁰ ki daano nba loon u naa bik, u be yentu na ni, li paak, siar kaa u ni ki saa te wun tun biiti. ¹¹ Njaan wunba ki loon u naa bik, u be bunboun nie, ki u benu ni mun bia bon, ki bunboun manj dokin u numm powa, ki u ki laat waa saa siaminba po.

¹² N waas, Yennu nyik chabi i biita, Yiisa Masia sann ni; li paake ki n sobin teeni na. ¹³ N chanbaanba, i mi Yiisa nba ponj din yoo be mokmok nan mokmok na; li paake ki n sobin teeni na. Naasimm, i nyann Sintaanii, bonbiuk daano nawa; li paake ki n sobin teeni na.

¹⁴ N waas, yaa mi ti Baa Yennu na, li paake ki n sobin teeni na. N chanbaanba, yaa mi Yiisa nba ponj din yoo be mokmok nan mokmok na, li paake ki n sobin teeni na. Naasimm, yaa mok panj, ki Yennu momaan bia be i ni, ki i nyann Sintaanii, bonbiuk daano manj na, li paake ki n sobin teeni na.

¹⁵ I daa loon tingbounj na njaateeb binbenji. I bia daa loon tingbounj na bona. Li-i tee ki soo loon tingbounj na njaateeb binbenj, u ki loon ti Baa Yennu. ¹⁶ Niib mok nioj nan bin tun bi moj loomm, ki bia nian bona nba ki bi laat na, ki bia mok parbifaant, njaan linba na kur lek tee tingbounj na

ɲaateeb niɔŋɔ; li ki nyii ti Baa Yennu boor kaa. ¹⁷ Tingboun na tan saa gbenn, ki tingboun na ɲaateeb niɔŋ na mun bia saa gbenn, ɲaan wunba tuun Yennu yanbootoona, ɲɔɔe tan sii be mɔkmɔk nan mɔkmɔk.

Ki jiin Yiisa Masia dataak na po

¹⁸ N waas, durinya gbennu yoo baat. I ponj mi gbat a Masia dataak na saa baar; ki mɔtana, Masia datai bonchiann ponj baara, ɲanne te ki ti set bann nan durinya gbennu yoo baat. ¹⁹ Masia datai manj nyii ti nie, ɲaan bi ki tee ti yab kaa. Bi-i bonni tee ti yabie, timm nan ɲamme bo sii lakin be; ɲaan bi nyikita, ki li want nan bi ki tee ti yab setik nan mɔnii.

²⁰ Yiisa Masia nba tee popeendaanɔ nae sikin u Seyeenj i paak, ki u te ki i kur mi wannu nba took. ²¹ Tɔn, li ki tee a i ki mi wannu nba took kaa ki n sɔbin ki teeni na, ɲaan yaa ponj mi wannu manj na paake, ki bia mi nan faak wannu fɔk nan barmɔnii wannu na. ²² Ki ɲmee tee faak daanɔ? Li tee wunba yaa Yiisa ki tee Yennu Niganntɔɔ Masia nae. ɲɔɔe tee Masia dataak manj, ki yêen ti Baa Yennu nan u Bija Yiisa manj. ²³ Daanɔ nba yêen Yennu Bija Yiisa, ti Baa Yennu ki be nanɔ, ɲaan wunba piak ki yeen a u teen yada nan Yiisa tee Yennu Bijae, ti Baa Yennu be nanɔ.

²⁴ Yaa din sint gbat Yiisa maan nba pinpiik ni na, ii diar man. Li-i tee ki i dia maan manj, i sii gaa nan ti Baa Yennu nan u Bija Yiisa-e, ²⁵ ki mɔsonn nba ki u senn ki turit na tee manfoor nba kaa gbennue.

²⁶ N sɔbin linba na ki teeni ki chekinti ki jiin niib nba yaa bin kpanni na poe; ²⁷ ɲaan yimm ɲarin, Masia sikin u Seyeenj manj i paaka. Seyeenj manj nba biar be i ni na, i ji kii loon sɔɔ n wanni, kimaan Seyeenj manj mɔŋe wanti bont kur, ki u wannu manj tee barmɔnii wannu, ki ki tee faak wannu kaa. Li paak, ii yɔɔ kii gaa nan Yiisa man, nan Seyeenj manj nba wanti bianjinba na.

²⁸ Barmɔnii, n waas, ii gaa nan Yiisa man. Li-i tee ki i yɔɔ gaa nanɔie, ti sii mɔk parcheenn, ki kan di fei u boor, yoo nba ki u tan saa jen na. ²⁹ I mi nan Yiisa Masia tee popeendaanɔe; li paak, i mun bann nan binba kur tuun popeenn toona, bi mun tee Yennu waase.

3

Ki jiin Yennu waas po

¹ Lek gotir man lonbooru nba ki ti Baa Yennu mantik loont na. U lomm manj yab bonchiann, ki u teent u waas, ki ti set mun tee u waase. ɲaan tingboun na ɲaateeb ki mi taa tee nibooru nba, kimaan bi ki mi Yennu. ² N walonkai, mɔtana ti tee Yennu waase, ɲaan li lek daa ki wann yent taa tan sii

be bianjinba. Nnaan taa daa mi linbae na, a Yiisa-i tanj jen, ti tan saa la waa set tee bianjinbawa, li paak, ti tan saa kpint ki tee nan ɲɔɔ nae. ³ Ki bia jenna, binba kur daan u jenu man po, ɲamme dia bi mɔɲ fanu, nan waa be fanu bianjinba na.

⁴ Binba kur tuun biit, ɲamme biir Yennu sennu, kimaan toonbiit tumu biir Yennu sennue. ⁵ I mi nan Yiisa Masia din baar tingboun na ni a wun nyinn niib biite; ki biit kaa u ni.

⁶ Ki wunba kur gaa nanɔ, u ki tuun biiti. Nnaan wunba tuun biit, u daa ki bann Yiisa nba tee wunba, ki bia ki miu.

⁷ N waas, i daa saak sɔɔ n kpannini: daanɔ nba tuun popeentoona, ɲɔɔe tee popeendaanɔ, nan Yiisa nba tee popeendaanɔ na. ⁸ Sintaanii poɲ tee biitdaanɔe piinu niwa nan mɔtana, ki daanɔ nba tuun biit, ɲɔɔe tee Sintaanii yɔɔ. Yennu Bija Yiisa baar a wun biir Sintaanii toonae.

⁹ Binba kur tee Yennu waas nyii bi Baa Yennu-e, ki ki tuun biiti. Bi ki fit tuun biiti, kimaan baa gaar bi Baa Yennu binber na paak. ¹⁰ Nnaan binba kur ki tuun popeenn toona, bi ki tee Yennu waas kaa. Ki bia jenna, binba kur ki loon bi naa waas, bi ki tee Yennu waas kaa. Nnanne want binba tee Yennu waas nan binba tee Sintaanii waas.

Taa sii loon ti leeb bianjinba

¹¹ Yaa din dɔɲ gbat Yiisa maan nba pinpiik ni na tee nnae: a tii loon ti leeb. ¹² Li ki ɲan ki tii be nan Keenn nba din be bianjinba na; ɲɔɔ din tee bonbiiuk daanɔ Sintaanii yɔɔe, ki kpui u waarɔ. Bee paake ki u din kpuii? Kimaan u waarɔ toona din ɲan, ɲaan ki u yar bi. ¹³ Tɔn, n naa waas, li-i tee ki tingboun na ɲaateeb nami, i daa te ki li tei bakitnaunɔ.

¹⁴ Taa loon ti naa waas na, ɲanne want nan ti nyii kuun paɲ ni, ki be manfoor nba kaa gbennu ni. Nnaan daanɔ nba ki mɔk li lonbooru, ɲɔɔ ɲarin biar be kuun paɲ nie. ¹⁵ Ki jenna, wunba mun nân u naa bik, u tee nikpiiruko; ki i mi nan manfoor nba kaa gbennu kaa nikpiiruk ni.

¹⁶ Gotir man, Yiisa nba din gaar ti paak ki kpo nae wantit lomm nba tee bianjinba; ki li mun kpaa talase ki tin chibin ti saanmanii ti naa waas paak. ¹⁷ Daanɔ nba mɔk ki li janito, ɲaan la ki u naa bik pɔt siar, ki u baka kaa u ni, Yennu lomm kaa daanɔ man ni. ¹⁸ N waas, ti lomm man daa be ti mɔi ni kuukɔɔ kaa; ɲaan kii tee barmɔnii lomm nba sommit niibe.

Bianjinba ki ti sii mɔk parcheenn Yennu boor

¹⁹ Li-i tee ki ti tuun nna, ɲanne ki ti saa bann nan ti waa barmɔnii wannu, ki bia sii mɔk parcheenn Yennu boor. ²⁰ Li-i tee ki ti dudukit wantit nan ti mɔk biit, ɲaant man ki ti tiar nan Yennu-e chee ti dudukit, ki bia mi barii kur. ²¹ Tɔn, n walonkai, ti dudukit-i kii wannit nan ti tun bonkpetiri, ɲann ti mɔk parcheenn Yennu boor. ²² Ki jenna, ti-i dia u

sennii ki tuun linba pent u pari, ŋanne saa te ki u teent linba ki ti meio. ²³ Linba nae tee u sennu maŋ, a ti teen u Bija Yiisa Masia yada, kii loon ti leeb nan waa sennit bianjinba na. ²⁴ Binba kur dia u sennii maŋ, ŋamme gaa nano, ki u mun be bi ni. Ŋanne teen ki ti bann nan u yoo be ti ni, kimaan u Seyeeŋ na be ti ni.

4

Ki jiin Yennu Seyeeŋ bannu po

¹ N walonkai, i daa tee binba kur yaa bi mok Yennu Seyeeŋ na maan yada, ŋaan bikintib man, ki laan bi sei maŋ nyii Yennu boor amii lee, kimaan faak sokiniinba bonchiann nba kpann niib na poŋ baara, ki lin niib ni.

² Wunba kur ki seek piak u ni, ki u yaa u teen yada a bi din mar Yiisa Masia nisaarike, ŋooe mok Seek nba nyii Yennu peŋ. Li-i tee ki u yeen nna, ŋanne ki ti saa bann nan li tee Yennu Seyeeŋe. ³ Ŋaan wunba ki seek piak u ni, ki u yaa u ki teen yada nan bi mar Yiisa nisaarike, ŋooe ki mok Yennu Seyeeŋi. Li seek tee Yiisa dataak na yare. Bi din poŋ beti nan Yiisa dataak maŋ saa baara, ki motana u poŋ baar tingbouŋ na niwa.

⁴ N waas, yimm tee Yennu yabe, ki Yennu Seyeeŋ be i ni, ki mok paŋ ki gar Sintaanii nba be tingbouŋ na ni. Ŋanne te ki i nyann faak sokiniinba maŋ. ⁵ Ŋamme tee tingbouŋ na yab. Li paak te ki bi piak tingbouŋ na niow po, ki tingbouŋ na ŋaateeb fiin bi po. ⁶ Ŋaan timm ŋarin tee Yennu yabe; ki binba mi Yennu, ŋamme fiin ti maan ni. Ŋaan binba ki tee Yennu yabi, bi ki fiin ti po. Ŋanne te ki ti saa bann wunba mok Yennu Seyeeŋ nba want barmonii wanner, nan wunba mok Sintaanii seek nba want faak wanner na.

Yennu tee lomme

⁷ N walonkai, tii loon ti leeb man, kimaan lomm tee Yennu yare, ki binba mok lomm, ŋamme tee Yennu waas ki bia miu. ⁸ Yennu tee lomme, ki binba ki mok lommu, bi ki miu. ⁹ Yennu din sikin u Biyemmir tingbouŋ na ni a tin la manfoor u paak, ki nae fiit wannit nan Yennu set loont. ¹⁰ Lomm nba set tee lomm nan barmonii ki tee timm kaa loon ŋoo Yennu, ŋaan li tee ŋoo Yennu-e din loont, ki sikin u Bija tingbouŋ na ni ki u gaar ti paak ki kpo, ki teen ti maruŋ ŋoo Yennu boor, a tin la nyikinhab ti biit paak.

¹¹ N walonkai, Yennu nba loont bianjinba na, li kpaas talas ki tii munii loon ti leeb nna. ¹² Soo kaa ki mi la Yennu nan u ninbina, ŋaan ti-i loon ti leebie, Yennu sii yoo be ti ni, ki ti sii mok lomm nba ki u teent na nan barmonii.

¹³ Njooe bia sikin u Seyeen ki turit, nanne te ki ti bann nan ti gaa nano, ki u mun be ti ni. ¹⁴ Linba pukin biak, ti din laat u Bija, ki motana ti moontir nan u Baa Yennu-e sikino tingbouj na ni, a wuu tee tingbouj na njaateeb Tinntoo. ¹⁵ Wunba yaa u teen yada nan Yiisa tee Yennu Bija, njooe ki Yennu be u ni, ki u mun bia gaa nan Yennu. ¹⁶ Ki ti moj moj mun bann Yennu nba loont bianjinba, ki bia teen yada nan u set loont.

Yennu tee lomme, ki daano nba yoo mok lomm nna, njooe gaa nan Yennu, ki Yennu mun be u ni. ¹⁷ Ki jenna, li-i tee ki ti waa lomm sonu nan barmonii, Yennu buut daar-i tanj baar, ti kii mok jijeet, kimaan Yiisa binben nba tee bianjinba na, ti binben mun tee nnae tingbouj na ni. ¹⁸ Ti-i mok lomm, jijeet sii kaa. Li-i tee ki lomm setik be, jijeet kan la yaak kii be ti ni, kimaan tubdatu paake ki ti tuu jee. Li-i tee ki niro mok jijeet, u ki mok lomm nan barmonii.

¹⁹ Yennu-e sint loonit; nanne teen ki ti mun mok lomm. ²⁰ Daano nba yaa u loon Yennu, njan bia ki loon u naa bik, u tee faak daano. Li-i tee ki u ki loon u naa bik nba ki u laato nan u ninbina, nlee ki u sii fit loon Yennu nba ki u ki laato na nan u ninbina? ²¹ Yiisa din senn sennu ki yet a wunba loon Yennu, see ki u loon u naa bik mun.

5

Taa saa nyann jinjammii bianjinba

¹ Binba kur teen yada nan Yiisa tee Yennu Niganntoo Masia na, li yabe tee Yennu waas. Ki daano nba loon niro, u bia sii loon niro manj waase. ² Li-i tee ki ti loon Yennu ki tuun linba ki u sennii want na, nanne saa te ki tin bann nan ti loon Yennu waas; ³ ki li-i biaki tee ki ti dia u sennu, nanne want nan ti loono. Ki bia jenna, u sennu manj ki paari, ⁴ kimaan binba kur tee Yennu waas, njamme fit nyant tingbouj na ni jinjammii. Linba te ki ti nyant tingbouj na jinjammii na tee ti yada teenu nie. ⁵ Ki njmee sii nyant jinjammii manj? Wunba teen yada nan Yiisa tee Yennu Bija.

⁶ Njoo Yiisa Masia-e tee wunba din baar nan nyun nan son; u din ki baar nan nyun kuukoo kaa, njan u din baar nan son biak. Ki Yennu Seyeen tee siaradaano, kimaan Seyeen manj tee barmonii daano. ⁷ Ton, binba tee siaradamm manj tee bantaa: ⁸ njamme tee Yennu Seyeen, nan nyun nan son manj; ki bi bantaa na taan moyomm ki tee siara. ⁹ Nnae ki Yennu teen siara u Bija Yiisa po, ki u siara manj chee niro yar. Ti-i tee niro siara yadaie, njann ti saa teen Yennu siarae yada ki gar niro yar. ¹⁰ Wunba teen Yennu Bija manj yada, njooe mok Yennu siara manj u par ni; ki wunba ki teen u

siara maŋ yada, u yiinɔ faak daanɔe na, kimaan u ki teen yada nan linba ki Yennu pak u Bija po na tee mənii. ¹¹ Yennu siara maŋ tee nnae: a u turit manfoor nba kaa gbennu, ki manfoor maŋ nyii u Bija Yiisa nie. ¹² Wunba gaa nan Yennu Bija na, ɲɔɔe mək manfoor maŋ; ɲaan wunba ki gaa nan Yennu Bija maŋ-i, u ki mək li manfoori.

Ki jiin manfoor nba kaa gbennu na po

¹³ N sɔbin gbouŋ na ki teen yimm nba teen Yennu Bija yada nae, kimaan n loon ki i bann nan i mək manfoor nba kaa gbennu. ¹⁴ Tɔn, ti mei Yennu nan parcheenn, kimaan ti mi nan li-i tee ki ti meiɔ linba ki u loon wun turit na, tii mi nan u gaan ti miaru. ¹⁵ Ti-i mi nan u set gaan ti miaru, tin bann nan ti poŋ gaar linba ki ti miarɔ li po nawa.

¹⁶ Sɔɔ-i laat u naa bik ki u tuun biit nba kan baar nan kuumi, li daanɔ-ii mei Yennu u paak, ki Yennu n chab biitdaanɔ maŋ ki turɔ manfoor, kimaan u chabit binba tuun biit nba ki tee kuun yar ki teemm manfoa. ɲaan toonbisiar be, ki tee kuun toonn. N ki yaa yii mei Yennu kii teen binba tuun biit maŋ booru kaa. ¹⁷ Toona kur nba ki ɲan lek tee biite, ɲaan toonbisiar be ki kan baar nan kuumi. ¹⁸ Ki ti mi nan damm nba tee Yennu yab, bi ki tuun biiti, kimaan Yennu Bija Yiisa guub, ki bonbiiuk daanɔ Sintaanii kan fit teemm siari. ¹⁹ Ki ti bia mi nan timm Masiaweira tee Yennu yabe, ɲaan tingbouŋ na ɲaateeb kur nba ki tee Masiaweira na be Sintaanii nuu nie.

²⁰ Ti mi nan Yennu Bija Yiisa din sik tingbouŋ na ni ki tan turit yan a tin bann ɲɔɔ barmənii Yennu. Taa gaa nan u Bija Yiisa Masia na paak, ɲanne bia te ki ti gaa nan u Baa Yennu; ki ɲɔɔe set tee barmənii Yennu, ki bia tee daanɔ nba teent manfoor nba kaa gbennu.

²¹ N waas, nyint i mɔŋ pata ni man.

JÖÖNN

gbouŋ nba pukin ŋanlee ki u din sɔb ki tur Masiaweira nae na

Ki jiiin 2 Jöonn gbouŋ na po

Jöonn nba din tee Masiaweira saakɔɔ nae sɔb gbouŋ nba pukin ŋanlee na ki teen poo nan u waas, li paake tee Yiisaweira.

Gbounjinjin na tee baruŋo a bii loon bi leeb, ki bia tee kpaanii nba jiiin faak wantteeb nan bi wannu po.

¹ Min Jöonn nba tee Masiaweira saakɔɔ nae sɔbin gbouŋ na ki teen fin n niipoo nba ki Yennu ganna na, nan a waas. N looni nan barmɔnii, ŋaan min kuukɔɔ kaa loonini. Binba kur saak Yennu barmɔnii wannu na mun bia looni nnae. ² Min nan ŋamme looni, kimaan barmɔnii wannu be ti para ni ki sii yɔɔ be ti ni mɔkmɔk nan mɔkmɔk.

³ Ti Baa Yennu nan u Bija Yiisa Masia lomm nan ninbatinu nan parmaasir-ii be nan timm nba mi barmɔnii ki loon leeb na.

Ki jiiin lomm sɔnu po

⁴ N daan mɔk parpeenn bonchiann nan maa la a wasiat, ki bi waa barmɔnii wannu nba ki ti Baa Yennu sennit na. ⁵ N niipoo, n meia, ŋaant ki ti kur-ii loon ti naa walei. Linba na ki tee sennpaann kaa ki n sɔbina, ŋaan li tee sennu nba ki ti din dɔŋ gbat pinpiik niwa mɔkmɔk nan dinna nae. ⁶ Ti-i yɔɔ saak Yennu sennu, ŋanne want nan ti loonɔ nan mɔnii, ki sennu maŋ nba ki ti din gbia pinpiik niwa mɔkmɔk nan dinna na, li sennu yaa tii waa lomm sɔnu.

Ki jiiin kpinkpannii damm po

⁷ Tɔn, kpinkpannii damm bonchiann poŋ yat lokir kur po tingbouŋ na niwa, binba ki teen yada nan bi mar Yiisa ki u tee nisaarik na. Li nibooru tee kpinkpannii damme, ki bia tee Yiisa datai. ⁸ Li paak, ii mi man ki i tan kɔŋ linba ki i yiab li paak na, ki tan la i nyɔɔt kur Yennu boor.

⁹ Daansɔɔ nba ki gaan Yiisa Masia wannu bonŋann ŋaan pukii u mɔŋ yar, Yennu ki be nanɔ, ŋaan wunba saak wannu maŋ ki ki nyikiti, ti Baa Yennu nan u Bija Yiisa Masia be u ni. ¹⁰ Li-i tee ki daanɔ nba baar i boor, ki ki want Yiisa Masia wannu nba tooki, i daa gaanɔ i ŋei ni, ki taan daa foonto gbaa, ¹¹ kimaan wunba foonto, u mɔŋ taa daanɔ maŋ toonbiit poe na.

Mɔbonjoontii

¹² N mɔk mɔbona bonchiann ki loon ki n bo turi, ɲaan n ki loon ki n sɔb gbouɲ ni kaa ki turini. N mɔk dindann nan n saa baar ki gɔni, ki tin pak nan leeb, ki li-i tun nna, li saa maɲit bonchiann.

¹³ A niipoo nba ki Yennu gannɔ na waas foonta.

JÖÖNN

gbouŋ nba pukin ŋantaa ki u din sɔb nae na

Ki jiin 3 Jöonn gbouŋ na po

Jöonn nba din tee Masiaweira saakɔɔ nae sɔb gbouŋ nba pukin ŋantaa na ki teen tɔɔndaano nba sann tee Gayus na. Sɔbtɔɔ na din dont Gayus-e nan waa mɔk sommir nba ki teen Masiaweira na, ki bia tee kpaanii ki jiin biit daano nba ki bi yiu Diotrefes na po.

¹ Min Jöonn nba tee Masiaweira saakɔɔ nae sɔbin gbouŋ na ki teen n yɔɔk Gayus, fine ki n nian nan mɔnii.

² N yɔɔk, n mei Yennu a paak a fii mɔk laafia, ki a bont kur n somm fanu nan a seek nba be fanu Yennu boor bianŋinba na. ³ N mɔk parpeenn bonchiann nan ti naa wasiat nba daan baar, ki tan betin faa waa Yennu barmɔnii wannu na bianŋinba, ki a benu nae bia want li sɔnu nan mɔnii. ⁴ Siar ki penn n par ki mantik baar maa gbat a n waas waa wannu nba took na.

Ki jiin Yiisa baryanii mɔɔntii damm sommir po

⁵ N yɔɔk, faa sommit ti naa waas, nan binba lek tee saamm na, a tuun linba ŋane. ⁶ Baa tuu baar Masiaweira lakinu ni yoo nba, bi tuu tiar a burchint maŋ po. Li paak, bi-i tuu kii baar a boor, ki a ŋammit bi sɔnii ki sommitibie, ŋann a tuun bonŋanne na. Ii diab bonŋann kimaan bi tee Yennu yabe. ⁷ Laa tee Yiisa sann paak nae ki bi lin mɔɔntir u maan maŋ, ŋaan ki ki gaan siar binba ki tee Masiaweira na boori, ⁸ li paak, timm Masiaweira ŋarin, li kpaas talase nan tii gaan li nibooru saauŋ. Ŋanne saa te ki timm nan ŋamm-ii chentir Yiisa barmɔnii na wannu mɔɔntii.

Ki jiin jɔɔ nba ki bi yiu Diotrefes na po

⁹ N poŋ mi sɔb barsai nna ki tur Masiaweira nba be a boor na, ŋaan ki Diotrefes yêen n mɔb, kimaan u loon wun pur u mɔŋ nijaanne. ¹⁰ Li paak, mi-i taŋi baar, n saa fiit linba kur ki u tun, ki li tee bonbiir nan faak nba ki u pak biirit na. Ŋaan biit nba ki u tuun maŋ, li lek daa ki gboo u nummu. Ti naa waas nba tuu baar u boor na, u tuu ki gaanibi, ki damm nba tuu loon bin gaar ti naa waas maŋ saauŋ, u bia tuu ber nyinnib Masiaweira lakinu maŋ nie.

¹¹ N yɔɔk, daa tokii sɔɔ toonbiiti, ŋaan kii tuun linba ŋan. Wunba tuun bonŋann, u tee Yennu yɔɔe; ŋaan wunba tuun toonbiit, u ki bann Yennu.

Ki jiin joo nba ki bi yiu Demetrius na po

¹² Soo kur piak Demetrius-e; ki u benu nae want nan u waa barmonii wanneru; ki ti moŋ mun piako; ki a mi nan ti set tee barmonii damme.

Foontjoontii

¹³ N mok maan bonchiann ki loon ki n pak tura, ŋaan n ki loon ki n sobir gbouŋ ni kaa ki turani. ¹⁴ Ŋaan n mok dindann nan n saa baar ki la-a daa ŋanlelee na, ki tin pak nan leeb.

¹⁵ Parmaasir-ii be a paak. Ti yooonba foonta. Ti yooonba nba mun bia be a boor ni na, a foontib yeno yeno.

Gbouŋ nba ki JUUD din sɔb nae na

Ki jiin Juud gbouŋ na po

Juud din sɔb gbouŋ na a wun tur kpaaniie ki jiin faak wanteeb nba yaa bi tee Masiaweira na po.

¹ Min Juud nba tee Yiisa Masia toontunno, ki bia tee Jeems naa bik nae sɔbin gbouŋ na, ki teen niib nba ki ti Baa Yennu gannib ki loonib, ki Yiisa Masia guub na. ² Yennu ninbatinu nan parmaasir nan lomm-ii be nani bonchiann.

Ki jiin fai damm po

³ N naa walonkai, n ninbinn daan mon nan ki n sɔb gbouŋ ki turi, ki saan gaan tinnu nba tee ti kur yar na po; ŋaan motana li ji kpaas talas ki n sɔb kpaaniie, ki yin yabir i mon ki dia yada labaar nba ki Yennu tur u niib na fanu, ki daa saak ki sɔɔ lebitiri, ⁴ kimaan nisiab nba ki tiin Yennu na koo i sinsuuk ni woonin nie, ki lebit ŋoo Yennu ninbatinu labaar na, a bii tuun bi gbanant loonbiit; ki ki saak Yiisa Masia mɔbi; ŋoo kuukooe tee ti Yudaano nan ti Yomdaano. Biitdamm man tubdatu pon sɔb Yennu gbouŋ ni, ki li yukira.

⁵ Maa yaa n beti linba na, i pon gbat li kura, ki mir, ŋaan n loon ki n tiari li poe: Yennu din fat u niib ki nyinnib Ijpt tin ni, ŋaan li poorpo ki u kpai bi siab nba ki teeno yada na. ⁶ Nnae biak, malakanba nba din ki dia yaak nba ki Yennu turib na nan li sonu na, ki bia din ki biar be bi binbeboa sanpaapo na, ki Yennu baamm bant ki lub sarik bootsunsun nba bon ni, ki guu dagbenjir nba ki u saa bu bi buut na. ⁷ Nnae biak ki doi nba tee Sodom nan Gomora, nan digbana nba kpiar na niib din tuun chonchonsin, ki waa niɔŋ nba bi bonchiann, ki bi la tubdatu nba tee muu ki li dib mɔkmɔk nan mɔkmɔk; ki li tee kpaanii ki tur sɔɔ kur.

⁸ Nibooru man mun bia daa mɔk dudukit nba ki bi tuun biir bi gbanant, ki tee tubkangbata, ki bia sukii Yennu malakanba. ⁹ Naan malakanba saakoo nba ki u sann tee Maikel na, ŋoo nan Sintaanii nba din kon Moses gbanant paak na, ŋaan Maikel mon din ki sukir Sintaanii, u din betoe a "Yennu saa wanna yan." ¹⁰ Naan niib na ŋarin sukii bont kur nba ki bi ki bann li paake, ki tuun linba kur ki bi loon, nan bonkobit nba ki mɔk dudukit na, ki biir bi mon. ¹¹ Bonbiir be bi paak; kimaan bi wei Keenn sɔnbiiuk nawa; bi bia tee kpinkpanii damme likirii paak, nan Balam nba

din tee bianjinba na; ki bia tuun nan Kora nba din tun ki ki sak Yennu mɔb ki tan kpo na; bi mun tan saa kpo nnae. ¹² Bi tee barite i mɔtaauk jeet dinu ni, ki ki tiin Yennu, ki mɔk jawuuk ki dint bi mɔŋ kuukɔɔ. Bi tee nan sanpagbant nba ki baat nan saak ŋaan ki wouŋ da nae; ki bia tee nan tiinii nba ki loon lɔɔna nae, nan li lomm yoowa gbaa. Bi kpoe ki tɔr, kimaan bi jiina kur fikite ki koor. ¹³ Bi tee nan mɔkgebenir nyunpana nba fi ki pukir nan jakint nae. Bi bia tee nan ŋmaabira nba tuu ŋabir ki lin nae; ki bunbonchiɔŋ nba kaa gbennu be ki guub.

¹⁴ Enok, wunba waa Adam yaaboona munlore ni na, din sokin ki yet bi po a “Yennu nan u kasii malakanba tusaa tusaa baat ¹⁵ a wun bu nisaarik kur buut, ki biir binba kur ki tinɔ, ki ki sak u mɔb, ki tun toonbiit bianjinba; nan biitdamm kur nba pak mabiit nba kur ki biirɔ, ki bi baka kaa nanao bianjinba na.”

¹⁶ Bi tee bunburimii damme; bi numm ki mi gboo; ki bi tuun bi mɔŋ loonbiit, ki mɔk parbifaant bonchiann, ki korin niib a bin la baa loon linba.

¹⁷ N naa walonkai, ii tian man maan nba ki ti Yomdaano Yiisa Masia toomiinba din yet na. ¹⁸ Bi din yet a “Dajoontii man ni, niib nba waa bi mɔŋ gbanant loonbiit na tan saa fiir ki sarikiti.” ¹⁹ Li niboorue baat nan bokitu i sinsuuk ni. Bi gbanant loomm kɔɔe diab. Yennu Seyeeŋ na kaa bi ni. ²⁰ N naa walonkai, ii chee i para man, Masia labanann nba tee kasii na ni, kii mei Yennu, u Seyeeŋ paŋ ni, ²¹ kii tee niib nba ki Yennu loonib, kii guu yoo nba ki ti Yomdaano Yiisa Masia saa turi manfoor nba kaa gbennu, u ninbatinu na paak.

²² Binba dudukit laŋ na, ii tinib ninbaauk, ²³ ki fat leeb ki nyinnib Sintaanii muu ni; ki binba mɔk bi loonbiit dɔk na, ii tinib ninbaauk, ki bia kii mɔk janmaanii, ki daa nakii bi biit boori.

Yenpaku

²⁴ Yennu saa fit guui ki i daa baa, ki saa baar nani u tɔonn, yentsaakar ni, ki i ki mɔk biit, ki i sii mɔk parpeenn bonchiann; ²⁵ ŋɔɔ nba tee Yen-yenokɔɔ ki tinnit ti Yomdaano Yiisa Masia paak na, u yen paku nan yent nan paŋ nan bont kur yudant, yoo nba din gar na, nan mɔtana, nan mɔkmɔk nan mɔkmɔk. Mamɔmm.

FIITU

nba ki Yiisa Masia din fiit wann Jɔɔnn

Ki jiin Fiitu gbouŋ na po

Jɔɔnn fiitu gbouŋ na din sɔb, yoo nba ki Yiisaweira di biak, baa teen yada nan Yiisa Masia tee Yomdaano nae.

Sɔbtɔɔ na barjar tee wun tur li karinteebe dindann nan kpan-n-mɔŋ, ki bia te bii see bi yada ni, biak dinu ni nan mukisuk yoo.

Gbouŋ na ni bonchiann tee fiitu nan yirintue, ki tee nyina nba ki yoo maŋ Masiaweira saa bann li paak, ŋaan tee linba ki nileeb na kan fit bann li paaki.

¹ Maan nba ki Yiisa Masia din fiit na sɔb gbouŋ na nie. Yennu-e din turɔ maan maŋ a wun wann u toontunna linba saa teen mɔtana. Masia din tun u malaka, u toontunno Jɔɔnn boor, a wun betɔ maan maŋ kur. ² Ŋanne ki Jɔɔnn fiit linba ki u la na kur ki wann, ki li tee barii nba nyii Yennu boor, nan linba ki Yiisa Masia fiit ki wannɔ na. ³ Wunba karin sokinii mɔmaan nba sɔb gbouŋ na ni, parpeenn tee u yare, ki binba gbia mɔmaan maŋ ki saakir, parpeenn tee bi yare mun, kimaan yoo na pera ki linba na kur saa tun.

Ki jiin Masiaweira nba be digbana ŋanlore ni na po

⁴⁻⁵ Min Jɔɔnn-e sɔbin gbouŋ na ki teen Masiaweira nba be digbana ŋanlore ni, Asia yent ni na. Yennu nba din be, ki bia daa be, ki bia tan sii be mɔkmɔk nan mɔkmɔk, ki sei ŋanlore be u naangbouŋ tɔɔnn na, nan Yiisa Masia, wunba mɔɔntir Yennu maan nan barmɔnii, ki tee sinsinn daano nba din fiir kuun ni, ki bia tee tingbouŋ na kpanbara kur Kpanbar na, bi lomm nan parmaasir-ii be nani. U loont, ki gaar ti paak ki kpo, ki nyinnit ti toonbiit daabisin ni, ⁶ ki te ki ti tee u naan ni niib nba tee mannteeb, a tin tun u Baa Yennu toonn; ŋɔɔe yen paku nan paŋ mɔkmɔk nan mɔkmɔk. Mamɔmm.

⁷ Gotir man, u sii be sanpagbant ni ki baar. Sɔɔ kur ninbina tan saa lau, nan binba din ŋmu-u na gbaa. Yoo nba ki u sii baat na, tingbouŋ na niib kur saa bui u paak. Mamɔmm, li saa teen nnawa.

⁸ Ti Yomdaano Yennu, wunba mɔk paŋ kur, ki din be, ki bia daa be, ki bia tan sii be mɔkmɔk nan mɔkmɔk na, ŋɔɔe yeen a “Mine tee bont kur pinpiik nan li joontu.”

⁹ Tɔn, min Jɔɔnn nba tee i naa bik, ki taan nani ki di biak nan sukuru Yiisa paak na, maa din lin ki mɔɔntir Yennu maan, nan Yiisa barjanii na paake, ki bi jiin ki saan nanin

Patmos tinj nba ki nyun lintir na ni. ¹⁰ Ki lasir dasiar ki Yennu Seyeerj fiir n ni, ki n gbat kunkɔsaakar, ki li naan naatunn ki piak n poorpo, ¹¹ ki betin a n sob linba ki n laat na ki teen gbouŋ ni, ki nakin tur Masiaweira nba be digbana ŋanlore na ni, binba be Efesus nan Simirna nan Pegamum nan Tiataira nan Saadis nan Filadelfia nan Laodisea na.

¹² Ki n ŋmant ki yaa n got wunba piak ki teenin na; maa ŋmant yoo nba, ki n la salima fitsenta ŋanlore see. ¹³ Ki soɔ be li sinsuuk ni ki naan nisaarik Bik, ki lia liatfoouk ki li siit u taapant, ki salima gbann boob u nyaauk ni, ¹⁴ ki u yut peen nan gungunt na, ki u ninbina naan mupeenu, ¹⁵ ki u taapant nyirii nan kut nba ki bi tuu pur muu ni ki li nyirii bianjinba na, ki u kunkɔr fu nan siok kpenu nba tuu fu bianjinba na. ¹⁶ Ki u kub ŋmaabira ŋanlore u niidiitu, ki jukbanjiak nba di mɔleemii tant nyii u mɔb ni, ki u numm po yeen nan yonnu nba tuu yeen yonsuuk ni na. ¹⁷ Maa lau yoo nba, ki n baa dɔɔr u tɔɔnn nan kpeemmɔ na. Ki u jii u niidiitu ki yii n paak, ŋaan yet a “Daa tiin janmaanii; mine tee bont kur pinpiik nan li joontu; ¹⁸ ki bia tee footɔɔ na, ki din kpo, ŋaan mɔtana n fiira, ki sii fo mɔkmɔk nan mɔkmɔk, ki bia mɔk kuun nan kpeentinj panj; ¹⁹ li paak, a sob linba ki a la mɔtana na, nan linba be mɔtana, nan linba tan saa tun yoo nba waa. ²⁰ Ŋmaabira ŋanlore nba ki a la n niidiitu ni, nan salima fitsenta ŋanlore na woonin ni paak tee nnae: ŋmaabira ŋanlore nae tee n weira nba be digbana ŋanlore na malakanba, ki fitsenta ŋanlore na mun tee n weira bujir munlore manj.”

2

Masia mɔmaan nba tee Efesus teeb yare na

¹ Ki wunba ki n lau na betin a n sob mɔmaan na ki tur u weira nba lakin be Efesus doo ni na malaka a:

“Labaar na nyii wunba dia ŋmaabira ŋanlore u niidiitu ni, ki bia somm salima fitsenta ŋanlore sinsuuk ni na boore. ² Ŋɔɔe yet a: N mi i toona nba tee bianjinba, nan yaa yabir ki tuun toonjana nan sukuru bianjinba, ki bia mi nan i ki loon nibiit i sinsuuk ni, li paake ki i din bikin binba tuu yaa bi tee n toomiinba ŋaan ki ki tee na, ki bann nan bi tee fai damme. ³ N mi nan i mɔk sukuru ki dii biak n paak, ŋaan i ki nyikimi. ⁴ Ŋaan i biit tee nnae: i ji ki loonin nan yaa din sint loonin bianjinba na. ⁵ Tiat man yaa din tuu be bianjinba ŋaan ji tan lebit na. Nyikin i biit manj ŋaan kii tuun yaa ponj tuu tuun bianjinba sinsinn ki li ŋan na; li-i tee ki i kan nyik i toonbiiti, n saa baar i boor ki jii i fitsentir na li sinsetboor. ⁶ Ŋaan yaa tuun linba ki li

ɲane na: i ki loon toona nba ki Nikola teeb tuun na, nan n mɔŋ nba ki loon toona nba ki bi tuun na.

⁷ “Wunba mɔk tubir, wun gbiint linba ki Yennu Seyeen na yeen ki teen Masiaweira na.

“Wunba nyann nyannu na, ɲɔɔe ki n saa turɔ sɔnu ki wun di manfoor tilɔɔna nba be Yennu boor, siaminba ki bi yir Paradais* na.”

Masia mɔmaan nba tee Simirna teeb yare na

⁸ Ki wunba ki n lau na bia betin a n sɔb mɔmaan na ki tur u weira nba lakin be Simirna doo ni na malaka a:

“Labaar na nyii wunba tee bont kura pinpiik nan li joontu na boore; ɲɔɔe din kpo ki tan bia fiir kuun ni na.

⁹ ɲɔɔe yet a: N mi i biak dinu po, ki bia mi nan i tee nandamme, ɲaan mamɔmm, Yennu boor, i tee mɔkitae; ki n mi nan nisiab piak ki biir i sana, ki bia yaa bi tee Juu teebe, ɲaan ki ki tee; bi tee Sintaanii niibe. ¹⁰ I daa tiin janmaanii nan biak nba baat i paak na. Gotir man, Sintaanii saa te bin soor i siab ki kɔɔmm dansarik ki bikimm, i bia tan saa di biak ki saa dian daa piik; ɲaan ii teenin yada mɔkmɔk nan i kuun, ki n tan saa pi-i piinii nba tee manfoor.

¹¹ “Wunba mɔk tubir, wun gbiint linba ki Yennu Seyeen na yeen ki teen Masiaweira na.

“Wunba nyann nyannu man, u kan la kuun nba pukin munlee na.”

Masia mɔmaan nba tee Pegamum teeb yare na

¹² Ki wunba ki n lau na bia betin a n sɔb mɔmaan na ki tur u weira nba lakin be Pegamum doo ni na malaka, ki yet a:

“Labaar na nyii wunba mɔk jukbanjiak nba di mɔleemii na boore. ¹³ ɲɔɔe yet a: N mi nan siaminba ki i be na tee siaminba ki Sintaanii naangbouŋ na be-e, ki n mi nan i set dia n sann. Baa din tan kpai Antipas nba din tee n siara daano nan barmɔnii, i mɔŋ doo nba ki Sintaanii be na ni, li yoo man gbaa ki i ki yê n sɔnu. ¹⁴ ɲaan mamɔmm, i mɔk biit ɲanlee nnae, ki n yaa n wanni: siab be i sinsuuk ni ki dia Balam sennu; ɲɔɔe din wann Balak waa saa teen bianinba ki te ki Israel teeb n tun biit na. U din te ki bi ɲman tingbann nant, ki bia te ki bi chomm nan leeb.† ¹⁵ Li mun bia tee nnae i sinsuuk ni, ki i siab mun waa Nikola teeb man wannu. ¹⁶ Li paak, ii nyik i toonbiit man; li-i kii tee nnai kaa, n saa baar mɔtana nan jukbanjiak nba tantir ki nyi n mɔb ni na, ki kɔn biir li nibooru.

* 2:7 2.7 Yendouŋ sanleere tee Paradais. † 2:14 2.14 Bi din ɲman Moab tingbann nant, ki chomm nan Moab poob.

17 “Wunba mək tubir, wun gbiint linba ki Yennu Seyeen na yeen ki teen Masiaweira na.

“Wunba nyann nyannu na, ɲɔɔe ki n saa turɔ jeet nba be woonin ni ki bi yi mana na, ki wun di, ki n bia saa turɔ tanpeenn nba ki sanpaann sɔb li paak, ki sɔɔ ki mir, see fin nba gaar na kuukɔɔ.”

Masia mɔmaan nba tee Tiataira teeb yare na

18 Ki wunba ki n lau na bia betin a n sɔb mɔmaan na, ki tur u weira nba lakin be Tiataira doo ni na malaka a:

“Labaar na nyii Yennu Bija nba ki u ninbina naan mupeenu, ki u taapant bia nyirii nan baa tuu nyirik kutmɔnt bianjinba na boore. 19 ɲɔɔe yet a: N mi i binben nba tee bianjinba, ki bia mi i lomm, nan i yada teenu, nan i toona, nan yaa mək mintir bianjinba, ki bia mi nan i toonjana tumu pukii ki gar i sinsinn toona nawa. 20 ɲaan i biit tee nnae: yaa sak poo nba ki bi yiu Jesebel, ki u yaa u tee Yennu sɔkiniie, ki ji taan be i boor ki kpann n toontunna, ki wantib a bii chomm nan leeb kii biaki di pata jeet na. 21 N turɔ yoo a wun lebit u binben, ɲaan ki u ki sak wun nyik u chonchonsin na. 22 Li paak, n saa jiiu ki lu-u biak gado paak, nan binba tuu lakin chomm nano na kur; li-i kii tee ki bi nyik biit nba ki bi lakin tuun nano na, n saa kɔɔmm biak gbenjir ni, 23 ki kpi u weira na kur; ki n weira na saa bann nan mine tee wunba mi niib dudukit nan bi loomm nba tee bianjinba, ki saa tur sɔɔ kur u toona nyɔɔt nba tee bianjinba.

24 “Yimm nba biar Tiataira ki ki waa poo maɲ wannbiiuk, ki bia ki waa linba ki siab yir Sintaanii woonin ni labaar na, n yeen yimme a n kan jinni jik-kpiata. 25 Ii dia man linba ki i mək na fanu, mək mək nan yoo nba ki n tan saa baar.

26-27 Wunba nyann nyannu na, ki tuun n loomm ki ki nyiki, n saa turɔ paɲ nba ki n gaar n Baa boor na booru, ki wuu mək tingbouɲ na ni booru kur yiikoo, ki sii diab nan paɲ, ki saa fit biirib nan faa tuu dia kut patu ki faa boba yee bianjinba na. 28 N bia saa tur li yɔɔ sanyafaar ɲmaabir na.

29 “Wunba mək tubir, wun gbiint linba ki Yennu Seyeen na yeen ki teen Masiaweira na.”

3

Masia mɔmaan nba tee Saadis teeb yare na

1 Ki wunba ki n lau na bia betin a n sɔb mɔmaan na ki tur u weira nba lakin be Saadis doo ni na malaka a:

“Labaar na nyii wunba mək Yennu Sei ɲanlore nan ɲmaabira ɲanlore na boore. ɲɔɔe yet a: N mi i toona

nba tee bianjinba, ki bia mi nan niib dukii a i fo, n̄aan i ki fo. ² Li paak, fiit man ki yabir ki i binberj nba biar na daa kpenn gbenti, kimaan toona nba ki i tuun na ki gboot Yennu nummi. ³ Li paak, ii tian man wannu nba ki i din gbat ki waa na. Ii diar man n̄aan nyik i toonbiit na tumu, n̄aan li-i tee ki i ki fiir, n saa baar i boor nan nanyuko nba tuu baar bianjinba nae, ki i kan bann n baaru yoo. ⁴ N̄aan i siab be Saadis ki bi para ki m̄ok jakinti. N̄amme saa lia tapeenii, ki min nan n̄amm sii tok, kimaan baa jaj nann na paak. ⁵ Wunba nyann nyannu na, u tan saa lia tapeenii na, ki n tan kan kpeen u sann binba m̄ok manfopaann na gbouj na ni. Ki n tan saa yet n Baa nan u malakanba na paanu ni a li daano tee n yooe.

⁶ “Wunba m̄ok tubir, wun gbiint linba ki Yennu Seyeen na yeen ki teen Masiaweira na.”

Masia m̄omaan nba tee Filadelfia teeb yare na

⁷ Ki wunba ki n lau na bia betin a n sob m̄omaan na ki tur u weira nba lakin be Filadelfia doo ni na malaka a:

“Labaar na nyii wunba tee Popeendaano, ki bia tee Barm̄onii daano na boore; ki u dia Defid peenu* na, ki li-i tee ki u loot gann, soo kan fit looni; ki wuu biaki loon, soo kan fit looti. ⁸ N̄yooe yet a: N mi i toona nba tee bianjinba. Gotir, n loot ganne ki turi, ki soo kan fit looni. N mi nan pañ nba ki i m̄ok na waar, n̄aan linba na kura, i bia lek dia n wannu na, ki ki noi nan i ki mimi. ⁹ Nnara, binba tee Sintaanii niib, fai damm nba yaa bi tee Juu teeb n̄aan ki ki tee na, n saa te ki bin baar ki baa fabin i toonn, ki bann nan n set looni. ¹⁰ Kimaan yaa sak n maan ki m̄ok mintir na paak, n saa dia-i bonjann ki i tan kan koo bonbiir nba baat durinya na kur paak a lin bikin tingbouj na niib na ni. ¹¹ N baate motana. Ii dia man linba ki i m̄ok na fanu, ki soo tan daa fiar i nyoot manji. ¹² Wunba nyann nyannu na, n saa teeno Yennu diiuk ni jaantarike, ki u ji kan nyi lenji. Ki n bia saa sob Yennu sann u paak, ki sob Yennu doo sann u paak, ki bia sob n m̄oj sanpaann na u paak. Yennu doo mane tee Jerusalem paann nba saa nyi Yendouj ni, Yennu boor, ki sik tinj na ni na.

¹³ “Wunba m̄ok tubir, wun gbiint linba ki Yennu Seyeen na yeen ki teen Masiaweira na.”

Masia m̄omaan nba tee Laodisea teeb yare na

¹⁴ Ki wunba ki n lau na bia betin a n sob m̄omaan na ki tur u weira nba lakin be Laodisea doo ni na malaka a:

“Labaar na nyii wunba sann tee Monii na boore; ki u tee siara daano nba tee barm̄onii daano ki tee siara fanu;

* 3:7 3.7 Defid peenu paak tee “u yiikoo.”

ki bia tee linba kur ki Yennu nan na yudaano. ¹⁵ Njooe yet a: N mi i toona nba tee bianjinba; i ki toni, i bia ki mei, njaan n bo loon ki yii tee li yenne; ¹⁶ njaan yaa ki ton ki bia ki mei na, n saa siirie pia teriku.

¹⁷ “Yimme yeen a i tee mokitae ki mok linba kur ki i loon, ki siar kan potiiini, njaan ki ki mi yaa mok parbiir nan ninbaauk bianjinba. I tee nandamme, ki somm yana, ki tee joonii. ¹⁸ Li paak, n kpaaniie a ii daa salima nba tee salimmona n boor ki set la mokint, ki bia daa tapeenii ki dokin i fei na, ki bia daa kpan ki ban i ninbina kii laat. ¹⁹ Binba kur ki n loonib na, n kpaamme ki daar bi tuba. Li paak, nyikin man i toonbiit ki daa jerimi. ²⁰ Nnara, n see tammob ni ki kpaan gann; wunba gbat n kunkor ki loot gann man, n saa koo u boor, ki min nan njoo saa lakin di. ²¹ Wunba nyann nyannu na, n saa turu yaak ki wun tan lakin kar nanin, n naangbouj na paak, nan maa nyann nyannu kur ki lakin kar nan n Baa Yennu, u naangbouj paak bianjinba na.

²² “Wunba mok tubir, wun gbiint linba ki Yennu Seyeen na yeen ki teen Masiaweira na.”

4

Baa jiantir Yennu bianjinba Yendouj ni

¹ Li poorpo ki n bia la Yendouj gann loot, ki n gbat kunkor nba ki n mi gbat na, ki li bia piak ki teenin, ki naan naatunn nba tuu mo bianjinba na; ki kunkor manj betin a, “Domin nna, ki n saa wanna linba na poorpo linba saa tun.” ² Li taakpaak ni, ki Yennu Seyeen na fiir n ni, ki n la ki soo kar naangbouj paak Yendouj ni, ³ ki u numm po nyirii nan tanbinyinyira nba daauk paar ki bi yir jaspaa nan kaneliann* na, ki naatooruk boon ki lint naangbouj na, ki naatooruk manj tee nan bonbonwuwur na. ⁴ Ki naangbant piinlee nan njanna doo lint naangbouj manj. Ki saakab piinlee nan banna lia tapeenii ki yir salima fokirii, ki kar naangbant piinlee nan njanna manj paak. ⁵ Ki sanyikintii nyi naangbouj manj ni nan fuut nan satianii. Ki fita njanlore lakin di naangbouj na tooon, njanne tee Yennu Sei njanlore na. ⁶ Ki siar naan mookgbenjir ki doo naangbouj na tooon ki nyirii nan mianu na.

Ki bonfoa banna be lej ki lint naangbouj na, ki mok ninbina bonchiann bi numm po nan bi poorpo kur. ⁷ Ki sinsinn bonfoor na naan yanbor, ki wunba waa banlee na mun naan naajak, ki wunba waa bantaa na numm po naan

* 4:3 4.3 Jaspaa tee bonbonwuwure, ki kaneliann tee bonmuuj.

nisaarik numm po, ki wunba waa banna na mun naan baakir nba yukir. ⁸ Ki bonfoa banna na kur mək kpinkpant ɲanloob-loob, ki bia mək ninbina bonchiann bi gbanant kur po. Ki yonnu nan nyiok kur bi ki nyikit yanii yinu. Bi yiin a,

“Kasii, kasii kasiie tee ti Yomdaano Yennu,
wunba mək paɲ kura, ki din be, ki bia daa be,
ki bia tan sii be mək mək nan mək mək.”

⁹ Bonfoa banna na-i taɲi teen wunba kar naangbouɲ na paak ki be mək mək nan mək mək na niipoouk nan dontir nan paku, ¹⁰ li yooe ki saakab piinlee nan banna na tuu baa fabin wunba kar naangbouɲ maɲ paak na tɔɔnn, ki pukii ɲɔɔ nba be mək mək nan mək mək na. Bi bia tuu yit bi fokirii nae ki bir naangbouɲ na tɔɔnn ɲaan yeen a,

¹¹ “Ti Yomdaano Yennu, li jaɲ nan tin jianta,
ki tura baakir nan pakuwa,
kimaan fine din nan bont kura.
A loomm paake ki a naamii maɲ kur be,
ki mək manfoor.”

5

Ki jiin gbanpɔɔbir nan Pegann na po

¹ ɲanne ki n bia la wunba kar naangbouɲ paak na dia gbanpɔɔbir u niidiitu, ki gbouɲ maɲ mək sɔbnii li numm po nan li poor po, ki bi jii tiik yiit ki tabin li mɔi ɲanlore na. ² Ki n la malaka nba mək paɲ, ki u mɔontir nan kunkosaakar a “ɲmee jaɲ nan wun tabit gbanpɔɔbir na yiit ki pɔbitiri?”

³ ɲaan ki sɔɔ kaa Yendouɲ ni, koo tingbouɲ na ni, koo kpeentɲ, ki jaɲ nan wun pɔbit gbanpɔɔbir na, ki got li nɔɔk ni. ⁴ Ki n bui bonchiann, kimaan sɔɔ nba kaa ki jaɲ nan wun pɔbit gbanpɔɔbir na, ki got li nɔɔk ni na. ⁵ ɲanne ki saakab na yeno yetin a n daa bui, a n got wunba nyii Juda maaru ni, ki u sann tee Juda Yanbɔr na, wunba tee Defid Yaaboonjaann ki nyann bonsiar kur na, ɲɔɔe saa fit tabit yiit ɲanlore na ki pɔbit gbanpɔɔbir maɲ.

⁶ Ki n la Pegann ki u see naangbouɲ na boor, ki bonfoa banna nan saakab na see ki lintɔ; ki Pegann na tee nan Pegann nba ki bi kpii u ɲaan ki u fiir kuun ni na, ki mək yina ɲanlore, ki bia mək ninbina ɲanlore nba tee Yennu Sei ɲanlore nba ki u tumm tingbouɲ na kur ni na. ⁷ Ki Pegann na saan gaar gbanpɔɔbir na, daano nba kar naangbouɲ paak na niidiitu ni. ⁸ Waa gaar gbanpɔɔbir na yoo nba, ki bonfoa banna, nan saakab piinlee nan banna na baa fabin u tɔɔnn, ki saakab na kur dia bai nan salima senii, ki bonnunubit nba see Yennu niib miaru taar ni na gbee senii na. ⁹ Ki bi yiin yanpaan ki teen Pegann na ki yeen a:

“A set jaŋ nan fan gaar gbanpɔɔbir na
 ki tabit li yiit ŋanlore nawa,
 kimaan a din kpoe ki jii a sɔn
 ki daa niib ki tur Yennu;
 niib maŋ nyii booru kur ni,
 nan mabooru kur ni, nan maaru kur ni,
 nan tingboun na yent kur nie.

¹⁰ A bia te ki bi tee a naan ni niib nba tee mannteeb,
 a bin tun Yennu toona;
 ki bi sii yen tingboun na teeb.”

¹¹ Li poorpo biak ki n got la malakanba tusaa tusaa tusaa,
 ki bia gbat bi kunkɔra, ki bi ŋaa lint bonfoa banna nan
 saakab nan naangboun na. ¹² Ki n gbat ki bi yeen nan
 kunkɔsaakar a:

“Pegann nba ki bi din kpuii ki u fiir na,
 ŋɔɔe jaŋ nan wun gaar paŋ nan mɔkint nan yan
 nan nyannu nan baakir nan dontir nan paku.”

¹³ Ki linba kur Yennu din nan, ki li be sanpaapo, nan
 tingboun na ni, nan kpeentij, nan linba be mɔkgbeŋa ni
 na, n gbat bi kur yeen a,

“Paku nan baakir nan dontir
 nan paŋ kur-ii be wunba kar naangboun na paak
 nan Pegann na paak mɔkmɔk nan mɔkmɔk.”

¹⁴ Ki bonfoa banna na sak ki yet a “Mamɔmm.” Ki saakab
 na kur baa fabin Yennu nan Pegann na tɔɔnn ki jiantib.

6

Ki jiin yiit na po

¹ Li poorpo ki n la Pegann na tabit yiit ŋanlore na yenn,
 ki n gbat bonfoa banna na yeno kunkɔr, ki li tee nan satianii
 na ki yiin a “Baat.” ² Ki n got ki la taanpeen, ki wunba jako
 na dia tadaauk, ki bi turɔ naan fokirik, ki u nyii, ki tee paŋ
 daano, a wun kɔn nyann bonsiar kur.

³ Ki Pegann na bia tabit yiit nba pukin ŋanlee na, ki n
 gbat bonfoor nba pukin banlee na kunkɔr, ki u yiin a “Baat.”

⁴ ŋanne ki n la taanmɔŋ nyii ki set, ki bi tur wunba jako na
 yaak, a wun nyinn parmaasir tingboun na ni, ki te ki niib-ii
 kpi bi leeb; ki bi bia kubino jukbanjagbenjir.

⁵ Ki Pegann maŋ bia tabit yiit nba pukin ŋantaa na, ki n
 bia gbat ki bonfoor nba pukin bantaa na yiin a “Baat.” Ki
 n bia la ki taanboŋ see leŋ, ki wunba jako na dia linba ki bi
 bikii bona na u nuu ni. ⁶ Ki n gbat fuut, ki li tee nan kunkɔr
 na, ki nyii bonfoa banna na ni, ki yeen a, “Boroboro dii
 ŋmanbanj tee daar paauko, ki karwanta ŋmanbanj muntaa
 mun tee daar paauk; a ŋaan daa te ki kpan tiinii nan daan
 tiinii na namii.”

⁷ Ki Pegann na tabit yit nba pukin nanna na; ki n gbat kunkor nyii bonfoor nba pukin banna na boor, ki yiin a "Baat." ⁸ Nanne ki n la taanpeenwuwur, ki wunba jako na sann tee Kuun; ki kpeentij mun waa u poor; ki Yennu turib yikoo a bin kpi tingbouj na niib bokitu munna yenn, a bin kpib tobii ni nan kon nan yiarii, ki bia te tingbouj na bonkobibiit n kpib.

⁹ Ki Pegann na bia tabit yit nba pukin nannmu na, ki n la binba ki niib din kpiib kimaan baa din dia Yennu maan, nan barnanii nba ki bi din mok na paak, ki bi be binbintir na nyakir ni, ¹⁰ ki yikin sanpaapo ki yeen a, "Ti Yomdaano Yennu, fin nba tee popeendaano ki bia tee barmonii daano, li saa yukir nlewa ki a tan bu tingbouj na niib buut ki dat bi tuba, baa kpiit na paaki?" ¹¹ Nanne ki bi tur bi kur liatfopeenii, naan yetib a "Ti foi waan kii guu yoo nba ki bi tan saa kpi i toontunleeb nan i naa waas ki gbenn, nan baa din kpri-i bianinba na."

¹² Ki n la Pegann na tabit yit nba pukin nanloob na; ki tij jek bonchiann, ki yonnu bonn chimm, ki nmaarik mun monn nan son na. ¹³ Ki nmaabira nyii sanpaapo ki baa tij ni, nan wouj nba tuu nik kinkan, ki u loona n baa bianinba na. ¹⁴ Ki sanpaak pobin pobin nan gbanpobir na ki bot, ki kunkona nan gbingbana kur chat chat siaminba ki li tuu be na. ¹⁵ Nanne ki tingbouj na kpanbara, nan nijaana, nan lanjimanba yudamm, nan nitarinyika, nan pandamm, nan soo kur, binba tee daaba, nan binba yen bi moj, ki bi kur chiar ki koo tanfiat nan wontii, joot ni, ¹⁶ ki yeen a jofokit nan tana na n baa bi paak, ki wunba kar naangbouj paak na daa laatib, ki tin nyi Pegann na wutoor ni, ¹⁷ kimaan wunba kar naangbouj paak na nan Pegann na wutoor dagbenjir daar man baara, ki soo kaa ki saa set bi wutoor man toonni.

7

Ki jiin Israel teeb po

¹ Li poorpo ki n la malakanba banna, ki bi see tingbouj na loka nanna na ni, ki dia wouj nba nyi loka kur po na, a li daa da tij na paak, koo mokgbeja ni, koo tisiak paaki. ² Li yoo ki n la malakagano, ki u nyii yondopo, ki dia dok nba tee manfodaano Yennu yar na; ki u yikin nan kunkosaakar, ki yeen malakanba banna nba ki Yennu turib yaak a bin biir tij nan mokgbeja na, ³ a bi daa biir tingbouj na, nan mokgbeja na, nan tiinii na, see ki bi tan dok Yennu toontunna bi yugbia paak sinsinna. ⁴⁻⁸ Ki n gbat binba ki bi dokib Yennu dok na kann, ki li tee niib tuskobik nan tusaa piinna nan tusaa nanna, ki bi nyii Israel booru kur ni.

Niib tusaa piik nan ŋanlee-e nyii Juda booru ni,
 ki niib tusaa piik nan ŋanlee nyii Rubenn booru ni,
 ki niib tusaa piik nan ŋanlee nyii Gaad booru ni,
 ki niib tusaa piik nan ŋanlee nyii Aser booru ni,
 ki niib tusaa piik nan ŋanlee nyii Naftali booru ni,
 ki niib tusaa piik nan ŋanlee nyii Manase booru ni,
 ki niib tusaa piik nan ŋanlee nyii Simeonn booru ni,
 ki niib tusaa piik nan ŋanlee nyii Liifai booru ni,
 ki niib tusaa piik nan ŋanlee nyii Isakar booru ni,
 ki niib tusaa piik nan ŋanlee nyii Sebulunn booru ni,
 ki niib tusaa piik nan ŋanlee nyii Joosef booru ni,
 ki niib tusaa piik nan ŋanlee mun nyii Benjaminn booru
 ni.

Ki jiin nibur nba din lakin na po

⁹ Li poorpoe ki n la nibur ki bi kaa kann, ki nyii tingboun na yent kur ni, nan nibooru kur ni, nan maaru kur ni, nan mabooru kur ni, ki lia liatfopeenii, ki see naangboun nan Pegann na tɔɔnn, ki dia biabfaat bi nii ni, ki yikin nan kunkɔsaakara ki yeen a, ¹⁰ “Tinnu nyi ti Yomdaano Yennu nba kar naangboun paak nan Pegann na boore.” ¹¹ Ki malakanba na kur set ki lint naangboun na, nan saakab na, nan bonfoa banna na, ki baa finfaba naangboun na tɔɔnn, ki jiantir Yennu, ¹² ki yeen a, “Mamɔmm, paku nan dontir nan yan nan niipoturu nan baakir nan paŋ nan yiikoo tee Yennu yare mɔkmɔk nan mɔkmɔk. Mamɔmm.”

¹³ Ki saakab na yeno boin a “Ki binba lia liatfopeenii na tee lamme, bi nyii lee?” ¹⁴ Ki n jiin a, “Chanbaa, fine mi, ŋaan min ki mi.”

Ki u yetin a, “Niib na nyii biakgbenjir na nie, ki wuur bi liatfokit Pegann na son ni, ki li ji peen, ¹⁵ li paake ki bi see Yennu naangboun na tɔɔnn, ki tuun teenɔ, yonnu nan nyiɔk, u jiantu diiuk na ni, ki ŋɔɔ Yennu nba kar naangboun na paak na sii be namm, ki u maasu sii dɔɔk bi paak; ¹⁶ ki kon koo nyunnyukuru kan mi soorib, ki yonnu tonu koo tongbenjsiar kan mi toŋ bi gbanu, ¹⁷ ki Pegann nba be naangboun tɔɔnn na sii guub, ki saan namm nyunbuur nba teen manfoor na boor, ki Yennu saa fiar bi ninnyuut kur.”

8

Ki jiin yiit nba pukin ŋanlore na po

¹ Pegann na nba tabit yiit nba pukin ŋanlore na yoo nba, ki Yendoun ni ŋmin surimm, ki yann waan. ² Li poorpoe ki n la malakanba banlore nba see Yennu tɔɔnn na gaar naatuna ŋanlore. ³ Ki n bia la malakagano ki u dia salima seŋ ki saan set binbintir na tɔɔnn. Ki Yennu turo bonnunubit

bonchiann a wun pukin Yennu niib kur miaru na ni, ki jii paan salima binbintir nba see naangbouŋ tɔɔnn po na, ki tur Yennu. ⁴ Ki bonnunubit na munyuut nan Yennu niib na miaru nyii malaka nba see Yennu tɔɔnn na nii ni, ki do sanpaapo. ⁵ Ki malaka na jii salima seŋ na ki mɔɔr muu binbintir na paak, ki gbeen seŋ na, ki kpaar mɔɔn tingbouŋ na ni. Ki saak tian, ki fuut fu, ki sanyikintii nyikii, ki tin damm.

Ki jiin naatuna ŋanlore na po

⁶ Ki malakanba banlore nba dia naatuna ŋanlore na teen siir nan bin peb naatuna maŋ.

⁷ Sinsinn malaka na nba dɔŋ pebir u naatunn na, ki sakaana nan muu ŋmat nan sɔn ki mɔɔn tingbouŋ na ni, ki tingbouŋ na bɔkitu muntaa ni yenn, nan li tiinii nan li mɔmaasa kur dii muu.

⁸ Malaka nba pukin banlee na nba pebir u naatunn na, ki bi lu siar ki li naan jɔgbenjir ki di muu, ki tan baa tingbouŋ na mɔkgbeŋa kur ni, ki mɔkgbeŋa na bɔkitu muntaa ni yenn kpant sɔn, ⁹ ki linba be mɔkgbeŋa na ni bɔkitu muntaa ni yenn kpo kpo, ki ŋarint nba paa mɔkgbeŋa paak na, ki li bɔkitu muntaa ni yenn biir.

¹⁰ Malaka nba pukin bantaa na nba pebir u naatunn na, ki ŋmaabir gbenjir nba di ki naan muu na nyii sanpaapo, ki tan baa kpenii nan nyuntona nba be tingbouŋ na ni, li bɔkitu muntaa na yenn ni. ¹¹ (Ŋmaabir na sann din tee “Ton.”) Ki nyun na bɔkitu muntaa ni yenn toŋ; ki niib bonchiann nba nyuu nyun na kpo, kimaan nyun na nba ton na paak.

¹² Malaka nba pukin banna na nba pebir u naatunn na, ki yonnu nan ŋmaarik nan ŋmaabira bɔkitu muntaa ni yenn bɔnn. Ki yonnu nan ŋmaarik nan ŋmaabira yentu na bɔkitu muntaa ni yenn bɔnn. Ki yentu nba tuu yeen yonnu ni na bɔkitu muntaa ni yenn ji ki yeeni, ki ŋmaarik nan ŋmaabira na mun ji ki yeeni, ki nyiɔk bɔnnu mun bɔkit li bian ki bɔnn nna. ¹³ Li yooe ki n la kanbagbenjir yuuk sanpagbant ni, ki yikin nan kunkɔsaakar a “Parbiir, parbiir, parbiir, malakanba bantaa nba biar na-i tanj pebir bi naatuna na, parbiir sii be tingbouŋ na niib paak.”

9

¹ Ki malaka nba pukin banŋmu na pebir u naatunn na, ki n la ki ŋmaabir nyii sanpagbant ni, ki tan baa tingbouŋ na ni; ki bi turɔ bootuk nba sumii ki kaa terik na peenu.

² Ki ŋmaabir na loot bootuk maŋ, ki munyuut nyii leŋ, ki tee nan musaakau munyuut na, ki li munyuut dɔkin yonnu, ki tingbouŋ na bɔnn. ³ Ki tɔɔrii nyii munyuut na ni ki sik

tingboun na ni, ki Yennu turib yaak nan nanii nba mək yaak tingboun na ni bianjinba na. ⁴ Ki Yennu yetib a bi daa biir moot nan titubira nan tiinii faat kaa, ɲaan mukis niib nba ki mək Yennu dək bi yugbia paak na; ⁵ ki u turib mək a bi daa kpi niib maɲ, ɲaan te bin di biak ki saa dian ɲmaarii ɲanɲmu. Bi-i jun nirɔ, li tonu sii tee nan naɲ tonu nae. ⁶ Li yoo, li nibooru saa lon kuun ɲaan kan la, bi bia tan sii loon bin kpo, ɲaan kuun saa chiar ki nyikibe. ⁷ Tɔɔrii na tee nan taanii nba tuu teen siir nan tɔb nae; ki yir linba naan salima naan fokirii, ki bi numm po naan nisaarii numm po, ⁸ ki bi yut tee nan poob yut na, ki bi nyana naan yanbɔra nyana. ⁹ Ki bi lia naagbankɔɲa ki li naan kut, ki dɔɔk bi parbia, ki bi kpinkpant fu fuut nan tɔb taanii nba tuu teen siir ki daar torit, ki saa tɔb na. ¹⁰ Ki bi mək joa nba mək lobii ki li naan nanii yar, ki lobii maɲ mək paɲ ki saa mukis nisaarii, ki saa jaɲ ɲmaarii ɲanɲmu na. ¹¹ Ki malaka nba guu bootsunsuɲ maɲ tee bi bat, ki Hiibru maan ni bi yiu Abadonn, ki Griik maan ni bi mun yiu Apolionn. (Sann maɲ paak tee “Biirtɔɔ.”)

¹² Sinsinn parbiir na gara, ɲaan parbiir munlee biar, ki waa.

Ki jiin naatunn nba pukin ɲanloob na po

¹³ Ki malaka nba pukin banloob na pebir u naatunn, ki n gbat ki kunkɔr nyii salima binbintir nba see Yennu tɔɔnn na mɔgbanjoontii ɲanna na ni, ¹⁴ ki kunkɔr na yet malaka nba pukin banloob ki dia naatunn na, a wun lot malakanba banna nba ki bi lorib məkir nba ki bi yir Yufrates ni na ki lub; ¹⁵ ki u lootib. Yennu-e din diab ki teemm siir ki guun daar nba ki bi saa kpi nisaarii bokituu muntaa ni yenn na. ¹⁶ Ki n gbat lanjimanba nba tee taanjakira na kann, ki li tee tusbamm kobii ɲanlee. ¹⁷ Ki n yirintu maɲ ni ki n la taanii nan bi jakira na, ki bi tee nna: ki taanjakira na lia naagbankɔɲa nba dɔɔk bi parbia, ki li mɔn nan muu na, ki tee nan bonbɔnwuwura na, ki bia mɔn nan dukpan na; ki taanii na yura naan yanbɔra yura. Ki muu nan munyuut nan sarwuuta nyi bi mɔi ni.

¹⁸ Ki muu nan munyuut nan sarwuuta nba nyi taanii na mɔi ni na kpɔi nisaarii bokituu muntaa ni yenn. ¹⁹ Taanii maɲ yiikoo be bi mɔi nan bi joa nie, ki bi joa na naan wai ki mək yura, ki bi dia junt niib. ²⁰ Ki niib nba biar, ki bonbiir maɲ ki kpiib na, din ki nyik baa jiantir bi mɔɲ bonninnant nba na, nan narinbiit. Bi din jiantir chicherii, nan pata nba tee salimmɔna, nan salimpeena, nan kutmɔnt, nan tana, nan daat, linba ki nyɔi, ki bia ki gbɔa, ki bia ki

sommi. ²¹ Niib maŋ bia ki nyik nikpinu, nan jabaa bunu, nan bonchonchonsin, nan nanyuk toona.

10

Ki jiin malaka nan gbanpɔɔb-bik na po

¹ Li yoo ki n bia la malakajaansɔɔ ki u nyii Yendɔuŋ ni ki siik, ki gbab sanpagbouŋ nan chinchenn na, ki naatooruk bɔɔn lint u yur, ki u numm po naan yonnu, ki u taa naan jaantarii nba di muu. ² Ki u dia gbanpɔɔb-bik u nuu ni, ki li pɔbita, ki u diitu taar tɔɔ mɔkgbenjir paak, ki u gaŋ taar mun see tij ni; ³ ki u tian nan kunkɔsaakar nan yanbɔr nba tuu beet bianjinba na. Waa tian gbenn yoo nba, ki satianii ŋanlore mun tian ki jiin. ⁴ Satianii maŋ poorpo ki n teen siir maa n sɔb waa pak linba, ŋaan gbat kunkɔsiar nyii Yendɔuŋ ni ki yet a n bɔr satianii ŋanlore nba yet maan nba na, ki lii be n ni, ki daa sɔbin.

⁵ Malaka nba ki n lau ki u see mɔkgbenjir paak nan tij ni na donn u niidiitu sanpaapo, ⁶ ki por nan Yennu nba yɔɔ be mɔkmɔk nan mɔkmɔk na, wunba din nan sanpaak nan tingbouŋ nan mɔkgbenja nan bona nba kur be li ni na, ki yet a li ji kan yukiri; ⁷ ki malaka nba pukin banlore na-i taji pebir u naatunn na daar nba, Yennu tan saa jii woonin ni maan ki tun nann toonn, nan waa din yet ki tur u sɔkiniinba nba tee u toontunna bianjinba na.

⁸ Ki kunkɔr nba ki n gbat ki li nyii Yendɔuŋ ni ki pak turin na bia pakin, a man saan gaar gbanpɔɔb-bik nba pɔbit ki be malaka nba see mɔkgbenjir nan tij ni na nuu ni.

⁹ Nanne ki n saan malaka na boor a man gaar gbanpɔɔb-bik maŋ, ki u chabin a n gaar ŋman; a li sii tone n nɔɔk ni, ŋaan n mɔb ni ŋarin li sii man nan siat nae.

¹⁰ Nanne ki n gaar gbanpɔɔb-bik maŋ ki ŋman, ki li man nan siat na n mɔb ni, ŋaan laa sik n poor ni, ki li ji ton. ¹¹ Nanne ki bi betin a “Li kpaa talas nan fan ŋamm sɔkin Yennu maan ki tur nibooru bonchiann, nan tingbouŋ na yent bonchiann, nan mabooru bonchiann, nan kpanbara bonchiann.”

11

Ki jiin siara damm banlee po

¹ Nanne ki sɔɔ turin dabikinkar ki yetin a “Fiit ki saan bikin Yennu diiuk nan li binbintir, ki bia kan binba jiantir Yennu leŋ maŋ; ² ŋaan daa bikii li dindounjouku, kimaan n jii ŋanne ki tur binba ki tee Juu teeb na, ki bi tan saa yent Yennu doo na ŋmaarii piinna nan ŋanlee; ³ ŋaan n tan saa te ki n siaradammm banlee n lia bɔtoliant, ki n saa

turib yiikoo ki bi sɔkint n maan ki teen niib, ki saa jan daa tusir nan kobiinlee nan piinloob maŋ.”

⁴ Siara damm banlee nae tee Olif kpan tiinii ŋanlee nan fita ŋanlee nba see Yennu tɔɔnn; ŋɔɔe yen tingbouŋ na. ⁵ Ki sɔɔ-i tani loon wun turib dan, muu saa nyi bi mɔi ni ki di bi dataak maŋ; ki wunba kur loon wun turib dan, nnae ki bi saa teenɔ wun kpo. ⁶ Bi bia mɔk yiikoo ki saa soor saak, ki saak kan baa yoo nba ki bi mɔɔntir Yennu maan na, ki bia mɔk yiikoo ki saa te ki nyun n kpanɔ sɔn, ki bia saa fit te ki biak bonchiann n baar tingbouŋ na ni, yoo nba kur ki bi loon.

⁷ Yoo nba ki bi tan saa gbenn bi siara toona na, bonkob-siɔk nba be bootsunsunŋ nba kaa terik ni na saa nyi ki tookib nan tɔb, ki nyannib ki kpib. ⁸ Ki bi gbanant tan sii dɔɔ dogbenjir na sɔnjouk ni, siaminba ki bi din kpaɔ bi Yomdaano dapunpunn paak na. Yennu pur doo maŋ Sodom, koo Ijipt-e. ⁹ Ki niib nba nyii maaru kur ni, nan booru kur ni, nan mabooru kur ni, nan tingbouŋ na yent kur ni, tan saa tikir ki got bi gbanant damuna ŋantaa nan bonjinn, ki kan chab ki bin pii gbanant maŋi. ¹⁰ Tingbouŋ na niib sii mɔk parpeenn bonchiann niib banlee na kuun paak, ki bi saa jerin ki pi bi leeb piinii, kimaan bia, sɔkiniinba banlee na te ki tingbouŋ na niib dii biak bonchiann. ¹¹ Ki daa ŋantaa nan bonjinn na nba gar, ki foon nba teen manfoor na nyii Yennu boor ki baar kɔɔb, ki bi manfoor jen, ki bi fiir set; ki janmaanii soor binba lab na bonchiann. ¹² Li yoo na ki sɔkiniinba banlee na gbat kunkɔsiar nyii sanpaapo ki yetib a “Domin nna na.” Li yooe ki bi kɔɔ sanpagbouŋ ni ki doo Yendouŋ ni, ki bi datai na see ki gorii. ¹³ Li taakpaak ni ki tinj damm, ki dogbenjir maŋ bɔkitu piik ni yenn biir, ki niib tusaa ŋanlore kpo tinj maŋ dammu ni, ki janmaanii soor binba biar na, ki bi dont Yennu nba be Yendouŋ ni na sann.

¹⁴ Gotir man, parbiir nba pukin munlee na gara, ŋaan parbiir nba pukin muntaa na saa baar mɔtana.

Ki jiin naatunn nba pukin ŋanlore na po

¹⁵ Li yoo ki malaka nba pukin banlore na pebir u naatunn, ki kunkɔsaakara yeen Yendouŋ ni a “Tingbouŋ na naan kur kpanɔ ti Yomdaano Yennu nan u Niganntɔɔ Masia yara, ki u saa diab mɔkmɔk nan mɔkmɔk.” ¹⁶ Ki saakab piinlee nan banna nba kar bi naangbant paak Yennu tɔɔnn na baa finfaba ki ji jiantir Yennu, ¹⁷ ki yeen a

“Ti Yomdaano Yennu, fin nba mɔk paŋ kur,

ki din yoo be, ki bia daa be na, ti teena niipoouk, kimaan a jii a pangbenjir ki dii tingbouŋ na naan.

¹⁸ Binba ki waa-a nae donn wutoor,

ki a wutoor mun doo.

Ki yoo baar nan ki a bu binba kpo na buut,
ki pa a toontunna nba tee a sokiniinba na,
nan a niib kura nba jiantira na,
binba tee nijaana nan tarii kur.

Ki yoo bia baar nan ki a biir binba biir tingboun na na.”

¹⁹ Nanne ki Yenjiantu diiuk nba be Yendoun ni na loot, ki n la lakir nba ki Yennu sennu be li ni na, diiuk man ni. Ki sanyikintii nyikintir, ki satianii tian nan fuut, ki tinj damm, ki sakaangbenja bonchiann baa.

12

Ki jiin poo nan waakperbiik po

¹ Li poorpo ki nyingbenjir dokit sanpaapo; ki poosoo ghab yonnu nan chinchenn na, ki see nmaarik paak, ki nmaabira piik nan nanlee bia be u yur paak ki tee naan fokirik; ² ki poo man mok poor, ki bui matyiaru.

³ Nanne ki nyinleer bia dokit sanpaapo; ki waakperbiik nba tee bonmun see ki mok yura nanlore nan yina piik; ki naanfokirii nanlore yir u yura nanlore na paak. ⁴ Ki u jii u joor ki dat nmaabira bokitu nantaa ni yenn, ki nyinnir sanpaapo, ki lu tingboun na ni, nan ji see poo nba mo matyiaru na toon, ki guu wun mar gbenna, ki wun nman sanpantik na. ⁵ Ki poo man tan mar bonjak, wunba yaa wun tan dia nibooru kur nan pan na; ki bi nyiar bik na ki saan nano Yennu boor, hoo Yennu naangboun paak. ⁶ Ki poo na mun chiar ki saan muuk ni, siaminba ki Yennu teen siir ki guuno, ki sii dintoo ki saa dian daa tusir nan kobiinlee nan pinloob na.

⁷ Nanne ki tob fiir Yendoun ni. Ki malaka nba ki u sann tee Makel, ki hoo nan u malakaleeb kon ki tookit waakperbiik nan u mun yaa malakanba na; ⁸ ki bi nyann waakperbiik nan u malakanba na, ki ki chabib a bii be Yendoun ni; ⁹ ki bi nyinn waakperbiik na; u ponj tuu tee waauk nba be-ewa, ki u sann tee Sanbiirtoo koo Sintaanii, ki tuu kpann tingboun na teeb kur na. Ki bi nyinn hoo nan u malakanba ki lub tingboun na ni.

¹⁰ Li yoo ki n gbat kunkosaakar Yendoun ni, ki li yeen a “Motana, ti Yomdaano Yennu tinnu, nan u pan, nan u naan, nan u Niganntoo Masia yiikoo baara, kimaan bia? Bi nyinn Sintaanii na Yendoun niwa; hoo Sintaaniie tee wunba tuu biir Masiaweira, Yennu boor, yoo kur na; ¹¹ Pegann na son nan u barnanii nba ki bi moontir nae te ki bi nyann Sintaanii; ki bi ki tiin bi manfoa nyinu ki sak nan kuum-i baarib, bi saa gaara. ¹² Li paak, yimm nba be Yendoun ni na,

ii mək parpeenn maŋ. Njaan tingbounj na niib nan binba be məkgebəŋa ni na ŋarin, parbiir be bi paak, kimaan Sintaanii sik bi paak nan wutogbenjire, waa mi nan u yoo ji ki yab na paak.”

¹³ Waakperbiiuk na nba la nan bi jiu ki lu tingbounj na ni na, ki u ji waa poo nba mar bonjak na, a wun sooro. ¹⁴ Ki Yennu jii kanbagbenjir kpinkpant ŋanlee ki tur poo na, a wun yukir ŋaan nyik waakperbiiuk na, ki saan muuk ni kii sakii be siaminba ki bi sii dintə bina ŋantaa nan bonjinn. ¹⁵ Ki waakperbiiuk na puut nyunpana poo na paak nan məkir ni nyun na, a nyun na n diu; ¹⁶ ŋaan ki tinj somm poo na, ki yaat ŋaan jiin mubin nyun nba nyii waakperbiiuk mɔb ni na paak. ¹⁷ Ki waakperbiiuk na wutoor doo nan poo na bonchiann, ki u saan a wun saa kɔn nan poo na waas nan u yaaboona nba be ki waa Yennu sennu ki dia Yiisa barnanii na, ¹⁸ ki saan see məkgebəŋir kpinj.

13

Ki jiin muuk ni bonkobit banlee po

¹ Ki n la ki muuk ni bonkobuk nyii məkgebəŋir ni, ki mək yina piik nan yura ŋanlore, ki naanfokirii piik yir u yina piik na paak; ki sana nba sukii Yennu na sɔb u yura na paak. ² Ki muuk ni bonkobuk nba ki n la na naan naamuuk, ki mək taanyargbəŋa, ki u mɔb naan yanbɔr mɔb. Ki waakperbiiuk na tur muuk ni bonkobuk na u mɔŋ paŋ, nan u naangbounj, nan u yiikoo nba yab. ³ Ki n la muuk ni bonkobuk na yuyenn ki li naan bi chɔɔ pate na, ŋaan ki li lek buura; ki li bakit tingbounj na teeb kur, ki bi ji waau. ⁴ Ki niib ji jiantir waakperbiiuk na, kimaan waa jii u paŋ ki tur muuk ni bonkobuk na paak. Ki niib na bia jiantir muuk ni bonkobuk na ki yeen a “Ŋmee paŋe tee nan muuk ni bonkobuk na paŋ na? Ki ŋmee saa fit kɔn nan muuk ni bonkobuk maŋi?”

⁵ Ki Yennu chab muuk ni bonkobuk na yaak ki u piak nan karinbaanii ki sukii ŋɔɔ Yennu. Yennu bia chabo yiikoo ki saa dian ŋmaarii piinna nan ŋanlee. ⁶ Ki u piin ki piak sukii Yennu, nan u sann, nan siaminba ki u be na, nan binba kur be Yendouj ni maŋ. ⁷ Ki u bia chabo yaak a wun kɔn nan ŋɔɔ Yennu niib ki nyannib, ki bia chabo yiikoo ki u saa yent maaru kur, nan niibooru kur, nan mabooru kur, nan tingbounj na yent kur nba be. ⁸ Niib kur nba be tingbounj na ni, ki bi sana ki sɔb binba mək manfopaann na gbounj ni, yoo nba ki durinya daa din kaa na, bi saa jiant muuk ni bonkobuk na. Manfoor gbounj na tee Pegann nba ki bi din kpiiu na yare.

⁹ Li paak, wunba mək tubir, wun gbiint. ¹⁰ Wunba ki Yennu senn nan u sii tee daabir, u set sii tee daabire. Ki wunba dia jukbanjiak ki kpi u leeb, bi mun bia tan saa jii jukbanjiake ki kpiu.* Li paak, li ŋan ki Yennu niib-ii mək mintir ki teeno yada fanu.

¹¹ Li poorpo ki n bia la muuk ni bonkob-ɔɔ, ki u nyii tinj ni, ki mək yina ŋanlee nba naan Pegann yina, ki u piak, ki u kunkor naan waakperbiiuk na kunkor; ¹² ki see muuk ni bonkob-sinsinn na tɔɔnn po, ki jii muuk ni bonkob-sinsinn maŋ yikoo nba yab na, ki mukis tingboun na teeb kur, a bii jiantir muuk ni bonkob-sinsinn nba la daŋ nba yaa lin kpiu, ki u tan la laafia na. ¹³ Ki bonkobuk nba pukin banlee maŋ bia tun bakitnaun nyina, ki te ki muu nyii sanpaapo ki sik tinj na ni, niib ninbina ni. ¹⁴ Ki Yennu nba chabɔ ki u tuun bakitnaun nyina, muuk ni bonkob-sinsinn tɔɔnn na, ki u kpann tingboun na teeb, ki betib a bin maa tingbann, ki lii naan muuk ni bonkobuk nba la jukbanjiak daŋ ŋaan tan ki kpo na. ¹⁵ Ki Yennu chab muuk ni bonkobuk nba pukin banlee na yaak, ki u foont foon ki tur tingbann nba naan muuk ni bonkob-sinsinn na, ki tingbann maŋ fit piak, ki te ki bi kpi binba ki sak bin jiantɔ na. ¹⁶ Ki muuk ni bonkobuk maŋ bia mukis niib kur, binba tee tarii nan nijaana, nan məkita nan fara damm, nan daaba nan yent-n-mɔŋ damm, a wun dɔk bi niidiitu koo bi yugbia paak. ¹⁷ Nirɔ nba ki dɔk na kaa u paak, u kan fit daa siar koo ki kɔi siari; ki dɔk nae tee muuk ni bonkobuk na sann, koo u sann kann.

¹⁸ Linba na tee yanfantir yare. Wunba kur mək bannu yan, wun dukin bann muuk ni bonkobuk maŋ kann bianj. Kimaan bia, kann maŋ paak tee jasɔɔ sanne. Li kann tee kobii ŋanloob nan piinloob nan ŋanloobo.

14

Ki jiin tinnu yan po

¹ Ki n yirintu maŋ ni ki n bia gokit ki la Pegann na, ki u see kunkonn nba ki bi yir Sayɔnn na paak, ki niib tuskobik nan tuspiinna nan tusaa ŋanna, binba mək u sann nan u Baa sann bi yugbia paak, ki bi lakin see nano. ² Ki n gbat ki kunkor nyii Yendoun ni, ki fu nan sutik ni nyun na, ki bia naan satiangbeŋa nba tuu tian bianjinba na, ki bia naan bafaara nba tuu faa biat, ki li mɔ bianjinba na. ³ Ki niib tuskobik, nan tuspiinna, nan tusaa ŋanna maŋ see naangboun, nan bonfoa banna na, nan saakab na tɔɔnn po, ki yiin yanpaan nba ki sɔɔ ki fit tumii, see niib nba ki

* **13:10** 13.10 Koo: Wunba ki Yennu senn nan bi saa kpiu nan jukbanjiak, bi set tan saa kpiu nan jukbanjiake.

Yennu gannib tingbouŋ na ŋaateeb ni ki tinnib na kuukoo. ⁴ Ŋamme tee jab nba dia bi moŋ fanu ki ki koon poobi, ki ki mi doo nan poo gbaa; ŋamme bia waa Pegann na ki saa siaminba kur ki u saa; ŋamme tee binba ki Yennu gannib nisaarii sinsuuk ni, a bin teen sinsinn niib nba ki ŋoo Yennu nan Pegann na gaarib. ⁵ Faak bia ki nyi bi moi ni; bi tee poependamme.

Ki jiin malakanba bantaa po

⁶ Ki n bia la malakasoo, ki u yuuk sanpaapo ki dia barnanii nba be mokmok nan mokmok, ki moontir ki teen tingbouŋ na teeb: nibooru kur, nan maaru kur, nan mabooru kur, nan yent kur niib nba be tingbouŋ na ni; ⁷ ki u yet nan kunkosaakar a “Ii tiin Yennu kii biaki dontir u sann, kimaan yoo nba ki u saa bu niib buut na baara; ii jiantir ŋoo Yennu nba din nan sanpaak, nan tingbouŋ, nan mookgbenja, nan nyuntona kur na.”

⁸ Ki malaka nba pukin banlee na wei, ki yet a, “Dogbenjir Babilonn na baawa, u din te ki nibooru kur tun chonchonsin, li paak ki Yennu wutoor doo.”

⁹ Ki malaka nba pukin bantaa na wei, ki yet nan kunkosaakar a “Wunba kur jiantir muuk ni bonkobuk na nan u ninnaun, na, ki mok bi dok u yugbiar paak, koo u nuu ni, ¹⁰ li daano saa la Yennu wutoor nba tee nan dapaarin nba ki u kpaar danmanban ni na. Li daano bia tan saa la biak, muu nba di nan sarwuuta na ni, Yennu malakanba nan Pegann na toonn po. ¹¹ Ki bi mukisuk muu man munyuut saa do sanpaapo mokmok nan mokmok; bi bia kan la foon yonnu ni ki boi nyioku. Ŋamme tee binba jiantir muuk ni bonkobuk na nan u ninnaun, ki mok u dok nba tee u sann bi paak na.”

¹² Li paak, li ŋan ki Yennu niib nba sak u moamaan ki teen Yiisa yada na-ii mok gbankur.

¹³ Ki n bia gbat kunkor nyii Yendouŋ ni ki yeen a man sob maan na a “Laa nyii motana ki saa, parpeenn be damm nba kpo ti Yomdaano sonu ni na paak.” Ki Yennu Seyeen na sak a “Mamomm, bi saa la foon bi toongbenja paak, kimaan bi toona nyoot nae waab.”

Ki jiin tingbouŋ na jaanu po

¹⁴ Ki n bia gokit ki la sanpagbounpeeun, ki soo kar li paak ki naan nisaarik bik, ki yir salima fokirik, ki dia gotuk nba di u nuu ni. ¹⁵ Ki malakasoo nyii Yenjiantu diiuk ni, ki yeen nan kunkosaakar, ki teen wunba kar sanpagbouŋ paak na a “Jiin a gotuk na ki jaan tingbouŋ na, kimaan jaanu man yoee na, li kur beera.” ¹⁶ Ki wunba kar sanpagbouŋ paak na jii u gotuk man, ki jaan tingbouŋ na.

¹⁷ Ki malakasoo mun nyii Yenjiantu diiuk nba be Yendoun ni na, ki dia gotuk nba di.

¹⁸ Li yoo ki malaka nba tee muu saakoo na nyii binbintir na boor, ki yeen nan kunkosaakar, ki teen malaka nba dia gotuk nba di na a "Jiin a gotuk na ki poor tingbouy na tiloona na, kimaan loona man kur monna." ¹⁹ Ki malaka na jii u gotuk na, ki poor tingbouy na tiloona, ki jii loona man, ki teen gbiouk nba ki bi nmakii loona li ni na. Gbiouk na tee Yennu wutogbenjir nyinne. ²⁰ Ki bi nmakir loona na doo na kpin, ki son nyii siaminba ki bi nmakii loona na ki tan pubir, ki li fokint saan nan maar kobiinlee nawa, ki li sumiiu saa baar taabatii nannmuwa.

15

Ki jiin malakanba nan biak booru booru nba joont na po

¹ Li yoo ki n la bakitnauy nyinjaann sanpaapo, ki malakanba banlore dia biak booru munlore nba tee Yennu wutoor nba biar poor na.

² Ki n la siar ki li naan mokgbenjir, ki yeen nan mianu na, ki nmat nan muu; ki n bia la binba kon ki nyann muuk ni bonkobuk nan u ninnauy nan u sann kann na, ki bi see kpia mianu mokgbenjir na, ki dia kona nba ki Yennu turib na; ³ ki bi yiin yan nba ki Yennu toontunnoo Moses din tuu yiin na, nan Pegann na yan a:

"Ti Yomdaano Yennu nba mok pan kur,
a toona tee toonjaana nba yaar litite,
a sonii took ki bia tee barmonii.

Fine tee nibooru kur Kpanbar.

⁴ Ti Yomdaano, nmee be ki kan tina
ki bia kan dont a sanni?

Kimaan fin kooe tee popeendaano.

Nibooru kur tan saa baar ki jianta,

kimaan a barmonii toona nyii paanuwa."

⁵ Li poorpoe ki n bia la ki Yenjiantu diiuk nba be Yendoun ni na loot, ki Yennu lanbouy na be lej. ⁶ Ki malakanba banlore nba dia biak booru nanlore na nyii jiantu diiuk man ni, ki lia tapeenii nba kaa jakinsiati, ki jii salima chichenlotii ki lor bi nyaat ni. ⁷ Ki bonfoa banna na yeno jii salima senii nanlore ki tur malakanba banlore na; ki Yennu nba be mokmok nan mokmok na wutoor gbee senii man, ⁸ ki Yennu man yentsaakar nan u pan te ki munyuut gbee jiantu diiuk na, ki soo ji ki fit koo lej nan yoo nba ki biak booru nanlore nba ki malakanba banlore dia na tan saa gbenn.

16

Ki jiin senii nba gbee nan Yennu wutoor na po

¹ Li poorpoe ki n bia gbat ki kunkɔsaakar nyii Yenjiantu diiuk na ni, ki piak teen malakanba banlore na, a bin jii senii ŋanlore nba gbee nan Yennu wutoor na, ki kpaar mɔɔn tingboun na paak.

² Ki sinsinn malaka na saan ki saa kpaar linba be u sen ni na, ki mɔɔn tingboun na paak, ki nara nba bi, ki ton bonchiann na soor binba mɔk bonkobuk na dɔk, nan binba jiantir li ninnaun na.

³ Ki malaka nba pukin banlee na mun kpaar linba be u sen ni na, ki mɔɔn mɔkgberɔ na ni, ki nyun na kpant sɔn ki naan kpeemmɔ yar, ki bonfoa nba kur be mɔkgberɔ na ni kpo.

⁴ Ki malaka nba pukin bantaa na mun kpaar linba be u sen ni na, ki mɔɔn kpenii nan nyuntona ni, ki li nyun kpant sɔn. ⁵ Li poorpo, ki n gbat malaka nba tee nyun saakɔ na yeen a, "Ti Yomdaano, Popeendaano, fin nba tuu yoo be ki bia daa be na, a buut na tee linba tooke, ⁶ kimaan baa kpai a niib nan a sokiniinba nae, ki a jii sɔn ki turib a bin nyu. Ŋanne jan namm." ⁷ Ki n bia gbat ki kunkɔr nyii marun binbintir na boor ki yeen a, "Ti Yomdaano Yennu nba mɔk pan kur, a buut na tee mamomme, ki tee linba took."

⁸ Ki malaka nba pukin banna na kpaar linba be u sen ni na ki mɔɔn yonnu paak, ki chabo yaak, a li tonu na n ŋamm funn niib, ki yekitib nan muu na. ⁹ Ki tonu na nba ŋamm yekitib nan muu na yoo nba, ki bi ji sukii Yennu nba mɔk biak na pan na sann, ŋaan bia lek ki sak bin lebit bi dudukit kii dontiro.

¹⁰ Ki malaka nba pukin banɲmu na kpaar linba be u sen ni na, ki mɔɔn bonkobuk na naangboun paak, ki bonkobuk man naan yent kur kpant bunbɔnn, ki niib ŋman bi nyana, tont na paak, ¹¹ ki bia sukii Yennu nba be Yendoun ni na, kimaan bi tont nan bi nara na paak, ki bia ki sak bin nyik bi toonbiit na.

¹² Ki malaka nba pukin banloob na mun kpaar linba be u sen ni na, ki mɔɔn mɔkir nba ki bi yir Yufrates na ni, ki li nyun na fɔr ki bir sonjouk, a kpanbara nba be yondopo na n poot. ¹³ Ki n la narinbiit bantaa, ki bi naan pɔnta, ki nyii waakperbiiuk na, nan bonkobuk na, nan faak sokinii na moi ni. ¹⁴ Bi tee narinbiit nba tuun bakitnaun toonae, ki lin tingboun na kpanbara kur boor, ki tikiib a bin took tɔb, ti Yomdaano Yennu, wunba mɔk pan kur na dagbenir man daar.

¹⁵ Tɔn, Yiisa yet a “Nnara, n baat nan nanyuko nba tuu baar bianjinba nae. Parpeenn be daano nba ki goont, ki lia u tiat ki ki somm yanni, ki niib kan la u fei na paak.”

¹⁶ Ki narinbiit na tikir kpanbara na, ki saan namm siaminba ki Israel teeb yi Amagedonn na.

¹⁷ Ki malaka nba pukin banlore na mun kpaar linba be u seɲ ni na, ki moon wan ni; ki kunkosaakar nyii naangbouɲ nba be Yenjiantu diiuk ni na ki yet a “Li tuma.”

¹⁸ Ki sanyikintii nyikintir, ki satianii tian fu, ki tiɲ damm bonchiann. Li tiɲ dammu booru ki mi damm, laa nyii yoo nba ki Yennu din nan nisaarii nawa, kimaan li damm bonchiann. ¹⁹ Ki dogbenjir na bokit taar muntaa, ki nibooru kur digbana baa, kimaan Yennu-e tiar dogbenjir Babilonn maɲ niib na biit po, ki u wutogbenjir nba doo bi paak bianjinba na, ki u dat bi tuba bonbiir. ²⁰ Ki digbana nba ki nyun lintir na kur mirint, ki kunkona kura mun bia mirint.

²¹ Ki sakaana nba gben, ki li yenn kpaiu tee nan naar na nyii sanpaapo, ki tan baa niib paak, ki bi sukii Yennu, kimaan sakaangbenja nba baa bi paak na. Li din tee biak gbenjire.

17

Ki jiin poochonchonbiik po

¹ Li yoo ki malakanba banlore nba dia senii njanlore na yeno baar n boor ki betin a “Baat, ki n wanna poochonchonbiik nba kar nyun bonchiann paak na buut nba tan sii tee bianjinba; ² ki tingbouɲ na kpanbara chomm nano, ki tingbouɲ na niib nyuu u bonchonchontoonn nba tee nan daan na ki yib.”

³ Ki Yennu Seyeɲ na sik n paak, ki malaka na jiin ki saan nanin muuk ni, ki n la poo ki u jak muuk ni bonkob-mɔɲ, ki sana nba sukii Yennu na sob lint bonkobuk maɲ gbanant kur powa, ki bonkobuk maɲ mɔk yura njanlore nan yina piik. ⁴ Ki poo na lia tamont, nan salima tiat, nan tana nba nyirii bonchiann, ki dia salima seɲ nba ki u bonchonchontoonn jakint nan linba nubir Yennu boor na gbee leja. ⁵ Ki sann nba ki soɔ ki mi li paak sob u yugbiar paak a “Dogbenjir Babilonn, poochonchona nan tingbouɲ na bona nba nubir Yennu boor na naa.” ⁶ Ki n la ki poo na nyuu popeendamm son, nan Yiisaweira nba ki bi kpiib na son ki yib.

Maa lau nna maɲ ki li bakitin bonchiann. ⁷ Ki malaka na boin a bee ki li yaar litimi, a u saa wannin poo na nan bonkobuk nba ki u jak ki u mɔk yura njanlore nan yina piik na paak nba tee: ⁸ a bonkobuk nba ki n la na daan fo sianyoo, njan ji ki fo, njan saa nyi bootsunsun nba kaa

terik na ni ki do, ki saa saan siaminba ki bi saa biirɔ na; a ki niib nba be tingboun na ni ki bi sana ki sob manfopaann teeb gboun ni, yoo nba ki durinya daa din ki piin na, saa got bonkobuk na, lin bakitib, kimaan bia? Bonkobuk na din fo, ɲaan ji ki fo, ɲaan bia tan sii fo; ⁹ a linba na loon yan nan bannue; a yura ɲanlore na tee kunkona ɲanlore nba ki poo na kar li paake; ¹⁰ ki bia tee kpanbara banlore, ki banɲmu kpo, ki wunba pukin banloob na tee kpanbar motana, ki loo na daa ki dii naan; wuu tanɲ dii naan, u naan maɲ kan yukiri; ¹¹ a bonkobuk nba daan fo, ki ji tan ki fo na, pukin kpanbara banlore na po, ki teen banniin, ki mun tan saa saan siaminba ki bi saa biirɔ na; ¹² ki yina piik nba ki n la na tee kpanbara piik, ɲaan bi daa ki dii naan, ki ɲamm nan bonkobuk na tan saa lakin di naan, ki yukir waaminna, ¹³ ɲaan bi piik na tan saa taan mɔb, ki jii bi paɲ nan bi yiikoo na ki tur bonkobuk na, ¹⁴ ki bi tan saa kon nan Pegann na, ki Pegann na saa nyannib, kimaan u tee yomdamm kur Yomdaano, nan kpanbara kur Kpanbare, ki u poorpoweiteeb mun tee binba ki u yiinib ki gannib, ki bi bia tee nimomm.

¹⁵ ɲanne ki malaka na bia betin a nyun nba ki n la, ki poochonchonn kar li paak na tee nigboun nba tee nibooru, nan maaru, nan mabooru kur niibe; ¹⁶ a yina piik nba ki n la na, ɲamm nan bonkobuk na sii nan poochonchonn na, ki fat linba kur ki u mɔk na ki nyiko gbananbir, ki pat u gbanant ki ɲman, ki bia joou muu, ¹⁷ kimaan Yennu-e te ki bi loon bin tun u loomm, ki taan mɔb, ki jii bi naangboun ki tur bonkobuk na mɔkmɔk nan ɲoo Yennu maan maɲ nba tan saa gbee; ¹⁸ a ki poo nba ki n la na mun tee dogbenjir nba ki li kpanbar tee tingboun na kpanbara yudaanɔe.

18

Ki jiin Babilonn baak po

¹ Li poorpo ki n bia la malakasoo, ki u mɔk yiikoo bonchiann, ki nyii Yendoun ni, ki u yentu ɲamm yent ki lint tingboun na lokir kur po, ² ki u yeen nan kunkɔsaakar a “Dogbenjir Babilonn na baawa, li set baawa, ki ji kpant siaminba ki narinbiit kur, nan noonbiit nba mɔk sinsint na be. ³ Kimaan booru kur poɲ nyuu u nianbiiuk nba tee nan daan nawa, ki tingboun na kpanbara chomm nano, ki tingboun na kpinkpenta kpant mɔkita, u nianbiiuk nba yabit na paak.”

⁴ ɲanne ki n bia gbat kunkɔsiar nyii Yendoun ni ki yeen a,
“N niib, nyint i mɔɲ u ni man,

ki daa lakin tuun toonbiit nano,
 ki u biit maŋ tubdatu daa taabitini,
 5 kimaan u biit na doo ki baar sanpaaka,
 ki Yennu tian u biit maŋ po.
 6 Tɔn, bin mun tun ki jiino nan waa tuu tuun bianjinba na,
 ki pau u biit pann taar munlee, ki dat u tubir bonbiir,
 kimaan u te ki niib tun toonbiit bonchiann.
 7 Bin te wun la mukisuk nan parbiir
 ki lin jaŋ nan waa din tuu be u yamani
 ki dont u moŋ bianjinba na,
 ki yeen u par ni a ŋoo poobate kar na,
 a u ki tee pakook kaa,
 a li paak, u kan mi la parbiiri.
 8 Li paak, biak saa baaro dayenn,
 ki yiaru nan parbiir nan kon saa sooro,
 ki muu bia saa diu;
 kimaan ti Yomdaano Yennu nba bu nano na
 tee yabint daano.

9 Tɔn, tingbouŋ na kpanbara nba chomm nano ki dii u
 mant na, bi-i tani la u mudinu munyuut na, bi saa bui ki
 fabin u paak. 10 Bi tan saa tin jaŋmaanii u biak na paak,
 ki see banfokira ki ji yeen a "Wuya, dogbenjir na, wuya,
 Babilonn, doo nba mok paŋ na, a tubdatu baare yiama."

11 Ki tingbouŋ na kpinkpenta tan saa bui fabin u paak,
 kimaan soo nba tan sii kaa ki saa daa bi tiat na paak, 12 soo
 ji kan mi daa bi tiat nba tee salimmona, nan salimpeena,
 nan tanbinyinyira nba daauk paar, nan gbaknii, nan
 chinchennana, nan tammona chinchena, nan daat nba
 mantik fan, nan linba ki bi jii loobuk nyana ki nan, nan
 bona nba ki bi dia daat nba daauk paar ki naan na, nan
 kut, nan bont nba kur fan, 13 nan kakaduro, nan gasinbunn,
 nan tulaarii, nan tulaarbooru nba tee mir nan frankinsens
 na, nan daan,* nan kpan, nan yon, nan dii, nan nei, nan
 pei, nan taanii nan li torit, nan daaba, nan nisaarii manfoa
 gbaa. 14 Ki kpinkpenta na yeen a "Tiat nba ki a bo loon
 fii mok na, nan a mokint na, nan taŋant na gara, a ji
 kan mi lar." 15 Ki kpinkpenta nba kpentir ki tan la gor
 doo maŋ ni na tan sii see banfokire ki mo fabin, kimaan
 bi tiin u biak na jaŋmaanii. 16 Bi sii bui fabin ki yeen a
 "Wuya, dogbenjir nba naan poo nba gbab chinchennana,
 nan tammona chinchena, nan salima, nan laanii nba daauk
 paar na, 17 yoo waamina sinsuuk nie ki a mokint na kur
 biir."

Ki binba tee ŋarint yudamm, nan binba koo ki saa bi sonii
 na, nan ŋarinkanna, nan binba kur tuun mokgbenja ni, ji

* 18:13 18.13 Bi din dia tiloona ki tee daan.

see banfokir, ¹⁸ n̄aan yikin, baa la ki muu diu ki li munyuut do sanpaapo na, ki bia yeen a “Ti ki mi la dogben̄ir na booru;” ¹⁹ ki bi fini tant ki pukin bi yura, ki bui fabin ki yeen a, “Wuya, dogben̄ir nba ki niib m̄ok n̄arint ki lin m̄okgben̄a ni, ki kpentir, ki laat gor leŋ na, ki li kur biir yoo waamina n̄ok ni.”

²⁰ Yendouŋ ni teeb, nan Yennu niib, nan u sokiniinba, nan Yiisa toomiinba, ii m̄ok parpeenn man, kimaan Yennu bu dogben̄ir maŋ buut ki biir̄o ki turiwa.

²¹ Ki malakapaar̄o t̄okir tann nba gben̄ nan nagben̄ir na, ki lur m̄okgben̄ir ni, n̄aan yet a “Bi tan saa wokit dogben̄ir Babilonn na ki lu-u n̄nae wun biir, ki soo ji kan mi lau, ²² ki ji kan mi gbat ki bafaara faa biat, koo ki yan-yinna yiin yanii, koo ki yerpebira peeb yerii, koo ki kikapebira peeb kikai doo maŋ ni; ki toontunn̄o bia kan mi ki be leŋi, ki soo bia kan mi ki gbat naar fuut leŋi; ²³ ki fitir yentu ji kan yent doo maŋ ni; ki jakunt nan pook̄oont ji sii kaa leŋ biaki. Doo maŋ ni kpinkpentae tuu tee tingbouŋ na paarib, ki doo maŋ niib bia lin dia nyokii ki kpann tingbouŋ na niib kur; ²⁴ ki Yennu sokiniinba, nan u niib, nan binba ki niib kpiib tingbouŋ na kur ni na, bi s̄on be Babilonn doo maŋ paak, li paake, Yennu dat u tubir.”

19

¹ Linba na poorpo, ki n gbat fuut Yendouŋ ni, ki li tee nibur pinpauk, ki bi yeen a “Haleluya,* tinnu nan dontir nan paŋ tee n̄oo Yennu yare; ² ki u buut n̄an ki bia tee mam̄omm; ki u bu poochonchonbiik nba biir tingbouŋ na nan u chonchonsin na buut, ki dat u tubir, waa kp̄ii n̄oo Yennu toontunna na paak.” ³ Ki nibur na bia yikin ki yeen a “Haleluya, doo nba ki bi joo na munyuut do sanpaapo m̄okm̄ok nan m̄okm̄ok.” ⁴ Ki saakab piinlee nan banna na, nan bonfoa banna na baa fabin, ki jiant n̄oo Yennu nba kar naangbouŋ paak na, ki yeen a “Mam̄omm, haleluya.”

Ki jiin Pegann na poochianu jaamm po

⁵ T̄on, ki kunk̄osiar nyii naangbouŋ na boor ki yet a “Pakin Yennu man, yimm nba kur tee u daaba, yimm nba tiin̄o, li nijaana nan tarii.” ⁶ N̄anne ki n bia gbat kunk̄osiar, ki li fu nan nibur nba tuu piak ki fu na, ki bia fu nan sutik ni nyun na, ki bia fu nan satiangben̄a na ki yeen a “Haleluya, kimaan ti Yomdaan̄o Yennu nba m̄ok paŋ kur na tee Kpanbar. ⁷ Naant man ki tii kpamm, kii m̄ok parpeenn, kii dont u sann, ki turo baakir, kimaan yoo na baara ki Pegann na loon wun k̄oon u poo, ki u sarkpeŋ poŋ teen

* 19:1 19.1 Haleluya paake tee: “Pakin Yennu man.”

siira. ⁸ Ki Yennu tur sarkpeŋ na chinchennɔnn nba nyirii ki yeen bonchiann, a wun gɓab.” (Chinchennɔnn nae tee Yennu popeendamm binben-yeen.)

⁹ Ki malaka na yetin a n sɔb a “Binba ki bi yiimm ki bi baar Pegann maŋ pookɔont jaamm ni na, parpeenn tee bi yare.” Ki malaka maŋ bia yetin ki pukin a “Maan na tee Yennu maame, ki tee mamɔmm.”

¹⁰ Li yoo ki n baa fabin u tɔɔnn, a n jiantɔ. Ki u yetin a n daa tee nna kaa, a u tee min nan n naa waas nba dia Yiisa barɔnani na toontunnaɔɔe, a n jiant Yennu-e.

Yennu sɔkiniinba nba sɔkint ki yeen na, bi piak Yiisa poe.

Ki jiin taanpeenɔ jakirɔ po

¹¹ Li poorpo ki n la ki Yendɔuŋ loot, ki taanpeenɔ see len, ki wunba jakɔ na sana tee Nimɔnɔ nan Barmɔndaanɔ; ki u bu buut nan li barmɔnii, ki bia tookit tɔbii nan barmɔnii.

¹² Ki u ninbina naan mupeenu, ki u yir naanfokirii ki li yaba u yur paak, ki sann sɔb u paak, ki sɔɔ ki mi sann maŋ paak see u kuukɔɔ.

¹³ Ki liatir nba ki u lia na gɓar sɔn; ki sann nba ki bi yiu na tee “Yennu Mɔmaan.”

¹⁴ Ki Yendɔuŋ ni tɔb niib jak taanpeenii, ki lia chinchennɔna nba peen ki ki mɔk jakinti, ki waau.

¹⁵ Ki jukbanjiak nba di bonchiann tant ki nyii u mɔb ni, ki u saa jiiir ki kɔn nyann nibooru kur, ki yentib nan paŋ, ki saa ŋmakirib siaminba ki bi ŋmakii tilɔɔna na, ki li tee Yennu nba mɔk paŋ kur na wutochiɔŋ.

¹⁶ Ki sansiar sɔb u liatir nan u pann paak a “Kpanbara kur Kpanbar, yomdamm kur Yomdaanɔ.”

¹⁷ Nanne ki n la malaka, ki u see yonnu ni, ki tian ki yi nɔɔnii nba yuuk sanpaapo, a bin tikir ki baar Yennu jaangbenɔir na ni, ¹⁸ ki tan di kpanbara, nan lanjimanba yudamm, nan paŋ damm, nan taanii nan taanjakira, nan niib kur, binba tee daaba nan yent-n-mɔŋ damm, nan nijaana, nan binba tee tarii kur ghanant.

¹⁹ Ki n la muuk ni bonkobuk na, nan tingbouŋ na kpanbara nan bi tɔb niib, ki bi tikir a bin kɔn nan wunba jak taamm maŋ na nan u mun yaa tɔb niib.

²⁰ Ki bi soor muuk ni bonkobuk na, nan u faak sɔkinii nba daan tuu tuun bakitnauŋ nyina u tɔɔnn po, ki kpann binba mɔk muuk ni bonkobuk maŋ dɔk na, nan binba daan jiantir u ninnauŋ na, ki lu muuk ni bonkobuk maŋ nan u faak sɔkinii na foot,

bootsunsuŋ nba ki muu nan sarwuuta di na ni.

²¹ Ki wunba jak taamm, ki jukbanjiak tant nyii u mɔb ni na, jii jukbanjiak maŋ ki kpai binba biar na, ki nɔɔnii na dii bi ghanant ki tan gboo.

20

Ki jiin bintusir na po

¹ Ki n bia la malakaso, ki u nyii Yendouŋ ni ki siik, ki dia bootsunsuŋ nba kaa terik na peenii nan jaruk nba gben u nuu ni, ² ki soor waakperbiiuk nba din tun be ki tee Sanbiirtɔ koo Sintaanii na, ki lorɔ, ³ ki jiiu lu bootsunsuŋ na ni bintusir, ŋaan kpar ki kpaa kpai ki tabin, ki u ji kan fit kpann tingbouŋ na nibooru kur, bintusir na nɔɔk ni; ki bintusir na-i gar, bi saa lootɔ ki wun nyi paanu waan.

⁴ Ki n la naangbant, ki Yennu tur binba kar li paak na yaak, a bin bu buut. Ki n bia la binba ki bi din pot bi yura na sei; baa din mɔɔntir Yiisa barŋanii nan Yennu mɔmaana na paake ki bi kpiib; bi din ki jiant bonkobuk na, koo li ninnaunju, ki bia din ki gaar bonkobuk maŋ dɔk bi yugbia paak, koo bi nii ni. Bi fiir kuun nie, ki lakin dii naan nan Masia bintusir. Linba nae tee sinsinn kpeemm fiiru. ⁵ Kpeemm nba biar na ŋarin kan fiir kuun ni nan bintusir na nba tan saa gar. ⁶ Binba dɔŋ sinsinn kuun fiiru na ni, bi tee popeendamme, ki parpeenn bia tee bi yar; kuun nba pukin munlee na ji ki mɔk bi yiikoo; bi sii tee Yennu nan Masia manteebe, ki saa lakin di naan nan Yiisa bintusir.

Ki jiin binba nyann Sintaanii na po

⁷ Bintusir na-i tani gar, bi saa loot Sintaanii bootsunsuŋ na ni ki ŋaau, ⁸ ki u saa lin ki kpann nibooru nba be tingbouŋ na kur ni, binba ki bi yib Gog nan Magog na. Sintaanii saa tikir bi kura ki bin faa tob; bi kann tee nan mɔkgbenjir ni tanbiinii nae. ⁹ Ki bi tia lint lokir kur po, ki tant ki saa bia lint Yennu niib nba be sian na, nan doo nba ki Yennu mantik loon na. Ki muu nyii Yendouŋ ni ki tan diib. ¹⁰ Ki malakanba jii Sintaanii nba kpann tingbouŋ na niib na, ki lu-u bootsunsuŋ nba ki muu nan sarwuuta di na ni, siaminba ki bi dɔŋ lu bonkobuk na nan u faak sɔkiiii na. Leŋe ki bi saa di biak yonnu nan nyiɔk mɔkmɔk nan mɔkmɔk.

Ki jiin buut nba joont po

¹¹ Ki n bia la naangboungbenjir nba peen bonchiann, nan wunba kar li paak na; ki tingbouŋ nan sanpaak mir bot u tɔɔnn, ki sɔɔ ji kan mi lar. ¹² Ki n la binba din kpo, nijaana nan tarii na, ki bi see naangbouŋ na tɔɔnn po; ki sɔɔ pɔbit gbant, ki bia pɔbit gbounleer nba ki bi sɔb binba mɔk manfopaann na sana. Ki Yennu bu binba kpo na buut, ki li waa bi toona nba tee bianjiba, ki li sɔb gbant maŋ ni. ¹³ Ki mɔkgbenja nyinn kpeemm nba be nyun ni, ki kuun nan kpeentiŋ mun nyinn binba kpo ki be bi ni na. Ki Yennu bu bi

buut nan baa tun bianjinba na. ¹⁴ Ki bi jii kuun nan kpeentij ki lub bootsunsuŋ nba ki muu gbee leŋ na ni. Kuun nba pukin munlee nae tee muu bootsunsuŋ maŋ. ¹⁵ Ki wunba sann din ki sob binba mək manfopaann na gbouŋ na ni, bi saa lu-u bootsunsuŋ nba ki muu gbee leŋ na nie.

21

Ki jiin sanpaapo paann nan tingbounpaann po

¹ Ki n bia la sanpaapo paann nan tingbounpaann. Ki sanpaapo kper na, nan tingbounkper na mir bot; ki məkgebenir ji kaa. ² Ki n la Yennu doo nba tee Jerusalem paann na, ki li nyii Yennu boor Yendouŋ ni, ki siik, ki tee nan pooyookir nba tuu teen siir ki fanit u mōŋ ki tookit joo nba yaa wun kooŋo na. ³ Ki n gbat ki kunkosaakar nyii naangbouŋ na boor ki yeen a “Nnara, Yennu ŋaak ji be nisaarii boore, ki ŋoo Yennu sii be namm, ki bi sii tee u niib, ki ŋoo Yennu mōŋ sii be bi boor ki tee bi Yennu, ⁴ ki saa fiar ninnyuut kur bi numm po; ki kuun, koo parbiir, koo monii, koo tont ji sii kaa, kimaan bonkpera na kur gara.”

⁵ Ki wunba kar naangbouŋ maŋ paak na yet a “Nnara, n tee bont kur bonpaanne.” Nanne ki u bia betin a n sobir, kimaan mōbona na tee moniie, ki tee linba ki yada be li ni. ⁶ Ki u bia yetin a “Li poŋ tuma. N tee Alfa nan Omega-e; li paak tee piinu nan joontu. Binba ki nyunnyukuru məkib na, n saa pib manfoor nyun nba bunii ki nyi nyuntona ni na, ki bin nyu. ⁷ Ki wunba nyann nyannu na, u saa gaar linba na n boor, ki n sii tee u Yennu, ki u mun tee n bik. ⁸ Nnan janmaandamm, nan binba ki teen Yiisa yada, nan bonbilankant damm, nan nikpiirit, nan bonchonchona, nan jabaabuura, nan patjiant-teeb, nan fai damm kur, bi binbeboor tee bootsunsuŋ nba ki muu nan sarwuuta di na nie; nanne tee kuun munlee na.”

Ki jiin Jerusalem paann na po

⁹ Li yoo na, ki malakanba banlore nba daan dia senii ŋanlore, ki li gbee nan biak booru munlore nba joont na yeno betin, a n baar ki wun wannin Pegann na pooyookir. ¹⁰ Nanne ki Yennu Seyeen sik n paak, ki malaka na jiin ki saan nanin kunkonn nba fək bonchiann paak, ki wannin Jerusalem nba tee Yennu doo na, ki li nyii Yendouŋ ni, Yennu boor ki siik, ¹¹ ki nyirii nan Yennu baakchion na, ki bia nyirii nan tanbinyinyir nba daauk paar ki bi yir jaspaa na, ki yeen nan mianu na. ¹² Ki doo maŋ mək joongben-foot; ki joona maŋ mək tammōi piik nan ŋanlee, ki malakanba piik nan banlee guu tammōi maŋ, ki Israel booru piik nan

ɲanlee na sana sob tammɔi piik nan ɲanlee maɲ paak. ¹³ Ki tammɔi ɲantaa-taa be joona ɲanna na paak, ɲantaae din be yondopo, ki ɲantaa be diitu po, ki ɲantaa be gaɲ po, ki ɲantaa be yonbaapo. ¹⁴ Doo maɲ fiakir see tana piik nan ɲanlee paake, ki Pegann na toomiinba piik nan banlee na sana sob tana piik nan ɲanlee na paak.

¹⁵ Ki malaka nba piak nanin na dia salima patu nba ki bi bikii bona na, a wun bikin doo maɲ, nan li tammɔi, nan li joona na. ¹⁶ Ki li mɔk joona ɲanna, ki joona maɲ fɔkint tee yomm. Ki malaka na bikin doo na nan u patu, ki li yarimu tee maar tusir nan kobii ɲanɲmu. Li yarimu, nan li sanpaapo fɔkint, nan li fɔkint tintann paak kur tee yomm. ¹⁷ Ki u bia bikin li joona, ki li tee taabana kobik nan piinna nan ɲanna. Malaka maɲ din bikin nan nisaarik nba tuu bikii bona bianɲinba nae.

¹⁸ Ki joona na maa nan tanbinyinyira nba daauk paar ki bi yi jaspa na, ɲaan ki doo na mɔɲ tee salimmɔna, ki nyirii nan mianu na; ¹⁹⁻²⁰ ki bi jii tana nba daauk paar bonchiann, booru booru, ki fɔkin fiakir na, ki tanbooru maɲ te ki li ɲan bonchiann.

Sinsinn fiakir tann nae ki bi yi jaspa,
ki tann nba pukin munlee na yi saafir,

ki muntaa ni yar yi agat,

ki munna ni yar yi emeral,

ki munɲmu ni yar yi onik,

ki munloob ni yar yi kaneliann,

ki munlore ni yar yi krisolat,

ki munniin ni yar yi beril,

ki munyia ni yar yi topas,

ki piik ni yar yi krisopas,

ki linba pukin piik nan yenn na yi jasint,

ki piik nan ɲanlee ni yar mun yi ametis.

²¹ Ki li gana piik nan ɲanlee na tee tanbooru nba daauk paar, ki bi yir peel na, li mun yaa piik nan ɲanlee, ki gann kur tee peel maɲ yenn yenn, ki doo na sɔnu tee salimmɔna, ki nyirii nan mianu na.

²² N ki la Yenjiantu diiuk doo maɲ ni; kimaan ti Yomdaano Yennu nba mɔk paɲ kur na, nan Pegann na, ɲamme be leɲ, ki niib jiantirib. ²³ Ki doo maɲ ki loon ɲmaarik koo yonnu yentu, kimaan yabint Yennu baakchiɔɲ nae tee li yentu, ki Pegann na mun tee li fitir. ²⁴ Ki tingboun na niib sii be li yentu ni; ki tingboun na kpanbara saa kɔɔ nan bi mɔkint ki bir leɲ. ²⁵ Doo maɲ gana ki loo, kimaan nyiɔk kaa leɲ. ²⁶ Ki tingboun na nibooru kur saa kɔɔ doo na ni nan baakir nan mɔkint ki bir leɲ. ²⁷ Linba tee jakint, nan wunba tuun fei

toonn, nan fai damm, kan koo doo maŋ ni, see binba sana sob Pegann na manfoor gbouŋ na ni kuukooe saa koo doo maŋ ni.

22

¹ Li yoo ki malaka na wannin mɔkir nba mɔk manfoor nyun na, ki li nyi Yennu nan Pegann na naangbouŋ na ni, ki yeen nan mianu na, ² ki puub gaar doo na sɔnjosinsuuk ni, ki tiik nba ki bi yir manfoor tiik na see mɔk-kpinii ŋanlee na kur po; ki tiik maŋ loon loona booru piik nan ŋanlee, ki binn nɔok ni ki li loon taar piik nan munlee, li loone ŋmaarik kur ni; ki li faat na tee tebuk ki tur nibooru kur. ³ Yennu nba por linba mɔb, li ji kii be doo maŋ ni; Yennu nan Pegann na naangbouŋ maŋ sii be doo maŋ ni, ki u toontunna na sii jiantirɔ. ⁴ Ki bi saa la u numm po, ki u sann saa sob bi yugbia paak. ⁵ Nyiɔk ji tan sii kaa, bi tan kii loon fitir koo yonnu yentu, kimaan ti Yomdaano Yennu sii tee bi yentu. Ki bi saa di naan kii be mɔkmɔk nan mɔkmɔk.

Ki jiin Yiisa baaru po

⁶ Ki malaka na bia yetin a “Mɔbona na tee mɔniie, ki yada bia be li ni. Ki ti Yomdaano Yennu nba jikit u Seyeen ki teen u sɔkiniinba na, ŋooe tun u malaka, a wun baar ki wann u toontunna linba saa tun mɔtana.”

⁷ Yiisa yet a “Gotir man, n baate mɔtana.”

Tɔn, binba saak sɔkiiii mɔmaan nba sob gbouŋ na ni na, parpeenn tee bi yare.

⁸ Min Jɔonn-e gbat ki bia la linba na kura. Maa gbat ki bia la na, li yoode ki n baa fabin malaka nba wannin linba na na toonn, ki yaa n jiantɔ. ⁹ Ki u yetin a n daa tee nna kaa; a u mun tee min nan n naa waas nba tee sɔkiniinba, nan binba saak linba be gbouŋ na ni na toontunnanlooe; a n jiant Yennu-e. ¹⁰ Ki u bia betin a n daa bɔrii sɔkiiii mɔmaan nba be gbouŋ na ni, kimaan yoo na pera; ¹¹ ki wunba tuu tuun toonbiit, wun biar kii tuun nna, a ki wunba mun tuu tuun jakint toonn, wun biar kii tuun nna; ki wunba tuu tuun toonŋana, wun mun biar kii tuun nna, ki wunba tuu tee popeendaano, wun mun biar kii tee nna.

¹² Yiisa yet a “Gotir man, n baate mɔtana, ki dia soo kur toona nyoot, a n tan turɔ. ¹³ Mine tee Alfa nan Omega, sinsinn nan joontu, pinpiik nan gbennu.”

¹⁴ Damm nba wuur bi para nan Yiisa sɔn na, parpeenn tee bi yare; li paak ki bi mɔk yaak nba saa di tiloona nba teen manfoor na, ki saa koo tammɔb na ni ki saan doo na ni. ¹⁵ Ki bonbilankant damm, nan jabaabuura, nan bonchonchona, nan nikpiirit, nan patjiant-teeb, nan binba tee fai damm bi

mɔmaan ni nan bi toona ni na, bi kur tan sii be doo maŋ nanyer poe.

¹⁶ “Min Yiisa-e tun n malaka, a wun tan fiit maan na ki tur n weira. Mine tee Defid yaabonn, ki bia tee sanyafaar ŋmaajar nba nyokit na.”

¹⁷ Tɔn, ki Yennu Seyeen nan Pegann na pooyookir na yet a “Baat.”

Ki wunba gbatir n mun yet a “Baat.”

Ki wunba kur ki nyunnyukuru sooro, wun baar; ki wunba loon nyun maŋ, wun gaar yann.

Mɔmajoontik

¹⁸ Wunba kur gbat sokinii mɔmaan nba be gbouŋ na ni, min Jɔonn kpaano nan ninmɔnne, a wunba puki siar mɔmaan maŋ ni, Yennu saa jii biak booru booru nba sob gbouŋ na ni na, ki puki u tubdatu po. ¹⁹ Ki wunba mun nyinn siar sokinii mɔmaan nba be gbouŋ na ni, Yennu saa nyinn u tor nba be manfoor tiik loona na ni, nan Yennu doo nba ki bi sob li po gbouŋ na ni na.

²⁰ Tɔn, wunba pak linba na yet a “Mamɔmm, n baate mɔtana.”

Mamɔmm, ŋaant ki lii tee nna. Ti Yomdaano Yiisa, baat.

²¹ Ti Yomdaano Yiisa ninkpabaun-ii be nan i kur. Mamɔmm.